C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Kazancev_Alexander-Skaza_planety_Faena.pdb

PDB Name: Untitled
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 23.4.2008
Modification Date: 23.4.2008
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Alexandr Kazancev
Skaza planéty Faena

Fantastický román v troch knihách
MLADÉ LETÁ 1980

© Detskaja literatura 1974
Translation © Elena Linzbothová 1980
Illustrations © Teodor Rotrekl 1980
Digitalizace © TomasT

Nesmieme dopustiť,
aby ľudia použili na vlastnú záhubu sily,
ktoré objavili a ovládli.
Fréderic Joliot-Curie

Kniha prvá - SKAZA FAENY

Mier je dobrodením civilizácie,
lúpežná vojna - jej zločinom.
V. Hugo

Časť prvá - NAPÄTIE

Vy mätežníci, mieru vrahovia,
zas bratovraždou prznite si zbrane!
Komu to vravím? ľudia ste, či zver,
že požiar svojej zloby hasíte
purpurným prúdom striekajúcim zo žíl?
Z rúk skrvavených zhanobenú zbraň
naskutku odhoďte, pod trestom smrti...
W. Shakespeare: Romeo a Júlia

Prvá kapitola / VLNA

Preklad záznamu z inoplanetárnej družice Zeme "Čierny Princ" je z jazyka Faeňanov, ktorí žili na Faene pred miliónom rokov. Znenie mnohých slov je náročky pripodobnené zemským.

Jediná dcéra diktátora Mocmánie, starého svetadielu na spomínanej planéte, volala sa po matke Jasna. Jej otec, Zúr Jupi, čakal syna, no napriek tomu si dcéru bláznivo obľúbil. A stále trpol, že vyrastie, vydá sa a odíde od neho. Keď prišiel čas dať dospelej dcére meno, ako bolo zvykom, nevymyslel nič lepšieho, ako pomenovať ju Mada, čo znamenalo Zaľubujúca sa. Priezviská sa dávali na Faene podľa názvov planét a hviezd. Napríklad Mar alebo Jupi, Alt alebo Sirus.
Mada Jupi sa podobala na matku. Vraveli o nej, že je krásna. Jej tvár vháňala umelcov do slepej uličky: bola živá, vždy menlivá, raz veselá, raz jasná, raz zasa zamyslená. Stelesňovala najlepší typ dlhohlavcov, ale ovál jej tváre bol mierny a mäkký, nos rovný, no pery prísne zovreté.
Práve túto belasookú Faeňanku (tak sa volali družky Faeňanov) stretol na Veľkom brehu cudzinec Ave Mar. Dievčina vychádzala z vody vo chvíli, keď sa príbojová vlna roztrieštila o breh a v syčiacej pene sa plazila späť.
Ave ľutoval, že nie je sochár. Všetko, čo počul o Made od svojho hrbatého tajomníka Kratúcha Merka, bolo bledé, strohé, matné v porovnaní s tým, čo sám uvidel.
Staršia telnatá Faeňanka z rasy guľatohlavcov vbehla do vody a zabalila vychádzajúcu dievčinu do mäkkej huňatej osušky.
Mada si Aveho vôbec nevšímala, hoci zo slov spoločníčky vedela o ňom dosť. Príčinlivá pestúnka postavila na piesok skladaciu stoličku a Mada si na ňu sadla, zahaľujúc sa do osušky ako do antického rúcha.
Kratúch Merk si všimol, aký dojem urobila Mada na Aveho, vypučil hrb a naklonil sa k nemu.
- Neukážeme miestnym domorodcom? - A s veľavýznamným úsmevom na múdrej a nedobrej tvári podal Avemu neveľkú hladkú dosku.
Ave, ktorý sedel na piesku a nadchýnal sa Madou, roztržito odvetil:
- Ani som si nemyslel, že sme to vzali so sebou!
- Je tu krásna hrdopýška Mada Jupi, - podpichoval tajomník.
Ave Mar vstal. Pôsobivá výška, dlhá pevná šija a prižmúrené oči vzbudzovali dojem, že hľadí ponad hlavy.
Zdanlivo z vlastných pohnútok si vzal od Kratúcha dosku a smelo s ňou vošiel do vody.
Madina sprievodkyňa, ktorá nespúšťala z Kratúcha oči, zašepkala Made do ucha:
- Len sa pozri, Mada! Cudzinec z Daňdžabu, o ktorom som ti rozprávala, si priniesol so sebou akúsi doštičku.

I napriek vlnolamom, čo tu postavili, aby sa lepšie kúpalo počas príboja, vlny sa zúrivo trieštili o breh. Ale za prekážkami boli vlny naozaj obrovské, ani na širom oceáne.
- Kam pláva? - znepokojovala sa Madina spoločníčka. - Nemáme zavolať záchrancov?
- Pláva lepšie, ako si myslíš, - roztržito poznamenala Mada.
- Ale načo si vzal tú dosku? Hrôza pozerať! Ale aj tak z neho nespustila oči.
Ave doplával k vlnolamu a preliezol cezeň. Teraz upútal na seba pozornosť mnohých kúpajúcich sa.
- Prečo si myslíš, že práve on je ten cudzinec? - spýtala sa Mada.
- Podľa jeho spoločníka. Guľatohlavec ako ja, ešte k tomu hrbatý, ale naparuje sa, ani čo by sa prechádzal po pláži v Daňdžabe. Je to nepríjemné kvôli našim. Že mu nik neukáže, ako treba plávať!
- Nie, nechcem, - povedala Mada a pozorovala, ako obrovské vlny vynášali na hrebene cudzozemského hosťa.
A zrazu sa všetci, čo oddychovali na pláži, rozhýbali.
Neznámy plavec vystihol chvíľu, keď ho mimoriadne veľká vlna vyniesla na hrebeň, vyskočil na nohy a zamával rukami, ani čo by chcel vzlietnuť ako vták. Ale nevzlietol, jednoducho udržiaval rovnováhu na klzkej doštičke. Tak stál na spenenom hrebeni a desivou rýchlosťou sa hnal ku brehu, zahalený penou a vodnými spŕškami. Zdalo sa neuveriteľné, aby sa niekto udržal na valiacej sa hore vody. Ale ten šialenec nielenže sa udržal, ale s vyzývavým smiechom sa dokonca pustil dolu strmou stranou vlny, a potom nechal, aby ho vlna znovu vyniesla na hrebeň.
Preplnená pláž žasla pri pohľade na odvážne majstrovstvo zámorského plavca.
- Predsa len sa musím pozrieť, ako sa to robí, - rozhodne povedala Mada, zhodila zo seba "staroveké rúcho" a podala ho znepokojenej spoločníčke.
- Čo sa ti robí, milá moja! - namietala tá, zabúdajúc na svoju nedávnu radu. - Udrie ťa tou svojou doskou! A či sa patrí, aby dcéra samotného Zúra Jupiho plávala popri ňom?
Mada vbehla do vody a ponorila sa do pribiehajúcej vlny. Tmavá čiapočka z pružného materiálu, ktorý chránil husté vlasy pred vodou, sa zamihala medzi spenenými hrebeňmi.
Mada doplávala k vlnolamu a vyštverala sa naň. Odtiaľto zbadala, že zámorský plavec sa vracia s doštičkou na oceán, aby znovu začal skákať po spenených hrebeňoch. Dievčina mu zamávala rukou, hoci on ju nemohol vidieť.
Sotva bol na Veľkom brehu ešte niekto taký skúsený v plávaní ako Mada. Vlny oceánu ju vyhadzovali na hrebene a usilovali sa odhodiť ju späť. Ale Mada nemala vo zvyku ustupovať, keď si raz niečo vzala do hlavy. Rozhodla sa, že si musí stať na tú čarovnú doštičku, a nebolo na svete sily, ktorá by jej v tom mohla zabrániť.
Cudzinec sa vzďaľoval od brehu bez obzretia.
Mada videla neznámeho s doskou iba chvíľku, keď vchádzal do vody. Ale teraz, keď za ním plávala na more, jasne si predstavovala jeho atletickú postavu v bedrovom páse, pevné, napínajúce sa svaly pod kožou, chlapčenský zátylok a kučeravú hlavu.
A vtom ho Mada zbadala. Stál na spenenom hrebeni. Vlna ani čo by pod ním vrela, ale on sa s bláznivou odvahou kĺzal dolu strmou vlnou rovno na Madu.
Ave ju zbadal v poslednej chvíli, podskočil, Mada sa ponorila a preplávala popod dosku.
Zazdalo sa jej, že ju privalila vlna, ale to ju trošku zachytila doska.
Mada vyplávala a obzrela sa. Neznámy práve vyskakoval z vody a ich oči sa stretli. Radostne sa zasmial a hneď plával k nej s doskou pod pazuchou.
- Drž sa! - zavolal na ňu už zďaleka.
Mada nič nepočula, ale opätovala úsmev, chápuc, že sa jej ponáhľa na pomoc. Keď priplával, povedala:
- Chcem si stať na toto, - a ukázala na dosku.
- Ave Mar rád pomôže...
- Made Jupi.
- Spoznáš, čo je to radosť, sila, šťastie!
Ľudia na brehu pozorovali, čo sa deje za vlnolamami.
A plážou preletel vzdych, keď všetci uvideli, že na hrebeni sa zjavili v celej výške naraz dve postavy,

ktoré sa držali jedna druhej a zrejme stáli na doštičke každá jednou nohou. Objímali sa pred očami všetkých a bez najmenšieho zakolísania leteli na spenenom hrebeni k brehu.
Nikdy nepociťovala Mada taký pôžitok.
A predsa, keď Mada a Ave prešli vlnolam a vracali sa s doskou k preplnenej pláži, Mada sa cítila nesvoja. Keby jej bol včera niekto povedal, že je schopná takej bláznivosti, bola by sa rozosmiala.
Ave držal v jednej ruke dosku a druhou bol pripravený pomôcť Made, keby ju zrazila príbojová vlna.
Ale Mada ho predbehla, so smiechom preskočila odchádzajúcu vlnu a prvá vybehla na breh.
Ani čo by chcela ukázať, že ona, dcéra diktátora, môže všetko.
Znepokojená spoločníčka ju zabalila do huňatej osušky.
- To bolo krásne! Aké to len bolo krásne, keby si vedela, Matka Mesia!
- Akoby som nevedela, - zahundrala pestúnka. - Som polomŕtva od strachu o teba. Nech sa ti niečo stane, určite by ma na príkaz Zúra Jupiho (nech je šťastný, vznešený!) popravili.
- Dobre, že si živá a budeš mi môcť v kadečom pomôcť.
Matka Mesia prísne pozrela na zverenicu.
- Obávam sa, že tuším, v čom, milá moja.
Matka Mesia si správne domyslela zámery svojej zverenice. Mada vždy snívala o ozajstnom Faeňanovi, mužnom, šľachetnom, čistom. Nekultúrni Faeňania, patriaci medzi „.vyšších", ktorí sa honosili svojou v dávnoveku ustrnutou civilizáciou, jej boli odporní hrubosťou, nadutosťou a pohŕdaním voči guľatohlavcom, ktorých kedysi liečila jej matka. Cudzincovi, ako o ňom pestúnka rozprávala, boli vzdialené všetky chmúrne predsudky "vyšších", bol vedcom z Daňdžabu a nebál sa skoncovať tam s "vedou smrti", ísť proti všetkým. Iba o takom Faeňanovi mohla Mada snívať, no a on, ako sa ukázalo, bol ešte aj šikovný, smelý, pekný.
Faeňania celkove mali sklon k vzájomným sympatiám "na prvý pohľad", hoci si to niekedy sami nepriznávali.
Dcéra Zúra Jupiho potvrdila meno, ktoré jej dal otec - zaľúbila sa do hosťa odetého penou a podľa mienky Matky Mesie stratila rozum.
- Uváž, milá moja! Keby to bol nejaký dlhohlavec - nech je po tvojom. Ale takto povedia - miešanec. Pohŕdanie a nenávisť! Spamätaj sa, milá moja! Učila som ťa pravdu o všetkých Faeňanoch, nuž hádam len nie pre toto!
- Nie, - rozhodne odvetila Mada. - Bude tak, ako ja chcem. Pôjdeš za jeho spoločníkom a povieš mu, ako sa s Avem stretneme.
- Kdeže sa stretneš s takým nápadným človekom! Chytí ho Ochrana krvi. Nechci mu zle!
- Bude, ako som povedala. Nik nás neuvidí. Stretneme sa v záhrade paláca.
- V záhrade za stenou? - znepokojene zopakovala Mesia.
- Zavedieš ich cez "krvné dvere".
Matky Mesie sa zmocnila skľúčenosť. Ale Mada si ju nevšímala a kráčala pred ňou so zdvihnutou bradou.
"Krvné dvere"! To bolo jedno z najspoľahlivejších zariadení Brloha, ako nazývali palác diktátora. Zúr Jupi už dávno trpel stihomamom. Zdalo sa mu, že všade sa snujú sprisahania s cieľom zabiť ho. Preto už mnoho cyklov nevytiahol päty z územia Brloha, nikdy sa neukazoval za jeho stenami. S podriadenými sa stýkal iba prostredníctvom obrazovky. Nedôveroval nikomu. Na najdôležitejších miestach vykonávali ochranu automaty, ktoré prepúšťali iba istých Faeňanov so zaprogramovanými bioprúdmi mozgu.
"Krvné dvere" mohli používať iba diktátorovi najbližší Faeňania. Iný "kľúč" k podobným dverám nebol a nijaký nezasvätený Faeňan ich nemohol otvoriť.
A teraz mala Matka Mesia zaviesť do záhrady za Hroznou stenou cudzincov. Vedela, že jej zvereniqa svoje rozhodnutia nemení. Okrem toho, ona ani necncela Made prekážať.
Treba vôbec hovoriť, že mladý Faeňan Ave sa tiež zaľúbil do krásnej Mady? Svojou povahou bol náchylný ku krajnostiam a znovu a znovu prežíval chvíle, keď spolu s čarovnou Faeňankou v objatí stáli na doske. Oblievala ho horúčosť, ale nijako si nevedel predstaviť, ako by znovu uvidel svoju vytúženú, o ktorej vysvitlo, že je dcérou Zúra Jupiho.
Kratúch Merk sa vliekol za Avem chrčiac, ani čo by niesol ťažký batoh. Vôbec sa nezačudoval, keď

zistil, že pestúnka zaostala za svojou zverenicou a zaväzuje si obuv.
Hrbáč pustil Aveho dopredu, zastal pri guľatohlavej a tá, ešte stále sklonená, ledva počuteľne riekla:
- Len čo sa zjaví na oblohe žiarivý Jupi, zaveď svojho pána k Hroznej stene, k zrúcaninám starej kaplnky.
Kratúch Merk prikývol, prefikane sa usmial a dohonil pána.
- Úspech je závisťou smoliarov. Stretnete sa pri starých zrúcaninách za svitu najjasnejšej hviezdy Jupi.
Ave sa prudko obrátil :
- Smeješ sa mi?
- V mojom povolaní smiech nepomáha. Kratúch Merk je príliš dobrý... pomocník.

Z rozmaru diktátora Hrozná stena okolo jeho Brloha preťala na dve polovice zrúcaniny malého chrámu. Zrúcaniny maskovali aj tak nenápadné "krvné dvere". Stena sa v dolnej časti roztvárala pod vplyvom mozgových bioprúdov, zaprogramovaných v elektronických automatoch.
Rozrušená Matka Mesia dala dverám myslený rozkaz a tie sa otvorili.
Ave a Kratúch Merk, ktorí stáli v polozrúcanej arkáde, rýchlo prešli cez vzniknutý priechod. Mesia šla za nimi a Stena sa za jej chrbtom zavrela. Iba zrúcaniny na vnútornej strane Steny ukazovali, kde treba hľadať zmiznuté dvere.
Ave sa poobzeral. Bol v hustej záhrade. Ohybné liany viseli dolu ako hady striehnúce na korisť. Za machnatými kmeňmi stromov sa skrývala tma, ktorá vyzerala hustá a mazľavá. Nočné nebeské teleso Mesia, ktorého meno nosila pestúnka, ešte nevychádzalo, a najjasnejšia planéta Jupi striebrila iba vrcholky stromov. Pod nimi bolo tma ako za bezhviezdnej noci.
Mladému Faeňanovi srdce v hrudi vzrušene tĺklo.
Kratúch Merk mal tep rovnomerný. Dostal sa do Brloha, kam neprekĺzne ani had...

Druhá kapitola / DVA BREHY

Iba pol cykla pred stretnutím s Madou na Veľkom brehu stretol sa Ave Mar po prvý raz s Kratúchom Merkom, svojím tajomníkom.
Paromobil Aveho Mara zastal toho dňa na horskom priedele svetadiela "kultúrnych" - Daňdžabu.
Avemu vyrazilo dych. Oceán, ktorý sa pred ním z výšky otvoril, ako keby bol vystúpil až na oblohu. Hmlistý pás obzoru vyzeral ako pásmo vysokých oblakov.
Dolu ležalo Mesto Práce. Mrakodrapy stáli v sústredených kruhoch. Boli pospájané prstencovými a lúčovitými alejovými ulicami, po oboch stranách ulíc sa zelenali parky a prebleskovali jazerá. Zo stredu mesta až k oblakom siahal mrakodrap, ktorý vyzeral ako kužeľovitá os ozrutného "kolesa pracovného života".
Ave sa vrátil do auta a stlačil nohou pedál, čím otvoril ventil na vysokotlakovom kotle. Prívod pary pomaly pohol vozidlo z miesta a dodával mu potrebnú rýchlosť.
Paromobily nedávno, ale rýchlo nahradili zastarané autá so spaľovacími motormi. Tie kedysi výfukovými plynmi otravovali vzduch v mestách. Pohonné látky, ktoré spotrebovali, mohli slúžiť ako chemická surovina na výrobu odevov a iných životných potrieb.
Ave Mar sa hnal obrovskou rýchlosťou po impozantnej ceste a prešiel krížom cez vonkajšiu kruhovú alej, na ktorej stáli kužeľovité vežové domy Mesta Práce.
Len z diaľky vyzerali kužeľovité. V skutočnosti boli stupňovité. Okolo nich sa špirálovite vinula cesta pre paromobily, ktoré sa po nej dostali do ktoréhokoľvek poschodia.
Kužeľovitý mrakodrap bol na všetkých poschodiach akoby ovinutý špirálou cesty s vjazdami do garáží pri každom byte.
Vo vnútri kužeľovitých veží, ovinutých touto živou špirálou, boli umiestnené obchody, ktoré chodbovými východmi ústili na špirálovitú cestu, boli tu reštaurácie, kaviarne, no aj divadlá a koncertné či výstavné sály. A priamo v strede tej mnohovrstvovej stavby sa nachádzali výrobné dielne a pracovné kancelárie. Garáže boli umiestnené pod obytnými izbami, do ktorých viedli samohybné schody.
Pokiaľ ide o jednoduchých Faeňanov, čo pracovali v dielňach, tí nemali autá, a preto takmer nikdy

nezostupovali zo svojich tesných bytov, nepoznali iný svet, iba špirálový mrakodrap.
Ave zastavil paromobil. Dvere garáže sa samy otvorili a zavreli, keď vošiel dnu.
Auto nepotrebovalo nijakú starostlivosť, vždy bolo pripravené k jazde s náležitým tlakom pary v kotle. Zohrievacie zariadenie z rozpadovej látky bolo akoby súčasťou auta a opotrebovávalo sa spolu s ním.
Ave Mar mal skľúčenú náladu. Nečakane prišiel k jednému zo svojich priateľov, ale ten zvolal u seba tajnú schôdzu a Aveho na ňu nepozval. Ave všetko pochopil a hneď odišiel.
Na spiatočnej ceste videl biedne chatrče Faeňanov, ktorí pracovali na poliach. Hanbil sa sám pred sebou, že mal nad garážou niekoľko izieb, v ktorých okrem neho nik nebýval.
Nepoznal nedostatok miesta, ale poznal samotu. Matku mohol zavolať iba cez obrazovkové spojenie.
Ach, mama, mama! Hoci bola veľmi ďaleko, vždy neomylne vycítila, ako je synovi na duši, a prvá sa zjavovala na obrazovke.
Ave si zachmúrene stal na schodíky bežiace dohora.
V čom je zmysel života, ak Faeňania stoja v slepej uličke, z ktorej pre nich niet východiska? Je bláznovstvom hľadať ho vo vyhladzovacích vojnách. To mnohí Faeňania chápu...
Ale prečo mu priatelia nedôverujú? Všetci spolu by nemuseli mlčať! Či neuznáva aj on učenie Spravodlivosti? Oni ho však nepotrebujú... Nik ho nepotrebuje...
Ave vošiel do prvej zo svojich kruhových izbieb a stŕpol od údivu. V ústrety mu vstal širokoplecí, územčistý hrbáč s ostražitým úsmevom na hrubej tvári.
- Ľahkosť a šťastie! - pozdravil neznámy. - Som Kratúch Merk! Vládca Dobr Mar mi ako tajomníkovi svojho pána odovzdal kľúč od tohto bytu.
Ave sa trpko usmial.
- Otec sa znepokojuje, že jeho syna zhrýza smútok?
- Otec myslel na oveľa viac.
- Zbaví ma to trpkosti?
- Nebolo by dobré pobudnúť na starom svetadieli, v Mocmánii? Kultúrna divosť a vysoká technika v rukách barbarov, ktorí sa označujú za "vyšších"? Už to samo stojí za to!
- Aký zmysel majú takéto túžby? Pracoval som s Umom Satom. Mne, znalcovi rozpadu hmoty, nedovolia odísť za oceán. Žijeme v období prázdnoty, nedôvery, napätia...
- Ako tajomník vám pomôžem vo všetkom, dokonca aj v ceste na svetadiel barbarov.
Po týchto slovách hrbáč zmizol v druhej izbe. Čoskoro sa vrátil s nápojmi v nádobách a s dvoma balónikmi stlačeného opojného dymu, ktorý vo chvíľach oddychu radi vdychovali "kultúrni". Odev sa Kratúchovi Merkovi na hrbe napínal, ani čo by bol ušitý na inú postavu.
Ave sa začudoval, ako rýchlo sa tu nový známy udomácnil. Zanedbaný byt sa zmenil. Mechanizmy, zapnuté ešte pred príchodom pána, urobili poriadok.
Mladý Faeňan vťahoval dym a obzeral si Kratúcha Merka.
- Keby sa dalo zájsť na Mocmániu, - vravel zamyslene, - kým smútok nezničil ešte všetky želania...
- Želania treba uskutočňovať. Ináč nestojí za to niečo si želať. Zaoceánske Faeňanky sú veľmi pekné.
- Akýže to môže mať význam! Veď ani poznanie nemá silu vyviesť Faeňanov zo slepej uličky. Bezduché politikárenie, nerozumné obdivovanie dogiem! Tvrdohlavci nechcú počuť nič, čo sami nevedia! - Ave, ktorého trápilo neuznanie jeho myšlienok, vybíjal si teraz krivdu.
- Veľký zákon zotrvačnosti! Zotrvačnosť možno prekonať použitím energie. Tento zákon treba chápať širšie.
- Kratúch Merk je nepochybne pripravený na viac, ako sú tajomníčke povinnosti.
- Zotrvačnosť treba prekonať aj v sebe samom. - A Kratúch Merk vypustil dômyselné klbko dymu.
Hrbáč Ave Mara nepochybne prekvapoval. Ale čakali ho čoraz väčšie a väčšie prekvapenia.
Kratúch chodieval teraz k Ave Marovi denne a ustavične mu rozprával o legendárnom kontinente starovekej civilizácie. Ako sa ukázalo, výborne poznal Mocmániu, jej dejiny, umenie, architektúru. Zrejme tam bol už neraz, skvele hovoril jazykom barbarov, ako volal obyvateľov Mocmánie.
- Pozeraj a čuduj sa. Hlboká nevedomosť a vysoké znalosti, cudzia technika a divé teórie "vyšších", brlohy guľatohlavých netvorov a legendárna krásavica Mada Jupi.
- Dcéra diktátora? - nevdojak prejavil záujem Ave.

- Vychovaná najkultúrnejšou guľatohlavou pestúnkou. Stala sa sestrou zdravia, lieči deti i napriek otcovmu Učeniu nenávisti. Otec ju tak miluje, že znáša všetky jej vrtochy.
- A ináč je aká? - roztržito sa spýtal Ave.
Kratúch ožil:
- Má dlhé nohy bežca, ale ženské. Krivky jej tela sú vhodné pre mramor. Mäkké srdce a pyšná hrdosť. Je ťažké získať jej náklonnosť.
- Zdá sa, že Kratúch Merk sa o to pokúšal. Hrbáč s trpkým úškrnom ukázal na svoj hrb.
- Kratúch Merk nesie životom príliš ťažký batoh. Merk teraz úplne zbavil Ave Mara každodenných starostí o domácnosť, ďalej veľa rozprával o Mocmánii, ale Madu viac nespomínal.
Ave Mar sám začal reč o možnosti cestovať za oceán.
Kratúch Merk ani čo by bol na to čakal:
- Miesta na lodi sú objednané.

Ave Mar stál na palube námornej lode a pozeral do diaľky. Teraz sa oceán nedvíhal k nebu ako pri pohľade z priedelu, ale bol rovnako nekonečný a rovnako ohromoval fantáziu.
Um Sat pred časom zveril svojmu žiakovi strašné tajomstvo o tomto oceáne. Každé tajomstvo ťaží, no toto, ktoré sa týkalo osudu všetkých Faeňanov, Aveho zvlášť kvárilo.
Kratúch sa opatrne vyzvedal, čo je príčinou Aveho zlej nálady, ale ten sa vyhováral, že ho urazili vedci, ktorí neuznali jeho myšlienky o možnosti života na iných planétach.
Hrbáč sa prefikane usmieval a uťahoval si z mladého Faeňana, vraj pravou príčinou je to, že sa ešte nezaľúbil.

Na obzore sa zjavil svetadiel barbarov. Ostré obrysy ani čo by sa vynorili priamo z vody. Nad morom sa týčili bizarné stavby starého kontinentu, na ktorom sa domy nestavali okrúhle, ale hranaté (aká nehoráznosť!). Dvíhali sa k oblohe v neporiadku, neuveriteľne natlačené na seba. Postupne splynuli do kopy ostrohranných stĺpov a pripomínali zhluk kryštálov.
K oceánskej lodi uháňal ochranný čln, ktorý takmer vyskakoval z vody.
Čakala ich prehliadka. Kratúch Merk vyhľadal svojho pána, aby bol pri ňom.
Na palubu vystupovali dlhohlavci s hákovitými nosmi. Všetci mali na sebe jednotné uhľovočierne šaty s vyhrnutým golierom a krátkou tmavou pelerínkou, ktorá na prsiach prechádzala do obdĺžnikového, tiež temného pruhu.
- Hej, ty hrbatá odroda zdochlinožrútov! Odstúp před Ochranou krvi! - hrdelným hlasom vykríkol prvý z dlhohlavcov, keď sa dostal k nemu. - Budeš sa musieť pobrať späť na svoj smradľavý ostrov.
Ave Mar, ktorý sa náročky naučil jazyk Mocmánie, očervenel od pobúrenia, ale keď zbadal Kratúchov kosý, varovný pohľad, zostal ticho.
No Kratúch Merk vypučil hrb v úklone, pokorne sklonil hlavu a prehovoril miestnym jazykom spôsobom preňho nezvyčajným.
- Možno bude dôstojníka Ochrany krvi zaujímať, že úbohý guľatohlavec, ktorého vidí pred sebou, je iba tajomníkom významného cestovateľa, jasnomyseľného Ave Mara, syna vládcu Daňdžabu.
Dľhohlavec, ktorý nosil bradu, napodobňujúc diktátora Zúra Jupiho, pohŕdavo pozrel na Kratúcha.
Ave Mar mu podal svoje žetóny.
- Šikovného syna vládcu Dobra Mara možno spoznať aj bez žetónov, - blysol sa aj dôstojník starosvetskym spôsobom reči. - A čo sa týka tohto opovrhnutiahodného guľatohlavého mrzáka, ten sa musí držať svojho pána ako reťazou prikovaný a slúžiť mu, ako to predurčila už samotná príroda. - A dôstojník zamieril k ďalším cestujúcim.
Kratúch Merk sa rozbehol za ním s poníženou prosbou, aby vrátil žetóny. Dôstojník ich hodil na palubu, žetóny sa s cvengotom rozkotúľali a len-len že nepadli do mora. Kratúch sa zohol, aby ich zachytil, ba ešte si aj kľakol.
Dôstojník sa hrubo rozosmial:
- Veru, takto pozdrav krajinu "vyšších", v polohe jašterice, ku ktorej nemáš ďaleko!
- Nech dlho trvajú tunajšie šťastné dni, - pokorne riekol Kratúch Merk.

Oceánska loď vchádzala do prístavu, zo všetkých strán obkoleseného obrovskými, čudne hranatými domami, medzi ktorými Ave Mar hneď zbadal niekoľko skvelých chrámov, postavených v dávnoveku, keď sa týčili nad všetkými budovami. Teraz sa mesto dvihlo do výšky a zakrylo ich.
Tak toto je to Mesto Nehy!
Niektoré obrovské hranoly boli navzájom pospájané bizarnými mnohoposchodovými mostami ulíc, ktoré sa križovali na rôznej úrovni.
Ave myslel, že si prezerá jednu z hromád, aké v jeho vlasti vŕši v lese malý mnohonohý hmyz.
Tento dojem z prímorského mesta "vyšších" sa v Ave Marovi utvrdil, keď spolu s Kratúchom Merkom vystúpili na breh. Zástup náhliacich sa Faeňanov ich stisol a sácal. Popri paromobiloch boli tu i zastarané spaľovacie motory. Zmes rôznorodých dopravných prostriedkov, otravujúcich vzduch, sa s hrmotom hnala pred polopriduseným Ave Marom, rachotila mu nad hlavou na podivných mostoch medzi masívnymi umelými bralami domov.
V tesnom výťahu, kde ich iní Faeňania zatisli do kúta, vyviezli sa Ave a Kratúch do vopred určenej malej izbietky v najdrahšom paláci návštevníkov.
Kým Kratúch Merk rozbaľoval veci, Ave stál pri štrbinovitom obloku a pozeral na cudzí svet. Zatiaľ nevidel nijakú romantiku dávnych čias, po ktorej od detstva túžil. Všetko tu zraňovalo oči, počínajúc odevom hrubých "ochrancov krvi" a končiac nepohodlnými kútmi tesnej izbietky.
- Nemá význam týrať si zrak barbarskými stavbami, - povedal Kratúch Merk. - Zajtra budeme na Veľkom brehu.
Zjavil sa maličký guľatohlavý sluha a spýtal sa, či si budú hostia želať na obed rastlinnú, alebo mäsitú potravu s krvou, či si nechcú, tak ako ostatní cestovatelia, prezrieť husto obývané štvrte mesta, či mu neráčia ešte niečo rozkázať?
Kratúch Merk pokladal za nevyhnutné prejaviť tradičnú túžbu po poznaní, a tak sa spolu s Avem takmer bez oddychu vliekli do známych štvrtí guľatohlavcov.
Ave, hoci poznal dokonca aj diery vlastného svetadielu, nemal potuchy, že Faeňania môžu žiť v takej špine a tesnote. Na uliciach sa dalo dýchať iba tam, kde prechádzali do visutých mostov. Ale tam, kde boli stisnuté domami a viedli pomedzi ne ako tunely, stávali sa akoby časťou domov. Obyvatelia nechávali dvere na bytoch otvorené. Faeňania si nevšímali okoloidúcich a zapodievali sa domácimi záležitosťami, sedeli pri stole spolu s detičkami, ktoré sa stihli narodiť predtým, ako zakázali guľatohlavcom mať deti, jedli akúsi jednoduchú, ostro páchnucu váru, ukladali sa do postele. Faeňanky sa vytŕčali z otvorených dverí, hlasno kričali a rozprávali sa s obyvateľmi iných bytov na prvom a druhom poschodí. Tu i tam sa tesne nad hlavami chodcov, na šnúrach natiahnutých cez ulicu, sušili šaty obyvateľov, z ktorých väčšina nevedela, či sa bude aj zajtra potiť v robote.
Ave mal veľkú chuť zapchať si nos, keď v sprievode Kratúcha utekal z týchto smradľavých štvrtí, preslávených svojou na obdiv vystavenou úbohosťou. Iba stotri dní trvala Vláda spravodlivosti a nestihla pomôcť ich obyvateľom...
"Kde je potom východisko?" spytoval sa sám seba Ave. "Hádam v obludnom zákone diktátora, ktorý zakazuje týmto rodinám mať deti?"
Či sa od detstva túžil dostať sem, za oceán, iba preto, aby videl toto všetko?
Ale na druhý deň uvidel Veľký breh a Madu.

Tretia kapitola / VLÁDCOVIA

Palác diktátora Zúra Jupiho bol časťou chrámu Večnosti, v ktorom sa prestali konať bohoslužby, keď Faeňania zabudli na náboženstvo. Teraz Hrozná stena oddeľovala chrám od budov kláštora, prerobených pre diktátora. Do výšky čnejúci hrot z čierneho kameňa sa podobal na torpédo s rozpadovou náložou. Starovekí stavitelia netušili, že predvídali tvar budúcej zbrane. Ešte menej si vedeli predstaviť, že v podzemí chrámu Večnosti bude umiestnený Ústredný riadiaci pult obrannej automatiky pre prípad rozpadovej vojny. Automaty mohli vrhnúť na Daňdžab smrtonosný kŕdeľ rozpadových torpéd.
Nad touto hroznou automatikou, v bývalej svätyni chrámu s čiernymi stĺpmi strácajúcimi sa vo výške,

zasadalo zhromaždenie Mierového vesmíru. Jeho predseda Um Sat z Daňdžabu, ktorý kedysi objavil rozpad hmoty [Pod rozpadom hmoty mali Faeňama na mysli jadrové reakcie rozštiepenia a syntézy, v dôsledku ktorých, ako je známe, nastáva defekt hmoty, čiže hmota sa zmenšuje, "rozpadáva sa", pričom uvoľňuje obrovskú energiu. - poznámka autora], sa dopustil strašného omylu, keď svoj objav zverejnil na oboch svetadieloch. Veľký guľatohlavec, ako mu vraveli, prvý znalec hmoty na planéte, usúdil, že je rovnako veľkým znalcom života. Myslel si, že súbežné objavenie sa supersilnej zbrane na oboch pevninách vytvorí "rovnováhu strachu", a dúfal, že vojna nebude možná. No i tak napätie vo vzťahoch medzi pevninami silnelo. Um Sat videl iba jednu z príčin - preľudnenie a nepriateľstvo pre nedostatok miesta. Ale nepriateľstvo kvôli ziskom bolo omnoho nebezpečnejšie. Preľudnenie iba vyostrovalo všetky druhy nepriateľstva. Vládcovia na oboch svetadieloch silou potláčali nespokojnosť pracovníkov a takisto silou sa cez oceán vyhrážali jeden druhému. Domnievali sa, že si budú môcť na účet svojich protivníkov nielen zvýšiť zisky, ale malou almužnou umlčať aj nespokojníkov vo vlastnej krajine.
Um Sat s hrôzou zisťoval, že rozpadová vojna je neodvratná, a cítil sa za ňu zodpovedný. Preto sa teraz usiloval nájsť pre všetkých východisko v objavení nových vesmírnych pevnín, sníval o čiastočnom presídlení Faeňanov na ne a o všeobecnom uspokojení.
Ťažká zodpovednosť, sklamanie, starosti a únava zanechali stopy na tvári starého Faeňana. Jeho vysoké čelo pod hustou šticou vlasov brázdili hlboké vrásky. Veľké smutné oči pozerali s múdrou dobrotou a pochopením, slabošskú bradu skrývala prešedivená briadka.
I napriek tragickému omylu si Uma Sata vážili za úžasné výsledky v oblasti poznania a za absolútnu čestnosť. Preto ho znalci poznania z oboch kontinentov privítali v sále nanajvýš úctivo.
Ale druhého Faeňana, známeho každému na planéte, ktorý sa práve nachádzal nejakých sto krokov od chrámu Večnosti, za stenou Brloha, si nik nectil - všetci sa ho báli.
Zúr Jupi sa stal diktátorom za čiernych dní potlačenia Vlády spravodlivosti.
Predtým, ako sa mu narodila dcéra, bol len nenápadným drobným obchodníkom, ktorý obchodoval medzi guľatohlavcami. Aby ulahodil zákazníkom, zobral do služby k osirotenej Made Matku Mesiu. Pestúnka nahradila Made vlastnú matku v tom pamätnom čase, keď vybuchol hnev utláčaných. Povstanie vtedy otriaslo Mocmániou, zbavilo majiteľov moci a majetkov.
Opantaní smrteľnou nenávisťou, nechceli sa zmieriť s porážkou. Mali zvieracie skúsenosti v boji každého s každým. Veď sa vždy na život a na smrť pasovali s pracovníkmi i sami medzi sebou. No teraz boli ochotní zabudnúť na vlastné rozpory.
Majitelia boli na oboch stranách oceána. Ale od čias objavenia a osídlenia nového kontinentu Daňdžabu žili tam Faeňania bez starých predsudkov, ktoré nemali živnú pôdu. Guľatohlavci aj dlhohlavci začali v nových podmienkach využívať rovnaké práva a možnosti nútiť iných, aby na nich pracovali. Nech už bolo akokoľvek, viedlo to k rýchlemu rastu ak už nie kultúry, tak aspoň techniky Daňdžabu. Výrobky "kultúrnych", ako sa začali nazývať jeho obyvatelia, boli nepochybne lepšie a prístupnejšie ako u barbarov v Mocmánii. A majitelia v Daňdžabe sa pousilovali zaplaviť svojím tovarom starý kontinent. No majitelia v Mocmánii sa s hrubými a primitívnymi spôsobmi výroby ocitli pred nebezpečenstvom úpadku. Nech vykorisťovali svojich pracovníkov, ako chceli, zisky im unikali z rúk. Vtedy sa obrnili nenávisťou voči všetkému, čo prichádzalo z Daňdžabu. A iba porážka v boji s Hnutím spravodlivosti dočasne odsunula spory so zaoceánskymi majiteľmi do úzadia.
Keď Zúr Jupi vyhlásil svoje Učenie nenávisti, o jestvovaní Krvnej rady iba počul, o jej zložení ani netušil. Keď raz na jej tajné zasadnutie kdesi v podzemí prizvali aj Zúra Jupiho, ohromilo ho, že tam v dlhých kutniach trónili dvaja veľkomajitelia dielní a jeden majiteľ najrozľahlejších polí.
- Náš výber padol na teba, Zúr Jupi, - vyhlásil majiteľ polí. - Tvoje Učenie nenávisti je schopné zjednotiť, pretože nič tak nezjednocuje ako spoločná nenávisť. Pomocou nej musí Hnutie krvi potlačiť Hnutie spravodlivosti. Ale nezabudni, že čistota krvi, - dodal veľavýznamne, - aj keď je najvyšším ideálom, predsa len je iba zbraňou na potlačenie vlády naničhodníkov.
- Hnutie krvi si zaslúži svoj názov, - uistil Zúr Jupi, pokladajúc sa už za jedného z jeho vodcov.
Majitelia pozreli na seba.
- Urobíme poriadok s guľatohlavcami tu i za oceánom, - nadchýnal sa budúci diktátor.
- Obchodoval si medzi guľatohlavcami, tvoja žena liečila ich deti, - líškavo začal jeden z majiteľov dielní

a zhodil si kapucňu. - To nám vyhovuje, pretože akokoľvek hlasno budeš kričať o nenávisti, zaoceánski majitelia sa predsa len najskôr spoľahnú na teba, ktorý vie vychádzať s guľatohlavcami. Vyberieš sa za oceán a presvedčíš ich, že to, čo sa stalo u nás, stane sa zajtra aj u nich. Nech nám pomôžu skoncovať s vládou "horliteľov za spravodlivosť", a sami si tým zachovajú majetky. Nech oddielom tvojich hrdlorezov poskytnú dobrú zbraň. Budeš ju vedieť použiť. Teraz... aj neskôr. Pochopil si? - A majiteľ dielní si spustil na tvár kuklu s otvormi pre oči.
Zúr Jupi všetko výborne pochopil. Podlý a prešibaný, urobil zo svojho Učenia nenávisti hlavnú zbraň proti Vláde spravodlivosti. Dokonca sa nezdráhal rozhlásiť svoj šialený plán na ovládnutie celej planéty dlhohlavcami. Zaoceánski majitelia pozerali na to cez prsty. Pre nich bolo najdôležitejšie pomôcť smelému vodcovi skoncovať s nenávidenou Vládou pracovníkov, a keď pritom bude rozprávať prázdne frázy o dobývaní, nech si len rozpráva.
Bývalý obchodníček nielenže oklamal zaoceánskych majiteľov, ale vedel okolo seba zhromaždiť bandy hrdlorezov, túžiacich po koristi. A vahavcov odpútal od obrany ich vlastných záujmov honbou za guľatohlavcami. Slovom, urobil všetko, čo sa od neho žiadalo.
Vláda spravodlivosti bola porazená. Jej vodcovia z radov pracovníkov a aj nemálo Faeňanov s oválnou hlavou bolo zničených. Pevnina sa topila v krvi. A na hrebeni krvavej peny vynieslo Zúra Jupiho na najvyššie miesto.
Krvná rada spravila šikovného a príčinlivého kramára diktátorom Mocmánie, spoliehajúc sa na jeho poslušnosť. Nik okrem neho nevedel, kto tvorí Krvnú radu a čie záujmy rada ochraňuje.
Nový diktátor po potlačení vzbury pracovníkov vyhlásil guľatohlavcov (väčšinou to boli pracovníci) za menejcenných. V mene boja proti preľudneniu planéty zakázal im mať deti. Novorodencom i rodičom hrozil trest smrti. Ale zato museli guľatohlavci robiť dvakrát toľko ako ostatní. Zároveň bolo vyhlásené, že používanie zaoceánskych výrobkov je nezlučiteľné so zásadami krvi. Majitelia v Mocmánii si uľahčené vydýchli: ich zisky boli zachránené.
Zaoceánski majitelia sa však spamätali príliš neskoro. Zúr Jupi nielenže ich pripravil o zisky na starom kontinente, ale dokonca sa im vyhrážal rozpadovou vojnou - úplným zničením. Nezostávalo im nič iné, iba sa tiež pripraviť na vojnu, chrániť si vlastnú moc a zisky.
Vojenskí velitelia oboch strán sa hrozili rozpadovej vojny a mali v úmysle zasadiť prvý úder. Aby bol aj posledný, žiadali narastanie rozpadových zbraní. Majitelia na oboch pevninách sa kryli frázami o mierumilovnosti a nútili svoje dielne pracovať čoraz horučkovitejšie.
Keď stroskotal naivný predpoklad veľkého znalca vedomostí Uma Sata o mierovej "rovnováhe strachu", začal starec žiadať úplné zničenie všetkých zásob rozpadových zbraní a zákaz ich použitia. Mnohé triezve rozumy ho podporovali.
V napätej predvojnovej situácii Zúr Jupi stále častejšie musel počúvať meno Uma Sata, ktorý objavil rozpad hmoty a teraz naliehal na svedomie Faeňanov, aby "vymazali" tento objav.
Diktátorovi donášali aj o nebezpečných rečiach: "Keď mohli guľatohlavci dať planéte takého Faeňana, ako je Um Sat, ako ich potom možno vyhlásiť za menejcenných? Prečo guľatohlavci musia nielen pracovať dvakrát viac ako ostatní, ale ešte sú aj povinní za života jednej generácie uvoľniť miesto na Faene dlhohlavcom?"
V týchto "zlomyseľných" otázkach cítil Zúr Jupi hrozbu!
Obavy pred novým Povstaním spravodlivosti pripravili diktátora o pokoj. Ovládol ho stihomam. Už nevychádzal z Brloha, kde žil vzorným asketickým životom. Rovnako nedôveroval guľatohlavcom aj dlhohlavcom, ba dokonca aj majiteľom z Krvnej rady, ktorým slúžil a ktorým sa mohol stať nepohodlný. Aby nejako zjednotil ľud, ktorý vrel hnevom, stupňoval prípravy na rozpadovú vojnu a sľuboval, že po vyhratí vojny zruší zákon zakazujúci guľatohlavcom mať deti a usídli víťazov na oslobodenom kontinente. Zároveň chlácholil nespokojnosť pracovníkov dobrodružnými plánmi o presídlení guľatohlavcov na planétu Mar, kde budú oslobodení od všetkých zákazov (ani čo by podstata veci tkvela iba v presídlení!). Preto podnecoval dobývanie vesmíru a podporoval vytvorenie vesmírnej základne Dejmo pri planéte Mar. "Kultúrni" tam už mali základňu Fobo. Zúr Jupi bol dokonca ochotný vyhlásiť vesmír za "mierový", pretože záujmy majiteľov sa krížili hlavne na Faene.
Ale veľký znalec Poznania Um Sat, ktorý vedel vnikať do skrytých tajomstiev hmoty, nevedel vnikať do

hĺbok bezzásadovej politiky. Jemu "problém preľudnenia planéty" naozaj zakrýval všetky ostatné problémy, hoci v skutočnosti iba vyostroval útrapy pracovníkov, ich boj s majiteľmi i nenávisť majiteľov navzájom. Zrejme na to, aby človek bol skutočným mudrcom, nestačí byť iba znalcom jednej oblasti Poznania.
Nik nečakal, že uvidí opatrného a vypočítavého Zúra Jupiho na zasadnutí Mierového vesmíru. Priveľmi sa bál atentátu. Ale vidieť, že nie nadarmo vybral Zúr Jupi miesto zasadania blízko Brloha. Chrám Večnosti bol spojený s bývalým kláštorom podzemnou chodbou.
Počas zasadnutia vošiel zrazu Zúr Jupi cez stenu s dvoma pôsobivými robotmi-ochrancami.
Bol to vysoký, urastený Faeňan s dlhou nezarastenou tvárou, tmavou briadkou, hákovitým nosom, úzkymi krutými perami a podozrievavo pozerajúcimi nepokojnými očami, ktoré hľadeli spod kľukato lomeného obočia. Jeho vajcovitú lebku, náročky vyholenú nahladko, pokladali medzi "vyššími" za dokonale formovanú. Vo výraze tváre mal čosi vtáčie, dravé.
Zúr Jupi sa obrátil na prítomných s namyslenou rečou, hovoril o vrodenom úsilí "vyšších" za mier, o tom, že súhlasí s plánom usídlenia Faeňanov na iných planétach, aby sa vyhli vojne na Faene.
A ako dar predložil Mierového vesmíru medziplanetárnu loď Hľadanie, ktorá je pripravená ihneď štartovať aj so skúseným veliteľom-hviezdonautom, a navrhol Umovi Satovi, aby viedol výpravu na Zemu.
Potom oznámil rozhodnutie Krvnej rady pokladať Uma Sata za "čestného dlhohlavca" s právami "najvyššieho z vyšších". Rozhodnutie vyplynulo zo zistenia "historikov" krvi, že vraj priezvisko Sat sa dávalo na počesť planéty, vyznačujúcej sa ušľachtilým prstencom, iba najčistokrvnejším dlhohlavcom.
Um Sat bol ohúrený. Výprava na Zemu sa stala skutočnosťou (na Daňdžabe sa ešte škriepili, koľko prostriedkov dať na stavbu medziplanetárnej lode na Zemu, a on už mohol viesť výpravu), lenže... to falšovanie "historikov"! Diktátorovi sa nehnusilo, len aby vzal guľatohlavcom ich Uma Sata! Prvým nutkaním znalca Poznania bolo, aby diktátorove dary odmietol. Iný na jeho mieste by to aj urobil, ale on sa zdržal. Veď bol za zmierenie, za usídlenie Faeňanov vo vesmíre. Ako mohol odmietnuť Faeňanom preskúmať Zemu a tým objaviť pre nich novú vlasť? Či má právo prejavovať osobnú alebo rasovú samoľúbosť a škodiť tak celej faeňanskej spoločnosti? Nie je rozumnejšie dokázať reálnosť vesmírneho presídlenia a preniesť záujmy majiteľov dielní od výroby torpéd pre rozpadovú vojnu na kozmické lode?
A tak sa Um Sat premohol, v ďakovnej reči vyjadril Zúrovi Jupimu vďačnosť za medziplanetárnu loď, odovzdanú Mierovému vesmíru, a za vysoký titul, ktorý bol udelený jemu, Umovi Satovi. Sľúbil, že pouvažuje o osobnej účasti na výprave.
Opovrhoval sám sebou, ale myslel si, že prináša veľkú obeť.
Diktátor sa uškrnul a zmizol v roztvorenej stene aj s ochrannými robotmi. Zaoceánska technika pracovala bezchybne.
Um Sat vyhlásil prestávku v zasadnutí Mierového vesmíru. Potreboval sa spamätať, ospravedlniť sa sám pred sebou. Samozrejme, zostal i naďalej rovnakým guľatohlavcom - pravda, vnútorne zmäteným, vyprahnutým, ktorý navyše získal celkom nepotrebné práva.
Ale tieto práva sa ukázali byť mimoriadne potrebné jeho bývalému žiakovi a obľúbencovi Ave Marovi.
Otec Aveho Mara, Dobr Mar, vládca Daňdžabu, chodil ako lev v klietke po okrúhlej pracovni s klenutou povalou. Bol deväťstošesťdesiatym druhým vládcom, ktorý tu sídlil.
Hranatá brada a kostnatá sánka na jeho rozumnej tvári hovorili o vôli a energii; tenké, v kútikoch zvesené ústa - o starostiach; vrecúška pod očami a plešivá hlava so zvyškami šedivejúcich vlasov - o neľahkom živote. Meno Dobr (Dobrý) dostal pri ďosiahnutí plnoletosti. Dovtedy mal meno po otcovi - Hrozný Mar, s dodatkom Druhý-mladší.
Vládca myslel na syna, ktorý bol na pevnine barbarov, kde v každej chvíli mohol nastať výbuch...
Nevdojak sa mu v pamäti vybavoval so všetkými podrobnosťami obraz toho prekliateho dňa pred pol cyklom, keď sa rozhodol k činu, pre ktorý teraz nenachádzal ani ospravedlnenie ani odpustenie.
Robot-tajomník mu vtedy oznámil, že v predsieni čaká Kratúch Merk. Odvtedy, ako predchádzajúceho vládcu zastrelil vlastný tajomník v tejto pracovni, Veľký kruh rozhodol, aby v paláci vládcu pracovali iba tajomníci-roboti. A teraz teda "rozumná skriňa" ukázala na obrazovke Kratúcha Merka; čakal na prijatie a netušil, že ho pozorujú, no aj tak bol v napätom sústredení. Typický guľatohlavec, jeho tvár svojím

kruhom pripomínala kruh Mesiu, večného sprievodcu planéty Faena. Úzkymi očami pokukoval na dvere.
Medzi Dobrom Marom a Kratuchom Merkom boli zložité vzťahy. Iba Kratúch vedel, akým spôsobom sa dostal vládca k moci. Predtým bol Dobr Mar "vládcov priateľ" a podľa zákona mal nastúpiť na miesto vládcu v prípade jeho smrti.
Nik tak nehanobil "nepríčetného" vraha ako Dobr Mar. Prisahal, že bude krajinu viesť cestou, po ktorej ju viedol nebohý vládca; zmierni odveké nepriateľstvo s Mocmániou, urobí všetko pre upokojenie planéty, aby sa Faeňania zbavili vojnových hrôz.
Kratúch Merk odovzdal Dobrovi Marovi krátko pred zavraždením jeho predchodcu hrozné podmienky, za ktorých sa môže stať vládcom - musí prvý začať rozpadovú vojnu.
Ale Dobr Mar, keď nastúpil na miesto predchodcu, neponáhľal sa uskutočňovať šialenú politiku "nepríčetných", ktorí žiadali vyhrať vojnu použitím rozpadových zbraní.
Dobr Mar vládol Daňdžabu, zháňal prácu a bývanie hrozivo narastajúcemu obyvateľstvu. Usiloval sa zmierniť napäté vzťahy medzi svetadielmi, zaviedol zákon o starých veciach, ktoré musia byť zničené, (aby sa získavali nové), a dosiahol, že Zúr Jupi, uspokojený zmenšením dovozu zaoceánskych výrobkov, bol dokonca donútený pristúpiť na spoločnú činnosť vo vesmíre.
...Dobr Mar šípil, prečo asi prišiel Kratúch Merk a čo mu povie: veď vládca ešte stále nesplnil "zvláštne podmienky". A pred nadchádzajúcimi voľbami sa Dobr Mar musel obávať prípadných odhalení. A čo, keby udrel prvý?
Kratúch Merk vošiel do pracovne a zastal. Územčistý, ale dobre stavaný, širokoplecí, takmer bez krku, pripomínal zápasníka pred bojom.
Boj sa uskutočnil. Dobr Mar dôverčivo podišiel k nemu.
- Radcov Veľkého kruhu znepokojujú zistenia, získané Kratúchom Merkom, že barbari si vedeli osvojiť, a dokonca zdokonaliť automatiku, získanú u nás, a teraz sa stala nebezpečnou.
- Vládca má pravdu. Automatika je nebezpečná. V Brlohu je môj spoľahlivý agent.
- Kde je záruka, že automatika nezačne pracovať náhodou?
- V Daňdžabe je skoro rovnaká.
- To nestačí! U barbarov nesmie zostať. Také je rozhodnutie Veľkého kruhu.
- Skláňam sa pred vôľou prvých majiteľov. Ale barbari majú automatiku pod Brlohom. Tam neprekízne ani myš.
- Myš nie, ale Kratúch Merk áno. Okrem toho tam má spoľahlivého agenta.
Kratúch Merk všetko pochopil: Dobr Mar potrebuje ukázať majiteľom, že plní ich podmienky, a zároveň sa zbaviť Kratúcha Merka tým, že ho pošle na nesplniteľnú úlohu.
Po nevyhnutnom neúspechu už nebude môcť Kratúch Merk prekážať Dobrovi Marovi, aby ho znovu zvolili, pretože iba on jediný to mohol urobiť.
Kratúch Merk ani okom nemihol. Úctivo povedal:
- Jasné: preniknúť do Brloha a zničiť ho aj s automatickou rozpadovou náložou. - Chvíľku rozmýšľal, potom takmer nedbanlivo dodal: - Potrebujem spoľahlivé krytie.
- Výborne, - súhlasil vládca, obišiel podkovovitý stôl a usadil sa v pohodlnom kresle, kde sedeli mnohí jeho predchodcovia a kde sa on chystal ešte dlho sedieť.
- Kryť ma bude Ave Mar.
- Ave Mar, môj syn? - Dobr Mar prudko vstal z kresla.
Odvrátil sa, aby zakryl hnev. Tento skúsený prieskumník s ním hrá podlú hru a počíta, že otec nebude riskovať synov život.
Dobr Mar kedysi vlastnil obrovské úrodné polia, ešte predtým, než tri razy kandidoval na vládcu a prepadol, pokým neprivolil, že bude "vládcov priateľ! Jeho syn Ave sa narodil na poli, blízko k prírode. Ave (Pozdravujúci) dostal, keď sa stal mladíkom.
Chlapec behával s polohladnými deťmi guľatohlavcov, čo pracovali na otcových poliach.
Nielenže s nimi chytal ryby, aby im pomohol aspoň raz sa zasýtiť, nielenže lozil po stromoch za jedlými pukmi, ale ako všetky deti, aj on sa hral na vojnu.
Dobr Mar bol na syna hrdý, aj keď zdedil po guľatohlavej starej mame vlnité vlasy a po matke dievčensky vykrútené mihalnice a jasný pohľad. Otcovi sa neveľmi páčilo, že syn príliš nadšene hľadí na

svet a naivne verí v spravodlivosť a dávne zákony cti. Život ho za túto staromódnosť neraz strestal. Ale otcovi lichotilo, že syn ho zbožňuje za pracovitosť a mierumilovnosť. No i tak robil syn nepremyslené veci: opustil svojho učiteľa Uma Sata, lebo „si neželal slúžiť vede smrti", otvorene sa vyslovoval proti tomu, že na oboch kontinentoch hrajú rozhodujúcu úlohu majitelia polí a veľkých dielní, ktorí ťažia z preľudnených krajov a z práce tých, čo na nich drú. Na šťastie, ako otec vedel z tajných hlásení, nijako sa mu nedarilo pripojiť sa k "skrytému prúdu" mládeže, ktorý mohol vyraziť na povrch aj tu, v Daňdžabe, ako nové Povstanie spravodlivosti. V Aveho prítomnosti neraz odznievali buričské reči prívržencov Učenia spravodlivosti, ale on nepokladal za potrebné hovoriť o nich otcovi. Ave vedel o tajných schôdzach, ktorých účastníci sa na pozdrav dotýkali ľavou rukou pravého obočia. Ale on sa na tieto zhromaždenia nedostal. Zrejme mu pracovníci nedôverovali, lebo bol synom vládcu. Otcovi ani na um nezišlo, že priatelia mohli Ave Mara chrániť ako schopného znalca Poznania. Po odchode od Uma Sata sa Ave venoval otázke možnosti života Faeňanov na iných planétach. Dobr Mar poznal, ale neveľmi chápal jeho dôkazy, že autority hviezdovedy nemajú pravdu, keď tvrdia, že život je možný iba na Faene, pretože ostatné planéty sú buď príliš vzdialené od svetelného zdroja alebo sú, podobne ako Merk, Vena a Zema, spopolnené jeho lúčmi. Faeňania nemali zo svojej planéty kam utiecť, ak nerátame pre život dosť neprihodný a drsný Mar, ktorý určil diktátor barbarského kontinentu pre guľatohlavých vyhnancov. Ukazovalo sa, že jediný spôsob, jako očistiť planétu pre budúce pokolenia, môže byť iba vojna. Ave však tvrdil, že nie je vôbec nevyhnutné čakať na Zeme vysoké teploty iba preto, že planéta je blízko nebeského telesa Sol. Nerozhoduje blízkosť telesa, ale množstvo kysličníka uhličitého, ktorý vytvára skleníkový efekt a ten bráni planéte vyžarovať prebytočné teplo do vesmíru. Tomuto efektu vraj vďačí aj Faena za to, že sa na nej mohol rozvinúť život. Na jej oblohe vychádzalo teleso Sol iba ako najjasnejšia hviezda, zatiaľ čo na Zeme muselo vyzerať ako oslepujúci disk. Ave však dokazoval, že ak by bolo na Zeme kysličníka uhličitého patrične menej, ako na Faene, nevznikol by tam skleníkový efekt, prebytočné teplo by mohlo vyžarovať a na jej povrchu by sa mohli rozvíjať akékoľvek formy života.
Autority zavrhli Aveho názory ako nezmysly. Sklamal sa v znalcoch Poznania, v učeniach, v sebe samom, klesol na duchu a upadol do smútku.
Otec iba krčil plecami. Rád by bol mal syna prispôsobivejšieho k životu, i keď ho mal rád a ľutoval ho. A teraz, hľa, Kratúch Merk žiadal obeť. Pre splnenie úlohy musel vládca Dobr Mar riskovať synov život.
Kratúch Merk naisto čakal, že vládca ustúpi. Ale zmýlil sa. Ani ten sa už nemal kam podieť.
...Pri spomienkach na toto všetko nemohol si Dobr Mar, "ochranca práva a kultúry", nájsť miesto. Nevedel, ako sa zvrtnú veci v Mocmánii, či nebezpečný Kratúch Merk splní šialenú úlohu, či nakoniec zahynie, či Ave zostane nažive.

Štvrtá kapitola / CHRÁM VEČNOSTI

Každý večer, keď sa na oblohe nad Hroznou stenou zjavila žiarivá hviezda Jupi, Matka Mesia privádzala k svojej zverenici cudzinca Aveho.
Spolu s hrbáčom, ktorý vždy sprevádzal pána, ich strážili. Pestúnka a tajomník medzi sebou nevychádzali dobre. Hrbáč naliehal, aby ho Matka Mesia kamsi zaviedla, ale tá sa bála.
Raz prišiel Ave do záhrady smutný.
- Čo ti je? - znepokojene sa spýtala Mada.
Ave Mar sa priznal, že zajtra musí opustiť Veľký breh. Cestovatelia sa nemôžu dlhšie zdržiavať v blízkosti diktátorovho paláca. Kratúch zistil, že ich sledujú.
Mladí Faeňania stáli v tieni stromov tak ako po prvý raz. Mada si položila hlavu Avemu na prsia a zaplakala. Hladkal ju po vlasoch, nevedel, čo povedať. Bolo im jasné, že sa ľúbia a nemajú v úmysle sa rozísť.
Mada zaklonila hlavu a pozrela na Aveho zdola nahor. Jeho kučeravá hlava zacláňala hviezdy.
- Všetko sa vyrieši, - utešoval ju. - Treba využiť niektoré zvláštnosti tvojho otca, jeho náklonnosť k starým obyčajom. Vo svojom učení sa odvoláva na dávnych monarchov, dokonca spomína, že manželstvo detí dvoch znepriatelených vládcov odďaľovalo vojnu. Vyberiem sa za svojím otcom, budem

ho prosiť, aby sa obrátil za Zúra Jupiho a navrhol mu náš zväzok.
Mada pokrútila hlavou.
- Akože? Máme sa zobrať teraz? - uhádol jej myšlienku Ave.
- Áno. Skôr ako odídeš.
Mada to povedala pevne, takmer panovačne.
- Čiže dneska v noci? - trochu zmätene sa spýtal Ave. - Ale kto je schopný zosobášiť dva póly nenávisti?
Mada sa rozosmiala, hoci tvár mala ešte mokrú od sĺz. Ave hovoril cudzím jazykom svojrázne.
- Jednoducho nepoznáš zvyk "vyšších". Iba guľatohlavci sa sobášia s povolením úradov. No my, dlhohlavci, sme slobodní. Hocikto z "vyšších", kto má viac rokov, ako je súčet rokov zaľúbencov, môže ich vyhlásiť za muža a ženu.
- Ale kde nájdeme takého starca? Ave je u "vyšších" iba hosťom.
- Čo tým chceš povedať? - vyzývavo sa spýtala Mada. - Hádam nie si schopný nájsť východisko?
Ave vzbĺkol:
- Bol som žiakom samotného Uma Sata, prvého vedca planéty. Ten je dosť starý a je tu.
- Ale ten je guľatohlavec, - sklamane pretiahla Mada.
- Uma Sata práve vyhlásili v Mocmánii za "čestného dlhohlavca". Je rovný "najvyšším z vyšších".
Mada odstrčila Aveho, ale ruky mu naďalej držala vo svojich a kochala sa ním:
- Utekaj k nemu! Si ozajstný Faeňan a budeš ho vedieť presvedčiť.

Hrbatý Kratúch Merk s hlbokou poklonou voviedol mladého Faeňana do cely Uma.
- Ave Mar? Vrátil si sa k učiteľovi? - privítal starec vchádzajúcich a nadvihol sa v kresle.
- Áno... v najťažšej chvíli života.
- Hovoríš, ani čo by išlo o život alebo smrť.
- Nie! - energicky pokrútil hlavou Ave. - Ide o viac! O šťastie! Starec uprene pozeral do tváre svojho obľúbenca.
- Teda tak? Ale ako ti pomôžem?
- Využívajúc práva, darované Krvnou radou, má Um Sat podľa zákona "vyšších" právo naveky spojiť Ave Mara a tú, ktorú miluje viac ako život.
- Jasnomyseľný Ave Mar si nevybral nikoho menšieho ako dcéru diktátora Zúra Jupiho, krásnu Madu, bez ohľadu na prekážky, - dodal kvetnatým jazykom Mocmánie Kratúch Merk.
- Akože? Guľatohlavec Sat má využívať práva utláčateľov? - rozhorčil sa starec.
- Tu nejde iba o lásku, - znovu sa zamiešal Kratúch Merk. - Manželstvo syna a dcéry vodcov dvoch pevnín pomôže vyhnúť sa vojne... Tak sa hovorí v učení Zúra Jupiho.
Ten prefikanec vedel, čím presvedčiť Uma Sata. Starec sa zamyslel.
- Múdro hovorí. Hoci som sa išiel prepadnúť od hanby, neodmietol som dar barbarov, lebo som myslel na to, ako sa vyhnúť vojne.
- Využi teda svoje práva a pomôž nám ku šťastiu! - ozval sa Ave.
- Čo treba urobiť? - spýtal sa starec.
- Obrad je úplne jednoduchý. Svedkami bude Madina pestúnka a Kratúch Merk.
- A to stačí? - začudoval sa vedec.
- Áno, pretože vek Uma Satá je vyšší ako súčet rokov zaľúbencov, má teda právo ich spojiť.
- Pôvodca učenia o hmote, odporca náboženstiev minulosti, - usmial sa starec, - má zohrať takmer úlohu nehodného žreca...
- Ešte k tomu v svätyni bývalého chrámu, - podotkol Kratúch Merk.
- Potom nech toto manželstvo naozaj poslúži mieru a predbežne nech zostane utajené, - rozhodol vedec.
- Keď sa Ave vráti do Daňdžabu, manželstvo bude oznámené verejnosti. A on nech pomôže otcovi dohodnúť sa zo Zúrom Jupim, ak tento naozaj nasleduje tradície starovekých monarchov.
- Nech sa stane! - slávnostne vyhlásil hrbáč.
- Prehovorím otca. Je politik a neprepasie príležitosť, - horlivo potvrdil Ave. - No i tak sa obrad musí bezpodmienečne uskutočniť dnes v noci.

- Načo to náhlenie? - zamračil sa Um Sat.
- Pretože cestovatelia, ani tí významní, sa nemôžu zdržovať v blízkosti diktátorovho paláca. Okrem toho... aj Mada tak chcela.
- Niet krajšej a rozumnejšej Faeňanky! Počíta so všetkým, - poznamenal Kratúch Merk.
- Nuž čo, - pokrčil plecami Um Sat. - Svätyňa je voľná. A starci už nepotrebujú veľa spánku.
Ave mlčky objal starca. Ten naňho pozrel dlhým, smutným pohľadom.

"Krvné dvere" sa znovu otvorili. Matka Mesia čakala Aveho a Kratúcha ako vždy v polozborenom arkieri. Všetci spolu prešli do starej kláštornej záhrady, osvetlenej teraz slabým svetlom Mesiu. Visiace liany už nepripomínali hady, podobali sa na šnúru prekrásnych závesov, rozvešaných po záhrade. Stromy vyzerali ako stĺporadia galérií.
Razilo tam hnilobou a ešte čímsi zvláštnym a nežným - možno to boli kvety, ktoré vášnivo pestoval Zúr Jupi.
Mada čakala milého a vrhla sa mu v ústrety, len čo sa ukázal v otvore "krvných dverí".
- Súhlasil?
- Doteraz vytváral Um Sat reakcie rozpadu, teraz (nech je to Kratúchovi Merkovi odpustené!) musí uskutočniť reakciu opačnú, - zažartoval Kratúch Merk, uškrnul sa, ale hneď roztiahol ústa v líškavom úsmeve.
V záhrade sa zotmelo. Striebristé svetlo pohaslo. Za vonkajšou stenou sa mihlo niekoľko bleskov, ktoré vrhli na kríčie ťažké čierne tiene. Jeden zo stromov ani čo by vystupovali z tmy, sám vzbíkal a svetielkoval bielou kôrou.
Zďaleka doľahlo dunenie, akoby sa obrovské rachotiace auto hnalo dolu kopcom a napokon sa zrútilo do priepasti. Všetkých pritom ohlušilo a oslepilo ako pri rozpadovom výbuchu.
Mada sa pritisla k Avemu.
Úplne sa zotmelo, zmizli aj stĺporadia alejí, aj strom s bielou kôrou.
- Aká búrka! - nadšene zašepkala Mada.
- Kým obídeme Hroznú stenu a dostaneme sa k chrámu Večnosti, premokneme, - poznamenal hrbáč.
- Neodložíme to radšej na zajtra? - opatrne sa spýtal Ave.
- Nikdy! - zvolala Mada. - Či nás môžu zadržať blesky z neba? A pokiaľ ide o to, že dážď nám môže zničiť šaty, o tie sa postará pestúnka.
- O šaty? - zaujímal sa Kratúch Merk. Natiahol ruku a na dlani zacítil prvé kvapky. - Hej, treba sa postarať.
- Ešte to mi chýba, taká starosť, - zahundrala Matka Mesia. - Radšej vás zavediem po suchu.
- Ako to myslíte? - spozornel Kratúch Merk.
- Všetko je veľmi jednoduché, - vysvetlila Mada. - Odtiaľto do chrámu Večnosti vedie stará podzemná chodba. Kedysi ju používali žreci, teraz tade prejdeme my. Pestúnka všetko pozná a otvorí každé dvere, na ktoré narazíme.
- Chodba vedie zo záhrady? - vyzvedal sa Kratúch.
- Hej, dá sa do nej vojsť niekde neďaleko. Pestúnka nám ukáže.
Spustil sa hustý lejak. Všetci sa rozbehli, potkýnajúc sa o korene stromov. Vpredu Mesia, za ňou Kratúch, potom Mada a Ave.
- Sem! Myslím, že tu nie je o nič väčšia tma ako vonku. Stará chodba je nevľúdna. Nemajte mi to za zlé, - vravela Matka Mesia a viedla všetkých za sebou.
- Vždy lepšie ako ísť v daždi, - odvetil Kratúch.
Ave cítil pach vlhkosti. Stena, ktorej sa rukou dotkol, bola vlhká a lepkavá. Druhou rukou pevne stískal Madine prsty.
- Počkaj, - ozval sa vpredu hlas Mesie. - Musím napnúť sily.
- Nemám váženej niečo pomôcť zdvihnúť?
- Musím sa sústrediť.
Vysvitlo, že Matka Mesia mala silou vôle otvoriť akési dvere, reagujúce na bioprúdy jej mozgu.
Mladí Faeňania zbadali vpredu jasný obdĺžnik, na pozadí ktorého sa zreteľne črtali postavy Mesie a

Kratúcha.
Za nimi vošli aj Mada s Avem do priestrannej, plastickou látkou obloženej podzemnej chodby.
- Hohó! - povedal Kratúch Merk. - Dávni žreci sa vyznali v materiáloch. Akiste im napadlo vytvoriť aj dobové fresky.
- Potom treba prejsť rovno do diktátorovho paláca. On je milovníkom fresiek. A naľavo sa ide k chrámu Večnosti.
Kratúch Merk sa zohol a ohmatal rukou hrubý kábel v červenom opletení.
Mada malou dlaňou pevne stisla Avemu prsty.
Kroky Faeňanov sa dunivo ozývali pod nízkou povalou.
Ave sa podozrievavo obzrel dozadu, tam, kde sa chodba skrúcala. Svetlo, ktoré sa pri ich príchode samo zažínalo, teraz už zhaslo.
Dva razy sa rovno pred Faeňanmi zjavila hladká stena a po obidva razy prekážka na myslený príkaz Matky Mesie mizla, otváral sa priechod.
- Nechcel by som tu ostať bez našej sprievodkyne, - poznamenal Kratúch Merk.
- To už hosť z Daňdžabu nemá viac čo povedať? - vyčítavo povedala Mesia.
Tajná chodba mala odbočky, ale Mesia s istotou prechádzala popri nich a viedla spoločníkov dobre známou cestou.
Napokon opäť zastala pred hladkou stenou a napäto pozrela do stredu špirálovitého ornamentu. To postačilo, aby sa stena rozostúpila, Mesia vpustila dnu mladých Faeňanov a Kratúcha Merka a potom aj ona vošla do známej svätyne.
Mada sa držala v blízkosti Aveho. Nebála sa ísť podzemnou chodbou, no staroveký chrám a jeho svätyňa s neviditeľným stropom pôsobili na jej fantáziu.
V tme sa čosi pohlo a zaznel hlas:
- Vítam šťastlivcov! Tušil som, že pre zlé počasie použijete tunel, ktorým prišiel na zasadnutie diktátor Mocmánie.
Mada Jupi s pohnutím hľadela na vysokú postavu veľkého znalca Poznania, ktorý stál na vyvýšenine. Nevdojak jej zišla na um spomienka na Hlavného žreca chrámu, ktorý z toho istého miesta prednášal svoje zaklínanie. I jeho hlas sa vtedy ozýval pod tmavou klenbou tak ako teraz, keď Um Sat prehovoril k mladým Faeňanom.
Starý znalec Poznania taktne a jednoducho vykonal prostý sobášny obrad a zakončil ho slovami:
- Nech je vždy tak!
Jeho hlas zopakovala ozvena z hĺbky svätyne, ani čo by tam odpovedali starovekí žreci.
Potom Um Sat objal jedného i druhého mladého Faeňana a zaželal im veľa šťastia.
Ave sa chcel rozlúčiť s Madou, ale zamiešal sa do toho Kratúch, vymeniac si s Matkou Mesiou veľavravný pohľad.
- Či nestojí za to prejsť podzemnou chodbou a odprevadiť si ženu? Mesia nás vypustí cez "krvné dvere".
- Cez naše "krvné dvere" ! - pridala sa Mada a hľadela na Aveho.
Matka Mesia poslušne stála pri Kratúchovi, ani čo by teraz bola vo všetkom závislá na ňom.
Ave zasa konal zdanlivo z vlastnej vôle, keď vyjadril ochotu prejsť podzemnou chodbou.
Matka Mesia ťažko vzdychla. Celý život obetovala Made, aby ju vychovala na matkin obraz, a nie na otcov. Čo asi čaká dievčinu v budúcnosti?
Kratúch Merk bol spokojný a netajil sa tým.

Piata kapitola / KRV

Zúr Alt, naddôstojník Ochrany krvi, bol pyšný, že prejavil taký charakter, a v deň svojej plnoletosti mohol dostať meno po strýkovi z matkinej strany, po samom diktátorovi Zúrovi Jupim.
V oddieloch Ochrany krvi, kam ho diktátor poslal, potvrdil svoje meno. Bol hrubý, prchký, pripravený udrieť, ba aj zabiť, pohŕdal cudzími názormi a neznášal námietky.
Práve preto mu diktátor zveroval najdôležitejšie úlohy. A Zúr Alt vôbec nie náhodou vítal na lodi syna daňdžabského vládcu, ktorý prichádzal spolu s tajomníkom. Pod kepienkom zvyčajnej ochranárskej

hrubosti "preveroval" vtedy príchodzích a rozhodol sa nepustiť ich viac z očí.
Napokon, ako Zúr Alt aj očakával, prešli mladí Faeňania a ich sprievodca cez priechod v stene do svätyne.
Počas improvizovaného sobášneho obradu pod klenbou chrámu mali okrem pestúnky a tajomníka ešte jedného neviditeľného svedka, ktorý si od zúrivosti hrýzol nechty. Nevládal potlačiť ston, ktorým akoby opakoval zvolanie starca:
- Nech je vždy tak!
Zúr Alt nevedel dosiahnuť u Mady "úplný psycho-životný kontakt", ktorý bez akejkoľvek námahy získal tento cudzí miešanec. V hĺbke duše sa Zúr Alt nazdával, že by sa mohol stať celkom iným človekom, keby sa ho dotkla opätovaná láska. Rozvila by sa v ňom neha, jemnosť, dobrota... keby mu krásna dlhohlavá, ktorú si vybral, nebola odpovedala pyšným pohŕdaním. A preto Zúr Alt znenávidel svet.
A teraz, plný strachu a hanby za ten ston, ovládol sa, aby splnil povinnosť.
Vyčkal, kým Matka Mesia odviedla novomanželov a hrbáča do tajnej chodby, kým Um Sat odišiel do svojej cely, a až potom sa odvážil priblížiť k tajným dverám. Napol všetku vôľu, aby prikázal stene otvoriť sa. A uľahčené si vydýchol. Stena sa roztvorila, utvoril sa priechod. Zúr Alt vkĺzol doň.
Zločinci nemohli odísť ďaleko. Bioprudy naddôstojníka Ochrany krvi zaúčinkovali. Dohoní ich ešte v podzemí, nedovolí im schovať sa v paláci.
Rozbehol sa chodbou, ale prekliate lampy sa zažínali a zhasínali samy od seba. Zastal. Pochopil, že ho prezradia. Stačí, aby sa niekto z prenasledovaných obzrel...
Keby tak zaľúbenci tušili, popri čom prechádzajú! Popri galériách Ústredného pultu! Popri srdci rozpadovej vojny!
Prečo nefunguje poplašné zariadenie? Alebo sú všetkému na vine bioprudy mozgu guľatohlavej pestúnky, ktorú automaty pokladajú za svoju, rovnako ako jeho, naddôstojníka Ochrany krvi?
Tak rozmýšľal Zúr Alt, doháňajúc odchádzajúcich. Zrazu prudko zastal.
Na stranu odbočovala strmo klesajúca galéria, ktorou viedol kábel v červenom opletení. Zúrovi Altovi sa zazdalo, že v tejto galérii, ktorá vôbec neviedla do diktátorovho paláca, práve zhaslo svetlo. Neodbočil to hrbáč k Ústrednému pultu? Načo?
Zúrovi Altovi až vyrazilo dych. K pultu sa zakrádali nepriatelia! Teraz už nešlo iba o čistotu krvi, ale o ohrozenie celej Mocmánie!
Zúr Alt na nič viac nemyslel. Tiež zabočil do galérie a ozlomkrky sa pustil strmo nadol. Cestu mu zahradila hladká stena. Svetlo, ktoré sa zažalo pri jeho príchode, zdôrazňovalo na hladkom povrchu steny symbol "vyšších" - špirálu.
Zúr Alt tu nikdy nebol a nevedel, či bude v jeho silách otvoriť dvere v stene. Strach a hnev zdesaťnásobili silu jeho pohľadu, namiereného do stredu špirály. Chvíľa, kým automaty zareagovali, mu pripadala ako večnosť. Ale stena sa rozostúpila. Postavenie naddôstojníka Ochrany krvi pomohlo. Aj tieto automaty poznali bioprúdy jeho mozgu.
Zúr Alt sa vrhol do vzniknutého otvoru.
O krátku chvíľu zazrel pred sebou idúceho tajomníka a pestúnku.
Vybral revolver s otrávenými guľkami. Stačilo ľahké škrabnutie, aby raneného ochromilo.
Zúr Alt bez upozornenia vystrelil hrbáčovi do chrbta. Ten sa zachvel, ale zostal stáť. Guľka odskočila od hrbu a spätným odrazom vletela do steny.
Alt vystrelil znovu a znovu. Údery guliek napokon zrazili tajomníka na kolená.
Zúr Alt pomaly podišiel k nemu a čakal, kedy protivník znehybnie.
Ale ten sa zvalil na chrbát a nečakaným úderom mu vyrazil z ruky zbraň. Zarachotila na kamenných dlaždiciach.
Alt sa vrhol na protivníka, ktorý sa pokúšal vstať, a usiloval sa pritisnúť ho k zemi.
Kratúch Merk nemal nijakú zbraň. Nárečky si ju nevzal, obávajúc sa prípadných prehliadok, ktoré by mohli zmariť celý jeho plán. Mal neobyčajnú silu a ľahko by si bol poradil s ľahším protivníkom, keby mu nebol prekážal ťažký náklad na chrbte.
Zúr Alt vytiahol dlhú dýku, ktorá mu slúžila ako anténa v dorozumievacom systéme Ochrany krvi. Objal hrbáča a ťažko mu dychčiac rovno do tváre, vrazil mu dýku do chrbta. Ale ostrie skízlo po čomsi tvrdom

a rozrezalo šaty.
Zúrovi Altovi prišiel na um nepriestrelný pancier, nič iné. A to bolo nešťastie nielen preňho.
Takmer bez nádeje na úspech pichol Zúr Alt nepriateľa dýkou do pŕs. Zvláštne, vpredu hrbáč ochranný pancier nemal. Dýka vnikla Kratúchovi rovno do srdca, ten uvoľnil zovretie a vyvalil sa horeznačky. Po kameňoch sa roztekala kaluž krvi.
Zúr Alt vyskočil a kopol do hrbáča. Až potom sa obrátil k Matke Mesii.
Ale tá bola preč. Zdvihla Altovú zbraň a počas krátkeho zápasu zmizla, aby varovala Madu.
Zúr Alt sa rozbehol a hneď narazil na hladkú stenu. Zabodol zlostný pohľad do stredu špirály, ale tá sa nepohla. Zúr Alt pochopil, že Matka Mesia stojí na druhej strane steny a vypätím vôle prikazuje dverám, aby sa neotvárali. Preto teda automaty nereagujú na jeho rozkaz!
Tak sa začal zápas medzi Zúrom Altom a Matkou Mesiou. Rozdelení pevnou prekážkou, zúrivo upierali zrak do stredu dvoch špirál. Naprogramované automaty boli ochromené protichodnými vôľami.
Zúr Alt bol celý spotený, na ústa mu vystúpila pena.
Zabiť Kratúcha Merka bolo ľahšie, ako poradiť si s tou prekliatou čarodejnicou. Veď on vie, že skladala zakázané piesne. Také ženy voľakedy upaľovali.
Napokon sa stena zachvela, roztvorila sa, vznikla štrbina, no hneď sa aj zavrela. Zúr Alt stihol zazrieť pestúnku. Šťastie, že jej nezišlo na um streliť doňho. Už len pri myšlienke na to prebehol Zúrovi Altovi mráz po chrbte. Nevšimol si, aká bola vyčerpaná.
Stena sa striedavo zachvievala a znehybňovala. Zúr Alt škrípal zubami. Chyba Matky Mesie mu vnukla, čo má urobiť. Teraz chcel iba maličkosť: aby sa štrbina pootvorila čo len na chvíľu. Prirodzene, že už nebude pred ňou nečinne stáť.
Pot mu zalieval oči. V divej zúrivosti neprestával zrakom prevrtávať stred špirály s rozkazom, aby sa stena otvorila. Pripravil sa a natiahol ľavú ruku dozadu, aby hodil dýku.
Matka Mesia takmer strácala vedomie. Ruky jej bezmocne viseli pri tele. Uvedomovala si, že od sily jej vôle teraz závisí jej vlastný život aj život jej miláčika.
Pestúnka sa zatackala. Stena sa trošku pootvorila. Zúr Alt, ktorý len na to čakal, hodil do vytvorenej štrbiny dýku, a tá prepichla guľatohlavej pestúnke hrdlo. Jej pohľad zhasol a stena sa roztvorila.
Zúr Alt preskočil ležiacu pestúnku, vytrhol jej z hrdla dýku a rozbehol sa po chodbe. Po niekoľkých krokoch sa zarazil, že nevzal Matke Mesii revolver. Chcel sa vrátiť, ale rozmyslel si to, ponáhľal sa dohoniť Aveho Mara a Madu. Tá zradkyňa, čo odbočila a viedla zákerného zločinca k Ústrednému pultu, pomste neujde!
Zúr Alt bežal podzemnou chodbou, svetlo sa zažínalo, keď sa približoval, a za jeho chrbtom haslo.
Už celkom pri paláci mu stena ešte raz zahradila cestu, ale otvorila sa, len čo pozrel na špirálu.
Ocitol sa v paláci. Kláštorná budova, prerobená pre diktátora, mala črty starej architektúry. Nízke klenuté stropy, štrbinové okná od dlážky po povalu.
Sály boli honosne vyzdobené pre slávnostné zhromaždenia, ktoré sa teraz nekonali z obáv pred atentátom na diktátora.
Zúr Alt vedel, ako sa dostane do polovice, čo patrila Made. Jemný vkus a ženská ruka vedeli tu zmeniť drsné cely a modlitebne. Zúr Alt vrazil do jednej z nich, obvešanej belasou látkou a striebornými šnúrami, a narazil na Aveho a Madu.
Mada si upravovala vlasy. Obrátila sa a dupla nohou, celá bez seba od zlosti.
- Ako si sa opovážil, ty biedny robot Ochrany, vtrhnúť ku mne!
Zúr Alt zasypal Madu vyhrážkami. - Čuš, chrapúň! - vzbĺkol urazený Ave a vztýčil sa v celej svojej výške. Mada si stala pred neho, aby ho chránila:
- Prac sa odtiaľto, hnusný robot! Nie si hoden ani vlasu z hlavy môjho muža!
- Muža? - bezočivo sa rozchechtal Zúr Alt. - Nežijú nehanební svedkovia vášho hanebného obradu, pod kepienkom ktorého nepriatelia "vyšších" chceli zničiť náš kontinent.
- Krv na rukách, klebeta na jazyku - to je tvoja podstata! Čo ty môžeš vedieť o dobrote, láske a šľachetnosti?
Zúr Alt hrubo odsotil Madu a vrhol sa s dýkou na neozbrojeného Aveho. Ten ho úderom nohy odkopol. Padajúci Alt zdrapil Madu a zvalil sa aj s ňou, pokúšajúc sa bodnúť ju dýkou.

Ave Mar mu stačil zachytiť ruku a vykrútiť ju tak, že dýka roztrhla kabátec na samotnom Zúrovi Altovi. Zúr Alt bol skúsený bitkár, Ave Mar - športovec. Pustili sa do seba, váľali sa po starej modlitebni. Na koberci zostávali krvavé škvrny.
Mada meravo hľadela na ne a nevedela pochopiť, čia je to krv. Ave mal ňou zamazanú celú tvár.
Zúr Alt niekoľko ráz bodol Aveho, no nijako sa nemohol rozohnať na smrtiaci úder. Ave Mar vyskočil, schytil ťažké kreslo a hodil ho do protivníka. Ten sa chcel uhnúť, ale nožička ho trafila do hlavy a on dosadol na zem. Ruku s dýkou však natiahol dozadu, aby ju hodil do Mady.
Ave Mar stihol udrieť Zúra Alta do spánku. Protivník spadol na chrbát, ale vyhodil nohy a ako hady ich ovinul Avemu okolo členkov. Prudko sa prevrátil, zvalil Aveho na dlážku, potom si kľakol a rozohnal sa dýkou. No Ave mu predsa len vyrazil zbraň z ruky.

Ozvali sa dva výstrely za sebou. Do dverí sa vplazila Matka Mesia. V rukách jej poskakoval revolver.
Zúr Alt sa opäť načiahol za dýkou, aby zabil Aveho.
Mada sa vrhla k Mesii, vytrhla jej z ochabujúcich rúk revolver a stisla strieľací gombík. Telo Zúra Alta sa kŕčovito myklo, ochablo a znehybnelo.
- On sám ho nabil otrávenými guľkami, - zachrčala Matka Mesia. - Drahá moja, čo bude teraz s tebou?
Ave Mar vstal a ťažko oddychujúc, ohúrené pozeral na mŕtvolu protivníka a na pokojnú Madu. Ale Mada zrazu s odporom odhodila revolver a zúfalo zvolala:
- Krv! Krv! Teraz príde iba smrť. Teba, môjho muža, roztrhajú na kúsky. Nik neuverí, že som to urobila ja.
Ave Mar sám tomu nemohol uveriť, keď si nechápavo prezeral zakrvavené ruky.

Šiesta kapitola / NIET ŠŤASTIA NA TOMTO SVETE

Samozrejme, Mada Jupi bola rozmaznaná: splnilo sa jej každé želanie, oslavovali ju, klaňali sa jej. No i napriek tomu sa z nej nestala skazená, náladová bytosť, schopná iba rozkazovať. Matka Mesia, ktorá v sebe skrývala ľudovú múdrosť, vedela Made po smrti jej matky vštepiť myšlienku o rovnosti všetkých Faeňanov bez ohľadu na to, ako vyzerajú. Zdržanlivá, vždy pokojná Matka Mesia mala zriedkavý rozprávačský talent a vrodenú schopnosť pôsobiť na myslenie. V inej krajine, v inej dobe by bola Matka Mesia pýchou ľudu, ale na barbarskom kontinente "vyšších", v Mocmánii, bola iba pestúnkou, pravda, pestúnkou dcéry samotného diktátora. Vždy dávala Made za príklad jej vlastnú matku s uistením, že dcéra je povinná pokračovať v jej diele.
Mada vyrastala na matkin obraz, no niečím sa podobala aj na otca. Hádam schopnosťou šialene ľúbiť a nenávidieť. Preto ju stretnutie s Avem úplne opantalo. Zaľúbila sa - a mäkká láskavosť sa v nej spájala s krutou tvrdosťou, rozpacitosť s neskrotnou odvahou. Zastrelila Zúra Alta ako besné zviera, ale klesla na duchu pri pohľade na jeho mŕtvolu.
Pestúnka umierala. Mada kľačala pri nej a počúvala nezrozumiteľný šepot.
- Pestúnka hovorí o svojom synovi a o tom, že Zúr Alt zabil Kratúcha.
- Kde? Ako?
Ale Matka Mesia už nemohla nič povedať, sily ju opustili. Nepomohla nijaká Madina starostlivosť - ani umelé dýchanie ani masáž srdca. Pestúnka zavrela oči, jej telo sa vystrelo. Ruka, ktorú Mada držala, hmatajúc pulz, začala chladnúť. Pulzu nebolo.
- Koniec, - povedala Mada a rozvzlykala sa.
Teraz videl Ave svoju priateľku slabú, bezbrannú. Ako dieťa mykala pestúnku, bozkávala jej chladné ruky a prosila ju, aby sa prebrala.
Napokon obrátila uplakanú tvár k Avemu:
- Moja pestúnka umrela. Aká len bola dobrá, rozumná! No my sme stratení. - A ukázala očami na skrútené telo Zúra Alta. - Len si predstav! Bol to môj bratranec.
- Nemali by sme skúsiť pomôcť mu? Mada zimomrivo pokrčila plecami.
- Guľky sú otrávené. Neviem, ako sa jeho revolver dostal k úbohej pestúnke. - Mada sa opäť rozvzlykala.

Ave usúdil, že musí niečo robiť. Zdvihol mŕtveho Alta, ktorý tiež vychladol a stuhol v poslednom kŕči, a prevliekol ho do kúta izby za záves.
Mada rozhodne vstala, zdvihla hlavu.
- Všetko je zbytočné. Čoskoro príde stráž, potom otec. - Zdvihla z koberca Altov revolver. - Prepáč, že vediem náš posledný krok. Netreba strieľať. Stačí škrabanec. Smrť nastane okamžite. Chytíme sa za ruky a stisneme guľku v dlaniach. Odídeme zo sveta, v ktorom pre nás niet šťastia.
Ave jej pozrel do tváre: rozhodnosť zápasila so zúfalstvom.
Mada vybrala z revolvera posledný náboj. Guľka bola striebristá, jej ostré výčnelky hnedé - zrejme od jedovatého povlaku.
Ave rozhodne stisol Made ruku:
- Nie! Faeňania sa tak ľahko nevzdávajú. Života sa zrieknuť možno, ale šťastia... Nie!
- Niet šťastia na tomto svete, - odvetila Mada.
- Veď ma, - panovačne ju požiadal Ave. - Veď ma do záhrady a potom cez "krvné dvere".
- Či my môžeme niekam utiecť? Blíži sa úsvit, posledný v našom živote. Počuješ spev vtákov? Pôjdem za tebou, lebo si môj muž. Ale vezmeme si pichľavú guľku. Bude pre nás spoľahlivou ochranou.
- Veď ma, - súril Ave.
Mada zvedavo pozrela naňho. Doteraz sa jej zdalo, že je silnejšia ako on.
Preniesli Mesiino telo na lôžko a Mada ho prikryla belasou prikrývkou zo svojej postele; potom ukázala Avemu na nizučké dvere do úzkej chodby, ktorá sa končila strmými schodíkmi.
Pred úsvitom bola záhrada úplne iná. Striebristé svetlo ani oblak zaplnilo aleje, prikrylo kríky a kmene stromov. Avemu sa zdalo, že vstupujú s Madou do nejakého iného, zaoblačeného sveta. Pevnejšie stisol jej úzku ruku.
Knísavý opar pri ich nohách vyzeral klamlivo, ľahučko, no zároveň husto. Marila sa pod ním raz voda, raz priepasť.
Mada nebojácne vkročila do kúdoliaceho sa oparu a viedla Aveho za sebou. Poslušné "krvné dvere" sa pred ňou otvorili.
Hustá hmla zahaľovala zrúcaniny starej kaplnky pri Hroznej stene. Mladí Faeňania, po prsia schovaní v oblaku, čo ležal na kameňoch, ani čo by sa brodili cez spenený prúd.
Mada dobre poznala cestu. Nečakane rýchlo sa dostali k čiernej budove chrámu Večnosti. Ave si pomyslel, že úbohý Kratúch ho vodieval okružnou cestou. Chudák! Ave sa musel veľmi namáhať, aby sa ovládol, dokonca si nedovolil ani len vzdychnúť, ale prišlo mu Kratúcha ľúto.
Ave pohŕdal svojimi zvyčajnými zmenami nálady. No teraz bol pevný a vedel, čo treba robiť. A preto viedol Madu k Umovi Satovi.
Starca veľmi prekvapilo, keď uvidel mladomanželov znovu na prahu svojej cely.
Usadil Madu do kresla oproti stolu, pri ktorom strávil celú noc. Ave stál vedľa Mady.
- Čo sa stalo? Čím vám môžem pomôcť?
- Niet šťastia na tomto svete, - zvolal Ave. - No v tvojej moci je iný svet!
Starec prekvapene zdvihol obočie.
- Iný svet je vo vesmíre, - vysvetlil Ave a rozpovedal mu všetko, čo sa stalo.
Starec sa zamyslel:
- Čiže musím prijať podmienky Zúra Jupiho a z mojej strany zasa žiadať, aby poslal na Zemu svoju dcéru? Nevyzerá to neuveriteľné? Zachraňovať sa vo vesmíre?
- Ale to by nebola iba záchrana pre mňa a pre Aveho, - zamiešala sa Mada. - Bolo by to splnenie túžby pomôcť Faeňanom, nájsť pre nich nový svet. Na to myslela pestúnka a mama. Tam by mohli byť šťastní všetci, nielen my s Avem. Nielen kvôli sebe chcem letieť na Zemu. To všetko poviem otcovi.
Mada nerozumela celkovým problémom o nič hlbšie ako Um Sat.
- Ale aké povinnosti hviezdonauta môže Mada plniť? - prísne sa spýtal Um Sat.
- Som sestra zdravia. Tú potrebujú všade. A nie iba deti.
- To je pravda, - súhlasil Um Sat. - Ave Mar, ty zostaneš tu. Tvojho tajomníka nik hľadať nebude.
Mada musí odísť do svojich izieb a zavrieť sa v nich. Ave, odprevaď si ženu k Hroznej stene. Dobre, že v lete na Zemu vidíte obaja nielen útek, ale i hrdinský čin.

Po ich odchode starec nejaký čas sedel a rozmýšľal. Potom pozval k sebe niektorých znalcov Poznania, ktorí prišli na zasadnutie. Zaplnili jeho celu. Mnohí z nich boli guľatohlavci, ale boli medzi nimi aj dlhohlavci. Keď vchádzali, všetci sa dotýkali ľavou rukou pravého obočia. Keď už bolo v cele tesno, Um Sat sa spýtal, či má odletieť z Faeny na prahu možných udalostí, na ktoré sa v mene Spravodlivosti chystali pracovníci a ich priatelia toľko cyklov. Bol predsa prívržencom boja proti majiteľom na oboch svetadieloch, aj keď nechápal celú jeho hĺbku.
Zhromaždení jednomyseľne rozhodli, že Um Sat, zosobnenie a pýcha Poznania na Faene, musí sa vybrať do vesmíru, aby tam našiel pre Faeňanov potrebné pevniny. Mnohí z prítomných boli tej mienky, že takýmto spôsobom najlepšie zachránia život veľkého znalca hmoty, ale nik mu to nepovedal.
Um Sat rozhodil rukami. Musel sa podrobiť spoločnému rozhodnutiu. Teraz mal právo konať.
Keď sa Ave vrátil, Um Sat zavolal obrazovkovým spojením diktátorovho tajomníka. Zasvietila obrazovka, na nej zažiarili štrbiny skrine.
- Diktátor Zúr Jupi, najjasnejší z jasných, je ochotný prijať čestného dlhohlavca Uma Sata a posiela poňho sprievodcu, - oznámila skriňa, naprogramovaná na starý štýl reči. Obrazovka zhasla.
- Ako? - zašepkal Ave Mar, - ísť do Brloha? Nechce mať Zúr Jupi rukojemníka?
Starec sa smutne usmial:
- Riziko nie je také veľké.
O chvíľu sa v cele zjavil dôstojník Ochrany krvi. Ave stŕpol. Pred ním stál živý Zúr Alt.
Dôstojník vstúpil, poklonil sa starcovi, úkosom pozrel na Aveho a nafúkané povedal:
- Veľký z veľkých, diktátor Zúr Jupi ti ako čestnému dlhohlavcovi dal právo predstúpiť pred neho. Poslali ma, aby som ťa odviedol do paláca.
Ave Marovi sa zdalo, že dôstojník Ochrany krvi mal ešte aj hlas rovnaký ako Alt. Hádam len neožil? Azda ochromenie po guľke bolo iba dočasné? Ale prečo sa teda teraz naňho nevrhol, tak ako to urobil v Madinej izbe?
No dôstojník Ochrany krvi ešte raz ľahostajne pozrel na Aveho Mara a teraz sa uklonil jemu:
- V mene najjasnejšieho diktátora sa ctenému hosťovi ospravedlňujem.
Len čo dôstojník Ochrany krvi a Um Sat vyšli, Ave Mar sa vrhol k dverám. Na jeho veľké prekvapenie neboli zamknuté. A až teraz si Ave Mar uvedomil, že dôstojník nemal na tvári jazvu.

Diktátor Zúr Jupi nie bez vzrušenia očakával Uma Sata. Z vôle Krvnej rady bol všemocný, schopný poslať na smrť milióny Faeňanov, aby vyhovel majiteľom, pripravený v ktorejkoľvek chvíli rozpútať rozpadovú vojnu. Nemal však silu zachrániť jediný, preňho najdrahší život.
Zúr Jupi bol zložitá povaha. Skvele chápal, komu a ako slúži. Keď svojho času stratil ženu, znenávidel guľatohlavcov, pri liečení ktorých sa nakazila smrteľnou chorobou. Z tejto nenávisti sa napokon zrodilo šialené učenie, ktoré bolo zdanlivo neuveriteľné, ale výhodné pre majiteľov z Krvnej rady. Teraz, na vrchole moci, Zúr Jupi žil vzorným asketickým životom v dobrovoľnom väzení a láska k dcére bola jeho jediným svetlom. Všetko ostatné bolo temné: strach o život, strach z vojny, ktorú sám pripravoval, strach pred pracovníkmi i pred vlastnými pánmi, ktorí ho mohli odstaviť.
Teraz bola preňho najdôležitejšia Madina bezpečnosť. Iba ju jedinú spomedzi miliónov odsúdených chcel zachrániť.
Ale ako?
Práve kvôli uskutočneniu zložitého plánu, ktorý mu zišiel na um, zjavil sa nečakane v chráme Večnosti počas zasadnutia Mierového vesmíru. Teraz mal k nemu prísť Um Sat.
Dôstojník Ochrany krvi, vlastný brat Zúra Alta, odovzdal Uma Sata dvom strážnym robotom, ktoré viedli znalca Poznania po honosne vyzdobených pustých sálach s nízkymi stropmi.
Um Sat zazeral na svojich sprievodcov, telesných ochrancov či strážcov s kockovitými hlavami a hákovitými šupinatými manipulátormi.
V jednej z izieb skriňa so svietiacimi štrbinami, presne taká ako u vládcu "kultúrnych", kvetnato, bezchybným starodávnym štýlom riekla:
- Um Sat, čestný dlhohlavec, môže vojsť do dverí pred sebou, za ktorými ho čaká najslastnejšie

stretnutie s najväčším z veľkých, najjasnejších z jasných, Zúrom Jupim, diktátorom kontinentu "vyšších". Dvere sa samy otvorili, ochranné roboty odstúpili a Um Sat vošiel do drsnej, prázdnej kazematy so sivými stenami.
Zúr Jupi, s briadkou, hákovitým nosom, vyholenou lebkou a zdvihnutým obočím, vrhol sa vchádzajúcemu v ústrety a prebodol ho pološialeným prenikavým pohľadom.
- Chápe Um Sat, akú česť a dôveru mu prejavujeme? - vykríkol.
- Nech je vždy tak, - vzdychol starec. - Aj keď nie som hoden takej cti, dôverovať mi môžete.
- Budem hovoriť ako najvyšší s najvyšším, tým skôr, že si známy svojím rozumom, - rozhovoril sa diktátor už pokojnejšie.
V súlade s rituálom mal hosť odpovedať, že jeho rozum sa nijako nemôže porovnávať s božským a osvieteným rozumom Zúra Jupiho, ale Um Sat pokojne povedal:
- Budem sa rozprávať s diktátorom Zúrom Jupim ako znalec Poznania s politikom, budem sa usilovať pochopiť a byť pochopený.
Zúr Jupi sa mykol, nos mu skrútilo nabok, tvár sa mu skrivila v nervóznej grimase. Pozrel úkosom na výklenok pod oknom. Rástli v ňom čarokrásne kvety. Ich nežné tmavomodré korunky so zlatistým hviezdnym prachom, každá so šiestimi okvetnými lístkami, pozerali dolu, ovisnuté na ohnutých stonkách. Bol to div, vypestovaný záhradníkmi na rozkaz Zúra Jupiho, vášnivého milovníka kvetín. No nepriťahovala ho ich večerná krása. Poslušným znalcom rastlín sa podarilo vypestovať taký rastlinný zázrak, či skôr prízrak, ktorý vylučoval jedovatú vôňu, zdanlivo veľmi nežnú. Keď ju nejaký Faeňan vdýchol, smrteľne ochorel. Neraz zriedkaví návštevníci tejto pracovne, príliš samostatní spolubojovníci, prekvapivo zahrnutí diktátorovou priazňou, a sem-tam dokonca aj niektorý z príliš nespokojných pánov veľkomajiteľov, mali tú česť ovoňať najväčšie poklady kolekcie. Po návrate domov v mukách umierali, netušiac, od čoho.
Pochopiteľne, spoľahlivé vetranie vyháňalo nebezpečnú vôňu z pracovne.
- Tak čo? - nervózne sa spýtal diktátor.
- Premýšľal som celú noc a rozhodol som sa prijať tvoj návrh a viesť výpravu na planétu Zema.
Zúr Jupi sa zachvel a uľahčené si vydýchol:
- Um Sat, ako čestný dlhohlavec dokazuješ svoju múdrosť. Rozchýrim to na oboch svetadieloch. No včera, v chráme Večnosti, mal som predsa len na mysli jednu podmienku, ktorú musíš splniť.
- Aj ja som chcel svoj súhlas s vedením výpravy niečím podmieniť.
- Neznášam, keď mne niekto kladie podmienky, - zvýšil hlas diktátor.
- Sú to skôr prvé pracovné kroky k zostaveniu kozmickej posádky.
- Ja budem zostavovať kozmickú výpravu z dlhohlavcov, z najzaslúžilejších zo zaslúžilých.
- Hádam si diktátor Zúr Jupi spomenie na včerajší sľub, že do výpravy možno zaradiť ktoréhokoľvek dlhohlavca?
- To potvrdzujem, aj keby sa to malo týkať mojej dcéry.
- Dcéry diktátora Zúra Jupiho? - úprimne sa začudoval Um Sat, ktorý ani najmenej netušil, že diktátor ju sám spomenie.
- Opovážiš sa pokladať moju dcéru pri lete za zbytočnú, keď je sestrou zdravia? - zvýšil hlas Zúr Jupi.
A obaja zmĺkli, skúmali jeden druhého. Akokoľvek múdry bol Um Sat, ani na um mu nezišlo, že diktátor si zaumienil zachrániť dcéru pred hrôzami rozpadovej vojny tým, že ju pošle na kozmickú výpravu; a akokoľvek prefíkaný a úskočný bol Zúr Jupi, nemohol predpokladať, že Um Sat prišiel za ním iba preto, aby dostal súhlas na let jeho dcéry na Zemu.
Zúr Jupi sa hrozivo spýtal:
- Ty si teda neželáš, aby letela? Obávaš sa o ňu? Cením si to. Nechceš sa pozrieť na tieto kvety? Však sú prekrásne? Videl si už niečo podobné? Pokochaj sa ich vôňou!
- Nevidel som nič krajšieho ako dcéru diktátora Zúra Jupiho. Nepochybujem o tom, že bude najkrajším kvetom na Zeme...
- Potom teda necháme kvety na pokoji, - drsne ho prerušil Zúr Jupi.

Siedma kapitola / ZABUDNUTÝ HRB

Telo Kratúcha Merka ležalo vo vlhkej podzemnej chodbe za hladkými stenami so špirálovitým ornamentom.
Obal umelého hrbu bol prerazený a vzduch bez prekážky vnikal doň a pomaly rozrušoval zápalnú poistku.
Ale v deň slávnostného odprevádzania hviezdonautov na planétu Zema nik na Faene nemal tušenia o tomto nebezpečenstve.
Výprava sa skladala z troch "kultúrnych" a troch "vyšších", medzi ktorými bola aj Mada Jupi.
V deň odprevádzania dali pracujúcim na poliach a v dielňach voľno, aby mohli Faeňania stáť pozdĺž celej cesty až k mysu Rozlúčenia, ako premenoval diktátor Zúr Jupi časť Veľkého brehu neďaleko kozmodrómu. Odtiaľto zvyčajne vypúšťali všetky prístroje, ktoré skúmali vesmír, ako aj kozmické lode "vyšších", udržujúce spojenie s kozmickou základňou Dejmo. Majitelia rátali, že z prípadnej kolonizácie planét budú mať nemalé zisky, a neľutovali prostriedky na náklady.
Mada a Ave sa nemohli zbaviť pocitu, že už-už uvidia prenasledovateľov. Viezli sa v paromobile spolu s veliteľom výpravy Umom Satom. Starý vedec bol zamyslený a smutný.
Mladí účastníci výpravy sa chvíľami obzerali, chvíľami zasa uprene hľadeli na mihajúcich sa Faeňanov, čo stáli po oboch stranách cesty a hádzali pod kolesá auta kvety. Boli tu dlhohlavci aj guľatohlavci. Stáli tesne vedľa seba, ani čo by medzi nimi nebolo nijakých rozdielov. Mnohí Faeňania videli v spoločnej výprave dvoch kontinentov na planétu jednak symbol mieru, jednak nádej, že na Faene existuje možnosť nielen dohodnúť sa a vyhnúť sa vojne, ale aj premiestniť časť obyvateľstva na iné planéty.
Mnohí Faeňania prišli k ceste aj s deťmi.
Faeňania z nedoziernych polí, dorábatelia vyživovacích rastlín, sa vyznačovali tmavo opálenou kožou; tí, čo pracovali v dielňach, ktorých obrovité budovy sa črtali na kopcoch, mali tváre zemitej farby. No mimoriadne sa vrývali do pamäti Faeňania z hlbokých baní. Uhoľný prach sa im natoľko zažral do pokožky, že vyzerala úplne tmavá, ani čo by to bola osobitná rasa, niečo medzi dlhohlavcami a guľatohlavcami.
Mada sa celkom stiahla do seba, skľúčená tým, čo sa dialo. Ako pravá Faeňanka vnímala všetko cez obrazy, ktoré jej boli blízke. Vlastnú matku si takmer nepamätala, ale pestúnka bola pre ňu symbolom všetkého, čo nechávala na Faene. Cítila sa celá nesvoja z toho šťastia, čo ju v budúcnosti čakalo, zatiaľ čo tu... A Mada pevne zažmúrila oči.
Keď ich otvorila, zistila, že cesta sa priblížila k oceánu. Pozrela na Aveho a ten ju pochopil bez slov.
Ave po celý čas myslel na Faeňanov, čo stáli pri ceste. Zajtra sa vrátia do svojich dielní, naplnených hukotom strojov a pachom oleja. Zastanú si k bežiacim pásom, ktoré prinášajú kostry strojov, postupne obrastajúce súčiastkami, a takto budú stáť - bez nádeje na spravodlivosť, v každodennej a neradostnej práci - až do konca bezútešných a rovnakých dní.
Ave Mar si uvedomoval, že pred všetkými bedármi nesie zodpovednosť za výsledky kozmickej cesty. Milióny týchto Faeňanov tiež túžia po šťastí a po práve mať deti, nech by ich hlava mala akýkoľvek tvar. Nemožno v budúcnosti brať z kultúry iba prostriedky utláčania, Faena nemôže ďalej takto existovať!
O tom istom premýšľal aj smutný Um Sat. Rozmýšľal o tom, že on, znalec hmoty, napokon nevedel odstúpiť od zákonov poznania hmoty. Ale zrejme bolo potrebné postihnúť zákony riadiace život celého spoločenstva Faeňanov, práve tak ako prírodné zákony. Najväčšou jeho chybou bolo - okrem toho, že objavil a zverejnil spôsob rozpadu hmoty - že sa dožil staroby a toto všetko nepochopil. Prečo napríklad Faeňania-pracovníci nevytvárali vlastnoručne iba to, čo všetci potrebujú k životu, ale aj to, čo ho môže zničiť? Prečo títo odprevádzajúci ľudia trpia nad sebou maniaka, ktorého životným cieľom je vojna? Zúr Jupi si zmyslel urobiť veľkodušné gesto - poslať kozmickú výpravu, aby hľadala nové kozmické pevniny. No ako tam budú presídlenci žiť? Podľa doterajších faeňanských zákonov? Prenesú do kozmu nespravodlivosť a hrozbu vojny? Nie, skutočná múdrosť nie je v tom, aby sa hľadali nové planéty pre život - veď to chce aj Zúr Jupi - ale aj nové zákony života, nad ktorými by on užasol. No predsa: prečo poloblázniv diktátor tak ľahko pustil dcéru do vesmíru? Veď to nie je prechádzka!
A starý znalec Poznania zvažoval jednu podrobnosť za druhou, až zrazu prišiel k hrozivému uzáveru, že diktátor sa možno usiloval zachrániť dcéru pred rozpadovou vojnou, ktorá sa začína na Faene.

A starec pozrel inými očami na zástupy Faeňanov, čo ho odprevádzali. Stretne sa s nimi ešte niekedy? Mada stisla Avemu ruku a významne sa obzrela. Ave pochopil jej obavy...

Madino znepokojenie nebolo zbytočné. V paláci diktátora vyšlo najavo naozaj všeličo.
Na stopu natrafil brat zabitého Zúra Alta - Hrom Alt, ktorý odprevádzal Uma Satá k diktátorovi. Dôstojník Ochrany krvi si všimol tmavý pás na dlážke, ktorý sa ťahal od "krvných dverí" k podzemnej chodbe do izieb Mady Jupi. Hrom Alt bol príliš malá šarža na to, aby mohol používať "krvný" priechod. Ale rozhodol sa za každú cenu zistiť, čo ten pás znamená. Zoškrabal časť vyschnutej látky a bežal do laboratória.
Ruky sa mu triasli, keď sám, v tajnosti, aby sa s nikým nedelil o svoj objav, určoval zloženie látky, ako sa to učili ešte v dôstojníckej škole Ochrany krvi, kde šikovne využívali zaoceánske znalosti.
Vlasy mu od vzrušenia zvlhli, hoci mu trčali na všetky strany. Zistil, že ten pás na dlážke je krv!
Neodvažoval sa oznámiť svoj objav diktátorovi, tým menej, že Mada sa zjavila a stretla sa s otcom, akoby sa nič nedialo. Pravda, bez zvyčajného sprievodu pestúnky. Ale otec bol po stretnutí s ňou neprístupne slávnostný. Oznámil svoje historické rozhodnutie, ktoré celý palác a potom aj celú pevninu ohúrilo a hneď nato priviedlo, do prehnaného nadšenia. Všetky vedúce osobnosti sa až zachádzali od výlevov, nahovárali prostému ľudu, že najmúdrejší z múdrych bol aj najsmelší zo smelých a neváhal pre blaho Faeňanov riskovať život milovanej dcéry, majúc na mysli ďalekú budúcnosť aj všeobecný pokrok a mier medzi kontinentmi.
Podlízavá radosť v paláci diktátora prekážala pátraniu Hroma Atla. Každý, s kým sa len stretol, hovoril iba o hrdinskom čine Zúra Jupiho a jeho dcéry.
Za týchto okolností bolo jednoducho nebezpečné obracať niečiu pozornosť na pásik krvi, ktorý vrhal tieň na vyhlásenú hrdinku dňa Madu. Tým skôr, že Mada vôbec nenechávala "krvné dvere" do svojich izieb otvorené a jej pestúnka sa stále neukazovala. To pripadalo Hromovi Altovi mimoriadne podozrivé. Rozhodol sa, že sa poradí s bratom, aj keby sa s ním mal podeliť o česť z možného odhalenia. Ale Zúr Alt zmizol.
Možno Zúr Jupi poslal svojho dôverného naddôstojníka s nejakou úlohou, ako sa to neraz stávalo.
Hrom Alt sa rozhodol konať na vlastnú päsť. Keď Madu s plačom a poctami odprevadili na kozmodróm, Hrom Alt, ktorý zostal na stráži, podišiel k izbám diktátorovej dcéry. "Krvné dvere" boli zavreté, ale už nie automatmi. Ukázalo sa, že ich možno odomknúť tak, ako ich to učili v spomínanej škole Ochrany krvi. Hrom Alt opatrne vošiel do belasej izby.
Našiel tam nielen mŕtvu Madinu pestúnku, ale aj bratovu mŕtvolu.
Otrávená guľka!
Revolver Zúra Alta ležal pri ňom. Takú zbraň mohol nosiť iba naddôstojník Ochrany krvi.
Hrom Alt si obzrel revolver. Nebolo v ňom ani jednej guľky. Jeho brat nebol z tých, čo majú v zásobníku iba jeden náboj - pre seba.
Hrom Alt so zmiešaným pocitom súcitu, odporu a zamyslenia pozeral na nehybné bratovo telo. Kým žil, nikdy neboli k sebe priateľskí. Zúr Alt vždy utláčal mladšieho brata. A teraz, hľa, leží pri jeho nohách mŕtvy a dáva mu možnosť dostať sa v kariére o stupienok vyššie.
Hromovi Altovi sa prirovnanie mŕtvoly so stupienkom tak zapáčilo, že neodolal a položil nohu na bratovo telo, ale ihneď ju aj odtiahol a ponáhľal sa z neznesiteľne dusnej izby do záhrady a odtiaľ rovno k diktátorovi.
Bez ohľadu na všetky prekvapujúce novinky, ktoré niesol Hrom Alt diktátorovi, nebolo také ľahké sa k nemu dostať.
Bezcitný skriňový tajomník nič nepochopí. Preňho nejestvujú nijaké city. No ochranné roboty a dverové automaty diktátorovej pracovne riadi iba táto debna bez mozgu.
Povedať skrini pravdu znamená naisto odmietnutie, pretože sprostý automat si hneď zapíše do mechanickej pamäti všetky okolnosti prípadu a odovzdá ich na preskúmanie dôstojníkom Pátrania, ktorí nenávidia dôstojníkov Ochrany krvi. Diktátorovi sa opovážia povedať o udalosti až vtedy, keď dôstojníci Pátrania prípad uzavrú, a tí, samozrejme, zatlačia Hroma Alta do úzadia.
Preto sa Hrom Alt rozhodol oklamať skriňového tajomníka a vymyslel si, že nesie diktátorovi veľmi

dôležité oznámenie, ktoré mu rozkázala odovzdať sama Mada Jupi, keď sa stretli na ceste k mysu Rozlúčenia. Veď je to jeho sesternica!
- Obsah slov krásnej Mady môžeš povedať mne, - zadudrala truhlica, napchatá elektrónkami. - Najväčší z veľkých sa s nimi oboznámi pri kontrole mojich ďenných záznamov.
- Nemám ti čo oznámiť, zaslúžilý strážca pamäti. Mám najväčšiemu z veľkých, najjasnejšiemu z jasných odovzdať istú vec. Keby si ty, strážca pamäti, mohol sám odniesť najväčšiemu z veľkých túto vec, bol by som spokojný.
Prekliata skriňa sa ešte dlho vzpierala, ale napokon predsa len ustúpila.
Skriňový tajomník ľahostajne oznámil diktátorovi, že dôstojník Ochrany krvi Hrom Alt prosí o prijatie mimo obrazovky.
Diktátor bol veľmi zaneprázdnený. Bola uňho porada najvyšších vojenských hodnostárov, ktorí, prirodzene, boli prítomní iba na obrazovkách, rozmiestnených v jeho pracovni. V podvečer rozpadovej vojny nemal k Zúrovi Jupimu prístup nik. Svojich pánov z Krvnej rady sa bál hádam ešte viac ako svojich podriadených.
Napokon sa porada skončila.
- Dôstojník Ochrany krvi Hrom Alt, - zaškrípal skriňový tajomník, - môžeš vojsť a pokľaknúť pred najjasnejším z jasných.
Vzrušený Hrom Alt vošiel do nevľúdnej diktátorovej pracovne. Neodvažoval sa zodvihnúť hlavu a pozrieť do tváre tvorcu Učenia nenávisti. Aj on, tak ako jeho brat, zovňajškom vo všetkom napodobňoval diktátora.
Podľa predpísaného obradu Hrom Alt si kľakol na koleno a so zrakom upretým na dlážku rozochveným hlasom porozprával o krvavom chodníčku, čo viedol do izieb krásnej Mady, i o mŕtvolách, ktoré tam našiel.
- Biedny ochranný robot! Čo to tu táraš?
- Nech hnev tvoj padne na podlých vrahov, ktorí kuli zlo proti tebe a tvojej neporovnateľnej dcére a ktorých stopu sa mne ledva podarilo objaviť. Smútim nad bratovým osudom a som šťastný, že tvoja dcéra sa nestala obeťou podlého sprisahania.
- Sprisahania? - zreval diktátor, až ho tak myklo.
Stál tam so zaťatými päsťami a šialenými očami pozeral na vyľakaného dôstojníka, ktorý nevedel, čo bude ďalej.
Zúr Jupi uvažoval iba chvíľočku. Odhalenie príliš horlivého dôstojníka Ochrany krvi mu mohlo urobiť škrt cez rozpočet a donútiť ho, aby odvolal pokyny, ktoré práve dal vojakom.
A Zúr Jupi sa rozchechtal.
- Teda tak?! - vykríkol diktátor so smiechom. - Prinášaš mi správu o nesmiernom žiali Faeňanov, ktorí nevedeli prežiť rozlúčku s mojou neporovnateľnou Madou?
- Mal som na ume niečo celom iné.
- Tupý červ! Odpovedaj na moje otázky!
- Celý sa trasiem.
- Od čoho umrel Zúr Alt, môj naddôstojník?
- Od otrávenej guľky.
- Kto okrem neho mal také guľky?
- Nikto.
- Nie je ti teda jasné, úbohý plaz, že naddôstojník, zaľúbený do krásnej Mady, spáchal samovraždu v jej izbe na znak neznesiteľného smútku za ňou?
- Ale pestúnkina mŕtvola?
- A či pestúnka nebola pripútaná k svojej panej? Či jej dušička nechápala, že po odlete panej na inú planétu stane sa z nej obyčajný guľatohlavec, úbohý a opovrhovaný, ako to aj má byť?
- Akože? Aj ona sa sama? - užasol Hrom Alt, lebo si spomenul na ranu v Mesiinom hrdle. Celý sa chvel pri pomyslení, že neulahodil diktátorovi.
Veru, Zúrovi Jupimu naozaj neulahodil. V situácii, keď v ktorejkoľvek chvíli mohli zahynúť stovky miliónov Faeňanov, nemal ani najmenšiu chuť objasňovať, prečo zahynuli iba dvaja. Tým skôr, že to

mohlo zdržať kozmickú výpravu, určenú na záchranu Madinho života.
"No tento mladík z Ochrany krvi aj tak sotva bude mlčať."
A diktátor láskavo zdvihol kľačiaceho a strachom sa chvejúceho dôstojníka.
- Môj dobrý strážca Hrom Alt! Máš všetky predpoklady zaujať miesto svojho brata-samovraha. Ďakuj osudu, že ozajstní Faeňania sú otrokmi svojich citov. Ak sa raz zaľúbiš do krásnej Faeňanky a ona nebude tvoju lásku opätovať, konaj tak, ako tvoj starší brat. Ale dovoľ mne, pyšnému na dcéru, ktorá je schopná vzbudzovať také silné city, aby som sa ti odvďačil za vernú službu a za správu, čo potešila moje otcovské srdce. Ukážem ti poklad kvetinovej kolekcie, ktorá nemá na Faene páru. Tieto kvety sú rovnako krásne ako Faeňanky našich túžob. Vdýchni ich vôňu.
Hrom Alt poslušne pristúpil k výklenku, kde boli kvety neobyčajnej krásy, modré ako podvečerná obloha so zlatými iskrami rozžiarených hviezd.
- Ako sa ti páči ich vôňa, môj verný strážca? - spýtal sa Zúr Jupi a odvrátil sa.
- Nikdy som nedýchal nič omamnejšie. Cítim v celom tele neobyčajnú ľahkosť. Chcel by som lietať.
- Možno raz aj ty poletíš, tak ako teraz letí neporovnateľná Mada. Ak objaví planétu priaznivú pre život, poletí tam veľa dlhohlavcov, aby z nových pevnín urobili kontinenty "vyšších".
- Tieto slová treba vysekať do večného kameňa. Tu sa každá myšlienka podobá rozpadovému výbuchu, rovnako žiari a rovnako zráža tvárou k zemi.
- To nepochybne vôňa kvetov vyvoláva tvoje krasorečnenie. Objednaj si kabátec naddôstojníka Ochrany krvi.
Šťastný Hrom Alt nečakal taký zvrat udalostí a vyletel z diktátorovej pracovne ako na krídlach.
Keby sa skriňový tajomník čo len trošku vyznal v citoch živých Faeňanov, všimol by si neobyčajné rozpoloženie Hroma Alta. Ale skriňa bola iba strojom a jednoducho zaznamenala, koľko času strávil návštevník u diktátora. Celkom málo...
A celkom málo času stačilo, aby sa Hrom Alt začal cítiť zle. Odpadol v kasárňach Ochrany krvi a v strašných bolestiach umrel.
V tom čase sa automatický tajomník pustil do referovania o stave vojenských síl po diktátorom vyhlásenej príprave na započatie rozpadovej vojny. Ale Zúr Jupi v zúrivosti vypol dotieravú skriňu: sledoval na obrazovke posledné chvíle štartu výpravy na Zemu a v duchu odprevádzal dcéru. Celou svojou bytosťou prežíval rozlúčku a bolestivo si dlaňami stisol spánky.
Videl, ako Mada s akýmsi zvláštnym výrazom v tvári preletela zrakom po kozmodróme, zastala pohľadom na oceáne s bielymi pásmi peny na hrebeňoch a vošla do výťahu. Hneď za ňou šiel Faeňan - zrejme z druhého kontinentu.
Na chvíľu mal Zúr Jupi nepríjemný pocit z toho, ako blízko pri jeho dcére je ten kučeravý miešanec, ale potom mu zišlo na um, že ona predsa ostane nažive. Ťažko si vzdychol. Zdalo sa mu, že vkročil na strmú, klzkú plochu a nemôže sa udržať. A dole bola priepasť.

Ave Mar s Madou pozerali z otvorenej klietky výťahu cez mrežovanú šachtu. Oceán bol čoraz rozľahlejší, jeho obzor ako keby nadvihoval oblaky. Ave sa obrátil a na opačnej strane uvidel iný oceán, živý oceán hláv Faeňanov s tvárami obrátenými k rakete. Boli natlačené tesne jedna k druhej, symbolizujúc tým preľudnenie Faeny. Nečakaný smútok kŕčovito zovrel Avemu hrdlo. Vráti sa niekedy? Pozrel na Madu. Sami si vybrali túto cestu, a nech to nie je iba cesta ich šťastia. Ave sa ešte nevyznal dobre v ozajstných silách, ktoré hnali Faenu k vojne. Iba si z celej duše želal, aby záhadná planéta Zema bola vhodná na presídlenie Faeňanov a aby sa navždy skončilo nebezpečenstvo rozpadových vojen. Ave si opäť spomenul na Kratucha Merka, ktorý ho sem priviedol, zoznámil s Madou a v podstate položil život za ich šťastie. Nech odpočíva v pokoji.
Guľkami prerazený hrb Kratucha Merka sa nedostal do cieľa, ale spomalené zapaľovanie, rozpadávajúce sa pod vplyvom vzduchu, akoby odpočítavalo posledné chvíle mieru na planéte Faena.

Časť druhá - VÝBUCH

Stráž! Palicou ich, kyjom! Bite všetkých!
Preč s Capulettmi! - Dolu Montecchov
W. Shakespeare: Romeo a Júlia

Prvá kapitola / MALÝ SVET

Na kozmickej stanici Dejmo bol poplach.
Inžinier stanice Ticho Veg, úhľadný, predčasne zošedivený, pomalý a zádumčivý, nesúhlasne pozeral na započatý zmätok. Ale nebolo v jeho mäkkej povahe do niečoho sa miešať: vo všetkom ustupoval žene Ruži Veg, a práve ona si zmyslela usporiadať hostinu na počesť prilietajúcej rakety Hľadanie.
Ešte neodkvitnutú krásavicu Ružu Veg, ktorej dali meno Ruža pre obdivuhodnú farbu tváre, omrzelo doma na Faene učiť "vyšších" hlupákov hviezdovedu. Nástojila na tom, aby sa s mužom vybrali na kozmickú stanicu, kam brali iba manželské páry s potrebnou špecializáciou. K trom deťom, čo ostali na Faene, sa vrátia do smrti zabepečení, a Ticho Veg sa napokon stane majiteľom dielní.
Ruža Veg s ušľachtilou tvárou "vyššej", s rovným tenkým nosom, krátkou hornou perou a citlivými ústami, vždy pohŕdavo prižmurovala oči a pokladala sa s mužom za prvých Faeňanov na stanici.
Ale žena vedúceho stanice Neha Luton, ktorá neprávom zaujala miesto sestry zdravia, hoci nebola lekárkou, bola aj tak iného názoru. Povzbudzovaná mužom, Mrakom Lutonom, rozkysnutým tyranom, tvárila sa ako prvá dáma vesmíru a nenechala si ujsť nijakú príležitosť, aby nepodpichla Ružu Veg narážkou na jej opustené deti. Ruža odrážala údery a nebrala pritom ohľad ani na Nehinu neplodnosť ani na jej nepríťažlivý vzhľad.
Mladá, ale statná (pekná, ako ju nazvali) kuchárka a záhradníčka Pekna, dobromyseľná, s milým úsmevom na širokej tvári s vyhrnutým nosom, robila všetko rýchlo a šikovne, usilovala sa všetkým ulahodiť. Svojho muža zbožňovala a bola pyšná, že Brat Mesia vďaka matkinmu postaveniu v diktátorovej rodine ako jediný z guľatohlavcov mohol získať vzdelanie v Daňdžabe - kontinente "kultúrnych". Poslali ho na Dejmo ako majstra všetkých remesiel a zároveň zástupcu guľatohlavcov, ktorí sa mali presťahovať na neprívetivú planétu. Pekna Mesia ochotne šla s ním, aby obsluhovala všetkých obyvateľov Dejma.
Signál v náramku spojenia zastihol Peknu Mesiu v oranžérii, v priezračnej valcovitej chodbe, dlhej niekoľko tisíc krokov. Okrem Pekny po tejto chodbe nik nechodil, pretože sa nachádzala na osi kozmickej stanice a nebola v nej umelá príťažlivosť od sústredivých síl ako v ostatných miestnostiach stanice. Záhradníčka nepociťovala vlastnú váhu, vznášala sa medzi vzdušnými koreňmi rastlín. Úlohu pôdy tu miestami plnila živná hmla s kvapkami štiav, potrebných pre korene. V kozme zberali omnoho väčšiu úrodu ako na Faene.
Signál zastihol Peknu Mesiu pri oberaní sladkých plodov na chystanú hostinu.
Zachytávajúc sa vzdušných koreňov, Pekna Mesia sa ponáhľala na volanie Ruže Veg. Musela preplávať nemalú vzdialenosť pomedzi popreplетané vzdušné korene, a potom sa zviezť šachtou v spici obrovského kolesa, v ktorého prstencovom venci boli umiestnené všetky miestnosti stanice.
Klietka v šachte ani čo by padala do priepasti. Pocit váhy prichádzal až na konci dráhy, pri brzdení. Klietka zastala a dvere sa samy otvorili. Pekna Mesia nadobudla normálnu váhu a vošla do chodby, ktorá na oboch koncoch zdanlivo stúpala. Ale v skutočnosti nijaké stúpanie prekonávať nemusela.
Ruža Veg behala po svojej izbe a rozčuľovala sa nad nešikovnosťou svojho muža, ktorý kľačal a nijako jej nevedel prišpendliť na šaty akúsi obrubu.
Pekna Mesia spľasla ruky od nadšenia.
Ruža Veg bez zábran vyhodila muža a ten sa pobral pripravovať privítanie blížiacej sa rakete, ktorú mali zásobiť pohonnými látkami. Chápal, že Ružu Veg na smrť omrzeli rovnaké dni, nudné obedy pri spoločnou stole, na vracanie sprotivené tváre, stále rovnaké, mnoho ráz počuté slová a zo dňa na deň rastúca nevraživosť medzi nimi dvoma. Ticho Veg sa usiloval ženu pochopiť, ospravedlniť jej slabosti, vysvetliť ich smútkom po domove, po deťoch. Aj on za nimi smútil. Keby bolo s nimi aspoň jedno, koľko radosti by prinieslo! Ale na kozmických staniciach nesmeli byť deti. Keď „vyšší" zostavovali osadenstvo Dejma, vedeli aj tu obmedziť guľatohlavcov. Neha Luton bola neplodná, Ruža Veg už mala

tri deti a vo svojom veku, ktorý tajila, neodvažovala sa na štvrté. V konečnom dôsledku zákaz platil len pre mladú dvojicu Mesiovcov, a tí nemohli mať potomstvo ani na planéte ani tu, v kozme.
Pekna Mesia vyparádila Ružu Veg a bežala do kuchyne, blyštiacej sa hrncami a ciferníkmi, aby varila, smažila, zapekala...
Ale náramok spojenia ju znovu volal, tentoraz k Nehe Luton. Nadutá dáma nadovšetko na svete mala rada pohodlie a prepych. Jej muž, naddôstojník Ochrany krvi, jej toto všetko na Faene v plnej miere poskytoval. A zo všetkého najmenej sa manželia Lutonovci hnali do kozmu. Lenže diktátorova vôľa ich sem vrhla.
Pekna Mesia zapla kuchynské automaty na udaný program a ponáhľala sa k Nehe Luton.

Keď sa kozmická loď Hľadanie dostala na dráhu Dejma a blížila sa k stanici na stykové pristátie, Mada a Ave neodchádzali od iluminátora.
Obrovský Mar zaberal svojím vypuklým okrajom viac ako polovicu okna. Zdroj svetla Sol nevyzeral už iba ako najjasnejšia krúžkovitá hviezda, ale zmenil sa na oslepivý disk s bohatou korónou. Na krátky čas teleso Mar zakrylo zdroj svetla a loď sa ponorila do prchavej noci.
Mada s Avem sa držali za ruky a vítali tak neobyčajné svitanie nového života, čakajúc, kedy jasný a kučeravý Sol začne vychádzať spoza hrbu Maru. Čierny povrch pustatín zhnedol a vo výške sa postupne striedali tie najnežnejšie odtienky obrovskej dúhy, ktorá nevisela nad umytými lesmi a rovinami ako na rodnej Faene, ale v polkruhu obkrúcala pustú planétu, splývala s okrajmi gigantickej gule. Made vyrazilo dych. Iba mlčky stisla Avemu ruku.
Potom dúha na jednom mieste zažiarila a Faeňania zbadali svoj prvý cieľ - Dejmo. Rýchlo sa zdvihol nad okraj dúhy a svietil na oblohe ako tá najjasnejšia hviezda.
Čím viac sa približovali, tým bolo Dejmo oslepivejšie. Čoskoro vedľa neho rozoznali neveľkú hviezdičku, ktorá vlastne bola cieľom Faeňanov - kozmickú stanicu Dejmo. Za chvíľu sa dalo rozoznať, že táto hviezdička je prstenec, pod miernym uhlom naklonený k masívu Maru. Podobala sa planéte Sat a bola družicou planéty Mar. Nakoniec už bolelo pozerať sa na túto umelú konštrukciu z kovu, odrážajúcu lúče svetelného zdroja a žiariacu ako elektrický výboj pri tavbe kovových dielcov.
Prvý pilot Hľadania, preslávený hviezdonaut "vyšších" Smel Ven, robil zložitý manéver, aby sa dostal k stanici po osi prstenca a styčne pristál na stredovom oddelení. Od stanice ako jasná čiara prenikal do temravých hlbín oblohy striebristý chvost oranžérie.
Keď sa Hľadanie priblížilo k stanici Dejmo, inžinier Ticho Veg zavolal do stredového oddelenia Brata Mesiu, ktorý robil ťažkú prácu mechanika.
Vedúci stanice Mrak Luton nepokladal za potrebné vystúpiť do stredového oddelenia, aby tam "nesolídne plachtil" v bezváhovom stave. Zostal radšej v prstencovej chodbe, dôležitý a namyslený, a prechádzal sa s rukami založenými za chrbtom.
Meno Mrak, ktoré dostal v dávnej mladosti, odzrkadľovalo sa teraz aj na jeho vonkajšom výzore: odutá štvorhranná tvár, riedke sivé vlasy a malé podozrievavé oči pod chumáčmi obočia, mierne ohrnuté nosné dierky a kosákovitá čiara úst medzi ovísajúcimi lícami.
Nezastavil sa pri výťahu, ale kráčal stále tým istým smerom ďalej, až kým napokon obišiel celý prstenec stanice a ukázal sa v chodbe z druhej strany.
Zato všetky tri Faeňanky nevedeli premôcť zvedavosť a zišli sa pri výťahu.
Ako prvý vystúpil starec vysokánskej postavy, Um Sat.
Dámy úctivo sklonili hlavy.
Za ním vyšli dvaja Faeňania.
Po oči zarastený obor Hor Zem bol palubným inžinierom rakety a jedným z jej tvorcov. Veľmi sa hrbil, preto jeho ruky vyzerali neobyčajne dlhé. Priatelia si ho doberali, že postavou, silou a výzorom pripomína ich faetoidných predkov. No aj tak sa za jeho nízkym, vlasmi zarasteným čelom skrýval neobyčajný um.
Jeho nový priateľ Toni Fae, vzdelaný, zjemnený, pisateľ veršov, mal oválnu tvár, tenký nos, fúziky a od čítania vysilené, naširoko otvorené oči za veľkými okuliarmi.
Neha Luton si vzala na starosť faetoidného obra Hora Zema. Ruža Veg - mladého básnika Toniho Fae.
Um Sat pristúpil sám ku guľatohlavej Pekne Mesii.

- Ukáže mi láskavá Faeňanka, kde si môžem oddýchnuť?
Pekna Mesia sa začervenala a celá bez seba od šťastia zaviedla Veľkého starca do kajuty, určenej preňho.
Ruža Veg sa s vyzývavým smiechom rozbehla po chodbe a pohybom vyzývala Toniho Fae, aby ju dohonil. Voviedla ho do útulnej kajuty a sadla si do ľahkého kresla.
- Azda nie sú naše duše spriaznené? Je to vari náhoda, že obaja sme hviezdovedci, ktorí sa ocitli uprostred hviezd a sedia vedľa seba na vzdialenosť natiahnutej ruky?
Toni Fae si zložil okuliare, aby lepšie videl nablízko.
- Hviezdy z nás urobili priateľov, či nie? - pokračovala Ruža Veg, ktorá veľmi dobre videla, aký dojem robí na mladého hosťa.
- Oplatilo sa letieť ku hviezdam kvôli všetkému, čo tu vidím, - zajachtal so sklopenými očami.
- Viem, že ste básnik. Ale ste aj hviezdovedec. Chcem, aby sme mali spoločné názory.
- Ako by som si to len želal!
Zmĺkli a pozerali na seba.
- Čoskoro bude hostina. Budeme sedieť vedľa seba.
- Ó, áno! - prikývol Toni Fae. - Ale musíme vziať pod ochranu aj Hora Zema. Je rovnako bezmocný.
- Mám rada bezmocných mužov, - rozosmiala sa Ruža Veg a láskavo sa dotýkala Toniho ruky. - Ste očarujúce dieťa a ja som rada, že ste prileteli. Keby ste vedeli, ako sme sa tu jeden druhému omrzeli!
Mrak Luton, ktorý sa prechádzal po chodbe, ani čoby na stanicu nebol nik priletel, v skutočnosti presne odmeriaval kroky. Za hlavnú osobu zo všetkých, čo prileteli, pokladal diktatorovu dcéru. A preto prišiel k výťahu práve vo chvíli, keď z neho vystúpila Mada, Ave a prvý pilot rakety Smel Ven.
Vedúci stanice v duchu uvažoval: diktátorova dcéra sa vydala za Aveho Mara, syna vládcu "kultúrnych". Čo je to? Politika?
- Nech sa predĺžia šťastné cykly života najmúdrejšieho z múdrych, ktorého osud obšťastnil takou dcérou! - kvetnato privítal Madu a oznámil, že jej a Avemu pridelili dve výborné kajuty v protiľahlých oddeleniach stanice.
Mada vybuchla:
- Stanica Dejmo nemala elektromagnetické spojenie s raketou Hľadanie? - spýtala sa nahnevane.
Mrak Luton roztiahol ruky.
- Ak na stanici platia zvyky "vyšších", - rozkazovačne pokračovala Mada, - potom nám musíte dať s mužom spoločnú kajutu a hneď tam aj poslať guľatohlavcov Mesiovcov.
Vedúci stanice sa úctivo uklonil, nakoľko mu to brucho dovoľovalo:
- Sú tu, aby slúžili. Nech sa predĺžia životné cykly diktátora i vládcu, - zakončil a po prvý raz pozrel na Aveho.
Mrak Luton sám odviedol mladú dvojicu do najlepšej kajuty na stanici a cestou ukázal zamračenému Smelovi Venovi jeho miestnosť. Potom vyhľadal Brata Mesiu a Ticha Vega, ktorí zostúpili zo stredového oddelenia. Poslal Brata Mesiu, aby našiel ženu a spolu s ňou šiel k Made a Avemu. Až teraz si všimol, že Smel Ven ďalej stojí pri dverách svojej kajuty. Mrak Luton podišiel k nemu a začul položepky vyslovené slová:
- Diktátor sotva schváli také unáhlené pohostinstvo. - A Smel Ven zmizol, zabuchnúc za sebou dvere.
Mrak Luton tupo hľadel na panel, obložený umelou hmotou.
Brat Mesia nielenže priviedol k Made a Avemu ženu, ale priniesol aj výkresy. Bol to nevysoký, pokojný Faeňan s pevnou, lesknúcou sa pokožkou na tvári a so sústredeným pohľadom.
On, syn Madinej pestúnky, vyrastal oddelene, ale vždy pociťoval matkin vplyv. Podarilo sa jej dokonca zblížiť syna so zverenkyňou, ba i spriateliť ich. No ich stretnutia sa čoskoro stali neuskutočniteľnými. Diktátor sa oddeľoval od ľudu stenami. Chlapec skoro spoznal poníženie a nespravodlivosť. Bol citlivý a hrdý, stále viac sa uzatváral do seba.
Mal v sebe zriedkavú húževnatosť. Matka Mesia doňho vštepila, že jedine poznaním donúti aj tých, čo utláčajú guľatohlavcov, aby ho uznávali. A on húževnato bojoval o zrnká poznania.
Tak sa pevnosť a sústredenosť ešte v mladosti odzrkadlili aj na jeho tvári.
Peknu Nept mal rád ešte pred odchodom na Daňdžab, pevninu "kultúrnych", kde si mal dokončiť

vzdelanie. Zúr Jupi s tým súhlasil na naliehanie pestúnky i samotnej Mady, pričom, pravda, mal s chlapcom vlastné plány.
Niekoľko cyklov Pekna obetavo čakala snúbenca, aby sa hneď po jeho návrate podľa diktátorovho rozkazu vybrali na kozmickú stanicu Dejmo, ktorú vytvoril diktátor na upevnenie vlastnej autority a akoby na uskutočnenie plánov presídlenia guľatohlavcov na Mar.
Nuž a teraz sa Brat Mesia ponáhľal zveriť sa Avemu a Made s plodmi svojich úvah a bezsenných nocí, strávených nad výkresmi.
- Mal som v úmysle uľahčiť tu život guľatohlavcov, - hovoril náhlivo, no pevne. - Zamýšľal som postaviť hĺbkové mestá s umelou atmosférou. Na povrchu Maru, uprostred pustatín, ktoré vidíte cez iluminátor, som plánoval úrodné oázy. Treba ich len zavlažiť vodou z roztopených polárnych ľadovcov, privedenou hĺbkovými riekami. Bude ich treba vykopať. - A dôverčivo pozrel na poslucháčov. - Tak som čakal na skutočných znalcov Poznania!
Mada pristúpila k Bratovi Mesiovi.
- Poznáme sa od detstva a obaja sme milovali Matku Mesiu.
- Prečo milovali? - spozornel Faeňan, hľadiac na Madu. Pekná Mesia srdcom vycítila zlú správu a pristúpila k mužovi.
- Musím... Musím vám všetko povedať... - pokračovala Mada.
- Čo? Začína sa vojna? - zhrozene sa spýtal Brat Mesia.
- Matka Mesia sa pokúšala odvrátiť vojnu, - povedala Mada zrazu pod vplyvom akéhosi vnuknutia. - A zahynula, Brat...
- Zahynula? - zbledol Faeňan.
- Zabil ju naničhodný Zúr Alt. Ale tvoja a moja matka je pomstená.
Brat Mesia položil hlavu na stôl s rozloženými výkresmi a rozvzlykal sa. Mada držala Avemu ruku a sama mala slzy na krajíčku. Pekna Mesia sa vrhla k dverám.
- Mrak Luton ide pozývať na hostinu, - zašepkala.
- Nesmie nič vedieť, - varovala Mada.
Malý svet drobučkého obývaného ostrovčeka vo vesmíre sa podobal rozdelenému, nepriateľskými silami rozleptávanému veľkému svetu na planéte.

Druhá kapitola / ZLATÉ JABLKO

Najsilnejším Madiným pocitom bol pocit svetla. Padalo na zem v podobe jasnej mozaiky cez lístie stromov, ktorých kmene vyzerali ako zrastené korene. Hore sa rozkladali sťa priezračné baldachýny, plné svetiel. Každý ich plod pripomínal malé slnko.
Z kamenného výčnelka padal prúd peny a hral chvejivou dúhou. Hladké jazero, ktoré napájalo prúd, ležalo tiché, preťaté iskrivou perleťovou cestičkou.
Na brehoch rástli bizarné stromy so zlatými jablkami. A voda z hĺbky vábila Madu rovnako jemnými, trocha oparom pokrytými plodmi, ktoré sa tak ľahko dali dočiahnuť rukou.
Pomyslela si, ako nezmyselne pôsobia na takom mieste dve obrovité, nevzhľadné bytosti, ktoré sa pohybujú na zadných labách, držia trup vzpriamený, ale knísu sa pri každom kroku z boka na bok. Ich pevný plášť s obručou vo výške bedier je ozdobený špirálovým ornamentom, horné i dolné končatiny sú schované v nafúknutých mechúroch a hlava je skrytá v tvrdej guli so štrbinovitými okuliarmi.
Po jazere plávali dva velikánske vtáky s hrdo prehnutými krkmi. Obrátili hlavy s červenými zobákmi a dôverčivo priplávali ku brehu.
Z lesa vyšlo niekoľko ľahkých štvornohých zvierat. Na hlavách im rástli tiež také prečudesné stromy s koreňmi - vetvičkami, ibaže bez plodov a listov. Zvieratá začali piť vodu.
Na svetlé škvrny v tieni obrovských baldachýnov mäkko zoskočilo mohutné zviera so svetielkujúcimi zelenkavými očami. Jeho koža splývala so svetelnou mozaikou. Pružné, silné zviera sa nečujne pobralo k vode, nevšímajúc si ani rohatých obyvateľov lesa ani čudných prišelcov.
- Ani som sa len nenaľakala, - povedala Mada cez helmofón.
- Panenský, krotký svet, - odvetil Ave.

- A koľko je tu svetla!
- Faeňanské autority predpokladali, že môže zabiť.
- Iba ak tmu, nevedomosť a zlobu. Našli sme svet, kde niet a nemôže byť zla a nenávisti.
Mada sa priblížila celkom k napájadlu. Jelenček sa zvedavo obzrel, vyskočil z vody a vrazil mokrou papuľkou do Madinej rukavice.
- Mohla som na niečo také pomyslieť na Faene?! - vykríkla.
- Beda, tam pre nich nezostalo miesta!
- Sú to deti svetla. Otvor si štrbiny okuliarov, pozri sa! Neboj sa, oko je ten najprispôsobivejší orgán. Na Faene nebudú nášmu rozprávaniu veriť.
- Milióny Faeňanov naň čakajú.
- Nerobíme my tu potom iba polovičatú robotu? Načo tento obal, čo nás oddeľuje od nového sveta? Ja som si celkom otvorila okuliare!
- Mada, drahá! - varoval ju Ave. - Je to nebezpečné.
- Našli sme svet nevídanej krásy, ale nedokázali sme, že v ňom možno žiť.
- Treba pamätať na zákaz Uma Sata.
- Čoho sa máme báť? Neviditeľných nebezpečných tvorov? Ale svetlo je najlepším liekom proti nim. Ja sama som sestra zdravia. Naši predkovia si bez rozmýšľania naočkovávali chorobotvorné mikróby, aby zbavili všetkých Faeňanov smrtonosných chorôb. Práve lekár je povinný na Zeme ako prvý vyjsť zo skafandra. Je to jeho povinnosť! Okrem toho sa chcem okúpať v jazere. Hádam len môj Ave, ktorý na doštičke ovládol vlny oceánu, teraz necúvne? Zhltni tabletky, čo som ti dala. Ochránia ťa pred neviditeľným svetom planéty Svetla. A jej svetlo nám pomôže. Daj si dolu skafander! A pomôž mi.
- Prečo ma pokúšaš, Mada?
- Aby sme ako prví urobili to, čo aj tak treba urobiť. Nemôžeme sa predsa vrátiť na Faenu bez toho, aby sme skúsili žiť tu naozaj voľne. A nie v škrupine.
Pri týchto slovách Mada odtrhla zlaté jablko a podala ho Avemu:
- Očisti mi ho, prosím ťa. Má šupku žiarivú ako Sol a pevnú ako náš skafander.

Keď sa kozmická loď Hľadanie začala približovať k obežnej dráhe Zemy, účastníkom výpravy bolo od jasného svetla Sol čoraz ťažšie. Mimoriadne horúco bolo, keď sa raketa dostala na dráhu okolo Zemy. Mada konštatovala, že atmosféra planéty je prekvapivo podobná faeňanskej. Iba kysličníka uhličitého bolo málo a nejestvoval tu skleníkový efekt. Planéta voľne vyžarovala do priestoru prebytok slnečného tepla. Preto podmienky života na nej sa ukázali byť rovnaké ako na Faene, ako to kedysi predpokladal Ave Mar.
Hviezdovedec Toni Fae pozoroval planétu s nadšením básnika. Z väčšej časti bola zaliata vodou, ktorá ani čo by bola vyčiarkovaná radmi vín. Povrch morí i súš udivoval rôznorodými farebnými odtieňmi. No najviac bolo nad Zemou oblakov. Jednotlivé oblaky vrhali na povrch planéty zreteľné tiene a v oblačných oceánoch sa dali tu i tam rozoznať špirálovité víry uragánov, čo zúrili dolu.
Ale nikde - ani na suchu ani na morskom brehu - nebolo vidieť škvrny miest s rozbiehajúcimi sa tykadlami ciest, ktoré bili do očí pri pohľade z kozmu na Faenu.
- Zrejme mŕ-rtva planéta, - predpokladal palubný inžinier Hor Zem.
- Živá! - zvolal Toni Fae. - Zelená farba pevnín, to je rastlinstvo. A ostatné odtiene...
- To je pr-ráve to, že do ich tajomstva nepr-renikneš.
- Ale prečo nie, - ožil Toni Fae. - To je ľahké!
- Naozaj? - začudoval sa Hor Zem.
- Starovekí žreci boli toho názoru, že každé živé stvorenie je obklopené aureolou žiarenia. Jej farba vraj umožňovala "psychickému zraku" spoznávať najtajnejšie myšlienky a city.
- Žr-reci by pokladali planétu Zema za živého tvor-ra?
- Aby vyhotovili jej mapu, - zasmial sa Toni Fae.
- Nuž dobr-re, povedzme. V horskom chr-rbte vidím
čier-rne dier-ry!
- Čiže sú to hory Zlosti a Nenávisti.

- Skor-ro ako na našej Faene. Ďalej sa ťahajú špinavozelené doliny.
- Doliny Žiarlivosti.
- A čier-rno-zelené?
- Podlé klamstvo.
- Stojí za to začínať takými chmúrnymi názvami?
- Potom teda pozeraj na veľké priestranstvá na súši.
- Jasná zelená far-rba.
- Žreci ju pokladali za príznak životnej múdrosti a jemného klamstva.
- Budeme k Zeme blahosklonní, nazveme súš svetadielom Múdrosti bez akéhokoľvek klamstva. A hen je úzke mor-re, na ktorom akoby žiar-rili čer-rvené blesky.
- More Hnevu.
- Má r-ružový záliv.
- Záliv Lásky.
- A pobrežie je čer-rvenkavo-hnedé.
- Breh Chamtivosti.
- To nie je zlé pr-re budúcich zemšťanov. Možno s modrým oceánom to bude ľahšie?
- Oceán Nádeje.
- Jeho belasý záliv?
- Záliv Spravodlivosti.
- To už je lepšie. A hentie ohňom dýchajúce hory s červeným plameňom a čiernym dymom?
- Sopky Vášní.
- Výrečné. A akú farbu má aur-reola tvojho priateľa Horra Zema?
- Na mape planéty by som ho nazval horou Sily a Štedrosti.
- Ďakujem. A aká je aur-reola nášho Uma Sata?
- Jasnobelasá a zlatožltá. Také miesta na Zeme by sme museli nazvať vysokými pojmami umu a citov.

Mladí Faeňania pokračovali v hre a nebadane zostavili prvú mapu Zemy so zábavnými názvami, pričom spomenuli aj účastníkov výpravy.

- Pokiaľ ide o Madinu aureolu, - pokračoval Toni Fae, - je to farebná stupnica kozmickej žiary.
- A sám Toni Fae? Neplanie od návštevy na Dejme jasne čer-rvenou aur-reolou?

Toni Fae upadol do rozpakov.

- Vidíš, - pokračoval Hor Zem, - r-rozoznám tvoju aur-reolu pr-ráve tak dobre ako star-roveký žrec, - a šibalsky sa rozosmial.
- To nie je taká ťažká vec, - pokúšal sa brániť Fae. - Môžeme sa prizrieť aj Avemu, ba aj Smelovi Venovi.
- Ale čo?... Dokonca aj Smelovi Venovi?
- Všetci planieme červenou farbou, - vzdychol Toni Fae, - ibaže rôzneho odtieňa.
- Nepomenujeme teda mor-ria menami zaľúbených? - chytil sa samopašnej myšlienky Hor Zem.
- Nech sa radšej planéta Zema volá planétou Večných Vášní.

Toni Fae povedal pravdu nielen o planéte Zeme, ale i o Smelovi Venovi. Keby mal okolo seba aureolu žiarenia, určite by bola ohnivočervená. Láska k Made ho spaľovala a city ňou vyvolané boli by na jeho aureole narobili čierne a špinavozelené pásy.

Miláčik osudu na Faene, preslávený hviezdonaut, obľúbenec Faeňaniek, neodvažoval sa s Madou Jupi ani len zoznámiť, hoci neraz sa ňou kochal na Veľkom brehu. Dúfal, že skorý odlet do kozmu ho vylieči, ale... Mada sa ocitla vedľa neho, aby ponížila, zničila Smela Vena svojím manželstvom s mizerným miešancom, ktorého otec sa temnými cestami dostal na kreslo vládcu.

Smel Ven, ako mnohí dlhohlavci, nepoznal v ničom strednú cestu. Preto sa stal slávnym hviezdonautom, ktorý sa nebál nebezpečenstiev, preto letel na Zemu. V mladosti nebol zlý alebo prefikaný, ale teraz v ňom Madina nevšímavosť prebudila skryté stránky jeho povahy. Hľadiac na šťastie Mady a Aveho trpel a nenávidel ich za to a dozrievali v ňou tajné plány pomsty, rovnako prefikane ako kruté… Ale sám musel zostať mimo akéhokoľvek podozrenia. Pomáhať mu bude samotná planéta Zema!

Raketa Hľadanie so zapnutými brzdovými motormi znižovala rýchlosť bez toho, aby sa trela o atmosféru

a rozpaľovala obal kabíny. Konštruktér rakety Hor Zem urobil pristávací manéver ako "zrkadlovú krivku štartu", ako sám vravieval. Nepoužíval padákové zariadenie, typické pre prvé kroky faeňanských hviezdnych letov. Kozmická loď sa mohla spúšťať na povrch planéty práve tak pomaly, ako sa dvíhala pri štarte.
Hľadanie dosadlo na tri pristávacie laby. Bolo vyššie ako tie najväčšie stromy a nebezpečne sa naklonilo. Automaty ho ihneď vyrovnávali.
Hviezdonauti sa pritisli k iluminátorom.
Hustý les neznámych stromov rástol po oboch stranách rieky.
Um Sat vyhlásil:
- Zema, ktorá sa stane vlasťou našich potomkov! Ale zatiaľ sa treba vyvarovať zobliekania skafandrov. Neviditeľný svet planéty nie je ešte preskúmaný.
Cez otvorený prielaz najprv spustili prístroje, potom po spustených schodíkoch začali nešikovne zliezať divné postavy, poobliekané do tuhých skafandrov.
Mada a Smel Ven vychádzali poslední. Smel Ven pomáhal Made nasadiť prilbu.
- Či sa môže taká Faeňanka ako Mada Jupi…
- Mada Mar, - opravila ho Mada.
- Či môže taká Faeňanka ako Mada súhlasiť s Umom Satom a zohavovať sa týmto odevom?
- Smel Ven, našepkávaš mi odvážny čin, hodný teba samého.
- Niet na svete ničoho, čo by ma lákalo. Ale ja som pilot rakety, pre Uma Sata nevyhnutný prvok návratu.
Mada sa zamračila:
- Pokladáš sa za najvzácnejšieho?
Smel Ven sa ovládol Nebolo v jeho zaujme, aby Madu rozčuľoval:
- Ty sama si sestrou zdravia a pocítiš potrebu zhodiť toto oblečenie, len čo vojdeš do nového sveta.
Mada zaklopia priezor.

Nad riekou sa zapaľovali zemské zore.
V kozme sa hviezdonauti zoznámili s jasným Solom, s jeho intenzívnym, spaľujúcim svetlom. Ale tu, vo večerných hodinách ich prvého dňa na Zeme, sa dalo nechránenými očami pozerať na červenkavý sploštený Sol bez kozmickej koróny. Pri okrúhlom disku sa začali hromadiť podlhovasté oblaky. Dva z nich sa priblížili z rôznych strán, spojili sa a rozrezali Sol na polovice. A vtedy sa stal zázrak. Namiesto jedného slnka zavisli nad obzorom dve celé podlhovasté slnká, jedno nad druhým, obe šarlátové.
Mada nemohla odtrhnúť oči od tohto divadla, vidiac, ako sa postupne menia rozmery oboch sĺnc; dolné sa vnáralo do mora lesov a horné bolo čoraz tenšie, zmenilo sa na malý skrojok disku a napokon celkom zmizlo. Za oblakom zmizla aj dolná časť slnka. Teraz plápolala ohňom samotná obloha. Ani keby v nachovom, nad oblakmi rozliatom oceáne viseli fialové vlny, a celkom vysoko, osvetlený zapadnutým Solom, žiaril rozžeravenými okrajmi osamelý biely ostrovček.
Zore postupne zhasínali, ale obláčik horel ďalej, nespálil sa. No potom akosi zrazu padla na zem tma.
Nastala noc, práve taká ako na Faene. Dokonca aj hviezdy boli tie isté.
Ibaže Zema nemala nádherné nočné slnko, podobné obežnici Faeny - Mesii, ktorá tak skrášľovala faeňanské noci. Zato tu bola mimoriadne jasná planéta Ven. Toni Fae ukázal Made túto večernú hviezdu, ktorá zažiarila na obzore ako iskra v plameni zôr. Bola najjasnejšia na celej nočnej oblohe.
Ešte dlho sa hviezdonauti kochali oblohou Zemy. Z lesa doliehali divné nočné zvuky.
Um Sat navrhol, aby strávili noc v rakete.
Mada sa neochotne vrátila do kozmickej lode, hoci tam sa mohla uvoľniť z ťažkého skafandra.
Keď si ho vyzliekala, stále jej zneli v ušiach slová Smela Vena.
Na druhý deň ráno sa vo dvojiciach rozišli po lese. V stanovenom čase sa mali zísť pri rakete.
Tiene sa predĺžili. Prístroje vraveli, že sa schladilo. Čoskoro mali po druhý raz vidieť pozemský západ slnka.
Ave a Mada meškali. Um Sat sa znepokojoval. Toni Fae márne vyvolával neprítomných. Mada a Ave neodpovedali, ani čo by bolo vypovedalo elektromagnetické spojenie.

Hor Zem vypustil dve signálne rakety za sebou. Vzniesli sa do farbistého večerného neba, zanechávajúc za sebou kučeravé chvosty. Červená a žltá stuha sa dlho vznášali na oblohe.
Toni Fae zažartoval:
- Od červenej k žltej - od lásky k múdrosti. Beznádejné volanie.
Hor Zem zamával naňho nafúknutým rukávom skafandra.
Smel Ven sa držal bokom, akoby sa nič nebolo nestalo. Prilba skrývala jeho zovreté pery a sklopené oči.
Napokon sa stalo to, s čím rátal: z lesa vybehla Mada v mokrom, prilepenom odeve, aký sa obliekal pod skafander. Skafander na sebe nemala.
Smel Ven sa mykol a rozšíril štrbiny okuliarov.
Bola to tá istá Mada, ktorú sa usilovali vidieť sochári na Veľkom brehu a ktorú tam obdivoval aj Smel Ven. Zdvihnutá hlava na dlhom krku, nadšené modré oči. V každej ruke držala zlaté jablko.
- My s Avem sme sa stali prvými obyvateľmi Zemy! - zvestovala Mada. - To vojde do jej dejín!
Ave šiel za ňou v rovnako mokrom, obtiahnutom odeve ako Mada. Zrejme si dovolili okúpať sa. Aj on niesol dva zlatisté plody. Keď zacítil na sebe vyčítavý pohľad Uma Sata, obrátil sa k nemu:
- Nech aj sme vinní, ale teraz je dokázané, že Faeňania môžu žiť na Zeme. Planéta ich uživí. Práca presídlencov tu bude bohato odmenená. Preľudneniu Faeny je koniec!
Um Sat iba pozrel na Aveho. Ave ten pohľad pochopil a sklonil hlavu.
- My sme iba urobili pokus, ktorý musel niekto spraviť, ináč bolo zbytočné sem letieť.
Smel Ven zbytočne čakal veľa dní. Ave a Mada, prví obyvatelia Zemy, využívali všetky slasti nimi objaveného raja a na nič neochoreli.
Po uplynutí dostatočnej doby dovolil Um Sat aj ostatným Faeňanom odložiť skafandre.
Cudzia príroda sa k nim hneď priblížila: vzduch, plný zvláštnych vôní, jasné svetlo, nepoznané na Faene, a neznáme zvuky z lesa. Ktosi tam kráčal, zakrádal sa, skákal z konára na konár, výskal, ryčal. A zrazu všetky zvuky umĺkali a z húštiny akoby na nevolaných prišelcov hľadelo samotné Ticho.

Tretia kapitola / NÁJDENÝ RAJ

Um Sat pozeral na svojich spolupútnikov s akýmsi zvláštnym smútkom a usiloval sa nepribližovať sa k nim. Dal znamenie Smelovi Venovi a vystúpil do rakety.
Prvý pilot Hľadania našiel už vedca ležať na diváne v spoločnej kabíne. Líca mal vpadnuté, vrecúška pod očami ovisnuté.
Smel Ven zastal obďaleč, spustil kútiky úst a v ostrej krivke zdvihol jedno obočie. Riedka končistá briadka robila jeho úzku tvár s veľkými lysými "kútmi" ešte dlhšou.
- Cítim celkovú slabosť, - povedal starec. - Hlava ma nebolí, vysypaný nie som. Možno sa všetko dobre skončí. Nech sestra zdravia zostane trochu so mnou, ostatní sa môžu zapodievať vlastnými vecami. Ale predsa len pokladám za svoju povinnosť odovzdať vedenie výpravy tebe, veliteľovi rakety.
- Nech je tak! - slávnostne vyhlásil Smel Ven a vzpriamil sa ako na prehliadke. - Beriem na seba všetku moc! Odteraz rozhodujem o všetkom. Tebe, starec, prikazujem ležať. Kde je strava, vieš. Nikomu z podriadených nedovolím priblížiť sa k rakete.
- Ani len sestre zdravia? - ticho sa spýtal Um Sat. - Ani jej, - odsekol Smel Ven. - Budú ju potrebovať ostatní, ak sa tiež nakazia. Um Sat sa pousmial do fúzov a nepovedal nič.
- Odchádzam, - náhlil sa Smel Ven.
- Zosadzujem ťa, - povedal za ním starec, ale príklop sa už zabuchol.
Um Sat unavene zavrel oči. Kedy sa už prestane mýliť? Prečo ho vlastne pokladajú za múdreho?

Smel Ven zhromaždil všetkých hviezdonautov:
- Um Sat vám odkazuje, že tábor sa premiestňuje od rakety dnu do lesa. Pretože starcovi by sa tam zle nocovalo, poveril vedením tábora mňa, svojho zástupcu.
- Ale v noci je predsa v lese nebezpečne, - poznamenal Toni Fae.
Smel Ven pohŕdavo pozrel naňho: - Neviem, koho viac krášli bojazlivosť: hviezdovedca, alebo básnika?

Toni Fae sa začervenal. Zastal sa ho Hor Zem:
- Opatr-rnosť sa zíde aj vedúcemu.
- Akéže tu nebezpečie, - vyrútil sa naňho Smel Ven, - keď sme sa dostali do sveta lásky a súladu. - A obrátil sa k Made a Avemu.
- Kto nás tu vlastne ohrozuje? - podporila ho Mada. Ave mlčky prikývol.
Výskumníci zobrali všetko potrebné, na Zemovo naliehanie sa ozbrojili revolvermi - pravdaže, s ochromujúcimi guľkami, ktoré neboli pre život zvierat nebezpečné - a pobrali sa do lesa.
Mada bezpodmienečne chcela vidieť Uma Sata, ale Smel Ven nedovolil, súril, aby šli do lesa, kým sa nezotmie.

Tábor rozbili na brehu toho istého jazera, z ktorého vytekal potok, čo padal do priepasti. Na vode s perleťovými vlnkami plávali biele vtáky s ohnutými krkmi.
- Načo sú im také dlhé krky? - spýtal sa Toni Fae.
- Aby dočiahli vodné rastliny, - odvetila Mada.
- Celkom pokojné zamestnanie, - poznamenal Hor Zem.
Na oblohe už horeli večerné zore, keď Smel Ven poslal Madu a Aveho obzrieť druhý breh jazera. Museli sa dostať cez potok preskakujúc z kameňa na kameň.
Šli, oblečení v čiernych priliehavých šatách, občas sa zohli pod nízkymi haluzami, nadšene sa obzerali na všetky strany. A zrazu obaja znehybneli.
Vpredu sa prehnal jeleň s vyvrátenou parohatou hlavou. Za ním sa obrovskými mäkkými skokmi hnalo mocné zviera so škvrnitou srsťou. Dohonilo jeleňa a dostalo sa mu na krk. Jeleň s prehryznutou krčnou tepnou spravil zúfalý skok a spadol pod strom. Bolo počuť ručanie. Zviera trhalo korisť.
Ave schytil pištoľ, aby ju namiesto ochromujúcich guliek nabil otrávenými.
- Nesmieme tu nikomu vziať život! - zastarela sa Mada. - Netreba sem prenášať zvyky z Faeny.
- Obávam sa, že tu už existujú.
- Ale prečo? Odkiaľ?
- Zákony vývoja života na planétach sú rovnaké.
- A pri napájadle? - chabo namietla Mada. - Tam nikto nikoho nenapádal.
- Dravec nemôže zvieratá iba zabíjať. Necháva ich žiť, piť, množiť sa, rásť. Ináč by potom nemal čo žrať. Je ako lesný pastier: pri love kántri najslabších a takým výberom vylepšuje čriedu.
Mada nenamietala. Skľúčená šla popri Avem, cítiac na pleci jeho ruku. No zrazu ruku odtiahol a plesol sa po čele. Mada nevdojak urobila to isté. Potom si nechápavo pozerala na prsty zababrané krvou. V lese sa zotmelo a naplnil ho bzukot. Drobné lietajúce tvory sa vrhli na Faeňanov a štípali ich. Museli sa oháňať odlomenými vetvičkami.
V tábore našli iba Smela Vena. Zúrivo sa udieral po lícach a krku.
- Odporné beštie! - nadával. - Človek aby sa schoval do skafandra.
- Strašne som sa zmýlila, - začala hneď Mada. - Práve sme s Avem videli v lese zabíjanie. Zabíjajú tu práve tak ako na Faene! Treba čo najskôr preniesť tábor späť k rakete, na otvorené priestranstvo, kde niet hmyzu a dravcov.
- K rakete nepôjdeme, - odsekol Smel Ven. - Tam na nás čaká omnoho hroznejšia smrť, ktorá už vyčíhala Uma Sata.
- Akože? - rozčúlila sa Mada. - A ty, jeho zástupca, si nedovolil mne, lekárke, byť pri ňom?
- Tak si to želal. Nielen ohavné lietajúce potvory alebo škvrnité dravce, ale aj skrytý mikrosvet nám ukázal zuby.
- Idem k Umovi Satovi! - vyhlásila Mada.
- Spolu so mnou, - dodal Ave.
- Len zbabelci sa pod nejakou zámienkou zachraňujú útekom, - zakričal za nimi Smel Ven, zabudnúc na vlastnú falošnú výstrahu.
Mada bežala popredu. Ave ledva rozoznal jej postavu v náhlom šere. A vtom mu bolestne zovrelo srdce. Zazdalo sa mu, že Madu zastavila obrovská zhrbená bytosť s dlhými ovísajúcimi rukami. Vytrhol pištoľ, ktorú predsa len nenabil bojovými guľkami, ale všimol si, že Mada sa vôbec nezľakla. Ave si uľahčené

vydýchol. Aké mal len napnuté nervy z tej lesnej drámy! Nespoznal Hora Zema! A už sa zjavil aj krehký Toni Fae.
Ave schoval pištoľ a až vtedy zbadal vedľa Hora Zema prinajmenšom päť jemu podobných postáv. Faetoidné zvery zrazili z noh Toniho Fae a zúrivo sa vzpierajúcu Madu a v celom húfe sa vrhli na Hora Zema.
Ave utekal k Horovi Zemovi, ale nemohol ho rozoznať medzi jemu podobnými zhrbenými, chlpatými zvermi. Tie sa však prejavili samy a celá päťka sa vrhla na Aveho.
Faeňan nestihol vytiahnuť pištoľ, iba striasol zo seba nepriateľov, čo na ňom viseli. Boli väčší ako Ave, ale vôbec sa nevedeli biť. Päsťami a nohami rozmetal Ave útočiace zvery. Dva z nich sa zvíjali pod stromom, ostatné sa opäť vrhli na Aveho. Prehodil cez seba jedného z nich, ostro páchnúceho potom a špinou, a uvidel, ako sa zbavuje protivníkov Hor Zem. Niekoľko chlpatých tiel sa mu zvíjalo pri nohách, ale zo stromu skákali na jeho plecia stále ďalší a ďalší. Ave mu chcel zakričať, aby odbehol na otvorené priestranstvo, ale ústa mu zapchala laba s tvrdou srsťou. Ave skrútil labu, až kosť zaprašťala.
Madu nebolo vidieť. Ani Toniho Fae. Iba hor Zem a Ave Mar pokračovali v nerovnom boji.
- Dr-rž sa, Ave! - zavolal Hor Zem. - To sú miestni pr-príbuzní!
Ave rozmetal prvých nepriateľov, no vrhlo sa naňho aspoň desať nových. Do rúk a nôh sa mu zadrapili po štyri kostnaté laby.
Mladý Faeňan napol všetky sily, trhol sa a spadol na zem, dláviac nepriateľov pod sebou. Na hŕbu metajúcich sa tiel zoskočilo ešte rovnaké množstvo chlpatých zverov. Ave sa cítil ako zasypaný v šachte: nemohol sa ani pohnúť, ani vydýchnuť.
Keď Hor Zem videl, v akom je Ave položení, prebíjal sa mu na pomoc. Ale hádam bolo ľahšie vyvaliť plecom rozložitý strom, pod ktorým nastala ruvačka, ako prísť Avemu na pomoc. A vtedy Hor Zem nečakane vyskočil a zachytil sa o spodnú haluz. Dvaja či traja faetoidi, ktorí neboli o nič menej urastení ako on, mu viseli na nohách. Haluz sa ohýbala, hrozilo, že sa zlomí. Neuveriteľným vypätím všetkých síl sa Hor Zem vyškriabal na haluz aj s visiacimi zvermi. Zleteli odtiaľ dolu hlavou a divo zavýjali. Ešte dva zvery akoby tam čakali na Hora Zema, ale aj tie zhodil dolu.
Hor Zem so šikovnosťou, ktorej jeho chlpatí protivníci neboli schopní, doslova vyletel na horné vetvy stromu.
Zdola sa ozývalo srdcervúce pišťanie a revanie.
Hor Zem skočil z hornej haluze a zdalo sa, že sa musí dobiť a padnúť do rúk zúrivo skáčucim zverom, ale akýmsi zázrakom sa chytil haluze na druhom strome. Ľahko vybehol po nej, hoci sa pod jeho nemalou váhou prehýbala.
Ovládol cestu - jedinú záchranu pred dolu revúcim stádom.
Hor Zem nechápal, prečo ho ani jeden z tých zubatých nepriateľov nepohrýzol. Nebolo času na rozmýšľanie, pokračoval v úteku po horných haluziach. Dávni predkovia, čo kedysi zostúpili zo stromov na Faene, by mu boli mohli závidieť.
Lenže prenasledovatelia dolu bežali rovnako rýchlo.
Vtom zazrel Hor Zem čosi podobné faeňanskej liane. Visela z veľmi vysokého vzdialeného stromu a zachytila sa o jednu haluz neďaleko Zema. Hor Zem sa chytil živého lana a letel dolu. Na chvíľku sa pod ním mihlo besnejúce stádo. Nabral rýchlosť ako rozhojdané kyvadlo a preletel prenasledovateľom ponad hlavy, pričom stihol najväčšieho z nich kopnúť nohou. Za ním zaznelo zúfalé zavýjanie. Tu zbadal pod sebou vodopád. Liana ho preniesla na druhý breh, zachytil sa haluze, zoskočil dolu a rozbehol sa.
Krik prenasledovania stíchol v diaľke. Faetoidné zvery sa zrejme báli vody a nemohli sa dostať za Horom Zemom na druhý breh potoka.
Hor Zem spomalil krok, začal zhlboka dýchať a vysoko dvíhať hruď. Až teraz zistil, že v roztržitosti si zabudol vziať z tábora pištoľ, hoci sám trval na tom, aby bol každý ozbrojený.
Naplnila ho hrôza. Teraz už okrem neho nikoho niet. Mal by sa ponáhľať k rakete, ale svojou správou o smrti všetkých Faeňanov by Uma Sata zabil.
Ale nič inšie mu neostávalo. Hor Zem sa rozhodol, že počká do úsvitu; predpokladal, že faetoidné zvery sú nočné tvory a boja sa dňa.
Vyliezol na strom a uvelebil sa na hornej haluzi.

Predstavoval si svojich priateľov roztrhaných a plakal od smútku a bezmocnosti. Slzy sa mu zachytávali v brade, ktorú mal po bitke pochlpenú ako faetoid. Chvíľami mu zúrivosť zahmlievala rozum. Vtom uvidel v slabom svetle úsvitu jedného z tých nenávidených zverov, ako pomaly ide po zemi.
Zhrbený, skoro taký vysoký ako on, knísal sa pri každom kroku z boka na bok. Chrbát mal pokrytý srsťou. Zver sa obrátil, a vtedy Hor Zem pochopil, že je to faetoidka. Pohybovala sa na zadných labách, predné jej viseli po kolená. Z času na čas sa zohla, trhala rastliny alebo vyhrabávala korienky.
Hor Zem sa roztriasol od zúrivosti. Chystal sa zoskočiť na zvera a skoncovať s ním.
V tej chvíli sa však dolu čosi vyhodilo a faetoidka spadla. To ju zvalil pod seba škvrnitý zver, o ktorom rozprávala Mada.
Hor Zem sám nevedel, prečo skočil dolu na škvrnitého dravca. Zviera zrevalo, usilovalo sa striasť zo seba ťarchu, čo naň dopadla. Ale Hor Zem sám vyskočil a schmatol ho za zadné laby. Obor strhol zviera k sebe, zdvihol ho do vzduchu a udrel mu hlavu o kmeň stromu. Potom odhodil nehybné škvrnité telo nabok.
Faetoidka vstala a skôr zvedavo ako vystrašene si obzerala Hora Zema. Ten si dokonca dotknuto pomyslel: "Hádam som natoľko podobný jej súkmeňovcom, že sa ma ani neľaká?"
Dôverčivo podišla k nemu a povedala:
- Cing.
Áno, povedala! Tieto zvery vydávali artikulované zvuky. Aj keď neboli celkom rozumné, o milión alebo viac cyklov sa mohli takými stať, podobne, ako sa stali rozumnými Faeňania.
- Hor, - povedal Faeňan a dotkol sa svojej obnaženej chlpatej hrude v roztrhanej košeli.
Faetoidka zopakovala:
- Cing, - a ukázala na seba.
Ťažko povedať, aký myšlienkový pochod sa odohrával v jej sploštenej lebke s nízkym čelom. No pocit vďačnosti, ktorý mali mnohé zvieratá na Faene, určite poznala aj ona.
Bolo zrejmé, že Cing opanovala akási myšlienka. Schytila Hora Zema za ruku a s nezrozumiteľným mrncaním ho ťahala za sebou.
Možno ho ťahala do svojho brloha, uznávajúc ho nielen za svojho záchrancu, ale aj pána.
Hor Zem sa zamračil. Už ju chcel odohnať, a dokonca sa aj zahnal. Ale ona tak pokorne čakala na úder, že si to rozmyslel. Svitlo mu, že ho môže priviesť k táborisku svojich súkmeňovcov. A čo ak jeho priatelia ešte žijú? Môže prepásť príležitosť a nejsť im na pomoc? Vtedy ju posotil, aby kráčala vpredu, a on vykročil za ňou.
Cing sa zaradovala a rozbehla sa, obzerajúc sa na Hora Zema. Obaja napredovali rýchlo a čoskoro sa dostali na druhý breh toho istého potoka. Cing poznala miesto, kde krížom cez potok ležal vyvalený strom. Vody sa bála.
Potom prešli cez tábor Faeňanov na brehu jazera. Hor Zem videl stopy zúrivého boja. Vrecká a vedecké prístroje boli rozhádzané, ale obete boja nebolo vidieť. Zrejme Smel Ven nestihol použiť zbraň a zvery ho odvliekli.
Cing pozrela na Hora Zema, ale ten ju silno buchol do chrbta. Takémuto zaobchádzaniu zrejme rozumela najlepšie. Obrátila sa, vycerila zuby v akomsi úsmeve a natešene sa rozbehla vpred.
Čoskoro zastala a urobila výstražné znamenie, ak jej pohyb laby naozaj niečo znamenal.
Hor Zem opatrne vyzeral spoza stromu, čo rástol na okraji úšustu. Na protiľahlom svahu bolo vidieť jaskyne a dolu sa hemžilo stádo chlpatých zverov, ozývalo sa vrčanie, ručanie, piskot.
Uprostred faetoidných dravcov zbadal Hor Zem Smela Vena. Hrdo stál medzi nimi, oblepený množstvom zverov, čo sa na neho navešali. Bohvie prečo, ešte ho nezabili.
Zrazu Hor Zem pochopil, že tieto zvery nevedia sputnávať, môžu zajatca iba držať prednými labami. Ale čo ak svoju korisť nezabijú, skôr než ju zožerú, čo ak nemajú rady zdochliny?
Dolu zarevali faetoidi. Zvalili Smela Vena na zem, chlpaté ozruty sa zhrčili nad ním a kmásali mu telo.
Hor Zem nevydržal, prišlo mu zle.
No Smel Ven ani nezastonal, ani nevykríkol. Hor Zem nikdy nemyslel, že sa možno tak nadprirodzene ovládať.
Hanbil sa za vlastnú slabosť. Už bol pripravený skočiť dolu, no v jaskyni na protiľahlom svahu zbadal

živú Madu, Aveho a Toniho Fae. Zrejme ani ich nezabili, aby ich mohli zjesť živých. Podobne ako Smel Ven, ani oni neboli poviazaní. Každého z nich držali štyri zvery za ruky i za nohy. Faeňania sa nemohli ani hnúť.
Hor Zem sa obrátiť k Cing. Tá odskočila a ľahla si na zem, tváriac sa, že zaspala. Potom vyskočila, ukázala labou na zvery, čo požierali svoju obeť, a znovu sa hodila na zem.
Inžinier pochopil. Cing sa pokúšala vysvetliť mu, že zvery, keď sa nasýtia, zaspia.
Cing mala pravdu. Dobre poznala svojich súkmeňovcov.
Čoskoro sa rozvalili a chrápali.
Iba stráže zostali na mieste. Tvárili sa, že sú svieže, ale vlasaté hlavy im kľuckali.
Hor Zem nedúfal veľmi v úspech. Bokom sa nečujne prekradol cez úšust, vrátil sa k jaskyni so zajatcami a zoskočil rovno pred vchod do nej.
Najbližšie ležal Ave Mar s nepotrebnou pištoľou pri boku.
Jedlom otupené stráže sa nestihli ani pohnúť, keď Hor Zem vyskúšal na nich smrteľné hmaty, ktoré na rozkaz diktátora Zúra Jupiho učili v školách pre "vyšších". V rannom svetle udieral presne. Faetoidi mali citlivé miesta skoro presne tam, kde aj Faeňania. Chlpaté zvery mlčky padali. Hor Zem vytrhol Avemu Marovi pištoľ a zblízka vystrelil do štvrtého faetoida, ktorý ešte držal Aveho za ruku. Guľka bola ochromujúca, zver sa skrútil v kŕči a znehybnel.
Rachot výstrelu vyľakal ostatných strážcov. Pustili Madu a Toniho Fae. Mada to využila a tak šikovne udrela jedného z nich, že sa hneď skotúľal po kameňoch.
Toni Fae si nestihol ani vydýchnuť, a už sa Ave aj Hor Zem vrhli na jeho ohúrených strážcov.
Zem ešte niekoľko ráz vystrelil. Ave zhadzoval zvery na dno úžľabiny a ony sa takmer vôbec nevzpierali.
Zavládol medzi nimi nepredstaviteľný zmätok.
Zvery nemali ani najmenšiu predstavu o spôsoboch vedenia vojny. Zajali prišelcov s jediným cieľom - aby ich zjedli. Keď zožrali prvú obeť, pokojne zaspali a nepostavili nijakú stráž.
A teraz zrazu to ohlušujúce hrmenie, ktorého sa vždy báli. A ešte k tomu aj telá mŕtvych súkmeňovcov padali akoby rovno z neba.
Stádo sa s krikom rozpŕchlo, zabitých a zranených nechali na dne úžľabiny.
Mada sa hodila Avemu Marovi na hruď a rozplakala sa.
Toni Fae podal ruku svojmu priateľovi a záchrancovi.
Ave kútikom oka zazrel pri vchode do jaskyne ešte jedného faetoida, ktorý zrejme chcel napadnúť Hora Zema zozadu.
Okamžite mu skočil na pomoc, ale obrovská ruka Hora Zema ho zadržala:
- To je Cing. Pomohla mi zachrániť vás.
Mada si s údivom obzerala chlpaté zviera, ktoré netajilo svoje nadšenie nad silou a nebojácnosťou Hora Zema.

Štvrtá kapitola / NA VRCHOLE CIVILIZÁCIE

Keď štartovala kozmická loď Hľadanie, telo Kratúcha Merka nehybne ležalo v podzemnej chodbe. Ale kaluž krvi pod ním nevysychala, ani čo by dýkou prepichnuté srdce krvácalo ďalej. Až keď sa Kratúchova ruka mykla, dopadla na ranu a stisla ju, krv sa zrazila a prestala tiecť.
Po dlhom, dlhom čase sa Kratúch Merk opäť pohol. Ani jediný z mnohých miliárd Faeňanov by na jeho mieste nebol zostal nažive, ani jediný... okrem Kratúcha Merka.
Kratúch Merk pochádzal z rodiny guľatohlavcov, ktorá utiekla z kontinentu "vyšších" po porážke Povstania spravodlivosti, keď Zúr Jupi začínal Besnenie krvi. Kratúch bol ešte malý chlapček bez vlastného mena. Jeho otca Chroma Merka podozrievali zo sympatií s Učením spravodlivosti a Ochrana krvi ho určila na likvidáciu. Biedni Merkovci nemali prostriedky, aby odplávali loďou. Podstúpili v trojici neslýchanú cestu na plti, ktorú stĺkol Chrom Merk. Prežili únavné dni na oceáne, pretrpeli búrky, čo im vzali skromné zásoby, i bezvetrie a neznesiteľný smäd, vyhli sa prenasledovaniu (nikomu z Ochrany krvi nezišlo na um hľadať plť na oceáne!) a napokon sa zmučení a vyčerpaní dostali na breh Daňdžabu. No tam nik nechystal utečencom láskavé privítanie. Dokonca nenašli ani prácu na poliach a v dielňach

majiteľov, ktorým bolo ľahostajné všetko, z čoho nekynuli výhody.
Chroma Merka dohnala bieda do takého zúfalstva, že sa odhodlal na to, čo by bol voľakedy rozhorčene odmietol - rozhodol sa zarábať na synčekovej vrodenej chybe.
Kratúch mal totiž dve srdcia. Takáto "chyba" sa vyskytovala mimoriadne zriedkavo. Na kontinente "vyšších" rodičia skrývali synovu abnormalitu zo strachu, že ho vyhlásia za menejcenného a zabijú ho. Ale tu, na kontinente "kultúrnych", všetko, čo mohlo vyvolať hoci aj nezdravú zvedavosť, prinášalo zárobok.
Chlapca začali ukazovať v jarmočných búdach. Zvedavé húfy sa do nich len tak hrnuli. A každý pokladal za svoje právo ohmatávať dohola vyzlečeného, vyľakaného "mrzáka". Bezohľadne ho obracali, prikladali mu studené rúrky striedavo na prsia a na chrbát alebo mu pritískali na pokožku protivné mäkké uši. Nútili ho robiť drepy a tancovať za všeobecného smiechu a hulákania, a potom ho zase prezerali a počúvali. Zvedavci ohromene krútili hlavami, čudovali sa a potom všade zveličené rozprávali o nevídanom čude, ktoré videli.
Podnikavý Chrom Merk si zarobil toľko, že sa stal majiteľom najprv neveľkej dielne a neskôr veľkých dielní, kde pracovali naňho tisíce Faeňanov.
Kratúch rástol a s hanbou a odporom spomínal na dni, keď vystavovali na obdiv jeho "znetvorenosť". Mimochodom, tá priniesla úžitok nielen otcovi. Čoskoro sa ukázalo, že chlapec je na svoj vek neprimerane silný a odolný. Podľa tichej dohody medzi synom a rodičmi stali sa teraz jeho dve srdcia rodinným tajomstvom, aby chlapec v škole nevzbudzoval nepríjemnú zvedavosť. A keď mladíkovi v deň plnoletosti dávali nové meno (volal sa Chrom Merk mladší), nazvali ho Kratúchom pre jeho neforemnú postavu, ktorá - pravdu povediac - bola taká práve pre druhé srdce.
Čoskoro Kratúch pochopil, že svoj nedostatok môže zmeniť na prednosť. V časoch ponižujúcej kariéry "jarmočného netvora" získal Kratúch Merk charakterové črty, ktoré určili jeho povolanie. Nespoločenský, prefikaný, uštipačný, plný nenávisti k "vyšším" za oceánom, mal zriedkavú silu a vytrvalosť a upútal pozornosť Zvláštnej služby. Uznali ho za vhodného na výzvednú činnosť. Stopercentná znalosť života a jazyka barbarov mu neraz umožňovala plniť nebezpečné úlohy, pri ktorých prechádzal cez oceán - už nie na plti.
Rozumný a neviditeľný, rozvážny a rozhodný syn majiteľa, pohybujúci sa po tajných schodištiach, ani zďaleka nie prívrženec učenia Spravodlivosti, stal sa dôverníkom veľkých majiteľov, ktorí si vyberali vyhovujúcich vládcov.
Predchodca Dobra Mara sa tak hrozil rozpadovej vojny, že bol ochotný ustúpiť Zúrovi Jupimu, a preto sa stal pre majiteľov nepohodlný. V tom čase mal Kratúch Merk príležitosť upozorniť "vládcovho priateľa" Dobra Mara, za akých podmienok sa môže stať vládcom: musí ako prvý začať rozpadovú vojnu. Iba takto mienili majitelia, ktorí tvorili Veľký kruh, zúčtovať s majiteľmi v Krvnej rade.
Keď sa Dobr Mar stal vládcom, šikovne kľučkoval na pokraji vojny. No keď nadišiel čas nových volieb a mal urobiť určený krok, vyslal Kratúcha na dobrodružnú záškodnícku cestu a pre vlastné záujmy riskoval dokonca aj život vlastného syna. Kratúch Merk bol taký významný prieskumník, že mohol podobnú úlohu odmietnuť. Ale on mal ešte z detstva vlastné účty s "vyššími". Nezabudol im ani Besnenie krvi, ani útrapy vlastnej rodiny, ani útlak guľatohlavcov. Nuž pre toto sa Kratúch Merk stal "hrbáčom" a vliekol na chrbte rozpadovú nálož na zničenie diktátorovho Brlohu aj s celou jeho technikou, ktorú Mocmánia dostala od nepredvídavých majiteľov z Daňdžabu.
Kratúch Merk urobil riskantnú stávku a prehral, zrazený dýkou Zúra Alta.
Lenže Zúrovi Altovi nemohlo napadnúť, keď vytrhol dýku z hrbáčovho srdca, že ten má ešte jedno srdce.

Dlho, veľmi dlho sa Kratúch Merk spamätával. Druhé srdce bilo ďalej. Iba taký nezvyčajný organizmus mohol zvíťaziť. No keďže Kratúch stratil veľmi veľa krvi, bol príliš slabý.
Keď prišiel k sebe a uvedomil si, čo sa stalo, predovšetkým zložil a poprezeral svoj "hrb". Bol na niekoľkých miestach prerazený a Kratúch nebol schopný nájsť na ňom spomalene účinkujúcu rozbušku. Nebolo preňho záchrany. Kratúch Merk odhodil "hrb".
Pálčivý hlad ho popchol dopredu. Musel sa odtiaľ nejako dostať, aj keď sa to zdalo nemysliteľné. Lenže

Kratúch bol z tých, ktorí sa nevzdávajú ani v beznádejnej situácii.
Premáhajúc bolesť i žalúdočné kŕče, liezol po kamennej podlahe, presvedčený, že cestu mu prehradí stena, a neveril vlastným očiam, keď v nej zbadal štrbinu. Po boji mozgových bioprúdov, keď sa Alt usiloval myšlienkami otvoriť a Mesia zavrieť dvere, nik nedal automatom rozkaz, aby stenu zavreli. Rovnako boli otvorené dve ďalšie prekážky, cez ktoré bežal náhliaci sa Alt a potom sa plazila umierajúca Matka Mesia.
Na známej odbočke do palácovej záhrady, kam sa tak veľmi chcel Kratúch dostať, bola hladká stena. Pustil sa liezť po krvavej stope Mesie. Liezol, zastával od vyčerpania a znovu liezol. No predsa žil!
Za niekoľko uplynulých hodín kozmická loď Hľadanie odletela z mysu Rozlúčenia a Zúr Jupi zišiel do hĺbkového bunkra, aby začal rozpadovú vojnu, ku ktorej sa napokon rozhodol.
Palác sa vyľudnil. Strážne roboty odniesli do hĺbkovej miestnosti ťažkú skriňu so štrbinovými otvormi a zároveň vypli energiu, čo napájala palácovú automatiku.
Stena pred Kratúchom sa teraz trošku zachvela. Mohol do štrbiny vsunúť prsty a na svoje nesmierne prekvapenie sa presvedčiť, že stena sa poddáva, ustupuje. Roztvorila sa natoľko, že mohol preliezť... Keď sa potom, sám nevediac ako, postavil na nohy a chrbtom sa oprel o stenu, tá sa opäť zachvela, pohla sa a Kratúch spadol. (Znovu sa zapla dodávka energie!)
Kratúch ležal so zaťatými zubmi a pokúšal sa pochopiť, čo sa stalo. A zrazu si pomyslel, že sa začína rozpadová vojna, ktorú sa mu teda nepodarilo odvrátiť.
Prinútil sa vstať. V očiach sa mu zatmelo, zavrel ich. Chvíľu stál a klátil sa, potom vykročil, pridržajúc sa stien, obložených vzácnym drevom. Tie ho napokon vyviedli do záhrady, rozváňajúcej diktátorovými úžasnými kvetinovými záhonmi. Kratúchovi sa veľmi žiadalo ľahnúť si tu a umrieť. Dokonca aj na jedlo prestal myslieť.
Usúdil, že rozpadová vojna sa predsa len ešte nezačala. Veď nebolo počuť výbuchy, treba teda žiť! Nedožičil si oddych, nepoležal si na piesku v aleji, ale liezol ďalej, až kým sa nezdvihol z kolien. Chcel sa dostať ku "krvným dverám", lebo dúfal, že sú aj teraz otvorené. Nemýlil sa. Podarilo sa mu vyliezť do zrúcanín kaplnky. Tu mohol v známom výklenku vyčkať, kým sa zotmie, a za noci dôjsť k starkým Neptovcom, ktorí sa priatelili ešte s Kratúchovými rodičmi. Bývali v bývalej banskej osade neďaleko Mesta Nehy. Ich mladšia dcéra Pekna sa vydala za guľatohlavca, ktorý získal vzdelanie v Daňdžabe. Spolu potom odleteli na kozmickú stanicu Dejmo.
Iba Kratúch Merk so svojou nezničiteľnou túžbou po živote sa tejto noci mohol dostať k Neptovcom. Vošiel k nim a na prahu odpadol.
Nervózni starčekovia, obaja silní, tuční, šediví, podobní jeden druhému, ako to býva u manželov, ktorí dlho žijú spolu, horko-ťažko preniesli jeho ťažké, krvácajúce telo a uložili ho na lôžko v kúte.
Kratúch Merk si neuvedomil, že plášť jeho "hrbu" bol prerazený guľkami a vzduch podzemia prenikal k náloži. I keď zápalné zariadenie nik neuviedol do činnosti, pod vplyvom vzduchu aj tak muselo po nejakom čase vybuchnúť.

Tento výbuch so strachom očakával vládca Dobr Mar, unavený odhadovaním, kedy asi môže nastať. Výbuch zlikviduje protitorpédovú obranu a bude signálom k útoku rakiet s rozpadovými náložami, ktorý zničí Mocmaniu tak, ako si želali majitelia, ktorí dali Dobrovi Marovi moc.
Dobr Mar sa pre každý prípad skryl do hĺbkového bunkra, stále ešte s nádejou, že Kratúcha Merka zabijú skôr, ako stihne odpáliť svoj "hrb", a vojna, ktorú si želal Veľký kruh majiteľov, sa ešte na nejakú dobu oddiali. Vládca Daňdžabu sa pripravoval na vojnu, ale bál sa jej.
Zo všetkého najviac si želal, aby rozpadové zbrane zostali na mieste a všetko sa nejako urovnalo... aspoň do nových volieb.
V podzemí bola vybudovaná do všetkých podrobností rovnaká kópia prepychovej vladárovej pracovne, okrúhlej, s klenutou povalou a vysoko umiestnenými oválnymi oblokmi, ktoré tu nepozerali nikam. Vo výklenkoch pod nimi stáli dorozumievacie obrazovky.
Dobr Mar sa zmenil. Z tváre mu vymizla tvrdosť, z pohľadu prenikavosť. Stal sa veľmi zhovorčivým a ustavične akoby sa pred kýmsi ospravedlňoval. Dokonca jednému z vojenských veliteľov povedal so zámerom, aby sa to dozvedeli ďalší:

- Dejiny nezabudnú na vládcu, ktorý začal rozpadovú vojnu. Nie je tak? - a pozrel kamsi bokom.
Dobra Mara znepokojoval nečakaný odlet Aveho do kozmu, no nie kvôli synovmu osudu, ale kvôli Kratúchovi Merkovi. Prečo tento let pripustil? A čo je s ním samotným? Azda predsa zahynul?

Lenže všetko dopadlo ináč, ako čakal vládca Dobr Mar, ináč, ako zamýšľal jeho nepriateľ, diktátor Zúr Jupi. A ináč, ako predpokladali majitelia z Veľkého kruhu alebo Krvnej rady.
Nastala chvíľa, keď rozbuška v umelom hrbe Kratúcha Merka sama od seba zapracovala. Nastal hĺbkový rozpadový výbuch.
Kratúch Merk, ktorý sedel u Neptovcov na posteli, pocítil, ako ho nadhodilo. Dlážka chatrče sa zakolísala, zarinčali riady na tenkých poličkách, zo steny spadol portrét Zúra Jupiho. Priezračná blana v okne sa roztrhla, do biednej izby vrazil nápor vetra a prevalil stôl. Zakrúžili popísané lístky, nad ktorými vysedával starý Nept, lebo si vzal do hlavy, že sa na sklonku života naučí písať a čítať.
Kratúch Mark sa skrčil v očakávaní úderu. Ale povala nespadla. Kratúch sa odkrivkal k oknu.
Zdanlivo sa nič nestalo. Ibaže zmizla čierna ihla chrámu Večnosti.
Jedno obočie Kratúcha Merka sa vytiahla hore. Usmial sa ľavou polovicou tváre, pravá zostala napätá.
Zrazu sa však Kratúchovi Merkovi tvár pretiahla, vyvalil oči, zbledol.
Rovno pred oknom sa uprostred námestia nadvihol obrovský kvetinový záhon a spod neho sa začalo vysúvať hladké valcovité teleso so zaostreným hrotom. Doslova mu rástlo pred očami a menilo sa na vysokú vežu. O chvíľku sa zo šachty, schovanej pod ňou, vyvalil čierny dym a veža začala stúpať na ohnivom stĺpe. Potom sa odlepila od námestia, nabrala výšku a obrátila sa smerom k oceánu. Čoskoro sa zadná časť rakety zmenila na ohnivý kríž, ktorý bol čoraz menší, až kým sa z neho nestala žiarivá hviezdička. Potom aj tá zmizla.
Kratúchovi Merkovi sa zježili vlasy na hlave. Už vedel, že nielen tu, ale aj na tisícoch iných miest tohto kontinentu práve takto vyrážajú strašné rakety z hĺbkových šácht, spod vody, dokonca niekde možno aj z budov, aby sa v smrtonosnom kŕdli niesli na Daňdžab.
Kratúch Merk mal pravdu. Rakety skutočne na príkaz automatov vyrážali z úkrytov, a keďže boli vopred zamerané na životné strediská Daňdžabu, leteli cez oceán. Jedna z takých rakiet vzlietla z mnohoposchodového domu, v ktorom nedávno býval Ave s Kratúchom, iná zase mala vzlietnuť priamo zo svätyne chrámu Večnosti, kde bola zamaskovaná ako jeden zo stĺpov. Ale chrám sa zrútil od hĺbkového výbuchu Kratúchovho "hrbu". Lenže Ústredný pult obrannej automatiky, uložený vo veľkej hĺbke, tento výbuch nezasiahol. Len čo citlivé prístroje Ústredného pultu zachytili žiarenie, vyvolané rozpadovým výbuchom, ihneď dali signál tisícom raketových zariadení.
Diktátora Zúra Jupiho otras bunkra vyľakal. O výbuchu a odvetnej reakcii automatov sa dozvedel z prístrojov a pochopil, že rozpadová vojna sa začala skôr, ako sa on sám k nej rozhodol.
Zúr Jupi pobehoval po tesnom úkryte. Túžil po činnosti, ale všetko už bolo vykonané bez neho.
Bol sám. Nemohol ho vidieť nik, iba bezduchý skriňový tajomník, neschopný pochopiť diktátorove radosti a víťazstvá. Zúr Jupi zabudol na vlastné obavy, šúchal si ruky, chichúňal sa a podskakoval.
Vedomie, že o krátky čas budú mestá a priemyselné strediská Daňdžabu zničené a desiatky, ba možno stovky miliónov nepriateľských Faeňanov prestanú existovať, napĺňalo ho sladkým vzrušením. Nikdy predtým nepociťoval podobný pôžitok. Keď už sa raz vojna začala, nech sa rozmáha! Dosiahol svoj cieľ: vládnuť nad životom a smrťou (presnejšie smrťou!) na celej planéte Faena! A s tvárou skrivenou nervovým tikom odhrnul závesy spred obrazoviek a tie sa zapli.
Z obrazoviek naňho hľadeli spýtavé a rozpačité tváre vojenských veliteľov. Zúr Jupi sa šialeným pohľadom vpil do podlízavých tvárí a oslepený nadšením skríkol s penou na ústach:
- Čo? To ste nečakali? Všetci ste prešľapovali na mieste? Nuž vedzte! To som urobil ja! Vyhodil som do vzduchu chrám Večnosti i palác, aby sa automatika spustila! Čo? Bojíte sa?
Behal po bunkri a reval bez ohľadu na to, že obrazovky jedna za druhou hasli. Vojenskí velitelia očividne nesúhlasili s vladárom a radšej sa čo najskôr poskrývali v bunkroch podobných diktátorovmu. Keď sa zapli tajné obrazovky členov Krvnej rady, bolo na nich vidieť vystrašené tváre popredných majiteľov zo starého kontinentu, ktorí si sňali kukly.

Rakety barbarov sa nad oceánom dostali za hranice atmosféry. Ich približovanie okamžite zachytili bdelé automatické pozorovateľné ďaleko od cieľov, ku ktorým rakety leteli. Bez zásahu vojakov alebo vládcu Dobra Mara, sama od seba zasiahla sústava raketovej obrany. Kŕdeľ obranných rakiet vyletel z Daňdžabu a letel v ústrety rozpadovej armáde. Rakety boli naplnené rozpadovými náložami, určenými na vybuchnutie v blízkosti striel, čo im leteli v ústrety.
V horných vrstvách atmosféry, nad oceánom, nasledoval jeden rozpadový výbuch za druhým.
Výbuchové vlny menili smer striel alebo ich jednoducho ničili. Zdeformované úlomky, ba sem-tam i celé torpéda padali do oceánu na veľké zhrozenie námorníkov z oboch kontinentov. Ani čo by na oceán dopadol dážď meteorov a zdvihol k oblačnej oblohe stĺpy vody, pripomínajúce čudesné stromy, les, ktorý náhle vyrástol na mori.
Automatickí strážcovia Daňdžabu zničili vyše osemsto striel. Ale viac ako dvesto letelo ďalej.
V týchto prvých chvíľach rozpadovej vojny nezúčastňoval sa na nej ani jediný Faeňan, ak nerátame raneného Kratúcha Merka. Ani jeden Faeňan nezahynul v tejto bitke strojov.
Ale iba v prvých chvíľach...
Čoskoro sa Daňdžab začal otriasať rozpadovými výbuchmi na stovkách miest.
Rozpadový výbuch!
Možno ho s niečím porovnať? Hádam len s výbuchom nových a supernových hviezd alebo so záhadnými pochodmi, ktoré hviezdovedci pozorovali na zdroji svetla Sol, keď obrovské jazyky rozžeravenej hmoty vyšľahovali do vzdialeností, ktoré mnohonásobne prevyšovali priemer Solu.
Rozpadávala sa samotná hmota, časť z nej prestávala byť hmotou, zmenšovalo sa jej množstvo. Uvoľňovala sa vnútorná energia, podľa zákonov prírody sa menila na tepelnú energiu a milión ráz dvíhala tepelnú hladinu v mieste rozpadu. Všetka okolitá hmota, ktorá sama osebe zostala hmotou, menila sa ihneď na rozžeravený, na všetky strany vybuchujúci plyn, a ten zmietol na svojej ceste všetko. Ale ešte rýchlejšie účinkovalo žiarenie, spievoďný znak rozpadu hmoty. Prenikalo živým tkanivom a smrteľne ho zasahovalo. A dokonca i dlho po výbuchu malo toto ničivé žiarenie zahubiť každého, kto sa zachránil pred ohnivým prívalom alebo nivočiacim uragánom.
Na mieste každého rozpadového výbuchu vznikala v prvej chvíli ohnivá guľa, neporovnateľne jasnejšia ako zdroj svetla Sol. Na súmračnej planéte Faene podobnú svetelnú silu nepoznali. Ohnivá guľa sa menila na ohnivý stĺp, ten sa stal bielym kmeňom čarovné rastúceho obrovitého stromu, ktorý sa dvíhal k oblohe a tam sa rozvíjal do kúdolivej koruny.
Rozochvený Dobr Mar videl na obrazovkách spojenia, ako vyrastajú tieto zlovestné hríby tam, kde predtým boli kvitnúce mestá.
Zachvátila ho hrôza. Ako chodil do kruhu po pracovni, zrazu pocítil, že ho ťahá na jednu stranu, kolená sa mu podlomili a zvalil sa do kresla, len-len že sa ho stačil zachytiť.
Čo sa stalo? Ako to, že ho nepriateľ predbehol? A Kratúch?
A čo teraz s Faeňanmi, ktorí ho mali zvoliť na nové obdobie? Veď tí sú mŕtvi, mŕtvi! Niet tisícov, možno aj miliónov... stoviek miliónov?!
Do pracovne vbehli vojenskí velitelia a vrhli sa na pomoc nevládnemu starému Faeňanovi s trasúcou sa hlavou. Bľabotal, mykal ľavou nohou, pravá noha i ruka boli mŕtve.
Velitelia pobehovali po kruhovej pracovni, volali sestru zdravia. Pokúšali sa naliať vodu a rozbíjali poháre. Nik ešte nevedel v celej hĺbke pochopiť vzniknutú situáciu.
Rozpadová vojna, keď o nej hovorili, vyzerala ako čosi hrozné, ale nemožné, niečo ako starodávna rozprávka pre deti. Dokonca ani teraz, keď zlovestné hríby bolo vidieť takmer na všetkých obrazovkách v bunkri, pričom mnohé obrazovky nefungovali, pobiehajúcim Faeňanom sa ešte stále nechcelo veriť, že tam, hore, je po všetkom. Bolo to kdesi ďaleko, tu blízko bola skutočná len vláďcova slabosť, sestra zdravia, čo sa oňho starala, nepríjemný zápach liekov.
Skľúčení vojenskí velitelia o ničom nerozhodli, nevydali nijaké rozkazy.
Rozkazy vydali opäť automaty.
Diktátor Zúr Jupi, ktorý nemal také tajné spojenie s nepriateľským kontinentom, ako mal prostredníctvom guľatohlavcov Kratúch Merk, netušil, že na Daňdžabe jestvuje rovnako spoľahlivá automatická "sústava odvety" ako u "vyšších".

Prístroje zaznamenali vo vzduchu rozpadové žiarenie, otras pôdy Daňdžabu od výbuchov i tepelné vlny a dali rozkaz k štartu nespočetným raketovým zariadeniam, tiež zamaskovaným na dne mora, v hĺbkových šachtách, v horských úžľabinách. A teraz už letela cez oceán k Mocmánii armáda pomsty.
Iba Kratúch Merk to predvídal. Len čo sa pred jeho očami nadvihol kvetinový záhon, stihol vkĺznuť do opustenej šachty, v ktorej po celý život pracoval Nept, a keď bola vyčerpaná, postavil si nad ňou chatrč. Kratúch Merk sa skryl v úzkej kamennej studni, zliezol dolu po vlhkých kovových skobách.
Slabosť ani čo by zmizla. Nervové vypätie vrátilo Kratúchovi silu.
Tu už nemohol nič vidieť, ale počul a hádam všetkými bunkami tela cítil strašný výbuch, ktorý otriasol okolím. Zhora sa na Kratúcha zosypali kamene, jeden z nich ho bolestivo udrel do pleca. Ale Kratúch sa kŕčovito držal skôb. Ani len teraz sa nevzdával.

Piata kapitola / KRÁTERY V PÚŠTI

Ruža Veg na kozmickej stanici Dejmo dostala jasavú víťazoslávnu správu o začiatku rozpadovej vojny. Vyľakaná, neveriac vlastným očiam, niekoľko ráz čítala automaticky zapísané elektromagnetické vysielanie, v ktorom im dávali správu o rozpadovom útoku na Daňdžab - kontinent "kultúrnych", o zničení všetkých jeho hlavných stredísk a desiatok miliónov, ba možno i viac nepriateľov.
S jediným pocitom - že rozpadové výbuchy našťastie nastali na cudzom kontinente a jej deti sú živé - utekala Ruža Veg oznámiť strašnú udalosť vedúcemu stanice Mrakovi Lutonovi.
Neprijal ju hneď; nadutý, dôležitý, ani čo by sa do jeho pracovne dobýjali desiatky Faeňanov, čakajúcich na prijatie, nechal Ružu Veg dlho stáť za dverami, kým ju pustil dnu.
Prebehol očami po riadkoch, ktoré mu podala, vstal a chrapľavým hlasom zvolal:
- Sláva! Šťastie! Nech sú nespočítateľné cykly šťastného života diktátora Zúra Jupiho! Konečne sa to stalo! Daňdžabský kontinent sa očisťuje od špiny, čo ho osídlila.
Vbehla Neha Luton, pozrela na riadky a hodila sa Ruži Veg okolo krku:
- Koľké šťastie, drahá! Konečne sa teda naše poslanie tu končí, guľatohlavci sa nemusia presídľovať na tento prekliaty Mar, rozmiestnia ich na oslobodených územiach Faeny. Tak už túžim po pohodlí, slúžobníctve, vybranej spoločnosti! Veď aj ty, či nie, drahá?
Ruža Veg ani čo by skamenela.
- Hádam sa už rozpadová vojna skončila? - ledva vypovedala.
- Samozrejme, ešte nie! - dôležito riekol Mrak Luton. - Lenže v tejto vojne vyhráva ten, kto dá zdrvujúcejší úder. A my to teraz tiež urobíme.
- Kto my? - nechápala Ruža Veg.
Mrak Luton dal znamenie všeobecného poplachu a prešiel zo svojej pracovne do vedľajšej veľkej kajuty, kde sa ešte prednedávnom zdržiavala Mada a Ave.
Čoskoro sa zhromaždilo celé osadenstvo kozmickej stanice. Prišiel nesmelý Ticho Veg a vzrušení, zadychčaní Brat a Pekna Mesiovci.
Mrak Luton prečítal správu o zničení dôležitých miest Daňdžabu.
Neha Luton pozorne sledovala výraz tvárí zhromaždených. Neuniklo jej zhrozenie Brata Mesiu. Jeho zblednutá tvár pripomínala vyleštenú kosť. Pekna Mesia zavzlykala.
Mrak Luton ju okríkol:
- Nestrpím zradu, aj keby sa prejavila ľútosťou k nepriateľovi. Rozkazujem bez meškania vyslať automatickú kozmickú loď na stanicu Fobo!
- Akože? K nepriateľom? - začudovala sa Neha Luton.
- S rozpadovou náložou, - vysvetlil Mrak Luton.
- To je má vec! - uľahčené si vydýchla Neha Luton.
- Že sa láskavá pani nehanbí tak hovoriť! Veď je predsa sestrou zdravia! - nezdržala sa Pekna Mesia.
- Mlčať! - zreval Mrak Luton. - Inžinier Ticho Veg a pomocný služobník Brat Mesia! V mene diktátora vám rozkazujem, aby ste naplnili rozpadovou náložou kozmickú loď stanice a vyslali ju na automatický let k stanici Fobo!
- Rozpadovú nálož? - spýtal sa Ticho Veg. - Veď na stanici nijaká nie je.

Mrak Luton sa rozosmial, zvädnuté líca sa mu zachveli.
- Nebuď naivný, inžinier Ticho Veg! Rozpadovú nálož nájdeš v kozme na konci oranžérie, kam bola dopravená v podobe rezervnej kabíny lode.
- Protestujem, hlbokomyseľný Mrak Luton! - zvolal Brat Mesia. - Blahorečený diktátor Mocmánie uzavrel s vládcom Daňdžabu dohovor. V kozme nemôže byť nijaká rozpadová zbraň.
- Zrada! - zareval Mrak Luton. - Pôjdeš do väzenia, gulatohlavý zradca! Inžinier Ticho Veg, vykrúť buričovi ruky!
Ticho Veg nerozhodne pozeral na ženu.
- Keď sa rozpadová vojna začala, znamená to... Zrejme sú všetky dohody neplatné, - povedala ona nesmelo.
Ticho Veg sa neochotne podvolil. Spolu s Mrakom Lutonom vsotili Brata Mesiu do pracovne vedúceho. Mrak Luton zamkol dvere.
- Teraz rýchlo do oranžérie! - rozkázal Tichovi Vegovi. - Pamätal som na to, aby rozpadová nálož bola poruke!
Ticho Veg pozrel na ženu a zamračený sa vliekol k výťahu.
- Vyhlasujem na stanici mimoriadny stav. Odteraz za každé neupočúvnutie bude nie väzenie, ale otrávená guľka! - A Mrak Luton potriasol pištoľou.
- Láskavý pane, prosím vás, zľutujte sa nad mojím mužom! On nevedel, že dohoda teraz neplatí, - vrhla sa k vedúcemu stanice Pekna Mesia.
- Všetci na svoje miesta! - zvrieskol Mrak Luton. - Hviezdovedkyňa Ruža Veg mi dáva správy o všetkých pozorovaniach v kozme a udržiava elektromagnetické spojenie. A tvoje miesto, guľatohlavá, je teraz v kuchyni. Mrak Luton vyčerpané klesol do kresla. Jeho štvorhranná tvár s ovisnutými lícami sčervenela, šija napuchla. Šklbal si golier, nemal dosť vzduchu.

Na druhej obežnej dráhe Maru, na stanici neďaleko družice Fobo, priniesol správu o započatí rozpadovej vojny inžinier Fantaz Polar. Na jeho rozumnej tvári, vždy akoby strnutej v napätej pozornosti, sa teraz zračilo zhrozenie a zmätok. Svoje meno dostal pre skorý sklon k vynálezcovstvu. Kedysi skonštruoval kráčajúci paromobil, vymyslel magnetické zapínanie na šaty, spružinové čižmy na behanie a vyrobil tenký pás z vysušenej dreviny, ktorý by v inej dobe a na inej planéte nazvali papierom. Jeho priateľ a nadaný remeselník Al Ur, neúnavný, malý, pohyblivý, mu vždy pomáhal a pokladal priateľa za neuznaného génia. Aj teraz bol s ním a vbehol vzápätí za ním k vedúcemu stanice, aby podporil priateľove požiadavky. Našiel sa ešte ďalší Faeňan, ktorý si všimol neúspešného vynálezcu - Spokoj Sirus, veľký majiteľ. Nebol proti tomu, zarobiť na schopnostiach Fantaza Polara, a na ženinu radu ho oženil so Svetou, svojou dcérou z prvého manželstva, mäkkou a tichou dievčinou, ktorá vo všetkom poslúchala panovačnú macochu. Tá tvrdo vládla v rodine a usilovala sa nad všetkými získať moc.
Spokoj Sirus, pestovaný Faeňan s masívnou oplešivenou hlavou, hrubými črtami tváre a tenkými perami, naľakane privítal Fantaza Polara.
Zvyčajne bol prívetivý, vždy ochotný súhlasiť so spoločníkom, akoby stelesňoval rozkvet, spokojnosť a pokoj. No teraz bol pokoj narušený, očká mu roztržito behali. Keď si vypočul správu Fantaza Polara, ihneď volal do oranžérie záhradníčke, svojej žene Vladare Sirus.
Fantaz Polar rozhorlene ubezpečoval vedúceho stanice:
- Som ochotný sám riadiť loď na Dejmo, som ochotný vziať ženu a Milu Ur. Jej muž zostane s vami, aby dával pozor na mechanizmy. Kozmos je vyhlásený za mierový.
Začatá rozpadová vojna je naším spoločným nešťastím, musíme sa oň podeliť s osadenstvom Dejma.
Spokoj Sirus súhlasne prikyvoval a pokukoval na dvere.
Sveta bola jeho milovaná dcéra, bez nej si nevedel život ani predstaviť.
Na naliehanie ženy Vladary s hromovým hlasom využil Spokoj Sirus predvojnovú psychózu na Faene na to, aby dosiahol vplyv v Daňdžabe u Dobra Mara, ktorý ho urobil dokonca generálom. Pravda, keď sa blížila rozpadová vojna, donútila Vladara Sirus generála Sirusa utekať ďalej od planéty Faena, stať sa vedúcim kozmickej stanice a zobrať so sebou aj nevlastnú dcéru s jej neúspešným mužom.

- Vy poletíte, ale čo my? - neisto sa spýtal Spokoj Sirus.
- Vrátime sa, len čo prerokujeme s našimi nešťastnými faeňanskými bratmi, ako ďalej...
- Čo za prechádzky sa tu pretriasajú? - ozval sa sýty hlas vchádzajúcej Vladary Sirus. - Svetu nikam nepustím. Nahrádzam jej matku.
- Ale, drahá, - namietol vedúci stanice.
Vladára, vysoká, kostnatá, oprela si ruky v bok a skríkla:
- Našu Svetu k barbarom? Nech si ide Mila Ur! Tá má od detstva dobrodružné sklony, bola tanečnicou. Ale čo ak na Dejme budú našu loď pokladať za torpédo? Veď aj oni, tak ako my, majú obranné rakety...
- Ale, drahá!
- Drahá, drahá! - posmievala sa Vladara. - Drahá je naša dcéra. Ju treba zachraňovať. Všetkými prostriedkami.
Vladara vrhla na muža zničujúci pohľad spod zrasteného obočia a stisla tenké pery.
- Ale, drahá... Sľubujem ti, že naša loď určite poletí na stanicu Dejmo. A my dvaja, ty a ja, iba my rozhodneme o jej posádke.
Vladara Sirus buchla dlaňou po stole.
- Práve my dvaja. A to bude tá najspoľahlivejšia zostava! Treba chrániť naše životy! Chrániť! V tejto vojne je hlavné prežiť!... - A nenávistným pohľadom prešla po všetkých troch Faeňanoch. - Prežiť!

Brat Mesia pobehoval po pracovni, premenenej na väzenie, a bezmocne zalamoval rukami.
Ticho Veg pokorne plnil úlohu, a dokonca sa ani nezamýšľal nad tým, že rozpadová nálož v rezervnej kabíne lode môže byť zle clonená a nebezpečná pre Faeňana, ktorý sa k nej priblíži.
Aby sa dostal do rezervnej kabíny, musel preletieť celou oranžériou pomedzi vzdušné korene, ktoré akoby sa usilovali zadržať ho. Ale on sa o ne zachytával a hnal svoje telo bez váhy, aby čo najskôr splnil rozkaz vedúceho, potvrdený prikývnutím samotnej Ruže Veg. Usiloval sa nerozmýšľať o osude svojich detí ani o ničom ostatnom: ani o Faeňanoch na stanici Fobo ani o sebe.
Ale nad tým, že na stanici sú iba dve kozmické lode, sa nevdojak zamyslel. Budú môcť šiesti odletieť na rodnú planétu v jednej lodi? Pravdaže nie! Je iba trojmiestna. Zrejme budú musieť čakať ešte na jednu loď z Faeny.
Rezervná kabína, podobná kužeľovitému príklopu, plávala neďaleko dlhej cigarovitej lode, ku ktorej bola priviazaná lanom.
Ticho Veg si obliekol skafander, poistil sa lankom, odrazil sa nohami od uzáveru oranžérie a letel do striebristej čierňavy kozmu.
Zmýlil sa a netrafil hneď do cieľa. Musel preručkovaťpo lanku nazad a skočiť znovu.
Tentoraz sa odrazil iba jednou nohou, aby bol skok lepšie nasmerovaný.
Rezervná kabína mu pripadala drapľavá ani meteor. Ticho Veg k nej prilipol a liezol k základni kužeľa, kde bolo pripevnené lano, ktoré viedlo ku kozmickej lodi.
Ticho Veg sa pripútal ku kovovej skobe na povrchu rezervnej kabíny, vyťahoval lano, čo viedlo k lodi, a priťahoval sa k nej spolu s kabínou. Bol pripravený na neľahicú prácu, ale na svoje veľké prekvapenie zistil, že časti lode sú pospájané so zreteľom na okamžitú výmenu. Stačilo sa dotknúť spojeného miesta, vnútri hneď začali pracovať automaty, stará kabína sa ľahko oddelila od lode a plávala k hviezdam. S rovnakou ľahkosťou zapadla na miesto nová kabína.
Ticho Veg vošiel dovnútra, aby nastavil automatiku letu.
Aj tu čakalo inžiniera prekvapenie; nemusel na nastavení nič meniť. Bezcitný hlas automatu ho na to upozornil, len čo sa dotkol pultu. Tichovi Vegovi stačilo zapnúť automatiku letu a vrátiť sa do oranžérie. Potom z oranžérie videl, ako zažiarili výfuky rakety, raketa urobila presne vypočítaný obrat a nabrala strojmi dokonale overený smer na Fobo.
Ticho Veg si vzdychol. Plnil iba svoju povinnosť. Na to, či bola rozpadová nálož dobre clonená, veru ani nepomyslel.
Keď Ticho Veg vystúpil z výťahu na chodbu stanice, čakala ho tam bledá, chvejúca sa Ruža Veg.
- Čo sa stalo, neporovnateľná? - spýtal sa Ticho.

- Naše deti! Deti! - iba toľko vládala vysloviť Ruža Veg a rozvzlykala sa.
V rukách držala tabuľku s riadkami novej správy elektromagnetického spojenia. Ticho Veg ju prečítal a zatackal sa, rukou sa oprel o dvere výťahu.
Riadky oznamovali, že kŕdle rozpadových torpéd z Daňdžabu sa na odvetu zosypali na kontinent "vyšších". Sú škody a obete... Ale Zúr Jupi predpovedá víťazstvo a žiada, aby jasali.
Na chodbu vybehol Mrak Luton a mával rukami:
- Diktátor žije! Diktátor žije! Krvná rada bojuje ďalej! Na miesta! Tu je kozmická vysunutá hliadka!
- Či môže náš pozorovateľ byť na mieste? - uštipačne poznamenala Neha Luton, ktorá sa zjavila hneď za mužom. - Musí sa znepokojovať o osud príbuzných, a nie o vyhranie vojny.
Ruža Veg blysla očami a zmizla v observatóriu.
Ticho Veg ostal stáť v chodbe. Nijako nevedel pochopiť, čo sa deje, nemohol uveriť, že rodné Mesto Nehy leží možno v rozvalinách a jeho deti... Pobral sa za ženou do observatória.
- Slzy mi bránia pozorovať, - obrátila sa k nemu Ruža Veg, - vymeň ma pri prístroji. Tu v tomto štvorci sa zjavila divná hviezdička.
- Možno je to naša vypustená loď s rozpadovou náložou.
- Nie, tá je inde.
Ticho Veg začal žene pomáhať a čoskoro zistili, že neznáma hviezdička sa nepodriaďuje zvyčajnej nebeskej mechanike a ako keby si sama vyberala dráhu letu.
Mrak Luton, ktorého zavolali poplašným signálom, vrútil sa do observatória a podozrievavo sa zahľadel na manželov Vegovcov:
- Správy z Faeny? Rozkaz diktátora? Nariadenie Krvnej rady?
- Nie, - odvetila Ruža Veg. - Spojenie je prerušené. Nemáme spojenie ani so stanicou Fobo.
- S Fobom? - zreval Mrak Luton. - Zrada? Kto sa opovážil spájať sa s Fobom, s nepriateľskou pevnosťou v kozme? - Vytrhol pištoľ a hrozivo sa ňou oháňal.
- Ja iba podávam správu, že spojenie nemáme. Doterajší kanál zmĺkol, akoby sa tam bolo niečo stalo.
- Ešte sa nestalo? Čoskoro sa však stane! Dozeráš na let nášho torpéda?
- Letí presne daným smerom. Ale...
- Čo ešte?
- K nám letí neznáma loď. Zrejme z Foba. Zdá sa, že mieri k nám. Možno osadenstvo stanice, zachvátené hrôzou, letí sem.
Mrak Luton sa rozrehotal.
- Aby sa vzdali? Byť nám na krku? Žrať naše potraviny? Dýchať náš kyslík? Alebo sa chcú zachrániť pred trestajúcim torpédom?
- Ale oni predsa nemuseli vedieť, že sme ho vypustili.
- Zato ja viem, že k nám letí ich loď. Inžinier Ticho Veg, rozkazujem ti vypustiť obrannú raketu a zničiť loď, ktorá k nám letí.
- Ako to - zničiť? - zaprotestovala Ruža Veg. - Veď tam predsa môžu byť živí Faeňania?
- „Živí Faeňania"? - posmieval sa Mrak Luton. - Možno si myslieť, že v našej lodi, čo letí s rozpadovou náložou, sedia živí Faeňania! Rozkázal som. Vyslať obranné rakety, zraziť, zničiť! - Mrak Luton v zúrivosti dupal nohami a oháňal sa pištoľou.
Ticho Veg sa vytratil z observatória. Vedel, kde sa nachádzajú obranné rakety. Na ne sa dohovor o mierovom kozme nevzťahoval. Boli účinné iba na krátku vzdialenosť a nemohli zasiahnuť inú stanicu. No cieľ, približujúci sa k stanici Dejmo, boli schopné samy nájsť a zasiahnuť.
Na to, aby uviedol do činnosti túto obrannú zbraň, nepotreboval Ticho Veg zostúpiť do oranžérie. Stačilo prejsť k Ústrednému pultu stanice Dejmo.
Vypustil obranné rakety, keď sa loď zo stanice Fobo stala dobre viditeľnou a podobala sa na jagavú bodku v lúčoch Sola.
Inžinier sa vrátil k žene do observatória sklesnutý, vyčerpaný. Mal dojem, že vykonal čosi hrozné.
Ruža Veg nemohla zdržať slzy.
- Sú tam Faeňania, môžu tam byť živí Faeňania, - opakovala donekonečna. - A z Faeny nijaké správy.
- Nie je možné, aby naše deti zahynuli, - povedal Ticho Veg, hoci nemal ani najmenší dôkaz na

potvrdenie svojich slov.
Pritlačil oko k okuláru a videl, ako v kozme zažiarila akoby no vo vzniknutá hviezda. To vybuchla jedna z obranných rakiet, poslaná v ústrety lodi z Foba.
Na veľkej obrazovke, kde sa obraz premietal, bolo vidieť, ako po výbuchu loď-hviezdička prudko zamierila k povrchu Maru. Sila výbuchu ju vyhodila z obežnej dráhy, ale nezničila.
V observatóriu sa zišli všetci Faeňania zo stanice okrem zavretého Brata Mesiu.
Mrak Luton zašiel poňho.
- Nech, nech! - povedal, keď vsotil Mesiu do observatória a ukazoval na masív Maru v iluminátore. - Nech sa sám pozrie.
- Si si taký istý, že ho to privedie k rozumu? - ticho sa spýtala Neha Luton.
Jej muž sa samoľúbo uškrnul.
- Poznám vnútorný svet Faeňanov príliš dobre na to, aby som sa pomýlil. Ináč by som nebol naddôstojníkom Ochrany krvi.
Šesť Faeňanov z Dejma videlo, ako v kozme zažiarila a o chvíľku aj zhasla ešte jedna hviezdička.
- Zrazili naše torpédo, - zadupal nohami Mrak Luton.
A potom nastali na povrchu Maru dva rozpadové výbuchy jeden za druhým. V červenkastých púštiach vyhúkli k oblohe dobre viditeľné kmene rozprávkových stromov a rozvili sa do kúdolivých korún. Na piesočné priestranstvá vrhol zreteľný tieň najprv jeden a potom druhý obrovitý hríb.
- Čo som vám hovoril! - zrúkol naddôstojník Ochrany krvi Mrak Luton. - Oni prví nás chceli zničiť! Ich loď s rozpadovou náložou vybuchla prvá! A vy ste tu fňukali, tárali o živých Faeňanoch.
- Vedúci stanice má pravdu, - vzdychol Ticho Veg. - Vidí duše Faeňanov.
- Inžinier Ticho Veg! Prestaň tárať. Sám viem, čoho som hoden. Ponáhľaj sa znovu do oranžérie a nabi ešte jednu loď posledným torpédom.
- Ale potom nám predsa neostane nijaká loď, - pokúsil sa namietať Ticho Veg.
- Víťazstvo! Víťazstvo za každú cenu! Loď po nás pošlú z víťazného kontinentu "vyšších" ako po hrdinov rozpadovej vojny.
- Vykonám, - povedal Ticho Veg a ukradomky pozrel na Ružu Veg.
Ale tá sedela so sklonenou hlavou a ovisnutými rukami.
Ticho Veg sa pobral nabiť ešte jednu torpédovú loď.
No aj tú druhú torpédovú loď zrazili rakety "kultúrnych" obrancov Foba.
Z Dejma zasa vypustili druhú sériu obranných rakiet, aby odrazili ďalšiu, v lúčoch Sola sa jagajúcu loď, ktorá tiež mohla byť naplnená rozpadovou náložou.
A obe lode - aj tá z Foba, aj z Dejma - vybuchli takmer vedľa seba v púštiach Maru. Na mieste, kde vybuchli, zdvihli sa najprv ohavné hríby na dymových nôžkach. Potom, keď sa dym rozplynul, mohli zhora vidieť v púštiach Maru krátery, ktoré tam predtým neboli.
- Ako by sa hviezdovedci čudovali, - povedala sklesnutým hlasom Ruža Veg, - keby objavili na Mare podobné krátery!
Ticho Veg nezareagoval. Práve sa vrátil od Ústredného pultu, kde vypúšťal obranné rakety, no teraz sa začal cítiť veľmi zle. Zdalo sa mu, že v lodiach zahynuli deti, čo leteli k nim.

Šiesta kapitola / SÚD

Kratúch Merk, schovaný v hlbokej opustenej šachte, prežil rozpadový výbuch. Hrmot hore dávno utíchol.
Pod nohami bolo vlhko. Zhora padali kvapky, akoby odpočítavali chvíle. Kratúchovi sa zdalo, že odpočítavajú nekonečný čas. Sedel bez síl a bez myšlienok, v polospánku či v mrákotách. Iba hlad ho donútil vstať. Ale bál sa uvidieť to, čo ho čakalo hore, dokonca sa bál i predstaviť si to.
Zhora padali zvonivé kvapky - jediné zvuky, svedčiace o tom, že svet existuje. Svet? Aký? Svet mŕtvych kaluží a mŕtvych kvapiek?
Pálčivý hlad hnal Kratúcha hore po klzkých kovových skobách. Niektoré z nich sa kývali, Kratúch sa mohol zrútiť na dno studne. A bol by všetkému koniec...

Lenže kovové skoby vydržali.
Ďaleko hore bol modrý krúžok. Zvláštne! Chajda Neptovcov predsa stála priamo nad šachtou.
Obloha! Na nej hviezdy! Hádam je noc?
Kratúch stúpal ďalej. Krúžok hore sa zväčšoval a zjasňoval, hviezdy postupne mizli. Ale vôbec nie preto, že prichádzal deň. Bol to iba efekt zatienenej rúry, keď zo studne vidno za dňa hviezdy. Kruh nad hlavou sa zväčšoval - a ony mizli. Kratúch sa dostal na povrch.
Slnko Sol stálo v zenite. Nijaká chatrč Neptovcov neexistovala. Zrejme ju zmietlo vtedy, keď sa Kratúchovi sypali na plecia kamene.
Faeňan sa poobzeral - a ustrnul. Nielenže nebolo Neptovie chatrče - nezostala ani jedna chajda guľatohlavcov. Všetko navôkol sa zmenilo na obrovské smetisko s hŕbami biedneho haraburdia, dolámaného nábytku a rozdrveného štrku. V diaľke šikmo trčala zubatá stena.
Kratúch sa vliekol k nej. A hneď narazil na prvé mŕtvoly. Faeňanov zabil uragán, ktorý sa prehnal po rozpaďovom výbuchu. Mnohí boli pochovaní pod rozvalinami chatrčí, mnohých odnieslo vzduchom a rozdrúzgalo o prekážky.
Tak to bolo aj so starkými Neptovcami. Kratúch spoznal ich zohavené telá iba podľa šiat.
Kratúchovi Merkovi prebehli po chrbte zimomriavky. Počul toho o rozpadových zbraniach naozaj dosť, ale nijako si nevedel predstaviť, že po výbuchu všetko vyzerá takto.
Ukázalo sa, že stena, ku ktorej prišiel, je časťou obrovských dielní na predmestí Mesta Nehy. Budova sa zrútila a pochovala stroje i Faeňanov pri nich. Na jej mieste sa dvíhala ošklivá hromada navŕšeného rozdrveného kamenia.
Vari nik nezostal nažive?
Ťažko tĺkli v prsiach Kratúcha Merka dve srdcia, ich tlkot mu búšil v spánkoch. Načo sa len zahojilo to ranené?
Kratúch sám nevedel prečo, možno aby stretol niekoho živého, začal sa pomaly vliecť Mestom Nehy. Hlad, na chvíľu prehlušený hrôzou, sa znovu ozval. Kratúchov rozum bol ochromený, no pud hľadal v hromade štrku niečo na zjedenie.
Dva kopcovité násypy sa ako sivé duny týčili po oboch stranách ulice. Na jednom mieste pod opálenými kameňmi sa mu zamarili fľaše, pustil sa rozhrabávať kopu a naďabil na trčiacu ruku. Nevedel sa donútiť, aby pokračoval v kopaní, a pobral sa ďalej pomedzi duny štrku, pokryté popolom.
Mal pocit, že sa motá uprostred nekonečného smetiska stavebného odpadu.
Kratúch si nikdy nemyslel, že zničenie môže byť také úplné. Nedali sa rozoznať ani obrysy bývalých stavieb. O tom, že by v hromadách kameňa našiel niečo na zjedenie, bolo škoda uvažovať.
Kratúcha trápil hlad. A toto spojenie hrôzy s mukami hladu bolo neprirodzené. Protivil sa sám sebe. Jednako však sa začal Kratúcha zmocňovať pocit ešte silnejší ako hlad a hrôza.
Kto je na vine tomu, čo sa stalo? Kto si spravil z rozpadovej vojny cieľ učenia, kto zmenil Daňdžab na takú popolom posypanú púšť?
Zúrivá nenávisť voči diktátorovi Zúrovi Jupimu sa zmocnila Kratúcha, naplnila celú jeho bytosť, zatienila všetko, čo vedel, dokonca aj podmienky Veľkého kruhu majiteľov o rozpútaní rozpadovej vojny, ktoré kedysi on tlmočil Dobrovi Marovi. Kratúch Merk nezvládol úlohu! Pult automatiky zostal celý. Zúr Jupi prvý začal rozpadovú vojnu!
Kratúch vyliezol na homolu štrku a uvidel oceán. Jeho breh bol znetvorený obrovským kráterom, ktorý bol teraz zaliaty morskou vodou. Rozpadové torpédo zrejme vybuchlo v prístave. Obrovský lievik bol obkolesený kruhovou hrádzou, čo zasypala časť rozvalín. Oblaky piesku a hliny sa podľa všetkého počas výbuchu vzniesli do vzduchu a potom ako vysušený popol napadali na rozvaliny.
Nenávisť, hrôza a bezvýchodiskovosť hnali Kratúcha stále ďalej. Rozmary výbuchovej vlny sú prečudesné. Na jednom mieste si opäť všimol hladkú stenu s dierami okien a beztvarými škvrnami. Keď prišiel bližšie, rozoznal hromadu železných úlomkov vtlačených do steny.
Mal pred sebou zvyšky paromobilu, ktorý tadeto prechádzal v čase výbuchu.
Vedľa, na oškvŕknutom kameni, sa dali rozoznať svetlé škvrny, vzdialene pripomínajúce postavy Faeňanov.
Kratúchovi myklo plecami: "Biele tiene okoloidúcich!" Samotní okoloidúci sa vyparili od

nepredstaviteľnej horúčavy, no tam, kde na stenu padli ich tiene, vrhnuté hviezdou, čo vzplanula na mieste výbuchu, bola stena menej opálená - boli na nej jasnejšie obrysy tých, čo ešte nedávno žili...
Kratúch nevydržal. Rozbehol sa späť. Pod nohy sa mu priplietol kameň a rozkotúľal sa po škrípajúcich troskách dlažby. Rozbitá fľaša s čímsi na zjedenie? Zodvihol ju. Bol v nej uhoľ. Nevídaná žiara zuhoľnila celý jej obsah, zmenila ho na čiernu spečenú hmotu.
Kratúch sa chcel dostať do vnútorných štvrtí. Ale vedel už, čo tam uvidí: tiene na stenách, ak nie sú kamene zosypané do neforemných kôp, a násypy, násypy štrku...
Vtedy sa Kratúch rozhodol. Prežité udalosti mu zatemnili rozum. Ani jeden zdravo uvažujúci Faeňan by si netrúfol uskutočniť ten šialený plán, čo sa zrodil v jeho rozpálenom mozgu.
Kratúch vedel, že je odsúdený - smrtonosné lúče už dávno prenikli jeho telom. Čoskoro sa to prejaví. Zostávalo mu veľmi málo času. Nádej na prežitie nemal! A ani netúžil žiť medzi mŕtvymi.
No i tak pokladal za nevyhnutné splniť svoju povinnosť.
S húževnatosťou jemu vlastnou pobral sa nazad cez kopy štrku, aby sa dostal k Veľkému brehu, kde vlna oceánu ešte prednedávnom zviedla dohromady Aveho a Madu.
Čím viac sa vzďaľoval od miesta výbuchu, tým väčšia bola nádej, že nájde niečo na jedenie. Domáca jašterica ležala so zuhoľnatenou kožou pod stenou presne tak ako mŕtvoly Neptovcov. Milá, rýchla, šikovná jašterica bola, pravdaže, miláčikom celej zahynutej rodiny.
Kratúch sa trpko uškrnul. Naddôstojník Ochrany krvi ho na lodi privítal tým, že ho nazval požieračom zdochlín. Pomyslel si vtedy, že bude mať pravdu?
Až v noci sa Kratúch dostal k chrámu Večnosti, či vlastne k hŕbe kameňov, čo ležali na jeho mieste. Ak výbuch zapríčinil jeho "hrb", bude sa dať v kráteri nájsť vchod do podzemia.
Kratúch bol presvedčený, že energetická sústava je vyradená a dvere nefungujú.
Mal pravdu v jednom a mýlil sa v druhom.
Až ráno sa mu podarilo nájsť vchod do hĺbkovej chodby, kde nastal výbuch. Galéria nebola zasypaná kameňmi natoľko ako všetko navôkol, pretože plyny z nej vyrazili ako z hlavne pušky.
Vybičovaná vôľa pomohla Kratúchovi vyhrabať tento vchod do podzemia, kde ho "zabil" Zúr Alt.
Stal sa niekdajším Kratúchom, zakrádal sa ako prieskumník popri stenách, na cestu si svietil vreckovým lampášikom. Ale zrazu sa samo od seba zažalo jasné svetlo. Kratúcha Merka to potešilo a zároveň nastrašilo. Ak funguje zásobovanie energiou v hĺbkových miestnostiach, neprejde cez zavreté steny. Diktátor Zúr Jupi však žije a ďalej posiela na Daňdžab rozpadové torpéda! Kratúch Merk nemal právo ustúpiť.
Pred ním sa týčila hladká stena. Keď sa Kratúch plazil odtiaľto von, steny boli roztvorené. Toto je teda iná cesta a zrejme vedie do hĺbkového diktátorovho Brloha.
Nadarmo sa Kratúch Merk pokúšal roztvoriť steny, márne strkal do štrbiny kúsok kovu, čo si priniesol zhora.
Na čelo mu vyrazil studený pot. Nesmie ustúpiť, nesmie! Pohľadom plným nenávisti sa vpil do špirálového ornamentu na prekliatej stene.
A stena sa roztvorila.
Kratúch sa vyznal v technike automatov, ktoré si pamätajú mozgové bioprúdy. Ihneď pochopil, že boli programované na mimoriadne výraznú charakterovú črtu vybraných Faeňanov. Pre Zúra Jupiho, ktorého prirodzene museli poslúchať všetky automaty, bola takouto črtou, potláčajúcou všetky ostatné, NENÁVISŤ. Jej sa podriaďovali aj "krvné dvere", nastavené i na dobrotu Mady a jej pestúnky. Ale ako vidno, Kratúchova nenávisť teraz v ničom nezaostávala za diktátorovou. A preto ho automaty v Brlohu poslúchali.
Kratúch sa rozbehol po osvetlenej chodbe. Keď mu cestu zahradila stena, jeho nenávistný pohľad ju vždy roztvoril.
Chodba najprv prudko klesala dolu, potom sa skrúcala a ústila do priestornej miestnosti, ktorá pripomínala palácovú sieň s klenutou povalou. Nebol v nej nijaký nábytok, iba vysoká skriňa so svietiacimi zvislými štrbinami.
V ústrety sa mu vyrútili dva obrovské roboty s kockovitými hlavami a mnohočlánkovými tykadlami.
Kratúch sa dovtípil, že je pri cieli. Diktátorov bunker!

Nenávisť robila Kratúcha Merka neporaziteľným. Sám sa vrhol proti robotom a rozkazoval im, aby ho nasledovali. A roboty, naprogramované na hlavný diktátorov cit, poslúchli.
Kratúch Merk zastal pred skriňovým tajomníkom a nepripúšťal, že by ho mohol neposlúchnuť.
- Otvoriť dvere do pracovne! - rozkázal a zabodol zrak do svietiacich štrbín stroja.
Technika Faeňanov bola taká dokonalá, že zachytávala ich nálady. Táto úroveň rozvoja sa ukázala aj jej zraniteľnou stránkou.
Skriňový tajomník, vyrobený v Daňdžabe, bol iba strojom, ktorý vždy poslúchal vôľu svojho majiteľa, diktátora Mocmánie. Túto vôľu teraz vycítil v Kratúchovi - a podrobil sa jej.
Dvere do pracovne Zúra Jupiho sa otvorili. Zúr Jupi vyskočil spoza stola a vyľakane uprel oči na územčistého neznámeho so zápasníckou šijou a uškŕňajúcou sa tvárou.
- Kto si? - skríkol diktátor a celý sa zachvel.
- Sudca, - chladno odvetil Kratúch a zaútočil na diktátora.
Keby sa Zúr Jupi nebol tak panicky bál živých Faeňanov a nebol ich odstránil zo svojej blízkosti, Kratúchov plán by bol neuskutočniteľný. Ale takto sa Kratúch ocitol tvárou v tvár diktátorovi.
Zúr Jupi zakričal hlasom prišikrteným od strachu.
- Roboty! Ochranné roboty!
Vbehli roboty pripravené konať.
- Zviažte mu ruky! - rozkázal im nenávistné už nie diktátor, ale Kratúch Merk.
Zúr Jupi sa jedoval, kopal, pišťal a rozkazoval robotom, aby počúvali jeho, no jeho mozog vyžaroval prúdy s prevahou strachu, a nie nenávisti, ktorú poznali roboty!
Roboty bezmyšlienkovite zviazali diktátorovi ruky.
- Si najväčší zločinec všetkých čias! - zastal si Kratúch Merk pred zviazaného diktátora. Pokladal sa za jediného živého, ktorý koná v mene všetkých zahynutých. - Vo mne blčí nenávisť všetkých obetí tvojho zločinného učenia, cieľom ktorého si spravil zničenie, zmyslom - nenávisť. No jestvuje ešte väčšia nenávisť, ako je tvoja. Túto nenávisť vrhám na teba V MENE DEJÍN ROZUMU!
- Prosím o zľutovanie, - zaúpel diktátor Zúr Jupi. - Na Faene zostalo nažive málo ľudí. Budem skromne pracovať ako posledný guľatohlavec, uznám Učenie spravodlivosti, budem pestovať kvety. Len pozri, akú krásu som vypestoval! Poďme k výklenku, okúsme spolu vôňu týchto kvetov!
- Čuš! Nedovolím ti zahynúť od vône vlastných kvetov. Chystaj sa na tú najpotupnejšiu popravu! Zapnem všetky obrazovky a pred očami tvojich spoločníkov ŤA OBESÍM.
Kratúch Merk strhol závesy spred obrazoviek. Obrazovky sa zapli.
Bezradne z nich pozerali prestrašení vojenskí velitelia a členovia Krvnej rady.
Kratúch príčinlivo odtrhol šnúru zo záclony, šikovne na nej urobil slučku, vyskočil na stôl a povraz upevnil na hák, na ktorom viselo svietidlo, čo osvetľovalo stôl. Slučka sa nachádzala rovno pod lampou. Bolo treba odsunúť stôl.
Potom Kratúch postavil odsúdeného, strachom roztraseného Zúra Jupiho ako bezvládnu bábku na diktátorské kreslo.
Roboty odstúpili nabok a ľahostajne sa prizerali, čo sa deje. Kratúch si všimol, že na niektorých obrazovkách si vojenskí velitelia prikryli oči rukou, no na iných si Faeňania sňali kukly a škodoradostne pozorovali popravu.
- V mene dejín, - vyhlásil Kratúch Merk a vyrazil kreslo diktátorovi spod nôh.

Dobr Mar pololežal vo vladárskom kresle, takom nepohodlnom pre túto polohu, a iba chvíľami prichádzal k sebe.
Všetky obrazovky v bunkri boli čierne, nefungovali. Matne svietili lampy náhradného osvetlenia.
Okolo vládcu naďalej pobehovali vojenskí velitelia a vyčerpaná sestra zdravia. Volala sa Viera Fae.
Hore na zemi jej zahynuli všetci príbuzní: otec, matka, muž, tri dievčatá, všetci okrem syna, čo odletel s kozmickou výpravou na Zemu. Viera Fae bola zúfalá. Iba starostlivosť o chorého vládcu jej ako-tak dodávala silu.
Dobr Mar stratil reč. Ani jazyk, ani pravá ruka, ani noha ho neposlúchali. Mohol sa dorozumievať iba pohľadom a rozumela mu jedine Viera Fae.

Bola schudnutá, za posledné hodiny zošedivela, oči mala vyplakané, no nestratila láskavosť dotykov a dôverný hlas lekárky, na ktoré vládca reagoval.
Nemal ho kto zastúpiť. "Vládcov priateľ", ktorý to podľa zákona mal urobiť, zahynul hore spolu s miliónmi Faeňanov.
Vojenskí velitelia prostredníctvom Viery Fae oznámili vládcovi, že zásoby torpéd sú vyčerpané. No na kontinent ďalej padali torpéda barbarov a nenechávali na ňom ani jediné živé miesto.
Vládca Dobr Mar sa pokúsil o pohyb. Sestra zdravia mu pozrela do očí v úsilí prečítať, čo si myslí.
Pristúpil veliteľ rozpadových zbraní, ktorému zverili hroznú útočnú zbraň preto, lebo bol známy svojou zbabelosťou a neochotou samostatne rozhodovať. Aj teraz chcel za každú cenu získať od vládcu písomný súhlas na výbuch posledného, ale supersilného podmorského rozpadového zariadenia, ktoré kedysi pod vedením Kratúcha Merka dopravili k Veľkému brehu, takmer na to isté miesto, kde sa vozili po vlnách Ave a Mada.
Dobr Mar nechápal prepychovo vyobliekaného generála, ktorý hlasom preskakujúcim do falzetu presviedčal sestru zdravia:
- Zničenie hĺbkového diktátorovho Brloha je našou jedinou záchranou. Taká bola vôľa Veľkého kruhu.
Dobr Mar unavene zavrel oči.
- Súhlasí! Súhlasí! - zaradoval sa hrbatý generál.
Ale Dobr Mar opäť otvoril oči a v úsilí čosi povedať, pozeral na stôl.
Viera Fae vzala zo stola akési doštičky s písmenami a podržala mu ich pred očami.
Pri pohľade na jednu z nich Dobr Mar privrel viečka.
Viera Fae ukázala doštičku generálovi.
- Toto poznám! - zakričal generál kohútím hlasom. - Ctihodný starec Um Sat chcel pri vynájdení rozpadovej zbrane obmedziť jej použitie a zastrašovať Faeňanov údajnou možnosťou výbuchu všetkých oceánov na planéte.
Dobr Mar zavrel oči.
- Vládca Dobr Mar súhlasí? - vyzvedal sa generál. - Mohla by sestra zdravia podpísať v jeho mene doklad o povolení výbuchu podmorského rozpadového zariadenia?
- Akože by som to mohla urobiť, keď vládca sám pripomína varovanie Veľkého starca?
- Naivný výmysel! Vraj voda všetkých oceánov pod vplyvom supersilného výbuchu naraz exploduje a vydá energiu ako pri výbuchu supernovy. A vraj sa celá naša planéta zmení na akúsi drobnú supernovú hviezdu!
- A či to nie je hrozné? - spýtala sa sestra zdravia.
- Čo môže byť hroznejšie ako to, čo sa už stalo? Diktátora Mocmánie treba zastaviť za každú cenu. Podmorský výbuch pri Veľkom brehu vyvolá zemetrasenie a zničí hĺbkový bunker. Vlna na oceáne vyšplechne k nebu, dopadne na miesto, kde bol Brloh, a zatopí ho. Ak ho sestra zdravia presvedčí, vládca bude súhlasiť. Na výbuch treba mať jeho písomný rozkaz. Iba on je za všetko zodpovedný.
Sestra zdravia sa zahľadela do kalných očí chorého. Zavrel ich.
- Súhlasí, konečne predsa súhlasí! - zreval generál, schytil nevládnu vládcovu ruku a priložil ju k doštičke.
- Vyhodiť do vzduchu! - tenkým hlasom zapišťal generál a vlečúc nohu za sebou, vybehol z pracovne s doštičkou v rukách.
Dobr Mar ho sprevádzal vystrašeným pohľadom. Chcel čosi povedať, ale nemohol.
Sestra zdravia sa spamätala, pokúšala sa generála zastaviť, ale vládcovi sa priťažilo a musela mu pomáhať, utierať mu grimasou stiahnutú, kvapkami potu pokrytú tvár.
Generál sa vrátil. Rozkaz bol vydaný. Výbuch sa uskutoční...
- Ja za nič nezodpovedám! - skríkol falzetom.

Siedma kapitola / HVIEZDA NENÁVISTI

Každá sestra zdravia má v sebe črty matky.
Úsilie pomôcť chorému, materský vzťah k trpiacej bytosti, detsky bezbrannej, a preto blízkej, ba príbuznej, svárili sa teraz v Made s mučivým, podľa nej neopodstatneným smútkom po domove.

Nechápala tento smútok, zavrhovala ho a obetavo sa starala o Uma Sata, ktorého život ledva tlel. Zarastený sivou bradou, s prenikavými, smútiacimi očami (pochopiteľne - za Faenou!) nehybne ležal na diváne. Jeho choroba zdržiavala návrat Hľadania a roznecovala v Made a jej druhoch túžbu po Faene. Ako sestra zdravia musela sa však povzniesť nad vlastné pocity a starala sa o starca v úsilí premôcť jeho neznámu chorobu, na ktorú možno bol najlepším liekom čo najrýchlejší návrat. Lenže na návrat s ťažko chorým Umom Satom nemohli ani pomyslieť. Mada ho húževnato liečila, bola mu nielen sestrou zdravia, ale aj vykonávateľkou jeho poslednej vôle. Keď sa mu zverila so smútkom za Faenou, vypočula si od starca strašne priznanie o možnosti výbuchu všetkých oceánov na Faene v dôsledku rozpadovej vojny. Mada sa zachvela, zavrela oči a odmietavo pokrútila hlavou.
Tým, že Mada prevzala na seba časť starcových obáv, uľahčila mu situáciu, presviedčajúc ho, že veci nemôžu dospieť až k takej katastrofe a že sa ešte vrátia na rodnú Faenu, kde ich tak čakajú.
Na Madin príkaz chodili Ave a Zem do lesa na lov. Nedovolila načať zásoby určené na spiatočnú cestu. Spiatočná cesta! To bol cieľ, túžba, vášnivé želanie nielen samotnej Mady.
Toni Fae sa na jej pokyn nepretržite zdržiaval pri prístrojoch elektromagnetického spojenia, ktoré sa z čudného dôvodu prerušilo. Pretrhla sa niť, čo spájala Hľadanie s rodnou planétou. Mada utešovala Toniho Fae, že všetkému je na vine atmosféra Zemy, ktorá neprepúšťa elektromagnetické vlny z Faeny a Maru.
Toni Fae blúznil o návrate. Vôbec nespával. Neraz zadriemal pri prístroji a zobúdzal sa obliaty studeným potom, raz počul hlas matky Viery Fae, ktorá ho volala, raz zasa hlas Ruže Veg, ktorá sa mu smiala. Prístroje však mlčali. Stávalo sa, že Toni nevydržal. Vtedy mu Mada kládla láskavú ruku na chvejúce sa plece a jej pokojný, mäkký hlas ho presviedčal, že atmosféra Zemy sa zmení, treba čakať, a začuje vytúžený signál.
Ale Uma Sata nebolo možné takto utešiť. Mada poznala jeho myšlienky o rozpadovej vojne, ktoré ho sužovali ešte pred odletom z Faeny.
Z toho istého dôvodu bol zamračený aj Ave.
Už to nebol ten vnímavý mladík, ktorý tak ohromil Madu na oceánskej vlne. Zmenil sa navonok i vnútorne. Na Zeme si nechal narásť fúzy a bradu a vyzeral teraz omnoho starší, pokojnejší, istejší, silnejší.
Mada vedela, že posielajúc muža na lov, ženie ho v ústrety nebezpečenstvám. Ale pri pomyslení na všetkých nemohla konať ináč. Verila v jeho silu, šikovnosť, odvahu.
Preto Madu neprekvapilo, keď raz Ave okrem jeleňa, ktorého vyrval dravcovi, priniesol aj škvrnitú kožu s rozďavenou papuľou; pokladala to za prirodzené.
Ave bol zachmúrený. Nehovoril Made nič, no tá všetko vedela! A ani sa tak nebála tej hrôzy, čo sa mohla stať kdesi tam, ďaleko, ako sa strachovala o svoje "deti", o ktoré sa tu starala, i keď týmito deťmi bol Ave, samotný Um Sat, Toni Fae, Hor Zem.
Obrovský dlhoruký a zhrbený Faeňan neprežíval rozluku s rodnou planétou o nič ľahšie ako ostatní. Prvobytný spôsob života, ktorým tu on a Ave ako hlavní lovci museli žiť, bol pre talentovaného inžiniera nepríjemný a priam ponižujúci.
Na potulkách uprostred zrastených kmeňov v lese cudzej planéty neprestával Hor Zem robiť grandiózne plány technických výtvorov, ktoré tu nemal kto uskutočňovať, lebo nebolo dielní a pomocníkov, a preto nemohlo byť ani pokroku, civilizácie.
Vôkol sa rozprestieral cudzí, prvopočiatočný les. Neraz sa v ňom mihnú rohy alebo škvrnitá koža dravca. Kto z koho?
Hor Zem zanovito krútil hlavou. Nie! To nie je život preňho. Nechce sa podobať svojim predkom s kyjakmi a kamennými sekerami, akokoľvek sa na nich navonok ponáša. Nebude ako divosi z doby kamennej. Nech druhé planéty kolonizujú iní Faeňania, on sa vráti k dielňam, paromobilom, raketám a mrakodrapom!

Za jasnej hviezdnej noci Toni Fae, ktorý už stratil všetku nádej, že začuje signál elektromagnetického spojenia, začal hľadať medzi hviezdami matnú Faenu akoby v nádeji, že uvidí svetelný signál.
A uvidel ho!

Mladý hviezdovedec neveril vlastným očiam a vrhol sa k hviezdnej mape, či pozerá na správne miesto. Nie, nemýlil sa. Faena mala prechádzať práve týmto súhvezdím, medzi Altom a hviezdou Veg.
Ako sa zdalo, malú hviezdičku zatienilo jasné vzplanutie supernovy. Kdesi nepredstaviteľne ďaleko, za hranicami galaxie, sa stala ďalšia kozmická katastrofa a svetlo hviezdy, ktorá vybuchla kedysi dávno, doletelo napokon aj k Sólu a jeho planétam. A náhodou supernova zatienila Faenu. Teraz treba čakať, kedy planéta, pohybujúca sa po dômyselnej, od hviezd odlišnej dráhe, vyjde zo žiarenia supernovy a trochu ďalej zasvieti svojím zvyčajným slabým, ale takým drahým, vábivým svetlom.
Lenže supernova žiarila jasnejšie ako všetky ostatné nebeské telesá, ak nerátame denný Sol, a ani čo by nechcela vypustiť Faenu. Pohybovala sa po nebeskej klenbe nie ako hviezda, ale ako... planéta.
Tonimu Fae vyrazilo dych. Pustil sa zobúdzať Hora Zema, ale ten nedajbože sa prebrať, iba ručal zo sna.
Zobudil sa Ave Mar a pritlačil sa k okularom prístroja.
Hej, na nočnom nebi žiarila nezvyčajne jasná hviezda. Bola zreteľne viditeľná aj voľným okom, bola ozdobou noci. No v jej žiarení bolo čosi, od čoho sa Tonimu Fae poplašné rozbúchalo srdce.
Ave hneď všetko pochopil. Dávno v sebe nosil tajomstvo o nebezpečenstve, skrytom v oceánoch, ktoré mu zveril Um Sat. Nuž a teraz...
Z veľkej kajuty, kde spal Um Sat, prišla Mada. Bola bledá ako stena. Pri pohľade na muža pochopila všetko, čo zatiaľ iba tušila.
- Milý Toni Fae, - povedala Mada. - Priprav sa na to najhoršie. Povedz, tvoja nová hviezda sa pohybuje po nebi tak, ako sa má pohybovať Faena?
- Nechápem, ale je to tak.
- Faena viac neexistuje, - chmúrne riekol Ave Mar a objal Madu okolo pliec.
- Presnejšie, niet bývalej, osídlenej Faeny, - opravila ho Mada. - Na jej mieste nakrátko zažiarila hviezda.
Toni Fae hľadel na Madu a Aveho vyľakanými očami, zložil si okuliare a začal si ich dôkladne čistiť.
- Ako to, že Faena neexistuje? A čo moja mama? - Mladý hviezdovedec pozeral na Madu celkom ani dieťa, akoby ona mala rozptýliť strašný sen. - Prečo zažiarila? Ale kdeže! Jednoducho našli spôsob, ako nám dať signál...
- Milý Toni Fae! Je to skutočne signál pre nás...
- Veď som hovoril! - naradované zvolal mladý Faeňan. Ave stál so zvesenou hlavou.
- Signál, že sa nemáme kam vrátiť, - riekol s námahou.
- Čo sa tu r-robí? - zaznel dunivý bas Hora Zema. Ave Mar sa nadýchol.
- Na našej nešťastnej Faene zrejme vypukla rozpadová vojna, ktorej sme sa všetci tak báli. A jej civilizácia spáchala samovraždu.
- Čo je to za výnimočný nezmysel! - skríkol Hor Zem. - Nechajte na pokoji našu civilizáciu! Dar-rovala nám všetko, čo tu máme.
- Toho je príliš málo na to, aby sme tu ďalej žili.
- Veď to sa ani nechystám!
Toni Fae sa vrhol k svojmu priateľovi tak ako vtedy v jaskyni...
- Hovoria, že... - vzlykal ako dieťa, - že na Faene vyhasol život, že planéta na nejaký čas vzplanula ako hviezda.
- To nie je možné, - pokojne namietol inžinier. - Stala sa tu nejaká chyba v pozor-rovaní. Neškr-riepim sa, r-rozpa-dová vojna môže zničiť všetko obyvateľstvo planéty. Ale nie je schopná zničiť planétu ako kozmické teleso. Hmota je hmota, nestr-ráca sa. A čo to znamená - na nejaký čas vzplanula?
Mada spýtavo pozrela na Aveho.
- Treba zísť k Umovi Satovi, - povedal on. - Ešte kedysi na Faene mi zveril tajomstvo jednej z rozpadových reakcií hmoty. Ak v hĺbke mora nastane výbuch neobyčajnej sily a teplota stúpne na kritickú hranicu, vtedy sa všetka voda v oceánoch naraz rozpadne na kyslík a vodík, ten sa zmení na hélium a uvoľní pri tom takú energiu, že planéta počas tejto reakcie zažiari ako hviezda.
- Do čer-rta! - zašepkal inžinier.
- Um Sat upozornil na toto vládcu Dobra Mara, - aj diktátora Zúra Jupiho. Zrejme ho nepočúvli.

- Ak vybuchli nar-raz všetky oceány, planéta nielenže vzplanie, - povedal inžinier. - Pod vplyvom nár-razu zo všetkých strán sa musí r-rozpadnúť na časti...
- Aby sa potom rozsypala, - potvrdil Ave Mar. - A počas nespočetných cyklov sa jej črepiny budú zrážať a drobiť a rozptýlia sa v kruhu po bývalej dráhe Faeny.
- Ako môžete toto všetko hovoriť! - skríkol Toni Fae so zaťatými päsťami. - Veď tam bola moja mama, moje sestričky...
- Aj moja mama tam bola, - smutno odvetil Ave Mar. Toni Fae sa rozvzlykal. Hor Zem ho privinul k sebe a tľapkal ho po pleci.
Ave a Mada sa na seba pozreli a pohľadmi si povedali viac, ako by mohli vyjadriť slovami. Potom sa chytili za ruky.
- Preto teda nebolo elektromagnetické spojenie, - vzlykal Toni Fae. - Začala sa tam vojna.
- A na staniciach Mar-ru? - zaburácal Hor Zem.
- Možno aj tam, - smutne prisvedčil Ave Mar.
- Nie, nie! - zaprotestoval Toni Fae a vyľakane pozeral na Aveho očami mokrými od sĺz. - Tam také niečo nemôže byť.
Ave pokrčil plecami.
- Aj tam sú Faeňania.
- Tam je Ruža Veg! - zvolal Toni Fae. - Tá nie je taká.
- Upokoj sa, Toni Fae, - láskavo riekla Mada. - Myslím, že predsa len musíme povedať Umovi Satovi o zániku Faeny.
- Úbohí zdochlinožr-rúti! Ako to, že si neuchr-ránili, čo mali? Zničili miliar-rdy životov! O koľko šľachetnejší, ľudskejší sú miestni faetoidi! - kričal Hor Zem a zúrivo behal po pozorovacej kabíne.
- Upokoj sa, priateľ Hor Zem, - povedal Ave. - Ťažko je prekonať hrôzu, čo sa privalila na všetkých, ktorí stratili nielen blízkych, ale aj...
- Mestá, polia, r-rieky, lesy, mor-ria, oceány! - zrúkol Hor Zem.
- Hej. Aj oceány, - smutne potvrdil Ave Mar.
Hor Zem sa naňho zadíval takmer nenávistne. Potom si vzdychol a už tichšie povedal:
- Áno, vám je ľahšie... Ste dvaja.
- Je nás päť, - riekla Mada.
- Ak star-rec pr-režije ten úder.
- Príliš dávno ho očakával, - odvetila Mada. - Všetko predvídal.
- A ja som nepr-redvídal nič. Snínal som o nových kozmických lodiach, o neobyčajných mestách na nových planétach, o nevídaných str-rojoch, ktoré sa r-rodili v mojom mozgu.
- Budeme to všetko musieť robiť na Zeme, - ticho povedala Mada.
Hor Zem zaburácal neprirodzeným smiechom:
- Zabudnite r-raz a navždy na civilizáciu, zabudnite na všetku techniku. Chystajte si kyjaky a kamenné seker-ry. Ak budeš mať deti, nebudeš ich vedieť naučiť ničomu, čo vedeli nešťastní Faeňania. Civilizácia - to sú dielne, Faeňania, ktor-rí v nich pr-racujú. Civilizácia - to sú písmená, uchovávajúce poklady myšlienok. To všetko už nie je, nie je, nie je! A tu už ani nemôže byť!
Inžinier nepríčetne reval. Jeho mladý priateľ sa pri tomto záchvate zúrivosti preľakol, ale jeho pozornosť odpútal signál elektromagnetického spojenia. Volacia žiarovka blikala. Hviezdovedec sa vrhol k prístroju:
- Konečne predsa! Hneď sa všetka hrôza rozptýlila. Pozrite, starajú sa o nás, chcú nám oznámiť, že vzplanula supernova, ale vôbec nie na Faene. Ako sme len mohli niečo také predpokladať!
Faeňania sledovali Toniho Fae a každý sa usiloval uchovať si aspoň kvapku nádeje.
Napokon zaznel v kabíne prísny hlas Faeňanky. Toni Fae ho hneď spoznal, bol to hlas Ruže Veg:
- Hľadanie! Hľadanie! Hľadanie! Počujete ma? Niet väčšieho nešťastia ako to, čo sa stalo. Všetci sme stratili vlasť. Planéta Faena z nepochopiteľných príčin vybuchla, hoci ešte nedávno bola celá, i napriek rozpadovej vojne, ktorá na nej zúrila. Hľadanie! Hľadanie! Hľadanie! Vojnové akcie medzi Dejmom a Fobom prestali. Ak ste medzi sebou tiež bojovali, prestaňte! Niet viac "kultúrnych", niet "vyšších", sú len tri hŕstky nešťastných Faeňanov bez vlasti. Žijete? Keby ste len žili! Dá sa na Zeme žiť?
Ave Mar zhasol svetlo v pozorovacej kabíne. Teraz bolo jasnejšie vidieť hviezdnaté nebo a novú

hviezdu, čo na ňom žiarila, zlovestnú Hviezdu nenávisti.

Časť tretia - ÚLOMKY

Kde sú tí nepriatelia? - Capuletti!
Montecchi!
Hľa, akým trestom nebo trestá zášť...
W. Shakespeare: Romeo a Júlia

Prvá kapitola / SÚMRAK

Do iluminátora Hľadania zlovestne svietila nová hviezda. Vtom vyskočil Hor Zem:
- Technika! Pr-rekliata technika! Ona je všetkému na vine. Ja, Hor-r Zem, posledný z faeňanských inžinier-rov, sa pr-rvý zr-riekam tejto civilizácie! Do lesa! Do lesa! Do jaskýň! Diví Faeňania na divej Zeme! - reval a v kútikoch úst sa mu zjavila pena. - Ak niekto odmietne opustiť r raketu, vykr-rútim mu krk. Nech ani jedna kovová súčiastka nepripomína nešťastníkom, že boli kedysi kultúrnu ! O koľko vyššie, šľachetnejšie sú zver-ry!
Priatelia sa pokúšali upokojiť inžiniera, ešte nepripúšťali myšlienku, že sa mu pomútil rozum.
- Hor Zem, pochop, - presviedčal ho Ave. - Piati Faeňania, čo zostali na Zeme, môžu mať iba jeden cieľ - nielen vyžiť, ale aj uchovať civilizáciu, odovzdať dedičstvo rozumu budúcim pokoleniam.
- Naozaj? - zrúkol Hor Zem a uprel ťažký pohľad na Madu.
Mada sa v rozpakoch odvrátila.
- Po nás by mali žiť na Zeme kultúrni Faenania, - potvrdil Ave Mar. - A našou povinnosťou je uchovať pre nich vedomosti, ktoré sami máme.
- Vzletné nezmysly! - zareval Hor Zem. - Nenávidím tieto slová, nenávidím všetky tieto pr-rístroje, rozzur-ruje ma dokonca dotyk pr-rekliateho kovu.
- Hor Zem sa musí premôcť, - zvýšil hlas Ave Mar. - Je inžinierom a zostane inžinierom na Zeme do konca svojich dní.
Hor Zem sa zachechtal:
- Aby sa tvoji synovia naučili odo mňa robiť zo stien r rakety zbr-rane? Aby zabíjali najpr-rv zver-r, a potom aj sebe podobných?
- Faenania na Zeme nikdy nebudú zabíjať Faenanov! - rozhorčil sa Ave Mar. - Najhroznejšie bude, ak sa teraz poddáme nešťastiu. Nie! Iba energia, viera v seba a vynálezy môžu zachrániť úlomok faeňanskej rasy.
- Kvôli čomu? - chmúrne sa spýtal Hor Zem.
- Kvôli víťazstvu rozumu!
- Zasa vzletné slová! Čo chceš?
- Aby si si premyslel, v akej stavbe budú žiť Faenania v lese, aké prístroje a časti treba odtiaľto odniesť do nového domu a ako postupne rozoberať raketu - jediný zdroj kovu na Zeme.
- Rozoberať? - naľakané sa spýtal Toni Fae.
- Áno, - prisvedčil Ave Mar, - kozmickú loď už nebudeme potrebovať. Faenania si z jej stien budú robiť sekery, nože, hroty kopijí a striel. Na tieto účely vystačí kov pre mnoho pokolení. Dovtedy sa žiaci Hora Zema a ich potomkovia naučia hľadať rudu a kov. Civilizácia sa musí zachovať!
Mada nadšene pozrela na muža. Koľko ráz sa jej javil celkom iný, čoraz silnejší a pevnejší, poznajúci cestu, ktorou treba ísť!
- Špinavý sebec! - zreval Hor Zem. - Chce, aby sme slúžili jeho ešte nenarodeným r-ratolestiam! Stačilo mi šialené slúženie diktátor-rovi, ktor-rý pr-ripravoval r-rozpadovú vojnu a r-rozpútal ju! Nie! Neznesiem tu nad sebou nijakú vládu! Nechcem plniť ničie pr-ríkazy, tým menej r-rozkazy potomka daňdžabského vládcu.
- Drahý Hor Zem, - mäkko sa mu prihovorila Mada a položila ruku na jeho obrovskú chlpatú päsť. -

Uváž, čo hovoríš. Tu nemáme ani diktátorov ani vládcov ani ich deti. Sú tu len Faeňania, spojení spoločným nešťastím a osudom. Či si práve ty nesníval o dielňach na Zeme? Budeš tu mať dielne, v ktorých budeme pracovať my, tvoji druhovia, a potom... - Pozrela mu do očí a dodala: - Vychovám ti pomocníkov.
Hor Zem sa zamosúril, mrzko zazeral spod zježeného obočia. Madin materský tón ho trochu upokojil. Ale nie nadlho. Čoskoro opäť začal besnieť, nikoho už nepočúval a začal lámať riadiace páky rakety, ohol ich, usiloval sa vytrhnúť ich z ložísk.
Aby zachránila Faeňanov aj samotného blázna a zachovala zariadenie lode nepoškodené, rozhodla sa Mada, že zavrú Hora Zema do prechodnej plavebnej komory, ktorú používali pri vychádzaní z lode do kozmu.
Búrlivý zápas so silákom Horom Zemom odvrátil pozornosť Faeňanov od spoločného nešťastia. Blízke zatienilo ďaleké. Až keď pevne zavreli príklop za Horom Zemom, Ave Mar a Toni Fae vysilení a zničení klesli do kresiel pri pulte. Ťažko dýchali a skleslo pozerali pred seba.
Mada sa krútila okolo lekárničky. Rozhodla sa dať Horovi Zemovi injekciu a vyvolať šok, ktorý by ho priviedol k zmyslom.
Lenže všetky pokusy vojsť do komory k chorému vyvolávali uňho nové záchvaty zúrivosti. Dokonca sa im nepodarilo ani podávať mu stravu.
Tak trpko sa začali nové dni večného vyhnanstva Faeňanov. Dolu, v spoločnej kajute, umieral najvýznamnejší vedec Faeny, hore, v plavebnej komore, zúril posledný žijúci inžinier.
Toni Fae úplne zmalomyseľnel.
Počas ďalšieho vysielania elektromagnetického spojenia s Dejmom opäť počul hlas Ruže Veg. Bol vzdialený a smutný. Ruža Veg hovorila o bezcieľnosti bytia, o ťažkej mužovej chorobe, o tom, že sa nič nezmenilo a vedúci stanice naďalej nenávidí dvojicu guľatohlavcov. Povedala, že pohŕda životom. Hrozí sa pomyslenia, koľká vzdialenosť delí ju a Toniho Fae. Či stojí za to žiť? A navrhla Tonimu Fae, aby počas nasledujúceho vysielania obaja naraz spáchali samovraždu.
A Toni Fae neodolal, súhlasil. Potajomky vzal z Madinej lekárničky mechúrik s omamným plynom, ktorého väčšia dávka bola smrteľná. Trochu sa nadýchal, tackal sa, spieval hlúpu pesničku o jašterici, ktorá žerie vlastný chvost, potom sa zvalil a zaspal. Mada sa dovtípila, čo je vo veci, našla mu schovaný mechúrik a vzala mu ho. Keď sa vyspal, musel sa presvedčiť, že Mada sa vie rozprávať veľmi neprívetivo.
Toni Fae upadol do apatie. Všetko naokolo mu pripadalo smutné a clivé. Dokonca aj príroda sa zmenila. Farbistých západov slnka na Zeme viac nebolo. Noc sa striedala s kalným dňom. Bez prestania mrholilo, sivá chuchvalcovitá pokrývka sa zachytávala o vrcholce stromov vo výške iluminátorov riadiacej kabíny. Zlaté jablká v lese neboli.
Na Zemu sa spustil súmrak a pripomínal Faeňanom ich rodnú súmračnú planétu.
Zdalo sa, že skľúčenosť a smútok by mohli vo všetkých Faeňanoch zničiť túžbu po živote, ako sa to stalo Tonimu Fae.
Lenže Mada, v ktorej príroda prebudila zodpovednosť za všetkých, chorých i zdravých, nemohla sa oddávať zúfalstvu. Bolo sa treba starať o Uma Sata, všetkých nasýtiť, dozrieť na Toniho Fae, láskavým pohľadom povzbudiť Aveho.
Ave sa správal dôstojne. Mal povinnosti, ktoré nemohol plniť nik iný: bolo treba loviť v lese. Hor Zem mu teraz nemohol pomáhať. Ave odchádzal z kozmickej lode a zanechával Madu v ustavičnom znepokojení, ale vždy sa vracal za svetla a s úlovkom. Okolnosti si žiadali, aby on, vášnivý zástanca zachovania civilizácie zo zaniknutej Faeny, žil tým najprvobytnejším spôsobom života. Prestal používať strelnú zbraň, zásoby streliva nechával na vážnejšie prípady. Spravil si luk a učil sa vypúšťať z neho strely. Využíval svoju prirodzenú silu a napínal tetivu luku tak, že strela s vlastnoručne urobeným kovovým hrotom prerazila hrubú vetvu na strome.
Raz priniesol Ave Mar šípom prestreleného veľkého tučného vtáka. Aby nenarušili pokoj Uma Sata, zhromaždili sa hviezdonauti v riadiacej kabíne a ticho sa rozprávali. Mada začala nešikovne šklbať poľovnícku korisť a tešila sa, že z nej pripraví chorému dobrý vývar.
Toni Fae vylaďoval prístroje elektromagnetického spojenia, rátajúc s vysielaním, o ktorom sa dohovoril s

Ružou Veg. Mada ho upozornila, že ak sa bude aj naďalej správať nerozumne, zakáže mu udržiavať spojenie s Dejmom. Toni zmätene sklonil hlavu.
Ave Mar s uvoľnenými svalmi odpočíval po neľahkom dni, ktorý strávil v daždivom lese.
Mada sa obzrela na iluminátor a skríkla. Zvonku hľadela na nich vycerená papuľa faetoida. Plecia a hruď mal pokrytú kučeravou srsťou, spod ktorej presvitala koža. Šialené oči nevyjadrovali nič.
Iba Ave Mar hneď pochopil, že má pred sebou Hora Zema, ktorý zlieza po povraze, a vôbec nie zviera, čo sem vyliezlo. Šialenec si zrejme rozdriapal šaty na pásy a pozväzoval z nich povraz. Otvoril príklop pre vychádzanie do kozmu, vyliezol von a teraz sa spúšťal dolu po obšívke rakety.
Ave Mar, v úsilí dohoniť ho, sa vrhol k priechodnému prielazu, preletel cez spoločnú kajutu a zmizol v dolnej plavebnej komore. Zbehol po kolmom rebríku, rukami sa ledva dotýkal priečok.
Ale aj pri všetkej šikovnosti Aveho Mara mal Hor Zem časový náskok.
Ave Mar ešte len vyliezal z dolného otvoru, keď utečenec už zavisol na konci vlastnoručne urobeného povrazu. Ani jeden Faeňan so zdravým rozumom by sa neodvážil skočiť z takej výšky. Ale šialenec neuvažoval. Zletel na zem, mihnúc sa popri Ave Marovi, dolu nadskočil ako na spružinách a rozbehol sa k lesu.
Hor Zem si nič neuvedomoval a vbehol do lesa rovno na chodník, ktorý vyšliapali zvieratá k napájadlu. Po dažďoch bol rozmočený a Horovi sa nohy šmýkali a rozchádzali. No on cítil iba jedno: naháňajú ho. Odskočil nabok na čistinku, ktorá bola po dažďoch na nepoznanie a pokrývali ju mútne kaluže s kovovým leskom, strácajúce sa v hmle. Hor Zem netušil, že pod mokrou zeleňou sa tu skrýva vlhkosťou nasiaknutý močiar. Utečenec sa vnoril do oblaku, čo sa stlal po tráve, a zmizol.
Ave Mar, ktorý mu bol v pätách, zastal. Ale hneď sa aj vrhol vpred. Nohy mu začvachtali v blate. Urobil niekoľko opatrných mľaskotavých krokov, a vtom zbadal v hmlovom opare Hora Zema. Ani čoby si bol sadol do zelenej trávy. Nad ňou sa týčil iba jeho trup a hlava. Ave Mar v prvej chvíli nepochopil, že Hor Zem sa zaboril po pás do trasoviska.
Ešte nedávno Ave Mar, obyvateľ usporiadaných miest na Faene, rozvážajúci sa paromobilom po skvelých cestách, netušil, že sa človek môže tak zrazu prepadnúť po pás do zeme. V tomto močiari uviazol Ave už pred niekoľkými dňami, keď sa začalo liať. Ale odpor, ktorý v ňom vyvolávalo mliaskavé, nepríjemne páchnuce blato pod nohami, ho zachránil, lebo ho donútil obísť zradnú čistinku s mútnymi kalužami. Teraz však nemohol ustúpiť a vrhol sa Horovi Zemovi na pomoc. Ale nohy sa mu hneď zaborili po kolená do bahna. Pohol sa, chcel z neho vybŕdnuť, a pochopil, že sám sa prepadáva do trasoviska. No predsa len nebol taký ťažký ako Hor Zem a okrem toho sa nachádzal bližšie k okraju močiara. Vystríhajúc sa prudkých pohybov, hneď si ľahol a plazil sa von, ako keby plával po tenkom, mokrou trávou pokrytom povrchu.
Keď Ave Mar zacítil pod sebou pevnejšiu pôdu, nadvihol sa, obzrel sa a uvidel Hora Zema. Nad trávou mu trčali iba plecia a roztiahnuté ruky, ktorými sa chytal akýchsi koreňov. Inžinierovi sa podarilo obrátiť sa k Avemu Marovi tvárou. Z hmly hľadeli jeho vyvalené, sklovité oči. Pri každom pohybe vťahovalo Faeňana hlbšie a hlbšie.
Ave Mar fyzicky pocítil jeho hrôzu a nevdojak zastal, ale z očí hynúceho vyčítal toľkú výčitku, že ho až myklo. Prudko sa zvrtol späť, odplazil sa ešte kúsok, a len čo pocítil pod sebou pevnú pôdu, vstal, dobehol k najbližšiemu stromu a strhol ovísajúcu lianu.
Keď sa vrátil do oblaku, čo sa rozložil nad trávou, s námahou v ňom rozoznal vlasatú hlavu a vystreté ruky.
Pri pohľade na Ave Mara vyvalené oči Hora Zema ožili, mihla sa v nich prosba, nádej, dokonca i radosť.
Ave Mar hodil topiacemu sa koniec liany. Na očiach mu bolo vidieť, že pochopil, a chytil sa liany.
Teraz bolo treba urobiť niečo neuveriteľné - vytiahnuť z trasoviska takého obra ako Hor Zem. Na to by Avemu Marovi nestačila nijaká sila. Ale on si spolu s lianou doniesol aj hrčovitú haluz, odlomenú zo stromu. Zapichol ju do pevného kopenca a začal na ňu nakrúcať lianu ako na rumpál.
Krútil, krútil a postupne vyťahoval Hora Zema. Napokon sa Horovi podarilo ľahnúť si a plaziť sa tak ako predtým Ave. Potom sa konečne Hor Zem, celý zamazaný od blata, postavil v celej výške.
- Nie si zlý inžinier-r, Ave Mar-r, - povedal Hor Zem. - Ďakujem ti.

A tieto slová boli pre Aveho Mara dôležitejšie než akákoľvek diagnóza. Pochopil, že smrteľné nebezpečenstvo, ktoré Hor Zem podstúpil v močarisku, bolo tým prepotrebným nervovým šokom, ktorý ho vyliečil zo šialenstva. Hor Zem ani čo by sa bol prebudil.
- Čo sa stalo? Ako som sa sem dostal? Či sme nepoľovali spolu? Kto ma vyzliekol? Tvoja žena ma bude pokladať za faetoida.
- Bude šťastná! Bol si veľmi chorý.
- Naozaj? - začudoval sa Hor Zem. - Mimochodom... snívali sa mi pr-ríšerné veci. Že ma diktátor-r zavr-rel do väzenia...
- Všetko je za tebou. Nemysli už na to. Máme vážnejšie úlohy. V rakete ďalej nemôžeme žiť. Treba dopravovať hore vodu a stravu. Starec nemôže vyjsť na vzduch.
- Potom teda tr-reba postaviť v lese dom.
- Pravdu povediac, neviem, ako to urobiť. Som iba teoretik.
- Ale aj tak sa teor-retik chytr-ro dovtípil, ako zmaj-str-rovať r-rumpál. S takým pomocníkom ľahko zr-rúbim v lese dom. Už vidím, ako ho tr-reba r-robiť.

Mada neverila vlastným očiam, keď videla, ako pokojne sa pri návrate rozprávajú Ave Mar a nedávny šialenec Hor Zem.
- Ničomu nerozumiem, - zašepkal Toni Fae. - Nemal by som Avemu Marovi pomôcť zviazať ho?
- Ach, nie, nie! - zvolala Mada.
Ako sestra zdravia inštinktom vycítila, že ani roky liečenia a opatery by nemuseli priniesť taký výsledok, ako čosi, čo sa stalo v lese.

...V lese sa ozývalo nezvyčajné búchanie sekier.
Obrovská zhrbená Cing si dlhými rukami žmýkala mokrú ryšavú srsť a zakrádala sa k miestu, kde mohutný cudzinec, ktorý si poradil so Škvrnitou Hrôzou i s mnohými jej súkmeňovcami, zabíjal teraz stromy, ale ich nejedol.
Čupela schovaná v húštine, prednými labami si držala päty zadných a pozorovala, ako on i ten druhý, čo mal srsť iba na hlave, tlčú po strome čudnými palicami, ktoré mali blyšťavé, akoby mokré konce. Mali takú silu, že strom padol ako zabité zviera. Potom cudzinci svojimi kyjačikmi zdierali z dreva kožu, odlamovali všetky haluze a strom zostal rovný a hladký. Pištiacou palicou strom skracovali, potom ho priťahovali k iným stromom, ktoré zabili predtým, a nútili ho zrásť s nimi.
Tak pomáhali vyrásť zo zeme obrovskému, vnútri dutému stromu, podobnému jaskyni.
Len čo cudzinci prestali búchať palicami, Cing zmizla v húštine, aby sem zajtra zasa prišla, keď ju privábi buchot.
Hor Zem a Ave Mar nešípili, že ich prácu niekto sleduje.
Stĺkali zrub, ktorý vymyslel Hor Zem, obydlie bez akéhokoľvek kovového upevňovania. Práca sa blížila ku koncu.
Do domu, kam sa hviezdonauti čoskoro mali presťahovať, bolo treba poprenášať mnohé prístroje a aparáty z rakety Hľadanie.
A tak prišiel Ave Mar s Horom Zemom po toto všetko na kozmickú loď. Aby nevyrušovali Uma Sata a neklopkali v spoločnej kabíne, vyšli hneď hore do riadiacej kabíny. Hor Zem sa chystal za pomoci Aveho Mara vylamovať páky a tyče, na ktorých boli pripevnené aparáty elektromagnetického spojenia.
A tu sa vždy tichý a jemný Toni Fae zrazu rozzúril:
- Nech ma Hor Zem a Ave Mar najprv zabijú, - skríkol hystericky, - lebo v kozmickej lodi nedovolím nič pokaziť!
Hor Zem sa zachechtal ako pri nedávnom záchvate šialenstva.
- Chlapče, chceš, aby som sa ti odplatil, zviazal ti r-ruky a str-rčil ťa do prázdnej plavebnej komory? Je mi ťa ľúto. Pochop, že moje Hľadanie už nik nepotrebuje, ja pr-rvý ho začnem r-rozbíjať. Odstúp, milý Toni Fae!
- Najprv zabi svojho bývalého priateľa! Ave Mar sa prekvapene obrátil k Made. Tvár mala znepokojenú, oči smutné.

- Uhni z cesty! - zreval Hor Zem.
- Prestaňte, - ozval sa slabý hlas z prielazu. Premáhajúc slabosť, vystúpil do riadiacej kabíny Um Sat. (Hor Zem nevoľky znehybnel pred Tonim Fae, takže predsa len ho neodtisol preč.) - Prestaňte, - zopakoval Um Sat. - Kozmická loď Hľadanie je nedotknuteľná. Všetko v živote Faeňanov sa mení. Musia si vybrať novú cestu.
Ave Mar znovu pozrel na znepokojivo smutnú Madu. Hor Zem stŕpol od ohromenia.
Toni Fae sa vrhol k aparátom elektromagnetického spojenia.

Druhá kapitola / VZBURA V KOZME

Ruža Veg chápala, že jej muž umrie. Keď nahovorila Toniho Fae, aby spolu s ňou spáchal samovraždu, pripravila sa na najbližšie vysielanie elektromagnetického spojenia - vzala potajomky Markovi Lutonovi náboj do pištole s otrávenou guľkou.
Ticho Veg pomaly umieral. Úplne oplešivený, dokonca bez obočia a briadky, ticho ležal na lôžku v spoločnej kajute Vegovcov a uprene, akoby odkiaľsi zďaleka hľadel na ženu. Ruža Veg nevydržala tento pohľad z očníc na holej lebke a utekala pred ním do observatória.
Pristupovala k prístrojom elektromagnetického spojenia a dlho pozerala na guľku s hnedými fúzikmi, ktorú si schovala na paneli medzi prístrojmi.
Bála sa, že ju nedokáže stisnúť v pästi, hoci kdesi tam, na ďalekej Zeme, mal zároveň s ňou odísť zo života zaľúbený mladík Toni Fae. Bála sa zasadiť umierajúcemu mužovi tento posledný úder. Ružu Veg mučili protichodné city.
Nemohla sa spamätať z faktu, že jej deti zahynuli. Jednako však hviezdne diaľky, čo ju od nich dávno delili, tlmili v nej teraz zúfalstvo. Ale zároveň jej hviezdne diaľky smerom k Zeme, ktoré k nej s veľkým oneskorením prinášali hlas nešťastného mladíka, neprekážali, aby mu plietla hlavu, ba dokonca aby ho nahovorila, nech si spolu s ňou vezme život. Ale Ticho Veg bol tu, pri nej, trpel a pozeral na ňu z nebytia veľkými smutnými očami. Ruža Veg veľa plakala a úplne zanedbala pozorovanie hviezd. Veď kto to teraz vôbec potreboval!
Inžinier Ticho Veg zomrel v čase obeda práve tak ticho, ako žil. Žena bola pri ňom a nemohla mu nijako pomôcť. Jeho holá hlava s tieňmi vpadnutých očí, napätá koža tváre a vycerené zuby sklesnutej dolnej čeľuste naozaj pripomínali lebku.
Keď si Ruža Veg uvedomila, že muž umrel, pochytil ju záchvat zúrivosti.
Roztvárajúc pred sebou všetky dvere hlučne vtrhla do spoločnej kajuty, kde obedovali manželia Lutonovci a Brat Mesia. Pekná Mesia im podávala jedlá.
Tučný, rozkysnutý, ale nafúkaný Mrak Luton dôležito sedel za vrchstolom.
- Obviňujem ťa, Mrak Luton! - skríkla Ruža Veg od prahu. - Ty si zabil môjho muža Ticha Vega, lebo si ho donútil naplniť rozpadové torpédo, ktoré nebolo zvonku chránené pred smrtonosnými lúčmi nálože.
Mrak Luton očervenel. Ovisnuté líca sa mu naduli, malé očká znepokojneli.
- Vzbura? - zachrčal. - Neznesiem! Mlčať! Kto ťa, dlhohlavá, nahovoril na neposlušnosť?
- Môj muž Ticho Veg umrel. Vstaňte! Uctite si jeho pamiatku a prekľajte jeho vraha, ktorý sedí tu za vrchstolom!
Brat Mesia a Pekna vstali. Neha Luton sa oneskorila, tvárila sa, že sa jej nepohodlne vstáva z kresla, ale napokon predsa vstala. Mrak Luton zostal sedieť, zúrivo gúľal očami a ohmatával pištoľ, ktorú držal v ruke pod stolom.
- Nie je to nijaká neposlušnosť, hlbokomyseľný Mrak Luton, - zmierlivo sa ozval Brat Mesia. - Iba smútok a zúfalstvo Faeňanky, ktoré si zasluhuje úctu. Všetci s tebou cítime, Ruža Veg. Inžinier Ticho Veg bol dobrý Faeňan a sám by nikdy nebol posielal rozpadové torpédo na stanicu Fobo.
- Čo? Zrada? Zabudli ste, že všetka moc v kozme patrí mne, nástupcovi diktátora Zúra Jupiho? Nezabúdajte, že mne podlieha aj loď Hľadanie! Iba ja jej môžem v mene Krvnej rady prikázať, aby sa vrátila a dopravila všetkých na Zemu, kde si môžeme žiť do vôle.
- Mýliš sa, hlbokomyseľný Mrak Luton, - namietal Brat Mesia. - Loď nemá toľko pohonnej hmoty, aby nás mohla všetkých prepraviť na Zemu. Niet jej dosť ani tu na stanici. Na Fobe je pohonných hmôt ešte

menej.
- Kam sa podeli všetky pohonné hmoty? Vy s inžinierom Tichom Vegom ste za ne ručili hlavou!
- Hlbokomyseľný Mrak Luton zabudol, že inžinier Ticho Veg na jeho príkaz naplnil pohonnými hmotami dve torpédové lode, vyslané na Fobo. Rovnaké bláznovstvo spravili aj na Fobe.
- Bláznovstvo? Mlčať! Ako sa opovažuješ ty, guľatohlavec, posudzovať diktátorovho nástupcu? Ja, naddôstojník Ochrany krvi, zostávam ním v kozme! Zatýkam ťa! Zastrelím ťa ako zbesnenú jaštericu!
- Môj múdry manžel, prosím ťa, - zamiešala sa Neha Luton. - Načo používať pištoľ? Po smrti nášho drahého inžiniera zostal guľatohlavec jediným Faeňanom, ktorý sa vyzná v zariadeniach stanice. Jeho povinnosťou je obsluhovať nás.
- Máš pravdu, Neha. Poďakuj sa láskavej panej, guľatohlavec! Odpykáš si to iba zatvorením do mojej pracovne. Poďme!
Brat Mesia poslušne kráčal pred vedúcim stanice, ktorý ho štuchal do chrbta hlavňou pištole.
Keď obaja Faeňania vyšli zo spoločnej kajuty, Ruža Veg sa obrátila k Faeňankám, čo tu zostali:
- Či nestačí, že zanikla Faena? Prečo by mal jej úlomok ísť tou istou cestou záhuby? Moc, diktátorstvo, vraždy?
- A čo chceš, ty nešťastnica? Povstať proti môjmu mužovi? - vzbĺkla Neha Luton.
- Sama si ho zarazila. Ak zabije Brata Mesiu, nebude medzi nami nik, kto by sa vyznal v mechanizmoch stanice, a Pekna Mesia môže odmietnuť stravovať nás. A všetci zhynieme pre tvojho starého blázna.
- Nenahováraš ma náhodou na vzburu? - jedovato sa spýtala Neha Luton.
- Hoci aj na vzburu! - hystericky prisvedčila Ruža Veg. - Ak nás vzbura zachráni, vzbúrime sa.
- Akáže tu záchrana, keď na staniciach nie sú kozmické lode, - protirečila Neha.
- Existuje Hľadanie. Môže priletieť sem.
- Načo? Aby nám pribudli hladné krky? Alebo preto, lebo medzi hviezdonautmi je mladík, ktorý sa zapáčil konečne ovdovenej Ruži Veg?
- Mlč, jedovatá zmija! Dôjdi už konečne svojím jašteričím mozgom na to, že Brat Mesia vymyslel plán hĺbkového osídlenia na povrchu Maru! V takom útočišti by zvyšky Faeňanov mohli tam, na povrchu Maru, žiť ďalej.
- To nie je život, ale živorenie.
- Dávno som chcela povedať, - zamiešala sa Pekna Mesia, - že v oranžérii je málo plodov. No na povrchu Maru chcel môj muž pestovať veľa výživných rastlín. Bolo by ich dosť nielen pre nás, ale i pre naše deti.
- O akých deťoch to hovoríš? - zadupala nohami Neha Luton. - Zabudla si, ty tučný horenos, na zákon o zákaze mať vo vesmíre deti.
- Môj muž povedal, že teraz bývalé zákony neplatia. Budeme mať dieťa.
- Zločinci, - ochripela náhle Neha Luton. - Chcú nás zničiť! Jedla a kyslíka je tu iba pre šiestich, pre nikoho viac.
- Ticho Veg umrel, - smutno povedala Ruža Veg. - Aj keď sa namiesto neho narodí malý Mesia, stanica bude existovať. Ale treba myslieť na budúcnosť. Musíme zostúpiť na Mar.
- Samozrejme, pre teba pristavia raketu ako paromobil pre veľkého pána, - uštipačne riekla Neha Luton.
- To si beriem na starosť ja, - vyhlásila Ruža Veg. - Ale v prvom rade treba Mraka Lutona zbaviť moci.
- Čo? - zachádzala sa od rozčúlenia Neha Luton.
- Sama chápeš, bývalá veľká dáma, že bez Mesiovcov nevyžiješ, aj keby tvoj muž strieľal otrávenými guľkami na všetky strany. Vy dvaja sa ani trošku nevyznate ani v technike ani v kozmonautike. Teraz musíme o všetkom rozhodnúť my, Faeňanky.
- O čom rozhodnúť?
- Kto povedie stanicu.
- Svojho muža nezradím.
- Potom zradíš seba.
- Ale on sa za nič na svete nezriekne moci. Má zbraň.
- Faeňanky všetko zmôžu, ak budú konať spoločne.

- Ja vo všetkom podporím láskavú Ružu Veg, - pridala sa Pekna.
- Rozhodni sa, Neha Luton. Budú ťa živiť a obsluhovať ako prv iba pod jednou podmienkou: ak budeš držať s nami.
- Ale ja... - stále ešte váhala Neha Luton a nenávistné pozerala na neúprosnú Ružu Veg.
Mrak Luton naširoko roztvoril dvere a s výrazom víťaza sa vovalil dnu. Vytŕčal obrovské brucho a nadúval líca, aby nevyzerali ochabnuté.
- Mrak Luton! - vyhlásila Ruža Veg. - Si zosadený z miesta vedúceho stanice!
Mrak Luton sa zvalil do kresla a vyvalil na Ružu Veg opuchnuté očká.
- Čo si povedala, ty bláznivá?
- Hovorím v mene všetkých Faeňaniek stanice. Musíš sa nám podriadiť a ísť do svojej pracovne, kde budeš čakať na svoj údel. Brat Mesia sa bude starať o mechanizmy stanice, pretože musíme dýchať a používať energiu. Ak teraz niekoho z nás zabiješ, odsúdiš tým na zánik aj sám seba.
Neha Luton súhlasne prikývla.
- Ako? Aj ty, Neha? - iba toľko vysúkal zo seba Mrak Luton a zabodol ťažký pohľad do svojej hrbonosej manželky.
- Mrak, iba sa starám o nás dvoch. Dosiahla som, aby nás obsluhovali a dávali nám všetko potrebné. Budeme v postavení majiteľov.
- Nesúhlasím! - zreval Mrak Luton a vytrhol pištoľ. No použiť ju sa predsa neodvážil.
Ruža Veg a Pekna Mesia naňho útočili. Neha zostávala v úzadí.
Mrak Luton nevoľky vstal a oháňajúc sa pištoľou, začal ustupovať.
Tak vyšli všetci na chodbu.
Nazlostený, zmätený Mrak Luton cúval ku dverám svojej pracovne, dve Faenanky ho tlačili. Neha Luton nesmelo uzatvárala sprievod.
- Ja sa s vami ešte porátam! Ustupujem z milosrdenstva. Prašivého guľatohlavca vypustím iba preto, aby sa zapodieval špinavou prácou. Ale neskladám moc, ktorá mi bola daná. K tomu ma neprinútite!
- Porozprávame sa s tebou zajtra, Mrak Luton. No dnes o tom všetkom dobre porozmýšľaš vo svojej pracovni.
- Ale ja som sa nestihol naobedovať. Nech mi sem prinesú zvyšné jedlá.
- Tvoj obed odložíme na zajtra. S prázdnym žalúdkom sa lepšie rozmýšľa. Možno znížime aj množstvo kyslíka, čo prúdi do tvojej pracovne. Ale nie hneď, pretože ZATIAĽ ešte musia tvoje mozgové bunky pracovať normálne, aby si sa mohol poddať.
- Ruža Veg, ty si obluda, a nie Faeňanka!
- Môj muž, ktorého si zabil, by s tebou nesúhlasil, Mrak Luton.
- Nikoho som nezabil. Telom i dušou som slúžil diktátorovi a plnil jeho príkazy. Mal som od neho tajný rozkaz pre prípad započatia rozpadovej vojny. Nie som ničomu na vine. Môžem ukázať tabuľku s textom.
- Až keď ťa budeme súdiť. Zatiaľ si jednoducho zosadený.
Ruža Veg otvorila pracovňu vedúceho a vypustila z nej prekvapeného Brata Mesiu. Mrak Luton s výrazom činorodosti, ako keby sa nič nedialo, vošiel dnu a dôstojne si sadol za stôl, tváriac sa, že sa púšťa do neodkladnej práce.
Ruža Veg zavrela zvonku dvere a pozvala Brata Mesiu do spoločnej kajuty.
- Musíme si zvoliť nového vedúceho stanice, - vyhlásila Ruža Veg.
- Načo? - protestovala Neha Luton. - Pomohla som vám oslobodiť Brata Mesiu. Dúfam, že ma podporí. Riskovala som svoje rodinné šťastie. Vy, Faeňanky, to musíte oceniť.
- Tvoj muž je zločinec, zabil môjho muža, aby porušil dohodu o mierovom vesmíre a rozpútal rozpadovú vojnu medzi kozmickými stanicami Maru.
- S Foba tiež vyslali na nás rozpadové torpéda, - vyhovárala sa za Mraka Lutona jeho žena.
- Mohli sme sa brániť, ale nie útočiť. A vtedy by bol Ticho Veg zostal nažive.
- Si zaslepená vlastným žiaľom, Ruža Veg. Chápem ťa srdcom Faeňanky. Ale či možno teraz hovoriť o jednej smrti, keď zahynuli miliardy Faeňanov? Pochop, že Mraka Lutona ako vedúceho stanice potrebujeme. Musíme prežiť. Veliteľ rakety Smel Ven počúvne iba jeho príkazy, aby priletel po nás.

- Čo si zabudla na správu Toniho Fae, že Smel Ven zahynul? Okrem toho, veliteľom výpravy nebol on, ale Um Sat.
- Zánik Faeny ma pripravil o pamäť a rozvahu. Na čo sa spoliehaš, Ruža Veg?
- Na Faeňanov na Zeme: neopustia nás. Ale práve pre toto musíme Mraka Lutona zosadiť.
Brat Mesia rozpačito počúval Faeňanky.
- Potom nech sa stane vedúcou stanice láskavá Ruža Veg, - navrhla Pekna Mesia.
- Ani za nič! - skríkla Neha Luton.
- Upokoj sa, bývalá veľká dáma. Neuchádzam sa o to. Vedúcim stanice musí byť ten, kto ukáže Faeňanom cestu do ďalšieho života.
- Kto okrem môjho muža Mraka Lutona to môže urobiť?
- Naničhodný Mrak Luton sa vie iba vyhrážať. Teraz sa už dokonca neodváži ani zabíjať, bojí sa o svoje tučné brucho. Je to iba niktoš, a nie vodca budúcich Maranov.
- Maranov?
- Áno, Maranov, čiže Faeňanov, ktorí budú žiť na Mare v hĺbkových mestách, naprojektovaných Bratom Mesiom.
- Chceš hádam povedať, že vedúcim stanice má byť guľatohlavec? - rozhorčila sa Neha Luton.
- Aké šťastie, že manželia Lutonovci nebudú môcť zanechať na Mare potomkov, - s neskrývaným pohŕdaním povedala Ruža Veg.
- Nemáš náhodou v úmysle zanechať potomstvo ty, Ruža Veg? S pomocou koho?
- Mlč, jedovatá jašterica! Ja som stratila tri deti a muža, no ty si stratila iba svedomie.
- Nesúhlasím, aby ktokoľvek nastúpil na miesto Mraka Lutona.
- Potom sa teda poberieš k svojmu manželovi, aby ste spolu posúdili situáciu.
- Ešte nie som hotová s obedom.
- Svoju hostinu dokončíš spolu s manželom... zajtra. Ak sa obaja spamätáte.
- To je násilie!
- Brat Mesia, - obrátila sa Ruža Veg k vyslobodenému Faeňanovi. - Teba si volíme za vedúceho stanice. Ihneď nadviažeme spojenie s obyvateľmi Foba a dozvieme sa, ako konali oni. Všetci spolu poprosíme Hľadanie, aby po nás priletelo.
- Hľadanie nás môže iba dopraviť na povrch Maru, - riekol Brat Mesia. - Vezmem na seba všetky starosti a zodpovednosť. Rasa Faeňanov a ich civilizácia sa musia zachovať. Už dávno mám hotové projekty zariadení, ktoré spoločným úsilím všetkých žijúcich Faeňanov budeme môcť uskutočniť.
Malý Faeňan stál víťazne pred Faeňankami a prijímal nové poslanie.
Po chvíľke rozmýšľania dodal:
- No aj tak všetko bude závisieť od toho, či Faeňania s raketou Hľadanie budú ochotní zanechať štedrú a kvitnúcu Zemu a letieť v ústrety ťažkým útrapám, aby nás zachránili.
- Budem ich úpenlivo prosiť! - zvolala Ruža Veg.
- Nik sa nezriekne vlastného šťastia, - riekla Neha Luton. - Nemá zmysel, aby bol Brat Mesia vedúcim stanice. Nik nepriletí na stanicu, nik nás nepremiestni na povrch Maru.
- Nie všetci tam majú také mäkké srdce ako láskavá sestra zdravia, - povedala Pekna Mesia.
Neha Luton ostala ohromená: ako sa to o nej opovažuje hovoriť táto mizerná guľatohlavka! Ale hneď sa spamätala - veď teraz je Pekna ženou nového vedúceho stanice. A Neha Luton sa ovládla.
- Ja sa iba znepokojujem kvôli nám všetkým, - precedila napokon cez zuby akoby na ospravedlnenie.
- Prichádza čas vysielania elektromagnetického spojenia, - oznámila Ruža Veg.
Vyšla zo spoločnej kajuty a zamierila do observatória.
Keď si sadla k panelu, zbadala pred sebou striebristú guľku s ostrými hnedými fúzikmi. Faenanka ju s odporom chytila prstami za tupú časť a vyhodila do odpadkového otvoru, odkiaľ sa dostane do kozmu. Zasvietila signálna žiarovka volania.
- Úbohý Toni Fae! Myslí si, že posledný raz v živote volá Dejmo, - povedala nahlas Ruža Veg, hoci pri nej nikto nebol.
Do observatória vošiel Brat Mesia a hlásil:
- Mrak Luton cez kanál vnútorného spojenia oznámil, že je ochotný vymeniť svoju funkciu vedúceho

stanice za obed, ktorý nestihol zjesť.
- Ešte aj jeho vlastné nenásytné brucho je proti nemu, - odvetila Ruža Veg.
- Ako nový vedúci musím sa zúčastniť na vysielaní elektromagnetického spojenia so Zemou, s Faeňanmi z rakety Hľadanie.
- Dovoľte mi však, Brat Mesia, začať vysielanie. Pousilujem sa nájsť presvedčivé slová.
- Máš slovo prvá, - súhlasil nový vedúci. Signálna žiarovka na paneli zažmurkala. Ruža Veg zapla aparatúru spojenia.

Tretia kapitola / V MENE ROZUMU

Ťažko dýchajúci a schýlený Um Sat si sadol do kresla pred panelom. Jeho vráskavá tvár zarástla bielou bradou, no i tak bolo vidno, aká je strhaná. Hlboko vpadnuté oči hľadeli smutno, ale upreto a pozorne. Požiadal Toniho Fae, aby pre tých, čo prišli z lesa, zapol záznam posledného vysielania elektromagnetického spojenia.
A v kabíne opäť zaznel hlboký prsný hlas Ruže Veg:
- Hľadanie! Hľadanie! Hľadanie! Faeňania na Zeme! Úpenlivo vás prosia o pomoc vaši bratia, opustení na umelom zrnku prachu uprostred hviezd. Navôkol je studená a bezhraničná prázdnota kozmu. Nemáme pod nohami pevnú pôdu, živíme sa plodmi oranžérie, ktorú ničia nevyčerpateľné prúdy častíc z výbuchu Faeny. Nevyžijeme tu, ak nám neprídete na pomoc. Hľadanie! Hľadanie! Hľadanie! Faeňania z Hľadania, spomeňte si, že ste krv z krvi, telo z tela tých, čo dali život vám i nám! Prileťte na vašej lodi, ktorú pokladáme aj za svoju! Prileťte v mene lásky, ktorá zostane navždy zárodkom budúceho a večného života. Faeňania nesmú zahynúť! Pomôžte nám v mene rozumu, ktorého dedičstvo musíme zachovať! Hľadanie! Hľadanie! Hľadanie!...
Hlas Ruže Veg stíchol.
Faeňania pozreli na seba. Um Sat spýtavo pozeral na Aveho Mara a Hora Zema.
Hor Zem pristúpil k Tonimu Fae a položil mu na plece svoju obrovskú ruku.
- Pr-riateľ môj Toni Fae! - povedal, akoby sa celá vec týkala iba jeho. - Prosba našich br-ratov z Dejma r-rozrýva nám sr-rdce, no zostane tr-rpká a bez odpovede. Myslím, že by sme nemali viac udr-ržiavať elektromagnetické spojenie s kozmom.
- Akože? - zvolala rozhorčená Mada. - Odvrátiť sa od našich nešťastných bratov?
- My im nemôžeme pomôcť, - usiloval sa to čo najmäkšie povedať Hor Zem. - Keby sme pr-rileteli na stanicu, stali by sme sa iba pr-ríživníkmi, ničiacimi potr raviny a vzduch na dýchanie.
- Ale oni rátajú, že loď Hľadanie ich dopraví na povrch Maru, - protestoval Toni Fae.
- Beda, - zachmúrene pokračoval Hor Zem. - To je rovnako neuskutočniteľné ako naše pr-resídlenie na Dejmo. Mohli by sme doletieť na kozmickú stanicu, ale loď nemá dosť pohonných látok, aby zosadla na povr-rch Mar-ru a zabr-rzdila r-raketu.
Stĺpcom čísel, ktoré napísal na plastikovú tabuľku, Hor Zem presvedčivo dokázal, že je úplne nemožné letieť k Faeňanom na Dejmo.
Ave Mar, Toni Fae a Mada všetko dokonale pochopili. Jedine Um Sat ho zrejme nemohol vypočuť do konca. Prišlo mu zle, a tentoraz museli starca uložiť v riadiacej kabíne. Mada ho začala ošetrovať, aby ho priviedla k vedomiu.
Potrebovali vodu. Vody nebolo, zásoby boli vyčerpané. Bolo treba priniesť ju zdola.
Hor Zem doniesol vodu a začal naliehať, aby sa všetci bez meškania presťahovali do domu v lese.
- Lesný vzduch star-rca skôr-r vylieči, - presviedčal. Rozhodli, že iba Toni Fae zostane pri aparáte, aby pri nasledujúcom vysielaní elektromagnetického spojenia oznámil Faeňanom na Dejme, že k nim nemôžu na Hľadaní priletieť. Toni Fae sústredene mlčal. Mada sa oňho bála. Starostlivo zamkla lekárničku, aby sa mu znovu nedostal do rúk balónik s omamným plynom, ba donútila Ave Mara, aby vzal so sebou všetky náboje s otrávenými guľkami.
Smutne zostupovali hviezdonauti po kolmom rebríku z dolnej plavebnej komory, akoby sa navždy lúčili s loďou.
Um Sat, ktorého chceli odniesť na rukách, odmietol pomoc, a dokonca kráčal k lesu sám, opierajúc sa o

Madinu ruku.
Chodníček, po ktorom šli Faeňania s vecami, čo zobrali z lode, bol klzký. Hor Zem skoro spadol.
- Nevybočujte z chodníka, - upozorňoval ich starostlivo.
Medzi stromami sa zjavil zrubový dom so šikmou strechou.
Kedysi by sa Avemu Marovi, zvyknutému na okrúhle stavby Daňdžabu, bol zdal tento dom neotesaný, ale teraz pokladal výmenu okrúhlej rakety za hranatý zrub za správnu. Dokonca si uľahčene vydýchol, keď uvidel ich útočište na dlhé cykly ďalšieho života.
Zrazu sa v okennom otvore mihol ryšavý tieň.
Ave Mar schytil za ruku Hora Zema. Ten aj sám spozoroval niečo nedobré a odhodlane vykročil k domu. Dvere na ňom ešte neurobili.
Na prahu sa Hor Zem zrazil s obrovským faetoidným zverom s vycerenými tesákmi. Faeňan sa na zvera vrhol; nepostrehol, že to Cing čerí zuby v akomsi úsmeve. Schytil nevolaného hosťa za labu a šikovným ťahom ho prehodil cez seba tak, že zletel na blízke pne. Zver vyskočil a zavýjajúc uháňal do lesa.
Tak odrazil, ‚atentát" faetoidov na ďom, ktorý si postavili Faeňania.
Faeňania vošli do dverí. Hor Zem sa zmŕštil od hnusu - smrdelo tu po nečistom zverovi.
Mada otvorila okná, aby sa miestnosť prevetrala.
- Konečne sme teda doma, - povedala s uľahčením.
- Obávam sa, - poznamenal Um Sat, - že Faeňania budú musieť ešte dlho dokazovať, že sú tu doma.
- Nech sa len opovážia tieto hnusné potvor-ry ešte r-raz sa sem pchať! - zrúkol Hor Zem.
- Naľakal som sa, že nevolaného hosťa zabiješ, - priznal sa Ave Mar.
- Bol by som to ur-robil, keby sa mi nebolo zazdalo, že je to Cing, ktor-rej sme takí zaviazaní.
- Cing? - spozornela Mada. - Teda tak?
- R-rozložte sa, - navrhol Hor Zem. - Ja pôjdem opr-roti Tonimu Fae, aby mu náhodou nešiel opr-roti niekto iný.
Mada sa za ním usmiala. Také priateľstvo medzi Faeňanmi ju tešilo.
Ave sa pustil robiť dvere; šikovne narábal vlastnoručne urobenou sekerou. V noci by mohli faetoidi zaútočiť na spiacich Faeňanov. Ave zahraďoval okná a dvere a rozmýšľal o ďalších osudoch usídlencov: bude zle, ak tu budú musieť žiť v ustavičnom obkľúčení.
Prostredie v dome, keď sa na oknách namiesto mreží zjavili koly, zapôsobilo na Madu skľučujúco. Ale pri pohľade na pokojného Aveho aj ju naplnila jeho istota.
Súmrak hustol. Mada si nevedela nájsť miesta, myslela na Toniho Fae a Hora Zema. Osud vzdialených Faeňanov na Dejme jej tiež nedal pokoja. Ako by len bola rada, keby všetci žijúci Faeňania boli pohromade!
Mada vyzerala z okna pomedzi koly. V lese sa úplne zotmelo.
Um Sat, unavený prechodom, tvrdo spal. Mada sa mu dala nadýchať trochu omamného plynu zo žltého balónika.
Ave sa kochal práve urobenými dverami, nevzhľadnými, ale pevnými, a po prvý raz ich zavrel.
Mada súcitne pozrela na tento výtvor.
- Ave, či si nevravel, že Faeňania musia uchovať civilizáciu svojich predkov?
- Pravdaže, vždy to budem hovoriť.
- Potom ako sme mohli my, nositelia civilizácie, pre vlastné šťastie opustiť v kozme blízkych Faeňanov? Naozaj sa nenájde spôsob, ako ich prepraviť sem? Hoci nájsť tu pohonné látky...
Ave Mar smutne vzdychol.
- Ani tu nájdené pohonné látky by nepomohli. Nevedeli by sme ich premeniť, ako sa to robilo v palivových dielnach na Faene. Kde nabrať množstvo rúr a destilačné gule?
- Inžinier Hor Zem nemôže nič vymyslieť?
- Sotva.
- Nemožno priletieť na Dejmo a spoločnými silami rozšíriť oranžériu, zdokonaliť mechanizmy a predsa len žiť všetci spolu? Bojím sa zostať tu, na nepriateľskej Zeme. Vôbec nie je taká, aká sa zdala v prvý deň. Spomínaš si na napájadlo, jelenčeka vedľa pokojného dravca? Ale teraz?
Dvere sa so škripotom otvorili. Mada sa strhla a chytila Aveho za ruku. Vo dverách stál Hor Zem;

vpustil do domu zmäteného, skľúčeného Toniho Fae.
Mada sa vrhla k nemu, pritisla si ho k sebe a rozvzlykala sa.
- Bolo vysielanie? - spýtal sa Ave Mar. Toni Fae sa trochu upokojil a odvetil:
- Radšej by som bol umrel, ako počul slová Ruže Veg, ktoré z nej vyhŕkli ako odpoveď na naše odmietnutie.
- A či je to odmietnutie? Je to nemožnosť, - poznamenal Hor Zem.
- Vzlykala. Ešte nikdy neprenášalo elektromagnetické spojenie vzlyky. Nemal som síl počúvať. Prečo len mi Mada vzala žltý balónik!
- Upokoj sa, milý Toni Fae. Hneď ti dám trochu sa nadýchať z toho balónika. Pozri, ako dobre spí Um Sat.
- Ako môžem pokojne spať, keď tam na Dejme Ruža Veg stratila všetku nádej a s ňou vieru v silu lásky. Bez rozmýšľania by som k nej letel.
Ave a Mada pozreli na seba.
Mada láskavo upokojovala Toniho Fae. Hor Zem sedel pri okenných koloch a pohrúžil sa do chmúrneho zamyslenia. Z lesa vanulo vlhkosťou. Opäť začalo pršať. Faeňania si nikdy nevedeli predstaviť, že z neba sa môže liať toľko vody. Na Faene nič podobného nepoznali.
Toni Fae zaspal, ale nepokojne sa hádzal a stonal zo sna.
Ave Mar si sadol k nahrubo zhlobenému stolu, vzal rozštiepenú haluz a nanášal na ňu akési znaky.
Hor Zem, schúlený, posediačky spal pri okne.
Mada, vyčerpaná všetkým, čo za deň prežila, uložila sa na lôžko neďaleko Uma Sata a Toniho Fae, ktorí spali vedľa seba.
Ave Mar sa usiloval čo najmenej míňať energiu prenosnej lampy. Zhasol ju a zapálil smolnicu, ktorú si spravil zo živičnatej haluze, podobnej ako tá, čo ju rozštiepil, aby mohol písať.
Ráno konečne prestalo pršať. Vietor rozohnal mraky a do nového domu Faeňanov nazrelo slnko Sol. Cez lístie stromov prebleskoval na vode perleťový pás.
Len čo sa Mada prebudila, začala sa krútiť okolo domácnosti a hneď spozorovala, že Ave sa zmenil. Hor Zem mal zlú náladu.
Mada predložila všetkým jednoduchú stravu, šetriac zásoby z lode.
- Keby ste boli počuli jej hlas, - vzdychol si Toni Fae sám pre seba.
Hor Zem vybuchol:
- Egoisti! Myslia len na seba! Kto im dal pr-rávo žiadať od nás takú obeť, zr-riecť sa života na štedr-rej planéte? A to r-robia tí, ktor-rí sa pokúšali zničiť dr-ruhú, takú istú kozmickú stanicu! Keby som ja r-rozhodoval o otázke, či máme k nim letieť, nedovolil by som to!
Mada so strachom postrehla v jeho burácavom base známe tóny. Toni Fae žalostne pozrel na priateľa.
- Nie všetci sú vinní. Treba rozlišovať medzi vedúcim stanice, naddôstojníkom Ochrany krvi, a nevinnou Ružou Veg a guľatohlavými manželmi Mesiovcami.
- Aj na Fobe sú ešte Faeňania, ktorí sa ničím neprevinili, - dodala Mada.
- Nech by ich bolo koľkokoľvek, môžeme im azda pomôcť? - odvrkol Hor Zem.
- Nie je to celkom tak, - zamiešal sa Ave Mar. Všetci sa obrátili k nemu. Dokonca aj Um Sat, ležiaci na lavičke vedľa stola, sa pokúšal nadvihnúť na lakti.
- V noci som vyrátal niečo, čo by mohol inžinier Hor Zem skontrolovať.
- Odbor-rník na elementár-rne častice kontr-roloval inžinier-ra, tvor-rcu lode Hľadanie? - chmúrne sa opýtal Hor Zem.
- Prepáč, ale preveril som si tvoje výpočty: súhlasia. - Veď preto! Som r-rád, - uľahčene si vydýchol Hor Zem.
- Aká škoda! - ozval sa Toni Fae.
- Predsa však možno vo výpočtoch Hora Zema pokračovať.
- Naozaj? - prudko sa obrátil Hor Zem k Avemu Marovi.
- Jeho výpočty sa zakladali na tom, že na Dejmo majú letieť všetci Faeňania z Hľadania.
- Samozrejme! Môžeme sa azda rozdeliť? - zvolala Mada.
- Lenže iba také rozdelenie by zachránilo faeňanskú civilizáciu.

- Nech Ave Mar vysvetlí svoju myšlienku, - požiadal Um Sat.
- Aby sa ušetrili pohonné látky lode Hľadanie, musia v nej vzlietnuť nie piati, ale iba dvaja. Potom zvyšok paliva spolu so zásobami pohonných látok na Dejme a Fobe umožní prepraviť na Mar Faeňanov zo staníc. Pochopiteľne, na Zemu sa už Hľadanie nebude môcť vrátiť.
- Čiže, - zvolal Toni Fae, - okrem pilota Hora Zema môže letieť ešte jeden Faeňan!
- Loď môže r-riadiť aj Ave Mar-r, - poznamenal Hor Zem. - Veď on tak hor-rlil za záchr-ranu kultúr-ry zaniknutej Faeny.
Mada znepokojene pozerala na muža.
- Nestihol som sa poradiť s Madou, ale teraz môže povedať svoj názor. V mene rozumu som ochotný zostať na Zeme, ak Mada zostane so mnou. Pravda, po odlete Hľadania tu budeme musieť žiť na úrovni divochov, ktorí si v budúcnosti budú robiť sekery a hroty striel z kameňa.
- Som ochotná zostať so svojím Avem, - povedala Mada, - ako som bola ochotná letieť s ním na Dejmo.
- Čiže ja môžem letieť s Horom Zemom! - s netajenou radosťou zašepkal mladý hviezdovedec.
- Nie, - rozhodne namietol Ave. - Ak už sa podujmeme na veľkú obeť v mene rozumu, potom musí na čele pokračujúcej faeňanskej civilizácie na Mare stáť Veľký starec Faeny, jej prvý vedec Um Sat.
Toni Fae spustil hlavu do dlaní.
Um Sat chápavo pozrel naňho a povedal:
- Som starý a chorý. Stojí za to počítať so mnou v súvislosti s novou civilizáciou na Mare?
- Hádam nebude Veľký starec žiť ako divoch v prvobytnom lese? - namietol Ave. - To je údel mladších.
- So všetkým súhlasím, - sklesnutým hlasom riekol Toni Fae.
- Pr-risahám, tak to nebude! - nečakane udrel päsťou po stole Hor Zem. - Pr-ravdaže, Um Sat poletí na lodi Hľadanie, aby stál na čele civilizácie Mar-ranov. Budú musieť využívať techniku kozmických staníc. Bez techniky Mar-rania nevyžijú. Ale s veľkým vedcom nepoletí na Mar r inžinier-r Hor-r Zem, ale jeho pr-riateľ Toni Fae.
- Ale ja neviem riadiť kozmické lode! - nezdržal sa výkriku vzrušený Toni Fae.
Mada nadšene pozrela na Hora Zema.
- Nemám pr-ravdu? - pokračoval Hor Zem. - Tí, čo zostanú na Zeme, sa nebudú mať o nič lepšie ako tí, čo odletia na Mar-r. V tomto pr-rekliatom lese sa bude tr-reba biť o každý kr-rok. Toni Fae by tu ťažko ochr-raňoval r-rodinu Aveho a Mady.
- Ale ja predsa neviem riadiť kozmické lode, - smutne zopakoval Toni Fae.
- Naučíš sa! Nech v tomto pr-rvom zr-rube na Zeme začne pr-racovať aj jej prvá univer-rzita. Bude na nej iba jeden študent, ale tr-raja pr-rofesor-ri: veľký vedec Um Sat, jeho slávny žiak Ave Mar-r a skr-romný inžinier-r Hor-r Zem.
- Dvaja z profesorov sa potom stanú divochmi, - s úsmevom riekol Ave Mar. - Hor Zem nám teraz ukázal, čo je to ozajstné priateľstvo. Chcem vo všetkom pomôcť Tonimu Fae, aby mohol odletieť na Dejmo spolu s Umom Satom.
Um Sat sa zodvihol z lôžka.
- Nech budú dejiny budúcich pokolení Zemanov a Maranov akokoľvek ťažké, dobre, že sa začínajú takými jasnými citmi!
Starcovi stekali po vrásčitej tvári slzy.

Nebolo horšieho dňa ako ten, keď mala loď Hľadanie štartovať so Zemy do kozmu.
Ave Mar, Mada a Hor Zem, ktorí zostávali na Zeme, usilovali sa nedať najavo, čo ich stojí odprevádzanie odlietajúcich.
Gigantická raketa sa týčila nad lesom ako hrotitá veža. Blížila sa posledná chvíľa rozlúčky.
Starec objal postupne oboch pevných a silných Faeňanov, zostávajúcich na cudzej planéte. Vyžijú? Potom k nemu pristúpila Mada. Pritisla sa k jeho sivej brade, zdvihla hlavu a čosi povedala. Starec ju privinul k sebe a pobozkal na vlasy.
- Ave Mar už o tom vie?
- Ešte nie, - odvetila Mada.

- Nech rozum zostane žiť vo vašich potomkoch!
Ave Mar podišiel a pochopil všetko bez slov. Vďačne objal ženu.
Keď Um Sat s námahou vystupoval za Tonim Fae po kolmom rebríku, obrátil sa a zvolal:
- Učte ich aspoň písmená!
Hor Zem tiež všetko pochopil a trpko sa uškrnul.
- Bude ich tr-reba učiť spôsoby lovu, a nie písmená. R robiť kamenné seker-ry.
Starec zmizol v okrúhlom otvore.
Traja Faeňania odstúpili od štartujúcej lode a zdvihli ruky na posledný pozdrav. Navždy odprevádzali tých, čo v mene rozumu odvážali od nich dedičstvo faeňanskej civilizácie.
Spod rakety vyrazili kúdoly čierneho dymu.
Stromy v hustom lese boli oblepené chlpatými zvermi. So zlostnou zvedavosťou pozorovali svoju dvojnohú korisť, ktorú zožerú v úšuste. Najsilnejší z faetoidov schytia bezvlasých a nedovolia im vrátiť sa do ich "jaskyne bez kameňov".
Zrazu pod hladkým kamenným stromom, v ktorom zmizol jeden i druhý bezvlasý, zaburácal taký strašný hrom, že dokonca aj tí najsrdnatejší faetoidi spadli z haluzí. Potom sa spod hladkého stromu vyvalili čierne mračná ako pred vodou, čo padá zhora, a zablýskal šľahajúci plameň.
Zvery sa rozpŕchli.
Takto sa nečakane vyčistila cesta k domu Faeňanov, čo osireli na Zeme.
Tentoraz sa mohli vrátiť do svojho útočiska netušiac, že ich odlietajúci priatelia im rozohnaním nepriateľov preukázali poslednú službu.

Štvrtá kapitola / PAVÚKY VO FĽAŠKE

Kozmická loď Hľadanie zobrala všetkých Faeňanov zo stanice Dejmo a blížila sa k Fobu. Cez iluminátor už bolo vidieť zreteľne sa rozžiarujúcu hviezdičku.

Novým vedúcim stanice sa stal Fantaz Polar, inžiner z Foba.
Keď sa na Faene začala rozpadová vojna a z Foba i z Dejma vyslali po dve rozpadové torpéda, mladí Faeňania na Fobe, ktorí trvali na mierovom lete kozmickej lode na Dejmo, pobúrení činom vedúceho stanice zvrhli Spokoja Sirusa ešte skôr, ako zanikla planéta Faena a skôr, ako im z Dejma oznámili zmeny, čo tam nastali.
Spokoj Sirus sa nevzpieral. Dokonca ochotne odovzdal plnú moc Fantazovi Polarovi, rátajúc s tým, že teraz konečne bude mať pokoj a všetky starosti doľahnú na plecia vynálezcu. Ale hlboko sa zmýlil.
Na Fobo priletelo Hľadanie so všetkými Faeňanmi z Dejma a s Umom Satom a Tonim Fae zo Zemy.
Fantaz Polar spolu s Ružou Veg mali príležitosť sedieť s Umom Satom a vyniesť rozsudok nad vojnovými zločincami. Um Sat za takých vyhlásil manželov Lutonovcov a Sirusovcov.
Na vydutých stenách kajuty viseli krajinky z Faeny, lesy, lúčky, rieky, mestá, moria... ktoré už nejestovali.
Vyľakaní a rozrušení obvinení, ktorí vôbec nečakali takýto zvrat udalostí, sedeli pred sudcami na čiernej lavici a za nimi pri striebristých stenách stáli všetci ostatní Faeňania v kozme.
Cez iluminátory bolo vidieť obrovskú guľu planéty Mar. Jej červenkasto-hnedá farba dodávala osvetleniu zlovestný odtieň.
Um Sat sa prejavil ako Faeňan so železnou vôľou. Na Zeme bol ťažko chorý, až počas cesty sa skutočne pozbieral. Teraz sa vysokánsky, sivovlasý a sivobradý starec energicky postavil na čelo faeňanskej kolónie. A prvá vec, ktorú spravil, bolo, že postavil pred súd vojnových zločincov v kozme.
Spokojne sedel za stolom a poklopkával po ňom prstom.
Začal sa výsluch. Vladára Sirus s nedobrým úškrnom na tvári sa bránila obratne a zúrivo:
- Samozvaný súd nemá nijaké právo nás súdiť. V kozme niet zákonov, podľa ktorých možno vynášať rozsudky.
- Zákon je vôľa tu prítomných Faeňanov, - tvrdo odvetil Um Sat. Jeho zvraštené obrvy neveštili súdeným nič dobré. Veľavýznamne pozrel na krajinky v rámoch, ktoré ktosi vymenil za čierne.

Starý vedec vzbudzoval vo Fantazovi Polarovi veľkú úctu. Nebol ako iní znalci poznania, ktorí neuznávali Fantaza Polara. Naopak, zaujímal sa o jeho vynálezy a hneď mu navrhol, aby zdokonalil projekt Brata Mesiu.
Vladara Sirus sa i napriek zdanlivej namyslenosti celá triasla. Bolo to na nej vidieť. Vyzerala úboho, i keď tón jej reči bol vyzývavý:
- Potom hľadajte vojnových zločincov medzi vedúcimi kozmických staníc, a nie medzi slúžkami.
Tieto slová Vladary Sirus vyvolali medzi Faeňanmi všeobecný smiech, lebo poznali skutočnú úlohu záhradníčky na Fobe.
Generál Spokoj Sirus, dusiac sa zlosťou na ženu, bol nútený priznať, že rozhodnutie, aby poslal na Dejmo torpéda, mu našepkala Vladara Sirus.
Keď sa ho pýtali, náhlivo vyskakoval, i keď s námahou.
Teraz bol veľmi roztrpčený a všemožne to podčiarkoval:
- Mňa môžete súdiť za slabosť charakteru v rodinnom živote, no nie za vojnovú činnosť. Som iba podnikavý Faeňan. Titul generála mi dali kvôli firemnej značke vojenských dielní. Ako podnikavý Faeňan som sa chystal získať časť území na Mare, aby som ich potom výhodne predával presídlencom. - A dôverčivo sa usmial.
- Koho si donútil naplniť náložou rozpadové torpéda? - nástojčivo sa spýtala Ruža Veg.
- Naplnil som ich sám.
- Nebolo to nebezpečné? - pokračovala vo vypočúvaní Ruža Veg.
- Ani trochu. Nálože torpéd boli dobre chránené proti vyžarovaniu.
- Čiže ty si nič neriskoval a chcel si zničiť Dejmo? - Ruža Veg hnala obvineného neúprosne do slepej uličky.
- Musel som brať do úvahy strach. Mám na mysli predovšetkým strach svojej ženy, Vladary Sirus, - odvetil Spokoj Sirus a utieral si pot na plešine.
- Mala som pravdu, keď som neverila Faeňanom na Dejme, - poznamenala Vladara Sirus. - Oni prví chceli zničiť naše Fobo.
- A či Vladara Sirus nemala ten istý úmysel s Dejmom? - spýtal sa Fantaz Polar a naklonil sa dopredu.
Vladara Sirus pohŕdavo pozrela spod zrasteného čierneho obočia na neúspešného zaťa, ktorý sa opovážil ju súdiť.
- Vojna nie je majáles! - odvrkla vyzývavo.
- Či nevedela obvinená o dohode "Mierový kozmos"? - pripomenul Um Sat, pokojne si nalial vodu do pohára a pohybom ruky dovolil Spokojovi Sirusovi, aby si sadol.
- Odkiaľ mala o tom vedieť obyčajná záhradníčka, ktorá pre pohodlie Faeňanov slúži v kozme? - sklopila oči Vladara.
Tu dokonca aj jej poslušný muž opäť vyskočil a zvolal:
- O tom tu vedeli všetci!
- Prečo si potom vzal na stanicu rozpadové torpéda? - uštipačne sa dozvedala Ruža Veg a pozerala do očí bývalému vedúcemu stanice Fobo.
- Faeňanom na Dejme sa nedalo veriť, - odzbrojujúco sa na ňu usmial Spokoj Sirus.
- A čo môže o svojom zločine povedať bývalý vedúci stanice Dejmo, naddôstojník Ochrany krvi Mrak Luton? - spýtal sa Um Sat.
Mrak Luton ťažko vstal.
- Ja neživorím pod nijakou papučou. Som vojak. Plnil som dané pokyny. Príkaz diktátora Zúra Jupiho. Bol som povinný vyplniť ho v prípade rozpadovej vojny. Nemožno ma súdiť za vojenskú čestnosť. Vinný je diktátor Zúr Jupi, ktorý týmto príkazom porušil dohodu, ktorú podpísal, ale v nijakom prípade nie jeho dôstojník. - Mrak Luton položil na stôl popísané doštičky.
- Ty, Mrak Luton, si vedel, že rozpadová nálož nie je chránená a zdržiavať sa pri nej je smrteľne nebezpečné, no aj tak si poslal na istú smrť môjho muža Ticha Vega.
Mrak Luton sa uškrnul a pokrčil tučnými plecami.
- V boji dôstojník poslal dopredu vojaka. Bola vojna.
- Odvolávanie sa na vojnu je neopodstatnené, - poznamenal Um Sat. - Nemala byť ani na planéte, a tým

menej v kozme, pretože vojna je neodôvodnený zločin.
- Aj obranná vojna? - vyzývavo sa spýtal Mrak Luton.
- Rozpadová zbraň je zbraň útočná. V nijakom prípade nemôže byť obranná.
- Pravdaže, tvorca rozpadovej zbrane lepšie vie, ako ju teraz nazývať, - ironicky poznamenala Vladara Sirus. - Možno by bolo správnejšie súdiť toho, kto túto zbraň vymyslel, a nie tých, čo boli prinútení ju použiť. Ale súdi on! - A s predstieranou trpkosťou si ťažko vzdychla.
- Prosím! Súďte mňa, Uma Sata, znalca hmoty, za to, že som zverejnil svoj objav na oboch kontinentoch naraz, dúfajúc, že strach pred zánikom všetkého živého zastaví vojnové šialenstvo. Súďte ma za to, že som nezakázal nebezpečné vedomosti, ako by som to urobil dnes. Ale tí, čo v kozme zostali nažive a na škodu ostatných tieto vedomosti použili, musia sa za svoje zločiny zodpovedať.
Starec sa nezaprel. Tak ako aj predtým, nebol znalcom hlbín života, ešte stále si myslel, že stačí potrestať vinníkov a na večné časy zakázať nebezpečné vedomosti - a zlo bude odstránené. Ale bol najstarším zo žijúcich, o jeho čestnosti nemohol nik pochybovať, a preto súdil vinníkov rozpadovej vojny v kozme. V jeho hlase zaznievala nezvyčajná tvrdosť, oči mu hnevlivo horeli.
Vladara Sirus sa pri jeho slovách celá schúlila ako od úderov.
Z tvárí sudcov sa ťažko dalo uhádnuť, čo čaká obvinených.
Na rozdiel od Vladary Sirus bola Neha Luton úplne skrúšená tým, že ju súdi... Ruža Veg!
K sudcovskému stolu prišla Pekna Mesia, Bola v rozpakoch a nevedela, čo si počať so svojimi červenými rukami.
- Láskavá pani Neha Luton nie je v ničom vinná. Keď bolo treba zosadiť vedúceho stanice, bola na našej strane, na strane Faeňaniek z Dejma.
- Môže to Ruža Veg dosvedčiť? - spýtal sa Fantaz Polar.
- Potvrdzujem to, - povedala Ruža Veg na nesmierny údiv svojej súperky. - Mrak Luton zúril pre ženinu neposlušnosť. Jej vina spočíva iba v tom, že sa chcela stať prvou dámou stanice.
Neha Luton vzbĺkla. Radšej nech ju odsúdia, ako má počúvať tieto slová. Najradšej by bola sudcov prepálila očami.
Ruža Veg sedela so sklopenými očami. Toni Fae stál za ostatnými Faeňanmi a kochal sa v nej. Aká je len krásna a spravodlivá!

Veľký starec Um Sat prečítal rozsudok súdu.
Spokoja Sirusa, Vladaru Sirus a Mraka Lutona uznali za vinných, že púšťali rozpadové torpéda s cieľom zničiť kozmické stanice, a odsúdili ich zostať na stanici Fobo. Nevezmú ich na Mar, do konca života sa budú musieť sami obsluhovať. Na to im nechajú všetky nevyhnutné mechanizmy a oranžériu.
Nehu Luton oslobodili a zoberú ju na Mar.
Mrak Luton postojačky vypočul rozsudok a zadupal nohami:
- To je násilie! To je nezákonné! Zločin! - V kútikoch rozškľabených úst mu vystúpila pena. Chytil sa za srdce a odpadol do kresla.
Spokoj Sirus naňho vystrašene pozrel a zabedákal:
- Prosím vás, nenechávajte tu s nami šialenca, vráťte ho na Dejmo... Veď je to naddôstojník Ochrany krvi! Ruky má po lakte od krvi.
- Nás chcú neľútostne zničiť Faeňania, ktorí sa tvária ako spravodliví, - vykrikovala Vladara Sirus. - Nuž teda nech odletia! To my ich vyháňame zo stanice a posielame do mŕtvych pustatín!
Faeňania sa pomaly rozchádzali, vyhýbajúc sa pohľadu na odsúdených. K sudcom pristúpila Neha Luton.
- Ďakujem vám, že ste ma oslobodili. Ale prosím vás, aby ste ma nechali s odsúdenými.
Fantaz Polar pozorne a nevľúdne pozrel na Nehu Luton. Neveril, že sa jej chce zostať s tým rozkysnutým, tučným Faeňanom, dusiacim sa od zloby. Je to skôr jednoduchá vypočítavosť: na stanici nebude treba toľko pracovať ako na nehostinnom Mare, kde by musela stavať hĺbkové útočište pre Faeňanov a ich potomkov.
Fantaz Polar mal pravdu, lenže nebral do úvahy nenávisť k Ruži Veg, ktorá teraz ovládla Nehu Luton.

Bolo treba veľa času, aby projekt Brata Mesiu, obohatený o mnohé technické vynálezy Fantaza Polara, dokončili.
Hĺbková osada s umelou atmosférou, ustavične čistenou a obohacovanou o kyslík, sa dala vytvoriť.
Loď Hľadanie sa chystala na posledný let.
Stanica Fobo zostane navždy umelou družicou planéty Mar.
Skutočnosť, že na planétu neletelo trinásť, ale iba deväť Faeňanov, im umožnila vziať so sebou omnoho viac nákladu, technických pomôcok, nástrojov a tabuliek s textami, ktoré budú študovať budúci Marania.
Fantaz Polar predvídal potrebu kovu, ktorý je nevyhnutný pre stavbu hĺbkových útočíšť s umelým vzduchom, a navrhol, aby zhodili na povrch planéty časť stanice Fobo. Na to bolo treba rozobrať tretinu jej konštrukcií a pripevniť k nim jednu zo zvyšných obranných rakiet.
Stanica Fobo bola omnoho väčšia ako Dejmo. Zmenšenie jej priestorov nemohlo mať nijaký vplyv na ďalší život odsúdených. Ináč treba povedať, že tí do jedného odmietli zúčastniť sa na týchto prácach a nechali budúcich Maranov, aby si s nimi poradili sami.
Časť kovových rúr, tvoriacich chodby a miestnosti prázdnych laboratórií, sa oddelila od stanice. Rúry, brzdené reaktívnou silou obrannej rakety, mali zísť z obežnej dráhy stanice, zmenšiť rýchlosť vzhľadom na prvú kozmickú pre Mar a postupne klesať na planétu. Jej atmosféra mala ešte väčšmi pribrzdiť padajúcu časť kovu a nevyvolať pritom jeho zhorenie, lebo bola riedka a obsahovala málo kyslíka.
Celá operácia, naplánovaná Fantazom Polarom, zabrala dosť veľa času, počas ktorého žili Faeňania spolu. Odsúdení sa však ostatným vyhýbali a správali sa k nim nepriateľsky.
Preto rozlúčka Maranov a odsúdených nebola smutná. Obe skupiny Faeňanov pociťovali skôr uľahčenie.
Um Sat a Toni Fae ako prví prešli do lode Hľadanie. Obaja mysleli na Aveho, Madu a Hora Zema, ktorí obetavo prepustili svoje miesto v lodi Faeňanom zo staníc. Ako sa asi majú na Zeme? Vydržia boj s faetoidmi?
Potom prešli cez priechodnú komoru stredového oddelenia stanice na loď aj ostatní odlietajúci Faeňania.
Ruža Veg pristúpila k Tonimu Fae.
- Vstupujeme do nového sveta spolu, - povedala a položila mu ruku na plece.
Mladému Faeňanovi až vyrazilo dych. Čakali ich nevídané útrapy, no on bol šťastný.
Toni Fae musel presne určiť, kam spadli zásoby kovu, ktorý budú využívať budúce pokolenia Maranov.
Um Sat rozkázal, aby s loďou Hľadanie pristáli čo najbližšie pri spadnutom kove. V prvých časoch si budú musieť sami vykopať hĺbkové útočište. Neskôr sa im možno podarí nájsť prirodzené jaskyne, do ktorých sa nasťahujú až budúce pokolenia.
Toni Fae si pripamätal lekcie, ktoré mu dávali priatelia na Zeme, a začal odpútavací manéver kozmickej lode od stredového oddelenia stanice Fobo.
Pomyslel si: "Priblíži sa ešte k tejto stanici niekedy nejaká kozmická loď? A kedy to bude?"
V stredovom oddelení nebol nik z tých, čo zostávali na Fobe.
Neha Luton a Vladara Sirus sa zavreli do svojich kajút.
Mrak Luton si založil ruky za chrbát a prechádzal sa po kruhovej chodbe, kam ústili dvere výťahov. Rozhutoval, ako uchopiť moc na stanici Fobo. Za nebezpečného protivníka nepovažoval presýteného Spokoja Sirusa, ale Vladaru.
V duchu určil každému jeho úsek a sám si nechal celkové vedenie. Čaká ich veľa, veľmi veľa cyklov života.

Možno Faeňania nevedeli nič o tom, ako sa správajú pavúky vo fľaške: že sa navzájom požierajú. Preto je možné, že súd v kozme, ktorý zanechal vinníkov na stanici Fobo, si z toho nebral príklad, ale aj tak...
Spokoj Sirus sa stal kronikárom Foba. Vznešeným štýlom písal pamäti, ktoré podľa neho pravdivo porozprávajú o tragédii Faeny a jej kozmických kolónií.
Po veľmi dlhých časoch naozaj pomohli ako-tak spoznať osudy odsúdených.

Piata kapitola / HOLÝ VODCA

Keď sa v noci ozval v dome Faeňanov plač dieťaťa, Cing bola veďľa v lese. Prikradla sa k oknu, čupla si, chytila si prednými labami päty a načúvala. Keď zacítila vracajúcich sa lovcov, skočila do húštiny a až stadiaľ sa obzrela na okno s kolmi.
Tak sa v dome Faeňanov zjavil prvý ozajstný Zeman. Podľa faeňanskej tradície ho bolo treba pomenovať skráteným menom otca - Av alebo jednoducho Avik.
Mada sa vo svojom prvorodenom synovi videla. Ave často stával vedľa nej, objímal ju okolo pliec a dlho hľadieval na tú malú, bezbrannú bytosť.
- Pr-rvý mládenec na Zeme! - radostne hlaholil Hor Zem. - to je dobr-re, že ako pr-rvý sa nar-rodil chlapec! Len nech skôr-r r-rastie, aby som ho naučil mnohé pr-re-múdr-re veci, ktor-ré musí ozajstný Faeňan vedieť.
Hor Zem bol skvelý priateľ. Skromný, taktný, tichý i napriek svojmu dunivému basu, dojemne ochraňoval Aveho a Madu.
- Vo vás je budúcnosť pr-richádzajúcej civilizácie, - vravieval.
Po hromovom štarte Hľadania faetoidi zrejme mali z Faeňanov strach a nepribližovali sa k nim. Ale postupne na strach zabúdali. Zvery sa osmelili a neraz prišli do cesty Avemu a Horovi Zemovi počas lovu v lese, ba niekedy im dokonca odniesli úlovky.
Z opatrnosti sa Faeňania rozhodli chodiť na lov iba spolu.
A to faetoidi využili.
Na súmraku, keď Mada ostala doma sama a vyšla k jazeru po vodu, vrhli sa tri či štyri chlpaté zvery k zahradeným oknám a začali vylamovať koly.
Mada začula krik dieťaťa, znepokojila sa a pustila sa do behu, vyšpľachla vodu z vlastnoručne urobenej nádoby, ktorú po chvíli celkom odhodila.
Dvere domu boli zavreté, ale nebolo za nimi počuť Avikov krik. Mada roztvorila dvere a strpia od úžasu. Na dlážke sa váľali vylámané koly z okna. Dieťa bolo preč! Odporne tam páchlo špinavými zvermi. Mada ihneď spoznala ten hnusný smrad.
Mada schmatla čosi z police a vybehla z domu, ani za sebou nezavrela dvere. Až teraz si spomenula, že čosi ryšavého sa vrhlo do húštiny, keď sa blížila.
Neuvedomovala si, čo robí. Viedol ju iba materinský cit, ktorý nahradil odvahu i silu, ba aj chladný úsudok.
Inštinktívne vycítila, že faetoid, čo uniesol jej Avika, nesie ho k jaskyniam, aby ho tam roztrhal...
Bolo nevysvetliteľné, ako uhádla cestu, ktorou zver pobeží, ba dokonca počítala s tým, že faetoid sa bojí vodných prekážok. Ona sama dva razy prešla cez kľukatý potok a pribehla k úžľabine skôr ako únoscovia.
Cing pritisla revúce dieťa k chlpatej hrudi a zoskočila zo stromu.
Mada už z diaľky začula synov plač a vybehla jej v ústrety. Mohutný zver sa nevdojak rozbehol späť, ale Mada ho jedným skokom dobehla. Vtedy sa Cing zvrtla a vycerila tesáky.
Mada smelo zaútočila na chlpatého zvera, hoci sa zdalo, že ten by mohol krehkú protivníčku hravo roztrhnúť na dvoje. Ale protivníčka bola Faeňanka, ktorej sila nespočívala iba vo vycvičených svaloch, ale i v rozume. Mada sa nezdržala v dome len tak pre nič - za nič, keď schmatla čosi z police. Nemala pri sebe strelnú zbraň, ale v päsť stískala náboj so striebristou guľkou, no tak, aby sa nepichla na jej hnedých fúzikoch.
Cing ešte stále nepúšťala unesené dieťa. Výhražné natiahla k Made voľnú labu. Mada uhla, priskočila k Cing a udrela ju do pŕs.
Jeden úder krehkej Faeňanky stačil, aby sa obrovské zviera zvalilo na chrbát, laby sa mu kŕčovito skrátili, oči vyvrátili stípkom.
Mada jej vytrhla dieťa a nevšimla si, že aj ono sa skrútilo a stíchlo. Rozbehla sa, lenže cestu jej zastúpili ešte dve faetoidky, ktoré sprevádzali Cing pri jej nájazde.
Mada sa nebojácne vrhla dopredu, jednou rukou pritískala k sebe zdrevenené tielko.
Obe faetoidky, jedna po druhej sa pod Madinými presnými údermi zvalili so skrútenými labami a skrivenými papuľami.

Mada utekala ako bez dychu tou istou cestou. Vodné spŕšky potoka ju trochu priviedli k sebe. Po prvý raz pozrela na Avika a skríkla.
Opatrne položila na kamene nehybné tielko a začala si trhať vlasy, otriasajúc sa vzlykmi.
Ktosi sa dotkol jej pleca. Obrátila sa a uvidela Aveho, ako sa k nej skláňa. Začul v lese jej krik a pribehol sem. Obďaleč stál Hor Zem, pripravený odraziť útok. Ave aj bez slov pochopil.
- Ako sa to stalo? - spýtal sa priškrteným hlasom. Mada mu so slzami porozprávala o útoku faetoidov.
Kráčala popri ňom a k prsiam si tisla stuhnutého Avika.
Až k domu nepovedali ani slova.
- Niet nijakého protijedu? - zalomila rukami Mada a uložila dieťa na jeho malé lôžko.
Ave stál pri polici a prepočítaval zásoby streliva. Potom sa obrátil k Made:
- Nech Mada rýchle zohreje syna! Na šťastie nechýba tu otrávená, ale iba ochromujúca guľka. Od tepla sa Avik skôr preberie.
Hor Zem starostlivo opravoval zahradenie v okne.
Prvý krik precitnutého Avika potešil Madu práve tak ako jeho prvý plač, ktorý sa v tomto dome ozval iba nedávno.
- To znamená, že faetoidi sa tiež preberú, - poznamenala Mada.
- To je zle, - ozval sa Hor Zem. - Našli sem cestu! Hor Zem mal pravdu. Faetoidi načisto zbezočiveli a začali proti votrelcom viesť ozajstnú vojnu.
Niekoľko ráz zvery otvorene zaútočili na lovcov, ktorým sa iba pomocou strelných zbraní podarilo ubrániť. No zásoby streliva neboli veľké. Mohli stačiť sotva na niekoľko miestnych cyklov.
Hor Zem navrhol, aby pripevňovali guľky na hroty kopijí, tak premáhali zvery a nestrácali pritom guľky.
Na tento nápad ho priviedol Madin zúfalý čin v bitke s Cing.
Ave trval na tom, aby guľky boli len ochromujúce, a nie otrávené. Nechcel hubiť faetoidov, pôvodných obyvateľov Zemy.
Hor Zem nespokojne hundral, ale napokon súhlasil.
Lenže táto mäkkosť Faeňanov viedla azda ešte k väčšej zúrivosti a dotieravosti faetoidov. Poznanie, že po potýčkach s votrelcami iba náhle zaspia, ale zostanú nažive, rozvilo v zveroch pocit beztrestnosti. Zašlo to tak ďaleko, že stádo cieľavedome obkľučovalo dom. Lovci nemohli vyjsť na lov a museli rozháňať zúrivých faetoidov, ktorí čakali pred prahom.
Hor Zem rozhodne trval na zničení nepriateľov.
- Ave má pravdu, - protirečila mu Mada. - Či môžeme preniesť na Zemu strašné zásady nešťastnej Faeny? Neprišli faetoidi k nám, ale my, nevolaní - k nim. Hádam by bolo možné nájsť s nimi spoločný jazyk?
- Že by? - začudoval sa Hor Zem a zamyslel sa. Situácia sa načisto zhoršila. Faetoidi už nepripomínali tie tupé, bezbranné zvery, čo po prvý raz zajali prišelcov, aby ich zožrali zaživa. Teraz ani čo by ich ovládala vzdialená myšlienka, ktorú im vnukol niekto rozumnejší. Bojovali za vyničenie alebo vyhnanie Faeňanov.
Mada už nemohla sama vyjsť z domu po vodu alebo po zlaté jablká. Kedykoľvek sa na ňu mohli zvaliť zo stromu chlpaté telá, hotové zadusiť alebo roztrhať ju. Premožené ochromujúcou zbraňou precitali, aby zajtra opäť zaútočili. Ich drzá húževnatosť bola ohromujúca a možno naozaj pramenila z pocitu beztrestnosti. Zrejme zvery vedeli pochopiť iba hrubú silu a smrteľné nebezpečenstvo.
- Tr-reba ich všetkých vykántr-riť, - usúdil Hor Zem. Ale Mada a Ave nesúhlasili.
- Radšej odtiaľto odíďme, - navrhla Mada. - Je to ich miesto. Majú právo vyhnať odtiaľto nevolaných hostí.
- Hádam pr-red nimi ujdeš? - zachmúrene zapochyboval Hor Zem.
- Pamätáte sa, z horného iluminátora Hľadania bolo vidieť zasnežené hory. Odídeme tam, kde je pre faetoidov príliš chladno. Nepôjdu za nami.
- Nemáš pr-rávo zahr-rávať sa s dieťaťom, - zahlaholil Hor Zem. - Ale v jednom máš pr-ravdu. Niekto musí odtiaľto odísť. Buď Faeňania, alebo faetoidi.

Odvtedy Hor Zem často odchádzal z domu a vracal sa bez zvyčajnej loveckej koristi.
Ave a Mada sa ho nespytovali, kam chodí, boli toho názoru, že im to musí povedať sám.

Hor Zem sa tajne zakrádal k úžľabine s jaskyňami. Vybral si spoľahlivý úkryt a dlho pozoroval život faetoidov.
Všimol si obrovského chlpatého faetoida, ktorý bol zrejme vodcom stáda. Nebol to on, kto viedol vojnu s votrelcami?
Bol zriedkavo veľký a krutý, neľútostne trestal každého, kto mu nevyhovel. Raz strašne zbil Cing, ktorú Hor Zem neomylne rozoznal medzi ostatnými zvermi. Lenže nad druhých faetoidov ho povyšovala nielen sila. Pravdepodobne mal mozog rozvinutejší ako všetky ostatné bytosti.
Faetoidi nemali rozumnú reč, ale predsa sa medzi sebou dorozumievali pomocou jednoslabičných zvukov, ktoré sa od seba líšili predovšetkým intonáciou.
Zbitá Cing ušla z jaskyne a naďabila na Hora Zema, ukrytého v húštine.
V prvej chvíli sa naľakala, ale potom si mlčky sadla neďaleko neho, chytila sa prednými labami za päty a začala ticho, žalostne kvíliť.
Vidiac, že Cing pri pohľade naňho nerobí poplach, Hor Zem ju nepichol kopijou s ochromujúcim hrotom. Skrsol v ňom šialene odvážny plán a Cing mu mohla byť užitočná.
Odteraz každý deň, keď Hor Zem prišiel na svoje stanovište medzi dvoma zrastenými kmeňmi stromov, Cing ho tam už čakala.
Stala sa akoby jeho spoločníčkou. Hor Zem jej nemohol nič vysvetliť. Ona však konala práve tak, ako on chcel. Zvieracím inštinktom vytušila jeho želanie. Niekoľko ráz, keď sa niektorý z faetoiďov priblížil k úkrytu Hora Zema, Cing s hrozivým krikom vyskočila a mávala rukami, odháňajúc nevítaného zvera.
Čoskoro nebezpečný plán Hora Zema dozrel a on sa rozhodol predostrieť ho priateľom.
Mada ho vypočula a usúdila, že má nový záchvat šialenstva. Navrhla, že mu dá injekciu, aby v ňom vyvolala šok, ktorý ho vráti k rozumu.
Ale Hor Zem bol neoblomný.
- Je len jedno r-riešenie, - tvrdil. - Tr-reba stádo odtiaľto odohnať, odviesť ho pr-reč. Pr-rijmú ma medzi seba. Dosť sa na nich podobám a poznám ich zvyky. S neposlušníkmi si r-rýchlo por-radím. Stanem sa ich tyr ranom, vládcom, diktátor-rom. Pr-re ich dobr-ro. Nalejem im r-rozumu.
Ukázalo sa, že Hora Zema nemožno odhovoriť. Svoj plán pokladal za svoju priateľskú povinnosť.
- Tak jednoducho vojnu nevyhr-ráme, - vravel. - Odvediem ich do hôr-r. Keď sa tam udomácnia, vr-rátim sa k vám. Budete už mať hŕ-rbu detí. Spr-ravím z vašich detí ozajstných Faeňanov.
A Hor Zem sa chystal na svoj hrdinský čin, ani čo by šiel na prechádzku. Pravdu povediac, nemal si čo zobrať so sebou.
Ave ho nemohol pustiť samého a rozhodol sa podporiť ho zo skrýše strelnou zbraňou, ak by sa udalosti zvrtli ináč, než predpokladal Hor Zem.
Ave Mar išiel, ako to žiadal Hor Zem: v istej vzdialenosti za ním, aby nevyľakal Cing. Keď vyšli z domu, silno sa objali a mlčky sa rozlúčili. No Mada na prahu s plačom odprevádzala Hora Zema.
Cing sedela ako zvyčajne. Čakala.
Ave z diaľky pozoroval divný výjav.
Hor Zem prišiel k faetoidnému zverovi, ktorý ho privítal priateľsky, ba dokonca s radosťou. Zhodil zo seba faeňanské šaty.
Bol zarastený hustými chlpmi, ale vedľa chlpatého zvera aj tak pôsobil takmer ako holý, i keď obrysmi tela, výškou, širokými plecami a zhrbenosťou vzdialene pripomínal faetoidov. V tme by si ho bolo možno pomýliť s nimi, ale už ani za súmraku nie. Aspoň tak sa to videlo Avemu Marovi, ktorý sa bál o svojho priateľa. Ale ten, neozbrojený, smelo vykročil spolu s Cing do úžľabiny.
Ave stískal v ruke pištoľ, aby prišiel na pomoc Horovi Zemovi, ktorý sa už blížil k tej istej jaskyni, odkiaľ kedysi vyslobodzoval priateľov zo zajatia.
Ave videl, že faetoidi, čo stretávali Cing, si jej spoločníka spočiatku vôbec nevšímali. Potom však spozorovali na ňom čosi nezvyčajné a začali sa po dvoch - po troch zhromažďovať, aby si obzreli cudzinca s riedkou srsťou, ktorého si Cing priviedla.
Napokon sa vrátili z lovu aj ostatní.
Hor Zem v sprievode Cing odvážne podišiel k nim.
Cing začala čosi vykrikovať, kvokať si, padať na kamene a vyskakovať. Asi vysvetľovala, že si založí

rodinu, a predstavovala ostatným svojho vyvoleného.
Vyvolený sa ostatným faetoidom veľmi nepozdával. Krajný zver vstal, bezohľadne odtisol Cing a prednou labou udrel cudzinca. Lepšie povedané, chcel ho udrieť. Nestihol sa ho ani dotknúť, a už vyletel do vzduchu a tresol na zem o niekoľko krokov ďalej. Ryčiac vyskočil na štyri laby a skočil na protivníka ako škvrnitý dravec. No cudzinec ho privítal takým úderom, že sa so zavýjaním zgúľal po kameňoch.
Ostatní to brali zdanlivo úplne ľahostajne. Ale už nikto viac sa nepokúšal merať si s nováčikom sily.
Zaujímavé, že stačilo, aby sa Hor Zem vyzliekol, a zvery v ňom už nespoznali bývalého nepriateľa, ba dokonca ho neodlišovali od sebe podobných.
Vychádzalo slnko. Začínalo sa veľkolepé svitanie, ktoré tak ohúrilo Faeňanov v prvých dňoch na Zeme. Faetoidi sa ním nenadchýnali, ukladali sa spať do svojich jaskýň.
Iba jeden mimoriadne urastený zver s odpudzujúcou papuľou, s vyvrátenými nozdrami a s hnedými tesákmi trčiacimi z úst chodil od jaskyne k jaskyni, ani čo by niečo kontroloval.
Jeho rozum bol sotva natoľko vyvinutý, aby naozaj bol schopný niečo kontrolovať. Možno jednoducho blúdil bez cieľa od jaskyne k jaskyni.
No i tak každý zver, ktorého zastihol vonku, ponáhľal sa zmiznúť v tme pod klenbou.
Ave v strachu o osud Hora Zema neodchádzal zo svojho miesta a pozoroval ďalej.
Presedel tam celý deň, i keď si veľmi dobre uvedomoval, ako sa Mada kvôli nemu znepokojuje. Čakal a bál sa stretnutia Hora Zema s vodcom.
Vodca sa zjavil skôr ako mi a hrdelným krikom začal zvolávať ostatné zvery.
Faetoidi neochotne vyliezali z útulkov, preťahovali sa a zívali. Vyšiel aj Hor Zem, ktorý teraz v porovnaní s ostatnými pôsobil takmer útlo. Je celkom pochopiteľné, že zvery na votrelca zazerali. Ale on nečakal, kým ho niekto napadne, a sám prejavil neznášanlivosť.
Z ničoho nič zaútočil na dosť neškodného faetoida, šikovne ho zrazil zo zadných nôh a zhodil na dno úžľabiny. Druhého rozčúlilo také správanie sa nováčika, no poriadne na to doplatil. Hor Zem naňho prudko zaútočil, pritisol ho ku kamennej stene a tak mu trieskal hlavu o kamene, že ten až zavyl.
Tu sa nahnevaný vodca rozhodol vyzvať výtržníka, aby prestal. Nahnevane zaručal, ale na nováčika to neurobilo nijaký dojem, zrazil z nôh a hodil dolu ešte jedného zvera.
Vodca stratil trpezlivosť. Schytil ťažký kameň a hodil ho do výtržníka. To nečakal ani Hor Zem ani Ave Mar. Ave len-len že nestrelil do vodcu, ale ovládol sa, vidiac, že Hor Zem šikovne uhol pred kameňom.
Tento faetoid pozná použitie zbrane! Čiže stupňom vývoja stojí vyššie ako obyčajný zver!
Ave nevedel, čo urobí Hor Zem, ale ten nerozmýšľal. Tiež schytil kameň a omnoho presnejšie ho hodil do protivníka.
Vodca podskočil, zúrivo zrúkol a vrhol sa na Hora Zema. Ale aj ten sa vrhol proti nepriateľovi.
Faetoidi sa zhŕkli pri kamennej stene a pozorovali krutý boj.
Obrovský vodca, v porovnaní s ktorým bol nováčik celkom drobný, pridlávil ho pod sebou.
A tu Avemu svitlo, čo má robiť.
Faetoidi zavyli od nadšenia pri pohľade na taký súboj a príučku, ktorú dával vodca votrelcovi. Pre všeobecný rev nebolo počuť výstrel. Ave trafil do chlpatého vodcovho chrbta poniže mocnej šije.
Hor Zem, privalený ťažkým telom, pochopil, čo sa stalo. Akoby pokračoval v zápase, zdvihol ťažkého, kŕčom skrúteného nepriateľa na ruky a zhodil ho zo skalného výklenka na dno úžľabiny.
Faetoidi sa rozkričali, pokúšali sa pozrieť dolu. Ak sa protivníci, ktorých Hor Zem zhodil dolu predtým, spamätali z úderov a šťastlivo vyliezli hore, kde sa teraz tlačili v posledných radoch stáda, vodca zostal nehybne ležať.
Ave prvý raz na Zeme vystrelil bojovým nábojom. Vodca bol mŕtvy.
Cing šikovne zoskočila na dno úžľabiny a pustila sa do šialeného tanca okolo tela.
Hor Zem zahnal všetkých faetoidov nazad do jaskýň rozdávajúc buchnáty a facky, ba zrážajúc ich zo zadných láb. Zrušil bojovú výpravu, ktorú zrejme vyhlásil jeho predchodca.
Nepostrehnuteľná cudzincova sila presvedčila zvery, že je zbytočné protiviť sa mu.
Ave si pomyslel: "Tyran uchvátil moc. Teraz bude učiť faetoidov používať kyjak, naučí ich lepšie loviť, stádo prestane hladovať a bude spokojné so svojím novým vládcom."
Tak sa v stáde faetoidov zjavil holý vodca.

Nič viac sa Made a Avemu nepodarilo o Horovi Zemovi dozvedieť.
Ale ich obetavý priateľ dodržal slovo - stádo faetoidov niekam odviedol. Chlpaté zvery viac neohrozovali osamelých Faeňanov.

Šiesta kapitola / ODKAZ VEĽKÉHO STARCA

Polar, prapraprapravnuk prvého maranského vynálezcu Fantaza Polara, ktorého si na Mare ctili rovnako ako Brata Mesiu, tvorcu prvého jaskynného útočišťa, zdedil po svojom vzdialenom predkovi odvážny a prenikavý um, ktorý nepoznal nijaké obmedzenie.
Bol to mladý Maran s peknou, pokojnou a sebaistou tvárou, rovnou bradou a kučeravou hlavou na dlhom a pevnom krku, typickom pre Maranov.
Neuznával v živote prekážky, bol pripravený ničiť ich. Učil sa ľahko a dychtivo a svojimi otázkami uvádzal učiteľov do rozpakov. Mal dojem, že texty, ktoré čítal, zamlčovali niečo o pôvode Maranov.
Tome Polar, oblečený v skafandri, bez ktorého Marania nemohli v atmosfére Maru dýchať, sa často túlal po piesočných pustatinách. V hornatých výbežkoch hľadal jaskyňu vhodnú na laboratórium. V duchu už robil odvážne pokusy s hmotou.
No zatiaľ ešte ani prístroje ani jaskyňu nemal.
Prví Marania kedysi mali šťastie. Našli v horách rozvetvenú sieť jaskýň s riekou Života, čo cez ne pretekala.
Jeho predkovia najpravdepodobnejšie prišli zo vzdialenej oblasti Maru, kde kedysi existovali iné podmienky: dýchať sa dalo priamo v atmosfére a po povrchu planéty tiekli rieky, ako teraz v jaskyniach. Preto sa aj v legendách hovorilo o neskutočne veľkých vodných priestranstvách. Veď v hĺbkovom meste bola každá kvapka rieky Života drahocenná. Vodu získavali aj umelo, potrebné látky dobývali zo šácht, prerazených vo vzdialených jaskyniach. Voda spolu s kovom, nájdeným v hlbinách, bola základom maranskej civilizácie. Keďže v atmosfére bolo málo kyslíka, kov bol rýdzi. To do istej miery miatlo Tomeho Polara. Veď jeho dávni predkovia dýchali priamo vzduch.
Napokon raz objavil Tome Polar útulnú malú jaskyňu s úzkym vchodom, ktorý sa dal ľahko zmeniť na komoru.
Rozrušený a naradovaný zostúpil na piesočnú rovinu, aby sa odtiaľ pobral rovno do oázy kultúrnych rastlín a ďalej ďo hĺbkového mesta.
Tome Polar vo svojom krátkom živote nepoznal inú krajinu, iba mŕtve maranské piesčiny. Boli mu ďrahé a zdali sa mu krásne. Niekedy, keď po nich kráčal, usiloval sa predstaviť si, že kráča po dne rozprávkového mora dávnych Maranov. Ale skeptický rozum víťazil uňho nad predstavivosťou. Nemohol si predstaviť niečo absolútne nemožné.
Tome Polar mal v úmysle nevrátiť sa do mesta sám, ale s Enou Fae, najúžasnejšou zo všetkých Maraniek na celej planéte. Aspoň Tomemu Polarovi sa takou zdala.
Vedel, kde ju nájde, a zamieril k porastom výživných rastlín, zavlažovaných vodou hĺbkovej rieky. Z pradávnych povestí Tome Polar vedel, že na póloch planéty je voda dokonca aj na povrchu a pri nízkej teplote sa tam hromadí v podobe tvrdej vrstvy. Z času na čas sa táto vrstva topí pod lúčmi svetelného telesa. Pekná rozprávka! Ak by sa ukázalo, že je pravdivá, mohli by raz Marania dopravovať roztopenú vodu k svojim oázam. Ale zatiaľ, ak aj rozprávkové nahromadenia tvrdej vody na Mare existovali, boli od maranského hĺbkového mesta neuveriteľne ďaleko.
Miestne rastlinstvo by bolo obyvateľom rozprávkovej krajiny Faena pripadalo ako obschnuté kriačie. Ale Tomemu Polarovi sa zdalo nepreniknuteľnou húštinou, v ktorej sa len ťažko dalo postrehnúť niekoľko postáv v skafandroch.
Možno vyzerali všetky rovnako, ale nie pre Tomeho Polara. Ľahko rozpoznal Enu, zbierajúcu plody. Bola jedinou bytosťou na Mare, ktorej sa mohol Tome Polar zveriť s tajnými myšlienkami. A práve dnes sa rozhodol, že to urobí. Spolu s Enou budú môcť začať výskumy v novej jaskyni a urobia prevrat v celej maranskej civilizácii.
I napriek ťažkému odevu hybká Maranka zbierala plody. Tome Polar podišiel ku kríkom.
Ena Fae ho spoznala, kývla mu rukou a pobrala sa za ním.

Nezapli elektromagnetické spojenie v prilbách skafandrov, aby ich hlasy nepočuli všetci. Rozumeli si aj bez slov.
Príbeh lásky Tomeho a Eny bol dojímavo prostý. Zviedla ich dohromady Veľká náhoda, ktorá akoby plnila zákonitú nevyhnutnosť. Stretli sa na oslavách skončenia štúdia. Mládež tancovala v jednej zo vzdialených jaskýň.
Stalaktity v kamenných cencúľoch viseli z v ústrety stalagmitom, čo sa ako ihly ťahali k nim
Miestami sa už spojili ajtvorili podivuhodné stĺpy, ktoré akoby podopierali klenbu.
Tieto jaskynné výtvory osvetlené tak, aby vyzerali takmer priezračné - v iných jaskyniach boli zničené pri vytváraní stavieb - dodávali miestu, kde sa mládež veselila, čarovný ráz.
Mladí Marania sa tu zabávali z celej duše, pre zábavu si nasadzovali nepriehľadné prilby skafandrov, aby boli na nepoznanie.
Tome Polar sa svojou tanečnicou nadchol dokonca skôr, ako uvidel jej tvár. Zdalo sa mu, že musí byť krásna, natoľko zvučný a nežný bol jej hlas, i keď ho tlmila maska.
A keď si Ena zložila prilbu, bola práve taká, ako očakával.
Rovné, sťaby dozadu ubiehajúce čelo, pokračujúce v línii nosa, pretiahnuté, trochu k spánkom zdvihnuté oči, ryšavkasté vlasy v ťažkom uzle na zátylku, ktoré sa ledva zmestili do prilby skafandra... Taká bola jeho nová známa Ena Fae. Mala v sebe čosi zo svojej prababky Ruže Veg, o ktorej ani Tome ani Ena nemali ani najmenšie predstavy.
Láska vzbĺkla v oboch Maranoch naraz, ako keď sa priložia dve fakle k plameňu.
Mladí Marania prešli cez prijímaciu komoru, ktorá vždy vyvolávala údiv Tomeho Polara. Prečo ju urobili celú z kovu (a to pri večnom nedostatku kovu!), okrúhlu a pretiahnutú dohora ako pradávne mrakodrapy legendárnej krajiny Faena? Možno chceli prví Marania postaviť pamätník krásnej rozprávke? Pravdaže, Tome Polar neveril poverám, ktoré tvrdili, že veža kedysi lietala medzi hviezdami, pričom sa od ničoho neodrážala; legenda vznikla zo smiešnej formy konštrukcie, ktorá slúžila ako vstupná komora do mesta.
V meste bol iba jeden ozajstný pamätník - pomník Veľkého starca. Dávny starec, vytesaný zo stalagmitu, stál v celej svojej výške, so záhadne-prenikavými priehlbňami očí, na hruď mu padala kamenná brada.
Rokmi sa na kamennej soche vytvárali nové nánosy a stierali (takisto ako čas v pamäti) rysy veľkého Marana minulosti, ktorý sa nazýval Faeňanom.
Pamätník Veľkého starca stál v jaskyni mladých.
Sem zamierili i Tome Polar a Ena Fae, keď sa vyslobodili zo skafandrov.
Zdalo sa, že nič sa nemôže medzi nich postaviť, prekaziť ich jasnú lásku a šťastný spoločný život. No predsa museli Tome a Ena podstúpiť ťažkú skúšku.
Pri pamätníku Veľkého starca podľa maranskej tradície skladali Marania prísahu lásky a vernosti a vyberali si prácu, ktorú budúci manželia odteraz brali na seba. Na Mare sa mladí Marania sami spájali manželskými zväzkami, ktoré sa podľa nich nikoho iného netýkali.
Tu museli zaľúbenci jeden druhému povedať, akú životnú cestu si vyberajú.
- Ena! - riekol Tome. - Nepoznám väčšie šťastie, ako byť s tebou stále, nielen v rodine, ale i v práci. Chcem, aby si bola mojou vernou pomocníčkou vo vedeckých výskumoch, ktoré som si zaumieril vykonať.
- Som na to pripravená? - zapochybovala Ena, nadšene pozerajúc na svojho vyvoleného.
- Bude mi stačiť, keď budeš pri mne v našej jaskyni - laboratóriu.
- V akej jaskyni? - ožila Ena. - Dostaneme nejakú malú sieň?
- Nie. Našiel som si jaskyňu v horách. Sami si ju zariadime. Urobíme si komory a vezmeme si tam mechanizmy na obnovu vzduchu z rezervných skafandrov.
- Ale načo to všetko? - čudovala sa Ena. - Nemôžeme si nájsť jaskyňu v hĺbkovom meste?
- Pokusy, ktoré budeme robiť, sú nebezpečné. Nikto mi neverí, ale ja mám tušenie, že hmota má sklon rozpadávať sa na ešte menšie častice, ako sú "nedeliteľné", z ktorých sa skladá hmota.
- Hmota má sklon rozpadávať sa? - zhrozene sa spýtala Ena.
- Áno, prišiel som na túto myšlienku. Samozrejme, je to iba vedecké tušenie, nič viac. Zaprisaháme sa tu, že my dvaja obohatíme Maranov o rozpadovú energiu.

- Nie, - povedala pevne Ena Fae. - Tvoje úsilie je šialené.
- Ale prečo? Hádam sa aj ty pripojíš k tým, čo ma nechápu?
- Počúvaj, čo ti poviem ako Maranka. Nám, Marankám, čo nosíme v sebe nové pokolenia Maranov, čosi odkázal Veľký starec, pri ktorého pamätníku stojíme.
- Veľký starec odkázal veľkú silu poznania! A čo ešte?
- Poď za mnou, - rozkázala Ena. Tome ju poslušne nasledoval.

Ena ho viedla po kľukatej chodbe, ktorá prudko klesala a doviedla ich do stalaktitovej siene. Zrejme bola práve pod sieňou Mladosti.

Ena ukázala na klenbu:

- Tamodtiaľ sa spúšťa stalaktit, ktorý je ani ukazujúca ruka starca, prechádzajúca cez hrubú kamennú vrstvu. Ukazuje na písmená.

Pod stalaktitom naozaj ležala kamenná doska, urobená zo základu odstráneného stalagmitu. Nánosy na nej starostlivo odstraňovali.

- Čítaj! - rozkázala Ena.

Niektoré časti nápisu pripadali Tomemu Polarovi obzvlášť divné.

- "Marania, potomkovia Faeňanov, sa nikdy nesmú dotýkať tých oblastí poznania, ktoré viedli k zániku krásnej Faeny. Nikdy sa nesmú usilovať dozvedieť, z čoho sa skladá hmota, nikdy sa nesmú pokúšať uskutočniť pohyb bez odrazu. V týchto zákazoch je záruka života budúcich pokolení, ktoré treba zbaviť útrap z poznania."

Tome sa obrátil k Ene:

- Aká nezmyselná povera! Za čo len tohto starca mohli nazvať veľkým? Čo má spoločné stavba hmoty a pohyb bez odrazu? Okrem toho, za rozhodujúce treba pokladať, v čích rukách sa poznanie nachádza!
- Viem príliš málo, aby som sa mohla s tebou škriepiť, - povedala Ena, - ale to, čo dnes vedia šľachetné zmýšľajúci Marania, môže sa stať zajtra majetkom celkom iných. Preto dodržiavanie zákazov Veľkého starca zverili Marankám. Táto naša povinnosť je nadovšetko. Zakázané nesmie nik vedieť.
- A to už ako - nado všetko? - rozčúlil sa Tome. - Nad lásku?

Ena sklopila oči:

- Áno, môj Tome, aj nad lásku.
- Nepoznávam ťa!

Tome Polar neznášal námietky, najmä ak sa nezakladali na rozumných dôvodoch. Všetkým, čo sa mu zdalo neopodstatnené, pohŕdal a zavrhoval to. Tieto povahové črty doňho vštepili v útlom detstve jeho rodičia, ktorých si pamätal len hmlisto (bol najmladší z deviatich detí). Neskôr sa tieto črty rozvíjali vďaka jeho vynikajúcim vlohám, ktoré mu dovoľovali odrážať nepochopenie výsmechom. No stretnúť sa s nepochopením u svojej vyvolenej, to bolo pre Tomeho Polara príliš ťažké. Rozmaznaný životom, nechcel veriť vlastným ušiam. Zamračil sa a zádrapčivo riekol:

- Nečakal som, že tvoja láska horí tak slabo a pohasne pri prvom vzbĺknutí povery.
- Musíš prisahať, - zvučne žiadala Ena a jej hlas sa odrážal od klenby jaskyne. - Musíš odprisahať, že nikdy viac sa nebudeš usilovať spoznať tajomstvo hmoty, ktorá vraj má sklon k rozpadu.
- Ako môžem niečo také odprisahať, keď práve k tomu smerujem!
- Myslela som, že smeruješ ku mne...

Tome Polar sa zháčil. Pri sobášnom obrade s Enou Fae by bol čakal čokoľvek inšie, ale nie túto nerozumnú tvrdohlavosť. Nevedel, že z jeho vyvolenej hovoria pokolenia Faenaniek, ktoré do nej vložili starosť o potomstvo. Možno, že strašná katastrofa Faeny prebudila vo vyhnankyniach, čo zostúpili na Mar, nejakú novú črtu, ktorá mala zabezpečiť život Maranov. To sa prejavilo v dodržiavaní zákazov Veľkého starca, ktoré platili absolútne pre všetkých.

Tragédia Faeny sa nesmela opakovať!

Ale rozmrzený Tome Polar nechcel počúvať. Tragické rozprávanie Maranky sa mu zdalo byť negramotnou rozprávkou, plnou nezmyselných predsudkov. Napríklad už len to tvrdenie, že Faeňania, ktorí sa zachránili, údajne prileteli zo svojej planéty v akomsi náboji, ktorý sa vraj pohyboval bez toho, aby sa od niečoho odrážal! Ináč, možný rozpad hmoty sa celkom správne nedával do súvislosti s podobným pohybom.

Keď sa Tome Polar presvedčil, že Ena kladie vymyslenú povinnosť Maranky, vraj zachraňujúcu obyvateľov Maru pred budúcimi katastrofami, vyššie ako lásku k nemu, usúdil, že ho neľúbi.
Prchký a samoľúby, ešte k tomu neuznávajúci polovičatosti, rozišiel sa so svojou milovanou a odišiel zo stalaktitových jaskýň sám.
Lenže ukázalo sa, že omnoho ľahšie bolo konať tak unáhlene, ako žiť potom bez Eny.
Tome Polar sa rozžialil. Obyvateľstvo hĺbkového Mesta Života (volalo sa tak podľa jaskynnej rieky Života) nebolo také početné, aby sa Tome a Ena nestretávali. Naopak, stretávali sa stále a Ena sa zdala Tomemu Polarovi ešte krajšia. Začal vyhľadávať stretnutia s ňou, ale Ena bola cudzia a chladná. Aspoň taký dojem sa jej podarilo urobiť na Tomeho Polara.
Tome Polar trpel: "Jednoducho je pod vplyvom hlúpych povier," ospravedlňoval Enu pred sebou. Čoskoro zistil, že bez Eny žiť nemôže. V tom čase sa rozplynuli aj jeho túžby urobiť si laboratórium v ďalekej jaskyni. Sám nemal síl ju zariadiť a Marania, na ktorých sa obrátil s prosbou o pomoc, odmietli, odvolávajúc sa na odpor svojich žien. Zrejme aj tie boli v zajatí tých istých nezmyselných bludov ako mladá Ena.
Tome Polar bol zúfalý. Pradávne povesti ho zvierali do kruhu, ani čo by stláčali dýchacie rúrky na jeho skafandri.
Civilizácia na Mare sa rozvíjala svojrázne. Marania, ktorí zdedili výdobytky staršej kultúry, venovali v podstate všetky sily nie boju s predstaviteľmi živočíšnej ríše, pretože atmosféra planéty nebola priaznivá pre vývin iných druhov, ale boju s drsnou prírodou. Žiť sa dalo iba v úkrytoch s umelým vzduchom, na planétu mohli vychádzať len v skafandroch. Rastliny sa v oázach dobre ujímali, ale bolo ich treba umelo zavlažovať a starať sa o ne zase len v skafandroch. Boj rozumných bytostí medzi sebou zostal iba v pamäti dávnych pokolení a prejavil sa v povinnosti Maraniek.
Ena hádam viac ako ktorákoľvek iná Maranka pocítila ťarchu tejto povinnosti. Trpela viac ako Tome Polar, pretože v mene lásky sa mohla svojej povinnosti zriecť. Ale ona to neurobila, ani na chvíľku nezapochybovala, že chráni pred zahynutím všetkých obyvateľov Maru.
A predsa ona prvá zavolala Tomeho Polara do jaskyne Mladých.
Tome Polar sa potešil. Nerátal už s prísahou pri pamätníku Veľkého starca. Jednoducho chcel Enu vidieť.
Ena prišla k milovanému vyzbrojená prefikanosťou všetkých svojich pramatiek, čo žili nielen na Mare. Veľmi dobre vedela o jeho neúspešných pokusoch zariadiť jaskyňu a zostrojiť prístroje, ktoré vymyslel. Priniesla si kvietok z oázy.
- Či nie je teraz dôležitejšie venovať všetky sily Maranov boju o vodu? - vravela a prstami preberala okvetné lístky. - Chcela by som, aby môj Tome (povedala MÔJ TOME, a jemu sladko stislo srdce) položil základy obrovskej práce do budúcnosti - vytvoriť hĺbkovú umelú rieku, ktorá privedie roztopenú vodu z pólov k novým oázam. Či to nie je dôležitejšie ako hľadať podmienky rozpadu hmoty, zakázané Veľkým starcom? Listy, kvety, plody!
Tome Polar mal bystrý um. Stačila narážka, aby si predstavil veľkolepé zariadenia budúceho zavlažovacieho systému, rovnako rozprávkové, ako sú rozprávkové ľadové prikrývky pólov. Okrem toho, Tome Polar bol ochotný urobiť všetko, len aby znovu získal Enu.
- Vzdávam sa, moja nedostižná Ena, - povedal a vzal od nej kvietok. - Radšej sa vyberiem k pólom hľadať roztopenú vodu, ako by som ťa mal stratiť.
Tak sa Tome a Ena spojili a prekonali prekážku, čo sa postavila medzi nich. A tak bola pochovaná myšlienka o rozpade hmoty, čo náhle skrsla medzi Maranmi. Odkaz Veľkého starca bol splnený.

... Na Fobe bojovali o moc Vladara Sirus a Mrak Luton. Boj sa skončil v prospech nezmieriteľnej Faeňanky, keď šikovne dohnala Mraka Lutona k srdcovému záchvatu a on náhle zomrel.
Hneď nato sa Neha Luton, ktorá nechcela upustiť od svojho prvenstva, neopatrne otrávila plodom, starostlivo vypestovaným Vladarou Sirus v oranžérii.
Na Fobe zostali jeho pôvodní obyvatelia Sirusovci, ktorí tu žili ešte veľa cyklov, omrzení jeden druhým. Keď Spokoj Sirus v úctyhodnom veku ochorel, Vladara "chtiac uľahčiť jeho utrpenie", zmenšila prívod kyslíka do jeho kajuty a potom "milosrdne" celkom zavrela kohútik. Vladara Sirus pokračovala v

mužových pamätiach. Napokon ju však dohnalo do zúfalstva, že nemala pri sebe nikoho, komu by mohla rozkazovať, a spáchala samovraždu tak, že vyskočila bez skafandra do kozmu. Jej stuhnutá mŕtvola, zachovaná absolútnym chladom medziplanetárneho priestoru, stala sa večnou družicou stanice Fobo a bola objavená o milión alebo i viac pozemských rokov.

Epilóg - HOVORIACI ZVER

"Ó, predkovia, predkovia! Kto ste?"
Tom Fae, maranský básnik, skoré obdobie

Av nebol plnoletý a ešte stále nosil skrátené otcovo meno, zatiaľ čo jeho mladší brat mal detské meno Avik.
Av bol urastený a mocný chlapec, podobal sa na otca, zdedil po ňom dlhú a ako kmeň stromu pevnú šiju, kučeravú hlavu a energickú, jamkou rozdvojenú bradu. Trošku zdvihnuté obočie a jasný pohľad dávali jeho tvári pokojný a skúmavý výraz. Rád nosil cez plece prehodenú kožu škvrnitého dravca, so zubatou hlavou na hrudi.
Av sa stal prvým pomocníkom svojho otca, pre ktorého bolo čoraz ťažšie uživiť lovom veľkú rodinu. Av šikovne zaobchádzal s lukom, neomylne trafil ktorúkoľvek haluz na strome, sám si spravil ostrý kamenný nôž, ktorý nebol o nič horší ako otcov kovový. Vedel narábať aj s oštepom, na ktorý si prirobil vlastnoručne skvele opracovaný ostrý kamenný hrot. Mal aj výmenný kovový hrot so striebristým ostrím a hnedými fúzikmi. Nevedel, kde nabral otec taký čudesný hrot, a schovával si ho pre mimoriadne ťažké zápasy, keď bolo treba presným úderom zraziť nebezpečného nepriateľa. Matka ho vystríhala před týmito potýčkami a nijako si nevedela zvyknúť na to, že syn sa v lese na love ustavične vystavuje nebezpečenstvu.
Chlapec sa však iba usmieval a nadchýnal sestru Ma.
Raz skízol naňho zo stromu obrovský plaz s dlhým mocným telom bez láb. Obkrútil sa okolo chlapca a stisol ho v smrteľnom objatí. Av lovil sám, ďaleko od otca, kričať bolo zbytočné i nemožné, veď nemohol ani vydýchnuť. Urobil teda to, čo ho učil otec: napol všetky svaly, aby nedovolil hadovi, obtočenému okolo neho, rozdrúzgať mu rebrá.
Bojovali mlčky. Chlapec pochopil, že je s ním koniec. Neraz pozoroval z húštiny, ako had dusí svoje obete. Chlapec nevedel, ako dlho vydrží. Ozval sa praskot: zlomil sa oštep, pritisnutý k boku spolu s rukou.
Mŕtva zubatá hlava škvrnitého dravca, prehodená cez plece, slúžila Avovi ako zvláštne vrecko či kapsička. Tam mal medzi čeľusťami schovaný náhradný hrot oštepu. Keby sa k nemu dostal!
Had, omotaný okolo jeho tela, prevaľoval sa spolu s ním po zemi.
Chlapec ešte žil a zo všetkých síl napínal svaly, ktoré mu už-už zlyhávali. Pritom sa usiloval vystihnúť chvíľu, keď sa papuľa dravca obráti k zemi.
Na šťastie had sám prevracal obeť, aby ju vyčerpal. Avova nádej sa splnila - náhradný hrot oštepu vypadol.
Videl ho celkom blízko, ale nemohol ho pritisnutou rukou dočiahnuť.
Chvíľami had povoľoval objatie, aby oklamal protivníka, nechal ho povoliť svaly, aby ho potom stisol s novou silou.
Av vystriehol chvíľu, keď mohol pohnúť zápästím, a schytil z trávy hrot s hnedými fúzikmi.
Tu sa zrejme had rozhodol naraz skoncovať so vzpierajúcou sa korisťou a tak ju zgniavil ovinutým telom, že Av stratil vedomie.
Keď precitol, pocítil, že ho naďalej obkrúca dlhé svalnaté telo, ale už nepulzuje ako počas zápasu. V jeho stŕpnutom objatí bolo naozaj čosi stŕpnuté. Ako vidieť, Av aj v bezvedomí napínal telo, vzpieral sa stisku. Teraz povolil svaly, aby bol čo najtenší, a postupne sa začal vyťahovať zo stuhnutých závitov mŕtveho hada.
Nuž a tak Av, ktorý vyviazol živý a premohol v súboji hrozného hada, mohol pri svojej plnoletosti dostať meno, spojené s týmto víťazstvom.

Ale zatiaľ bol ešte chlapcom, smelým, šikovným a hĺbavým, ktorý sa iba mal stať mužom. Sníval o tom a pestoval v sebe odvahu a silu.
I keď bol lovcom, predsa bol dobrý a nikdy zvieratá nezabíjal, ak to nebolo naozaj nevyhnutné.
Rád a s veľkým pôžitkom pozoroval zo stromu, ako sa malé zvieratká hrajú pri brlohu.
Boli to štvornohé zubaté tvory, ktoré nevedeli loziť po stromoch. Mali dlhé papule, stojaté uši a huňaté chvosty.
Útočili iba na drobné zvieratá. No v prípade potreby sa v kŕdli púšťali do boja aj s veľkými obyvateľmi lesa.
To priviedlo Ava na myšlienku, že by nebolo zlé také zvieratká si skrotiť. Veď otec rozprával o domácich jaštericiach na Faene, ktorá bola pre Ava vzdialenou, rozprávkovou krajinou, odkiaľ jeho rodičia prileteli ako vtáky.
Malé zvieratá sa hrali na čistinke, ktorú Av dobre videl z vrcholca stromu.
Sivé klbôčka sa gúľali po tráve, kopŕcali sa, vrčali a donekonečna spolu zápasili, alebo sa neúnavne naháňali jeden za druhým po lúčke.
Av si vyhliadol šteňa. Zošmykol sa dolu o nič nie horšie ako had a schytil vyľakané zvieratko. Šteňa škriabalo a hrýzlo, ale Av si ho pritisol na hruď, zubatú papuľku mu strčil do kože škvrnitého dravca, ktorou sa prikrýval, a utekal.
Priniesol domov obeť, čo zatíchla od tepla jeho tela, nakŕmil zvieratko a začal ho krotiť.
Matka sa jeho konaniu veľmi čudovala, mladší bratia a sestry boli nadšení.
Malé zvieratko sa s nimi hralo. Rýchlo rástlo a priľnulo k Avovi. Zrejme nebolo o nič horšie ako domáce jašterice, ktoré pestovali na Faene.
Av sa rozhodol, že naučí vyrastené šteňa loviť spolu s ním. Otec sa na tento výmysel pozeral s úškrnom, ale nebránil synovi v jeho pokusoch.
Av dal svojmu budúcemu štvornohému pomocníkovi meno Ding.

Nešťastie sa stalo po tom, ako Av na domácej slávnosti dostal na počesť víťazstva nad hadom meno - Had.
Had naliehal na matku, aby pustila Avika na lov s ním. Je už načase, aby sa z neho stal pomocný lovec.
Mladší brat bol od radosti celý bez seba, pripravený všade nasledovať staršieho.
Pochopiteľne, Ding ich musel sprevádzať. Mal vynikajúci ňuch a zacítil korisť dokonca skôr, než ju Had spozoroval.
Had sa vrátil z lovu sám.
Matka si trhala vlasy a v zúrivosti naňho skríkla:
- Ty si ho zabil, zabil si môjho Avika!
Pri tých slovách Had zbledol. Boli nespravodlivé. Z takého zločinu Hada nemohli obviniť, i keď mal istú časť viny.
Bratia šli po lese, Ding bežal vpredu. Zrazu zastal a zavrčal. Srsť sa mu zježila.
A v tej chvíli sa naňho zhora zvalilo obrovské chlpaté telo. Had iba od otca počul o faetoidoch, čo ho v útlom detstve uniesli.
Teraz zver, podobný tým, ktoré opisoval otec, schmatol Dinga. Ten zapišťal, potom zachrčal a zmĺkol.
Chlpatý zver uháňal preč aj s korisťou.
Had nepomyslel na brata (to bola jeho hrozná vina!) a pustil sa za únoscom.
Lenže zver bol šikovnejší. Ale i Had mal zaťatú povahu. Nechcel a nevedel ustupovať, tak ako kedysi mladá Mada Jupi, jeho matka.
Vycvičeným loveckým inštinktom vybadal, kade zver utekal. Hoci bol pomalší ako on, neomylne šiel po jeho stopách.
Chlpatého zvera objavil Had pod rozloženým stromom, kde sa cítil v bezpečí a požieral úbohého Dinga.
Hada naplnila zúrivá zlosť. Dokonca do zvera ani nevystrelil. Oslepený zúrivosťou sa neovládol a jednoducho sa naňho vrhol, zaskočil ho.
Vysvitlo, že zver nie je taký veľký, ako sa Hadovi spočiatku zdalo. Had bol silnejší, a najmä skúsenejší ako jeho protivník. Okrem toho poznal otcove spôsoby zápasu.

Had sa chystal nepriateľa zabiť, keď vtom zver povedal:
- Hádam r-rozumné tvor-ry zabíjajú ležiacich? Had odskočil a užasnuto sa spýtal:
- Kto si, hovoriaci zver?
- Som r-rozumný tvor-r medzi Zemanmi.
Zver rozprával Hadovým rodným faeňanským jazykom, iba nezvyčajne rozťahoval hlásku „r". Ale predsa hovoril.
Ohúrený Had ho pustil. Chcel sa ho povypytovať, odkiaľ je, kto ho naučil jazyk Faeňanov?
No zver, ktorý sa označil za rozumného a vedel hovoriť, bol ešte k tomu aj prefíkaný.
Len čo ho Had pustil a chcel pokračovať v rozhovore, jeho chlpatý protivník ihneď vyskočil na zadné nohy, podskočil, a už bol na spodnom konári stromu. O chvíľku zmizol v lístí.
Zarazený Had sa najprv pustil za ním, ale potom hlboko zamyslený zastal.
A až teraz sa začal strachovať o brata Avika. Čo je s ním? Pravdepodobne zaostal, keď on prenasledoval hovoriaceho zvera.
Potláčajúc nepokoj utekal Had späť po sotva znateľných stopách, čo ho priviedli sem.
Had vedel bežať na dlhé vzdialenosti a nezadychčal sa. No teraz cítil, že nemá dosť vzduchu, pľúca sa mu išli roztrhnúť a srdce vyskočiť z hrude. No nespomalil, kým sa nedostal na to nešťastné miesto, kde uchytili úbohého Avika.
Skúsené oko mladého lovca hneď postrehlo, čo za dráma sa tu odohrala.
Avik sa správal ako ozajstný Faeňan, hoci bol ešte chlapec. Podľa stôp zápasu sa zúfalo bránil.
Útočníkov však bolo veľa a s chlapčekom si poradili. Had našiel cestu, ktorou ho uniesli. Dlho únoscov prenasledoval, kým sa nepresvedčil, že prepásol čas a dohoniť ich nemôže.
Na les sa spustil súmrak a Had, potkýnajúc sa o korene, úplne zúfalý sa pobral domov. Ruky mu bezvládne viseli pri tele, hlavu mal zvesenú na prsia.
Tak sa v ten tragický deň vrátil domov sám a o všetkom porozprával matke.

Mada šalela od žiaľu a skríkla naňho, akoby on bol Avika zabil. Mala na mysli, že on je zodpovedný za jeho smrť a tak „zabil" brata, ale hrdý Had vzbĺkol. Možno v ňom vzkypela nielen matkina, ale i dedova krv. Obvinenie ho zranilo. Keď matka bola schopná tak mu vyčítať, odíde do jaskýň a odteraz bude žiť sám.
Mada bola príliš ubitá žiaľom, než aby sa spamätala a zadržala syna.
Ležala s rozpustenými vlasmi na prahu domu a cez závoj sĺz a večernej hmly, čo pripomínala stratenú Faenu, videla, ako jej prvorodený miláčik mizne.
Ale čakala ju ešte jedna strata.
Popri nej prekízla pružná postavička najstaršej dcéry Ma. Dievčina sa bez rozmýšľania vybrala za Hadom.
Keď sa Ave vrátil v noci z lovu, bol prekvapený, ako skľúčene ho doma privítali.
Dozvediac sa o dvojnásobnom nešťastí - o Avikovej smrti a odchode starších detí z domu - zachmúril sa a zaboril ruky do hustej šedivejúcej brady.
- Aj keby som nemala pravdu, a samozrejme, že nemám, - ako Had a Ma vyžijú sami? Musíš ich priviesť späť!
- To je nevyhnutné, - odpovedal Ave. - Sami neodrazia útoky faetoidov, ktorí obnovili vojnu s nami. Ich prvá korisť, náš úbohý Avik, len posilní ich zúrivosť a zaťatosť.
- Nechce sa mi to veriť! - protirečila Mada. - Ak Hor Zem tak dlho žil s nimi a kadečo ich naučil, mohli nášho Avika uniesť, aby ich tiež učil. Ale Hada a Ma musíš priviesť späť.
- Nájdem ich, - prisľúbil Ave a zamyslene dodal: - Bolo by dobre, keby si mala pravdu, čo sa týka Avika.
Ako skutočne statočný Faeňan, usiloval sa nedať pred ženou najavo, ako ho zgniavilo všetko, čo sa stalo.
- Ten hovoriaci zver ma znepokojuje, - pokračoval Ave.
- Ja doňho vkladám všetku nádej! - pripojila sa Mada. - Podľa Hadových slov hovorí tak, ako hovoril náš nezabudnuteľný priateľ Hor Zem.

- Práve to ma znepokojuje.
- Mňa zase teší. Veď pocit vďačnosti nebol cudzí dokonca ani Cing. Hovoriaci zver, nech už by to bol ktokoľvek, môže Avika zachrániť.
- Asi je to žiak Hora Zema. Sama si vravela, že Hor Zem ako vodca chcel zvery všeličo naučiť.
- Ale prečo sa vrátili? Možno Hor Zem už nie je medzi živými... On by ich sem nepustil, alebo by prišiel k nám.
- Ktovie, čo sa za tie dlhé roky stalo s naším priateľom... - vzdychol si Ave Mar.
- Možno potrebujú nového vodcu a prišli si po Faeňana? - riekla Mada.
- Nájdem Hada a spolu s ním nájdeme nové táborisko faetoidov. Možno sa stretneme s Horom Zemom alebo dokonca nájdeme nášho Avika živého. Alebo aspoň zajmeme niektorého z hovoriacich zverov a povypytujeme sa.

Lenže Avemu sa nepodarilo svoj plán uskutočniť. Had a Ma odišli niekam veľmi ďaleko. V blízkych jaskyniach neboli. Len aby sa nestali korisťou faetoidov!

Možno niekde v inom lese založili nové táborisko Faeňanov na Zeme. Urazený lovec neodpustil matke jej výčitku, hoci do istej miery si ju aj zaslúžil.

Ani o Avikovi sa nič nedozvedeli.

Život Aveho a Madinej rodiny pokračoval. Akoby náhradu za zahynutého Avika a odídené deti porodila Mada dvojčatá, chlapčeka a dievčatko, a mala s nimi starostí vyše hlavy. Aj ostatných starostí mala viac ako dosť.

Pripravovala jedlo pre celú rodinu, spolu s mladšími dcérami vyrábala kože, aby pomocou šliach pošila primitívny odev a obuv pre dorastajúce deti i pre seba a Aveho. Musela zbierať liečivé rastliny, v ktorých sa už vyznala nielen preto, že kedysi bola sestrou zdravia. Opatrovala každého člena svojej veľkej rodiny. Made nezostával čas pomáhať Avemu pri love.

Po celodennej práci, keď nastala tma, Mada udržiavala v kozube oheň, kamenným tíčikom drvila v kamennom mažiariku zrno, čo cez deň nazbierala, a rozprávala deťom rozprávky.

Nič si nevymýšľala, jednoducho spomínala na svoj život na Faene. No malým Zemanom, ktorí žili v pralese, znelo rozprávanie o domoch po oblaky alebo o samohybných izbách, ktoré vzlietali dokonca do vzduchu ako vtáky, ba aj o riadenej hviezde, na ktorej prišli rodičia na Zemu, ako prečudesná, neuskutočniteľná a nemožná rozprávka.

Tieto rozprávky o nenávratnej minulosti v polospánku počúval aj Ave Mar, keď sa unavený zvalil na lôžko.

Počúval a nevedel pochopiť, či sa mu snívajú fantastické sny, alebo pri slovách už šedivej, ale ešte vždy krásnej Mady spomína na obrazy, ktoré kedysi naozaj videl.

A za zvukov nekonečne milého hlasu sa prvý Faeňan na Zeme zamýšľal nad tým, čo čaká jeho deti a vnukov?

Vrátia sa sem faetoidi? Alebo azda hovoriaci zver, ktorého Had pustil na slobodu, z vďačnosti k záchrancovi nielen že sám zachráni Avika, ale aj odvedie odtiaľto faetoidov, ako to kedysi urobil Hor Zem? Alebo už nežije ani Hor Zem ani Avik a vojna s faetoidmi sa obnoví? Kto prežije tento zápas? Kto osídli planétu rozumnou rasou: potomkovia Faeňanov, alebo potomkovia faetoidov? V procese vývoja sa začnú podobať dnešným Faeňanom. Alebo treba zákon vývoja všetkého živého chápať širšie, ako si mysleli na Faene? Rozšíriť ho z jednej planéty na všetky obývané svety? Všade sa môžu nájsť rozumné bytosti a premiestňovať sa na tie planéty, kde sa rozumné bytosti nestihli zjaviť. Pustia sa tam do boja s menej vyvinutými. Či nie je v tom zmysel univerzálneho zákona boja o existenciu, v ktorom rozum musí mať prevahu?

Ave sa rozhodol vytesať svoje myšlienky i osudy svojej rodiny slovami do skaly v horách, kam chodil loviť.

Raz jeho rozumní potomkovia prečítajú tento záznam.

Ale na koho sa budú podobať?

Kniha druhá - SYNOVIA SLNKA

Meť nič vznešenejšieho a krajšieho,
ako dávať šťastie mnohým ľudom.
Ludwig van Beethoven

Časť prvá - MISIA ROZUMU

Ratolesť šťastia
i lásky kvet
zdobí.
Strom života, jeho kmeň.
Ale korene...!
Bez nich zoschne ratolesť, zvädne kvet.
O šťastí, láske aj ty snívaj,
no pamätaj:
Koreňom života POVINNOSŤ je!
Tom Fae, prvý maranský básnik
(prvé tvorivé obdobie)

Prvá kapitola / SRDCE NEBA

Hviezdy boli také jasné, že sa zdali byť celkom blízko. Najmä najjagavejšia z nich, Večerná hviezda (Tlau-itzcol-penta-cauhtli). Tá ako jediné nočné nebeské teleso aj v noci vrhá tiene. Keď na ňu človek dlho hľadí, rozozná nielen žiarivú iskru drahokamu v korune boha Noci, ale i drobný planúci disk, jeho oko. Z času na čas sa zužuje, nadobúda tvar ohnutej čepele, akú má nôž na rezanie sladkých stebiel. Lenže toto vidia iba bystrozrakí žreci - vykladači z hviezd.
Hlavný z nich - Toltecoatl (Ľudský Had) - za nocí, ktoré poznal iba on, vystupoval na vrchol stupňovitej pyramídy, čo sa týčila nad mestom Tolla. A zostával sám s hviezdami, z ktorých polohy vedel čítať budúcnosť, začiatky vojen, slávu alebo hanbu vodcov.
Veľký žrec nosil dômyselný, úžas vzbudzujúci účes: vlasy, zlepené krvou obetí, mal uložené v tvare hada, ktorého meno nosil. Obrovský hákovitý nos mu prevísal nad vypučenou hornou perou a nepomerne malou čeľusťou. Oči s nedobrým leskom sa dvíhali k spánkom, obočie sledovalo líniu dozadu zrazeného čela - dôsledok starostlivosti o budúcu krásu novorodenca, ktorému stláčali lebku špeciálnymi doštičkami.
Najmladší syn Hrmiaceho Hada - Najvyššieho vodcu Tolly - podobnou starostlivosťou poctený nebol. Ako siedme dieťa (ešte k tomu od vedľajšej ženy, bývalej otrokyne), nemohol sa uchádzať o zdedenie moci, a jeho lebku teda nechali bezo zmien. Okrem toho nemal vlasy čierne, ako sa patrilo na vodcu, ale svetlé. A preto Topeltzina, syna Najvyššieho vodcu, už ako mladíka mnohí pokladali za ošklivého pre jeho dlhú tvár, vysoké čelo, rovný nos a vlasy ako vyblednutá látka.
Ale dievčina Xochiquetzal (Motýlik) bola inej mienky. Hrmiaci Had (Mixcoatl) jej vôbec nepripadal príťažlivejší ako jeho syn, hoci mal nos hrbatý, vlasy, bohato ozdobené pestrými perami, ušľachtilo čierne, čelo veľkolepo zrazené takmer do priameho uhla s líniou nosa, dolnú čeľusť dokonale malú. Xochiquetzal, tajná dcéra Veľkého žreca, s podlhovastými, tmavými, ohnivými očami, modročiernymi lesklými vlasmi a akurátne zrazeným čelom, bola ozdobou kmeňa.
V tú hviezdnu noc, keď otec z pohľadu na hviezdy veštil budúcnosť, Motýlik a Topeltzin v tých istých hviezdach hľadali svoje šťastie.
Ani jedna dievčina v Tolle nebola Topeltzinovi taká drahá ako Xochiquetzal. Mladí ľudia si prisahali nežnú lásku a nepoznali nič, čo by mohlo prekážať ich manželstvu a večnému šťastiu.
Topeltzin videl v Motýlikovi stelesnenie ženskosti, nadchýnal sa jej vznešenou krásou, ale zároveň tušil

pod jej mäkkosťou krutosť jaguára, pripraveného v každej chvíli k smrtiacemu skoku. Lenže Motýlik nepotrebovala obete. Potreboval ich jej otec. Najmä v túto noc...
Ľudský Had sa pokladal za znalca hviezd a predovšetkým jednej z nich - Zvestovateľky ľudského nešťastia, ktorú žreci volali Srdcom neba.
Raz za sedem rokov sa z matnej hviezdičky stávalo oslepivé nebeské teleso, ktoré ničím nezaostávalo za samotnou Večernou hviezdou - Tlau-itzcol-penta-cauhtli. Zlovestný jas jej žiarivého disku znamenal úder Srdca neba, ktorý otrasie Zemou. A pre ľudí nebolo nešťastnejších čias.
Veľký žrec pri pohľade na Srdce neba už neraz predpovedal zemetrasenia, povodne a hlad. A vždy, keď sa jeho predpovede splnili, ešte viac sa upevňovala jeho moc nad ľuďmi.
Teraz sa Srdce neba opäť hrozivo rozžiarovalo. Blížili sa Dni veľkých obetí na zmierenie hnevu boha nebies.
Ľudský Had nečakal na úsvit, zostúpil po vysokých stupňoch, čo mu siahali po bedrá, a zamieril do paláca Najvyššieho vodcu.
Hrmiaceho Hada žrecova nočná návšteva nepotešila, ale musel v celej paráde vyjsť do sály osvetlenej fakľami a vystlanej kobercami z vtáčieho peria. Sadol si na žlté kreslo, ktorého kov na rozdiel od kameňa nikdy nestrácal lesk, tak ako ho nestrácala sláva Hrmiaceho Hada.
Práve o tejto zvláštnej vlastnosti hovoril aj Ľudský Had, keď úlisné vítal vladára.
- Žrec, iste si sem neprišiel iba preto, aby si hovoril o lesku, iste nie preto zabúdaš na oddych, potrebný tvojmu vetchému telu.
- Ó, vládca smrteľníkov, pred ktorým sa trasú všetky barbarské kmene, ohrozujúce Tollu zo severu a juhu! Nadišiel Deň veľkého proroctva. Biedny žrec vyčítal z hviezd budúcnosť. Je hrozná!
- Veľkí lovci sa neboja sykotu hadov, - uškrnul sa Najvyšší vodca.
- Pôvodcom hrozby nie je Ľudský Had, ale Srdce neba. Blíži sa jeho strašný úder, ktorý otrasie celým svetom. Treba uzmieriť bohov.
- Čo si žiada nenásytný žrec, ktorého vlasy skameneli nasiaknutou krvou? - vzbĺkol vladár. - Zasa vojny?
- Iba predvídavý vodca mohol hneď vytušiť pravdu! Je potrebná vojna, nech zarachotia vojnové bubny!
Hrmiaci Had sa vráti so zástupom otrokov, skovaných jednou reťazou.
- Starosť a strach pripravili žreca o rozum. Hrmiaci Had nemieni veriť prázdnemu vešteniu. Vládca smrteľníkov, žijúc v mieri, vystaval tu mesto palácov a chrámov s ulicami rovnými ani lúče slnka. Nepovedie vojakov na smrť, aby rozhneval uzmierené kmene a vyvolal ich odvetu, ktorá by raz zahubila skvelú Tollu.
- Nech múdry, ale nerozvážny vodca nehnevá bohov! Čoskoro bude on sám prosiť úbohého žreca o ochranu, keď sa na Tollu a jemu poddané zeme zosypú nešťastia hroznejšie ako všetky nájazdy. Či sa to nestalo pred siedmimi rokmi? Pokorný žrec mal pravdu. Ale vtedy nebol ešte Hrmiaci Had taký domýšľavý a poslušne privádzal k posvätnej pyramíde ľudí zajatých v boji.
- Vodca prelieval krv ozbrojených ľudí v boji, no žrec rozrezáva hrude bezbranných otrokov, ktorí by mohli pracovať pre jeho bohov, vŕšiť pyramídy alebo stavať cesty pre tollský ľud, čistiť lesy pre nové osevne polia.
- Nech sa vodca spamätá!
- Hrmiaci Had nepôjde bojovať so susedmi. A nedovolí nikomu, ani Veľkému žrecovi, podrývať základy štátu, vytvorené celoživotnou prácou vládcu smrteľníkov.
- Hrmiaci Had oľutuje tieto slová, i keď je na Zemi rovný bohom, - precedil Veľký žrec cez riedke zuby a spätkujúc vyšiel zo siene.
... Na druhý deň bolo jasno a slnečno, hoci ráno sa nečakane rozpútala búrka.
Ľudia sa zhromaždili na hlavnom námestí mesta Tolly pri úpätí pyramídy chrámu boha Nebies. Hlásatelia oznámili, že Veľký žrec zvestuje smutné proroctvá.
Topeltzina, ktorý býval v jednej zo zadných palácových izieb, zobudil krik z námestia. Rýchlo sa obliekol a vyšiel na námestie, dokonca bez zvyčajnej pokrývky z čiernych pier, čo mu prikrývala svetlú hlavu. Zástup búrlivo vítal svojho miláčika. Topeltzin bol idolom všetkých, čo sa venovali posvätnej loptovej hre. Nestal sa slávnym bojovníkom, pretože jeho otec dávno neviedol vojny, ale na rituálnych hrách si nezvyčajnou vytrvalosťou, silou a presnosťou vyslúžil slávu prvého hráča. Dávno by sa bol stal vodcom

hráčskeho oddielu, keby nebol býval synom Hrmiaceho Hada. Takému urodzenému mládencovi sa nepatrilo riskovať srdce - lebo vodcovia platili za prehru vlastným srdcom.
Topeltzin roztržito pozeral ponad hlavy, hľadal jedinú tvár, ktorú chcel vidieť.
Motýlik v to ráno tiež zaspala a zobudil ju ruch na námestí. Pribehla k palácu zároveň s Topeltzinom a začala sa pretískať k nemu.
Čoskoro sa dostala k milému. Nepozorovane sa držali za ruky a predierali sa k pyramíde, aby lepšie počuli slová proroctva. Mohlo byť iba to najšťastnejšie. Tak im povedali hviezdy.
Na vrchole pyramídy sa zjavil Veľký žrec. Zdola sa zdalo, že hlas Ľudského Hada prorokuje rovno z neba:
- Beda ľuďom Tolly, beda! Valia sa na nich veľké nešťastia. Nech bývalí miláčikovia bohov utekajú od ohnivých riek, čo vytrysknú z kráterov dymiacich hôr, nech sa zachraňujú pred rozbúrenými riekami, čo vystúpia z brehov, nech plačú zbedačení nad obrobenými poliami, ktoré nebude čím zavlažiť! Nech sa všetci chystajú hynúť od horúčosti a smädu, umierať od hladu. Niet blahodarných vojen, čo obohacovali ľud Tolly a privádzali k obetným kameňom zajatcov, ktorých horúce srdcia lahodili bohom. Teraz je všetko ináč! A bohovia neodpustia, že sa na nich zabudlo. Beda ľuďom Tolly, beda!
Zástupom preletel ston. Množstvo žalostne zdvihnutých rúk sa zakolísalo vo vzduchu ako tŕstie vo vetre.
Veľký žrec pokračoval:
- Biedny ochranca tých, čo ctia bohov, prosil boha Nebies, aby sa zľutoval nad ľudom Tolly, a sľúbil mu bohatú obeť: desať tunov horúcich sŕdc. Ale ako môže slabý žrec, nezištne ľúbiaci tollských ľudí, vyplniť tento sľub? Chrabrí tollskí bojovníci odpočívajú na kobercoch z vtáčieho peria a pijú omamnú pulque, ponárajú sa do "kalen". Nehodný žrec sa rozhodol vyzvať desať ráz po dvadsať junákov, aby dobrovoľne dali srdcia bohu Nebies a zachránili tak svoj ľud pred veľkými nešťastiami. Nech teda krásni junáci hneď teraz vystúpia na prvý stupeň pyramídy, a zajtra na poludnie, keď slnko nazrie cez posvätný otvor v streche chrámu, aby sa pokochalo odvážnym činom hrdinov, jeden po druhom vystúpia na obetný kameň a prejdú z neho na klenbu nebeskú.
Zástup opäť zastonal.
Topeltzin a Motýlik pozreli na seba. Potom upreli pohľad na prvý stupeň pyramídy, kam malo vystúpiť dvesto najmocnejších a najkrajších junákov. Motýlik ani čoby sa niečoho bála, malíčkom silno stisla Topeltzinov prst, a on zašepkal:
- Dokedy ešte bude jestvovať táto ľudská hanba, nehodná ani len jaguárov?
Dievčina mu vyľakane pozrela do kamennej tváre. Veľký žrec pohŕdavo pozeral dolu a trpezlivo čakal. Potom zvolal:
- Slabý ochranca smrteľníkov to vedel! Ľudia nedajú srdcia sami, ale podľa výberu bohov. Ľudský Had požiadal bohov a dostal odpoveď. Radujte sa! Desať tunov mladých sŕdc môže na miske, ktorá od krvi nestráca lesk, nahradiť jediné srdce, ak patrí najkrajšiemu, najsilnejšiemu, najurodzenejšiemu tollskému junákovi.
Topeltzin cítil, ako sa Motýlikovi chveje ruka. S úsmevom sa k nej obrátil:
- Povedal "najkrajšiemu", čiže s čiernymi vlasmi a zrazeným čelom.
Xochiquetzal prikývla.
- Tollskému ľudu oddaný ochranca sa spýtal bohov, kto by im vyhovoval, - pokračoval Veľký žrec. - A oni odpovedali: ten, kto je v meste najobľúbenejší, kto aj bez vojen vedel ukázať silu a šikovnosť, kto je rodom najbližší najmocnejšiemu človeku Tolly.
A zástup po tretí raz zastonal.
- Topeltzin je tým najšťastlivejším zo smrteľníkov! - burácal žrecov hlas. - Bohovia vybrali jeho. Iba jeho srdce môže nahradiť celých desať tunov sŕdc jeho vrstovníkov.
Topeltzin a Motýlik pocítili, ako zástup od nich odstúpil. Teraz stáli sami dvaja pred hrozným kamenným kolosom. Žreci, celí v čiernom, sa už ponáhľali k Topeltzinovi.
Do zajtrajšieho poludnia bude prvým človekom v Tolle. Veľký žrec a Najvyšší vodca ho budú ponížene obsluhovať na večernej hostine, usporiadanej na jeho počesť. Oblečú ho do najlepších odevov, budú pred ním tancovať najvynikajúcejší tanečníci, najkrajšie tollské devy sa stanú jeho milenkami.
Motýlik zhrozene pozerala na Topeltzina. Stál tam nehybný a bledý ako sadrová socha.

Žreci v čiernych kutniach odtisli Motýlika od Topeltzina a nasadili junákovi na hlavu nádhernú ozdobu zo vzácnych pier. Starostlivo a pevne chytili božieho vyvolenca za lakte a viedli ho cez živú uličku tollských ľudí, ležiacich dolu tvárou.
Iba Motýlik ostala stať. Skríkla:
- Xochiquetzal hneď rozdúcha hnev vládcu Tolly, ak mu je syn milý. A bude prosiť svojho otca, aby sa zľutoval nad jej vyvoleným.
Topeltzin sa obrátil a naposledy sa na ňu usmial.
Motýlik sa rozbehla do paláca k Hrmiacemu Hadovi. Vedel už všetko, ale z jeho zachmúrenej tváre sa nedalo nič vyčítať. Život jedného človeka (čo aj jeho vlastného syna) znamenal v boji so žrecami príliš málo. Starý vodca povedal:
- Nech dievčina nežiali. Vládca smrteľníkov jej sľubuje, že sa stane ženou jeho syna.
Motýlik zažiarila ani Večerná hviezda.
- Šiesteho, - dodal Hrmiaci Had. - Beda Veľkému žrecovi, ak sa jeho predpovede nesplnia!
Ako bez zmyslov sa vyrútila dievčina k pyramíde, aby sa dostala k otcovi. Ale ženy nesmeli vystupovať po posvätných stupňoch, a žreci ju nepustili. Vtedy začala nástojiť, aby aj ju zajtra obetovali bohom! Veď Veľký žrec vyzýval tých, čo chcú dať srdce. Žreci mlčali.
Celú noc prestala Motýlik pri spodnom stupni pyramídy. Počula hluk hostiny, doliehajúci z paláca. S hrôzou myslela na to, že v čele hodujúcich sedí jej Topeltzin a že ho objímajú najkrajšie tollské dievčiny. Nešťastnú Xochiquetzal mučil žiaľ i žiarlivosť. Hrdosť jej nedovoľovala zúčastniť sa hostiny po boku božieho vyvolenca. Ale nik jej nezabráni, aby s ním nevystúpila na obetný kameň. Taký je zákon bohov.
Žreci mlčali, ale podarilo sa jej ocitnúť sa celkom pri základoch pyramídy. Ľudia na seba veľavýznamne pozerali a ukazovali na ňu. Nevedela, že jej prekrásne vlasy, rovné a modravocierne, úplne zbeleli. Ale Motýlikova tvár bola mladá a krásna ako predtým. Sivé vlasy len podčiarkovali jej krásu. Samotný Veľký žrec, keď videl, čo sa stalo s jeho dcérou, vyhlásil, že boh Nebies ju obdaroval striebrom svojich hviezd na znamenie, že zavrhol jej želanie obetovať sa spolu s Topeltzinom. Ľudský Had porušil zákon bohov; i pri všetkej krutosti predsa len miloval svoju dcéru.
Slnko na nebi sa neodvratne blížilo k bodu, ktorý sa pre Topeltzina mal stať osudným. Žreci v čiernych odevoch poháňali mladíka po ceste k pyramíde. Nemal už na sebe bohaté rúcho, jeho nahé telo pokrývala lazúrová farba.
S hlavou vysoko vztýčenou kráčal uprostred zástupu, čo sa ešte včera klaňal svojmu idolu, no teraz ho bez reptania odovzdal žrecom.
Keď zbadal Motýlika s vlasmi ešte svetlejšími, ako mal on, prekvapene otvoril oči a spomalil krok. Ale žreci ho hrubo postrkovali k posvätným stupňom.
Na šťastie úbohá Motýlik nevidela, ako priviedli Topeltzina k obetnému kameňu, ako ho zvalili. Štyria žreci ho , zdrapili za ruky i za nohy a ťahali ich dolu. Mladíkova svetlá hlava sa vyvrátila dozadu, široká hruď sa vypla.
Veľký žrec Ľudský Had rozrezal napnutú kožu ostrým nožom, vytrhol bijúce srdce a zdvihol ho vysoko nad hlavu.
Ľudský Had s chrapľavým výkrikom šťastia hodil na zlatú misku zakrvavené, ešte stále bijúce srdce.
Žreci náhlivo zhodili lazúrové telo zo strmej steny pyramídy. Telo zletelo dolu a dopadlo na dláždené námestie.
Zástup cúvol a žreci v čiernych kuklách, ktorí vybehli, nevedno odkiaľ, schytili telo a odvliekli ho dnu do pyramídy.

Druhá kapitola / NEBESKÝ PÚTNIK

Ja, Inko Tichý, neskôr nazvaný Quetzalcoatl a Kon-Tiki, uviedol som rozprávanie o Misii rozumu príbehom o Topeltzinovi preto, lebo osud, ba aj meno nešťastného mládenca sa čudným spôsobom splietlo s mojím životom od chvíle, ako sa k Maru začalo blížiť kozmické teleso, ktoré tollskí žreci nazývali Srdce neba a maranskí hviezdovedci - Mesia.
Spolu s naším učiteľom, veľkým hviezdovedcom Vokarom Nositeľom, múdrym, ale škriepnym

Maranom, ktorý neznášal mienku iných, a s mojím priateľom Notarom Krikom, ktorý bol najkrajším a najrozumnejším mladíkom na Mare a ktorého všetci volali jednoducho Not Kri, sme sa pripravovali preveriť znepokojivé predpoklady Vokara Nositeľa o možnej zrážke Mesiu s Marom. Všetci obyvatelia hĺbkových miest vzrušene očakávali naše uzávery.
Jeden z hvezdárskych ďalekohľadov vyniesli z observatória rovno pod holé nebo, kde bola viditeľnosť v riedkej atmosfére Maru omnoho lepšia ako cez priehľadnú kopulu. Samozrejme, že na dýchanie taký vzduch nikomu nestačil. Nie bez príčiny boli na Mare popri prudko dýchajúcich jaštericiach jedinými predstaviteľmi živočíšneho sveta Marania, ktorí sa sem dostali, nevedno ako.
Riedka maranská atmosféra bola slabou ochranou pred padajúcimi meteormi. My hviezdovedci sme vypočítali, že za dvadsaťštyri hodín spadne na celú planétu toľko veľkých a malých kozmických telies, že by zhromaždené na jedno miesto vytvorili kocku o hrane dlhej päťdesiat krokov. Na šťastie väčšina meteorov zhorela v atmosfére a nebezpečné boli len tie najväčšie. Pravdaže, hviezdovedec, čo pracoval v skafandri, riskoval, no nie viac jako ktorýkoľvek z Maranov, ktorí robili v oázach, zavlažovaných umelými hĺbkovými riekami, čo prekopali mnohé maranské pokolenia.
Horlivo som sledoval cez ďalekohľad čoraz jasnejšie žiariacu hviezdičku Mesia, zaznamenával som jej zvláštny pohyb medzi ostatnými hviezdami. Letela po pretiahnutej nepravidelnej dráhe, podliehala vplyvu okolitých planét, a preto sa raz mohla s niektorou z nich zraziť.
Takéto nebezpečenstvo sa opakovalo raz za každého tri a pol cyklu (sedem pozemských rokov).
Kopula observatória sa spájala so strmými skalami vyhasnutej sopky, v ktorých bolo množstvo jaskýň, kde sa usídlilo naše hĺbkové mesto. Od prstencovitých hôr sa rozprestierala kamenná púšť, povyžieraná krátermi po popadaných meteoroch. V diaľke sa modrali húšťavy oázy.
Zrazu sa temná noc rozjasnila. Pocit slepoty, ostrá bolesť v hrudi a dusenie mi zastreli svet.
Ako sa neskôr zistilo, dosť veľký meteor sa zaryl do kamenistej pôdy neďaleko hvezdárskeho ďalekohľadu, do ktorého som pozeral. Vybuchol ako rozprávková bomba Faeňanov. Kameň, čo vyletel z nového krátera, strhol mi z chrbta balóny, ostrý úlomok meteoru mi roztrhol skafander a rozrezal hrudník pod rebrami (na dlhé roky mi tam zostala hlboká jazva.)
Zrazený a oslepený som spadol, rozhodil ruky a donútil som sa zatajiť dych ako pri vynáraní.
Môj priateľ Not Kri, ktorý sa podobne ako ja venoval svojráznemu športu vynárať sa bez skafandrov na povrch planéty, vybehol bez prilby z observatória a v daždi úlomkov bežal ku mne.
Človek musel byť vycvičený ako on, aby ma zodvihol a bez jediného vdýchnutia doniesol k observatóriu.
Obaja sme klesli bez vedomia k nohám Vokara Nositeľa, ktorý sa presvedčil, že moja rana nie je smrteľná. Spolu s precitnutým Notom Kri ju zašil šikovne ako dávnovekí žreci zdravia.
Podzemnou chodbou ma preniesli do hĺbkového mesta, kde som sa potom prebral.
Boli sme s Notom Kri priatelia, hoci sme sa od seba líšili vo všetkom, ak nerátame, že obaja sme boli ctibažní.
Pravda, ešte v jednej veci sme sa s Notom Kri zhodovali: obaja sme boli zaľúbení do Hnedy Jasnej (Hnedy Jas, ako ju všetci volali).
Not Kri a ja sme ustavične súťažili. Treba povedať, že náš učiteľ vo väčšine prípadov nedával prednosť mne. Bol som príliš nevyvážený, podľa učiteľa som príliš slobodne narábal s vedomosťami, pripúšťal dohady a fantáziu.
Priznávam, že fantázia bola azda mojou najsilnejšou i najslabšou stránkou. Ona ma priviedla ku hviezdam, donútila zapodievať sa predhistóriou Maranov, ktorých záhadné objavenie sa na našej, pre život málo vyhovujúcej planéte, dávalo predstavivosti bohatú potravu. Seriózni hviezdovedci mi nemohli odpustiť, že som všetky meteory, čo dopadali na Mar, ako i malé kozmické telesá, roztrúsené na kruhovej dráhe medzi Marom a Jupim, pokladal za úlomky kedysi jestvujúcej planéty Faena. Podľa ich názoru Faena mala ešte len vzniknúť, pretože vraj všetky planéty kedysi vznikali zo zhlukov meteorov.
Životovedci ma zasa vylúčili z Poznania za to, že som pripúšťal možnosť príchodu Maranov na Mar z inej planéty, kde bohatstvo foriem života umožnilo, aby sa zjavila i najvyššia rozumná bytosť. Poznanie na Mare tvrdilo: Marania sú výsledkom rozvoja hĺbkových bytostí, ktoré na najvyššom stupni vývoja vyšli (v skafandroch) na povrch planéty.
Trpel som, ale ďalej som sa nadchýnal dávnymi rozprávkami o Faeňanoch, ktorí vraj žili na planéte

Faena a zničili ju počas príšernej vojny použitím neznámej energie.
Not Kri, ktorý pri sporoch vždy súhlasil s Vokarom Nositeľom, sa mi neľútostne vysmieval ešte aj v prítomnosti Hnedy Jas. A škriepili sme sa o čomkoľvek. Napríklad o pôvode planéty Mesia. Pokladali ju za "hosťa", čo priletel do našej sústavy planét; ja som ju zase pokladal za bývalú obežnicu Faeny. Keď Faena vybuchla a potom sa rozpadla na kusy (z nich sa nárazmi vytvoril neskôr prúd meteorov), nemohla dlhšie udržať bývalú obežnicu, Mesia sa od nej odtrhol a našiel si vlastnú, pretiahnutú a nepravidelnú dráhu.
I keď z hľadiska hviezdovedy všetko v mojej hypotéze bolo dostatočne odôvodnené, vedci ju zavrhovali, pretože podľa mienky autorít nemohli planéty samy od seba vybuchnúť. Takto dôvodil aj Not Kri.
Hneda Jas nás vždy počúvala s neskrývaným záujmom a pohľadom modrých očí prechádzala z jedného na druhého.
Hneda Jas bola tá najočarujúcejšia bytosť. Neveľké vypuklé čelo, jasná línia profilu, výrazné pery vždy pripravené usmiať sa, spýtavé oči pod klenutými oblúkmi obočia.
- Inko Tichý, ty hádam veríš vo Faeňanov? - spýtala sa raz. - Veríš, že rozumné bytosti brali niekomu život? - Hneda Jas mykla plecami.
Not Kri víťazoslávne pozrel na mňa.
- Výplody zvrátenej fantázie, - poznamenal uštipačne. - Naši predkovia by boli museli svojich potomkov chirurgicky prerábať, aby ich zbavili dedičnej divosti.
- Nemyslím, že by Maranov prerábali takým spôsobom.
- Potom prečo sme obaja ochotní jeden druhého poraziť, ale nie zničiť?
- Mám hypotézu, ale bojím sa, že ju vysmeješ.
- Prosím ťa, povedz ju, - zamiešala sa Hneda Jas. Začal som obhajovať pre Maranov dosť čudnú teóriu:
- Charakter Faeňanov, našich dávnych predkov, závisel od ich životných podmienok. Možno nevedeli dorábať jedlé plody tak ako my, využívali živné látky nahromadené samotnou prírodou v živých organizmoch a aby ich získali, živili sa mŕtvolami zvierat, ktoré kvôli tomu zabíjali. Zrejme zabíjanie bolo pre nich všednou vecou a dokonca nenahraditeľným prostriedkom existencie.
- Čože? - zhrozila sa Hneda Jas. - Jedli sa navzájom? Not Kri sa rozosmial:
- Skutočne divá hypotéza o divých mravoch. Treba ti povedať, Inko Tichý, že Poznanie určilo jestvovanie dvoch svetov: rastlinného a živočíšneho. A okrem umelého získavania živných látok môže živočíchom slúžiť za potravu iba rastlinstvo. To je všeobecne známe. Na Mare iné príklady nie sú.
- Ale na Faene mohli byť, - protirečil som.
- Čo sa teda stalo s potomkami Faeňanov na Mare? Prečo sa prestali živiť jeden druhým? - spýtal sa ironicky Not Kri.
- Pretože sa presťahovali na Mar a v nových podmienkach mohli vyžiť iba tak, že spoločne bojovali s drsnou prírodou. Žili v umelo vytvorených podmienkach a štedrú faeňanskú prírodu nahrádzali vytvorením jej pochodov v oblasti získavania živných látok.
- Ach, teda tak! - posmieval sa ďalej Not Kri.
- Máš rád fakty. Prosím: zloženie vzduchu, ktorý nevyhnutne potrebujeme pri dýchaní, sa v našich hĺbkových mestách udržuje umelo. Práve tak bolo treba obnoviť pochody na získavanie živných látok už nie v živých organizmoch ako kedysi na Faene, ale v kotloch a rúrach. Spoločenské usporiadanie Maranov slúžilo predovšetkým týmto cieľom. Ináč by Marania neboli vyžili. A dnes je každý Maran vychovávaný k tomu, aby slúžil všetkým a dostáva za to všetko, čo potrebuje k životu, v rámci rozumného sebaobmedzenia. Nik nevdýchne viac vzduchu, ako sa zmestí do jeho pľúc, nik nezje viac, než potrebuje jeho organizmus, nebude žiadať viac oblekov alebo skafandrov, ako si môže obliecť, alebo viac ciel, než môže obsadiť aj s rodinou. A samozrejme, o nijakom zabíjaní tu nikdy nemohlo a nemôže byť ani reči. Nuž preto nové podmienky a výchova urobili z Maranov bytosti rovnoprávne a úplne iné, ako boli ich predkovia, Faeňania. Teraz vieme, že práve pre rôzne životné podmienky sa živočíchy odlíšili od rastlín.
- To sú nezmysly! - znovu sa rozosmial Not Kri. - Náš učiteľ má skutočne pravdu, keď vystríha študujúcich pred fantáziou, čo vedie do slepej uličky nezodpovednosti.

Takto sa zvyčajne končili naše spory s Notom Kri. Na mňa navliekli "hanebný skafander úbohých vedomostí", a Hnede Jas prenechali právo uznať ma za porazeného.
No predsa len bola pre nás s Notom Kri hádankou. Všímal som si, ako jej oči zažiarili vnútorným jasom, len čo prišla reč na rozprávkových Faeňanov. Ani jednému z nás neprisudzovala víťazstvo, ani jedného z nás neuprednostňovala.
Keď som sa začal zotavovať zo zranenia úlomkom meteoru, priviedol Not Kri na návštevu Hnedu Jas. Aby ma povzbudil, povedal, že naše pozorovania Mesiu upokojili Mar. Na základe nich matematické prístroje vypočítali, že Mesia sa s Marom nezrazí. Nielen to; pre nás nebezpečný Nebeský pútnik prestane existovať.
- Ako to, že prestane existovať? - začudoval som sa.
- Dostal sa na nepravidelnú dráhu medzi Zemu a Venu a zrazí sa s planétou Zema na jednom zo zväčšujúcich sa okruhov, - odpovedal Not Kri.
Neviem, ako vysvetliť všetko, čo sa potom stalo. Hádam mojím chorobným stavom. Po slovách Nota Kri som upadol do bezvedomia a začal som blúzniť, tvrdil som čosi o pokrvných bratoch rozumu, o našej povinnosti zachrániť ich.
Keď som prišiel k sebe, Hneda Jas ma držala za ruku a mne bolo z toho tak veselo a dobre, že sa mi nechcelo otvoriť oči.
Tieto chvíle zmenili celý môj osud, spojili ho s prerušeným životom mládenca Topeltzina na Zeme, o ktorom som hovoril na začiatku.
No i tak, skôr ako budem hovoriť o sebe, musím porozprávať o Maranoch, ktorí ma vychovali a urobili zo mňa to, čo som, so všetkými mojimi úsiliami a nedostatkami.
Maranské hĺbkové mestá oddávna spravovali Výbory matiek. Matky boli vždy ctené v rodine, v meste, na celej planéte. Matky nás privádzali na svet, matky vychovávali Maranov v duchu spoločnosti. O mnoho rokov neskôr, na Zeme, som mal možnosť dozvedieť sa, že niektorých malých Zemanov (ľudí) náhodou vychovali zvieratá, ktoré si ich prisvojili. Deti sa vyvíjali, dospievali, no zostávali zvieratmi dokonca aj vtedy, keď sa neskôr dostali medzi ľudí. To, čo robí človeka človekom, vštepuje mu matka (alebo vychovávatelia, ktorí ju nahrádzajú) do šiestich rokov. Ak v tomto čase nie je dieťa pod vplyvom ľudí, ak sa neusilujú výchovou z neho spraviť človeka, už nikdy sa ním napriek všetkej dedičnosti nestane.
Týmto si vysvetľujem, prečo my, Marania, vychovaní matkami a neskôr učiteľmi v duchu plnenia Povinnosti voči všetkým, kladieme túto Povinnosť nad všetko ostatné. Dávnoveké verše Toniho Fae, jedného z našich rozprávkových hrdinov, sme od útleho detstva vnímali ako základný zákon života:

Ratolesť šťastia
i lásky kvet
zdobí
Strom života, jeho kmeň.
Ale korene...!
Bez nich zoschne ratolesť, zvädne kvet.
O šťastí, láske aj ty snívaj,
no pamätaj:
Koreňom života Povinnosť je!

U mňa, pri mojej prehnanej fantázii pocit POVINNOSTI prerástol hádam všetky medze. Pamätám sa, naša rodina na čele s mamou, ktorá patrila do Výboru matiek Mesta Povinnosti (ešte aj naše mesto sa tak volalo), bývala v niekoľkých celách, vysekaných v stene stalaktitovej jaskyne, zariadených elegantným pleteným nábytkom z modrastých kríkov, ktoré boli vypestované v oázach na povrchu. Pred naším vchodom rástol podzemný strom; vysadil ho náš dedo. Živý strom medzi kamennými stalaktitovými stĺpmi. Vždy som sníval o zázračnom strome...
Naša matka mala rada sochárstvo a sama bola sochárkou. Podľa krásnej kamennej sochy, ktorú urobila, poznal som svojho otca; zahynul na povrchu Maru pri výbuchu meteoru. Otec bol inžinierom a

mal na starosti zásobovanie oáz vodou. Zahynul v oblasti roztopenej vody, čo obklopovala polárne ľady. Pre mňa a mladšiu sestričku Ivu bol stelesnením Povinnosti.
Naša mama so svojou tvrdou a pevnou povahou nikdy nezabúdala na bolestnú stratu, ale neusilovala sa uchrániť naše vnímavé detstvo pred pravdou života. Preto jednu zo stien našej spoločnej izby tvoril dômyselne urobený farebný obraz, predstavujúci výbuch meteoru a smrť nášho otca, ktorému kamene vyhodené z kráteru roztrhali skafander a strhli dýchacie balóny. Na nešťastie otec nemal vedľa seba takého priateľa ako Not Kri, ktorý by ho zachránil. My deti sme si privykli hľadieť na ten pravdepodobný obraz, namaľovaný farbami, čo svietili pod vplyvom prúdu. Keď mama prúd vypla, farby zmizli a namiesto známeho obrazu bolo vidieť starodávny basreliéf, ktorý kedysi zdobil obydlie našich vzdialených predkov. Bol venovaný rozprávkovej téme o Faeňanoch. A vždy som býval podráždený, rozrušený vyobrazením starodávneho valcovitého a vežovitého náboja, čo vraj slúžil Faeňanom na pohybovanie sa bez odrazu, na let v prázdnote, ktorý na Mare zavrhovali ako nemožný. Od detstva som túžil podobať sa otcovi.
Lenže svojou neudržateľnou predstavivosťou som rozšíril hranice Povinnosti. Ohromený správou o nadchádzajúcej zrážke Mesiu so Zemou som si predstavil príšerné obrazy úplného zániku všetkého živého na Zeme. (Možnosť života na nej sa neopovažili popierať ani také prísne rozmýšľajúce autority ako Vokar Nositeľ a s ním aj Not Kri).
Keď Not Kri s Hnedou Jas sedeli pri mojom lôžku, povedal som im, že teraz je jednoducho nevyhnutné vrátiť sa k starodávnym legendám. Veď rozprávkoví Faeňania pri záhube svojej planéty nezahynuli všetci! Podľa povestí sa zachránili dve skupiny, ktoré odleteli do kozmu na svojich zázračných lodiach, čo sa pohybujú bez odrazu. Prvá skupina zosadla na Mar a založila maranskú rasu, druhá... druhá zostala na Zeme. Tam by mali teraz žiť ich potomkovia, naši bratia po krvi a po rozume.
- Ale ako im môžeme pomôcť? Ako? - spýtala sa vtedy Hneda Jas.
- Ak sú pravdivé rozprávky o našich a zemanských spoločných predkoch, Faeňanoch, potom sú pravdivé aj v tom, že Faeňania ovládali obludnú silu, súvisiacu s rozpadom hmoty.
- S rozpadom hmoty? - cúvla Hneda Jas.
- Sme povinní túto silu opäť získať, aby sme zasiahli do nebeskej mechaniky, vychýlili Mesiu z nebezpečnej dráhy a zachránili Zemu.
- Máš horúčku, - povedal Not Kri. - Zabudol si, že niet nijakých dôkazov o tom, že na Zeme žijú rozumné tvory. Veď za tisíc cyklov odtiaľ nik neodpovedal na naše volanie elektromagnetického spojenia.
- Rozpad hmoty? - zhrozene zopakovala Hneda Jas.
- Je zbytočné o ňom snívať, - autoritatívne uisťoval Not Kri. - Ak aj Faeňania mali neznámu energiu, my nemáme nijaké nádeje získať ju znovu skôr, ako sa Mesia zrazí so Zemou. Nie bez príčiny Poznanie na Mare po celé pokolenia mlčalo o týchto problémoch. Ty, Inko Tichý, urobíš najlepšie, keď si teraz oddýchneš. - Oddychuj, Inko. Prídem k tebe, - povedala Hneda Jas.

Tretia kapitola / ODPADLÍČKA

Ale Hneda Jas viac neprišla. Čoskoro som sa úplne zotavil a nebolo už dôvodu navštevovať ma.
No i tak som po celý čas bol v duchu s ňou, pretože moja mladšia sestrička Iva Tichá hovorila iba o nej a ja som sa len takto odpútaval od myšlienok na neodvratný koniec Zemy, ktoré ma prenasledovali.
Iva bola vo veku, keď je človek zaľúbený do každého. Aj ona bola zaľúbená: do matky, do mňa, do Nota Kri, ale najmä do Hnedy Jas, ktorú pokladala za dokonalú. Iva ju vo všetkom chcela napodobňovať: v elegantnom oblečení, v dômyselnom účese, v úsilí všetko vedieť, v očarujúcej jednoduchosti správania.
Ale na nešťastie nepekná a bledá Iva Tichá bola celkom iná ako Hneda Jas. Mona Tichá, naša matka, statná, ešte stále príťažlivá, vždy vedela, čo chce. Iva však nevedela nič ani o sebe ani o svojich želaniach. Trpela tým, že nemala nijaké pozoruhodné schopnosti, ktoré by ju robili hodnou ostatných Maranov, a zdalo sa jej, že im je na ťarchu. Bolo to od nej predčasné posudzovať sa tak prísne, ale chcela sa podobať Hnede ešte aj v jej nespokojnosti so sebou. Hneda trpela tým, že nemôže Mestu

Povinnosti venovať nijaké mimoriadne vzácne schopnosti, lebo sa bohužiaľ u nej neprejavili. Hneda Jas bola iba radovou inžinierkou energetického Zariadenia dňa a noci, ktoré využívalo rozdielnu úroveň tepla na povrchu Maru cez deň a v noci. No ona by bola chcela urobiť niečo významného. To isté chcela aj Iva.
Spolu s inými Maranmi sme sa i my (Not Kri, Iva Tichá, Hneda Jas a samozrejme ja) venovali behaniu bez dýchania. Najprv sme dlho trénovali v opustených galériách, čo prekopali v horách dávne pokolenia. Nabehali sme po opustených uliciach nemalé vzdialenosti a priúčali sme sa takmer nedýchať.
Vypracovali sme si zvláštny systém dýchania, ktorý nám umožňoval využívať zásobu vzduchu v pľúcach; vdýchli sme iba pri štarte a potom až po finiši. Spočiatku sme behali desiatky krokov, potom sa vzdialenosti predlžovali.
My s Notom Kri sme aj tu súperili a striedavo dosahovali úspech.
Potom sa tréningy premiestnili na povrch Maru, kde sa nedalo dýchať. Také hry boli nebezpečné, ale rozvíjali v Maranoch mnohé vlastnosti: odvahu, vytrvalosť, odolnosť a napokon schopnosť pracovať istý čas na povrchu Maru bez skafandrov, čo malo veľký praktický význam.
Vlastne práve tejto zábave mladých som vďačil za život.
Lenže Maranky (ako prvá Hneda Jas a s ňou aj Iva) si zmysleli naučiť sa niečo viac, než je schopnosť zdržiavať sa v cudzom prostredí. Majúc pred očami príklad prudko dýchajúcich jašteríc, čo žili na povrchu, chceli aj ony postupne navykať organizmus na rovnako prudké dýchanie, aby naši potomkovia mohli vyjsť z hĺbkových osád na povrch a zvíťaziť nad nevyhnutnou degeneráciou rasy. Maranky nielenže behali v nedýchateľnej atmosfére Maru, ony sa pokúšali v nej dýchať. Samozrejme, že to neprinášalo nijaké viditeľné výsledky. Marania by sa nemohli pripodobniť prudko dýchajúcim jaštericiam, tak ako by sa nemohli pripodobniť rybám lovci perál, ktorých som neskôr videl na Zeme...
Nešťastná Zema svojím budúcim tragickým osudom zamestnávala všetky moje myšlienky. Nemal som pokoja.
V predstavách som videl jasnú, kvitnúcu Zemu s nepreniknuteľnými húštinami čudesných rastlín, so širokými riekami, tečúcimi po povrchu, ba čo viac - s obrovskými vodnými nádržami, siahajúcimi za obzor...
Na brehu takých nádrží som si predstavoval krásne mestá s ulicami rovnými ako lúče slnka, s nádhernými budovami, kde naši bratia po rozume bývali vo vystavaných, a nie do zeme vyhĺbených celách. Najveľkolepejšie budovy, ako sa mne zdalo, stáli tam na umelých kopcoch, stupňovité sa dvíhajúcich dohora. Z ich striech pozorovali hviezdy a medzi nimi tú, ktorá sa postupne rozhárala a hrozila zahubiť všetko živé na planéte.
A toto živé žilo búrlivým a rušným životom. Na úpätí obrovských kopcov s lesklými svahmi sa zhromažďovali zástupy Zemanov, aby obyvateľom miest odovzdali nádherné plody, vypestované na šírych poliach. Krásne Zemanky prijímali dary Zemy a zároveň si vyberali pekné ozdoby zo žiarivých kameňov, ktoré pre nich nazbierali v horách. A všetci tam dýchali vzduch polí a lesov na povrchu planéty nie preto, že by vedeli dýchať prudko ako naše jašterice, ale preto, lebo tento vzduch je podobný bývalému vzduchu na zničenej Faene.
Zemania sa neúnavne budú kochať sochami a obrazmi na stenách budov, plní obdivu k ozajstnej kráse.
A tu nadíde strašná chvíľa, kedy sa jedna zo slabo svietiacich hviezdičiek zmení najprv na neveľký, ale potom čoraz viditeľnejší disk, ktorý sa vyrovná dennému zdroju svetla. Vtedy sa prejaví príťažlivá sila blížiaceho sa nebeského telesa. V nekonečných vodných nádržiach sa môže zdvihnúť taká vlna tekutiny, akú si na Mare jednoducho nevieme predstaviť, privalí sa na pobrežné mestá, zmetie budovy, ľudí, zvieratá. Zároveň sa otrasie samotná planéta Zema, akoby schúlená v predtuche nešťastia. Budovy na jej povrchu sa zrútia, ich zvyšky sa prepadnú do hlbokých dymiacich puklín. Ožijú hory, chrliace oheň, ktoré poznáme aj my na Mare, ale ktoré sú na Zeme omnoho hroznejšie. Budú z nich vyletovať kúdoly dymu a rozžeravené kamene ako pri bájnom rozpadovom výbuchu. A z kráterov, čo chrlia oheň hôr, potečie roztopená magma, podobná prapôvodnému skupenstvu horniny na práve vzniknutej planéte. Ohnivé rieky potečú dolu svahmi a spália všetko, čo im príde do cesty. Dostanú sa aj k mestám na úpätí hôr a vovalia sa do ulíc, už predtým zasypaných popolom, vyvrhnutým z hlbín planéty. Ľudia, pochovaní v týchto žeravých usadeninách, sa vyparia a zanechajú v stuhnutej hmote dutiny, podobné tvarom ich

bývalých tiel.
No i tak budú tieto obete nepatrné v porovnaní s tým, čo bude obyvateľov Zemy čakať ďalej. Zlovestný disk na nebi bude svietiť nielen v noci, ale i vo dne, a začne hrozivo narastať. Planéta sa otrasie ešte silnejšie, ani čo by mykla plecami. Vtedy obrovské kusy suchej zeme zaleje voda - tak veľa tejto pre nás drahocennej tekutiny je rozliatej po jej povrchu.
Z oceánov sa vynoria iné, neúrodné kusy súše a vyklenú sa do horských chrbtov. Obrovské množstvá vyparenej vody vystúpia do vzduchu v podobe pár a kvapiek a preženú sa ponad planétu v zúrivých prúdoch, podobné našim prachovým búrkam. Ibaže namiesto každého zrnka piesku tam bude kvapka vody. Vtedy som ešte nevedel, ako nazvať podobné prúdenie vody z neba. Neskôr som sa s ním až príliš dobre zoznámil.
Ale Nebeský pútnik pokračoval v ceste, ktorú vypočítali naše matematické prístroje, letel rovno k Zeme a dostával sa do oblasti jej príťažlivej sily. Obe planéty na seba padnú. A ďalší svet zhynie v katastrofe, vyvolanej zločinom Faeňanov pred miliónom rokov.
Keď príde k zrážke, dve telesá utvoria jedno. Všetka pohybová energia Mesiu sa podľa zákona o zachovaní energie zmení v teplo, to rozohreje zrazené planéty a zmení ich v jednoliatu rozžeravenú hmotu, v porovnaní s ktorou boli ohnivé rieky magmy ani nie potôčiky, ba ani len výšpľachy...
Všetka hmota oceánov, ktoré vraj na Faene kedysi vybuchli, tu sa zmení na paru. Po nejakom čase sa celý tento párový obal ochladí a spadne na povrch planéty v príšerných lejakoch, zaplní vodou priehlbiny novej, zmrzačenej, nezaguľatenej planéty, zlepenej z dvoch telies. Na tejto beztvarej hmote mŕtvych hornín nezostane ani známky života a náš Mar s ubúdajúcou atmosférou, úbohými kríkmi, biednymi prudko dýchajúcimi jaštericami a v hĺbke sa ukrývajúcimi Maranmi bude i napriek svojmu odumieraniu kvitnúcou planétou života.
Tieto dlhotrvajúce ťažké sny odrážali moje denné myšlienky a akoby ich v noci ilustrovali. Pokračovali každú noc.
Iva videla, čo sa so mnou deje, hoci som jej o svojich vidinách ani nerozprával, a začala ma nástojčivo prehovárať, aby som sa znovu venoval behaniu bez dýchania.
Už-už som chcel sestru odbiť, ale veľmi si vzala k srdcu moje odmietnutie:
- Ak pre teba, Inko Tichý, jestvuje veľká Povinnosť, musíš to urobiť... nielen kvôli mne.
Vycítil som v jej slovách akýsi skrytý význam a súhlasil som.
V úsilí premôcť zúfalstvo, ktoré ma kvárilo, behal som zasa po nociach opustenými galériami vo vymretej časti nášho mesta, aby som si obnovil bývalú športovú formu.
Spočiatku som behal tristokrokové vzdialenosti. Po povrchu Maru, kam ma neodbytne ťahala Iva, bolo treba prebehnúť tisíc krokov po športový útulok uprostred maranskej púšte. Tam si mohol športovec vydýchnuť a nabrať do pľúc vzduch na spiatočnú cestu k vstupnej komore mesta.
Po prvých tristo krokoch sa mi v hlave všetko pomiešalo, pred očami sa mi robili tmavé kruhy, len-len že som nespadol, a musel som sa nadýchnuť. Pochopil som, že ešte nie som pripravený na tréning, ktorý odo mňa žiadala Iva.
Ale bol som húževnatý a vytrvalý. Čoskoro som prebehol bez druhého vdýchnutia štyristo krokov, potom päťsto a napokon i tisíc, ba dokonca tisíc dvesto. Pravdaže, nepodarilo sa to v prvú, ba ani v druhú či tretiu noc, ale podarilo sa.
Starší Marania, čo mali službu vo vstupnej komore mesta, pozerali na naše úsilie behať po púšti bez dýchania s nesúhlasom. No Marania nemali vo zvyku niečím obmedzovať mládež. Bez prekážok nás pustili von, ale všimol som si, že jeden z komorových Maranov si začal náhlivo obliekať skafander, možno preto, aby mohol včas prísť na pomoc.
Bežal som v ústrety jasnému disku na našom fialovom nebi a myslel som, že Iva beží za mnou. Ona vydržala bez dýchania dlhšie ako ja, ja som zasa bežal rýchlejšie. V polceste som sa obrátil a na svoje veľké prekvapenie som videl, že Iva sa vracia k mestskej vstupnej komore. Obzrela sa a rukou mi dávala znamenie, aby som bežal ďalej.
Dobehol som k valcovitému športovému útulku, preletel som cez otáčavé medzidverie, žiadostivo som vdýchol do seba dýchateľný vzduch, čo napĺňal útulok, a začul som známy hlas:
- To ja, Hneda Jas, som chcela, aby si pribehol sem ku mne, Inko Tichý!

Oblečená v striebristom priliehavom športovom úbore sa mi zdala mimoriadne krásna. Hneda Jas ma chytila za ruku:
- Chudák Inko Tichý, to ja som ťa donútila nedýchať celých tisíc krokov.
Chcel som jej odvetiť, že som ochotný vôbec nedýchať, len aby som mohol na ňu pozerať, ale na šťastie som tú hlúposť neurobil a ďalej som žiadostivo vdychoval vzduch.
- Ešte stále si sa nespamätal?
- Nie, - priznal som sa.
- Iva ti nepovedala nič o veľkej Povinnosti?
- Povedala.
- A ty si nepochopil, že to priamo súvisí so mnou?
- Nie.
- Pochopíš to, keď ti poviem, že pri tomto rozhovore som nemohla dôverovať ani len opusteným galériám mesta.
Nikdy som Hnedu Jas úplne nechápal. Ani teraz som ju nechápal. Zrazu som sa na okamih cítil šťastný. Ona sa však na mňa usmiala... Úsmevy bývajú rôzne. Tento úsmev ma ihneď prebral.
- Povedz, Inko, ešte stále blúzniš o záhube Zemy, ako vtedy po zranení?
Prikývol som.
- Rozprávaj, - žiadala Hneda Jas.
Porozprával som Hnede Jas niektoré zo svojich nočných vidín. Počúvala s rozochvením.
- To je strašné, - povedala napokon a pomrvila plecami. - Aj ja som o tom rozmýšľala, ale nie tak zreteľne.
- Aj ty? - začudoval som sa.
- Preto som aj poprosila Ivu, aby ťa sem poslala.
- Som tu.
- Teda počúvaj. Existuje Veľké tajomstvo, ktoré uchovávajú Maranky pol milióna maranských cyklov.
Vtom sa Hneda Jas započúvala a pristúpila k otáčavému medzidveriu, ani čo by sa v ňom mohol niekto skrývať.
- Čo je to za tajomstvo Maraniek? - spýtal som sa.
- Áno, čo je to za Veľké tajomstvo Maraniek? - ozval sa hlas Nota Kri, ktorý vyšiel z medzidveria.
Hneda Jas naňho vyzývavo pozrela. Ale on začal zhlboka dýchať a pokojne povedal:
- Znepokojil som sa o Inka Tichého, pretože po prvý raz od zranenia bežal tisíc krokov. A nevrátil sa hneď. Preto som si pokladal za povinnosť pustiť sa za ním.
- Ďakujem ti, Not Kri. Bol si pripravený zachrániť ma.
- Ale ako sa ukazuje, teba tu zasväcujú do Veľkého tajomstva, ktoré nepoznal ešte ani jeden Maran.
- Ak nerátame Veľkého starca, ktorý uložil Marankám, aby chránili jeho zákazy, a ak nerátame teba, - povedala Hneda Jas povýšene.
- Čože? - začudoval sa Not Kri. - Máš v úmysle aj mňa zasvätiť do toho tajomstva?
- Hej, teraz aj teba... aj všetkých Maranov! - vyzývavo vyhlásila Hneda Jas. - Veľký starec bol prvým Faeňanom, ktorý stúpil na Mar. Chcel uchrániť Maranov pred nešťastiami, čo postihli obyvateľov Faeny.
- Tieto rozprávky sme počuli, - uškrnul sa Not Kri.
- Tajomstvo je v tom, že to nie sú rozprávky, ale skutočné dejiny našich predkov. Tieto rozprávky sa nestali skutočnosťou preto, lebo Maranky dávali pozor na svoje deti.
Not Kri pokrčil plecami.
- Skutočné dejiny? - zamiešal som sa. - Rozpadová energia teda naozaj existovala? A možno sa v prázdnote pohybovať bez odrazu, letieť na iné kozmické telesá?
Hneda Jas zvesila hlavu a prikývla.
- Veľmi čudné, - poznamenal Not Kri, - prečo bolo poznanie týchto tajomstiev zverené práve Marankám? A prečo museli ostať tajomstvami?
- Maranky dávali život novým pokoleniam a pokladali za prirodzené ochraňovať budúce životy dokonca i za cenu vlastného života. Na Mare nikoho nezabíjajú, ale Maranka sama nemôže ďalej žiť, ak poruší

odkaz, že Marania sa nesmú v myšlienkach nikdy vracať k problému rozpadu hmoty, aby ho nepoužili jeden proti druhému, ako to urobili ich predkovia - Faeňania. A nikdy nesmú poznať princíp pohybu bez odrazu, ktorý rodí smrtiace náboje; má pre nich zostať iba rozprávkou, aby nevzplanuli túžbou.
Hneda Jas skončila. Vrhol som sa k Notovi Kri a objal som ho:
- Si môj priateľ! To, čo nám vyjavila Hneda Jas, ukazuje Maranom cestu k záchrane Zemanov, našich bratov po krvi a po rozume!
Not Kri sa opatrne a jemne vymanil z môjho objatia:
- Keby som veril starým rozprávkam, súhlasil by som s tebou. Ale i tak by som pochyboval o možnosti zopakovať dlhú cestu predkov.
- Hej, Maranky pol milióna cyklov skrývali dokonca i samotné jestvovanie Veľkého tajomstva, - opäť sa rozhovorila Hneda Jas. - Chránili nebezpečné vedomosti i za cenu vlastného šťastia. Pravdaže, nebolo to tak vždy. Rozpoviem vám príbeh, ktorý ako názorný príklad odovzdávali matky dcéram z pokolenia na pokolenie.
- Dnes je skutočne deň neobyčajných prekvapení, - poznamenal Not Kri. - Skúsme sa cítiť ako Maranky!
- Je to príbeh smutnej lásky a trpkej hrdosti. V obyčajnom prerozprávaní je známy ako tragédia mladých ľudí, ktorí zahynuli pre vzájomnú lásku, ku ktorej sa z hrdosti nepriznali.
- Tento príbeh poznáme od detstva, - ozval sa Not Kri.
- Hej, od detstva, - súhlasila Hneda Jas. - Lenže matky odovzdávajú dcéram už nie rozprávku, ale výstrahu. Meo a Eta sa skutočne mali radi a hrdosť ich zaviedla do púšte. Ale nie preto, že si nevyznali city. Chceli a mohli byť šťastní. Preto prišli k soche Veľkého starca, aby si dali sľub na spoločnú cestu životom. Ale Eta si pri pohľade na kamennú sochu s bradou splývajúcou na prsia spomenula na zákaz Veľkého starca o nebezpečných vedomostiach. Veď pre ne zanikla krásna planéta Faena, roztrhaná na kúsky príšerným výbuchom! V bezhraničnej hrdosti zabudla Eta na Povinnosť a rozhodla sa pomôcť milému zanechať v poznaní Maru nezabudnuteľnú stopu. A vyjavila mu podstatu Veľkého tajomstva, povedala mu, že "nedeliteľné časti", z ktorých pozostáva hmota, sú schopné rozpadnúť sa, pričom uvoľňujú v sebe skrytú energiu, ktorá sa nedá prirovnať ani len k vnútornému teplu Maru.
- Ale ak rozpad hmoty nie je rozprávka! - nezdržal som výkrik.
Hneda Jas chladno pozrela na mňa, na Nota Kri a pokračovala:
- Ctižiadostivý nafúkanec všetko pochopil, ale označil zákazy Veľkého starca za tmárske povery. Odišiel sám do vzdialenej jaskyne a uskutočnil tam pokusy, ktoré poznali iba dávni predkovia Maranov, čo žili na zaniknutej Faene. Dozvedajúc sa o úspechoch milého, Etu stále viac mučilo vedomie, že porušila sľub chrániť Veľké tajomstvo, ktorý dáva každá Maranka svojej matke. A čoskoro sa pre porušiteľku stal život neznesiteľným. Priznala sa Výboru matiek, ktorý jej nechal právo, aby sa sama odsúdila; raz sa dvere vstupnej komory, vysekané v zvažujúcej sa skale, otvorili, a dievčina štíhla ako tenký stalagmit sa vrhla na púšť. Vlasy nepokryté prilbou jej viali, hlavu mala zaklonenú, ústa sa roztvorili v šialenom dýchaní. Cez priehľadné krídla dverí ju pozorovali zhrození komoroví strážcovia. Nechceli ju pustiť, keď sa bez skafandra brala von. Ale zjavili sa dve čierno oblečené Maranky z Výboru matiek a zadržali komorových strážcov. Zo vstupnej komory vybehol - tiež bez skafandra - mladý Maran. Hltajúc nedýchateľný vzduch, ledva dobehol k priateľkinmu telu a nehybne sa zvalil vedľa nej. Komoroví strážcovia a Maranky z Výboru matiek smutne pozerali na mŕtvych milencov. Potom si obliekli skafandre a vyšli na púšť po stuhnuté telá. Obyvateľom hĺbkových miest oznámili, že Meo a Eta zomreli pre lásku, netušiac, že je vzájomná. Takáto povesť, ako viete, sa odovzdávala z pokolenia na pokolenie v priebehu takmer pol milióna cyklov. Ale v skutočnosti mala smrť milencov celkom inú príčinu.
Hneda Jas zmĺkla.
Je to najkrajšia rozprávka, akú som kedy počul, - uchechtol sa Not Kri.

Štvrtá kapitola / TAJNÝ ÚKRYT DOBRA A ZLA

Od detstva som mal rád naivnú rozprávku o opustenom hĺbkovom meste, o soche Veľkého starca a o Tajnom úkryte dobra a zla. Zdalo sa mi, že tam v kamennom vrecku rastie zázračný strom s

čiernozlatými plodmi. Obrátiš plod na jednu stranu - spoznáš dobro, na druhú - zlo. Treba len veľmi silno želať blížnym dobro - a kamene pustia človeka k čarodejnému stromu. Ale bohužiaľ, bola to iba poetická rozprávka!
Náš kráčajúci všadechod pripomínal dvoch obrovitých Maranov v ohyzdných skafandroch, ktorí nesú nosidlá s kabínou pre cestujúcich. Bežal po púšti a zanechával reťaz stôp. Dozadu ubiehali skaly, kamene a nespočetné krátery. Keby k nám teraz priletel niekto z kozmu, ako kedysi Faeňania, nebolo by ľahké nájsť nás v riedko rozmiestnených hĺbkových mestách.
V diaľke bolo vidieť na piesku čierny kameň - pamätník dávnej tragédie, o ktorej rozprávala Hneda Jas. Nevdojak som si spomenul na nedávny Súd matiek.

Mona Tichá, veľkolepá vo svojich šedinách, prísne pozrela na Výbor matiek a na obžalovanú Hnedu Jas.
- Všetci poznajú túto povesť, pol milióna cyklov plakala mládež nad osudom milencov, čo zomreli pre lásku. Ale všetko bolo ináč! Obaja porušili veľkú Povinnosť, základ života Maranov. Maranka vyjavila svojmu milému zakázané Veľké tajomstvo dávnych Faeňanov a umožnila mu ísť správnou cestou, nebezpečnou a zakázanou, zopakovať niekdajšie objavy predkov. A rozpadová energia mohla znovu zahubiť planétu, tentoraz Mar. Výbor matiek vtedy žialil pri súdení Marankinho zločinu, ale ona sama rozhodla, že nemá právo žiť. Aj jej priateľ vyniesol nad sebou ortieľ smrti a obaja zahynuli. Tak bola maranská civilizácia zachránená.
Matky z výboru mlčali.
- Nuž a teraz, - pokračovala Mona Tichá, - jaskyne v Meste Povinnosti sú plné kriku, že Maranka Hneda Jas porušila Veľké tajomstvo; oznámil to Maran Not Kri, ktorý sa proti svojej vôli dozvedel zakázané. Obžalovaní: Hneda Jas, Not Kri a Inko Tichý! Súdi vás Výbor matiek. Vstaňte!
Vo veľkej jaskyni sa zhromaždili členky Výboru matiek, rôznorodé Maranky, jedny už zvädnuté, druhé v zrelej kráse, pokojné alebo znepokojené, zamračené alebo s povzbudivým úsmevom v kútikoch stisnutých pier.
Hneda Jas, Not Kri a ja, Inko Tichý, sme prešli ku kamennej stene s vlnistými kvapľami.
Mona Tichá, prvá z Výboru matiek, na nás hrozivo pozerala:
- Hneda Jas! Narieka tvoje svedomie, že si porušila veľký zákaz a vystavila nebezpečenstvu maranskú civilizáciu?
- Nie, nenarieka, - jasne odpovedala Hneda Jas. Mona Tichá sa zamračila:
- Potom nech odpovedá Not Kri. Počul o veľkých zákazoch, ktoré okrem Maraniek poznajú iba najvyšší znalci Poznania, vyhýbajúci sa zakázaným cestám?
- Spolu s Inkom Tichým som počul o zákazoch od Hnedy Jas v športovom útulku, ktorý sa nachádza tisíc krokov od vstupnej komory, - náhlivo prisvedčil Not Kri...
- Nevystavila som tým maranskú civilizáciu nebezpečenstvu! - prerušila ho Hneda Jas.
- Teda takto ty uvažuješ! - Rovné čierne obočie Mony Tichej sa zvraštilo pod šedivými vlasmi. - Čiže tebe je jedno, či tu príde k rozpadovej vojne, alebo nie?

Stĺpy piesku - predzvesť blízkej búrky za oknom všadechodu - ma vytrhli zo spomienok.
Piesok sa dvíhal v úzkych jazykoch, ktoré sa potom spájali do pieskovej rieky, a kráčajúci stroj akoby sa cez ňu brodil. Sivé spenené more sa zlievalo so zhnednutým nebom. Potom sa k nízkym oblakom prachu začali dvíhať pokrútené tmavé stĺpy a hnali sa nám krížom cez cestu. Not Kri nútil všadechod tu bežať, tu zasa uskakovať na bok, aby sa vyhol stĺpom. Mnohé víriace stĺpy len-len že o nás nezavadili. No jeden z nich sa predsa zrazu mykol do boku a zrútil sa na všadechod. Roboty zrazilo z nôh, kabína sa prevrátila. Bezmocne sme sedeli na oknách, protiľahlé okná nad nami boli tmavé.
Hneda Jas sa usmiala:
- To je skvelé, Inko Tichý!
Moja matka, Mona Tichá, sa silno udrela, ale nedala to najavo. Druhá matka z výboru, Pekna Mesia, nositeľka mena bájnej hrdinky, chodila od jedného k druhému a usilovala sa všetkým pomôcť.
Elektromagnetické spojenie bolo prerušené, vonkajšie súčiastky všadechodu pokazené.

- Treba ísť do Mesta Života pešo, - usúdila Hneda Jas.
- Nehovoríš dobre, - ozvala sa Mona Tichá. - Sama príroda je proti nášmu úmyslu. Nesmieme ísť. Tu nás nájdu. Sem príde pomoc.
Not Kri sa úctivo pripojil k Mone Tichej. Ja som, pravdaže, podporoval Hnedu Jas. Rozhodujúce slovo mala Pekna Mesia.
- Pravdu povediac - lepšie je ísť, ako ležať, - navrhla s previnilým úsmevom.
Nebolo ľahké dostať sa von, museli sme kopať stále sa zosýpajúci priechod a napĺňať kabínu pieskom. Pri pohľade na Hnedu Jas, ktorá vyhrabávala piesok zo strmého priechodu, spomenul som si na jej hrdú odpoveď Súdu matiek.

- Rozpadová vojna u Maranov? Nie! Pred pol miliónom cyklov Faenania oprávnene zakázali potomkom skúmať nebezpečné problémy. Ale či sa dnešní Marania podobajú na svojich predkov, čo zahubili Faenu? Či jedia kúsky mŕtvol? Či zabíjajú, aby sa nasýtili?
Jaskyňou preletel šum rozhorčenia.
- Ale podstata netkvie v tom, či u nás niekto je alebo neje časti mŕtvol, - pokračovala Hneda Jas. - Diktátor Zúr Jupi nejedol nič živé, a vôbec mu to nebránilo zničiť miliardy životov. U Faeňanov bol základom bytia boj medzi sebou. U nás je to vzájomná pomoc. Je zločinom hovoriť tu o vojne!
Mona Tichá prerušila Hnedu Jas:
- Zločin? Kohože ty obviňuješ?
- Vás, Výbor matiek! Vás, ktoré bezmyšlienkovite nútite Maranky brzdiť rozvoj cilizácie!
- Mlč, Hneda Jasná!
Moja matka sa obrátila ku mne:
- Vedel si, Inko Tichý, o tom, že si neskúsené srdce nahovoril na zločin?
- Hneda Jas nie je schopná zločinu! - odpovedal som rozhorlene. - Porozprával som jej iba o tom, čo hrozí Zeme pri zrážke s Mesiom, a opakujem to Výboru matiek. - Videl som, aké ohromené boli matky, keď počúvali o povodniach a zemetraseniach, o zániku miest a napokon celej planéty. - Zemu a jej obyvateľov môže zachrániť len rozpadový výbuch na Mesiovi, ktorý ho vychýli z nebezpečnej dráhy.
Vstala Pekna Mesia.
- Slová Hnedy Jas a Inka Tichého rania srdce každému. U nás nikto ani len vo sne nepomyslí na zabíjanie. Akože sa môžu ženy zmieriť so záhubou miliónov sŕdc.
Mona Tichá zostala tvrdá:
- Nech nám hviezdovedec Notar Krik povie, či nám rozumné tvory zo Zemy odpovedajú na naše volanie!
- Pokusy o nadviazanie elektromagnetického spojenia so Zemou sa robili v priebehu viac ako tisíc cyklov. Je to veľmi poľutovaniahodné, ale na Zeme nám zrejme nemá kto odpovedať.
- Možno tam elektromagnetické spojenie nepoznajú, - namietol som.
- Je nezodpovedné pripustiť, že Faeňania na Zeme zdiveli, zabudli výdobytky predkov, - trval na svojom Not Kri.
Pekna Mesia pozrela na mňa takmer prosebne.
- Na štedrej planéte, kde je hojnosť vzduchu i potravy, - začal som, - je omnoho jednoduchšie zbierať plody a zabíjať zvieratá, ako udržiavať civilizáciu pomocou technických prostriedkov. A tie na Zeme, po odlete lode Hľadanie na Mar, ani nezostali. Lenže naši predkovia na Mare mohli vyžiť len za pomoci technických zariadení, ktoré nevyhnutne potrebovali na dýchanie a jedenie. Hľa, prečo sa voľakedajšia faeňanská civilizácia aj s elektromagnetickým spojením uchovala na Mare, a nie na Zeme.
- Môžeme teda Hnedu Jas a dvoch Maranov odsúdiť? - obrátila sa Pekna Mesia k Mone Tichej.
- Čo navrhuješ ty, najdobrotivejšia? Alebo si uznala seba za obžalovanú a odpadlícku Hnedu Jasnú za sudkyňu a žalobkyňu?
- Naliehať sa neodvážim, - roztiahla ruky Pekna Mesia.
- Ale ja nalieham! - zvolala Hneda Jas. - Vedomosti predkov treba odhaliť i pre záchranu Zemanov i pre šťastie Maranov.
- Práve pre svoje šťastie Marania nespoznajú prekliate tajomstvo rozpadu hmoty, - riekla Mona Tichá.

- Podľa mňa bude lepšie rozhodnúť takto, - povedala Pekna Mesia. - Rozlíšime dve tajomstvá. Jedno odhalíme - Tajný úkryt dobra a zla. Nech odvážlivci letia na Zemu presvedčiť sa, či tam sú bratia po krvi a po rozume. No ten strašný rozpad zostane zakázaný, kým nebude potrebný pre záchranu živých.
- Som ochotný letieť, - navrhol som.
- Aj ja, - pridala sa Hneda Jas.
- Nazdávam sa, že riziko letu na Zemu je vždy lepšie ako smrť bez skafandra v púšti Maru, - poznamenal Not Kri.
A tak Výbor lásky a starostlivosti namiesto toho, aby vyniesol rozsudok nad obvinenými, rozhodol sa otvoriť nám tajný úkryt Faeňanov...
A teraz, na ceste ku skrýši, prachová búrka zasypala náš všadechod tesne pred cieľom.
Cez noc sme vykopali v piesku chodbu od výstupného otvoru a nad ránom sme sa napokon dostali na povrch pieskovej duny.
V lúčoch svetelného zdroja Sol pripomínala púšť náhle znehybnený rozbúrený oceán. Museli sme preliezať cez vlny-duny a za sebou sme vliekli náhradné balóny s kyslíkom.
Napokon sa v diaľke nad skalami zjavila okrúhla veža s končistým štítom. Spomenul som si na kozmickú loď, ktorú vysekali v našej detskej cele dávni rozprávkari.
Bola to vstupná komora Mesta Života!
Do pradávnych jaskýň sme vošli v skafandroch. Opustené mesto s mostami cez vyschnuté koryto voľakedajšej rieky vyvolávalo tiesnivý pocit.
Úžasný dojem na nás urobili dielne s obrovskými strojmi, ktoré stačilo iba spustiť, aby začali pracovať ako pred desaťtisícami cyklov. Práve tu som si uvedomil vyspelosť našej technickej civilizácie, ktorá bola schopná udržiavať umelý (doslova umelý) život hĺbkovej rasy Maranov.
Pozreli sme s Hnedou Jas na seba. Nepovedali sme ani slovo, ale rozumeli sme si: na týchto a podobných strojoch sa bude dať, ak to bude potrebné, zhotoviť dokonca aj to, čo chceme nájsť v Tajnom úkryte dobra a zla.
Ďalej sme videli pradávne laboratóriá, ktoré svojím vybavením nezaostávali za dnešnými. Hej, Mar bol pripravený na veľkú úlohu, ktorej zmysel sme túžili nájsť v úkryte.
Mona Tichá nás s istotou viedla po galérii. Na cestu sme si svietili chladnými fakľami zo svietiacich kameňov, ktoré Hneda jas nabila v energetickom poli Zariadenia dňa a noci.
Mona Tichá odbočila a vošli sme do veľkej jaskyne, kde kedysi tancovávala mládež pri vstupe do života.
Za stovky tisícov cyklov sa jaskyňa zmenila. Stalaktity, visiace z klenby, sa spojili s kamennými kvapľami stalagmitov a vytvorili stĺpy. Nadarmo sme sa pretískali pomedzi stĺpy a hľadali sochu starca.
- Beda, - vzdychla Mona Tichá. - Zo srdca žialim. Urobili sme, čo sa dalo. Niet sochy ani úkrytu...
- Či to nie je dôkaz, že rozprávky Faeňanov sú len rozprávkami? - poznamenal Not Kri.
Hneda Jas si obzerala jeden zo stĺpov:
- Z čoho bola urobená socha Veľkého starca?
- Zo stalagmitu, - chmúrne odvetila Mona Tichá.
- Čiže nad sochou visel stalaktit. A kvapky, čo z neho kvapkali, nechávali na soche vyschnuté stopy.
Keď Marania odišli a prestali sochu čistiť, kameň ju postupne celú pohltil.
Mona Tichá pokrčila plecami. Hneda Jas sa nevzdávala:
- Svetlo chladných fakieľ presvieti stĺpy. Treba postrehnúť tieň zmiznutej sochy.
Až na tretí raz, keď sme presvietili celý les stĺpov, postrehli sme (skôr obrazotvornosťou ako zrakom) postavu starca.
Pod ňou, v dolnej jaskyni, ležala kedysi doska s nápisom. Teraz aj tú pohltil kamenný stĺp.
Nepotrebovali sme však ten stĺp, ale stenu pred ním.
Faeňania vedeli zostrojiť mechanizmy, ktoré reagovali na istý cit. Preto sa kamene mohli otvoriť pred tým, kto bol schopný hrdinského činu v mene dobra.
Hneda Jas radostne skríkla. Našla na stene špirálovitý basreliéf. Podľa povesti bolo treba pozerať práve na takúto špirálu, aby to zapôsobilo na mechanizmy. V súčasnosti existovali na Mare podobné zariadenia, najmä keď mal stroj prísť na pomoc Maranovi. Stačilo, aby sa znepokojil, a automaty ihneď

zapracovali.
Mona Tichá si stala pred špirálu a uprela na ňu pohľad. Čelo jej presekla kolmá vráska.
Kamene sa ani nehli.
Nik nemohol pochybovať, že Mona Tichá želá všetkým dobro. No predsa...
Na pomoc jej prišla najdobrotivejšia Pekna Mesia. Obe napäto pozerali na špirálu - bezvýsledne.
- Beda! - vzdychol Not Kri. - Rozprávka zostane rozprávkou.
- Nie! - rozhorčila sa Hneda Jas. - Treba zoškrabať vrchnú vrstvu kameňa, aby sme mechanizmom uľahčili prácu.
Hneda Jas sa vrhla k stene s ostrým nástrojom v rukách. Pomáhal som jej.
Mona Tichá a Pekná Mesia znovu skúšali dať stene myslený príkaz, aby sa otvorila. Kamene zostávali nehybné.
Neodvážil som sa myslieť si, že je vo mne viac úsilia o dobro ako u druhých, ale rozhodol som sa skúsiť to. Stal som si k matke. Zamračila sa. Pomyslel som si, že prilba môže neprepúšťať alebo oslabovať vyžararovanie z mozgu, a sňal som si prilbu. Bol som vycvičený v behaní s vynáraním a teraz som vložil do pohľadu všetku silu svojho želania zachrániť obyvateľov Zemy. Matka sa tiež poponáhľala sňať si prilbu, aby mi pomohla.
Zúrivo som pozeral pred seba. Špirála zmatnela, dokonca akoby sa zakrútila. Ale ja som ďalej bez dychu pozeral. Ak sú mechanizmy dávnovekých bytostí nastavené na podobné žiarenie, ako je moje, musia zapracovať, musia!
Pozrel som úkosom na matku. Mohol som azda podozrievať takého žiarivého bojovníka za dobro, ako bola ona? No predsa sa musím priznať, že vo mne skrslo nejasné podozrenie. Pravdaže, Mona Tichá mohla z tých najlepších pohnútok brániť, aby sa úkryt otvoril, a dávať mechanizmom v mysli príkaz NEOTVÁRAŤ SA! Ale keď sme si obaja sňali prilby, naše vôle začali bojovať proti sebe. Ona, menej vycvičená v schopnosti nedýchať, nevydržala a klesla na podlahu jaskyne. Pekna Mesia jej priskočila na pomoc. No ja, sám takmer strácajúc vedomie, som zabodol zrak do špirály a v myšlienkach som zaprisahával dávne mechanizmy, aby sa otvorili.
- Štrbina! Vidím štrbinu! - zvolala zrazu Hneda Jas. Not Kri nedôverčivo podišiel k stene a bez zvláštnej radosti potvrdil zmenu, ktorá v nej nastala.
Mona Tichá už mala prilbu, postarala sa o to Pekna Mesia. Ja som si až teraz nasadil prilbu, aby som sa nadýchol.
Zariadenie úkrytu bolo jednoduché. Stena sa otvárala silou protiváhy, ktorú pred spadnutím zadržiavalo automatické zariadenie. Pri signáli tekutina vytiekla, rozožrala podperu a umožnila silou váhy otvoriť stenu. Výpočet bol presný. Ani váha ani chemické vlastnosti prvkov sa ani za milióny cyklov nemenia. Samotné dvere - to je iná vec. Kamenné nánosy im bránili otvoriť sa i napriek ťažkej protiváhe.
A predsa skala priam pukla pod mojím zúrivým pohľadom! Spolu s Notom Kri sme do štrbiny vsunuli páky. A časť steny sa napokon prevrhla dovnútra, pričom zakryla ďalšiu skrýšu, na ktorú sme vtedy ani nepomysleli.
Chladné fakle ožiarili vnútro miestnosti, skrytej v skale. Jaskyňa bola znútra vyložená striebristými kovovými listami, pevne navzájom pospájanými.
Uprostred úkrytu rástol zázračný strom mojich detských snov! Pravdaže, nebol to strom, ale podstavec na uchovanie dosiek s textami a kresbami, ktoré neležali naukladané na seba, aby sa za milión cyklov nepoškodili, ale viseli ako rozprávkové plody legendárneho stromu.
Not Kri a Hneda Jas sa dychtivo vrhli k týmto doštičkám.
Ja som sa obzrel a videl som, s akými rôznymi pocitmi na nás pozerá Výbor matiek. Zatiaľ čo pohľad Pekny Mesie bol radostný, Mona Tichá mala pohľad vyhasnutý, znepokojený...
- Je to poľutovaniahodné, - vzdychol Not Kri, - ale otvorenie úkrytu nič neprináša.
- Ako to - nič neprináša? - rozhorčila sa Hneda Jas.
- Dôkladne som preskúmal nákresy, - pokračoval Not Kri. - A nevidím možnosť, ako do potrebného času zostrojiť v hĺbkových dielňach čo len jednu loď ako Hľadanie.
Mona Tichá ožila a s nádejou pozrela na mňa. Postrehla moje rozpoloženie a akoby sa pokúšala pohľadom ma zastaviť. Ale nemohol som cúvnuť, i keď som chápal, akú bolesť jej spôsobím.

- Veď ju ani netreba zostrojiť! - zvolal som.
- A to už ako - netreba? - žasla Hneda Jas.
Mona Tichá zažiarila, iba v kútikoch očí jej zostalo napätie. Ani čo by neverila svojmu šťastiu.
- Loď Hľadanie existuje! - pokračoval som. - Len pred chvíľou sme cez ňu prešli. Dávnovekí Faeňania používali loď ako vstupnú komoru. No my na nej poletíme!
- Ako si na to prišiel? - zaradovala sa Hneda Jas.
- Z hrebeňa piesočnej duny vyzerala komora ako kozmická loď zo starého detského obrázku. Z všadechodu by som si to nebol všimol.
Hneda Jas sa mi hodila okolo krku, no Mona Tichá zaplakala. To sa natoľko nezrovnávalo s jej drsným výzorom, že nás to všetkých zmiatlo, najmä Hnedu Jas.
Pristúpil som k matke, ona smutne pozrela na mňa a povedala:
- Bojím sa. Bojím sa, môj Inko, že odo mňa navždy odletíš.

Piata kapitola / MISIA ROZUMU

Ešte v detstve som mával radosť z toho, keď som v noci vyšiel v skafandri zo vstupnej komory a kochal sa nebeskou klenbou. Preto som sa stal hviezdovedcom.
Ale nič sa nedalo porovnať s pohľadom cez iluminátor: ani maranské nočné nebo ani čarovné blízke kozmické telesá v zrkadle hvezdárskeho ďalekohľadu!
Vysvitlo, aká nepriehľadná je maranská atmosféra! Vrstva prachu, čo zostáva po pieskových búrkach, nedovoľuje vidieť hviezdy také, aké naozaj sú!
Až v kozme som ich spoznal vo všetkej pôvodnej kráse. A boli rôznofarebné!
Ani na Mare ani neskôr na Zeme som podobnú nádheru nevidel.
Leteli sme uprostred hviezd na dávnej, nami znovu zostrojenej kozmickej lodi Hľadanie, využívajúc pohyb bez odrazu, ktorý kedysi na Mare popierali. Vysoká maranská technika umožnila za krátky čas podľa zápisov na plastických doskách vyrobiť potrebné pohonné látky.
Zaujali sme miesta šiestich Faeňanov, čo pred pol miliónom cyklov na tej istej lodi hľadali novú planétu namiesto vlastnej, zničenej...
Aj my sme boli šiesti: traja Marania a tri Maranky, pričom jedna z nich nosila najstarodávnejšie priezvisko prvej Faeňanky na Mare (pochádzala v priamej línii z jej rodu!), ani čo by svojím menom vyjadrovala príčinu, pre ktorú sme sa vybrali na tento let. Bola to Era Mesia, dcéra najdobrotivejšej Pekny Mesie. Doteraz neviem pochopiť, ako sa to stalo, že letela s nami. Era bola tichá a plachá dievčina. Na jej tvári s pravidelnými mäkkými črtami akoby stále ležal ľahký závoj smútku.
V mladosti sa nám, jej vrstovníkom, nepodarilo nadchnúť ju obľúbeným športom - behom bez dýchania. Zjavne sa bála nebezpečenstiev a prepúšťala miesto silnejším a smelším. A zrazu prejavila nečakanú zaťatosť a nástojila na svojej účasti na výprave. Era bola lekárkou.
Pravdaže, nemohla s Hnedou Jas súťažiť v živosti, nehovoriac už o energii a odvahe, ale jej veľké, matne čierne oči akoby odzrkadľovali porekadlo, ktoré som počul neskôr na Zeme: "Čím tmavšia noc, tým jasnejší deň."
Era bola neobyčajne vnímavá a prvá skúška, ktorú musela podstúpiť spolu s ostatnými, bola pre ňu zo všetkých najťažšia.
Obrovská, spolovice osvetlená guľa Maru zaberala väčšinu okna. Dobre bolo vidieť horské reťaze, púšte, nahromadenia kráterových útvarov vulkanického a meteorového pôvodu. Mar do určitej miery skutočne pripomínal blúdiacu planétu Mesia.
Svetelný zdroj Sol, ktorý tu v kozme nadobudol ohnivú korónu, bol na protiľahlej strane a my sme bez prekážok mohli pozorovať, ako nad obzorom zároveň s výškou rýchlo naberá jas dvojitá hviezda. To, že je dvojitá, sa ukázalo len neskôr. Bola to nám, maranským hviezdovedcom, veľmi dobre známa družica Maru - Fobo, ale vysvitlo, že spolu s ňou sa po dráhe, vždy skrytej pred pozorovateľmi na Mare, pohybuje ešte jedna družica. Na rozdiel od balvanovitého úlomku, ktorý nevedno prečo nespadol na Mar, aby tam vytvoril ďalší zvyčajný kráter, družica družice bola, ako sa ukázalo, umelá hviezda!
Čoskoro sa zmenila na oslepivý prstenec, naklonený k dúhovému obalu Maru. Nevdojak to pripomínalo

planétu Sat s jej charakteristickými prírodnými prstencami.
Kedysi som dôkladne študoval družice Maru Fobo a Dejmo, ale či som mohol predpokladať, že v ich blízkosti sú ďalšie kozmické telesá, ešte k tomu umelé?! Vysloviť toto pred učiteľom Vokarom Nositeľom znamenalo nezaslúžene mu spôsobiť žiaľ.
Umelú družicu Foba sme nazvali stanicou Fobo.
Bolo to obrovské koleso s hrubým zaokrúhleným vencom a masívnymi spicami, v ktorých sa zrejme pohybovali výťahy a dopravovali obyvateľov do služobných miestností. V obvodovom venci musel vďaka rotácii kozmického kolesa vznikať pocit zvyčajnej príťažlivosti.
Určil som rozmery venca i rýchlosť jeho rotácie a hneď som vyrátal, aká bola táto príťažlivosť a podľa nej rozmery zaniknutej planéty Faena. Faena bola skoro dva razy väčšia ako Mar, objemom sa blížila k Zeme.
Koleso stanice spočívalo akoby na dlhej osi, čo ako strieborná niť smerovala ku hviezdam. Bola to bývalá oranžéria, v ktorej Faeňania pestovali plody na jedenie. Na jej druhej strane sa pripájal ku kolesu obrovský bubon s navzájom pospájaných cisterien na pohonné látky.
So zmiešanými pocitmi nadšenia a smútku sme pozerali na pradávne zariadenie, odkiaľ Faeňania opustili kozmos, abý sa presťahovali na Mar a dali život potomkom.
Čoskoro sme mali uvidieť vnútro konštrukcie, kde pred pol miliónom cyklov žili naši predkovia Faeňania.
Mohol niektorý z nás tušiť, že uvidíme ich samých!
Era Mesia prvá spozorovala drobulinké zrnko, ktoré takmer splývalo so striebristou hmotou stanice. Pilot našej lode Gigo Gant, ktorý sa v krátkom čase naučil riadiť Hľadanie, hľadal miesto pre dotykové pristátie na stanici Fobo. Zápisy Faeňanov naznačovali, že lode pristávali v strede bubna s nádržami, oproti oranžérii.
Ako sa Gigo Gant váhavo približoval ku kozmickému zariadeniu, striebristé zrnko sa pred našimi očami zmenilo na Faeňanku, ktorá voľne lietala vedľa stanice, oblečená do striebristých šiat (ale nie do skafandra!). Uchovala sa v chlade a prázdnote medzihviezdneho priestoru. Ako sme sa neskôr dozvedeli, večnou družicou stanice sa stala z vlastnej vôle. Ohromila nás jej pyšná, v panovačnej povýšenosti stuhnutá tvár, obočie zrastené do zlovestnej priamky, neupravené strieborné vlasy. Keď sme si potom prečítali pamäti jej muža, ktoré sama doplnila, dozvedeli sme sa, že sme videli Vladaru Sirus, odsúdenú do konca života zostať na stanici spolu s inými vinníkmi rozpadovej vojny medzi kozmickými stanicami. Keď ostatní odsúdenci pomreli (nie bez jej pričinenia), nevydržala Vladara Sirus úplnú osamotenosť a bez skafandra vyskočila do kozmu.
Era Mesia ešte nič nevedela o zločinoch Faeňanky, z ktorej sa stala kozmická múmia, a vzlykala. Dokonca odmietla ísť s nami do kozmickej stanice, keď sa Gigovi Gantovi podarilo pri nej pristáť.
- Inko, ja nemôžem. Bojím sa, že uvidím ešte niekoho z nich. Prečo nezostúpili všetci na Mar? Aké je to kruté!
- Z akých dôvodov si ty, Era Mesia, trvala na svojej účasti v Misii rozumu, keď nemáš dosť síl stretnúť sa ani s prvým objavom? - uštipačne sa vyzvedal Not Kri.
Moja sestra Iva Tichá začala Eru Mesiu utešovať.
- V mene Misie rozumu som ochotná na všetko, - povedala Era cez slzy. - Som ochotná obetovať sa pre živých bratov, ak ich nájdeme. Ale nenúťte ma stretávať sa s mŕtvymi, aj keď sú mŕtvi milión cyklov! Nevydržím to.
Neopovážili sme sa nechať Eru Mesiu v rakete samu. Iva sa ponúkla, že zostane s ňou.
Not Kri, Gigo Gant, Hneda Jas a ja sme prešli cez výstupnú komoru v nose lode do ústredného oddelenia stanice. Magnetické podošvy našej obuvi zvučne klopali po kove a nedovolili nám poletovať v bezváhovom stave.
Nemohli sme použiť spicu, v ktorej kedysi chodila kabína výťahového zariadenia a dopravovala Faeňanov do kolesového venca. Zdroje energie boli dávno vyčerpané. Museli sme vystupovať, či skôr zostupovať po druhej spici, kde boli obyčajné schody.
Ako vedúci Misie rozumu som prvý šiel ja, za mnou Hneda Jas, potom Not Kri. Sprievod uzatváral obor Gigo Gant.

Inžinier Gigo Gant bol z hĺbkového mesta, kde sme si naposledy dopĺňali zásoby kyslíka na ceste k opustenému Mestu Života.
Pamätám sa, ako podišiel ku mne a mojej matke, zo svojej obrovskej výšky rozpačito pozeral cez okuliare a povedal, pomykávajúc si ryšavú bradu:
- Ak budete potrebovať inžiniera, ktorý môže byť aj nakladačom aj ošetrovateľkou, vezmite ma so sebou!
Spomenuli sme si naňho, keď sme otvorili Tajný úkryt dobra a zla a ocitli sa pred otázkou, ako znovu zostrojiť Hľadanie.
Gigo Gant sa prihnal do opusteného mesta na všadechode bez ohľadu na piesočnú búrku.
To on našiel celé zariadenie lode Hľadanie.
Pozorne si poprezeral a preskúmal kostru Hľadania, ktorá od nepamäti slúžila ako mestská vstupná komora, porovnal ju s nákresmi, čo sme našli v úkryte, a s istotou vyhlásil:
- Faeňania nemohli zariadenie kozmickej lode zničiť. Ak pri tom nedostatku kovu, ktorý museli pociťovať, uchovali ešte aj jej trup so všetkými upevneniami neznámych prístrojov a aparatúr, bolo by z ich strany logické, že spoľahlivo schovali aj samotné zariadenie lode.
S rovnakou logickou dôslednosťou prezrel miestnosť úkrytu, ktorého dvere sa spúšťali na zem, ako som už spomínal: dovtípil sa, že sa otvárajú dovnútra a tým zároveň zatvárajú druhú časť úkrytu.
Spoločnými silami sme nadvihli stenu spadnutú na zem a skutočne sme pod ňou objavili skrytú jaskyňu.
Jaskyňa bola plná prístrojov a aparatúr, Gigo Gant a Not Kri sa so zaujatím pustili určovať, na čo sú.
Ale čím jasnejší úsmev mal na širokej a dobromyseľnej tvári Gigo Gant, tým zdržanlivejší, chladnejší bol Not Kri.
- Prečo si sa tak zamračil? - vypytoval sa ho Gigo Gant. - Veď niet väčšieho pokladu ako ten, čo máme v rukách! Bez meškania to všetko pripevníme na uchovaný trup lode, a poletíme.
Not Kri ustarostene fľochol na Monu Tichú.
- Ozajstný rozum, priateľ môj, je povolaný pozerať ďalej, hlbšie. Robí mi starosti, že sú tu desaťtisíce súčiastok. Bude ich treba vyrobiť v našich dielňach pre druhú loď typu Hľadanie, ktorá bude musieť letieť na Mesiu, ak posádka Hľadania potvrdí jestvovanie našich rozumných bratov na Zeme.
- Čo tým chceš povedať? - spýtal sa Gigo Gant prostoducho.
- Predpokladám, že zostrojiť na Mare druhú loď je neporovnateľne ťažšie, ako z hotových súčiastok poskladať prvú.
- Máš pravdu, - živo odpovedal Gigo Gant. - Ale ak logicky rozvíjaš svoju myšlienku ďalej, prídeš k záveru, že zostrojiť loď je omnoho namáhavejšie, ako na nej letieť.
- Práve preto mám v úmysle vybrať si najťažšiu cestu.
- Pozrime sa! - ironicky zvolal Gigo Gant. - Cestu od jaskyne k jaskyni!
- Som ochotný prevziať vedenie stavby novej lode. Nielen to. Moja cesta povedie nielen od jaskyne k jaskyni, ale aj na Mesiu, kam poletím na novej lodi, aby som nebezpečnými rozpadovými výbuchmi zmenil jeho dráhu.
Gigo Gant si ospravedlňujúcim gestom pritisol ruky na prsia a obradne sa poklonil. Hneda Jas sa nezdržala:
- Not Kri, možno ťa chápať aj tak, že sa vyhýbaš letu s nami preto, lebo druhý let sa nemusí uskutočniť.
- Ako môžeš tak hovoriť! - rozhorčil sa Not Kri. - Kto sa opováži takto zmýšľať o mne, ktorý som nikdy nedal podnet k podobným podozreniam!
- To nie je podozrenie.
- Som rád, že ma nepodozrievaš... - uľahčene si vydýchol Not Kri.
- Je to presvedčenie, - odsekla Hneda Jas. Obe matky z výboru počuli tento rozhovor.
- Nech Nota Kri netrápi nepokoj nad zostrojením druhej rakety, ktorá má letieť na Mesiu, - povedala Mona Tichá. - Aby som všetkých upokojila, vyhlasujem, že budem sama dozerať na zostrojenie nového Hľadania a sama na ňom poletím.
- Ty? - užasla Pekna Mesia. - Či sa to sluší na prvú z matiek? Má na to právo?
- Ak na niečo nemám právo, tak na to, aby som zverila tajomstvo rozpadového výbuchu niekomu inému

okrem seba, - rozhodne riekla Mona Tichá.
A tak sa stalo, že Not Kri predsa len zostal v posádke našej výpravy.
Ale ako sa do nej dostala Iva?
Spomínam si, ako som sa začudoval, keď som ju zbadal medzi tými niekoľkými, ktorých pustili na Výbor matiek, v tej istej stalaktitovej jaskyni, kde nedávno súdili mňa, Nota Kri a Hnedu Jas.
Iva placho požiadala, aby jej dovolili prehovoriť. Bola veľmi rozrušená:
- Ja ešte len vstupujem do života, ale... ale vždy som túžila byť ostatným užitočná. U nás na Mare je všetko veľmi dobre zariadené. Tak dobre, že je nesmierne ťažké priniesť viditeľný úžitok. Treba mať vynikajúci rozum. Ale ja som najbezvýznamnejšia z Maraniek. Nemám nijaké schopnosti. Dovoľte mi, pomôžte mi ocitnúť sa v takých podmienkach, aby som aj ja mohla urobiť niečo veľké. Dobre behám bez dýchania. Sľubujem, že budem usilovnou pomocníčkou ktoréhokoľvek z účastníkov letu. Dovoľte mi... pomôžte, aby som mohla darovať našim bratom po krvi a po rozume môj nič neznamenajúci život. Budem veľmi šťastná...
Mona Tichá s tvrdou tvárou podporila dcéru, hoci práve jej to padla najťažšie. Malo to rozhodujúci vplyv na ostatné matky a Ivu Tichú začlenili do Misie rozumu.
Neskôr, keď som s účastníkmi tejto misie pretrpel nemálo ťažkostí, zamýšľal som sa nad tým, podľa akých zásad ju zostavovali. Keby tým boli poverili Maranov, takých ako ja alebo Not Kri, zrejme by boli zostavovali posádku Hľadania na základe chladného výpočtu - úžitku, ktorý môže každý z členov výpravy priniesť. Matky to brali celkom ináč. Pre nich boli city účastníkov Misie rozumu to HLAVNÉ a všetko ostatné vedľajšie. Ak Iva, moja sestra, MILOVALA brata, nehovoriac ani o jej ochote obetovať sa pre vec misie, bol to rozhodujúci dôvod v jej prospech. To isté platilo aj o Ere Mesii. Matky vytušili to, čo som sa ja mal dozvedieť až omnoho neskôr, v najťažších okolnostiach počas pohrôm na Zeme. Preto sa teda ocitli medzi nami dve také Maranky ako Era a Iva. Nespomínam Hnedu Jas, ktorá sa stala účastníčkou Misie rozumu ako jedna z jej organizátoriek.
Výbor matiek začal dôkladne prerokúvať úlohy našej výpravy.
- Mne sa vidí, - povedal Not Kri, - že za našu hlavnú úlohu treba pokladať objasnenie otázky, či sú na Zeme rozumní obyvatelia, nakoľko sa nám podobajú, a bez meškania to oznámiť na Mar. Zdržiavať sa na planéte kvôli tým chvályhodným, ale sotva splniteľným cieľom, o ktorých tu hovorila Iva Tichá, je podľa mňa zbytočné. Urobil som výpočty a chcem s nimi oboznámiť Výbor matiek a Výbor lásky a starostlivosti: môžeme sa úplne obísť bez novej lode, pretože doba odletu Hľadania a dosiahnutia Zemy sa neobyčajne skráti vďaka objavom nášho skvelého inžiniera a filozofa Giga Ganta. Ak objavíme na Zeme jej rozumných obyvateľov a bez otáľania sa vrátime na Mar, stihneme na tej istej lodi odletieť na Mesiu, aby sme tam uskutočnili rozpadový výbuch.
Bol som nútený na jeho dlhú reč namietnuť:
- To, čo navrhuje Not Kri, nebude Misia rozumu. Bude to iba bojazlivý výlet a náhlivý útek zo Zemy, od našich bratov, ktorým hrozí smrteľné nebezpečenstvo. Myslím, že my, Marania, nemôžeme tak konať. Len čo sa dostaneme na obývanú planétu, na ktorej môže byť úroveň civilizácie nižšia ako u nás, musíme im pomôcť pozdvihnúť sa na vyšší stupeň kultúry.
- Hádam nechceš povedať, Inko Tichý, že sme povinní bezpodmienečne zahynúť spolu s odsúdenými Zemanmi na ich nešťastnej planéte? - neovládol sa Not Kri.
- Nie, to nechcem povedať. Ale keď Mona Tichá uskutoční na Mesiovi rozpadové výbuchy, musíme byť s našimi bratmi po krvi a po rozume, aby sme ich podporili a uistili, že Marania im pomôžu a zachránia ich!
- Možno máš v úmysle, Inko Tichý, postaviť tam hĺbkové mestá, podobné našim maranským, a schovať sa v nich spolu s najvzácnejšou časťou obyvateľstva Zemy?
- Nie, Not Kri. Misia rozumu, ako ju ja chápem, je v niečom celkom inom. Matky ma opravia, ak nemám pravdu. Naša misia má našim bratom po krvi a po rozume priniesť poznanie, šťastie a vieru v budúcnosť, a nie zachraňovať vyvolených.
Spor pokračoval. Not Kri bol čoraz uštipačnejší. Hneda Jas, sebaistá a chladná, bola na mojej strane. Výbor lásky a starostlivosti a Výbor matiek sa uzniesli: naša Misia rozumu má nielen preskúmať Zemu, ale tiež pomôcť jej rozumným obyvateľom (ak tam sú) pozdvihnúť ich civilizáciu (ak zaostáva za našou),

napomáhať pri vybudovaní ich spoločnosti na spravodlivých zásadách, ktoré dávno zvíťazili na Mare (ak ešte na Zeme nejestvujú).
Ako posledná sa k našej výprave pripojila Era Mesia, o ktorej som už hovoril. Len omnoho neskôr ako členovia Výboru lásky a starostlivosti, až na Zeme, som pochopil, čo k tomu viedlo túto očarujúcu dievčinu, ktorá musela prekonať nielen všetky ťažkosti, ktoré postihli nás všetkých, ale aj samu seba. Era zostala v lodi a nepocítila - ako my, čo sme prešli na Fobo - dvojnásobnú, k dlážke ťahajúcu príťažlivosť, nevidela vnútorné miestnosti stanice. Mňa ohúrili svojou premyslenosťou a voľným vypracovaním, ktoré nebolo spojené s vysekávaním ciel a využívaním jaskýň. Ohromovala ma vysoká kultúra Faeňanov a ľutoval som, že Iva s Érou nevidia ich výtvory. Len som nevedel pochopiť, ako sa toto všetko zrovnávalo so samovražednou rozpadovou vojnou, ktorú Faeňania rozpútali.

Šiesta kapitola / PLANÉTA ŽIVOTA

Kozmická loď Hľadanie prechádzala cez husté vrstvy atmosféry. Gigo Gant bol rodený pilot. Nielen pomocou automatov, ale i vďaka svojmu neomylnému inštinktu brzdil loď trením o atmosféru práve natoľko, aby sa jej plášť neprehrial.
V iluminátoroch sa mihal blkotajúci plameň, ani čo by sme zosadali priam na samotný zdroj svetla Sol. Cez kormové iluminátory bolo vidieť druhý plameň. S neochabujúcou silou šľahal z trysiek motora, obrátených teraz dopredu. Ako keby sme sa odrážali od dopredu vypúšťaných rozpálených plynov a tým brzdili. To bola vlastne podstata pohybu bez odrazu (od nehybného okolia). Vytvárali sme ho zdanlivo prúdom plynov pred sebou.
Povrch planéty zakrývala súvislá vrstva oblakov. Sem tam bolo vidieť belasé, zelené, hnedé a žlté škvrny.
Zhora vyzerala vrstva oblakov ani biela púšť, žiariaca v lúčoch miestneho divého svetelného zdroja Sol, ktorý na Zeme volajú Slnko. Odteraz ho budem aj ja tak nazývať.
Oblaky boli v skutočnosti vodné pary! Na Mare je ťažké niečo také si čo i len predstaviť, a nič vtedy nemohlo natoľko ohromiť našu predstavivosť ako tento objav!
Marania nepoznajú nijaký podobný obraz, ktorým by sa dalo vyjadriť, ako vyzerali zemské oblaky. Najprv som ich videl zhora, potom som sa nimi dlhé roky nadchýnal zdola. Keď som pozeral na oblačnú prikrývku po prvý raz, pomyslel som si, že je to možno more. No spomenul som si na naše púšte a polárne čiapky, ktoré sme po prvý raz uvideli počas letu. Veď na Mare k nám nedolietali!
Miestami bola tunajšia biela púšť pahorkatá (takisto ako na Mare). Oslepivé vŕšky sa dvíhali v podobe bizarných kúdolov a vrhali ostré tiene. Do diaľky sa ťahali rovné rady bielych dún.
Potom vošla loď do vrstvy oblakov a vyletela z nej až tesne nad povrchom planéty. V iluminátoroch dlho nebolo vidieť nič, iba hmlové pásy.
Nato sa zrazu otvorilo dolu zelené more s hmlistým oparom na celej obrovskej kružnici obzoru.
Voda! Boli sme na to pripravení, vedeli sme, že na pristátie budeme musieť nájsť súš. Veď Zema sa musela odlišovať od Maru, kde okrem súše ničoho niet...
No predsa, je to dolu naozaj voda?
Era Mesia radostne vykríkla. Pracovala so zameriavacím analyzátorom a iba teraz pochopila, že sú to rastliny! Not Kri o tom ihneď zapochyboval. A Hneda Jas sa chytila kovového rámu iluminátora a nadšene hľadela dolu, celým telom naklonená dopredu.
Gigo Gant zbadal v zelenom mori žltý ostrovček. Vysvitlo, že je to kvetmi porastená čistina.
Na ňu zosadla v mračne sivého dymu z motorov, mäkko ako na perinu, naša loď Hľadanie.
Dychtivo sme sa pritisli na okná, neveriac vlastným očiam. Či sme si mohli čo len predstaviť také štedré, márnotratné bohatstvo života! Rastlinné porasty presahovali všetky naše predstavy. Stromy a s nimi zrastené krovie sa dolu prepletali v nepremožiteľnej zelenej sieti, cez ktorú sa dalo presekať iba ostrou zbraňou.
Aké úbohé vyzerali v porovnaní s týmto všetkým naše maranské porasty v oázach!
A hneď sme zbadali aj živé tvory. Boli modré, červené, oranžové a pobehovali po vetvičkách, vrhali sa z nich dolu, rozťahujúc do bokov končatiny, pokryté čímsi zvláštnym, čo umožňovalo využívať hustotu

vzduchu na lietanie.
Tvory boli rôzne veľké a veľmi pestro sfarbené. Niektoré z nich, drobulinké, rýchlo hýbali lietacími končatinami, ktorým sa na Zeme hovorí krídla, takmer stáli vo vzduchu, ani čo by sa na nich nevzťahovala miestna, pre nás taká ťaživá príťažlivosť. Keď sa cez zrednuté oblaky predralo slnko, zažiarili všetkými dúhovými odtieňmi.
Nevedeli sme sa dočkať, kedy vyjdeme z kabíny. Gigo Gant po porade so mnou vybral na pristátie kvetnatú čistinu. Zhora sme obaja zbadali v diaľke čosi ako skaly či budovy, ba možno dokonca mesto pozemšťanov. Nebolo žiadúce hneď sa tam ukazovať. Zosadli sme do húštín.
Zmĺkol rev motorov, ale prílišná ťažoba nás i naďalej pritláčala k dlážke kabíny, akoby ešte stále trvalo preťaženie z brzdenia. Každému sa zdalo, že vzal na chrbát jedného zo spolucestujúcich. Mimoriadne ťažko bolo nevycvičenej Ere Mesii. Držala sa statočne, no ja som ju utešoval, že v skafandri s manipulátormi jej bude ľahšie.
- Už som sa bála, že tu nebudem môcť urobiť ani krok, - usmiala sa na odpoveď.
Samozrejme, vyjsť sme mohli iba v skafandroch. Vyzerali sme v nich nemotorne a hrozivo. Stačilo, aby som sa pozrel na svojich spoločníkov. To neboli naše zvyčajné maranské ľahké skafandre, boli to ťažké skafandre Faeňanov, v ktorých kedysi oni navštívili Zemu. Bolo ich šesť. Jeden z nich bol určený Horovi Zemovi a na šťastie rovnako dobre padol Gigovi Gantovi, tak ako mne bol zasa dobrý úbor Aveho Mara. Vzduch na Zeme bol celkom dýchateľný. Väčší obsah kyslíka nám mal pomôcť pri prekonávaní miestnej dvojnásobnej príťažlivosti.
Vedeli sme, že sa budeme musieť chrániť pred neznámym svetom choroboplodných organizmov. Pravda, Faeňania nám v zápisoch odkázali, ako sa oni prispôsobovali cudzím podmienkam, a uviedli zloženie tabletiek, ktoré nám lekári na Mare vyhotovili.
Pozeral som na Eru Mesiu a nespoznával som jej šikovnú, pôvabnú postavičku.
Tvrdý oblek s obrubou vo výške bokov, nafúknuté nohavice, v ktorých boli manipulátory pre nohy, bubliny rukávov, kde boli umiestnené manipulátory, čo znásobovali silu rúk. Na pleciach boli príklopkami uzavreté otvory, ktoré slúžili na prezretie náplecných mechanizmov. Hermetická prilba so strbinovými okuliarmi chránila na svetlo nezvyknutých Faeňanov pred intenzívnym žiarením zemského slnka; široký golier voľne prepúšťal hlavu do prilby, ktorá mala naspodku dierkovaný filter, retiazkové spony, spájajúce golier prilby so skafandrom a spínajúce jednotlivé časti. Samotný skafander bol tvrdý, nepreniknuteľný, ozdobený obľúbeným faeňanským vzorom - špirálami. Vlastne, ak sa nad tým zamyslíme, nebol to vôbec náhodný vzor. Veď každá rozumná bytosť, nech by žila kdekoľvek v hviezdnom svete, spozná v ňom štruktúru galaxie.
Na prsiach skafandra boli dve vypukliny, ktoré skrývali v sebe prístroje elektromagnetického spojenia a zosilňovače zvukov.
Svet zvukov, pre Marana nepostihnuteľných, nás zasypal, ohúril, opojil...
Húštiny žili. Les bol plný živých tvorov! Pred nami bola prebohatá hojnosť foriem života, ktorá sa nedala ani porovnať s úbohou a biednou planétou Mar, so svetom vyprahnutých púští, do skál vytesaných jaskýň a jediného zvieratka - prudko dýchajúcej jašterice. V lese bolo temno, hoci v horných vetvách stromov vládlo svetlo. Nižšie, kam prenikali iba slnečné škvrny, bolo večné prítmie, a pri zemi - ozajstná noc. Tu svetielkovali oči neznámych zvierat.
Podľa rady dávnych Faeňanov sme boli ozbrojení. Ale iba ochromujúcimi, a nie zabíjajúcimi zbraňami, prichystaní použiť ich v krajnom prípade na obranu.
Prvé zviera, ktoré sme zazreli, mi rozbúchalo srdce. Zbadal som ho prvý a hneď potom Era Mesia. Z húšťavy, z jednej dolnej haluze na nás pozerala tvár... Marana! Áno, Marana alebo Faeňana, ale ani čo by znetvorená posmievačnou prírodou. Tvár, či skôr papuľa, bola zarastená krátkou tmavou srsťou a po celom ovale vrúbená bielou obrubou vlasov; kruhy okolo očí i samotné oči, tiež okrúhle, boli akoby okrúžené šedinami. Tento chlpatý tvor visel na obrovskej svalnatej ruke s piatimi silnými prstami. Zadné končatiny, čo sa mu hompáľali vo vzduchu, boli kratšie, ale tiež mal na nich vyvinuté dlane s piatimi prstami ako na rukách.
Toto azda majú byť naši bratia po krvi a po rozume? Kvôli nim sme sem prileteli? Akými obludami sme museli byť v ich očiach!

Vykročil som k miestnemu obyvateľovi a priateľsky som mu podával namiesto ruky manipulátor. Ale tvor hlasno zalúskal, s nepostrehnuteľnou šikovnosťou preskočil z haluze na haluz a zmizol v spleti lístia.
S Érou Mesiou, ktorá odo mňa neodchádzala, sme si vymenili myšlienky o čudnom tvorovi, ktorý vzdialene pripomínal Faeňanov alebo Maranov. Mohlo azda na Zeme nepretržité vyvíjanie a prispôsobovanie sa organizmu k miestnym podmienkam natoľko zmeniť výzor Faeňanov? Veď my, Marania, sa navonok neodlišujeme od Faeňanov, čo sa jasne ukázalo po stretnutí s kozmickou múmiou, ktorá si zachovala nedotknuté všetky dávne črty...
- My sme vytvárali v jaskyniach na Mare rovnaké podmienky, aké boli na Faene, - poznamenala Era.
Pochopil som všetko, čo tým chcela povedať, a striaslo ma pri myšlienke, že naši bratia po krvi a po rozume sú práve takí ako ten chlpatý tvor, zavesený na ruke. Miestne podmienky ich urobili takými!
- Ako len presvedčiť na haluziach žijúcich potomkov Faeňanov, že sme ich bratia a že sme im prišli pomôcť? - spýtal som sa skôr seba ako Ery.
- Nemajú nijaké oblečenie, - čisto ženský, ale nelogicky poznamenala Era. - Ak sú to naozaj potomkovia rozumných bytostí, chudáci, celkom zdiveli.
Erin postreh bol správny. Samozrejme, oblečenie charakterizuje úroveň civilizácie, ale závisí aj od podmienok existencie, od podnebia. V teplom pásme, kde sme my pristáli, rozumní obyvatelia možno ani nepotrebovali oblečenie, ani skafandre, ktoré chránia pred chladom alebo ovzduším. O daždi sme vtedy nemali ani tušenia.
- Inko! Inko! - začul som v helmofóne hlas Hnedy Jas, sprostredkovaný elektromagnetickým spojením. - Tu leží skutočný faetoid, skoro nahý. Zdá sa, že je ochromený. Potrebuje Erinu lekársku pomoc!
Spolu s Érou sme sa rýchlo knísali, prevaľovali z boka na bok na druhú stranu čistiny, nakoľko nám to len skafandre s manipulátormi dovoľovali, obíduc pritom pristávacie nohy kozmickej lode. Najkratšou cestou sa k nám ponáhľal Gigo Gant s Ivou. Presvedčil som všetkých, aby chodili iba vo dvojiciach a vyhli sa tak prekvapeniam.
Bol som pripravený, že uvidím už známu srsťou zarastenú bytosť s dlhými prednými končatinami a dlaňami rúk na zadných, no uvidel som takmer nahého toho najskutočnejšieho Marana (alebo Faeňana!), ktorý mal na sebe iba bederný pás a ležal pred masívnym skafandrom Hnedy Jas.
Azda Not Kri nebral ohľad na moje priateľské upozornenie a použil ochromujúcu zbraň proti miestnym obyvateľom?
Ukázalo sa však, že som mu týmto podozrením krivdil. Nech už som mal voči nemu na Mare akékoľvek výhrady, nech sme sa tam akokoľvek rozchádzali v názoroch, počas cesty bol príkladom odvahy, náročnosti, vytrvalosti.
Áno, práve vytrvalosti!
Naďabili na Zemana a Not Kri premohol v sebe počiatočný zámer získať jeden exemplár rozumného tvora pomocou ochromujúcej zbrane. A ani to nebolo treba! Zeman sa strašne naľakal oblúd, za ktoré nás musel pokladať. Vysvitlo, že nás videl z húštiny, ako sme na ohnivom stĺpe zosadli z neba vo svojom kalichu a potom sme vystúpili z ohňa a dymu.
Náš výzor presahoval dokonca aj vybičovanú fantáziu žrecov, ktorí strašili ľud obrazmi bohov. Fantázia predsa len vychádza zo známeho, poznaného, mení, zveličuje, spája známe črty. Ale my...
Viem si predstaviť, aký vyľakaný bol ten primitívny a poverčivý Zeman, ktorý sa v húštine skrýval pred sebe podobnými (ako sme neskôr zistili), aby ho nezabili na obetnom kameni. Zjavenie sa "bohov" z neba pokladal za pomstu utečencovi z posvätného oltára. Domnieval sa, že sme prileteli práve za ním.
A odpadol v bezvedomí k nohám "bohov". Hneda Jas si myslela, že je ochromený. Ale Era Mesia čoskoro zistila, že ten úbožiak jednoducho dostal nervový šok.
So záujmom sme si prezerali jeho svalnaté, vytrénované telo športovca, pokryté nevýraznými kresbami, a uvažovali sme:
- Toto je nepochybne potomok Faeňanov! Je taký ako my, ibaže krajší! - usúdila Hneda Jas.
- Neunáhľuj sa, Hneda Jas, - namietol Not Kri. - Prísne vzaté, je na to málo dôkazov. Vonkajšia podobnosť ešte o ničom nesvedčí. Rozumné bytosti sa tu na Zeme mohli vyvinúť z primitívnejších, ak dosiahli najpriaznivejšiu formu pre vznik rozumu. Prirodzene, že sa táto forma môže zhodovať s tou, ktorú dosiahli, povedzme, Faeňania na Faene.

Hneda Jas sa s Notom Kri neškriepila. Predbiehajúc udalosti, musím povedať, že sa tejto mienky držal do konca.
- Aby sme mohli rozhodnúť tento spor, musíme sa zoznámiť s vnútorným svetom Zemana, - navrhol som ja.
Rozhodli sme sa, že ho prenesieme do lode a tam vzkriesime. Veď prostredníctvom nášho nového známeho sme mohli nadviazať spojenie s tými, kvôli ktorým sme prileteli.
Gigo Gant si nášho hosťa (nechcem povedať - zajatca) vyhodil na plecia a niesol ho k rakete pričom, ako sa priznal, ani nezapol nožné manipulátory. Chcel sa čo najskôr prispôsobiť zemským podmienkam a treba priznať, že sa mu to podarilo.
Omdletého Zemana vniesli do spoločnej kajuty a položili na lôžko. Era a Iva sa prvé zbavili skafandrov. My sme im v tom pomohli, aby si mohli obliecť plášte a čo najskôr poskytnúť pomoc Zemanovi.
Potom som si aj ja začal zobliekať skafander.
Chcem sa pri tom zastaviť, pretože moje vyzliekanie urobilo na Zemana nezvyčajný dojem.
Moji spoločníci už boli na to zvyknutí, že som sa musel obnažovať. Pre nás, maranských športovcov, to bolo prirodzené.
Nestihol som si ešte obliecť zvyčajný odev, keď sa Zeman prebral.
Prešiel očami po kajute, zbadal Eru a Ivu, skláňajúce sa nad ním, zbadal obrovitú obludu so zloženou hlavou - tak totiž vyzeral Gigo Gant, ktorý si dal dolu iba prilbu a zo skafandra trčala jeho ryšavo zarastená tvár s okuliarmi. Vedľa neho vyliezal zo skafandra (vyzliekal sa z kože!) Not Kri, ktorý nedôverčivo pozeral na nášho hosťa. Ale ja som zhodil skafander a polonahý som pristúpil k nemu.
Hneda Jas pozorovala všetko, čo sa dialo, stojac pri prielaze s ochromujúcou zbraňou v rukách, nedôverčivá a rozhodná. Ktovie, čo sa mohlo stať.
No to, čo sa stalo, nik nemohol tušiť.
Spočiatku Zeman s hrôzou pozeral na premenu "bohov", ktorí ho uniesli, potom uprel pohľad na mňa. Jeho tvár, spočiatku znetvorená hrôzou, zmenila výraz. Postupne sa na nej odzrkadlil strach, nádej, radosť.
Hodil sa na kolená a natiahol ku mne ruky:
- Topeltzin! Ó, Topeltzin! - volal.
Nechápali sme, čo chce tým slovom povedať. Ale bolo dobre, že vedel hovoriť!
Bil sa v prsia, a akoby sa usiloval prebudiť čosi v mojej pamäti, kričal:
- Chichcalán! Chichcalán!
Ako sme neskôr zistili, bolo to jeho meno a znamenalo "Opitá Blcha". Blcha je miestny hmyz, schopný neobyčajne vysoko skákať (a štípať). A slovo "opitá" sa pripájalo na znak toho, že Zeman, ktorý vie vysoko skákať, pociťuje náklonnosť k omamujúcemu prostriedku, ktorý ho prechodne znižuje na úroveň primitívnych tvorov.
Chichcalán priliezol kolenačky ku mne a natiahol ruku.
Premohol som sa, aby som necúvol; nechápal som, čo chce. Dotkol sa mojej jazvy na hrudi, stopy po zranení meteoritom. Ohmatal ju, a keď sa presvedčil, že jazva je práve pod srdcom, zakryl si rukou tvár a vzlykajúc opakoval:
- Topeltzin! Nech Topeltzin spozná svojho priateľa Chichcalána! Bez Topeltzina hráčsky oddiel prehral.
A Chichcalán ušiel žrecom.
Nechápavo sme pozerali na seba. Zeman nám chcel nepochybne čosi povedať. Ale čo?

Siedma kapitola / TAJNÉ STRETNUTIE

Chichcalán nám preukázal neoceniteľnú službu pri skúmaní jazyka Zemanov. Neskôr sme zistili, že obyvatelia Zemy, alebo Zeme, ako oni volajú svoju planétu, hovoria množstvom jazykov, keďže žijú oddelene a nepriateľsky. Netušili sme, že naša Misia rozumu narazí na takú vážnu ťažkosť. Pred zrážkou planét sme svojou prítomnosťou mohli ovplyvniť iba neveľkú skupinu ľudí a nemali sme nádej spojiť sa s ostatnými svetadielmi.
- Treba priznať úplnú nezmyselnosť našej úlohy, - naliehal Not Kri. - Aký význam bude mať naša

činnosť na nepatrnom kúsku obrovskej planéty? Zistili sme, že je obývaná rozumnými bytosťami (pravdepodobne miestneho pôvodu) a sme povinní bez otáľania sa s touto informáciou vrátiť na Mar. Svoju povinnosť tým splníme.
Lenže nikto z ostatných účastníkov Misie rozumu, predovšetkým ja a Hneda Jas, sme s Notom Kri nesúhlasili.
Rozhodli sme, že naše objavy oznámime Výboru matiek pomocou elektromagnetického spojenia a nadviažeme priamy kontakt s obyvateľmi mesta Tolla, odkiaľ utiekol náš hosť Chichcalán.
My na Mare sme sa nemuseli učiť formy styku. Všetci tam hovorili jedným jazykom, ktorý zrejme vznikol splynutím dvoch dávnych faeňanských jazykov. A predsa ešte na Mare rozpracovali bádatelia metodiku osvojenia si cudzoplanetárnej reči. To nám uľahčilo situáciu na Zeme.
Okrem toho sme mali šťastie s pomocníkom. Chichcalán si myslel, že plní vôľu "bohov", a bezvýhradne sa nám podriaďoval.
Uspávali sme Chichcalána hypnózou a nadväzovali s ním bezprostredný myšlienkový kontakt. Spoznávali sme jeho detsky naivnú psychiku, ale najmä - každému jeho slovu zodpovedal určitý obraz, charakteristika alebo činnosť. A my sme začínali používať cudzie slová, pojmy, napokon dokonca aj rečové zvraty. Čoskoro pre nás maranský jazyk takmer prestal existovať, donútili sme sa nejaký čas ho nepoužívať a dorozumievali sme sa iba jazykom Zemanov.
Náš prostoduchý "učiteľ" ani len nepochopil, že to on nás naučil hovoriť po zemsky. Myslel si, že "bohovia" ovládajú ľudskú reč, keďže kedysi žili na Zemi. Mňa i naďalej pokladal za syna Najvyššieho vodcu, Hrmiaceho Hada, za svojho priateľa Topeltzina, obetovaného Srdcu neba na zmiernenie jeho hnevu. No i napriek tomu blúdiaca hviezda Mesia, ako ju voláme my na Mare, otriasla vtedy Zemou a vyvolala veľké nešťastia.
Keď som sa už mohol s Chichcalánom voľne dorozumieť, povedal mi:
- Ak miláčik tollského ľudu ožil a vrátil sa na Zem (tak znelo meno planéty v zemskom jazyku a odteraz ho budem aj ja tak používať), ak priletel spolu s inými bohmi, ktorí Lietajúceho Hada poslúchajú, potom je práve on boh Quetzalcoatl!
Quetzalcoatl znamenalo v jeho jazyku Operený alebo Lietajúci Had.
Márne som sa pokúšal vysvetliť mu, že my sme obyvatelia inej planéty. Moje slová ho len ešte väčšmi utvrdili v tom, že som boh Quetzalcoatl, ktorý sa prevtelil do mladíka obetovaného bohom.
A presviedčal ma:
- Aby Topeltzin obšťastnil ľudí v Tolle, musí byť taký láskavý a priznať sa, že sa k nim vrátil v podobe boha Quetzalcoatla. Budú sa mu natešene klaňať, budú ho zbožne počúvať. Počúvať vo všetkom!
"Počúvať vo všetkom!" Bolo sa nad čím zamyslieť. Veď to sa zhodovalo s úlohou našej Misie rozumu! Ale či smiem klamať naivných nevedomých ľudí?
Pokúsil som sa vysvetliť to Chichcalánovi, ale nepochopil ma:
- Akéže je to klamstvo? Ak mladíka Topeltzina zabili pred Chichcalánovými očami, no Topeltzin je teraz opäť živý, dokonca aj s jazvou pod srdcom, je to možné iba z vôle bohov, ktorí vrátili Topeltzinovi srdce a prijali ho do svojej rodiny. Chichcalán hneď spoznal Topeltzina. Keď bude treba oznámiť ľudu Tolly, že Topeltzin sa vrátil ako boh, spozná ho nielen Opitá Blcha.
- A kto ešte? - zaujímal som sa.
- Ako to - kto? - lišiacky povedal Chichcalán. - Azda Topeltzin tam v nebi zabudol na svoju lásku, dievčinu Xochiquetzal?
V miestnom jazyku to meno znamenalo Lietajúci Kvietok alebo Motýlik.
- Tá veru bude vedieť dokázať, že boh s jazvou pod srdcom je jej milovaný, - pokračoval Chichcalán. - V takých veciach sa ženy nemýlia.
Zachvel som sa: na toto stretnutie som sa netešil.
Prekvapivé stanovisko zaujal Not Kri.
- Nemáš právo odmietať podobné návrhy, - rozhovoril sa dôrazne v našom rodnom jazyku. - Keď sme sa už raz rozhodli napriek zdravému rozumu plniť neuváženú úlohu Misie rozumu, nemôžeme brať ohľad na také nezmysly, ako je úzkostlivosť. Ak chceme Zemanov priviesť k rozumu, musíme využiť každú možnosť, aby sme ich donútili podriadiť sa.

- Naozaj, Inko Tichý, - zamiešala sa Hneda Jas. - Iba prechodne im dovolíš, aby ťa volali bohom Quetzalcoatlom. Keď ti ľudia uveria, zmenia svoj spôsob života, zrieknu sa hrozných ľudských obetí, potom im vyjavíš, že sme všetci iba prišelci z inej hviezdy.
- Inko, - povedala ticho Era Mesia. - Chvejem sa už pri samotnom pomyslení na to, že tebe podobného mladíka zarezali na obetnom kameni! Ak sa staneš hoci len na čas „bohom", môžeš zakázať vraždenie. Prečo by si sa neoznačil za Quetzalcoatla? Či nie je v tom tvoja Povinnosť?
- Milý Inko, - dodala Iva, - k nim sa zrejme treba správať ako k malým deťom. Ak je pre nich pochopiteľnejšie, že si akýsi „boh", ktorého treba poslúchať, nech je tak.
- Dokazovať ľuďom na ich dnešnej nízkej úrovni rozvoja, že ich planétu kedysi osídlili Faeňania zo zaniknutej Faeny, že dnešní ľudia sú ich potomkami a my že sme ich pokrvní bratia, čo prileteli k nim, nie je veľmi logické, pretože sa nám nepodarí nikoho presvedčiť, - zakončil náš filozof Gigo Gant.
Bolo teda rozhodnuté, že sa v sprievode ostatných "bohov" zjavím v Tolle ako vzkriesený Topeltzin, ktorý sa stal bohom Quetzalcoatlom.
Hanbil som sa klamať Zemanov, ale nemohol som nesúhlasiť s mojimi druhmi, že je to najjednoduchšia a najspoľahlivejšia cesta k nekultivovanému rozumu tollských obyvateľov.
Keď sa Chichcalan dozvedel o našom rozhodnutí vojsť do Tolly, bez najmenších pochybností vyhlásil:
- Vzkrieseného Topeltzina budú čakať ako boha. Chichcalan sám povie o ňom žrecom.
- Ale Chichcalána zarežú na kameni, - naľakané riekla Iva jazykom Zemanov.
Chichcalan pokrútil hlavou:
- Bohovia sú dobrí, pretože nie sú ľudia. Ľudia sú všetci krutí. No Chichcalan sa ich nebojí. Nech ho aj schytia a odvlečú na obetný kameň! Veľký boh Quetzalcoatl zruší obetovanie.
- A ak nestihne? - spýtala sa Era Mesia.
- Ak nestihne, - bezstarostne odvetil Chichcalan, - vráti na nebi Chichcalánovi srdce a spraví z neho takého istého boha, ako z tých ostatných, čo sa ocitli na obetnom kameni.
Bol presvedčený, že my všetci sme kedysi žili na Zemi!
- Chichcalan vie, ako to spraviť, aby ľudia Tolly spoznali božského Topeltzina, - pokračoval. - Prvým dôkazom bude žena! Opitá Blcha ju sem tajne privedie.
- A druhým? - zaujímal sa Gigo Gant.
- Druhým? - Zeman sa prefikane usmial a pozrel na mňa. - V Chichcalánovom hráčskom oddiele nebolo rýchlejšieho a skúsenejšieho hráča, ako bol Topeltzin. Ešte nebol bohom, a už ho zbožňovali obyvatelia Tolly, milujúci veľkolepé divadlo posvätnej hry s loptou.
Era Mesia znepokojene pozrela na mňa.
- Je dosť možné, že sa budeš musieť pre nich naučiť hrať s loptou, - povedal Not Kri nie bez irónie.
- S miláčikom ľudu Topeltzinom Chichcalánov hráčsky oddiel nikdy neprehral. Ale Topeltzin umrel a Chichcalán musel utiecť žrecom, ktorí ho chceli odvliecť na obetný kameň.
Možno som na mojich druhov pozrel trochu rozpačito. A stretol som sa s pohľadom Ery Mesie.
- Vidí sa mi, - povedala rozrušené naším jazykom, - že Inko by mal zostať sám sebou. Dievčinu, ktorú k nám dovedie náš hosť, netreba robiť ešte nešťastnejšou. Hádam by bolo lepšie so všetkým sa jej priznať. Veď je žena, všetko pochopí a stane sa našou spojenkyňou.
Hneda Jas pokrčila plecami. Iva sa pridala na stranu Ery Mesie.
- Hlavné je ukázať sa na hrisku, - poznamenal Gigo Gant. - Začneme trénovať.
- Čiže, Inko Tichý, čakajú ťa vážne skúšky, - zakončil Not Kri.
Odprevadili sme Chichcalána.
- Opitá Blcha chodí ako jaguár, - uistil nás. - Ľahšie uvidíte tieň hviezd ako Chichcalána v nočnej Tolle.
A zmizol v pralese.
Z rakety sme už vychádzali bez skafandrov, zvykali sme si dýchať vzduch Zeme.
Bol to neopísateľný pocit. Svieži, korenistý, omamujúci vzduch bol nasýtený vôňami, o ktorých sme my na Mare nemohli mať ani potuchy! Hojnosť kyslíka pálila, ale dávala sily prekonávať dvojnásobnú príťažlivosť Zeme.
Pomáhalo nám to, že skoro všetci sme pestovali taký ťažký šport, ako je beh bez dýchania. Boli sme odolní a vytrvalí.

Zo všetkých najľahšie sa stal na Zemi človekom - čiže privykol na jej podmienky, vzduch a príťažlivosť - Gigo Gant.
Najťažšie bolo chudere Ere Mesii. Ale to, čo ostatní dosahovali vôľou, fyzickou silou a sústavnými cvičeniami, dosahovala Era Mesia nekonečnou trpezlivosťou a ochotou znášať akékoľvek ťažkosti.
Chichcalán sa nečakane vynoril z húštiny, keď sme chodili okolo lode.
Hneď som ho zbadal; potešil som sa i znepokojil.
Bolo dobre, že sa vrátil, ale bolo jasné, že sa nevrátil sám. Čakala ma prvá skúška. Vydržím ju?
- Era Mesia bude pri Topeltzinovi, - povedala Era Mesia a nazvala ma pozemským menom.
- Bohyňa zabudla, čo je to pozemská žena! - zvolal Chichcalán. - Má bližšie k jaguárovi ako muž, hoci nemá tesáky. Ale to sa iba zdá.
Nepochopili sme veľmi jeho slová.
- Ak má dievčina spoznať svojho milého, netreba zbytočných svedkov, - poznamenala Hneda Jas.
Aká bola chladná! Bez najmenšej ľútosti ma posielala do náručia pozemskej dievčiny.
Pohodil som hlavou, ako to, usudzujúc podľa Chichcalána, robievajú ľudia, a zamieril som do pralesa.
Tam čakala Motýlik na Topeltzina.
V húšťave som uvidel dievčinu. Jej počernú tvár akoby bol vytesal sochár, ktorý sa usiloval vyjadriť utajený žiaľ a zdržiavanú silu. Ale najviac ohromovali jej celkom biele vlasy, ktoré jej padali na plecia, zopnuté pri spánkoch jednoduchou, ale vzácnou ozdobou.
Začula moje kroky, prudko sa obrátila; oči sa jej rozšírili a zažiarili.
Chichcalán zaostal, pozoroval naše stretnutie zďaleka.
- Motýlik! - vystrel som k nej ruky.
Pozerala na mňa s trpkým úsmevom. Zrejme postrehla na mne niečo cudzie, možno moju briadku. Nie nadarmo naliehal Not Kri, aby som sa jej zbavil. Ako sa ukázalo, miestni obyvatelia na tvári nezarastali. Ale nesprávne som si vysvetlil Motýlikov pohľad. Vysvitlo, že práve táto briadka, ktorú som mohol zdediť iba od bradatých predkov cez moju "matku", zajatú otrokyňu, v prvom rade presvedčila Motýlika, že som Topeltzin.
- Topeltzin! - zvolala, vrhla sa ku mne, pritisla sa mi na hruď a rozplakala sa.
Jej pevné plecia sa chveli a moje dlane cítili ich teplo.
Ona, dieťa Zeme, plakala a netušila, že plače na hrudi svojho nekonečne vzdialeného brata, ktorý sa iba náhodou podobá na jej zahynutého milého.
- Motýlik verí, že sa Topeltzin vrátil? - spýtal som sa, pripravený porozprávať všetko tejto milej a nešťastnej dievčine.
Ale nečakal som prejavy takej búrlivej radosti a nehy, ktorými ma dievčina zahrnula.
Hladkala mi tvár, bradu, obočie, vlasy, pozerala mi do očí a ticho sa smiala.
- No roky plynú aj na nebi, - povedala, pozorne skúmajúc moju tvár. - Motýlik tiež veľmi zostarla?
V jej slovách, v úsmeve, v slzách, čo sa kotúľali po počernej pleti, bolo toľko nefalšovaného šťastia, že som nemal síl povedať jej to, čo som sa jej na Erinu radu chystal vyjaviť. Nemohol, nemohol som jej ešte raz zobrať milého.
Sadli sme si s Motýlikom na hrboľatý koreň, držali sme sa za ruky a nič sme nevraveli. Toto mlčanie bolo mojou záchranou. Keby som musel hovoriť, klamal by som. Mlčať bolo ľahšie, hoci aj to bola lož. No táto lož prinášala šťastie čarovnej pozemskej dievčine.
Pocítil som na sebe čísi pohľad. Obrátil som sa a zbadal som Eru Mesiu. Náhlivo sa odvrátila. Stihol som si všimnúť, že sa jej chvejú plecia.
Pristúpil k nám Chichcalán.
Šťastná Motýlik mu podala ruku a on sa hodil na kolená, aby sa čelom dotkol jej prstov.
- Chichcalán je skutočný priateľ, - povedala. - Opäť priniesol Motýlikovi šťastie. - A zvonivo sa zasmiala.
Tento dievčenský smiech tak kontrastoval s jej šedinami, že som k nej pocítil pálčivú ľútosť.
- Žiarivá Xochiquetzal je vyvolená bohov. Sám boh Quetzalcoatl k nej zostúpil z neba, - povedal Chichcalán.
- Motýlik pôjde za ním hocikam! Aj na obetný kameň.

- Obetný kameň je hanbou ľudí - viac ho nebude! - povedal som rozhodne.
Motýlik nadšene pozrel na mňa.
- Je to boh! - vyhlásil Chichcalán. - Iba boh Quetzalcoatl môže povedať také niečo, čoho sa zhrozia a naľakajú všetci žreci. Xochiquetzal ho spoznala?
- Áno, Motýlik spoznala svojho Topeltzina. A nie preto, že je v tvári taký, aký bol pred úderom Srdca neba, i keď odvtedy trochu zostarol.
- A prečo ešte? - spýtal som sa.
- Pretože aj Topeltzin hovoril o obetných kameňoch ako o hanbe Tolly. Nik iný by to nemohol povedať.
Takto mi nešťastný zahynutý mladík ešte raz pomohol vojsť do jeho rodného mesta pod jeho menom, aby som ľudu priniesol rozum.
Pocítil som príliv vnútorných síl. Plním veľkú Povinnosť, kvôli ktorej Misia rozumu priletela z ďalekého Maru na Zem.
Ľudia na Zemi sa musia zoznámiť s dávnou kultúrou svojich predkov, musia... za každú cenu.

Časť druhá - SYNOVIA SLNKA

Keď človek prichádza na svet, nie je v ňom ani vyslovené zlo ani vyslovené dobro, je iba možnosť a schopnosť jedného i druhého; tie v ňom rozvíja prostredie, v ktorom žije, a výchova v rodine a v spoločnosti.

Robert Owen

Prvá kapitola / BIELY BOH

- To-pel-tzin! To-pel-tzin!
Rev zástupu burácal z tribún po oboch stranách tkalači - priestranstva na rituálnu loptovú hru. Občania Tolly vyskakovali z miest, potriasali rôznofarebnými perami na ozdobných pokrývkach hlavy, mávali rukami a kričali na plné hrdlo:
- To-pel-tzin! To-pel-tzin!
Liata lopta z pružnej živice stromu ačanak preletovala cez lekotl - čiaru, ktorá oddeľovala hriská dvoch hráčskych oddielov - s takou silou, akoby po každý raz padala z vrcholu pyramídy. Keď trafila niektorého z hráčov, mohla ho nielen zraziť z nôh, ale aj na mieste zabiť.
Lenže hráči boli skúsení, šikovní a odolní. Odrážali smrtonosnú pružnú guľu a posielali ju späť na protivníkovu polovicu. Dotyk lopty s kamennými platňami hriska znamenal trestný bod a nahrávka lopty vlastnému hráčovi bola zakázaná pod hrozbou obetného kameňa. Loptu mohli odrážať iba lakťami, chránenými prežívaným pancierom, kolenami v nákolenniciach alebo ťažkými kamennými odrážačkami v pravej ruke. Od úderu takej odrážačky lopta prerazila tenkú kamennú dosku. A ak náhodou vletela medzi divákov, mohla ich, nechránených hráčskym odevom, dokaličiť. Preto lavice kvôli bezpečnosti stáli vysoko nad hriskom. Prívrženci rôznych bojujúcich oddielov sa zvyčajne usádzali po oboch stranách hriska a búrlivo spolucítili so svojimi miláčikmi, tým skôr, že v prípade porážky im hrozilo uzákonené olúpenie. Víťazi mali právo vtrhnúť na nepriateľskú tribúnu a tým, čo nadržali porazeným, vziať všetko, čo sa im zapáči: drahocenné šperky, pekné ozdoby hláv, a dokonca aj časti slávnostného oblečenia.
V Chichcalánovom oddiele hral dnes, tak ako kedysi, Topeltzin, miláčik ľudu, ktorý zázračne ožil a krásavica Motýlik ho spoznala. Vodca hráčskeho oddielu, ktorý sa skrýval pred žrecami v pralese, sám videl, ako sťa boh zostúpil z neba na ohnivom drakovi za sprievodu hromu bez dažďa.
Svetlovlasý bradatý boh, ktorý sa znížil k hre s ľuďmi, mal podobne ako oni na hlave pokrývku z čiernych pier a na lakťoch pružné panciere z jaguarej kože, podloženej bavlnou. Také chrániče odolávali nielen udierajúcej lopte, ale aj úderom bojových drevených mečov s ostrím z vulkanického skla, boli teda vhodné pre hráčov i vojakov.
Bohovia ústami žrecov pririekli víťazstvo tomu či onomu oddielu podľa počtu trestných bodov. Ale neodškriepiteľné víťazstvo dosahovali hráči prehodením lopty cez jeden z kolmo postavených

kamenných kruhov, vstavaných do steny pod tribúnami, pri okrajoch čiary, ktorá rozdeľovala hrisko. Trafiť do kruhu bolo neobyčajne ťažké (lopta ledva prešla otvorom) a nebezpečné. Kruh predstavoval skrúteného posvätného papagája haucamaya. Dotknúť sa ho čo i len loptou pokladalo sa za bohorúhačstvo a bol za to veľký trest.
V matematike skúsení žreci spočitovali body a nezastavili hru, kým lopta neprešla cez kruh. Podmienkou bolo iba to, aby sa hráči a diváci držali na nohách a aby slnko svietilo na hrisko.
Preto sa protivníci usilovali vyčerpať sa navzájom drvivými údermi lopty, vyradiť čo najviac hráčov. Hod cez kruh riskovali iba v najkrajnejšom alebo mimoriadne priaznivom prípade, keď sa hráč ocitol pri stene rovno pred kruhom.
Zástupy revali. Biely boh nielenže dokázal, že je preslávený Topeltzin, ktorý sa vrátil na Zem, ale pozdvihol posvätnú hru na božskú úroveň a všetkým vyrazil dych. Také spôsoby hry ešte nik nevidel, tak mohol hrať iba boh!

Hrmiaci Had trónil na vladárskej rohoži nad kamenným kruhom haucamaya a pokojne pozoroval divadlo, ktoré všetkých naokolo privádzalo do šialeného vzrušenia, nadšenia, ba až opojenia. Všetkých okrem Ľudského Hada, ktorý sa tiež týčil nad kruhom protiľahlej tribúny ako kamenná socha.
Keď sa Chichcalán vrátil z pralesa a oznámil, že boh Quetzalcoatl zostúpil na Zem, Ľudský Had rozkázal, aby ho chytili a rozrezali na obetnom kameni. Nechcel počúvať jeho táranie, pretože neveril v bohov, ktorým slúžil, nepripúšťal možnosť, že človek, ktorému vlastnoročne vydrapil srdce, vraj žije a vrátil sa so zahojenou jazvou na hrudi. Videl v tom šikovne narafičenú intrigu.
Aj vladár Hrmiaci Had, ktorý nenávidel žreca, vycítil v tom možné intrigy, len čo dievčina Motýlik klesla k jeho nohám a zvestovala mu návrat milého.
Hrmiaci Had žiadal, aby k nemu priviedli Chichcalána v sprievode Veľkého žreca. Ľudský Had bol nútený s potláčanou zúrivosťou sprevádzať Opitú Blchu k vladárovmu trónu.
Len čo vošli do priestrannej siene, vystlanej kobercami z vtáčieho peria, prvý žrec hneď začal hroziť vladárovi hnevom bohov, ak im bez meškania neobetujú Chichcalána i bielokožích podvodníkov, ktorých vraj stretol v pralese.
- Prečo sa Ľudský Had vyhráža hnevom tých, ktorých nik nevidel, ak ľud sám môže pozrieť do tváre živým bohom? Nie je lepšie poprosiť ich samých, - povedal Hrmiaci Had, - aby zmiernili hnev, ktorého sa Ľudský Had tak ľaká?
- Ako môže biely tulák dokázať, že je boh? - zlostne zvolal Veľký žrec.
- Nech vladár smrteľníkov rozkáže strhnúť Chichcalánovi putá, ktorými má poviazané ruky, - poprosil Chichcalán, kľačiaci pred vodcom. - A nech vladár smrteľníkov rozkáže Chichcalánovmu hráčskemu oddielu hrať na hrisku spolu s Topeltzinom. Ľud, sledujúci posvätnú hru, ihneď spozná Topeltzina a uzná ho za boha.
Hrmiaci Had si potiahol z fajky, ktorú nevypúšťal z úst.
- Posvätnou loptovou hrou sa neraz riešili najdôležitejšie spory medzi žrecmi a vládcami miest. Nech aj tentoraz povedia bohovia svoje slovo na hrisku.

Hrmiaci Had sedel na vladárskej rohoži, nerušene si poťahoval z fajky, v ktorej podpálil rozmrvené tabakové listy, vdychoval ich omamný dym a počúval všeobecné pokrikovanie: „To-pel-tzin!" Ničím nedával najavo, že je veľmi spokojný. Toto Veľkého žreca zničí! Postihne ho trest, ktorý je ďaleko horší ako smrť na obetnom kameni alebo pod bojovým mečom.
Medzitým bielokožší bradatý hráč začal používať na hrisku nevídané ťahy. Prestal hrať s odrážačkou, aby silnými údermi liatej lopty škodil protivníkom.
Vystihol chvíľu, keď lopta letela k nemu, odhodil odrážačku, ktorá zarachotila na kamenných doskách, vôbec neodrazil loptu, ako sa žiadalo, ale ju schytil v letku a stisol lakťami.
Potom sa stalo čosi neuveriteľné. Quetzalcoatl natiahol ruky za hlavu, pričom neprestával lakťami stískať loptu (neporušoval pravidlá, dotýkal sa lopty iba lakťami!), a potom ľahkým, akoby vypočítaným pohybom, ktorý Inko Tichý pod vedením Giga Ganta a Chichcalána nespočetne veľa ráz zopakoval v pralese predtým, než sa ukázal v Tolle, hodil loptu do kruhu. Lopta prešla otvorom a spadla k nohám

zdúpneného vodcu druhého hráčskeho oddielu.
Ten myslel iba na obetný kameň, čo mu hrozil, a nie na vynaliezavú novotu, ktorú vniesol boh do súboja na tkalači.
Tak sa skončila posvätná hra.
Všetok ľud Topeltzina nielen spoznal, ale hneď na ihrisku vyhlásil za boha Quetzalcoatla. Poponáhľal sa to urobiť i sám Veľký žrec v strachu, aby nezaostal za ostatnými. Aj pri živom bohovi si musel udržať postavenie prvého žreca.
Zástupy šaleli. Quetzalcoatlovi padali k nohám bohaté pokrývky hláv a drahocenné ozdoby. Tollskí ľudia neľutovali nič pre navráteného božského miláčika.
Prostoduchí ako deti, vychovaní v poverách, prijali návrat mŕtveho ako čosi, čo je pre bohov prirodzené, a preto boli ochotní bezvýhradne sa poddať zjavenému božstvu ako stelesneniu sily a moci.
Poznajúc povahu svojho ľudu, Ľudský Had sa znepokojil. Aby si tento „živý boh" z pralesa nezmyslel teraz pomstiť sa Ľudskému Hadovi za svoje vytrhnuté srdce! Veľký žrec musel konať. Dal znamenie žrecom. Tí vystúpili dopredu a zatrúbili na morské ulity, žiadajúc ticho. - Ľudský Had stál pred posvätným kameňom, zosilňujúcim hlas, a vyhlásil:
- Beda ľuďom Tolly, beda! Nech počúvajú slová veľkého a strašného proroctva, vyčítaného z hviezd. Len čo zostúpi boh Quetzalcoatl na Zem, bude si žiadať ako obetu srdcia najvýznamnejších, najzaslúžilejších a najbohatších ľudí v Tolle; mužov, žien, dievčat i detí. Beda ľuďom Tolly, beda! Nech vladár sľúbi bielemu bohu mnoho tunov sŕdc zajatcov a otrokov! Pokorný žrec Ľudský Had sa zatiaľ poponáhľa vytrhnúť pre Quetzalcoatla srdcia dvoch vodcov hráčskych oddielov: jedného, čo prehral predtým, a druhého, ktorý porazili dnes.
Hrmiaci Had dal rukou znamenie a traja jeho telesní strážcovia s tvárami pomaľovanými bojovou farbou, v prešívaných bojových vestách, zatrúbili na morské ulity a prenikavými zvukmi prehlušili žrecove posledné slová. Prehovoril Hrmiaci Had:
- Nech vezmú na známosť všetci ľudia Tolly, ale aj pokorní služobníci bohov, že vladár smrteľníkov Hrmiaci Had s otvoreným náručím lásky a mieru prijíma syna, čo sa k nemu vracia v podobe boha, a na sklonku rokov skladá zo seba bremeno Najvyššieho vodcu, ktoré tak dlho niesol. Odovzdáva toto bremeno moci svojmu synovi Topeltzinovi, ktorý odteraz bude nosiť meno Quetzalcoatla, živého bieleho boha a vladára smrteľníkov.
Ohúrení tollskí ľudia povyskakovali z lavíc, nevediac, čo majú čakať ďalej. Celkom ináč to bolo s Ľudským Hadom. Rátal s právom Veľkého žreca zastupovať pred ľudom bohov tak ako prv, poznávať želania tých, čo boli teraz uznaní za bohov na Zemi. Ale ak sa boh stane zároveň vladárom... Všetku nádej teraz vkladal do svojej tajnej dcéry. Veď samozvanec z pralesa bol nútený uznať ju za svoju milú.
Nad tribúnami opäť zaznel posvätným kameňom zosilnený žrecov hlas.
- Nech všemocný boh a vodca Quetzalcoatl prijme pokorný dar smrteľníkov, ktorých vladárom sa stal.
Zruční žreci mu ihneď prinesú na zlatej miske dve žiadané pulzujúce srdcia, ktoré tĺkli počas slávne skončenej posvätnej hry.
- Nech zmĺkne prefikaný žrec! - rozľahol sa neznámy, jasný a silný hlas, ktorý, ako vysvitlo, patril bielemu bohu. Stal si vedľa Hrmiaceho Hada, pričom mu nedovolil vstať z rohože. - Nech zmĺkne prefikaný žrec a nech vedia ľudia Tolly, že nikdy viac sa nebude prelievať ľudská krv pri obetách bohom, ani jedno srdce už nik nevytrhne z hrude živého človeka, nehodí na večne jagavú misku zo žltého kovu. Quetzalcoatlovi ponúkli vládu nad Tollou a on s vedomím povinnosti voči ľuďom prijíma odovzdanú moc, aby ju využil pre blaho ľudí na celej Zemi.
Mešťania pozreli na seba. Prečo biely boh hovoril o všetkých ľuďoch na Zemi, a nie o ľuďoch Tolly? A prečo označil Veľkého žreca za prefikaného a tým ho pred všetkými ponížil, hoci ten práve vyhlásil Quetzalcoatla za boha? Lenže tollskí ľudia nevedeli uvažovať, boli zvyknutí poslúchať. Najviac ich vzrušil a vyľakal zákaz zvyčajných ľudských obetí, ktoré bohom vždy lahodili. Čo teraz čaká ľudí, keď nebudú môcť uzmieriť bohov?
Žreci priviedli ku Quetzalcoatlovi, ktorý si napokon sadol na miesto vladára, dvoch vodcov hráčskych oddielov. Zrazili ich pred ním na kolená so zviazanými, dozadu vykrútenými rukami.
Quetzalcoatl dal znamenie, a velikánsky biely boh, ktorý bol dokonca vyšší ako Topeltzin, pristúpil k

obetiam a dvoma údermi nevídaného lesklého noža, nepodobného obyčajným výrobkom z vulkanického skla, i keď rovnako ostrým, preťal povrazy, čo ich spútavali.
Dve biele bohyne pomohli oslobodeným vstať a prihovorili sa im tollským jazykom. Ich hlasy boli nežné a láskavé.
Quetzalcoatl sa pobral do paláca svojho otca Hrmiaceho Hada. Z jednej strany kráčal po jeho boku ešte jeden boh s málo vlasmi na hlave, z druhej - tajná dcéra Veľkého žreca Motýlik.
Hrmiaci Had šiel za nimi.
Ľudia Tolly ich sprevádzali zbožnými pohľadmi.
Čo ich len čaká pri novom vladárovi smrteľníkov, ktorý zostúpil z neba a nechce, aby obetami miernili jeho hnev?
Prekvapenia nasledovali jedno za druhým.
Hlásatelia každý deň zvolávali ľud hlaholom morských ulít k úpätiu pyramídy Noci a zhora zaznieval hlas jedného z bielych bohov, ktorý vynikal výškou, mal ryšavú bradu a štyri oči. Tlmočil príkazy Quetzalcoatla, ktoré museli všetci plniť. Tieto príkazy jedných ohromovali, naháňali im strach, v druhých vyvolávali búrlivú radosť. No ľakali všetkých rovnako. Nevedeli pochopiť nový poriadok, ktorý zavádzal biely boh.
V prvom rade bradatý boh-obor cez čarovnú ulitu vyhlásil, že sa ruší otroctvo:
- Otroctvo sa protiví samej povahe človeka a je nedôstojné jeho rozumu, ktorý povýšil ľudí nad všetok ostatný živočíšny svet, - hromovo burácal cez ulitu hlas boha-pomocníka. - Ani v lesoch, ani v púšti, ani vo vodách sa nenájdu živé tvory, ktoré by nútili iné, sebe podobné, pracovať, a samy nič nerobili. Odteraz to nebude tak ani medzi ľuďmi Zeme.
Znovu povedal "ľudia Zeme", a nie „ľudia Tolly". Chystali sa vari bohovia poďmaniť si všetky okolité kmene?
- Práca buďe odteraz povinná pre všetkých, - pokračoval boh-obor. - A predovšetkým pre vladára smrteľníkov, samotného Quetzalcoatla. On ako prvý bude všetkým príkladom. Prideľuje sa mu pole, ktoré bude obrábať a pestovať na ňom bavlník a pšenicu. A keď bude pracovať boh, čo čaká tých, ktorí odmietnu pracovať?
- Smrť! - ozvalo sa zo zástupu pod pyramídou.
- Quetzalcoatl ruší násilnú smrť ako spôsob trestu a pomsty, - opäť prekvapil ľudí kážuci boh. - Nahradí ju vyhnanie z mesta Tolly. Tí, čo nebudú chcieť v meste pracovať, budú vyhnaní do pralesa, kde aj tak budú nútení pracovať, aby nezahynuli. Práca bude povinná pre všetkých.
Ľudia odchádzali z námestia otrasení.
Vodcovia sa rozhorčovali, chytali sa zbraní. Ale boh bol boh, a ešte k tomu aj vladár smrteľníkov. Museli sa podvoliť.
Húfy oslobodených otrokov zapĺňali námestie pred palácom vladára, aby mu piesňami, tancami a nočnými vatrami vzdávali chválu.
Začali sa dovtedy nevídané práce: budovali sa cesty, vypaľoval a vytínal sa prales, aby sa pripravili polia pre bavlník a pšenicu, začalo sa so stavbou paláca bieleho boha, ktorý ozdoboval najnovšiu a najvyššiu pyramídu.
Veľký žrec Ľudský Had sedel v chráme Neba na vrchole starej pyramídy. Už sem neprivádzali nijakých zajatcov, nehodil ani jedno horúce srdce na žltú misku, nepocítil na perách chuť čerstvej krvi. Sám žil v strachu o seba a márne volal k sebe tajnú dcéru Motýlika. Neprichádzala.
Raz ju zazrel z vrcholu pyramídy a ohromila ho premena, ktorá sa s ňou stala. Jej vlasy, ktoré kedysi v čase žiaľu obeleli, nadobudli opäť bývalú čiernu farbu a lesk.
Ľudský Had nevedel, že bohyne, z ktorých jedna bola kňažkou zdravia, jej dali prípravky, ktoré jej vrátili mladosť.
Tollskí ľudia pri pohľade na znovu mladú Motýlik uverili v zázrak, ktorý učinil Quetzalcoatl, a prenikol ich ešte väčší posvätný strach.
Boh-obor znovu a znovu ohlasoval Quetzalcoatlove pokyny z vrcholu pyramídy Noci, z ktorej kedysi žreci pozorovali hviezdy. A každý nový pokyn vrhal poverčivých tollských ľudí do ešte väčšej hrôzy.
Boh-obor oznámil, že Quetzalcoatl zrušil všetky vojny.

- Nikdy viac nebude vojna spôsobom riešenia sporov medzi kmeňmi, - hlásal ryšavobradý boh. - Tak, ako sú si odteraz rovní ľudia Tolly, tak sú si rovné aj všetky ľudské kmene. Nech žijú v mieri, nech nikdy nepoužívajú násilie, nech sa v živote riadia iba spravodlivosťou.
Boh-obor tiež oznámil, že Quetzalcoatl oslobodil od práce prestarnutých ľudí vo veku svojho otca. Budú ich živiť a ctiť všetci, ktorí sú od nich mladší.
Tolla vrela: cez deň prácou, po večeroch zábavou a za nocí nespokojnosťou. Akože mohli mešťania uznať bývalých otrokov za seberovných, a vojaci prísť o všetky výsady?
Prostý ľud, bývalí otroci a remeselníci stavali podľa pokynov bohov veľkolepé stavby. Bývalí vojaci a velitelia, ktorých po prvý raz prinútili niečo robiť, zatiaľ poslúchali, ale zazerali.
Biely boh s málo vlasmi na hlave pozoroval život v meste a hovoril Quetzalcoatlovi inoplanetárnym jazykom:
- Nie je možné, aby sa nevzdelané bytosti tak zrazu zriekli stáročných krutých zvykov a prijali poriadok, ktorý si vyžaduje vysokú uvedomelosť každého člena spoločnosti.
- Treba ich vzdelávať, - rozhodol Quetzalcoatl. Zhromaždil u seba mladých ľudí (z význačných rodín, kde sa už učili písať a čítať) a žrecov, oboznámených s vedomosťami, všetkých okrem Ľudského Hada, ktorý sa nechcel alebo neodvážil ukázať, a začal ich učiť prekvapivé znalosti o nebi a veciach.
Ľudský Had za nocí počúval od svojich bývalých dôverníkov o tomto vyučovaní a zachmúrene pozeral na zamračené nebo bez hviezd.
Jeho tajná dcéra stále neprichádzala. Ale on ju čakal.

Druhá kapitola / PAZÚRY JAGUÁRA

A napokon Motýlik predsa prišla k otcovi. So skrivenou počernou tvárou, s rovnými čiernymi vlasmi padajúcimi na plecia, s hnevom horiacimi očami. Čímsi pripomínala jaguára, pripraveného brániť svoj brloh.
Ľahko stúpala po vysokých stupňoch pyramídy, ktoré jej siahali po bedrá.
Žreci v čiernych kutniach, ktorí jej nedovolili vystúpiť na pyramídu v deň obetovania jej Topeltzina, ju teraz mlčky pozorovali, rozostavení ako sochy na každom piatom stupni.
Iba raz sa Xochiquetzal obzrela na vladárov palác, kde sídlili bieli bohovia, a ústa sa jej skrivili, obnažili ostré zuby.
Veľký žrec Ľudský Had jej vyšiel v ústrety. Dômyselne urobený účes z krvou presiaknutých vlasov v podobe hada s otvorenou papuľou čímsi pripomínal tvár rozzúrenej ženy.
Xochiquetzal pri vystupovaní znovu a znovu prežívala urážlivú scénu posledného stretnutia s Topeltzinom. A dosť! Vari s Topeltzinom?
Nebolo väčšieho šťastia, ako zasa získať zahynutého milého. Motýlik si príliš dobre pamätala stretnutie v pralese: ruky natiahnuté k nej, láskavé slová a milované modré oči, ktoré sa kedysi zavreli naveky, a zrazu na ňu opäť pozerali s predchádzajúcou nežnosťou.
Ale nech bola Motýlik v tej chvíli akokoľvek šťastná, zostávala dcérou svojho prvobytného bystrého ľudu, citlivou na každé nebezpečenstvo.
Dokonca aj vo chvíli nekonečného šťastia si Xochiquetzal všimla bielu bohyňu, ktorá sa odvrátila, aby skryla vzlyky.
Motýlik nedala nič najavo ani vtedy ani neskôr.
Topeltzin, hoci sa stal bielym bohom Quetzalcoatlom, nevedel prečítať všetko v jej srdci. Hej, možno ani sama sa v sebe celkom nevyznala. Ale kdesi v najvzdialenejšom kútiku srdca pocítila znepokojenie. Žena vždy skôr ako muž vycíti súperku, aj keď je to bohyňa.
Bohyňa sa ovládla, ale len ovládla! Motýlik to výborne pochopila, pretože jej neunikol ani jeden pohľad, čo Era ukradomky vrhla na Quetzalcoatla.
S dvoma druhými bohyňami si bola na čistom. Jedna z nich milovala Quetzalcoatla, ale ako sestra. Druhá nemilovala nikoho, bola chladná ako kameň poliaty vodou. Motýlik sa jej bála. No bohyne Ery sa nebála a dovolila, aby čarodejným prípravkom vrátila farbu jej vlasom.
Inštinktom divošky vycítila, že táto bohyňa nie je schopná jej ublížiť.

Ale Quetzalcoatl!
Keď sa namiesto Hrmiaceho Hada stal vladárom smrteľníkov, mal by sa ihneď oženiť so svojou bývalou milou, splniť sľub, ktorý jej dal ešte pred smrťou. Xochiquetzal to považovala za samozrejmé a netrpezlivo čakala.
No z neba navrátený Topeltzin vôbec neprejavoval zápal, ktorý ho napĺňal v minulosti.
Xochiquetzal strácala trpezlivosť. Azda ich nebo, kde strávil toľko času, rozdelilo?
Motýlik bola pozemská žena, v jej žilách prúdila neskrotná divá krv. Nebo žrecov s ich rozprávkami bolo pre ňu cudzie a nedosiahnuteľné. Ale patrilo sa, aby v tie rozprávky verila. Lenže bohyňa Era, ktorá nevedela utajiť svoje city k Topeltzinovi - to už nebola rozprávka, ale sám život, blízky a pochopiteľný.
Xochiquetzal ako žena videla v nej sokyňu.
Motýlik znenavidela bohyňu Eru a bola hotová roztrhať ju v pazúroch.
Napokon sa Xochiquetzal, prekypujúca žiarlivosťou a rozhorčením, rozhodla na otvorený rozhovor s Quetzalcoatlom. Chcela vedieť, prečo si ju neberie za ženu.
Xochiquetzal zastihla Quetzalcoatla v sieni s kobercami z vtáčieho peria. Práve prepustil žiakov.
Keď zbadal Motýlika, usmial sa, vstal z jaguárej kože a pokročil jej v ústrety.
Motýlikovi až srdce zamrelo, krv sa jej nahrnula do tváre, hlas jej priškrtilo, ale predsa len zo seba vytisla:
- Dovolí veľký boh Quetzalcoatl, aby som ho nazývala predošlým menom Topeltzin?
- Motýlikovi? Ale prirodzene, - láskavo riekol biely boh a natiahol k nej ruky ako vtedy v pralese.
- Či nevidí Topeltzin, že šťastie vrátilo Motýlikovi pôvodnú farbu vlasov?
- Topeltzin je rád, že vidí Motýlika takého ako kedysi.
- Prečo však on nie je ako kedysi?
- O čom Motýlik hovorí?
- Prečo Topeltzin neukazuje Motýlikovi hviezdy na nebi? Prečo sa nedotýka ústami jej kože, aby vlna radosti prebehla celým jej telom?
- Kiež by sa Topeltzin pokladal za oprávneného urobiť to! - trpko zvolal biely boh.
- Vari Topeltzin alebo boh Quetzalcoatl nemá právo na všetko, čo si len zažiada?
- Nech prekrásna Motýlik prepáči hosťovi z neba, že sa až teraz odvažuje povedať jej o sebe všetko.
- Či neoznámila Motýlik z vrcholu pyramídy ľudu všetko, čo sa dalo povedať o bielom bohu a jeho druhoch?
- Motýlik musí pochopiť, že ten, ktorého ona vyhlásila za svojho navráteného milého, nemôže využiť jej prejavy lásky, určené inému, dávno zahynutému mladíkovi.
Motýlik sa zachvela.
- Bohyňa Era, ktorá vrátila Motýlikovi pôvodnú farbu vlasov, - pokračoval Quetzalcoatl, - dávno naliehala, aby hosť z neba rozpovedal Motýlikovi celú pravdu, lebo je žena a svojou starostlivosťou o život môže pomôcť ľuďom i hosťom z neba.
Motýlika sa zmocnila zúrivosť. Zle chápala Quetzalcoatla. Do jej vedomia preniklo iba to, že hovorí na rozkaz bohyne Ery a odmieta Motýlikovu lásku.
Quetzalcoatl dokončil:
- Hosť z neba dobre chápe Motýlika a jej smäd po láske, pretože on sám poznal bolesť neopätovanej lásky.
Dievčina si premerala boha Quetzalcoatla zničujúcim pohľadom:
- Boh Quetzalcoatl tak nemôže hovoriť! Akýže je potom boh!
- Syn Slnka vôbec nie je boh, - mäkko povedal Quetzalcoatl, - a vôbec nie je tvojím kedysi zahynutým milým Topeltzinom. Syn Slnka sa naňho iba náhodou podobá črtami tváre. Nie je ľahké vysvetliť to Motýlikovi. Musí pochopiť, že ľudia v Tolle a tí, čo žijú na ďalekej hviezde Mar, odkiaľ prileteli nebeskí hostia, majú spoločných predkov, ktorí prileteli z ešte vzdialenejšej hviezdy, zničenej prudkým výbuchom. Zostali iba jej synovia, usadení na Zemi a Mare. Ľudia i Marania (nebeskí hostia), i Faeňania (tak sa volali obyvatelia zničenej Faeny), všetci sú SYNOVIA SLNKA. Ľudí na Zemi čakajú ťažké útrapy. Ich bratia po Slnku o tom vedeli a prileteli z hviezdy Mar, aby pomohli ľuďom v ich ťažkostiach a naučili ich to, čo dosiahli rozumom iní synovia Slnka.

Motýlik nemohla pochopiť všetko, čo jej povedal. Bola ženou, odvrhnutou ženou. A pochopila iba to. Neveriac sama sebe, povedala:
- Quetzalcoatl teda vôbec nie je Topeltzin?
- Žiaľ, nie. Preto nebeský hosť nemôže obdarovať Motýlika radosťou lásky, - smutne riekol Quetzalcoatl.
- To nie je pravda! - skríkla Xochiquetzal a nahnevane zaiskrila očami. - Úbohý Quetzalcoatl jednoducho plní vôľu bielej bohyne a zrieka sa nielen bývalej lásky, ale aj vlastného mena Topeltzin!
Biely boh zarazene stál uprostred siene a prekvapene pozeral na rozhnevanú pozemskú dievčinu. Hádam sa zmýlil, keď rátal s jej podporou za cenu celej pravdy, pre ňu síce trpkej, ale ozajstnej?
Motýlik vôbec nepotrebovala takú pravdu! Slová bieleho boha jej iba napovedali plán pomsty. Keď ju odvrhli, vinníci - bohyňa Era a neverný Topeltzin - za to kruto zaplatia!
Rozzúrená Xochiquetzal vybehla z paláca a vrhla sa k stupňom pyramídy Noci, aby tam našla otca. Bola jeho tajnou dcérou, lebo Veľký žrec ako služobník bohov nemohol mať vo svojej svätosti ani ženu ani deti. Prirodzene, všetci vedeli, že Xochiquetzal je jeho dcéra, ale aby zachovali zdanie posvätnej čistoty Veľkého žreca, volali ju tajnou dcérou. Tým bolo povedané všetko, pravidlá slušnosti zachované a postavenie ďievčiny nadobudlo úroveň dôstojnú jej tajného (i keď všetkým známeho) otca.
Ľudský Had so zle skrývanou radosťou vypočul dcérino rozprávanie o neslýchanej urážke, ktorú utrpela ona, najvyššie postavená žena v Tolle. Pohrdol ňou ten, ktorému bola ona hotová dať srdce nielen v prenesenom, ale aj v priamom zmysle slova, keď sa dobýjala na pyramídu, aby si ľahla vedľa neho na obetný kameň.
Vo Veľkom žrecovi dozrieval plán. Xochiquetzal bola ochotná oznámiť z vrcholu pyramídy, že takzvaný Quetzalcoatl vôbec nie je boh, a už vôbec nie Topeltzin, ale iba šikovný podvodník. Treba ho zbaviť moci, jeho nezmyselné pokyny zrušiť a na počesť návratu k pravým bohom vytrhnúť na obetnom kameni srdcia všetkým bielym tulákom, čo prišli z pralesa, aj všetkým ich prívržencom, ktorí uznali ich moc.
Vzývajúc pravých bohov (v ktorých neveril), Ľudský Had rozkázal dcére, aby ho vo všetkom poslúchala a v potrebnom okamihu povedala z vrcholu pyramídy celú pravdu o nepravom Topeltzinovi.
Xochiquetzal so zvesenou hlavou počúvala chrapľavý žrecov hlas. Ten si všimol, ako sa jej zachveli plecia.
Zmĺkol a zamyslel sa.
Pôjde naozaj tak jednoducho všetko to, čo mu dcéra navrhla? Ona je žena, pre ňu je dôležité len čo najskôr odhaliť podvodníka, ktorý urazil jej city. Ciele Veľkého žreca museli byť vznešenejšie a vzdialenejšie, no cesty k ich dosiahnutiu tie najspoľahlivejšie.
Zatiaľ čo Ľudský Had rozmýšľal, jeho tajná dcéra si nevedela nájsť miesta.
- Nech Veľký žrec rozkáže žrecom, aby zatrúbili na morské ulity, nech zvolajú ľud k úpätiu kopca, - žiadala.
Had s rozďavenou papuľou na žrecovej hlave sa zakýval, chrapľavý žrecov hlas prešiel do šepotu.
- Z Motýlika teraz hovorí iba zlosť ženy, čo vystrčila pazúry jaguára. Nemožno si myslieť, že všetko pôjde hladko a dobre, len čo ona prednesie svoju zúrivú reč. Šikovný Quetzalcoatl oslobodil veľa otrokov, ktorí teraz zapĺňajú tollské ulice. Nebude sa im chcieť znova byť otrokmi. Remeselníci a umelci pracujú na nových stavbach. Pre nich je výhodné dokončiť začaté, a nie zvrhávať toho, kto ich privolal tvoriť. Škoda hovoriť o obrábateľoch trávnatých rastlín. Tí nemyslia na nič inšie, len na nové polia, ktoré pre nich vypaľujú v pralese. Tí veru tiež nebudú veriť rozzúrenej žene.
- Čo teda chce Motýlikov tajný otec? Aby odpustila smrteľné urážky, aby dovolila bielemu bohu vziať si za ženu úbohú podvodníčku, ktorú všetci pokladajú za bohyňu?
- Nech Motýlik nevrie ako ohnivá rieka, nech pamätá, že je tajnou dcérou Veľkého žreca Ľudského Hada. Lžiboha Quetzalcoatla, ktorý bohorúhavo zakázal starodávne sväté obrady, treba zvrhnúť a rozrezať na obetnom kameni. Keď chcú bohovia niekoho potrestať, zbavia ho rozumu. Tak to spravili aj s bielymi podvodníkmi. Chuť moci ich pripravila o všetok rozum: zrušili vojnu, donútili odvážnych, zaslúžilých vojakov pracovať ako opovrhnutiahodných otrokov. A v tom je skrytá aj záhuba lžibohov. Mesto Tolla sa stalo bezbranným. Ľudský Had nikomu nezverí to, čo vie urobiť iba on sám. Po tajných chodníčkoch prejde cez prales a nájde kočovných barbarov, ktorí si nikdy nestavajú domy a svoje

príbytky vozia z miesta na miesto. Pre nich sú nájazdy na kamenné mestá vecou úspechu, stavby - opovrhnutím, smrť nepriateľov - radosťou, smrť spolubojovníkov - cťou. Ľudský Had privedie do neozbrojenej Tolly severných divochov. Nech vyrabujú kamenné mesto, nech pozabíjajú obyvateľov, ba aj vojakov, ktorí sa stihnú chytiť odhodených zbraní. Nedotknuté zostanú iba pyramídy chrámov, kde znovu pre potešenie bohov potečie krv ľudských obetí, aby vykúpila všetky nešťastia tollského ľudu.
Motýlik sa zachvel:
- Veľký žrec chce, aby severní barbari vyrabovali mesto, pozabíjali mužov, ženy, deti?
- Veľký žrec sa dohovorí s vodcom barbarov, aby všetkých bývalých otrokov, ktorých zajmú, odovzdali žrecom na obetovanie bohom. Medzi nimi sa ocitnú aj bieli tuláci. Tajná dcéra Veľkého žreca bude pomstená.
Otec postrehol chmúrny svit v očiach Xochiquetzal a zamračil sa:
- Žreci budú chrániť tajnú dcéru Ľudského Hada. Bieli tuláci z vladárovho paláca, kde odpočívajú na kobercoch z vtáčieho peria, sa sem nedostanú. Keď padne mesto Tolla a vzplanú domy mešťanov, žreci zvukmi morských ulít zvolajú na námestie barbarov-víťazov aj porazený tollský ľud. A potom Xochiquetzal povie celú pravdu o Quetzalcoatlovi. Všetky jeho sochy budú rozbité, jeho meno bude zotreté zo všetkých pamätníkov, ktoré sa mu teraz ponáhľajú postaviť.
- Krv, - povedala Motýlik.
- Krv je slaná a horúca, keď tečie zo srdca. Opája ako pulque a všetko vykupuje. Týmitohľa rukami Veľký žrec za svojho dlhého života v službe bohom vytrhol obetiam z hrudi a hodil na zlatú misku viac sŕdc, ako ich teraz bije v celej Tolle.
Motýlik počúvala so zvesenou hlavou.
- Ľudský Had odíde pod plášťom noci, - povedal otec. - Žreci budú ochraňovať jeho dcéru a beda jej, ak nepočká na otca. Jej srdce prvé spočinie na večne lesklej miske, túžiacej po krvi.
Rumenec oblial Motýlikovu počernú tvár.
- Xochiquetzal kedysi sama o to prosila! - odsekla vyzývavo a pohŕdavo.
- Bohom je milá aj neskorá obeť, - so záhadnou uštipačnosťou povedaľ Ľudský Had a zmizol v skrýšach pyramídy.
Podzemná chodba ho mala vyviesť rovno do pralesa. Pred cestou si musel po prvý raz za dlhé roky rozmočiť zlepené vlasy. Bola to ťažká vec, pretože krv, zmiešaná so šťavou aki, ktorá bránila jej rozkladu, stvrdla na kameň. Ale napokon dômyselne urobený had zmizol z jeho hlavy. Nik nesmel žreca spoznať.

Motýlik chodila hore-dolu po plošinke na pozorovanie hviezd.
Pred ňou sa rozprestieralo mesto Tolla. Ulice rovné ako lúče slnka. Veľkolepé stupňovité pyramídy v strede zelených štvoruholníkov. Honosné kamenné paláce. Kľukatý modrý had rieky, ktorý akoby si ľahol medzi budovy mesta. A v diaľke zelené priestranstvo nepreniknuteľného pralesa.
Možno sa už Veľký žrec zakráda po ňom cestičkami, ktoré pozná len on, aby barbarskými zbraňami vrátil silu zvrhnutým bohom a pomohol urazenej žene kruto sa pomstiť bradatému bielemu prišelcovi a jeho bledej družke, čo z neho nespúšťa zaľúbené oči.
Už len pri pomyslení na to sa Xochiquetzal zachvela. Teraz bola ochotná tými najvášnivejšími a najhnevlivejšími slovami odhaliť nepravého Topeltzina, vydať ho davu, aby ho roztrhal, hodiť ho na obetný kameň...
Ale bude to vedieť urobiť potom, keď dolu, uprostred dymiacich rozvalín budú v divých orgiách šalieť divosi?

Tretia kapitola / OHEŇ NEBESKÉHO KALICHA

Zdivené ujúkanie, výkriky bolesti a hrôzy, stony umierajúcich, dupot stoviek nôh, buchot zbraní, škrekot žien, plač detí - to všetko splývalo do divej kakofónie.
Mŕtvoly zabitých a telá ranených zaplnili ulice. Pomaľovaní bojovníci sa predierali cez hrozné prekážky, kopali do mŕtvych, dobíjali kopijami tých, čo ešte žili.

Vtŕhali do domov, všetko v nich ničili, zapaľovali nábytok a drahé rohože, rozbíjali drahocenné sochy. Mešťanov, ktorí sa pokúšali zachrániť vo vzdialených izbách, zatvárali v nich a do okien vhadzovali horiace fakle.
Nik v Tolle sa nepostavil severným kočovníkom na odpor. Mesto obsadili nepripravené, vyrabovali ho, podpálili.
Dym zhorenísk sa stlal pri úpätí pyramíd. Zhora, z arkád chrámu, ľahostajne pozerali žreci. Ich bohaté ozdoby na hlavách sa jagali na slnku.
Napokon z vysokej pyramídy hlavného chrámu prenikavo zatrúbili morské ulity. S divým zavýjaním a tancujúc začali bojovníci hrotmi kopijí zháňať na námestie zakrvavených mužov a vzlykajúce polonahé ženy.
Bývalí otroci a ich nedávni páni, zbití a úbohí, všetci s povrazmi na krkoch, dusili sa od dymu a pozerali nahor.
Podľa zámeru Veľkého žreca mala sa teraz v žiare slnka postaviť pred nich Xochiquetzal a označiť skutočného vinníka všetkých nešťastí Tolly. Ľudský Had jej ešte pred odchodom k barbarom pripravil reč.
Ľudský Had rozkázal žrecom, aby priviedli Motýlika.
Vyľakaní žreci padli dolu tvárou. Jeho dcéra zmizla, keď nájazd barbarov vrcholil. Možno sa odvážila zísť po strmej strane pyramídy. Možno sa zabila alebo ju divosi pokladali za obyčajnú meštianku, čo by bolo ešte horšie.
Ľudský Had v zúrivosti rozkázal položiť na kameň dvoch žrecov, čo strážili Motýlika. Po dlhom čase im zasa sám vnoril pod rebrá obsidiánový nôž a vytrhol im neverné srdcia.
Boli to prvé obete, ktoré mali vrátiť Tolle milosť bohov a bývalý rozkvet.
Zatiaľ sa však z rozvalín mesta dymilo a zástup mešťanov čakal dolu na ortieľ alebo vykúpenie.
A vtedy predniesol reč sám Ľudský Had:
- Beda ľuďom Tolly, beda! Lžibohovia ich učičíkali, aby nekládli odpor nájazdu, a teraz sa musí spravodlivo porazený ľud vrátiť k pravým bohom. Priazeň bohov bude tým hojnejšia, čím skôr budú zajatci, ktorých odovzdajú žrecom veľkodušní víťazi, obetovaní podľa dávneho zákona predkov.
Zástup zastonal. Nikto nevedel, či vystúpi s povrazom na krku po stupňoch pyramídy, alebo sa dočká priazne bohov.
- Smrť falošnému Topeltzinovi, ktorý oklamal tollských ľudí i dôverčivú dievčinu Xochiquetzal, - zachrípnutým hlasom kričal Veľký žrec. - Obetný kameň Quetzalcoatlovi! Nech zhynie on i všetky jeho ošklivé vyobrazenia, bohorúhavo vysekané do kameňa! Do útoku na vladárov palác, do útoku spolu s víťazmi!
Zavčasu upozornení obyvatelia vladárovho paláca sa ešte stihli schovať za pevné závory.
Motýlik bola dcérou svojho ľudu. Nežná oddanosť, ktorú zdedila po matke, vdove po nukerovi (vojenskom veliteľovi), čo sa zapáčila žrecovi, a otcova zúrivá povaha, neznášajúca odpor, sa v nej vždy svárili. Po Topeltzinovej smrti sa Motýlik, plná neutešiteľného žiaľu a nekonečnej hrdosti, zriekla radostí života a rozhodla sa stať kňažkou. Vtedy sa však všetko zmenilo: Topeltzin sa vrátil, ale ju odmietol.
Keď pobehovala po plošinke a pozerala z vrcholu pyramídy na hviezdy a zlovestný čierny prales, striedavo v nej víťazili protichodné povahy. Ale pri východe slnka láska predsa len zvíťazila nad nenávisťou.
"Musím za každú cenu varovať Topeltzina!" rozhodla sa.
Lenže žreci-strážcovia ju ustavične sledovali.
Prešli únavné dni a rovnako únavné noci, počas ktorých Motýlik nepoznala spánok. Nespali ani ostražití strážcovia. Až keď prvé oddiely divochov vtrhli do mesta, odpútali strážcov pohľad na započatú vojnu.
Motýlik skočila k svahu pyramídy, ale žrec sa do nej zadrapil. Tu sa dievčina vrhla dolu aj s ním.
Kotúľali sa po strmej hladkej stene. Žrec sa ocitol naspodku a to jej zachránilo život.
Keď sa prebrala, vyskočila, zamazaná krvou zabitého žreca, a bežala k dverám paláca.
Hneď v prvej sieni narazila na vznešeného Hrmiaceho Hada, ktorý sa náhlil zistiť, čo je to vonku za ruch.
Motýlik mu povedala o nájazde. Starý vodca vzal zo steny bojovú sekeru a udrel do zvonivej misy na znamenie poplachu.

Zjavili sa jeho šiesti synovia a zavreli dvere paláca na všetky závory.

Hrmiaci Had so synmi, všetci s bojovými sekerami, a ryšavobradý boh-obor s Hnedou Jas stáli pripravení, načúvajúc výkriky divochov, ktorí dokončovali skazu.
- Topeltzin, - riekla Motýlik a klesla k nohám Inka Tichého. - Nech Motýlika stihne smrť z rúk boha, o ktorom zapochybovala a zradila ho. Ale ona je len pozemská žena, ktorej rozum zatemnila ohrdená láska. Nemohla sa vo svojej hrdosti zmieriť s tým, že bohyňa Era je šťastnejšia ako ona.
- Nešťastné dieťa Zeme, - zdvihol ju Inko Tichý. - Nezmerateľná je zodpovednosť toho, kto ide s Misiou rozumu k mladším bratom, a vôbec ich nepozná.
Motýlik nepochopila Marana. Iba sa kochala jeho tvárou, tvárou svojho milého, ktorému opäť hrozilo smrteľné nebezpečenstvo.
Útok na palác sa začal údermi baranidla do dverí. Prešibaný žrec pošepol barbarom, aby použili nedokončenú kamennú stenu s obrazom Quetzalcoatla.
Stovky šikovných a silných rúk držali povrazy, na ktorých sa hojdala kamenná opacha a pri každom pohybe drvila dvere.
- Azda budú Marania zabíjať sebe podobných? - zhrozene sa spýtala brata Iva Tichá.
Inko Tichý pokrútil hlavou.
- Budem pri tebe, - podišla k nemu Era Mesia.
Inko Tichý mlčal a s hlbokou ľútosťou pozeral na pozemskú devu, ktorá mu opäť ležala pri nohách. Bolo jasné, že urobil na Zemi osudnú chybu. Ale akú?
Dvere nakoniec padli. Divosi vtrhli do paláca, ale prví z nich padli pod bojovými sekerami Hrmiaceho Hada a jeho synov.
Iva skríkla a schytila brata za ruku, aby ho odtiahla od bojiska.
- Ó, Topeltzin! - vstávajúc zašepkala Motýlik. - Veď ty poznáš tajomstvo podzemnej chodby! Utekajme!
A Motýlik skúmavo hľadela na Quetzalcoatla. Ak teraz nájde tajnú chodbu, je Topeltzin! Ale Quetzacoatl smutne pokrútil hlavou:
- Hosť z hviezdy Mar nemôže vedieť to, čo vedel Motýlikov mŕtvy milý.
- Ty teda nie si Topeltzin? - cúvla Motýlik.
...Ako prvý z obrancov sa nehybne zvalil na dlážku starý vodca Hrmiaci Had. Desiatky pomaľovaných bojovníkov s hrozivými bojovými pokrikmi potriasali vo vzduchu sekerami.
Šesť synov Hrmiaceho Hada bilo protivníkov, medzi ktorými spoznávali aj svojich bývalých vojakov, čo sa pridali k nepriateľovi.
Do boja zasiahla aj Hneda Jas.
Chladná a rozvážna vystúpila dopredu ničím nechránená, urastená, krehká. V rukách držala ochromujúcu pištoľ.
Vojaci, čo sa jeden za druhým hrnuli dnu, padali na zem. Gigo Gant sa pustil vyhadzovať nehybné telá za dvere. Nepreberú sa hneď, budú ich považovať za mŕtvych.
Zasvišťala kopija a zapichla sa Gigovi Gantovi do pleca. Zlostne ju vytrhol a zaliala ho krv. Era Mesia sa mu vrhla na pomoc.
Hneda Jas zdržiavala dav derúci sa do dverí, zrážala lúčom tých, čo boli v prvom rade.
Čoskoro bola dlážka posiata nehybnými telami. Okrem ochromených barbarov tu ležalo vedľa Hrmiaceho Hada všetkých šesť jeho synov.
- Nech je ten, ktorého nazvali Quetzalcoatlom a nešťastná Motýlik svojím Topeltzinom, kýmkoľvek, nech spolu s priateľmi ide za mnou! Ukážem im tajnú chodbu - cestu k záchrane, - zvolala Motýlik.
Inko Tichý navrhol ustúpiť. Marania sa pustili cez palácové izby.
Hneda Jas išla posledná a odrážala nápor osmelených barbarov. Schovávajúc sa jeden za druhého, stihli si všimnúť, že neviditeľná kopija bielokožej ženy nepreniká cez telo a že sa možno chrániť telom padnutého ako štítom.
Chránení ochromenými spolubojovníkmi, postupovali za prišelcami v podrepe sťa čudné zvery.
Podzemná chodba viedla do pralesa z vnútorného dvorčeka. Ale mala odbočku, ktorú poznala nielen

Motýlik, ale aj Ľudský Had.
Prefíkaný žrec, ktorý nedávno sám použil túto chodbu, rátal s tým, že dcéra určite povedie cudzincov sem, a pripravil im pascu.
Ako prví prišli k tajnej chodbe Inko Tichý a Motýlik.
- Treba mať nekonečnú silu na odvalenie tohto kameňa, - povedala a ukázala na platňu s nádhernou rytinou.
Iva Tichá bezmocne pozrela na Giga Ganta so zakrvaveným plecom. Iba on by si s tým vedel poradiť.
Podujal sa na to Quetzalcoatl. Hneď vytušil pákový mechanizmus s protizávažiami. Platňu bolo treba nie nadvihnúť, ale vtlačiť dovnútra, potom sa už ľahko posúvala nabok a otvárala vchod. Not Kri mu pomáhal.
Motýlik opäť zapochybovala, či to predsa len nie je Topeltzin. Vysvitá, že pozná tajomstvo platne!
Keď Marania začali jeden po druhom zoskakovať dolu, objavili pascu.
Ľudský Had vyskočil z tmy a navyknutým pohybom vrazil obsidiánový nôž do Motýlikových pŕs.
- Predsa len si Topeltzin! - zašepkala Motýlik a posledný raz v živote sa usmiala.
Inko Tichý ju zachytil, keď žrec namieril druhý úder do jeho starej jazvy pod srdcom. Ale čiasi ruka odvrátila nôž.
- Quetzalcoatla dostane iba Opitá Blcha! - skríkol človek, čo stál vedľa žreca. Zahnal sa na Inka Tichého bojovým mečom, ale neudrel.
Iva schytila brata za ruku a ťahala ho do chodby, kde už zmizol Not Kri. Era Mesia pomáhala tackajúcemu sa Gigovi Gantovi utekať za nimi.
Hneda Jas chcela zraziť Chichcalána ochromujúcim lúčom, ale keď mu pozrela do očí, všetko pochopila a tiež zmizla v tme.
Ľudký Had, plný strachu pred zbraňou bielej ženy, schovával sa Chichcalánovi za chrbát, pichal ho hrotom noža do chrbta a kričal:
- Vpred! Za nimi!
Ale Chichcalán sa neponáhľal.
Zhora skákali do tajnej chodby pribiehajúci barbari, ktorí útočili na palác. Boli medzi nimi aj tí, čo sa prebrali z ochromujúceho účinku pištole. Keď ich žrec zbadal, skríkol:
- Lžibohovia nevedia zabíjať! Sú bezmocní! No Chichcalán reval:
- Opitá Blcha sa nebojí neviditeľných kopijí. Iba triezvi od nich padajú. Vpred, za mnou! - vykrikoval Chichcalán, zahradzoval chodbu a fakľou svietil na cestu nielen sebe, ale aj utečencom.
Napokon sa vpredu ukázala svetlá škvrna východu. Chichcalán už nepotreboval fakľu a hodil ju za seba, rovno pod nohy žrecovi, ktorý zavyl od bolesti.
Marania vybehli do pralesa. Ale kade ďalej? Kde hľadať loď?
- Len nech skúsia bielokoží podvodníci utekať k zapadajúcemu slnku! Opitá Blcha ich hneď dohoní! - zaznieval z podzemia Chichcalánov hrozivý hlas.
Inko Tichý pochopil skrytý zmysel jeho slov, a keď zbadal v pralese cestičku, smerujúcu práve k západu slnka, pustil sa po nej.
Jedine Marania, cvičení v behu bez dýchania na rodnej púšti, mohli tak rýchlo bežať v spleti koreňov a lián.
Prenasledovatelia zaostali, nechápuc, odkiaľ sa berie v prišelcoch toľká sila. Niektorí si pomysleli: nie sú to predsa len bohovia?
Cestička viedla rovno na čistinu s raketou Hľadanie.
- Čo najskôr do lode! - kričal Not Kri. - Ani chvíľu sa nezdržiavať na tejto divej a bláznivej planéte! Na Mar! Na Mar!
- Nie, - odsekol Inko Tichý. - Naša misia sa ešte neskončila. Iba sme zistili, ako sme ju nemali plniť.
- Tu na okraji ich všetkých zložím, - navrhla Hneda Jas.
- Nie, - namietol Inko Tichý. - Najprv si musia vypočuť niečo, čo je pre nich dôležité.
Not Kri pokrčil plecami a začal vystupovať po vonkajšom rebríku k vstupnému otvoru.
Všetci sa pobrali za ním.
Keď ako posledná vystupovala Hneda Jas, na čistinu vybehli divosi. Zasvišťala kopija a odrazila sa od

kovovej obšívky lode.
- To je Ohnivý kalich! - zvolal Chichcalán. - Opitá Blcha v ňom už neraz bol. Ak Ľudský Had pôjde za Opitou Blchou, ukážem mu tajný vchod do Ohnivého kalicha, ktorý sa nezatvára znútra.
Inko Tichý sa ukázal v iluminátore.
- Nech sa ľudia na Zemi spamätajú! Koho chcú zabiť a čo tým chcú dosiahnuť? Vrátiť žrecom právo zabíjať ľudí na obetnom kameni? Držať všetkých ostatných v strachu a nevedomosti? Vyhnať zo Zeme tých, čo im chceli odhaliť poznanie a spravodlivosť? Chcú azda, aby obmedzenosť prechádzala z pokolenia na pokolenie a aby ešte aj ďalekí potomkovia po starom zabíjali jeden druhého pre zisk, z hnevu, z vypočítavosti, aby nanucovali svoju vôľu slabším, podmaňovali si ich? Prišelci chceli svojim bratom po rozume otvoriť oči. Musia odletieť, ale vrátia sa. VRÁTIA SA!
Húf kopijí, smerujúcich do iluminátora, bol odpoveďou na slová rozumu.
- Chytiť ich živých, rozrezať na obetných kameňoch! - zúrivo reval žrec Ľudský Had.
- Sem, sem, - volal ho Chichcalán. - Do Ohnivého kalicha! Oni nevedia zabíjať. Všetci budú v rukách Ľudského Hada.
Spolu so žrecom nachádzal sa za opornými nohami lode, práve pod tryskami motorov, odkiaľ šľahali rozžeravené plyny. Ľudský Had vliezol do sadzami pokrytého ústia tajnej chodby.
Chichcalán šikovne vyskočil na spodnú priečku rebríka a zavesil sa na ňu.
Ani Inko Tichý ani ranený Gigo Gant, ktorý sa usadil k riadiacemu pultu, nevedeli, čo sa deje pri tryskách, ináč by nikdy neboli zapli motory.
Zaburácal hrom bez dažďa, čierne mračná sa na veľké zhrozenie okolostojacich ťahali nie po nebi, ale po čistine, k pralesu.
Ohnivý stĺp sa oprel o zem tam, kde ešte pred chvíľou stál Ľudský Had, a rástol, dvíhajúc na sebe Ohnivý kalich, na ktorom visela ľudská postavička a bezmocne hompáľala nohami.
- Sú to bohovia! - skríkli zhrození divosi a padli dolu tvárou.
- A sľúbili, že sa vrátia, - odpovedali druhí.

Štvrtá kapitola / SYNOVIA SLNKA

Ja, Inko Tichý, vedúci maranskej Misie rozumu na Zem, nazývajúci sám seba Topeltzinom a ľuďmi Quetzalcoatlom, pokračujem v rozprávaní po návrate prvej výpravy.
Ako vždy, s Notom Kri sme sa rozchádzali v hodnotení toho, čo sa stalo.
Not Kri vysvetľoval náš neúspech zloprajnosťou ľudí, ktorí nepochádzali zo skupiny na Zemi usadených Faeňanov, čo tu zrejme vymreli, ale z faetoidných oblúd, po ktorých zdedili tuposť rozumu, krutosť a sklon k zabíjaniu.
Lenže ak si spomenieme na osud Faeňanov, ktorí zničili vlastnú planétu, aby porazili nepriateľský tábor, môžeme predpokladať, že ich potomkovia mohli zdediť takéto vlastnosti po svojich predkoch z Faeny.
Pre mňa bolo najdôležitejšie pochopiť, v čom sme vlastne pri styku s ľuďmi urobili chybu a ako a kde ju napraviť.
Počas štartu Hľadania si Hneda Jas všimla, že na vonkajšom rebríku zavisol človek.
Zosadli sme na najbližšiu čistinu v tom istom pralese, otvorili sme vstupný príklop a vtiahli dnu zamdletého Chichcalána, ktorý nespadol iba vďaka tomu, že kŕč mu stiahol svaly a ruky sa mu neotvorili.
Dalo nám veľkú námahu za pomoci Ery Mesie a jej liekov mu odtrhnúť ruky od skôb.
Keď loď zasa vzlietla, Chichcalán sa prebral.
- Pulque, - požiadal. - Nepatrí sa, aby Chichcalán prišiel do neba triezvy.
Vysvetlil som mu, že sme na Zemi ešte nesplnili svoju povinnosť a opäť zosadneme, aby sme nadviazali spojenie s inými ľuďmi, ktorých podľa nášho predpokladu nájdeme na druhej strane oceána, s kmeňom bielokožích bradáčov, ku ktorým patrila Topeltzinova matka.
- To znamená, že všetci, ktorí stúpajú k nebu, sú už namol spití, - usúdil Chichcalán. - Ktože by si ináč zmyslel letieť za oceán k ryšavobradým. Chichcalán tam môže byť užitočný, bol tam v zajatí u pobrežných ľudí, ktorí si hovoria Cagarachovia, a naučil sa ich jazyk. Ak mu dajú vypiť, hneď si spomenie na všetky ich slová.

- Ako to, že Opitá Blcha zostal nažive? - spýtala sa Iva, prinášajúc nášmu priateľovi povzbudzujúci nápoj. - Či azda Cagarachovia nemajú obetné kamene?
- Prímorskí ľudia sú ešte diví a hlúpi, - Chichcalán pohŕdavo skrivil pery. - Nevedia stavať ani pyramídy ani mestá, ba ani s loptou sa nehrajú. Žijú na brehu mora, lovia morské zvieratá, ktoré nazývajú rybami, a v lese "behajúce mäso", nepamätám sa, ako ho volajú. Nepoznajú pravých bohov, a preto sa klaňajú veľkému vodcovi všetkých lesných zvierat - jaguárovi. Ani pulque nemajú. Ale Cagarachovia sa neboja mora ani lesa. Ak ich necháte na pokoji, sú neškodní.
So záujmom sme počúvali Chichcalánovo táranie a pokúšali sme sa predstaviť si ešte jednu pozemskú národnosť.
Not Kri ma presviedčal:
- Keď prímorskí obyvatelia lovia živé tvory v mori a v lese, aby ich zabili a zjedli, nie sú o nič lepší ako tollskí ľudia s ich obetnými kameňmi. Keby sme tak našli rasu rozumných ľudí, naozaj blízku Maranom zdedenými črtami povahy, vtedy by malo zmysel nadviazať s ňou spojenie. Ale takto, keď takej nádeje niet, treba letieť späť na Mar, aby sme loď Hľadanie prepustili výprave na Mesiu, ktorá by rozpadovými výbuchmi mohla zmeniť jeho dráhu a odvrátiť zrážku planét. Svoju Misiu sme splnili, keď sme zistili, že na Zemi žije plemeno rozumných tvorov, ktoré treba zachrániť.
- Hovoríš zo srdca, Not Kri, - povedala Hneda Jas. - Nepodmieňuješ záchranu ľudí ich príbuznosťou s Faeňanmi, ale aj tak nemáš pravdu. Nevedeli sme ľuďom odovzdať vedomosti, nevedeli sme im pomôcť zmeniť ich spoločenský systém na spravodlivejší.
To bola pravda. Nič sme nedosiahli. Zrejme nemožno ľuďom nanútiť dobrotu a mierumilovnosť prostredníctvom falošných bohov, pretože nemožno stavať dobro na klamstve.
Vzdialenosť, ktorú Chichcalán po odchode zo zajatia prekonal za rok, preletelo Hľadanie skôr, než slnko stihlo zájsť za obzor.
V súmraku sme zazreli na brehu mora ohne domorodcov a zosadli sme neďaleko v horách. Miesto pristátia uprostred skál sme si osvetlili jasným lúčom.
Holé útesy, čierne a červenkavé, bez jedinej rastlinky, pripomínali nám čímsi rodný Mar. Tu, v nedostupnej výške, sme strávili práve toľko času, aby sme sa s Chichcalánovou pomocou naučili hovoriť jazykom Cagarachov.
Chichcalán preskúmal prales pod skalami a našiel osamelé obydlie lovca, ktorý tam žil s rodinou.
Vo mne dozrel plán, ktorý Chichcalán naľakané zavrhol. Aj všetci ostatní boli proti nemu, no napriek všeobecnej mienke som sa rozhodol konať práve tak. Era Mesia sa ponúkla, že pôjde so mnou.
Zobrali sme so sebou predmety, ktoré by mohli zaujať prvobytného lovca a jeho rodinu, kovové nože, hroty na oštepy a pestré čačky a spolu s Erou sme sa prikradli k obydliu, zhotovenému z veľkých listov. Položili sme naše darčeky na prah chyže, ľahli sme si na zem vedľa tlejúcich polienok vyhasnutého ohňa a bezstarostne sme zaspali. Nepretvarovali sme sa, nechceli sme klamať.
Gigo Gant sa ešte nezotavil zo zranenia, preto Iva zostala s ním v lodi, no Hneda Jas s Chichcalánom a Notom Kri zobďaleč sledovali náš nerozumný čin. Ochromujúce pištole sa na veľkú vzdialenosť nedali použiť.
Zobudilo ma bodnutie do hrdla. Otvoril som oči a uvidel som zlatokozieho muža s kožušinou na pleciach a s malým, sýto sfarbeným pierkom v strapatých šedivejúcich vlasoch. To on mi priložil k hrdlu kamenný hrot oštepu.
Usmial som sa naňho, zívol som a prevrátil som sa na bok. Cez privreté viečka som zbadal krásnu dievčinu s ohnivými vlasmi, v odeve z jaguárej kože. Stála so zdvihnutým oštepom nad spiacou Érou Mesiou. Keby boli chceli, mohli nás už zabiť. Tentoraz bol môj predpoklad správny.
Boli to primitívni ľudia, vychovaní krutosťou každodenného boja a zabíjania zvierat, no robili to z nevyhnutnosti, aby sa uživili, a nie pre zabíjanie samotné. Prirodzene, neraz bojovali aj so sebe podobnými, ale iba vtedy, keď museli brániť vlastnú rodinu. A zrazu uvideli pred prahom chyže dvoch neozbrojených bielokožcov, ktorí ich ničím neohrozovali, ale pokojne spali pri vyhasnutom ohni, a ešte k tomu im položili na prah chyže drahocenné poklady. Stálo za to zamyslieť sa a zadržať oštep.
Z chyže sa vysypal celý kŕdeľ detí a vrhol sa na blýskavé vecičky, ktoré v nich vyvolali bláznivé nadšenie.

Ešte stále som cítil na hrdle hrot oštepu. Podráždeným gestom späča som odtisol oštep a sadol som si. Divoch uskočil, nevediac, čo budem robiť ďalej. Uprene na mňa pozeral čiernymi očami a sledoval každý môj pohyb.
Usmial som sa a zaželal som mu dobrý lov.
Keď lovec začul rodnú reč, upadol do rozpakov.
Aj Era Mesia si sadla, sňala si z krku pekný náhrdelník z maranských kameňov a podala ho dievčine, čo ju ohrozovala oštepom.
Možno raz v budúcnosti na Zemi ľudia vysokých civilizácií prídu k svojim mladším bratom a tiež budú riskovať hľadanie priamej cesty k prostomyseľným divým srdciam, tak ako sme to urobili my s Erou Mesiou. Bol by som rád, keby sa to raz zopakovalo. [Presne tak postupoval v 19. storočí ruský cestovateľ Miklucho Maklaj, a hneď sa stal priateľom Papuáncov. - pozn. autora]
Deťúrence si trhali z rúk čarovné kamienky a čudovali sa, že v nich vidia kohosi živého, hoci za večičkami nik nebol. Lovec sa zachmúril, okríkol ich, zobral im predovšetkým nože a hroty na oštepy a sám si ich začal prezerať s rovnakým radostným údivom ako pred chvíľou deti. Potom skúsil prstom nabrúsené ostrie, pokýval hlavou, zrazu si vytrhol z vlasov pestré pierko a podal mi ho.
Dievčina v jaguárej koži, zdôrazňujúcej jej krásu, rovnako urastená ako Era Mesia vedľa nej, si primeriavala nový náhrdelník. Úsmev jej zmäkčil a skrášlil tvár s ostro vystupujúcimi lícnymi kosťami.
Vtom sa ryšavá dievčina rozbehla do pralesa.
O chvíľočku sa odtiaľ ozval rev, šuchot a výkriky.
Lovec a my s Érou sme jej utekali na pomoc.
Vysvitlo, že lovkyňa chcela pre Eru Mesiu odtrhnúť nádherný kvietok a vzrušená stretnutím s cudzozemcami a ich darčekmi, zabudla na zvyčajnú opatrnosť. Ukrytý jaguár skočil zo stromu na ňu - stihla iba vykríknuť - a zrazil ju pod seba.
Lenže v blízkej húštine sa práve tak šikovne ako jaguár skryli Hneda Jas a Chichcalan. Zatiaľ čo pozemšťan strpol v posvätnej hrôze pred vládcom zvierat, Hneda Jas zareagovala čisto maransky, skočila k zverovi a zrazila ho lúčom z pištole.
Škrvnitý dravec ostal nehybne ležať na svojej obeti a jeho pestrá srsť splývala s jej odevom.
Hneda Jas vedela, že zviera je ochromené, schytila ho za zadné laby a odtiahla nabok. Dievčina prekvapene pozrela na ňu, vyskočila a zabila jaguára úderom oštepu do srdca. Potom hrdo položila nohu na zložené zviera, oprela sa o oštep, pohŕdavo pozrela na Chichcalána a napäto na Hnedu Jas.
- Návštevníčka Cagarachov rada pomohla smelej lovkyni, - povedala Hneda Jas miestnym nárečím.
- Imin život patrí tej, čo schytila ukrutného vládcu pralesa za laby, - odvetila ona dôstojne, odtrhla z liany kvet a podala ho Hnede Jas.
Hneda Jas jej podala pištoľ.
- Toto je neviditeľný oštep, - povedala. - Nezabíja, ale uspáva.
- Spiaci jaguár je lepší ako skáčuci, - poznamenal Chichcalan.
Dcéra odovzdala pištoľ otcovi. Ten si ju pozorne prezrel, potom s úctou pozrel na nás.
- Hihuchac, lesný lovec, - povedal nie bez hrdosti, - nemá nič, iba život. No ten patrí príchodzím, ktorí mali neviditeľný oštep, ale nehodili ho ani do Hihuchaca ani do Imy ani do detí alebo do stareny. V lese niet nad priateľstvo. Nech ho pri chôdzi prijmú od lesného lovca a jeho dcéry.
Tak sa začali naše nové vzťahy s ľuďmi.
Ima mala osem či deväť mladších súrodencov. Boli to veselé a živé bytosti, nezvyčajne zvedavé a smelé. Zaujímalo ich všetko: naše oblečenie, naša výstroj, naše tváre, ktoré ohmatávali, liezli mi na kolená a mykali mi briadku.
Najostýchavejšia bola matka Imy a všetkých ostatných detí, chudá a zhrbená sivovlasá žena s vystupujúcimi lícnymi kosťami. Hihuchac sa k nej správal pohŕdavo, hrubo na ňu pokrikoval, nikdy ju neoslovoval menom - Quichena - ale iba starena.
Povedali sme našim novým priateľom, že sme synovia Slnka a prileteli sme z jednej hviezdy, aby sme sa spriatelili s ľuďmi, svojimi bratmi. My od nich nepotrebujeme nič, ale sami sme ochotní pomôcť im vo všetkom.
Hihuchac nás počúval s nepredstieraným údivom. Iba nože, ktoré sa blyšťali na slnku a z ktorých jeden

vzala Quichena, aby stiahla kožu zo zabitého jaguára, presviedčali lovca, že všetko, čo vidí a počuje, je naozaj pravda.
Teraz nám bolo jasné, že nie všetci ľudia sú ako žrec Ľudský Had a jemu podobní.
Moje nádeje, že nadviažeme kontakt a dospejeme k vzájomnému pochopeniu, sa začali spĺňať.
Priviezli sme z Maru semená kukurice, ktoré rýchlo klíčili v štedrej pôde planéty.
Prvú kukuricu zasial Hihuchac a jeho žena, ktorá sa potom musela starať o výhonky viac ako o vlastné deti. Bolo treba vidieť radosť nových roľníkov, keď zobrali zo svojho prvého poľa prvú úrodu a bez zabíjania nasýtili detičky chutnými a sýtymi zrnami!
Podnebie Zeme bolo naozaj čarodejné. Úrodu, ktorú sa podarilo v maranských oázach zobrať raz za cyklus dvakrát dlhší ako pozemský rok, tu na Zemi zbierali za ten istý čas tri-štyri razy!
Hihuchac veľmi rýchlo pochopil, že obrábanie zeme a zbieranie kukuričných zŕn je omnoho výhodnejšie a bezpečnejšie ako lov v lese s jeho nebezpečenstvami a neistou koristou.
Hihuchacova rodina prestala hladovať.
Lovec kedysi odišiel od svojho kmeňa, lebo sa poškriepil s náčelníkom, ale stretnutie s nami ho donútilo zájsť do osady za svojím odporcom a povedať mu o nás. Lesný lovec bol prchký, ale nie pomstychtivý. Taký bol, ako sa ukázalo, aj náčelník kmeňa, ktorý si so záujmom prezrel zrná, čo priniesol Hihuchac.
Hlavnou potravou Cagarachov boli ryby.
Žraločí Zub (náčelník kmeňa Cagarachov) Hihuchacovým prostredníctvom pozval synov Slnka, aby navštívili rybársku osadu, a my, naložení darčekmi a zásobami kukuričných zŕn, sme sa vybrali k pobrežiu. Not Kri sa ponúkol, že vystrieda Ivu a bude sa starať o chorého Giga Ganta.
Nikdy nezabudnem na dojem, ktorý na nás urobilo more.
Po prvý raz sa nám more ukázalo z hôr, a my sme zmeraveli od úžasu. Nekonečná iskrivá rovina sa leskla v slnečných lúčoch, modrá ako tunajšie nebo.
Neskôr sme videli more aj sivé ako oblaky nad ním, aj zelené ako prales a zlovestne čierne pred búrkou alebo počas nej. Vietor ho raz pokrýval striebristými šupinkami, raz na ňom kreslil spenené pásy valiacich sa vín. Zhora vyzerali vlny ako zvrásnenie a pripomínali maranskú púšť po piesočnej búrke. Ibaže tu sa všetko hýbalo a dýchalo sviežosťou.
Ohromujúci bol aj neuveriteľne vzdialený obzor, strácajúci sa v nejasnom opare.
Z brehu už vyzeralo more ináč. Obzor bol zreteľný. Očarúvali nás vlny, čo v diaľke rovnomerne dvíhali spenené hrebene alebo sa rozbíjali o kamene pri vode.
Počerní a svalnatí rybári v bederných pásoch a plášťoch z kože veľkých a dravých rýb - žralokov privítali nás s drsnou prívetivosťou a nepredstieraným záujmom.
Látky nemali. Nepoznali ešte bavlník, z ktorého sa ľudia v Tolle naučili vyrábať tkaniny najrôznejších farieb.
Každý z Cagarachov ochutnal kukuričné zrná - rozhrýzol ich, prevracal oči a mľaskal perami.
No nie všetci rybári chceli vymeniť rybolov za pestovanie "čarovných zŕn".
Našlo sa iba zopár rodín, ktoré sa podobne ako Hihuchac rozhodli, že sa stanú roľníkmi. Pre nich bolo treba vyčistiť v pralese polia.
Vedeli sme už, ako to robia tollskí ľudia, a pomohli sme bývalým rybárom vypaľovať v lese čistiny.
Nad prales stúpal dym. Štípal v očiach a na perách mal horkú chuť tak ako práca, ktorú bolo treba vynaložiť na vznikajúce polia.
Po nociach sa nad podpálenou džungľou dvíhali plamene a zlievali sa do žiary, ktorá akoby veštila pozemšťanom východ nového slnka.
Spolu s Erou Mesiou som hľadel na túto žiaru a pociťoval nevysloviteľné vzrušenie. Myslel som na budúcnosť.
Era Mesia sa ma dotýkala plecom a tiež bola vzrušená, ale možno pre niečo celkom iné.
Ale ani jeden z nás (a to je pre mňa, hviezdovedca, neodpustiteľné!) sa nezahľadel na hviezdy nad našimi hlavami, neusiloval sa nájsť medzi nimi tú, ktorá sa už začínala rozhárať, rozjasňovať, a ohlasovala tým tragické zblíženie dvoch planét, ktorému Marania, starší bratia ľudí po rozume, mali zabrániť.

Piata kapitola / PRVÝ INKA

A tak v kronike Misie rozumu nepokračuje už Inko Tichý - Quetzalcoatl, ale Kon-Tiki, čiže slnečný Tiki, ako ma teraz volajú. Slovo "Inka" - tak vyslovovali tunajší ľudia moje meno - získalo na znak úcty k synom Slnka význam "človek", a "prvý Inka" - prvý človek občiny.
Za ten čas, čo som sa nedostal k rukopisu, urobilo sa veľmi veľa.
Styk s ľuďmi, založený na dôstojnom správaní sa, štedrých výsledkoch spoločnej práce a spravodlivých vzťahoch medzi tými, čo pracujú, ukázal sa omnoho účinnejší ako strach pred lžibohmi a podriadenie sa ich vôli napriek vytvoreným zvykom.
Civilizácia Inkov sa rozvila, či skôr vznikla náhle, ako výbuch. Ľudia, ktorí predtým žili v chajdách z lístia, stavali v Meste Slnka (Calasasava) prekrásne kamenné budovy, ktoré by mohli zdobiť Tollu. Iba stupňovité obetné pyramídy nestavali...
No nielen Marania učili ľudí, aj prišelci sa od pozemšťanov kdečomu priučili.
Na Mare niet vodných plôch. Rybárske plte z najľahších kmeňov, s veslami, predlžujúcimi ruky, ohromili nášho inžiniera Giga Ganta. Všimol si, že veslári museli zápasiť s vetrom, zaumienil si, že využije pohyb vzduchu a... vynašiel plachtu, ktorú sa rozhodol odovzdať ľuďom spolu s maranským kolesom.
- Treba vedieť, - vzbúril sa Not Kri, - že človek iba vtedy zostane človekom, nech už pochádza z kohokoľvek - či z Faeňanov alebo z faetoidných pozemských zverov - ak bude sústavne zaťažovať najdôležitejšie svaly tela. Koleso prinesie ľuďom nešťastie, pretože budúce pokolenia zostroja uháňajúce vozidlá, odučia sa chodiť a napokon vymrú. Z toho istého dôvodu nepotrebujú ani plachtu.
Hneda Jas a Era Mesia boli na strane Nota Kri. Iva vo svojom naivnom obdive Giga Ganta sa urazila namiesto neho. Musel som prijať rozhodnutia, ktoré o tisícročia neskôr vyvolajú údiv budúcich bádateľov, lebo sa im nepodarí nájsť nijaké stopy kolesa ani v Tolle ani v zálive Titicaca [Staré civilizácie na juhoamerickom kontinente, ako sa zistilo, naozaj nepoznali koleso. - pozn. autora].
No plachta, podľa mojej mienky, nemohla ľuďom uškodiť. To utešilo Giga Ganta a pod jeho vedením Inkovia postavili prvú loď s plachtami (už nie plť, ale okrídlený čln), na ktorej spolu s ryšavým bradáčom leteli po vlnách pozdĺž brehov kontinentu.
Tieto cesty podporovali rýchly rast ríše Inkov. Nikto nedobýjal susedné kmene, moreplavci iba rozprávali o svojej krajine. Chýry o blahobyte Inkov, ktorí vedeli pestovať čarovné zrná a žili v zomknutej občine, vábili k Mestu Slnka tých, čo hľadali lepší život.
V budúcnosti Zeme sa určite ešte neraz stane, že legendy o šťastnom kraji donútia ľudí odchádzať z vysedených miest a sťahovať sa v celých osadách, ba aj národoch za slobodou a šťastím. Tak to bolo v našich časoch na kontinente Zapadajúceho slnka, oddeleného od ostatných zemí oceánom.
K bývalým Cagarachom sa postupne pripájali ďalšie a ďalšie kmene, ktoré sa dovtedy živili neľahkým lovom a boli viac hladné ako sýte. Stávali sa roľníkmi, aby aj u nich bola práca rovnako štedrá ako u Inkov, a pravdaže, pre všetkých bez výnimky povinná. Akékoľvek prebytky sa ukazovali zbytočnými. Stávalo sa prirodzeným, že každý pomáhal inému a nežil iba vlastnými starosťami. Starci už neumierali ako prv, pri opustených vatrách. Všetci, čo prichádzali k Inkom, stávali sa rovnoprávnymi a každý, kto vďaka starostlivosti občiny prestal hladovať, pracoval pre ňu zo všetkých síl.
Ľudia sa dozvedeli, že synovia Slnka, čo žijú s Inkami, naučili ich dobývať z hôrnych kameňov kov omnoho pevnejší ako mäkké zlato. Rodil sa v prudkom ohni, a kým nevychladol, bol poddajný a dali sa z neho robiť nielen zbrane, ale aj veľa užitočných vecí, predovšetkým nástroje na obrábanie zeme, na ktorej rástol dar hviezd - kukurica.
Okolo štátu Inkov postavili bašty, určené na obranu pred lúpežnými tollskými oddielmi, ktoré na svojich výpadoch hľadali srdcia pre obetné kamene. Chichcalán sa kedysi dostal ku Cagarachom do zajatia ako účastník jedného takého nájazdu. Teraz bol hlavným pomocníkom Giga Ganta, prvým inžinierom spomedzi pozemšťanov, šikovným nielen v loptovej hre ako voľakedy, ale aj vo vytváraní dômyselných pákových mechanizmov. Iba svojej vášne k pulque sa nezbavil tento vždy veselý chlapík a naučil ju variť aj Inkov.
Spolu s nimi staval plachtovú loď a spolu s nimi plával po neznámom mori. Aby sme pozemšťanov naučili správne sa orientovať podľa hviezd, museli sme si s Notom Kri spomenúť, že sme hviezdovedci.
Prvým hviezdovedcom spomedzi Inkov sa stal náš žiak Tiu Haunac. Mal práve taký ostrý zrak ako

mohutný vták, ktorý si prezerá zem z obrovskej výšky. Bol vysoký, širokoplecí, s klenutým hrudníkom, hrdo zdvihnutou hlavou a hákovitým nosom. Ďaleko posadenými okrúhlymi očami sa usiloval vidieť hviezdy, ktoré sme my videli len cez optiku. Zdalo sa, že jeho mohutné ruky by boli schopné zdvihnúť ho do výšky, keby boli pokryté perím.
Mal železnú vôľu a vytrvalosť, prekvapoval nás fenomenálnou pamäťou a schopnosťou počítať z hlavy, čo sme si my, Marania, rozmaznaní počítacími zariadeniami, úplne odvykli. Pravdu povediac, nie nám, ale jemu vďačili Inkovia za vytvorenie štátu. Ak som ja bol „prvý Inka", potom on bol prvý z Inkov. Chápal, že rozkvet jeho ľudu je založený na priateľstve s prišelcami.
Tiu Haunac ma ohromil svojimi výpočtami:
- Ak by doba obehu troch planét - Večernej hviezdy, Mesiaca (tak sa volal Mesia) a Zeme - okolo Slnka bola v pomere približne osem ku desiatim a ku trinástim, 225 - 280 - 365 pozemských dní, potom by bola obežná dráha Mesiaca stála ako kameň, čo sa skotúľal do rokliny.
- Ale jeho dráha je nestála? - vyzvedal som sa.
- Áno, ako kameň na okraji útesu, pretože v skutočnosti mesačný rok nemá 280, ale 290 dní. Pri nebezpečnom priblížení Mesiaca a Zeme môže sa "kameň z útesu" zrútiť.
- Hovorili azda synovia Slnka Tiu Haunacovi o nebezpečenstve nadchádzajúceho priblíženia planét? - spýtal som sa svojho žiaka priamo.
- Tiu Haunac sám pochopil, prečo prileteli synovia Slnka na Zem a prečo ich bratia smerujú na Mesiac.
Raz ma zaviedol na morský breh. Vzadu sa týčili obrovské nové budovy, vpredu sa rozprestieralo nepokojné priestranstvo. Nebo bolo zamračené, vietor privieval kvapky z hrebeňov vín. Utrel som si dlaňou tvár.
- Najmúdrejší Kon-Tiki, náš prvý Inka, predsa len nepozná ľudí, - začal Tiu Haunac tajomne. - Ľudia sa od styku so synmi Slnka stávajú lepšími, ale vo svojej podstate zostávajú práve takí krutí ako tollskí žreci.
Náraz vetra nám pošklbal plášte, urobené zo zatiaľ ešte hrubej látky, ktorá sa zjavila medzi Inkami. Pokračoval:
- Múdry Not Kri vysvetlil Tiu Haunacovi, že príčina tkvie v samotnej ľudskej krvi, v ktorej sa skrýva srdce jaguára.
- Not Kri pripisuje prílišný význam dedičnosti. Povinnosťou Inkov je vychovať svoje deti tak, aby sa v nich srdce jaguára neozvalo. Kon-Tikiho sestra Iva venuje takejto výchove všetky sily.
- Môžeš krotiť jaguára, koľko chceš, aj tak bude vždy pozerať do lesa. Čo môže dať výchova okrem lásky a oddanosti? A predsa dievčina Xochiquetzal zradila aj tých, ktorých ľúbila, ba aj svoj ľud, keď sa v nej prebudilo srdce jaguára.
V čiernom oblaku nad morom sa zablyslo. Zadunel hrom.
- Prečo Tiu Haunac jatrí priateľom čerstvé rany?
- Pretože znepokojene a s bolesťou začul slová Nota Kri o skorom návrate Maranov na rodnú planétu.
Loď Giga Ganta sa s napnutými plachtami náhlila ukryť pred začínajúcou sa búrkou v zálive, za nedávno postavenou ochrannou kamennou stenou vybiehajúcou do mora.
- Vari synovia Slnka nenaučili ľudí základy dobra, poznania a spravodlivosti? - spýtal som sa.
- To nestačí, - nezvyčajne ostro odsekol Tiu Haunac. - Misia rozumu by sa nikdy nemala skončiť.
- Prišelci sú smrteľní, - pripomenul som.
- Všetci sú nesmrteľní vo svojich potomkoch, - namietol Tiu. - Ak sa Kon-Tiki ožení s Erou Mesiou alebo Not Kri s Hnedou Jas alebo Gigo Gant s Ivou Tichou, ktorákoľvek z týchto dvojíc môže zostať s Inkami a dať im za vládcu svoje deti, v ktorých krvi nebudú zrniečka jaguárieho srdca.
Až som sa zachvel. Vedel postrehnúť to, čo som ja nechcel vidieť. Ja a Era Mesia! Not Kri a Hneda Jas! Ba dokonca moja sestra Iva a Gigo Gant...
Od čias maranskej mladosti som sa pokladal za zaľúbeného do Hnedy Jas, hoci ona mi ani raz nedala dôvod pokladať tento cit za vzájomný.
A Era Mesia? Nevybojovala si azda účasť na Misii rozumu preto, že chcela byť so mnou?
Maranskí básnici tvrdili, že človek skutočne ľúbi nie pre niečo, ale napriek všetkému. Napriek okolnostiam i zdravému úsudku. A nie pre charakterové vlastnosti alebo zovňajšok, nie z vďačnosti ani z

ľútosti, nie z povinnosti, ale v dôsledku nevysvetliteľnej vnútornej náklonnosti k druhej bytosti, hoci aj nedokonalej, ktorej sme ochotní odpustiť všetky nedostatky.

Spolu s najbližšími pomocníkmi, s Chichcalánom, Tiu Haunacom, Hihuchacom a jeho najstaršou dcérou Imou, ktorá sa nám starala o stravu, bývali sme my Marania v jednom z prvých dostavaných kamenných domov.
Hihuchac vbehol ku mne, vytrhol si zo šedivých vlasov jasné pierko a hodil ho na dlážku:
- Beda nám! Krásna ránhojička, čo prišla s Inkom k Hihuchacovmu ohňu, práve otvorila dvere smrti!
Vyskočil som a nechápavo som naňho hľadel.
- Eru Mesiu nič nezachráni, - pokračoval a dupal po pierku.
Rozbehol som sa do izieb, ktoré patrili našim priateľkám, Iva a Hneda Jas sa tam krútili okolo Ery Mesie.
Keď Era začula môj hlas, pozrela na mňa a pohľadom vyjadrila všetko to, čo nemohla povedať slovami.
- Šťava hayamachi, - ukázal Hihuchac na kútiky bolestivo stiahnutých Eriných úst.
Všimol som si červenkavú penu, akoby si bola do krvi pohryzla pery.
- Šťava hayamachi, - tvrdil Hihuchac. - Koniec všetkého živého.
Vtom vbehla dnu Ima a padla otcovi k nohám. Ten ju schytil za zlatisté vlasy.
- Tiu Haunac je blízko smrti, - povedala.
- Šťava hayamachi? - spýtal sa zúrivo otec.
- Šťava hayamachi, - pokorne odpovedala dievčina. Otec vytrhol spoza pása bojovú sekeru.
- Tiu Haunac nie! Nie! - tvrdila Ima.
Kľačal som pred lôžkom Ery Mesie a držal jej ruku. Iva jej priložila k ramenu vysokotlakový balónik a vstrekovala jej cez póry v koži liek. Lenže proti šťave hayamachi nebolo protijedu!
Hneda Jas utekala s druhým takým balónikom k Tiu Haunacovi.
Ima pozrela na nás s Erou Mesiou a zavyla ako ranené zviera.
Obzrel som sa na ňu. Náhle vnuknutie mi pomohlo všetko pochopiť... Aký som len bol slepý! Chudák Tiu Haunac mal pravdu, keď mi povedal, že ja, "prvý Inka", predsa len nepoznám ľudí...

Omnoho neskôr som sa pokúsil ujasniť si city a myšlienky Imy Hihuchacovej.
Bystrá na zarastených chodníčkoch, s presným okom a silnou rukou, čo nepoznala nepresnosť pri vrhaní oštepu, s prostomyseľným srdcom prišla z lesa do Mesta Slnka.
Dcéry Slnka ju naučili mnoho vecí, dokonca aj umenie zobrazovať slová znakmi na kameni či dreve, aj keď vyslovovať slová bolo pre ňu omnoho jednoduchšie a príjemnejšie.
Od narodenia si ctila silu, šikovnosť, odvahu. Jej výchova sa podobala výchove, ktorú dáva jaguária samica svojim mladým.
Nechápala úvahy synov Slnka o dobrote, ale cenila si dobro, ktoré jej preukázali.
Keď otec a matka začali pestovať kukuricu, ona iba pokrčila plecami a napravila si Škvrnitú kožu na sebe. Lov v lese jej pripadal omnoho dôstojnejší ako kopanie v zemi a pestovanie kríkov z trávy.
Ima sa v lese cítila nie ako žena, ale ako muž. Nie každý vojak mohol s ňou súťažiť v rýchlom behu, v šikovnosti a presnosti úderov oštepom, v umení čítať stopy pri napájadle. Bolestne znášala, že muži jej kmeňa ju nechceli uznať za seberovnú a boli tej mienky, že aj ona sa má stať obyčajnou ženou, matkou, otrokyňou svojho muža.
A takáto dievčina stretla bielokožieho bradáča, ktorý pokojne zaspal na prahu jej chyže, bez strachu pred oštepom.
Ihneď si získal Imu tým, že ju uznal za veľkú lovkyňu, vo všetkom rovnú mužom. A keď sa mu potom podriadil otec a začali ho poslúchať všetci Cagarachovia, zaľúbila sa doňho.
Bola hrdá na neho, ktorý nikoho nepokoril a správal sa ku všetkým rovnako: k mužom i k ženám, dokonca aj ku zhrbenej Quichene. V jej očiach bol neobyčajný. Nie nadarmo vedel naučiť ľudí stavať kamenné šiatre a pracoval pritom spolu s ostatnými, dvíhal kamene alebo kypril zem. Vyhnal z kmeňa hlad a bez pomoci oštepov pripojil ku Cagarachom ďalšie národy. Ale predovšetkým mal mäkké a vlnisté svetlé vlasy, do ktorých sa žiadalo zaboriť prsty, a belasé oči, zrkadliace samo nebo.

Prišelec nerobil rozdiel medzi Imou a ostatnými, ale ona celou silou svojho prostoduchého srdca začala milovať bradatého syna Slnka.
V naivnej loveckej prostote sa rozhodla prišelca "uloviť", a ak treba, ubrániť si ho s oštepom v ruke. Spolu s otcom prišla do nového domu synov Slnka, aby im pomáhala žiť. Ak oni, ako plaché jelene, nevedia jesť mäso, ktoré by im zadovážila v lese, nazbiera im sýte korienky a sladké stebla.
Aby na seba upútala pozornosť bradatého prišelca, vymenila Ima škvrnitú kožu za novú jasnú látku Inkov a často spievala.
Nespievala piesne ľudí, ale piesne lesa. Jej hlas raz vrčal ako rozhnevaná samica v brlohu, raz zasa vzlietal do meňavých tónov ako jasný vtáčik na slnku. Bradatý syn Slnka veľmi obľuboval jej spev a ona si pomyslela, že rovnako si môže zamilovať aj ju.
Lenže on sa nedotkol ani len jej ruky. Ima horko trpela, ranená vo svojej hrdosti a prvej dievčenskej túžbe.
V Meste Slnka vyrástli obrovské kamenné šiatre, na mori začal plávať čln s bielymi krídlami. Ima neustále trpela a dúfala.
Napokon pochopila, že syn Slnka jej nepatrí preto, lebo v ceste jej stojí tá bielokožia, ktorá s ním znášala prvé nebezpečenstvo pri vyhasnutom ohni.
A vtedy s naivnosťou divošky, pre ktorú zabíjanie bolo také zvyčajné, nazbierala smrtiacu šťavu hayamachi.
Pripravovala jedlo pre synov Slnka a ich pomocníkov, nedalo jej teda nijakú námahu otráviť ktorékoľvek jedlo Ery Mesie.
Ale nemala v úmysle uškodiť Tiu Haunacovi, ktorého mali radi a ctili si všetci Cagarachovia. Dravá lovkyňa sa vôbec nezamyslela nad dôsledkami svojho činu. Era Mesia jednoducho nebude existovať, tak ako neexistujú zvieratá, ktoré zrazila oštepom. Veď nikto nevychovával v Ime tie charakterové vlastnosti, ktoré sa teraz usilovala vštepiť malým Inkom Iva Tichá.
Charakterové vlastnosti! Vyskytuje sa žiarlivosť ako charakterová vlastnosť iba u jednotlivcov, alebo je typická pre ľudí všeobecne? Spolu s priateľmi sme o tom neskôr veľa uvažovali. Keby sa tak bola zachovala iba Motýlik, dalo by sa to pokladať za náhodu. Ale Ima nás teraz donútila uvažovať o zákonitosti podobného konania ľudí - a to bolo to hrozné.
O tomto všetkom som ja, Kon-Tiki, rozmýšľal omnoho neskôr, no v tej chvíli som videl iba to, že mohutný Hihuchac odtiahol Iminu hlavu za vlasy dozadu, zahnal sa sekerou a so svišťaním ju spustil dolu.

Šiesta kapitola / OMYL MONY TICHEJ

Oddiel Výboru matiek znova došiel do mŕtveho Mesta Života, opusteného pred nespočetnými cyklami. Rovnako ako po prvý raz, aj teraz prehradila všadechodu cestu piesočná búrka a cestujúci sedeli napoly zaviati pieskom. Keď vošli do hĺbkových galérií, ktoré sa teraz spájali s maranskou atmosférou bez akejkoľvek vstupnej komory, znovu kráčali po cestičke, pokrytej prastarým prachom.
Mona Tichá tu nevdojak hľadala synove stopy. No jej spoločník s vypuklým hrudníkom a hrbom, ktorý v skafandri ani nevyzeral ako Maran, ale ako nejaký prišelec, vzrušene pozeral na všetky strany. Chladné fakle nevládali rozptýliť hĺbkovú tmu, vytrhali z nej iba časti stien, polozrútené vchody do bývalých obydlí.
Vedľa Mony Tichej sa vliekla tučná Pekna Mesia.
A už tu bola známa jaskyňa. Zo stropu visiace stalaktity sa spojili s kamennými nánosmi stalagmitov a vytvorili bizarné stĺpy. V jednom z nich sa skrývala v nánosoch kamenná postava Veľkého starca. Mona Tichá tu strávila nemálo času, keď húževnato zbavovala starodávny výtvor nánosov, čo na ňom narástli.
Dopĺňajúc vlastnou fantáziou to, čo mohla rozoznať pri svetle chladnej fakle, pomocou ktorej sa stĺp stával polopriezračným, tesala tu Mona Tichá vlastnú sochu Veľkého starca.
Ale teraz ju sem priviedlo niečo iné.
Zo stĺpovej jaskyne bolo treba zostúpiť strmou chodbou do dolnej jaskyne, kde bol vchod do skrýše. V nej kedysi našli Inko Tichý, Hneda Jas a Gigo Gant nielen texty, kresby, ale aj samotné aparatúry, bez

ktorých by kostra Hľadania, uchovaná Faeňanmi, bola mŕtva.
Ale ani Gigo Gant ani Hneda Jas ani Inko Tichý vtedy nevedeli, že v skrýši je ešte jedna skrýša. Vedela o nej iba Prvá matka a tá mlčala.
Nuž a teraz sa dve matky a ich znetvorený sprievodca vo svetle chladných fakieľ zastavili v hĺbkovom tichu nie pred vzdialenou stenou skrýše, ako by sa dalo čakať, ale pred stenou, v ktorej už boli otvorené dvere, no iba znútra skrýše.
- Ja to neotvorím. - Mona Tichá si nevládne sadla na kameň. - Moje oči nevedia klamať... Necítim želanie Pohnúť steny.
- Potom nech matky dovolia mne, - ozval sa mladý Maran a krivkajúc pristúpil k stene. - Ale nevidím tu špirálu. Kam mám pozerať? Čomu mám prikazovať, aby sa otvorilo?
- Pozbieraj všetku silu vôle, - spevavo povedala Pekna Mesia. - Predstav si všetko, čo uvidíš, hneď ako spadne stena.
- Zariadenie na rozpad hmoty? Ale čomu sa podobá, to by som chcel vedieť! Prudko dýchajúcej jašterici, alebo môjmu nešťastnému hrbu?
- Hneď uvidíš. V povesti sa hovorí, že všetko závisí od sily želania odvážlivcov a od čistoty ich úmyslu.
- Potom stena nevydrží!
Obe matky si sadli na neďaleký kameň. Pekna Mesia ticho povedala:
- Bez našej pomoci to hádam otvorí rýchlejšie. Mona Tichá sa uškrnula:
- Pamätáš sa, ako som bránila synovi?
- Nie... a prečo? Veď sama si nás sem priviedla, rozhodla si sa.
Maran stál pred stenou a uprene pozeral pred seba, vkladajúc do pohľadu celú silu želania.
A opäť, rovnako ako pred niekoľkými cyklami, starodávne mechanizmy, nastavené na vyžarovanie mozgu, zareagovali. Ani nebolo treba pomáhať protiváhou. Stena sama od seba padla dovnútra. Maran sa vrhol dopredu, ledva vlečúc nohu.
- Je tu prázdno! - skríkol. - Nič tu nie je!
Matky pozreli na seba. Rozhnevaný mladík stál pred nimi.
- Sľúbila si, Mona Tichá, že odtiaľto vezmeme hotové zariadenie, aby sme hneď leteli na Mesiu! Kto ho vzal?
Mona Tichá roztiahla ruky.
- Obviňujem ťa! - šprihol jej do tváre mladík, celý bez seba od zlosti.

Ešte nikdy nebol na Mare taký zmätok ako vtedy, keď Kir Jasný hrdinským činom dospelosti dokázal, že planéty Mesia a Zem sa zrazia omnoho skôr, než na základe výpočtov Inka Tichého a Nota Kri predpokladal najstarší hviezdovedec Vokar Nositeľ. Starca to zasiahlo do živého a kategoricky odmietol uznať hrdinský čin dospelosti svojho žiaka. Mladík, na rozdiel od svojej pokojnej a chladnej staršej sestry Hnedy Jas prchký a nezdržanlivý, bol schopný - mimochodom, takisto ako ona, - v mene pravdy zmiesť všetko, čo mu stálo v ceste.
Príroda sa k nemu zachovala kruto. Bol od narodenia hrbatý a chromý. Vedomie menejcennosti v ňom podnietilo ctižiadosť nevídanú dokonca aj medzi Maranmi. Bol hrdý na Hnedu Jas. Bola preňho stelesnením krásy a vzorom správania. Podobne ako ona, aj on túžil venovať sa záchrane ľudí na Zeme. A napriek telesným nedostatkom pripravoval sa na let na Mesiu.
Jeho nezvyčajné schopnosti ohromili Vokara Nositeľa, ktorý súcitil s hrdým mladíkom. Spočiatku sa k nemu správal mimoriadne pozorne a dokonca mu odpúšťal pohoršujúco ostré úsudky o všetkom na svete, ale keď začal vyvracať jeho vlastné uzávery, urazený starec sa prišiel požalovať k starej priateľke Mone Tichej.
Našiel ju v známej kamennej cele, kde na stene hral farbami obraz tragického výbuchu meteoru v púšti, a v jaskyni pred vchodom na počudovanie rástol ozajstný strom.
Mona Tichá bola zaujatá dokončovaním kamennej sochy bájneho Faeňana.
Vokar Nositeľ prekvapene zastal. Socha predstavovala oživenú povesť.
Mona Tichá vypočula starého hviezdovedca. Pokračovala pritom v práci a nepostrehnuteľnými pohybmi dodávala kamennej tvári citlivosť a výraznosť.

Potom odložila rydla, uprene pozrela na starca a potom na sochu, ani čo by sa usilovala v hlbokých vráskach rozumnej, ľútostivým žiaľom poznačenej nehybnej tváre prečítať odpoveď na hosťove myšlienky.
- Nežialilo by moje srdce, - povedala, - keby sa ukázalo, že pravdu nemáš ty, Vokar Nositeľ, opora Poznania na Mare, ale mladý Kir Jasný. Neurážaj sa a vypočuj, čo oznámili Výboru matiek elektromagnetickým spojením zo Zemy.
A Vokar Nositeľ si vypočul smutný príbeh o vyhnaní boha Quetzalcoatla z Tolly a o zločinoch v Meste Slnka.
- Zodpovedz mi, či možno uznať za rozumných ľudí, čo sú takí krvilační a podlí? Možno sú tam všetky ženy kruté a žiarlivé. Krvavé zločiny - všedná vec. Mohli by sa stať takýmito netvormi potomkovia vzdelaných Faeňanov? Vari mohli tak zdivieť? Nie sú to skôr pozemské obludy, ktoré získali zárodky rozumu, aby sa stali dravšími a hroznejšími než všetky zvery na planéte?
Vokar Nositeľ sa nemohol zbaviť pocitu, že ich rozhovoru sa zúčastňuje aj tento tretí, s vysokým čelom, prevísajúcimi obrvami a vlnitou kamennou bradou. Ktovie, čo by povedal on, ktorý bol na Zeme? Ale socha mlčala.
- Máš pravdu, Prvá matka, - riekol Vokar Nositeľ po chvíli zamyslenia. - Veľký starec by neospravedlnil zasahovanie do osudu planét. Myslím, že on, ktorý vo svojej starostlivosti o Maranov uvalil zákazy na nebezpečné oblasti poznania, navrhol by teraz Misii rozumu, aby sa vrátila zo Zemy na Mar, skôr ako sa planéty zrazia.
Mona Tichá prenikavo pozrela na hviezdovedca: - Tak by kázal dávny starec? Ale ty, ochranca ním založeného poznania, ty sám si predsa toho názoru, že blížiaca sa zrážka nie je taká nebezpečná a tvoj žiak nemá pravdu!
- Priblíženie sa planét vyvoláva výbuch živlov. Nespočítateľné sú pohromy na Zeme. Marania by sa mali vrátiť.
- Potom skutočne škoda, že ty, prvý hviezdovedec Maru, nesúhlasíš s mladým Kirom Jasným, - povedala Mona Tichá a rydlom prehlbovala vrásky medzi obrvami na soche Veľkého starca.
- Prečo? - začudoval sa Vokar Nositeľ.
- Beda, tebe je dané poznať iba hviezdy, a nie srdcia Maranov.
- Srdcia a hviezdy?
- Pochop, besnenie živlov iba privábi k sebe tých, čo hľadajú hrdinské činy. Keby si bol tej istej mienky o skorej zrážke planét ako ten odvážny mladík, mohlo by to presvedčiť Inka Tichého, aby sa čo najrýchlejšie vrátil na Mar. Veď tu naňho čaká matka.
Vokar Nositeľ sa zamyslel. Úkosom pozeral na sochu a sochárku, ktorá nervózne prekladala rydla.
- Matematický výpočet niekedy závisí od toho, ako človek používa počítacie zariadenia, - začal neisto. - Prvá matka napovedala nový prístup, - pokračoval už istejšie. - Preverím uzávery svojho mladého žiaka, a nech má pravdu, aby som mohol pripojiť svoj hlas k varovaniu účastníkov Misie rozumu.
- Čiže, rozumieme si, - dokončila Mona Tichá a prehodila na sochu kus látky. - Keď sa Marania vrátia do Zemy, rozpad hmoty musí naveky zostať tajomstvom, ako to odkázal on.

Takto nečakane zrazu uznali hrdinský čin dospelosti Kira Jasného za vykonaný a jeho samého za hodného, aby sa zúčastnil letu na kozmickej lodi Hľadanie 2, ktorá sa podľa nákresov dávnych Faeňanov dokončovala v hĺbkových dielňach Maru.
Kir Jasný v zápale mladosti pripísal úspech sebe a všetku energiu zameral na vybavenie lode, ktorú bude riadiť.
Veľké bolo jeho zhrozenie, keď zistil, že hotová loď bude pre let na Mesiu zbytočná, pretože v jej vybavení chýba to najdôležitejšie - zariadenie rozpadu hmoty...

Maranské hĺbkové mesto žilo všedným životom.
Nespočetné galérie v rôznych rovinách sa pretínali v zložitej sieti. Rady chudých, rýchlych Maranov kráčali po nich jeden za druhým, zriedkavo vedľa seba (úzke priechody sťažovali pohyb protiidúcich párov a Marania si vypestovali zvyk chodiť v rade za sebou). Každý išiel za svojimi vecami, ale zboku sa

mohlo zdať, že všetkých vedie jeden cieľ.
Kir Jasný sa hrbom a chromosťou ostro odlišoval od ostatných v zástupe. Mnohí ho poznali ako mladíka, čo premohol v spore samotného Vokara Nositeľa, a sprevádzali ho pohľadmi plnými záujmu. Mal veľa prívržencov, najmä medzi mládežou. Nejeden z Maranov bol ochotný znášať s ním všetky nebezpečenstvá letu do kozmu.
No teraz krivkal Kir Jasný sám v nekonečnom rade Maranov, zaujatý myšlienkou na Mesiu. Dokonca nevraživo zazeral na tých, čo odbočovali do jaskýň každodenných potrieb. Pripadalo mu to takmer ako rúhanie, zapodievať sa teraz výberom nevyhnutných predmetov každodennej potreby, ktoré nástojčivo ponúkali každému v jaskyniach každodenných potrieb. Zdalo sa mu nemožné pokojne jesť, spať, čítať, učiť sa v jaskyniach Poznania, popri ktorých prechádzal, alebo so zaujatím pracovať v hĺbkových dielňach, kam viedli strmé svahy, zapĺňajúce sa Maranmi iba pred začiatkom alebo po skončení práce.
Kir Jasný mal dosť času; keďže chcel ovládnuť vzrušenie, ktoré sa ho zmocnilo pred stretnutím so samotnou Monou Tichou, Prvou matkou Výboru lásky a starostlivosti, rozhodol sa zostúpiť do hĺbkových jaskýň, pozrieť, kde sa budú uskutočňovať plány, ktorým sa rozhodol venovať. Pokladal to za sestrin odkaz.
Kir Jasný zacítil charakteristický pach strojovej výroby. Vietor z hĺbok mu fúkal do tváre a rozťahoval nosné dierky.
Kir Jasný tu bol neraz aj predtým. Kolosy samočinných strojov ho vždy ohurovali a dokonca aj trochu ubíjali. Teraz sa mu javili celkom ináč, mohutné a poslušné, určené uskutočniť jeho zámer.
Porozprával sa s hĺbkovými inžiniermi. Vypočuli ho s úctou a sympatiami a nedali najavo, že sú trochu ustarostení. Veď mali robiť čosi úplne neznáme, dokonca ani nevedeli, čo vlastne.
No maranská technika bola natoľko vysoká, že nik nepochyboval o jej možnostiach.
Kir Jasný mal stále ešte dosť času a zašiel aj do jaskýň znalcov hmoty. Nahromadenie pyramíd, gúľ, kociek. Záhadné, ťažko pochopiteľné pokusy, ktoré sa tu robili, na chvíľu vyvolali v Kirovi Jasnom ľútosť, že sa nestal žiakom týchto znalcov Poznania. Gigantické aparatúry siahali po oblúkovitú klenbu. Vyzerali rozprávkovo.
Veď aj úloha, ktorú pre ne pripravovali, bola rozprávková! Doteraz sa o tom všetkom hovorilo iba v rozprávkach.

Mona Tichá neprijala mladíka vo svojej cele, ale v jaskyni Výboru matiek.
Kir Jasný si obzrel klenbu s náznakmi vznikajúcich stalagmitov, potom stenu s nánosmi, pri ktorej kedysi stála jeho sestra a namiesto čakania na rozsudok obviňovala Výbor matiek. Aj on bude konať tak!
Mona Tichá si uprene prezerala nepekného mladíka. Oči mu spod prečnievajúceho čela tak blčali, že by hádam mohli v tme svietiť.
- Čo ťa sem priviedlo, Kir Jasný? Presvedčila som tvojho učiteľa, aby uznal tvoj hrdinský čin dospelosti. Čo ešte chceš?
- Iba ľahostajnosť môže našepkať takú otázku! - zápalisto zvolal Kir Jasný.
Mona Tichá sa zamračila:
- Nezrelé slová nemôžu raniť srdce. Dáva niečo Maranom dôvod podozrievať matky z ľahostajnosti?
- Dáva! Hĺbky rozumu dávajú! Ako poletíme na Mesiu, keď zariadenia rozpadu hmoty na zmenu jeho dráhy ešte niet a tajomstvo Faeňanov tiež nie je odhalené?
- A ty, bezočivý mladík, si myslíš, že len ozajstná ľahostajnosť k budúcim osudom Maranov by mohla predčasne odhaliť nebezpečné tajomstvo?
- Ako možno hovoriť o nejakej predčasnosti, keď do zrážky planét zostalo tak málo cyklov! Dokonca sám Vokar Nositeľ v tom so mnou súhlasil. A my, Marania, sa ešte len musíme naučiť robiť v našich dielňach zariadenie na rozpad hmoty.
- Kto mi povie, že je nevyhnutné sa to učiť?
- Ako tomu mám rozumieť?
- Každý predmet vnímame z dvoch strán. Iste si spomenieš, že v skrýši, ktorá sa otvorila pred tvojou sestrou, sa našli nielen kresby, ale aj hotové zariadenie lode. To isté sa dá čakať aj v skrýši rozpadu. Vedz, že ani tvoja sestra ani jej spoločníci nezostanú na Zeme; Výbor lásky a starostlivosti ich zavolá na

Mar, keď sa nebezpečenstvo priblíži.
- Ale okrem nich žijú na Zeme ľudia, celkom takí ako my! My sme predsa nechceli zachraňovať skupinu Maranov, ktorá ich objavila, ale tých, čo sú nám podobní rozumom!
- Beda, - vzdychla Mona Tichá. - Pozemské zvery, navonok také ako my, nemožno uznat za rozumné. Keď ich zachránime pred katastrofou, to im len umožní, aby v budúcnosti sami vyvolali podobnú katastrofu. Nie je lepšie ponechať ich vlastnému osudu?
- Hanba! - zakričal Kir Jasný. - Neverím, že by takto mohla hovoriť Prvá matka Výboru lásky a starostlivosti! Lásky ku komu? Starostlivosti o koho?
Mona Tichá ani čo by bola splynula so stalagmitom, o ktorý sa opierala. Rysy jej znehybneli.
- Iba matka ti môže odpustiť tie slová.
- Mladosť, mladosť! - kričal Kir Jasný a rozhadzoval rukami. - Prečo som sa narodil na tejto planéte hĺbkových dier? Radšej by som zahynul na brehu nekonečného iskrivého mora medzi sebe podobnými, čo vystierajú ruky k obrovskému oslepujúcemu slnku, ako živiť tu, v zatuchnutej hĺbke, plnej bezkrídlych myšlienok a nezmyselných zákazov!
- Zákaz nebezpečných poznatkov - to je starostlivosť o budúcnosť. Vďaka nemu existuje rasa Maranov, nepodobná Faeňanom.
- Úbohé plemeno, zbavené poznatkov, ktoré by im otvorili celý svet! Pravda nie je v zákaze, ale v službe Poznania šťastiu života.
- Tvoje slová sú podobné šuchotu kameňa, čo sa zrútil z výšky.
- Nech sa zrútim, ale poviem, že Veľký starec sa pomýlil prinajmenšom dva razy.
Mona Tichá vyčítavo pokývala hlavou.
- Dokonca aj Veľký starec?
- Áno. Po prvý raz vtedy, keď odhalil tajomstvo rozpadu hmoty všetkým, dúfajúc, že strachom zmieri šialencov. A po druhý raz vtedy, keď pochopil svoju bezmocnosť a vystrašený tragédiou Faeny odstúpil od svetla Poznania a naveky zakázal svojim potomkom hľadať jeho najjasnejší gejzír! Nie! Iba v Poznaní je svetlo. A tma nevedomosti sa nemôže stať odevom šťastia!
- Hovoríš vášnivo, ale presvedčiť ma nemôžeš.
- Potom nech tvoj syn zo Zemy povie posledné slovo!

Toto slovo zo Zemy dostal Výbor matiek a otriaslo Maranmi do hĺbky duše. Traja Marania a tri Maranky, ktorí vytrpeli toľko útrap a spoznali ľudí z tých najhorších stránok, kategoricky odmietli vrátiť sa na Mar a žiadali zmeniť dráhu Mesiu tak, ako bolo dohodnuté pred odletom.
Mona Tichá sa musela vzdať. Napomohla tomu ešte aj výčitka Pekny Mesie, ktorá pripomenula, že ak ona má na Zeme dcéru Eru, Prvá matka tam má aj syna aj dcéru. A ak chce Prvá matka byť matkou všetkým Maranom, potom sa musí ukázať predovšetkým ako matka vlastných detí.

A tu jej Kir Jasný vmietol do tváre:
- Obviňujem ťa!
Nevedel, že zariadenie rozpadu hmoty v skrýši nebolo. Posledné nálože, ktoré mali Faeňania na kozmických staniciach neďaleko Foba a Dejma, použili pri pokusoch zničiť sa navzájom.

Siedma kapitola / BRÁNA SLNKA

Slnko ledva vystúpilo nad obzor. Jeho šikmé lúče vrhli na udupanú žltú zem neúmerne dlhý tieň novej posvätnej brány. Siahal po krajnú stavbu chrámu Poznania v Calasasave.
To bolo znamenie pre započatie svadobného obradu.
Na čele honosného sprievodu kráčali žreci Poznania, nasledovníci Tiu Haunaca. Boli oblečení do svetlých odevov a išli v pároch - jeden mal na hlave farbistú ozdobu z vtáčích pier, druhý bol v maske jaguára, vládcu zvierat.
S hlavami zaklonenými dozadu, akoby pozorovali nebo, vystupovali po strmom chodníku a spievali zvláštnu pieseň, ktorú kedysi rada spievala Ima. Ich hlasy raz stúpali do výšky v zložitých zvonivých

pasážach, raz zasa klesali do hukotu hnevlivých vín.
Za nimi v prísnom mlčaní kráčali vojaci v kabátcoch zo šupinatej kože obrovských vodných jašteríc, podšitých bavlnou, s rukávnikmi z točených kovových špirál. Na hlave mali prilby z rovnakej kože, prešitej kovovými prútmi, ktoré sa nedali rozseknúť ani drevenými mečmi s obsidiánovým ostrím, čo mali vojaci ďalekej Tolly. V rukách držali meče z čierneho kovu, ktorý naučili Inkov taviť synovia Slnka.
Potom išli spievajúce ženy v dlhých rúchach. Iné, skoro nahé, tancovali podľa ich spevu.
Nakoniec, obklopení najvýznamnejšími Inkami, šli novomanželia. On bol oblečený do bohatého odevu, ona mala iba jaguáriu kožu prehodenú cez plecia. On kráčal s hrdo vystretými plecami a vypnutou hrudou, ona - so smutne zvesenou hlavou, ozdobenou kvetmi, ktoré zakrývali, že nemá vlasy.
Sprievod obchádzal Bránu Slnka z oboch strán, iba novomanželia išli priamo do nej.
Žreci Poznania a vojaci sa postavili do špaliera vedľa vstupného otvoru a čakali, kedy novomanželia svojimi postavami zakryjú v bráne vychádzajúce Slnko.
Vstupný otvor bol úzky a novomanželia sa museli k sebe tesne pritlačiť, aby cezeň prešli.
Krik žrecov a vojakov podchytili ženy, čo stáli na druhej strane brány.
Manželský pár, ožiarený samotným Slnkom, stúpil na udupanú zlatistú zem.
Tvár Tiu Haunaca s hrbatým nosom vyžarovala teraz radosť ako slnečné svetlo, ktoré ani čo by bol do seba vpil, keď prechádzali cez bránu. Po šťave hayamachi získal nový život!
...Šťava hayamachi!
Ničila krv, zrážala ju v žilách.
Jej pôsobenie sa dalo iba dočasne oslabiť vstrekovaním maranského lieku, riediaceho krv. Zrazeniny sa však tvorili ďalej, upchávali cievy, hrozila mozgová a srdcová porážka.
Iba úplná výmena krvi mohla zachrániť kŕčovito sa zvíjajúcu Em a najkultúrnejšieho z ľudí, nášho najlepšieho žiaka Tiu Haunaca.
Videl som trpiace oči Ery Mesie, ktoré sa so mnou lúčili. Rovnako umieral za stenou aj Tiu Haunac.
Vážnym rozdielom medzi Maranmi a ľuďmi bola zvláštnosť krvi. Oni si ju nemohli medzi sebou vymieňať. Ale Marania sa už dávno naučili dávať krv jeden druhému.
Po zranení meteorom som stratil veľa krvi. Nik iný ako práve Not Kri mi vtedy s pomocou Vokara Nositeľa dal v jaskyni hviezdovedy krv.
Priatelia ma pochopili bez slov.
Era ležala na vyvýšenom lôžku. Ruka jej visela dolu a z otvorenej žily stekal na dlážku pramienok hustej tmavej krvi.
Druhú ruku somjej stískal vo svojej. Moje srdce vháňalo krv do jej žíl. Gigo Gant uľahčoval prietok krvi tým, že ma držal na rukách, aby som bol vyššie ako ležiaca Era.
Moja sestra šikovne robila operáciu!
Cítil som, ako postupne slabnem, ale napĺňalo ma nevýslovné blaho. Era bola zachránená.
Kdesi v diaľke, akoby za prepážkou z bavlny, počul som hlas Imy, ktorej otec na znak žiaľu a hanby odsekol sekerou bohaté ohnivé vlasy. Teraz naliehala, aby na Erinu záchranu použili jej, a nie moju krv.
Sestra Iva jej vysvetlila, že krv človeka môže zachrániť iba človeka, ale nie hosťa z inej hviezdy.
Vtedy Ima s otcom a Chichcalánom vybehli do tej polovice domu, kde umieral Tiu Haunac. Tam bola Hneda Jas, ktorá vždy vedela, čo treba robiť. Ju ešte čakalo súdiť podľa spravodlivosti Imu za jej zločin. Ale najprv bolo treba zachrániť prvého zo žrecov Poznania Tiu Haunaca.
Posledné, čo som videl, než som omdlel, bolo červené more na kamennej žltej dlážke, ktoré zvláštnym nachovým odtieňom pripomínalo náš záliv Titicaca pri západe slnka, keď naň pozeráme z vrchu.
Keď sa Not Kri a Iva presvedčili, že ja som v bezvedomí a Era mimo nebezpečenstva, uložili mňa na jej miesto a druhý raz v živote mi Not Kri dal časť vlastnej krvi.
Keď som sa prebral, uvidel som ho nad sebou na rukách Giga Ganta. Vysvitlo, že teraz kŕčovito stískam jeho zápästie, a nie prsty Ery Mesie.
Obrátil som hlavu a zbadal som ju. Sedela na lôžku vedľa mňa a držala ma za druhú ruku, pozorujúc môj pulz. Ale nie, nedotýkala sa ma len ako sestra zdravia...
Gigo Gant opatrne položil Nota Kri vedľa mňa a spolu s Ivou utekal k Tiu Haunacovi, na pomoc Hnede Jas.

Hneda zvládla situáciu ako vždy. Rozvážne rozhodla, aby Ima dala Tiu Haunacovi iba časť krvi a ostatnú aby nahradil jej otec.
Obor z Tolly, vodca hráčskeho oddielu posvätnej loptovej hry, striedavo držal na rukách raz dcéru, raz otca.
Potom to dopadlo tak, že som neopatroval otrávenú dievčinu s hlbokými tmavými očami ja, ale opatrovala ona mňa, lebo som pre jej záchranu stratil časť krvi bez nahradenia.
Era rovnako starostlivo opatrovala mňa i Nota Kri, ktorý mi prišiel na pomoc. Nútila nás, celkom ako malé deti, stokrát za deň jesť alebo piť liečivé ovocné šťavy. A vytušila aj to najmenšie želanie každého z nás.
Nepovedala ani jediné nadnesené slovo vďaky. Ale z jej pohľadu som mohol vyčítať všetky jej city.
A moje?
Prečo len som doteraz vedel o sebe tak málo? Koľko pravdy mal takmer nebohý Tiu Haunac, keď mi hovoril o možných manželských pároch Maranov!
Bude to asi tak, že naši básnici nemajú celkom pravdu, keď tvrdia, že naozajstná láska vždy vzniká nie pre niečo, ale iba napriek niečomu...
Začal som ľúbiť Eru Mesiu nie napriek tomu, že bola krásna, mäkkej povahy, obetavá a mne oddaná celým srdcom, ale práve pre to všetko... Ak už som ju ľúbil napriek niečomu, tak napriek sebe samému, napriek svojim názorom na povinnosti vedúceho Misie rozumu, ktorý nemá právo na lásku.
Lenže moja a Erina láska bola výnimkou. Mohla jedine pomôcť vyplniť Povinnosť, ale v nijakom prípade nie prekážať! Era bola so mnou vo všetkom: v úmysloch, v presvedčení, v konaní.
Neviem, či sa prejavilo to, že som dal Ere svoju krv. Veď netiekla jej krv v mojich žilách, aby nás zblížila, ale práve naopak! Ona by bola mala pocítiť zblíženie so mnou. Ale ja...
No predsa, možno operácia v nejakej miere zaúčinkovala na moje city, ktoré sa ukázali silnejšie ako ja. Začal som ľúbiť Eru Mesiu.
Ale ani tak som sa necítil oprávnený prejsť s ňou cez Bránu Slnka, aby som na celý náš život načerpal šťastie z jeho lúčov. Vari som to mohol urobiť na Zemi, na prahu hroziacej katastrofy?
Imu mala súdiť za jej zločin Hneda Jas. Tiu Haunac, ktorý sa zotavil skôr ako Ima, prišiel za Hnedou Jas.
- Verný žiak prišelcov, - povedal s vysoko zdvihnutou obrovskou hlavou, - chce poznať nielen zákony pohybu hviezd alebo základy pracovnej občiny, ale aj zásady spravodlivosti.
- Tiu Haunac má na mysli súd nad Imou, ktorá ho takmer zabila? - dovtípila sa Hneda Jas.
- Veľký je zločin, no veľká je aj ľútosť. Vezmete vinníčke život?
- Vražda nie je prípustná ani ako pomsta!
- A aký ešte existuje trest? Ťažká práca?
- Práca nie je trest, ale odmena za život v občine. Trestať treba nie prácou, ale zbavením práva na prácu.
- Ale veď v občine je práca povinná pre všetkých.
- Ten, kto je zbavený práva pracovať, opustí občinu.
- Hrozné sú slová rozhnevanej dcéry Slnka! Radšej vinníčke vezmite život, než by ste ju znovu vyhnali do lesa, kde vo svojej loveckej prostoduchosti stretla bielokožieho bradáča s belasými očami a kde akúkoľvek korisť pokladala za svoju. No ak jej čin je plodom nedotknutého rozumu, potom krv, darovaná obeti, je rozkazom srdca. Človek s takým srdcom sa môže stať hodným synov Slnka, ak ho vyhnaním do lesa nezmeníme na zvera.
- Akože zostane v občine Inkov?
- V rodine, ktorú vytvorí.
Hneda Jas sa zamyslela, potom sa spýtala:
- Azda sa nájde pre ňu muž, ktorý vie o jej vášni?
- Nájde, Tiu Haunac.
- Ale čo? - začudovala sa Hneda Jas. - Sú možné manželstvá iba zo súcitu, bez lásky?
- Na Zemi to nie je ako na Mare. Tu manželstvá častejšie vyhovujú rozumu ako srdcu. Mužovia si vyberajú ženy a ženy sa podriaďujú. Prejdú tisícročia, než sa hlavným dôvodom pre manželstvo stane láska.
- Tiu Haunac hovorí o Zemi nevedomých. Prečo však on, taký vzdelaný, je ochotný na také manželstvo?

- Pretože Tiu Haunac dávno ľúbi Imu, a keby ste ju vyhnali, je hotový nasledovať ju do lesa, do divočiny... do papule jaguára.
- Tiu Haunac vyvrátil sám seba, - so záhadným úsmevom zakončila Hneda Jas. - Základom manželstva, o ktoré sa usiluje, je predsa len láska...
Rozsudok Hnedy Jas mohol pripadať matkám z Výboru lásky a starostlivosti zvláštny: Ima sa musí stať ženou jedného z ľudí a naveky zabudnúť na Kon-Tikiho.
Nuž a teraz, keď Tiu Haunac prešiel s Imou cez Bránu Slnka, už ako muž so ženou, zamierili k nám, synom Slnka, ktorí im želali šťastie, pretože nie v pomste, ale vo víťazstve človeka nad sebou samým je spravodlivosť.
Nás Maranov boli tri páry. Ak v poslednej chvíli odvrátené nešťastie zblížilo mňa s Erou, nestalo sa tak s Hnedou Jas a Notom Kri ani napriek jej starostlivosti oňho.
Zato Iva s Gigom Gantom si boli navzájom čoraz nepostrádateľnejší, bez akéhokoľvek zásahu vonkajších udalostí.
Už bolo rozhodnuté - a ja, vedúci Misie rozumu a Ivin starší brat, som dal súhlas: ako ďalší prejdú cez vstupný otvor brány oni a spoja sa pod Slnkom navždy tu, na Zemi.
Trošku som im závidel a inými očami som pozeral na Bránu Slnka.
Označovali sme sa za synov Slnka a pokladali sme za nich aj ľudí, pretože rozumní obyvatelia Maru aj Zeme za všetko vďačili životodarnému Slnku, ktorého obežnicami boli obe naše planéty.
Pre Tiu Haunaca mala naša návšteva Zeme osobitný význam.
Stal sa prvým žrecom Poznania. Za zakladateľov Poznania Inkov pokladal nás, prišelcov.
A chcel vytvoriť pamätník našej návštevy, ktorý by odolal vekom. Podľa jeho zámeru mal tento pamätník vyjadrovať v matematických symboloch naše myšlienky o rovnosti a spravodlivosti. Našiel na to svojrázne vyjadrenie.
My Marania sme uznali za nevyhnutné vládnuť Inkom zaradom. Tiu Haunac vyznačil obdobie vlády každého z nás - dvadsaťštyri dní, ale mne, prvému Inkovi Kon-Tikimu, pripadlo podľa jeho výpočtov o deň viac.
Trvali sme na tom, aby sa na striedavom vládnutí nad Inkami zúčastnili aj naši najlepší žiaci. Vybraní boli Tiu Haunac, Hihuchac a starý vodca Cagarachov Žraločí Zub.
Ten istý Tiu Haunac na základe svojich záhadných výpočtov navrhol Maranom, aby sa striedali vo vládnutí dvakrát po sebe, a potom aby po tri obdobia preberali vládu pozemšťania. Ich obdobia boli rovnaké ako moje - dvadsaťpäť dní.
A tento kalendár priateľstva a rovnosti bol vyobrazený na pamätníku našej návštevy na Zemi, na Bráne Slnka.
Kalendár mal ešte aj hlboký tajný zmysel. Synovia Slnka boli na čele Inkov dohromady dvesto deväťdesiat dní, čo sa rovnalo LUNÁRNEMU ROKU! Mesiac obiehal okolo Slnka na nestálej pretiahnutej dráhe za dvesto deväťdesiat dní (namiesto dvesto osemdesiatich po teoreticky stálej dráhe, ležiacej medzi dráhami dvoch väčších planét pri vzájomnom pomere doby obehu 8 :10 :13).
Ak ešte pridáme k dvesto deväťdesiatim dňom tri obdobia vlády ľudí po dvadsaťpäť dní, dostaneme tristo šesťdesiatpäť dní - dĺžku pozemského roka, ktorý je skoro dva razy kratší ako maranský cyklus.
Primitívni umelci Inkov veľmi svojrázne poňali výzor každého z nás.
Tak mňa, Kon-Tikiho, zobrazili ako jaguára, pretože jaguár je vodcom všetkých zvierat. Ani ostatní moji druhovia nemali viac šťastia; vedľa ich vyobrazení boli číselne vyjadrené ich obdobia vlády.
Pokiaľ ide o troch vládcov spomedzi ľudí, tí boli na Bráne Slnka prítomní nielen symbolicky, ale aj veľmi hlbokomyseľne.
Brána sa skladala z troch obrovských, na seba zložených kamenných monolitov. Tieto kamenné monolity podľa Tiu Haunacovho zámeru predstavovali práve ľudí-vládcov. [V Južnej Amerike, blízko jazera Titicaca a zrúcanín najstaršej stavby Calasasava, pri indiánskej dedine Tiahuanaco sa nachádza slávna Brána Slnka, ktorej vek odhadujú približne na 15 tisíc rokov. Ako zistili Kis a Poznanskij, je na nej vyobrazený kalendár, ktorého rok má 290 dní: 10 cyklov (mesiacov) po 24 dní a dva po 25 dní. - pozn. autora]
Tiu Haunac a Ima sa priblížili k nám.

On na mňa pozeral skúmavým pohľadom orlích, ďaleko od seba posadených očí.
Nikdy by som Tiu Haunacovi neklamal. Obmedzil som sa iba na srdečné blahoželanie a zovrel som ho do náručia.
Nebola to chvíľa vhodná na to, aby som mu oznámil chmúrnu správu, ktorú som dostal z Maru cez elektromagnetické spojenie.
V tajnej skrýši Faeňanov nenašli hotové zariadenie na rozpad hmoty. Mona Tichá sa trpko zmýlila, keď s tým počítala!
Teraz museli tieto zariadenia vytvoriť samotní Marania.
Lenže stihnú to spraviť do blížiacej sa opozície Zeme a Mesiaca, ktorá môže byť poslednou?
Nechceli sme kaliť šťastie nového manželského páru.
No ďalším párom sa predsa chceli stať Iva a Gigo Gant!
A my s Erou?
My sme sa rozhodli spojiť svoj osud s osudom ľudí. Ani na um mi nezišlo, že by sme mohli utiecť zo Zeme, odletieť na lodi Hľadanie, ako mi pošepkal Not Kri.
Bol by som ho prepálil pohľadom. Ale on mi predsa dva razy daroval krv!
A spolu s ním máme v budúcnosti čeliť priblíženiu Zeme s Mesiacom, ktoré hrozí tisícimi nešťastiami.
No nielen s ním - so všetkými našimi priateľmi, a čo je hlavné, s Erou, s mojou Erou!

Časť tretia - KONIEC SVĚTA

Iba ten je hoden života a slobody,
kto za ne každodenne bojuje
J. W. Goethe

Prvá kapitola / TIENE NÁDEJE

- Aha, v aké tiene som dúfal! - naradovane zvolal Kir Jasný.
Mona Tichá a Lins Hrdý, šedivý chudý Maran s vysokým čelom, skočili k iluminátorom Hľadania 2.
Z výšky obežnej dráhy sa im zjavil povrch Mesiu, celý posiaty krátermi.
Ako keby tu kedysi bola vrela rozžeravená magma, hádzala bubliny a zrazu stuhla. No pôvod obrovských lievikov, obkolesených prstencovými horskými chrbtami, bol celkom iný. Tie najstaršie a najväčšie boli vulkanického pôvodu. Ale mohli s nimi súťažiť aj nové krátery, ktoré vznikli počas výbuchu oceánov na Faene, keď sa ozrutné úlomky zaryli do povrchu jej obežnice.
Ďalšie milióny úderov spôsobili meteory, v skutočnosti úlomky tej istej vybuchnutej planéty, ktoré však vznikli neskôr pri nárazoch a rozdrobení jej rozpadnutých častí.
Marania boli zvyknutí na rodné púšte, pokryté lievikmi od meteorov. Ale to, čo uvideli na Mesiovi, sa svojimi rozmermi nedalo ani len porovnať s krajinou na Mare.
Pomaly, v zhode s pohybom rakety, otáčala sa obrovská guľa, raz rovinatá, raz hornatá, raz celá posiata veľkými a malými jamami.
Horské končiare vrhali ostré čierne tiene.
- Pozrite na tie dlhé tiene! Akoby ich vrhali nie horské končiare, ale kužeľovité hroty, - ukázal cez iluminátor Kir Jasný. - Sú vysoké hádam aj viac ako desaťtisíc krokov.
Starší členovia posádky iba s námahou potláčali vzrušenie. Jasne videli štyri zrazené kužeľovité útvary so základňou tisíc šesť a rezovou plochou tisíc tri kroky v priemere. Vedľa ako bezodné prepadliská zívali okrúhle otvory a úplne pravidelný čierny štvoruholník, ohraničený šikmými stenami.
Trochu bokom sa črtala obrovitá kupola, schopná prikryť celé mesto a uchovať v ňom umelú atmosféru ako v maranských mestách.
Druhá, skoro rovnaká kupola mala kruhovito umiestnené otvory, podobné iluminátorom. Horná časť klenby jej chýbala: otvor zíval černotou. Obe kupoly boli navzájom spojené gigantickou klenutou chodbou, ktorá by tiež mohla prikryť ktorékoľvek z maranských miest.

V diaľke, na predĺženej priamke, prechádzajúcej cez obe kupoly, černel sa okrúhly otvor veže, ktorá pripomínala vrch a hádzala tieň na rovinu. Obďaleč bolo vidieť dve pravidelné pyramídy.
- To už nie sú rozmary prírody, - uisťoval Kir Jasný. - To je naša nádej.
Lins Hrdý pokrčil plecami.
- Akúže nádej mohol zanechať Mierový kozmos, zakazujúci Faeňanom premiestňovať rozpadové prostriedky na vesmírne telesá, čiže aj na Mesiu?
- A základne Fobo a Dejmo? - protirečil mu Kir Jasný. - Posádky týchto staníc viedli medzi sebou rozpadovú vojnu. V kozme!
Na to sa nedalo povedať nič.
Každý z Maranov na Hľadaní 2 mal dôvod zúčastniť sa Misie pomoci. Mona Tichá má deti na Zemi. Okrem toho ju obvinili, že zdržiavala odhalenie skrýše Faenanov, a preto zostalo maranským znalcom hmoty príliš málo času, aby vytvorili zariadenia rozprávkovej sily.
Prvý zo znalcov hmoty, Lins Hrdý, sa nazdával, že by bolo istejšie vybrať sa na Misiu pomoci až pri nasledujúcej opozícii, ako pôvodne predpokladal aj Vokar Nositeľ. Vtedy by sa podarilo zostrojiť aj potrebný počet zariadení požadovanej sily, aj dostatočné množstvo rakiet na ich prepravu.
Ale neúnavný Kir Jasný donútil všetkých, aby súhlasili s ním, lebo dokázal, že zrážka planét nastane už za najbližšej opozície. (Nik nevedel, akú úlohu v tom zohrala Mona Tichá!)
S vyslaním Misie pomoci sa zúfalo ponáhľali. Preto sa obmedzili iba na jednu hotovú loď Hľadanie 2. Museli zmenšiť aj počet členov posádky: namiesto šiestich iba traja. Zásoby paliva boli tiež znížené na polovicu. A to všetko preto, aby mohli vziať všetky hotové rozpadové zariadenia.
Lins Hrdý nemal v úmysle letieť na Mesiu, on len rozlúštil všetky faeňanské zápisy a viedol zhotovovanie rozpadových zariadení. Ale Mona Tichá nástojila na tom, aby sa jediný Maran, ktorý pozná všetko o rozpade hmoty, bezpodmienečne zúčastnil Misie pomoci; je to jeho Povinnosť. Okrem toho sa postarala, aby sa na loď dostali všetky rozlúštené tabuľky so zápismi Faeňanov, nájdené v skrýši Mesta Života. Na Mare nemalo ostať ani jedno zariadenie rozpadu hmoty. Lins Hrdý mal dokonca dojem, že Mona Tichá počíta s tým, že Hľadanie 2 sa nevráti a s ním sa nevráti ani tajomstvo Faeňanov.
Vznikla situácia, za ktorej prvý znalec hmoty nemohol odmietnuť účasť. Lenže on sa mienil v každom prípade vrátiť, aj keď nebol presvedčený, že sila vyhotovených zariadení rozpadu postačí na zmenenie dráhy Mesiu. Ale aj on, ako každý Maran, bol pripravený splniť svoju Povinnosť.
Takto sa ocitol Lins Hrdý medzi členmi Misie pomoci.
Rátala Mona Tichá s návratom?
Iba v tom prípade, ak zo Zeme odletí loď Hľadanie s jej deťmi a ich spoločníkmi.
Prirodzene, Kir Jasný myslel na svoju sestru Hnedu Jas. Ale letel preto, aby zabránil zrážke planét. Nedostatočná sila rozpadových zariadení mu nedala pokoja, ale predsa mal tieň nádeje.
No akokoľvek bol Kir Jasný pripravený na uskutočnenie svojich nádejí, predsa len nevedel ovládnuť netrpezlivosť, keď čakal, kým sa usadí mesačný prach, zvírený prúdom brzdiacich plynov pri zosadaní Hľadania 2.
Napokon začali z nepriehľadného závoja vystupovať obrysy neobyčajnej krajiny.
Bolo to mesto! Skutočné mesto Faeňanov, ktoré tu kedysi vystavali! Zrejme už vtedy Mesia nemal atmosféru. Táto zvláštnosť vtlačila pečať nezvyčajnej architektúre obrovských stavieb.
Mimoriadne ohromovali dve kupoly, spojené navzájom gigantickou rúrou rôzneho priemeru.
Vedľa nej sa ani masív pyramídy nezdal taký veľký, hoci výškou sa vyrovnal maranskému kopcu.
Kupoly sa podobali vrchom. Najväčšia z nich pripomínala neobyčajne rozmerný disk, ležiaci na zemi. V hornej časti mal vypuklú klenbu, ktorá kedysi bola priezračná, ale bombardovaná drobulinkými kozmickými časticami v priebehu nespočetných cyklov zmatnela.
Druhej kupole s iluminátormi chýbala klenba, ako bolo vidieť už zhora.
V diaľke sa týčili celkom iné stavby: veže alebo ich pozostatky trčiace do čierneho hviezdnatého neba, kde hrozivo jasne žiarila planéta Zema.
Do opozície Zemy a Mesiu zostávalo veľmi málo času...
V mäkkej vrstve kozmického prachu, čo nepretržite sadal na kamennú rovinu, zostali tri rady stôp, ktoré by sa zachovali bohvie dokedy, keby Mesiovi nehrozil zánik.

V dvoch krajných radoch boli odtlačky podošiev pravidelné, rovnako hlboké. Tretí riadok vyzeral nepravidelne - pravá stopa bola hlboká, ale ľavá predstavovala prerušovaný pás. Ten, kto ich zanechal, sa ponáhľal a kráčal pred svojimi spoluidúcimi. Miestami dva pravidelné rady prekrývali nepravidelný. Na úpätí geometricky pravidelnej pyramídy, ktorej vrchol trčal do striebristého hviezdnatého neba, sa stopy stretávali. V hladkých bokoch pyramídy sa odrážali hmlisté svetlé pásy.

- Pyramída je obložená obrovskými platňami, - vzrušene vravel Kir Jasný.
- Načo toto Faeňania potrebovali? - nechápal Lins Hrdý.
- Je to pamätník. Večný pamätník! - usúdil Kir Jasný. - Faeňania sa hrozili rozpadovej vojny a usilovali sa navždy zanechať stopy svojej civilizácie. Nuž preto pamätník vyjadruje na jednej strane matematiku v podobe pravidelných geometrických útvarov a na druhej techniku, schopnú vytvoriť také kolosy.
- Ale vedľa stoja ešte gigantickejšie stavby, - namietol Lins Hrdý. - Tvoji dávni Faeňania, vyjadrujúci idey rozumu, nemajú logiku!
- Samozrejme, nie sú tu iba pamätníky, - ponáhľal sa súhlasiť Kir Jasný. - Zatiaľ ešte nepoznám účel takých gigantických stavieb, ale myslím, že patria vojenskej základni. Útoční Faeňania by nepremeškali takú možnosť, ako je ohrozenie nepriateľského kontinentu rozpadovými torpédami z Mesiu. A práve preto dúfam, že tu nájdeme neupotrebené rozpadové nálože.
- Ako? - uškrnul sa Lins Hrdý.
- Vieš to lepšie ako ja. Podľa ich žiarenia...
Marania si privykli doma na Mare chodiť v skafandroch. Putovanie po Mesiovi nebolo pre nich veľmi únavné aj preto, že príťažlivosť tu bola tri razy menšia ako na Mare.
Pri zmienke o Faene Kir Jasný usúdil, že v porovnaní s ňou bola tu pre Faeňanov príťažlivosť prinajmenšom šesťkrát slabšia. Tým už vedel vysvetliť rozmery zvláštnych stavieb.
- Niet na to jasných dôkazov, - rovnako zamyslene povedala Mona Tichá.
- Zrejme ich zámery boli takisto grandiózne, - bez akýchkoľvek rozpakov odpovedal Kir Jasný.
Vchod do prvého disku (bez kupoly) sa Maranom vôbec nepodarilo nájsť. Vystúpiť po strmých hladkých stenách, aby nazreli do otvoru, sa nedalo.
Vykročili pozdĺž rúry napoly zaviatej prachom, čo smerovala k obzoru a pripomínala horský chrbát. Dokonca aj pyramída, týčiaca sa do neba, v porovnaní s ňou prehrávala.
Mesia sa možno krútil okolo vlastnej osi následkom výbuchu oceánov na Faene a úderov jej úlomkov. Jeho deň bol približne dva razy kratší ako maranský. Výskumníci museli ísť popri vypuklom rúrovitom chrbte celú miestnu noc a celý nasledujúci deň. Len keď sa slnko schovalo za zubatý obzor a namiesto neho zažiarila na oblohe zlovestná Zema, hviezdonauti sa dostali k hlavnej kupole, ako ju nazvali ešte počas letu.
Dvakrát si sadli oddýchnuť, kým konečne zbadali otvorený vchod pod kupolu.
Nebol to vlastne vchod pod klenbu kupoly, ale do čierňavy vnútrajška gigantického disku, ležiaceho na rovine.
Museli si svietiť na cestu chladnými fakľami, ktoré vzali so sebou z rakety.
Pútnici šli po priestrannej galérii s množstvom vysokých zavretých vchodov, ktoré rozmermi pripomínali brány. Galéria ich priviedla ku schodišťu.
Zblízka boli jeho schody natoľko vysoké, že dokonca aj Linsovi Hrdému siahali po obrubu prilby.
- Podľa tvojej sochy Veľkého starca neboli Faeňania vyšší ako Marania, - povedal Lins Hrdý Mone Tichej.
- Kto spozná neznámych staviteľov a ich výtvory, - záhadne odvetila Prvá matka.
Rozhodli sa vystupovať hore. Najprv vykladali na stupeň Kira Jasného, potom vyliezla Mona Tichá a nakoniec aj Lins Hrdý.
Schodište obrov vyviedlo pútnikov na presne takú galériu, z akej vystúpili sem. Lins Hrdý dôkladne preskúmal rovné steny:
- To nie je kameň, ale kov!
- Kov? - užasol Kir Jasný. - Načo robili takú kolosálnu stavbu z kovu? Privážali ho z Faeny? - spytoval sa nechápavo.

Opäť išli Marania po galérii tisíce krokov, kým nezastali pred schodišťom s takými istými gigantickými schodmi ako na predchádzajúcom. A zasa po ňom vyliezali v pôvodnom poradí zo stupňa na stupeň.
Kir Jasný sa nahlas rozčuľoval nad nezmyselným vrtochom Faeňanov.
- Môžeme si prinajmenšom urobiť uzáver, - pokojne sa ozval Lins Hrdý.
- Uzáver? Aký?
- Že pred nami tu chodili... na nohách.
- O čom to hovoríš?
- Beda, som iba znalec hmoty, a nie živých tiel. Ťažko môžem mať správny úsudok o tých, čo používali túto divnú stavbu.
- Nechceš náhodou povedať, že boli vyšší ako my?
- Mám také tušenie.
- A aké máš ešte tušenia?
- To poviem, keď vystúpime pod hlavnú kupolu. Mone Tichej bolo zo všetkých najťažšie. Možno preto mlčala, neťažkala si a neškriepila sa.
Kovové galérie ich z poschodia na poschodie viedli vyššie a vyššie. A otvorený bol vždy iba jeden jediný otvor do miestnosti vedľa galérie.
Svetlo chladných fakieľ osvetlilo steny a vyvýšeninu vo výklenku. Nebolo tam nič, iba hore základňou prevrhnutý zrezaný kužeľ.
Pútnici sa pohli ďalej.
Vystúpili do nových galérií, nazreli ešte do dvoch prázdnych miestností s výklenkami dlhými asi štyridsať krokov. Neznáme bytosti, čo tu ležali, nemohli predsa toľko merať...!
Keď potom Marania úplne zničení vošli do nesmierne rozľahlej sály, pod matnú kupolu, ich prekvapenie nemalo hraníc. Zaokrúhľujúce sa steny čneli šikmo nahor, zastavané nahromadenými kužeľmi, ihlanmi a guľami.
Marania zhasli teraz už nepotrebné fakle. Pohybovali sa po obvode, neodvažujúc sa prejsť krížom cez sálu. A až keď zbadali čosi, čo sa podobalo pultu Hľadania 2, rozbehli sa priamo k nemu.
Lenže časť zakrivenej steny sa podobala na pult iba z diaľky. Zblízka sa podobnosť strácala pre neobyčajné proporcie. Ale bol tam jeden predmet, ktorý nenechával nikoho v pochybnosti, na čo bola určená táto časť miestnosti.
Bolo to kreslo. Ale aké kreslo! Mohol v ňom sedieť jedine obor, zrejme jeden z tých, čo hravo zbiehali dolu neuveriteľnými schodmi a oddychovali na gigantických lôžkach.
- Hviezdolet! - Kir Jasný v zúfalstve klesol na kovovú dlážku. - To nie sú Faeňania! To sú prišelci z inej hviezdy!
- Urobili sme najväčší objav, Marania! - povedala Mona Tichá. - Vynahrádza náš let. Nielen rasa Faeňanov rozmýšľala v priestoroch vesmíru.
- Akože - vynahrádza náš let? - vyskočil Kir Jasný. - Akože? Potrebujeme iba jeden objav - uchované rozpadové nálože, ktoré Faeňania nestihli použiť vo svojej vojne!
- Nuž, čo robiť? - vzdychol Lins Hrdý. - Mal si iba tieň nádeje. Zatienili ju tiene týchto grandióznych výtvorov rozumu. Obmedzíme sa na tú silu, ktorú máme.
- Tá nestačí, nestačí! - skríkol Kir Jasný.
- Prečo sa hviezdolet neznámych spustil na Mesiu? Čo ho mohlo privábiť? - uvažovala Mona Tichá.

Druhá kapitola / NÔŽ NA NEBI

Zem mala zrazu dve slnká. Druhé žiarilo za nocí jasnejšie ako všetky hviezdy. Teraz bolo treba čakať otrasy pôdy, povodne, uragány.
Inkom sme navrhli, aby opustili kamenné stavby a vyhli sa tak smrti v rozvalinách. V horách, ďaleko od mora, ktoré sa mohlo vyliať na breh, robili si chyže z lístia, aké mávali ešte pred zjednotením do občiny. Iba my, synovia Slnka a Tiu Haunac so ženou, ktorá čakala dieťa, sme zostávali v meste. Inkom vládol podľa poradia starý lovec Hihuchac. Jeho pomoc v lese bola teraz ľuďom mimoriadne užitočná.
Mesiac vychádzal na nebeskej klenbe skôr ako Večerná hviezda. Osvetlený slnkom iba z jednej strany

podobal sa zahnutému nožu na rezanie sladkých stebiel. Visel nad Zemou, zlovestne žiaril a každý deň sa zväčšoval. Kamenné budovy vyzerali v noci ako strieborné.
Vtedy sme sa my s Érou prechádzali pomedzi ne, držali sme sa za ruky a hanbili sa za svoje šťastie. Nôž, čo sa dvíhal nad obzorom a hrozil Zemi, vyzeral ako krvavý.
Veľmi dobre sme vedeli, že je to zapríčinené prechodom svetla, odrazeného od Mesiaca, cez hrubé vrstvy zemskej atmosféry, ale Era sa nevdojak pritískala k môjmu plecu a ja som ju objímal, ani čo by som ju mohol ochrániť pred všetkými nešťastiami.
Nešťastia sa blížili. Správy Mony Tichej cez elektromagnetické spojenie boli neradostné. Mladší brat Hnedy Jas vyrátal, že Mesiac so Zemou sa nevyhnutne zrazia v najbližšom čase. Prvá matka, ako nám sľúbila, sama viedla raketu na Mesiac, pričom zobrala so sebou všetky na Mare urobené zariadenia rozpadu hmoty. No nie je už príliš neskoro?
Not Kri dokazoval, že nemá zmysel, aby sme zostávali medzi ľuďmi, keď máme možnosť opustiť Zem na Hľadaní. Presviedčal nás, ktorí sme sa zhromaždili vo veľkej sále nášho kamenného domu, že cieľom Misie rozumu vôbec nie je sebaobetovanie, že naše životy patria Maru a napokon, že sa sem môžeme vrátiť, keď sa presvedčíme, že Zem zostala celá.
Hneda Jas sa namiesto odpovede mlčky uškrnula. Zrazu som Nota Kri ľutoval.
Vytušil som jeho nádeje, pretože teraz som už nestál medzi ním a Hnedou Jas.
Lenže Marania nemysleli teraz na jeho osobné trápenie, ale na naliehavý návrh, logicky a chladne odôvodnený.
Iva vstala z koberca z vtáčieho peria, ktorým starostlivý Chichcalán ozdobil dlážku nášho príbytku ako v Tolle. Oprela sa o plece Giga Ganta, čo zostal sedieť pri jej nohách.
- Prileteli sme sem kvôli ľuďom, - povedala jasným hlasom. - Teraz sa hrozia krvavého noža, čo zavisol nad Zemou. Naše výstrahy o nadchádzajúcich katastrofách im znejú ako proroctvo o konci sveta. Presídlenie do hôr Inkovia už prijali ako stratu všetkého, čo získali v Meste Slnka.
Prekvapila ma múdrosť tejto reči. Iva bola pre mňa ešte stále dievčaťom.
- Čo navrhuješ ty, sestra moja? - spýtal som sa.
- Mužný Kon-Tiki, náš milý Inko! Vôbec mi nie je vzdialená chladná logika Nota Kri, ale srdcom cítim, že účastníci Misie rozumu, ktorú ty vedieš, nemôžu zradiť vyľakaných a bezradných ľudí. To je to isté, ako opustiť počas požiaru vlastné deti, pretože dospelí sú pre spoločnosť cennejší. Ak Mesiac pod vplyvom sľúbených rozpadových výbuchov hmoty prejde popri Zemi a všetko živé sa tu zachráni, ľudia aj tak stratia čosi viac ako život: stratia VIERU V SPRAVODLIVOSŤ, ktorú im vštepili synovia Slnka, čo ich opustili v nešťastí. A už nikdy sa z nich nestanú takí Inkovia, akými sme ich chceli urobiť.
Not Kri ofľakavel a pevne stisol úzke pery. Roztvoril ich, aby povedal:
- Ak všetci predstavitelia vyššieho rozumu myslia takto "logicky" ako toto mladé stvorenie, zostáva mi iba presvedčiť ich v mene bezpečnosti a splnenia Povinnosti, aby sa prechodne schovali v našej lodi Hľadanie, kým sa neskončí zúrenie živlov. To nám umožní nielen sa zachrániť, ale aj čo najrýchlejšie prísť na pomoc vyľakaným a postihnutým ľuďom.
- Aby sme im pomáhali, musíme byť medzi nimi! - chladne namietla Hneda Jas. - Ľudí treba presvedčiť, že rozum je vyšší ako živel. A treba to robiť už teraz, keď ich premáha strach.
Iva vďačne pozrela na ňu a akoby pokračovala v jej myšlienke, povedala:
- Takou pomocou môže byť náš príklad. Nesmieme utiecť, ani keby to nemalo byť preto, aby sme sa ukryli a pokojne pozorovali záhubu ostatných, ale naopak...
- Čo naopak? - podráždene sa vyzvedal Not Kri. - My s Gigom Gantom sme sa rozhodli spojiť svoje životy. A urobíme to nie niekedy neskôr, v bezstarostnom období, ale teraz, v búrlivom čase. Nech sa na svadobnom obrade pri Bráne Slnka zúčastnia ľudia Zeme. To ich upokojí.
Pocítil som, ako mi vedľa mňa sediaca Era Mesia stisla ruku. Pochopil som jej myšlienky, a preto som ďalšie sestrine slová počúval s mimoriadnym vzrušením.
Pokračovala:
- Keď budeme stáť vo vstupnom otvore Brány, my s Gigom Gantom zložíme prísahu, že navždy ostaneme s nimi, ako o to prosil Tiu Haunac.
"Teda tak? Mohli by sme sa my s Erou na to odhodlať?" Pozrel som na ňu. Pozerala na koberec z

vtáčieho peria.

Dlhé tiene prvých slnečných lúčov padli na zlatistú plošinku.
K otvoru Brány viedla slnečná cestička, zvýraznená dvoma tmavými pásmi z masívnych kamenných stĺpov. Vyzerala zvlášť jasná a začínala sa za tieňom priečneho trámu, ktorý pripomínal pooranú zem.
Sprievod žrecov Poznania na čele s Tiu Haunacom a vojaci vedení Chichcalánom obišli tieň Brány.
Slnečnú cestičku nechali iba pre novomanželov.
Iva a Gigo Gant sa držali za ruky a kráčali po svetlom páse v ústrety slnku, vychádzajúcemu v otvore Brány.
Tancujúce ženy ani čo by ich svojimi pohybmi usmerňovali dopredu, k slnečnému životu.
Inkovia zišli z hôr, aby videli, ako vstupujú do manželstva deti Slnka, ktoré sa rozhodli navždy zostať s nimi.
Iva a Gigo pozerali dopredu.
Monumentálne stĺpy Brány boli hladké, s dvoma neveľkými štvoruholníkovými výklenkami. Iba masívny priečny trám bol pokrytý vyrytým ornamentom, na ktorom chcel Tiu Haunac rozpovedať ďalekým potomkom o mesačnom roku, o synoch Slnka, o ich striedajúcom sa vládnutí nad Inkami, o priamej súvislosti medzi ich príchodom na Zem a tým, čo jej hrozilo zo strany Mesiaca.
Priamo nad vstupným otvorom sa uprostred fresiek vynímal obraz jaguára, ktorý mal symbolizovať mňa, Kon Tikiho.
Teraz stáli Iva a Gigo práve oproti kamennému jaguárovi.
Ešte niekoľko krokov k otvoru - a na chvíľu zatienia Slnko, vpíjajúc do seba jeho lúče.
V bráne sa museli k sebe tesne pritlačiť.
Tiu Haunac vyhlásil:
- Odteraz a na večné veky dávajú synovia Slnka Inkom vládcov, v ktorých krvi niet zloby ani krutosti. Šťastní Inkovia zverujú synom Slnka a ich potomkom večnú vládu nad sebou, aby na Zemi nikdy nebola porušená spravodlivosť. Nech sa odteraz každý prvý Inka žení iba s vlastnou sestrou a zachováva čistotu krvi synov Slnka. [Zvláštny zvyk vládcov Inkov ženiť sa iba s vlastnými sestrami zachoval sa niekoľko tisícročí, až do podrobenia Inkov španielskymi conquistadormi na čele s Pizarrom; ten využil legendu o synoch Slnka, ktorí sľúbili, že sa vrátia, a vydával za nich bielokožích a bradatých Španielov. - pozn. autora]
- Nôž na nebi! A okolo neho iskry! - ozval sa výkrik v zástupe.
Všetci zdvihli hlavy a uvideli za dňa nočné slnko v podobe zahnutého noža, visiaceho nad Zemou.
Na nebeskej klenbe boli súčasne dve slnká. Na tom nebolo nič prekvapivého. Večerná hviezda býva často aj ranná, dvíha sa nad obzor spolu so Slnkom, zatemnená jeho lúčmi.
Ale teraz vnímali Inkovia zjavenie sa iskriaceho noža na nebi ako strašné znamenie. A najmä preto, že vedľa noža sa čosi blýskalo.
My Marania sme chceli veriť, že to blýskajú záchranné rozpadové výbuchy, ktoré zadržia k Zemi sa rútiaci Mesiac. Ale ako ťažko bolo o tom presvedčiť vystrašených ľudí.
Ľudia sa rozbehli od Brány Slnka k moru. A tu zistili, že more sa v spenených vlnách zúrivo rozbíja o kamene a útočí na pobrežie.
Kamenná stena, čo vybiehala ďaleko do mora a chránila zátoku aj mestský prístav pred morskými vlnami (obľúbené miesto prechádzok obyvateľov mesta) zmizla už pod vodou a vlny vtrhli na ústredné námestie.
Iva a Gigo Gant až stŕpli v otvore Brány. A tu sa zaknísala zem pod nohami. Hneda Jas sa vrhla k Bráne Slnka, aby pomohla mladomanželom.
Tiu Haunac budoval Bránu Slnka s tým, aby vydržala akékoľvek zemetrasenie a ostala stáť navždy. Ale pred našimi očami obrovský priečny monolit praskol. Puklina prešla cez všetky písmená a rozdelila ich na dve nerovnaké časti. Obludná kamenná hrada sa musela zvaliť na Ivu a Giga.
Ale ako zázrakom zostala na mieste.
Hneda Jas nedobehla k Bráne. Vlna, čo rozhýbala zem, zrazila ju z nôh niekoľko krokov od rozpadávajúcej sa stavby.

V nasledujúcej chvíli zemská vlna zrazila z nôh aj nás ostatných, ktorí sme stáli s Tiu Haunacom.
Tiu Haunac vyskočil ako prvý a rozbehol sa v ústrety útočiacemu moru, aby zachránil Imu, ktorá zostala v našom dome, a ich budúce dieťa.
Keď som vstal, Iva a Gigo Gant už stáli pri nás. Okrem nich tu bolo niekoľko žrecov Poznania a vojakov aj s Chichcalánom a tanečnicami.
Všetci ostatní utekali do hôr. No ešte na predhorí ich privítala kamenná lavína.
Kamene podskakovali, zrážali sa, s rachotom a dunením sa im valili oproti.
A vtom sa v horách, tam, kde stálo naše Hľadanie, rozľahol príšerný výbuch. Ale skôr, ako sa jeho zvuk doniesol k ľuďom, čo sa v zúfalstve hodili na zem, zdvihol sa vysoko do vzduchu ohnivý stĺp.
Možno práve také výbuchy hroznej zbrane dávnych predkov videli sme pred chvíľou v podobe iskier na zatemnenom disku Mesiaca. Samozrejme, započaté katastrofy nezapríčinili tieto záchranné výbuchy, ale priblíženie planét, ktoré tieto rozpadové výbuchy nestihli odvrátiť...
Na horskom svahu sa zjavila ohnivá rieka. Nad ňou sa ťahal kučeravý dym, pripomínajúci gigantického hada, čo sa plazí z vrchov.
Ľudia sa obrátili naspäť, ale ocitli sa medzi lavínou valiacich sa kameňov a útočiacim morom.
Nik nevedel o osude Inkov, čo zostali v lesoch. Nové pukliny štiepali svahy, kamenné vodopády zmietli po ceste všetko a miešali sa s prúdmi magmy, vyrážajúcej z hlbín.
Vtom sa zjavila Hneda Jas.
Vyzývala ľudí, aby zastali, a bola príkladom odvahy.
Not Kri, my s Érou Mesiou a novomanželia sme sa pripojili k nej. Vedomie, že synovia Slnka sú s nimi, povzbudilo našich pozemských priateľov.
Vyľakaní, ohúrení sa zhŕkli okolo nás.
Pásik zeme medzi rúcajúcimi sa horami a približujúcim sa morom bol čoraz užší.
- Ó, veľký Kon-Tiki, zachráň nás! - volali muži i ženy a zalamovali rukami.
- Nebojte sa, poďte za mnou! - skríkla Hneda Jas a smelo zamierila ku kamennému prúdu, čo hrmel v diaľke. - Najlepšie je skryť sa pod kolmú skalu.
Znehybnel som pri pohľade na dve postavy, čo sa zjavili na streche nášho domu. Prirodzene, boli to Tiu Haunac a Ima.
Nedalo sa im pomôcť: nikde nablízku nebol čln ani brvno.
- Poplávam k nim, - vyhlásil Gigo Gant, - pomôžem im.
- Ja idem s tebou, - povedala Iva. - Ja som sa tiež naučila plávať.
Strašný výkrik donútil zastať Giga Ganta aj nás.
Neveril som vlastným očiam. Len pred chvíľkou sme videli urastenú postavičku Hnedy Jas, ktorá odvádzala časť zástupu pred útočiacim morom pod ochrartu horského úšustu. A zrazu ona i všetci, čo boli s ňou, zmizli.
Na mieste, kde stáli, škľabila sa teraz puklina, z ktorej stúpali kúdoly pary.
Zvyšok Inkov a my Marania, ale už bez nedostižnej Hnedy Jas, sme ostali odrezaní od hôr.
Not Kri sa hodil na zem a otriasal sa vzlykmi. Aj ja som mal chuť vzlykať s ním, ale naokolo boli ľudia, ktorí odo mňa čosi čakali.
- Ó, Kon-Tiki, zachráň nás pred morom! Rozkáž mu vrátiť sa nazad, - ozývali sa zúfalé výkriky nešťastníkov.
Čo iné som mohol robiť ako to, čo som robil; pokojne som stál medzi tými, čo mi verili!
Gigo Gant a Iva odišli. Plávali smerom k streche domu.
- O, veľký Kon-Tiki! Zachránil si nás! - rozľahli sa hysterické výkriky žien.
Nepochopil som hneď význam tých slov. Myslel som, že ma ešte stále prosia o nemožné.
No ukázalo sa, že mi ďakovali za to, čo som vraj učinil.
A tu sme s Érou Mesiou zbadali, že morské vlny, ktoré nám dosahovali skoro k nohám, začali ustupovať.
Vtedy som ešte nevedel, čo znamená toto naše zázračné zachránenie, akou cenou celkového utrpenia bolo zaplatené.
Kráčali sme za ustupujúcimi vlnami, obchádzajúc vyhodené predmety: raz čiusi fajku na vdychovanie

omamného dymu, raz stareckú palicu, raz vlnami obmytý parádny náhrdelník. Zastavovali sme sa pred mŕtvolami utopených. Bolo ich veľa, veľmi veľa. Vôbec som nemyslel, že v meste zostalo ešte toľko Inkov.
Bál som sa pozerať im do tvárí, aby som nespoznal svoju sestru, Giga Ganta, Imu alebo Tiu Haunaca...
More ustupovalo.
Nebo úplne sčernelo od mračna, čo sa rozostrelo nad znovu prebudenou sopkou. Na zem sa spustil predčasný súmrak.
Na ulici nás dohonil Not Kri. Tvár mal skrivenú hnevom a utrpením.
- Nechceli odletieť! - zasyčal. - Životom Hnedy Jas zaplatili za šialenstvo, nehodné rozumu!
- Treba nájsť Ivu a Giga, - riekla Era.
- Čo ma je po nich, keď niet Hnedy Jas! - zvolal rozzúrený Not Kri.
Era Mesia vzlykala na mojom pleci. Prisahám, prvý raz v živote som mal oči plné sĺz.
More ustúpilo od nášho prázdneho domu, kde voda všetko zničila.
Až na nábreží sme stretli Tiu Haunaca spolu s Imou a našimi Maranmi. Ak možno v takej chvíli vravieť o šťastí, potom my sme sa cítili šťastní. Na Iminom pleci sedel papagáj haucamaya z ďalekého pralesa. Zlatistou šnúrkou, spletenou z odstrihnutých Iminých vlasov, bol priviazaný k jej náhrdelníku. Načo?
...More naďalej ustupovalo.

Tretia kapitola / KONIEC SVETA

Len omnoho neskôr som si vedel predstaviť, čo sa vtedy udialo na celej Zemi.
Podzemné nárazy nasledovali jeden za druhým. Kamenné domy sa rúcali, ako keby to boli hračky, postavené z kociek na stole, ktorým zrazu ktosi potriasol.
Hromady štrku zasypali ulice. Vo vzduchu bolo cítiť prach a ešte čosi sladké, protivné, čo donedávna bolo živé...
Všade sa váľali zmrzačené úlomky a často sa nedalo rozoznať, či je to mŕtvola alebo kus rozbitej sochy.
Na nábreží sa zhrčil úbohý dav, zahnaný lavínami. Bohaté oblečenie žrecov Poznania a speváčok, teraz bez najmenšieho lesku, matné brnenie vojakov, čo odhodili zbrane, nahé telá tanečníc s ovisnutými náramkami a priliehavé maranské odevy synov Slnka dodávali davu pestrý a rôznorodý vzhľad.
Všetci sme stáli pri sebe, stisnutí medzi rozvalinami a morským príbojom. Nebolo sa kam pohnúť.
A práve preto zástup ani nevykríkol od hrôzy, iba zastonal, keď sa rozhojdali dosky nábrežia. Vydúvali sa, ani čo by sa pod nimi zlostne zahniezdila obluda.
Tou znepokojenou obludou bola sama Zem, ranená druhým útokom silnej príťažlivosti cudzieho kozmického telesa.
A ani čo by otrasy zeme neboli toho dosť zničili, nad mestom sa zakúdolil čierny štipľavý dym. Vietor nám ošľahol tváre suchou horúčosťou, oči začali slziť.
Rieka lávy, čo sa v ohnivom vodopáde rútila z úšustu novej sopky a zaplnila puklinu, ktorá pohltila prvé obete katastrofy a s nimi aj našu Hnedu Jas, vovalila sa teraz do ulíc mesta.
Iba hrôza okolo nás mi dovoľuje hovoriť o našej Hnede Jas ako o jednej z mnohých, čo šli za ňou...
Jednoducho neviem slovami vyjadriť svoj trpký ston pri pomyslení na ňu...
Všetci sme boli zdrvení. Najstatočnejšia z nás bola Era Mesia: pre každého mala láskavé slovo. Držala sa statočne. Pri pohľade na dymiace mesto spomenula si dokonca trpko na nešťastnú Tollu:
- Mesto Slnka akoby podpálili... divosi.
- Nie, - tvrdo namietol Not Kri. - Zo smrti Hnedy Jas netreba viniť divých potomkov faetoidov, ale niekoho iného, civilizovaného... - Poslednému slovu dal osobitný význam.
- Ak máš na mysli civilizovaných divochov, z ktorých viny Mesiac teraz letí na Zem, máš pravdu... - poznamenal som.
- Filozofiou neumlčíš hlas svedomia, - hrubo ma prerušil Not Kri.
- Filozof vždy musí nájsť skutočnú príčinu javu, - pokojne sa zamiešal Gigo Gant. - Aj keď tu nikto nehádzal horiace fakle do otvorených okien príbytkov, predsa práve vzdelaní divosi pred miliónom rokov podpálili Mesto Slnka.

- Faeňania, ktorí rozpútali rozpadovú vojnu? - živo sa spýtala Iva, ktorá sa rovnako ako Gigo Gant po plávaní za Tiu Haunacom už stihla znovu obliecť do odevu, čo jej schovala Era.
- Výbuch oceánov rozbil Faenu. Jej časti sa rozleteli do priestoru a nemohli udržať pri sebe bývalú obežnicu. Prešlo milión rokov a táto obežnica, čo kedysi zišla zo svojej dráhy, je teraz tu, nad našimi hlavami. Rúca domy práve tak dobre ako rozpadové bomby, prebúdza sopky, ktorých láva sa stáva fakľou podpaľačov...
- Mlčte! - pretrhol Not Kri rovnomernú reč Giga Ganta. - Mlčte! Najľahšie je zvaliť vlastnú vinu na plecia vymyslených Faeňanov! Vedzte, že za smrť Hnedy Jas sú vinní civilizovaní divosti! Lenže nie Faeňania, ale MARANIA, ktorí odmietli prečkať živelné pohromy v bezpečnom kozme!
Vyčítavo som pozrel na Nota Kri.
- Nech pamiatka na našu Hnedu Jas a jej slová sú námietkou proti tebe.
- Nenávidím vás, šialených stúpencov rozumu! Zabili ste moju Hnedu Jas, ktorej život mi bol cennejší ako živorenie všetkých úbohých kmeňov Zeme! Vy, ktorí si namýšľate, že nie ste schopní vraždiť, pretrhli ste aj môj život...
Po tomto výkriku Not Kri odsotil Ivu, ktorá mu zastúpila cestu, a vrhol sa k stĺpu plameňa, čo vyšľahol nad zrúcaniny.
Vedľa stojaci Chichcalán nerozumel reči synov Slnka, ale vytušil zmysel rozhovoru. Bez rozmýšľania sa vrhol za nepríčetným Notom Kri.

Po nejakom čase sa zlatokoží obor vrátil a na pleciach niesol popáleného syna Slnka. Era ho začala kriesiť. Not Kri zastonal od bolesti a precedil cez zuby:
- Tento mizerný faetoid zaobchádzal so mnou ako zver. Strhol mi pľuzgiere.
- Zachránil ti život, - prívetivo namietla Era.
- Kto má právo rozhodovať o mojom osude? - zvýšil hlas Not Kri. - Nik na Mare by sa neopovážil rozhodovať namiesto mňa, kedy mám žiť a kedy umierať.
- Ale ty, Not Kri, si účastníkom Misie rozumu. Máš Povinnosť.
- Čo ma po Povinnosti, vymyslenej poloblázniv ým dávnovekým básnikom. Každý žije pre šťastie. Iba v tom je Povinnosť.
- Dobre, že ťa Hneda Jas nepočuje. Nielen že by si nezískal jej lásku, ale stratil by si i jej priateľstvo, - povedala Era.
- Nemôže existovať priateľstvo medzi tými, ktorých sama príroda ženie k sebe. - A Not Kri opäť zastonal. - Vari je to priateľstvo medzi Inkom Tichým a Erou Mesiou? Netreba byť slepý! Pustite ma k ohnivej rieke!
Ohnivá rieka so vzdúvajúcimi sa, oslepivými, cesto pripomínajúcimi okrajmi sa sama predierala k nám. Vyliezala na kamene nábrežia, vzdúvala sa a bublala. Prach, čo na ňu sadal, vzbíkal modrými poskakujúcimi plamienkami.
Dav cúval od nej preč. Museli sme sa odvracať od horúčosti, čo opaľovala kožu.
Zaclonil som si tvár štítkom a videl som, ako po povrchu lávy prebehovali ohnivé záblesky, ani čo by sa neznáme písmená zjavovali a strácali na jagavom zrkadle.
Spod okrajov blížiacej sa lávy každú chvíľu vyletovali snopy iskier.
Ťažká rozžeravená hmota sa doplazila na okraj nábrežia a ako spadli jej kvapky do mora, zdola sa zdvihli stĺpiky pary.
O chvíľku doľahol z miesta, kde sa ohnivý vodopád stretol s morským príbojom, hrmot a piskot. Morská pena splynula s prúdmi pary. Všetko navôkol sa pokrylo pálčivou hmlou. Takmer sme nevideli jeden druhého, schovaní v mračne nad zemou. Dýchanie pálilo pľúca. V hlave sa nám zatemňovalo.
Cez paru prebleskovala hustá a matne-žiarivá láva a vytrvalo sa liala do mora. Pri dotyku s vodou sa ihneď menila na tvrdé skaly. Svietivý prúd sa tvrdohlavo tlačil na ne, obtekal vzniknuté prekážky a skrúcal sa k nábrežiu, kde hrozil, že sa dostane až k ľuďom.
Zadul vietor, odohnal preč oblak pary a my sme s výdychom uľahčenia zazreli na chvíľu boj dvoch živlov: vody a ohňa. Vír, podobný tým vírom, ktoré vzniknú nad púšťami Maru počas prachových búrok, vyrástol nad zálivom Titicaca. V tomto zálive vznikal postupne kamenný mys vychladnutej lávy,

ponášajúci sa na mólo, čo tu Inkovia nedávno vystavali na ochranu obrovskej, práve postavenej lode pred vlnami oceánu. Táto hrádza akoby sa vytvárala v zúrivej zrážke a pripomínala hromadu mŕtvych tiel, po ktorej sa iskrivo vzdúval a víťazne postupoval prúd magmy. Ani čo by sa v zúrivom boji stále nové a nové ohnivé hordy usilovali nastúpiť namiesto padnutých.
Kúdoly pary sa ťahali do zálivu ani biela stena a dvíhali sa ako dym bitky z bojiska.
Keby bol vietor zafúkal smerom k nám, boli by sme sa zadusili alebo uvarili v horúcej pare.
Chichcalán ma chytil za ruku, potom padol predo mnou na kolená.
- Ó, Quetzalcoatl, si všemohúci, - zvolal jazykom tollských ľudí a ukazoval na more. - Si boh! Vždy som to vedel...
Zdalo sa, že more uznalo svoju porážku a začalo ustupovať pred ohňom. Rozžeravená magma sa ponáhľala čo najskôr zaujať jeho miesto na ešte vlhkých kameňoch.
Gigo Gant znepokojene pozeral na svoju pýchu - loď, nedávno spustenú na vodu. Očividne klesala zároveň s ustupujúcim morom a jej stožiare ledva trčali nad okrajom nábrežia.
Voda ani čo by sa zo zálivu niekam prelievala ako z jednej nádoby do druhej.
V tom bola naša záchrana.
A vtedy sa spustil dážď.
Pamätám sa, ako zapôsobil na Maranov prvý dážď v pralese. Bol to tropický lejak, ktorý nás, zvyknutých na Mare chrániť každú kvapku vlahy, donútil stŕpnuť od hrôzy i nadšenia. Potom sme si na lejaky zvykli. Ale to, čo sa teraz dialo na zemi Inkov, to sa nedalo ani len porovnať s prvým zázrakom pralesa, s jeho dažďom.
More, čo práve ustúpilo, privalilo sa zrazu späť, ale tentoraz z neba, hoci nevedno, ako sa tam ocitlo.
Prúdy vody nás zrážali z nôh, topili nás, nedali nám vydýchnuť.
Loď Giga Ganta bola už v tom čase na suchu a nahnutá nabok bezmocne ležala na kameňoch.
Podvedome sme sa zachraňovali pred lejakom a všetci sme sa rozbehli po dne bývalého zálivu k lodi. To ja som v náhlivosti navrhol ukryť sa v nej.
Pamätám sa, ako dve tanečnice pomáhali bežať starému žrecovi Poznania, ktorý mal rozbité koleno a tiekla mu z neho krv. Zastavoval sa, chcel si ľahnúť, ale jeho dve vnučky ho ťahali ďalej. Jedna z nich mala na stehne čerstvú ranu.
Takto sme sa ocitli na lodi a s námahou sme vystúpili na naklonenú palubu.
Ešte nedávno nosil Gigo Gant v sebe túžbu plávať na tejto lodi ku kontinentu Zapadajúceho slnka, kde vraj žijú bieli bradatí ľudia, z ktorých pochádzala matka nešťastného Topeltzina, civilizovanejšia ako obyvatelia Tolly.
Teraz sme sa nechystali nikam plávať. Jednoducho bolo treba prečkať lejak. Ale ten silnel.
Čoskoro nebeský vodopád zvíťazil nad všetkým, dokonca aj nad ohnivým prúdom, čo sa valil dolu svahmi sopky. Láva stvrdla na uliciach ako skalnatý hrebeň; miestami prečnievala nad domy, ktoré zaliala. More zmizlo, ani čo by bolo niekam vytieklo cez prerazené dno, a ani nebeský vodopád nevládal doplniť jeho ubúdanie.
Schovali sme sa na lodi a nevedeli sme, čo podniknúť.
Naše spoločníčky, ako sa na Maranky patrilo, vyhľadali zásoby potravín, ktoré Gigo Gant nachystal na dlhú plavbu, a rozdávali ju Inkom.
Lejak ešte zosilnel. Ulice mesta, smerujúce k nábrežiu, zmenili sa na mútne potoky a vo vodopádoch sa rútili dolu z nábrežia.
Znovu, tak ako pri zrážke vody a ohňa, dvíhali sa nad nimi oblaky pary. Ale boli to drobulinké kvapôčky, ktoré sa vznášali nad zemou ako hmla i napriek prúdom vody zhora.
Možno sa rovnaké prúdy vody liali aj na iných miestach zemegule. Nám sa zdalo, že všade sa deje to isté. Keby sme sa neukryli na loď, bolo by nás spláchlo do znovu naplneného zálivu, ktorého hladina navidomoči stúpala.
Naša loď sa zahojdala na vode. Jej paluba sa už nenakláňala ako prv, ale hrozivo sa knísala.
Gigo Gant si stal ku kormidlu, aby loď riadil. Najsilnejších Inkov posadil k veslám. Pokúšať sa napnúť plachty v takom lejaku neprichádzalo do úvahy.
Ku všetkým nebezpečenstvám teraz pribudlo ešte aj to, že sa môžeme utopiť na preťaženej lodi.

Bez plachiet nám nezostávalo iné, ako spoľahnúť sa na vesla a prúd, ktorý nás unášal stále ďalej od Mesta Slnka, lepšie povedané od jeho rozvalín.
Vyzeralo to tak, akoby sa dážď lial nielen zhora, ale i zboku a nebezpečne nakláňal loď, ďo ktorej sa ľahko mohla nabrať voda cez neprípustne nízke boky.
Rozpútala sa búrka a vzala nám poslednú nádej na záchranu.
Z trupu lode sa ozývalo vzlykanie a stonanie.
Zašli sme tam s Erou. Ľudia ležali pováľaní, tisli sa jeden k druhému.
Mnohí trpeli hojdaním.
Poradili sme sa s Erou a usúdili sme, že pre takých chorých bude najlepším liekom vyčerpávajúca práca, odpútanie pozornosti od otupujúceho položenia.
Všetkých, ktorí mohli vstať, som poslal odčerpávať vodu.
Ima, hoci čakala dieťa, stala si spolu s ostatnými ženami do reťaze - podávali si z rúk do rúk vodou naplnenú nádobu a vylievali vodu z paluby do mora. No i tak pracujúcich ľudí, hádam iba s výnimkou hrdej Imy so zovretými perami, neopúšťal pocit beznádeje.
Vtedy mi Era navrhla, aby som sa pokúsil zapôsobiť na psychiku nedobrovoľných cestujúcich na lodi. Iba dedičný rozum maranských matiek jej mohol vnuknúť taký nápad.
Tu, na palube, počas búrky a potopy, pred očami všetkých, ktorí zdieľali s nami spoločný osud, mali sme my dvaja spojiť svoje životy. Nie preto, aby sme ich skončili v hĺbke mora, ale aby sme po blížiacej sa záchrane spolu s ostatnými vkročili do nového života!
Oznámili sme svoje rozhodnutie našim spoločníkom.
Tiu Haunac a Chichcalán ho tlmočili Inkom.
Pomyslenie na svadbu synov Slnka v takých neobyčajných podmienkach donútilo vstať ešte aj tých, čo ležali ako drevo. Ani čo by boli zazreli kúsoček slnka, skrytého za súvislými mrakmi.
No cez prúdy vody, ktorá sa liala zhora, prenikal ani nie tak slnečný svit, ako ustavičné blýskanie bleskov.
My s Erou sme zakrývali ich jas, lebo sme stáli vo vstupnom otvore riadiacej kabíny.
Boli tam všetci naši priatelia a z otvoru do podpalubia vyzerali odvážlivci a oznamovali nadol všetky podrobnosti obradu, ktorý sme si narýchlo vymysleli.
Na znamenie Tiu Haunaca sa z podpalubia ozval svadobný spev ukrytých speváčok a v prúdoch dažďa tancovali dve najtrúfalejšie tanečnice. Na stehne jednej z nich som rozoznal známu jazvu.
Vo svite bleskov, v hrmení, čo sa ako rozpadové výbuchy ozývalo rovno nad našimi hlavami, vyhlásil Tiu Haunac mňa a Eru za muža a ženu:
- Nech je všetko, čo odteraz budú spolu podnikať Kon Tiki, zvaný na nebi Inko Tichý, a Era Mesia, nosiaca starodávne meno Mesiaca, práve také jasné ako tieto záblesky nebeského ohňa. A nech šťastie sprevádza nového muža so ženou na Zemi i na Mare i na hociktorej inej hviezde vesmíru! Nech sa tak stane v mene života Kon Tikiho a jeho ženy, ako aj všetkých, ktorí s nimi plávajú uprostred hrmenia a búrky, symbolizujúcej premenlivosť života! Nech sa tak stane!
Dážď, ak bolo možné ten prúd nazyat dažďom, lial sa bez prestania niekoľko dní a nocí, celé prvé dni nášho spoločného života s Erou. Boli sme stále spolu, šťastným výzorom sme pomáhali a utešujúcimi slovami posmeľovali slabých a trpiacich.
Tiu Haunac a Chichcalán dávali príklad veslárom. Gigo Gant bol neúnavný a len mne dovoľoval vystriedať ho. Iva bola s ním, dodávala mu tým sily.
Žreci Poznania a speváčky s tanečnicami neúnavne odčerpávali vodu. V podpalubí bolo dusno a razilo vlhkom. Era kázala pootvoriť príklopy.
Keď som vymenil na smrť ustatého Giga Ganta, pošepkal mi:
- Počuj, Inko, ozajstná búrka na otvorenom mori... Nie, tú by loď nevydržala.
- Na otvorenom mori? - zopakoval som, postrehnúc prízvuk, ktorý dal týmto slovám.
Gigo Gant mlčky prikývol a zvalil sa v hlbokom spánku. Iva si položila jeho hlavu na kolená a dala mu dolu okuliare, ktoré bolo treba opatrovať ako jeho vlastné oči.
Čo tým myslel? Bola búrka príliš slabá na oceán, na ktorom sme už dávno mali byť?
Kam sa potom podel oceán?

Pozreli sme s Érou na seba, zvyknutí rozumieť si bez slov.
Loď hádzalo z boka na bok. Usiloval som sa držať ju vždy proti vlne. Chichcalánovi vojaci mi v tom pomáhali veslami. Bez nich by sa loď bola dávno prevrátila.
Era sa mi priznala, že takmer všetky zásoby jedla sú už vyčerpané.
- Dobre, že aspoň smäd nikto necíti, - dodala a ukázala na prúdy vody, čo padali na palubu.
Po každý raz, keď sme sa vystriedali pri kormidle, vrhal som sa k aparátu elektromagnetického spojenia, aby som začul hlas Maru alebo Mony Tichej z Mesiaca. Ale všetky moje pokusy boli zbytočné. Magnetická búrka nevídanej sily sa zrejme rozpútala na celej planéte a oddelila nás od ostatného sveta nepreniknuteľnou clonou.

Štvrtá kapitola / NADOBLAČNÉ MORE

- Beda Inkom, beda! - ozvali sa výkriky na palube. - Slnko zhasína!
My s Erou a Tiu Haunacom sme dychčiac vybehli z riadiacej kabíny a v trhline medzi oblakmi sme uvideli ozajstné slnko, ibaže bolo akoby vychladnuté, bledé, pokryté bizarnými tieňmi.
- Nech sa Inkovia upokoja, to najhroznejšie je za nami, - povedal Tiu Haunac odfukujúc. - Dážď konečne prestal a na nebi nevidno hasnúce Slnko, ale hviezdu, čo priletela a zostala neďaleko Zeme.
Tak sme po skončení lejaka uvideli prvý SPLN MESIACA na Zemi.
- To je veľmi zvláštne, - ticho podotkol Tiu Haunac. - Všetky výpočty dokazovali, že Zem nie je schopná získať si za spoločníka cudzie kozmické teleso. Mohla sa s ním iba zraziť.
- Tiu Huanac predtým nebral do úvahy záchranné výbuchy, ktorých sila zabránila Mesiacu spadnúť na Zem.
- Iba cudzí zásah mohol spraviť z Mesiaca obežnicu Zeme, - súhlasil pozemský hviezdovedec a s neprítomným, napätým pohľadom sa pohrúžil do výpočtov, ktoré vedel neuveriteľným spôsobom robiť v hlave. - Sila takých výbuchov musí byť toľko ráz väčšia než sila sopky, prebudenej pri Meste Slnka, koľko ráz je more väčšie ako loď.
- Tiu Haunac by mohol byť počítacím strojom Faeňanov, - pokúsil som sa zažartovať, ale náš žiak bol naladený vážne.
- Múdrosť dala Faeňanom väčšiu silu, ako má príroda, - povedal.
- Ich nešťastie bolo v tom, že znalosť vecí predbehla u nich poznanie spravodlivosti. Preto sa synovia Slnka usilujú odovzdať Inkom predovšetkým učenie spravodlivosti. Poznatky o veciach sa dostanú k ich potomkom a nebudú už nebezpečné.
- Rád by som tomu veril, - vzdychol Tiu Haunac. Vycítil som jeho pochybnosť a znepokojenie. Bol som úplne presvedčený o svojich slovách? Mohol som azda predvídať všetky cesty rozvoja neskorších národov Zeme, skúmavých a neznámych? Čo keby sa tak nebezpečné poznatky dostali o niekoľko tisícročí povedzme k tým obyvateľom kontinentu Zapadajúceho slnka, ktorí v sebe nosili zdedené črty tollského ľudu? Či by sa nemohla tragédia Faeny zopakovať aj tu, na Zemi?
Nikomu som sa so svojimi znepokojivými myšlienkami nezveril. Aj tak sa mi cesta Maranov, rozvíjajúcich sa v znamení zákazov Veľkého starca, zdala nesprávna. Mal som pocit, že skutočne slobodný rozum by nemal poznať zákazy, že sám nájde SPRÁVNE POUŽITIE VEDOMOSTÍ.

Prvý spln mesiaca bol spojený s radostnou udalosťou na lodi. Ime sa narodil syn. Na počesť nového nočného telesa ho pomenovali Mes Haunac.
Nebo sa takmer úplne vyčistilo, žiarilo na ňom čarovné nočné teleso a zalievalo more striebristým svetlom.
Keď k nemu priplávali polopriesvitné oblaky, nútili ho mihať sa v pohyblivom opare. Vtedy sa zdalo, že nie oblaky, ale sám Mesiac letí po nebi.
Naša láska s Erou sa začala, keď Mesiac vyzeral ako zahnutý nôž. Teraz to bol žiarivý disk. Inkovia si mysleli, že taký zostane stále. Lenže už za nasledujúcich nocí začal jeho okraj tmavnúť, ani čo by ho ktosi zakrýval.
Inkovia sa naľakali. Nehrozia azda z takej zmeny nočného telesa nové nešťastia? Okrem toho sa ako

čierna hmla ťahali nad morom zlovestné čierne mraky a splývali so sivou penou na vlnách.
Tiu Haunac vysvetlil svojim súkmeňovcom, že v tom, čo sa deje, nie je nič hrozného. Mesiac nesvieti sám od seba, ale iba odráža slnečné lúče. Lenže slnko osvetľuje vždy len polovicu mesačnej gule, ktorá teraz obieha okolo Zeme. A zo Zeme bude niekedy vidieť celú osvetlenú polovicu Mesiaca, niekedy iba jej časť, ktorá bude zblízka vyzerať ako zahnutý nôž.
Inkovia s napätím počúvali svojho znalca Poznania. Ale počas našej dlhej plavby sa presvedčili o správnosti jeho predpovedí. To vzbudilo medzi Inkami neobyčajnú úctu k nemu a v nás hrdosť na žiaka. Boli sme šťastní, že Inkovia stavali Tiu Haunaca na jednu úroveň s nami, synmi Slnka.
Tak sa pre nás začal život na Zemi s jej novou obežnicou - Mesiacom.
Vyčasilo sa. Inkovia povyliezali z podpalubia na palubu, no aj tak sa báli približovať k zábradliu, aby neprevrhli loď.
Medzi nimi sa zjavila aj Ima s dieťaťom na rukách a neodmysliteľným papagájom haucamaya na pleci. Až teraz som pochopil, prečo sa ona, dieťa lesov, od neho neodlúčila. Vysvitlo, že kmeň Cagarachov mal svojrázny zvyk: pri príležitosti narodenia dieťaťa pustiť na slobodu rybu alebo vtáka. Ima sa dojemne starala o papagája, nerozlúčila sa s ním ani pri zemetrasení ani pri povodni. Musela ho uchrániť, aby ho v patričnej chvíli pustila na slobodu.
Teraz sa mala konať na lodi táto malá slávnosť.
My s Érou a Tiu Haunacom sme stáli v zástupe Inkov vedľa Imy. Gigo Gant s Ivou boli ako vždy v riadiacej kabíne, udržovali loď aspoň proti vlne, keďže sme nevedeli, kam plávať.
Ima držala na rukách zlatohlavého synčeka a nechala ho do vôle kričať. To bol akoby signál.
Loveckým nožom prerezala zlatistú šnúrku, spletenú z vlastných vlasov, podhodila oslobodeného vtáka nad vlny a jasným hlasom zakričala:
- Niet väčšieho šťastia ako sloboda! Nech ju haucamaya má, no nech za ňu dá šťastie malému Mesovi Haunacovi, budúcemu mužovi!
Papagáj radostne zamával pestrými krídlami, ktoré na slnku zahrali všetkými farbami, zakrúžil nad loďou, ani čo by si vyberal miesto, kam si má sadnúť, potom si to rozmyslel a letel preč... nevedno kam.
Totiž...
My s Érou sme pozreli na seba, veď sme sa naučili rozumieť jeden druhému bez slov. Vták mohol letieť... jedine k brehu! K vytúženému brehu...
No i tak bolo zvláštne, že súš ležala na opačnej strane ako Mesto Slnka. O tom svedčilo samotné Slnko na nebi!
A predsa vták nepochybne letel k súši!
Hneď som sa pobral za Gigom Gantom. Našiel som tam už Tiu Haunaca; aj on postrehol smer letu vtáka.
- Treba napnúť plachty! - zaradovala sa Iva, keď počula novinu.
- Ešte viac sa vzdialiť od Mesta Slnka? - zamračil sa Gigo Gant.
- Tiu Haunac vypočítal, - povedal náš pozemský priateľ, - že čas, ktorý vydrží letieť papagáj, nie je taký veľký. Breh, ktorý on zacítil a možno z výšky aj uvidel, je niekde celkom blízko.

- Zem na obzore!
Koľko ráz v budúcich dejinách ľudstva zaznie v tomto výkriku námorníkov nádej na záchranu! Pásik zeme zazrel Chichcalán, ktorý vyliezol na stožiar.
- Opitá Blcha si zaslúžil svoj pohárik pulque! - radostne volal zhora, tancoval na priečnom brvne „tanec pulque" a nevedno ako udržoval rovnováhu.
Nemýlili sme sa. Papagáj haucamaya, náš okrídlený prieskumník, nás viedol spoľahlivo. Čoskoro sa dal pásik zeme rozoznať už aj z paluby.
Ťažko možno opísať jasot na lodi.
Dokonca aj Not Kri vyšiel na palubu. Ale iba zamračene pozrel na pásik záchrany, pokrčil plecami a opäť zišiel do podpalubia.
Čím viac sme sa blížili k spásonosnému brehu, tým viac rástol náš údiv. Všade bolo vidieť len nevľúdne holé skaly bez jediného stromu. Vari búrky vytrhali všetko aj s koreňmi? Ale vtedy by tu ostali ležať

vyvalené kmene.
Veľmi opatrne sa loď priblížila k holým skalám.
Spustili čln. My s Érou, Tiu Haunacom a niekoľkými Inkami sme sa vybrali preskúmať breh.
Možno to bol sopečný ostrov, ktorý vystúpil z morského dna?
Tento predpoklad sa zdanlivo potvrdil, keď sme na drapľavých hlinastých útesoch našli ešte nevyschnuté vodné rastliny.
Vyprahnutý breh nesľuboval záchranu.
S touto trpkou správou sme sa vrátili na loď.
Prvé, čo sme uvideli, bola Ima Haunac s dieťaťom na rukách a... papagájom na pleci.
Haucamaya sa sám vrátil k ľuďom. Nenašiel slobodu na mŕtvom ostrove.
- To nie je ostrov, - povedal ťažko dýchajúc Gigo Gant.
Dýchanie robilo ťažkosti nielen jemu, ktorý nám vyšiel oproti, ale takmer všetkým Inkom okrem tých, čo prišli do Mesta Slnka z vysokých hôr.
Sťa zvestovateľ nešťastia zjavil sa na palube Not Kri a skľúčeným hlasom oznámil, že sa mu pomocou dômyselných skúseností podarilo určiť, že sa nachádzame vo výške prinajmenšom päťtisíc krokov nad hladinou bývalého mora. Táto správa nás ohromila, ale pomohla nám urobiť si správne uzávery o tom, čo sa stalo na planéte.
Ešte na Mare, ako som sa už na začiatku priznal, hrešil som na rôzne hypotézy a popudzoval tým proti sebe vážených znalcov Poznania. Tento sklon mi teraz pomohol.
- More sa nemohlo vydvihnúť celé do takej výšky, - usúdil som. - Zrejme iba časť z neho vystúpila nad oblaky. Čiže kontinent, na ktorom sme všetci žili, sa vydvihol pod vplyvom vnútrozemských síl, prebudených priblížením Mesiaca. Ale také vydvihnutie zemskej kôry musí byť nevyhnutne spojené s poklesom druhej jej časti.
- Čo tým chce povedať múdry Kon-Tiki? - spýtal sa Tiu Haunac.
- Keby sa to dalo vypočítať, Tiu Haunac by mohol číslami, vypočítanými v hlave, dokázať, že susedný kontinent, ležiaci smerom k západu Slnka, na ktorom žili civilizovaní bieli bradáči, klesol do morských hlbín.
- A na ňom zahynuli jediné zárodky rozumu, ktoré sa prejavili u potomkov faetoidných zverov, osídľujúcich Zem, - povedal Not Kri vo dverách riadiacej kabíny, kde sa ukázal, keď počul moje slová.
- To možno rozhodnúť iba tak, že opäť vystúpime do kozmu a budeme pozorovať zemeguľu z odstupu. Mohli by sme porovnať obrysy známych svetadielov s tými, ktoré by sme uvideli teraz, - logicky uzavrel Gigo Gant.
- Gigo, môj Gigo nájde východisko, - presvedčené povedala Iva.
- Východisko je jednoduché, - pokračoval Gigo Gant. - Ak sa nachádzame na nadoblačnej časti mora, potom pred nami nie je mŕtvy ostrov, ale nová časť vydvihnutého mŕtveho kontinentu. Aby sme našli lesy a úrodné kraje, musíme sa vrátiť k Mestu Slnka.
- Akože? Znova plávať cez more? - žasla Era.
- Gigo Gant má pravdu, - súhlasil som s priateľom. - Pred nami je skalnatá hrádza, ktorá sa vydvihla zo dna, uzavrela nadoblačné more a spravila z neho jazero. [Dnešné vysokohorské jazero Titicaca leží v Andách na hranici Peru a Bolívie, vo výške štyritisíc metrov nad morom. Na jeho brehu sa nachádzajú morské mušle a skamenené morské rastliny. V blízkosti zrúcanín Calasasavy prekvapujú zvyšky prístavných zariadení morského typu. - pozn. autora]
Gigo Gant s istotou riadil našu loď pod napnutými plachtami.
Jazero Titicaca (Inkovia mu nechali názov bývalého zálivu), nebolo bohvieaké veľké. Papagáj by ho mohol preletieť, keby hľadal slobodu. Ale on už nechcel od Imy odletieť.
Napokon sme sa dostali k zrúcaninám Mesta Slnka - Calasasavy. Zachovalo sa tu mólo, ochraňujúce prístavisko pred vlnami oceánu. K nemu zamierila naša loď, aby pristála.
Na naše nesmierne prekvapenie a potešenie bolo nábrežie a mólo plné ľudí, ktoré nás prišli privítať. Múdry vodca Hihuchac, vládnuci Inkom v tej najťažšej dobe, i keď stratil časť ľudí a s nimi i starého vodcu Žraločí Zub, vedel zachrániť kmeň a priviesť ho po skončení zemetrasenia späť do mesta.
Hrdá a zdržanlivá Ima sa mlčky pritisla na hruď šedivému otcovi, ktorý jej nežne zobral vnuka.

Potom sme si prezerali ulice, zaliate vychladnutou lávou, a rozvaliny domov, vystupujúce priamo z nových skál.
Najprekvapivejšie bolo, že Brána Slnka zostala celá. Nič okrem pukliny, čo vznikla pri prvom otrase, neprezrádzalo pretrpené záplavy.
Tiu Haunac skrížil ruky na prsiach a kochal sa v nej.
My s Erou sme podišli k nemu a zbadali sme Ivu, ktorá bežala od Mesta Slnka ani pri maranskej súťaži v behu bez dýchania.
Už z diaľky volala:
- Mama! - dobehla a odpadla.
Keď sa nám podarilo prebrať ju, zašepkala:
- Elektromagnetické spojenie... Mama je na lodi Hľadanie 2.
- Kde, kde je?
- Zosadla ďaleko... na inom kontinente... v krajine veľkolepých chrámov...
- Prečo neletia sem?
- Nemajú ani palivo... ani pilota...
- A Kir Jasný?
- Žiarenie rozpadu hmoty. Našiel na Mesiaci nálože Faeňanov... A ešte palivo hviezdoletu obrov... To všetko sa mu podarilo vyhodiť do povetria. Preto Mesiac nespadol na Zem...
- Prečo nezosadli na náš kontinent?
- Všetko na zemeguli sa zmenilo... Susedný kontinent sa potopil... Zosadli na iný svetadiel... Kir Jasný sa pomýlil... Už je po ňom... Žiarenie...
- Chudák Kir Jasný! - zašepkala Era.
- Musíme im letieť na pomoc, - rozhodol som.
Tiu Haunac spýtavo pozrel na mňa, lebo nerozumel jazyku Maranov. Všetko som mu vysvetlil.
- Vrátime sa, - sľúbil som.
- No my s Gigom zostaneme, - pevne vyhlásila Iva. - Ty, Inko, privezieš mamu sem, k nám... na našom Hľadaní.
Ešte v ten deň sa Chichcalán vybral do hôr zistiť stav našej kozmickej lode.
Vrátil sa veselý.
- Nech Opitá Blcha nikdy viac neokúsi pulque, ak nevidel skvelý výjav!
- Chichcalán videl loď? - spýtali sme sa zborovo. Pokrútil hlavou:
- Nie! Nebeský kalich sa zmenil na ohnivú jamu. Vystupuje z nej oheň a dym, čo štípe oči. Cez okraj sa prelieva ohnivá rieka.
- Prečo je Chichcalán taký veselý?
- Opitá Blcha vie, že stačí, aby Quetzalcoatl rozkázal ohnivej rieke vrátiť sa nazad, tak ako to rozkázal moru, a Nebeský kalich vystúpi nepoškodený z dymiacej jamy.
Chichcalán si zaslúžil svoju pulque a vychutnával ju obďaleč, zatiaľ čo my, synovia Slnka, sme bezradne pozerali na seba.
Jedine Tiu Haunac chápal našu bezmocnosť.

Piata kapitola / VRÁTIME SA

Inkovia obnovovali Mesto Slnka.
Tiu Haunac a Chichcalán pracovali spolu s kamenármi. Každý človek v Calasasave popri zvyčajnej práci pre občinu prijal dobrovoľnú povinnosť venovať ešte časť síl na vyčistenie ulíc, upratanie kopcov štrku a stavbu nových budov.
Aj my, synovia Slnka, sme pomáhali rozoberať rozvaliny a obnovovať domy. Gigo Gant vyvolával všeobecné nadšenie, pretože zdvíhal ešte ťažšie kamene ako Chichcalán.
Ja som tiež vláčil kamene, ale ťažila ma iná, s ničím neporovnateľná ťarcha. A nielen mňa.
Nevysvetliteľným spojením javov a citov vyvolal pohľad na obnovované budovy, na postupne ožívajúce Mesto Slnka, vo mne, v Ere, Ive a v Gigovi Gantovi - nehovoriac už o Notovi Kri - ťaživý pocit smútku

za rodným Marom. Keby tak bolo možné z tohto až nepotrebného množstva vody na Zemi preniesť časť na Mar, vytvoriť na ňom atmosféru a nežiť v uzavretých jaskyniach, nemusieť dýchať umelý vzduch! Aká prekrásna by bola planéta!
Hoci bol Mar nekonečne úbohejší a drsnejší ako Zem, predsa len to bola rodná planéta a volala späť. Lenže na návrat domov už nebolo nádeje.
Svetadiel s krajinou veľkolepých chrámov, kde zosadla loď Mony Tichej, bol od nás odrezaný nekonečným oceánom, na ktorého dno sa potopil kontinent. Pomenovali sme ho podľa Mony Tichej - kontinent Mo.
Smútok... Ja, ktorý som sa vždy nadchýnal bohatou prírodou Zeme, vyhľadával som teraz pusté miesta, kamenné sutiny, kde nerástla ani bylinka, a tam som sedel v beznádejnom zamyslení.
Era vedela, kde ma nájde.
- Inko, - sadla si vedľa mňa na kameň, - mám dojem, že predsa len je možnosť dostať sa k Mone Tichej. Spomeň si na Gigovu loď. Či by sme nemohli plávať na nej cez oceán, ako sa chystal on pred "potopou"?
Trpko som sa usmial. Milá, milá Era! Tak veľmi ma chcela potešiť. Ale ona tvrdohlavo pokračovala:
- Chápem, že zo zálivu Titicaca sa stalo jazero, vydvihnuté nad oblaky. Ale či nemožno rozobrať loď na doštičky a poprosiť našich priateľov, aby ich dopravili na nový breh oceánu tam dolu? - A natiahla ruku smerom k zapadajúcemu slnku.
Ohromene som pozrel na svoju ženu. Veru, hlboký zmysel a skúsenosti nespočetných pokolení spočívajú u nás na Mare v tom, že najvyšším riadiacim orgánom sa stal Výbor lásky a starostlivosti, Výbor matiek. Na Zemi je ťažké si to čo len predstaviť, ale práve teraz mi moja Era znova pripomenula rodný Mar.
- Mesiac sa stal obežnicou Zeme. Bezprostredné nebezpečenstvo pominulo, - pokračovala Era. - Neporušíme Povinnosť, ak teraz opustíme našich pozemských priateľov. Čaká ich jasný život po celé tisícročia, ak budú aj ďalej kráčať po ceste Spravodlivosti.
Rozmýšľal som o Erinom nápade. Preniesť loď, spustiť ju o päťtisíc krokov nižšie pod strmým svahom? Ešte v ten deň som o tom hovoril s Gigom Gantom. Náš inžinier bol spočiatku rovnako ohúrený ako ja. Ivu to rozrušilo. Obaja sa mi priznali, že aj ich sa zmocnil smútok. Možno to bol dôsledok všetkého, čo prežili.
- Ale my s Gigom musíme zostať, - povedala Iva a rozplakala sa. - Prisahali sme, že nikdy Inkov neopustíme, - dodala vzlykajúc.
Gigo Gant smutne stál vedľa nej a pretieral si okuliare. Na tvári sa mu zrkadlili všetky pocity, čo ho trápili.
Tiu Haunac nás vypočul s vysoko zdvihnutou hlavou. Keď sme mu povedali o možnosti plavby na lodi, spustenej z hôr, jeho počerná tvár s hrbatým nosom nevyjadrovala nič. Pokojne povedal:
- Tiu Haunac vedel, že synovia Slnka prídu na túto myšlienku. Mohol im o tom aj sám povedať, keby sa nebál ostať bez nich.
A vtedy Iva s rozhodnosťou Maraniek vyhlásila, že oni s Gigom Gantom zostanú a že ona čaká dieťa.
Tiu Haunacova tvár sa rozjasnila.
- Nech je požehnané dieťa Slnka bez zrniečka jaguárieho srdca v krvi! Čaká ho vláda nad Inkami.
Keď sa o našom pláne dozvedel Chichcalán, poprosil nás, aby sme ho vzali so sebou. Pripomenuli sme mu, že si práve vybral mladú ženu spomedzi tanečníc. Dobre som si ju pamätal, mala na nohe jazvu a spolu so sestrou zachraňovala starého otca.
Chichcalán sa uškrnul a odvetil, že rád poletí so mnou do neba a... dokonca aj bez ženy.
My sme ich však nechceli rozlučovať a sľúbili sme, že ich vezmeme oboch. Tým skôr, že loď nás dopraví k svetadielu s veľkolepými chrámami a vráti sa. Preto si musel Chichcalán vziať na pomoc najsmelších a najodhodlanejších Inkov, ktorí už predtým plávali s ním a s Gigom Gantom. Ochotní muži sa našli. A o pomocníkoch ani netreba hovoriť. Nenašiel sa Inka, ktorý by sa neusiloval nám pomôcť, hoci všetci úprimne trpeli myšlienkou, že sa budú musieť s nami rozlúčiť.
City týchto ľudí boli pre nás odmenou za všetko, čo sme spolu s nimi a pre nich vytrpeli.
Pod vedením Giga Ganta začali rozoberať loď na jednotlivé doštičky. Jej kostra bola oblepená ľuďmi ako pracovitým hmyzom pozemských lesov.

Za krátky čas bolo po krásavici lodi, čo sa pohojdávala v prístavisku bývalého morského prístavu. Na nábreží sa zjavili úhľadne naukladané kopy dreva so znakom na každom kúsku. Na brehu mora pomôžu tieto znaky zložiť loď takú, aká bola, keď vydržala všetky ťažkosti plavby počas "potopy".
Potom si stovky Inkov naložili na chrbty drevené časti a pod vedením Hihuchaca sa pobrali pozdĺž brehov jazera Titicaca.
Nemohli sme preplávať jazero a rozobrať loď na jeho druhom brehu, ktorý bol bližšie k oceánu, pretože loď by nebola uniesla všetkých potrebných nosičov.
Po starých chodníkoch šli Inkovia dovtedy, kým novovzniknuté horské vrásy neznetvorili známu krajinu. Potom museli poslať dopredu prieskumníkov. Nachádzali a neraz aj razili nové cesty, po ktorých sa hrnuli nosiči.
My, synovia Slnka, sme sa delili s priateľmi o náklad. Každý z nás niesol nejaký kus lode. Nám s Erou sa ušiel kormidlový mechanizmus. Na sklonku dňa sa zdalo, že váži dvakrát toľko ako ráno.
Nepočul som od Ery ani vzdych, ani slovo nárek.

Nikdy nezabudneme na ten deň, keď sme vyšli k zrázu, za ktorým sa začínal zostup a kam po katastrofe ustúpilo more.
Zostupovať je vždy ťažšie, ako stúpať nahor. Každý nosič chápal, že ani jedna časť lode sa nesmie stratiť, lebo ináč loď nezložíme. No ako ľahko mohla noša spadnúť do priepasti!
Ale železná vytrvalosť ľudí zvíťazila. Celá armáda nosičov bez jedinej straty zišla k novému brehu oceánu. Posledné tisíce krokov sme sa museli prerúbať cez porast, čo tu vznikol.
Šum príboja nám pripadal ako odmena za nadľudskú námahu.
A hneď, bez oddychu, pustili sa ľudia pod vedením Giga Ganta do skladania lode, ktorá sem zostúpila z oblakov.
Čoskoro sa naša krásavica hojdala na vlnách pri strmej skale neveľkého zálivu. Na loď sme naložili všetko potrebné pre ďalekú cestu.
Napokon prišiel deň, keď sme my s Erou, Notom Kri, Chichcalánom, jeho ženou a ešte dvoma Inkami-námorníkmi nastúpili na loď.
Blížila sa ťažká chvíľa rozlúčky. Lúčili sme sa nielen s Inkami, ale aj s Ivou a Gigom Gantom.
V zástupe odprevádzajúcich ktovie prečo chýbal starý Hihuchac. Nechceli sme odplávať bez nášho prvého priateľa, stretnutie s ktorým založilo spoločenstvo Inkov. Ale dlhšie sme čakať nemohli.
Všetci Inkovia, zhrčení na skale, zakričali a zamávali rukami.
Videl som, že do zálivu vchádza primitívna loďka, aké používali rybári-Cagarachovia, skôr ako sa zoznámili s nami.
Bola to plť, zviazaná rastlinnými vláknami z niekoľkých veľmi ľahkých brvien s mäkkou a pružnou pórovitou dreňou. Rybári stá rokov plávali na týchto primitívnych plavidlách a cenili si, že napriek všetkých svojim nedostatkom sa nepotopia, ani keď ich celkom zalejú vlny.
Starodávna plť bola teraz zdokonalená. Vztýčili na nej plachtu, vynájdenú Gigom Gantom, a veslári narábali dlhými veslami.
Pri stožiari stál Hihuchac. Bývalý rybár na nás volal.
Myslel som si, že náš priateľ sa rozhodol spolu s nami vyplávať na more, ale neuhádol som jeho úmysly.
- Nech si synovia Slnka vezmú na loď túto plť, - začuli sme jeho hlas. - Ak búrky na oceáne rozbijú a potopia loď, brvná plte sa nikdy nepotopia. Na nich môžu synovia Slnka plávať až do neba.
Not Kri a ja sme pozreli na seba.
- Treba odmietnuť neužitočnú záťaž, - povedal Not Kri. - Koľké barbarstvo! Je zbytočné pokúšať sa rozvíjať také primitívne mozgy!
Opäť sa naše mienky rozchádzali. Ale nemohol som odmietnuť dar priateľov, ktorí svojsky prejavovali starostlivosť o nás. Plť sme naložili na loď. Obrovský Gigo Gant stál na skale, ryšavobradý, „štvoroký", a dojemne ochraňoval svoju malú ženu, aby nestupila vedľa.
- Inkovia sa lúčia s Kon-Tikim, - slávnostne povedal Hihuchac. - Nech synovia Slnka vedia: spolu s nimi zapadá Slnko. - To bola pravda, pretože sme plávali smerom k západu Slnka. No Hihuchac mal na mysli inšie. - Zapadá Slnko pre Inkov. Slnko-Tiki ich opúšťa. Ale jeho žiak Tiu Haunac, ktorý zostal v

Calasasave, zdvihne mesto z rozvalín, a dvaja synovia Slnka budú šťastne žiť a vládnuť Inkom. No nech Slnko-Tiki aj tak sľúbi Inkom, že sa vráti.
Prostomyseľný starec nepomyslel, že môžeme odplávať navždy.
- Opitá Blcha vie! - zvolal z lode Chichcalán. - Synovia Slnka sa vedia vracať na Zem dokonca aj po smrti. Opitá Blcha to sám videl!
- Nech Kon-Tiki sľúbi, že sa vráti, - naliehal Hihuchac. V jeho slovách bolo toľko úprimného citu, že som nemohol neskríknuť:
- Vrátime sa!
Not Kri skrivil tvár.
- Je dôstojné takto klamať polorozumné bytosti? Výbor matiek takú lož neospravedlní.
- Vrátime sa! - skríkol som znovu. Era ma zvučne podporila:
- Vrátime sa!
Not Kri pokrčil plecami a odvrátil sa.
Námorníci presekli laná, čo držali loď, a tá sa pohla, ťahaná odlivom, ktorý znamenal, že Mesiac zašiel za obzor a jeho príťažlivosť na more neúčinkuje.
Skala sa začala vzďaľovať.
Zástup Inkov kričal. Mnohí z nich vzlykali ako deti.
Do hrdla mi stúpla hrča. Aj ja som takmer vzlykal a nemohol som povedať ani slova. Iba Era znova skríkla, že sa vrátime.
Veril som tomu. Priletíme, pravdaže, znova sem priletíme z Maru na novej kozmickej lodi. Bratské národy budú odteraz vo vesmíre spojené.
No najprv sme museli preplávať krížom cez oceán na ľahkom korýtku, ktoré ešte nikdy neplávalo tak ďaleko.

Šiesta kapitola / OCEÁN

Chichcalánova žena Liana, hybká ako rastlina, podľa ktorej dostala meno, zatancovala na palube pôsobivý „tanec rozlúčenia".
Potom vietor napol plachty a loď sa rýchlo vzďaľovala od brehov.
Dávno zmizla z dohľadu skala so zástupom odprevádzajúcich Inkov. Do ľahkého oparu ustúpil horský masív, za ktorým kdesi tam, smerom na východ, ležalo mesto, vstávajúce z popola, a Brána Slnka pri ňom.
Na chvíľku sa mi zazdalo, že cez svišťanie vetra počujem známy hlas Imy, akoby žiariaci v zábleskoch Slnka. Ale vedel som, že medzi nosičmi Inkami ženy neboli. Zrejme sa vo mne ozývala spomienka na tých, ktorí mi boli zvlášť drahí. Všetci zostali ďaleko vzadu a vpredu bol nekonečný oceán.
Not Kri vedel rozpoznať nový prúd v oceáne, ktorý podľa jeho tvrdenia predtým nemohol existovať. Dokazoval, že iba zmiznutie kontinentu ako priehrady umožnilo prúdu, aby sa od brehu, ktorý sme opustili, vrátil na otvorený oceán.
To ma potešilo. Ale Not Kri zostal zachmúrený. Zdalo sa, že teraz ho nič nemôže potešiť. Iba vtedy trochu ožil, keď prišla reč na návrat na Mar. Prirodzene, vtedy sme ožili aj my s Érou.
Aparát elektromagnetického spojenia, umiestnený v peknom disku, ktorý som stále nosil na prsiach, prinášal nám hlas Mony Tichej. Keď Chichcalán čo len z diaľky počul tento hlas, padal dolu tvárou, mysliac si, že Quetzalcoatl sa rozpráva s inými bohmi. Matka a jej jediný spoločník, znalec hmoty Lins Hrdý, sa dali do styku s ľuďmi. Neodvážili sa meniť ich spoločenské usporiadanie, ako sme sa pokúsili my v Tolle, ale učili ich ovládať vlastné telo tak, ako to vedia na Mare. Začali spôsobom dýchania so zadržiavaním dychu, potom im porozprávali o strašnej rozpadovej vojne na Faene a vystríhali ľudí pred takouto cestou záhuby.
Možno, že to bolo predčasné, ale Mona Tichá vravela, že chrámoví žreci zapísali jej rozprávanie o Faeňanoch, ju vraj volajú bohyňou Šiva a loď, na ktorej prišla - Lietajúci koč. (Ako vidno, v tejto krajine poznali koleso!)
"Ligotavá strela, čo mala žiaru ohňa bez dymu, bola vypustená. Hustá hmla nečakane zakryla vojsko.

Všetky strany obzoru sa ponorili do temravy. Zodvihli sa vetriska, prinášajúce zlo. Mračná s rachotom stúpali k nebu. Zdalo sa, že dokonca aj slnko sa zakrútilo. Vojsko ostalo spálené, na mieste spopolnené. Zbraň sa podobala obrovskej železnej strele, ktorá vyzerala ako gigantický posol smrti. Aby bola jedna takáto neupotrebená strela zneškodnená, bolo ju treba pomlieť na prášok a utopiť v mori. Vojaci, čo zostali nažive, ponáhľali sa k rieke omyť si odev a zbrane... Indrov plameň, zvrhnutý na Trojité mesto, blýskavo žiaril, jasnejší ako desaťtisíc sĺnc." [Úryvok zo staroindického eposu Máhábhárata]
Takto si podľa slov Mony Tichej predstavovali pozemskí žreci rozpadovú zbraň Faeňanov.
A takto hľa opísali Lietajúci koč:
"O tom, ako zhotoviť súčiastky pre Lietajúci koč, nehovoríme nie preto, že to nevieme, ale preto, aby sme zachovali tajomstvo. Podrobnosti o zostrojení sa neoznamujú, lebo keby ich všetci poznali, mohli by poslúžiť zlu."
Spoznávam Monu Tichú, Prvú matku Výboru lásky a starostlivosti, ktorá celý život chráni zákazy Veľkého starca!
A ďalej:
„Silný a pevný musí byť jeho trup, urobený z ľahkého materiálu a podobný veľkému letiacemu vtákovi. Dovnútra treba umiestniť zariadenie s ortuťou a železným ohrievacím zariadením pod ním. Pomocou sily, ktorá sa skrýva v ortuti a ktorá dáva do pohybu nosný vietor, môže človek v tomto koči lietať po nebi na veľké vzdialenosti tým najpodivnejším spôsobom... Koč vyvíja silu hromu vďaka ortuti. A hneď sa mení v perlu na nebi."
Nuž takto utkvela ľuďom v pamäti konštrukcia faeňanskej kozmickej lode. Pomocou ortute, jediného ťažkého a tekutého kovu na Zemi, zrejme chcela Mona vytvoriť ľuďom pochopiteľnú predstavu paliva, ktoré používalo Hľadanie 2...
My zasa sme oznámili Mone Tichej cez elektromagnetické spojenie, že k nim plávame na veľkom plachtovom člne, pretože naša kozmická loď Hľadanie zmizla v pažeráku sopky.
Najťažšie bolo povedať matke, že moja sestra Iva zostala navždy s Inkami na Zemi.
Odpoveď Mony Tichej bola nečakaná:
- Taký je zákon prírody. Dcéry odchádzajú od matiek, aby založili nové rodiny. - A začul som vzdych z druhej zemskej pologule.
Po tomto rozhovore s Monou Tichou sa položenie našej lode na mori prudko zmenilo.
Najprv začal fúkať silný vietor. Spočiatku sme sa potešili, naša loď letela z hrebeňa na hrebeň. Blížili sme sa k cieľu čoraz rýchlejšie.
No čoskoro nás tento sprievodný vietor začal znepokojovať.
Teraz sa už naša loď nekolísala, už ju takmer vyhadzovalo do vzduchu. Nebolo možné udržať sa na lôžku. Spomenul som si na pokusy Giga Ganta, ako treba ležať za búrky: iba na bruchu, s roztiahnutými lakťami a nohami. Skúsil som to a presvedčil som sa, že takto sa na lôžku udržím...
Naučil som to Eru aj Nota Kri. Chichcalán to nepotreboval, spočívala na ňom hlavná ťarcha riadenia lode. Tak ako jeho moreplavecký učiteľ Gigo Gant, ani on neopúšťal riadiacu kabínu a priväzoval sa tam špagátmi. Neraz vlna, čo sa prevalila po palube, rozrážala dvere k nemu a vracajúc sa do mora, pokúšala sa vziať so sebou aj kormidelníka. Ale Chichcalán bol húževnatý a statočný.
Striedal som sa s ním a vždy som si pritom spomenul na nášho mohutného Giga Ganta, ktorý počas "potopy" iba mne dovolil vymeniť ho pri kormidle.
Búrka silnela.
More sa podobalo na hornatú krajinu s hrebeňmi a dolinami. Raz sme vyletovali na vrcholce, raz sme zasa kĺzali nadol a prepadávali sa do rokliny, aby sme potom znovu vyleteli.
Hrozilo, že vietor postŕha plachty. Museli sme ich zvinúť.
Vedeli sme, čo sú to prachové búrky na Mare, keď letiaca stena piesku zvalila a zasypala všadechod. Teraz ani čo by sa všetky maranske búrky spojili v jednu a vrhali vodné lavíny na našu krehkú škrupinku; lebo tak vyzerala uprostred rozzúreného živlu naša loď, ktorá sa nám ešte nedávno zdala krásavicou.
Ale to najhoršie nás ešte len čakalo.
Kým boli vlny obrovské a vzdialenosť medzi nimi sa stále zväčšovala, mohli sme ešte kľučkovať, zachraňovať sa medzi ich chrbtami alebo balansovať na ich hrebeňoch. Ale čoskoro sa na oceáne začalo

diať čosi nepredstaviteľné. Namiesto dlhých vodných chrbtov sa okolo nás vyhadzovali kužeľovité vrcholce, ktoré sa penili a krútili ako piesočné víry. Burácajúc a svištiac bili do lode, nakláňali ju nabok, zmetali všetko z paluby. Keby sme sa neboli všetci popriväzovali k stožiarom alebo nástavbám, bolo by nás odnieslo do mora.
Podpalubie zatopilo. Neboli tu Inkovia, ktorí zúfalo bojovali o život a vyčerpávali vodu z podpalubia počas "potopy". Naše úbohé pokusy poradiť si s vodou v podpalubí boli bezvýsledné. Loď sa čoraz viac ponárala.
Nebo sa páralo v oslepivých krivkách.
Napokon sa stalo to najhroznejšie. Kužeľovité vlny, ktoré stále vrteli loď, sa so zavýjaním zrazili ako v smrteľnom boji a prelomili naše plavidlo napoly.
Krásavica Giga Ganta prestala jestvovať.
Loď klesla ku dnu a my... sme zostali na primitívnej plti - Hihuchacovom darčeku, ku ktorému sme sa zavčasu popriväzovali.
V duchu sme sa rozlúčili s loďou a tešili sme sa, že aspoň časť zásob - jedlé hľuzy a pitnú vodu - sme na Erino naliehanie preniesli na plť.
Vlny sa vrhali na nás s predchádzajúcou zúrivosťou, ale mizli v štrbinách medzi brvnami. Bál som sa o rastlinné vlákna, čo ich zväzovali. No naše plavidlo sa prispôsobilo novým podmienkam. Ohybné zväzky zrejme namokli a napučali, a čo je zvlášť dôležité, zarezali sa hlboko do mäkkej dreviny a tá ich chránila pred rozodretím.
Cítili sme, že teraz neplávame ako na lodi po oceáne, ale rovno v ňom. Voda bola nielen pod nami, nielen vedľa nás, bola všade okolo nás, a dokonca aj nad nami, podchvíľou prikrývala plť polopriezračnou zelenou kupolou. Práve vtedy nám prišiel vhod tréning v behu bez dýchania. Podarilo sa nám ostať nažive, hoci sme dlho zostávali pod vodou a pretekali sa so skutočnými morskými živočíchmi. Mimochodom, Chichcalán a Inkovia tiež vydržali túto skúšku, i keď sa cítili neporovnateľne horšie ako my.
Napokon začala búrka tíchnuť. Oblaky na nebi sa trhali. V trhlinách sme uvideli hviezdy a mohli sme určiť našu polohu. Vysvitlo, že búrka nás síce pripravila o loď, ale priblížila nás k cieľu o velikánsky kus, ktorý by musela loď aj so všetkými napnutými plachtami prekonávať veľmi dlho.
Not Kri, ktorý robil výpočty, nám to oznámil s neskrývanou trpkosťou.
- Už to pre nás aj tak nemá význam, - dodal na záver, - pretože na tomto plavidle sa nedá plávať...
- Ale veď plávame, - podotkol som.
Not Kri pokrčil plecami a odvrátil sa. Čoskoro som pochopil, čo mal na mysli.
Čím sa budeme živiť, kým nás ponesú premenlivé vlny? Na plti zostalo iba neveľa jedlých hľúz, obľúbeného jedla Inkov, zásoby zŕn našej maranskej kukurice, zobratej z pozemských polí, a ešte niekoľko druhov pozemskej rastlinnej buničiny. Lenže pre všetkých to dlho vydržať nemohlo...
Keď sa Chichcalán dozvedel o mojej obave, rozosmial sa:
- A či sa boh Quetzalcoatl už nepostaral o to všetko? - A ukázal na rybu, čo sa hádzala na brvnách a patrila k tomu druhu, čo vyskakuje z vody. Preletujúc vzduchom, spadla na našu plť. - Potrava z vôle Quetzalcoatla nám sama prichádza do rúk.
Dokonca ani hrozba smrti hladom by nedonútila ani jedného z Maranov požiť ako potravu mŕtvolu zabitého tvora.
Ryby a iní obyvatelia mora sa okolo nás len tak hemžili.
Chichcalán, dvaja Inkovia a Liana sa pustili do rybolovu, ktorý tu nevyžadoval nijakú námahu, za čo mi Chichcalán neprestával vzdávať nezaslúženú vďaku.
Chápal som, že ľudia sú vychovaní v iných podmienkach ako Marania. Zostanú takí ešte veľmi dlho. Je trápne odhovárať ich od toho, aby sa živili živými tvormi, alebo presviedčať ich, že je nevyhnutné prejsť (samozrejme, keď sa zachránime) na umelo získanú potravu (ako na Mare) bez prispenia živých organizmov.
No i tak pri pohľade na to, ako sa živý tvor trepe, vytrhnutý zo svojho zvyčajného prostredia, a hynie, pričom v agónii dokonca mení farbu, chytala mňa, Eru a Nota Kri triaška. Pred našimi očami ľudia brali život živému tvorovi, aby si predĺžili svoj vlastný.

Ale presviedčať Inkov, aby to nerobili, nemalo zmysel.
Tak sa stalo, že všetky zásoby jedlých hľúz a zŕn na plti zostali nám, synom Slnka.
Nebyť toho, nebolo by ani môjho rozprávania.
Neraz nás ohrozovali morské živočíchy, čo sa približovali k plti. Obrovské, hrozné, zubaté dravce, ktorých zahnutá papuľa pripomínala nôž na sekanie kukurice, iba čakali na vhodnú chvíľu, aby niektorého z nás schmatli za nohu. Treba vyzdvihnúť nebojácnosť Chichcalána a Inkov, ktorým sa darilo vyťahovať morských zbojníkov na plť, privádzajúc do údivu ich sprievod rybičiek.
Raz sa obrovské plávajúce zviera, vystrekujúce zo seba fontány vody, priblížilo k nám natoľko, že najmenší pohyb jeho chvosta by rozniesol naše brvná na triesky. Nemali sme nijaké prostriedky, ktorými by sme si s ním poradili. Chichcalán sa vrhol predo mnou na kolená a prosil o pomoc.
A keď sa tento tvor, ktorý sa k nám priblížil do nebezpečnej blízkosti, náhle potopil a podplával kdesi v hlbine pod nami, začal mi ďakovať za zásah mojej vraj nesmiernej moci.
Márne sme sa usilovali zazrieť morského obra v medzere medzi brvnami, kade sme sa zvyčajne kochali v rybách, čo plávali pod nami.
Zlé bolo, že Chichcalán ma takmer presvedčil o mojej božskej sile.
Inkovia jedli chytené ryby surové, vysávali ich. Bolo to naozaj odporné, ale nepochybne im to hasilo smäd. Zásoby vody opäť zostali iba mne s Erou a Notom Kri.
Počasie sa ustálilo. Bolo tiché, ak nerátame ustavičný vietor, čo nadúval našu plachtu, ktorú tak šťastlivo vynašiel pre Inkov Gigo Gant. Vietor s istotou hnal našu plť tam, kde podľa našich výpočtov ešte nedávno existoval kontinent Mo.

- Zem! Zem! - zakričala šikovná Liana, ktorá sa vyšplhala na stožiar a bola živou ozdobou plachty.
Obrovské vlny, ozvena vzdialenej búrky, sa pomaly prevaľovali po oceáne a opatrne dvíhali plť na svojich chrbtoch.
A tu sme z výšky vodného chrbta čoskoro zazreli vrch vyčnievajúci z vody, či skôr jeho vrchol. Bol pokrytý stromami, ktoré boli na brehoch až po vrcholce zatopené vodou. Zrejme ešte prednedávnom rástli na vrchu, z ktorého sa teraz stal ostrov.
Zo všetkých síl sme sa pokúšali nasmerovať našu plť k tomuto osamelému horskému vrcholu uprostred vôd oceánu, ale vytrvalý vietor a prúd nás unášali pomimo.
Liana klesla na brvná a začala horko plakať. Chichcalán pohoršene pozrel na ňu, potom žmurkol na mňa.
A keď sa rovno pred nami vynoril nový lesnatý ostrov, pustil sa na plti do tanca a nútil Lianu, aby sa pridala k nemu.
Tento ostrov tiež pripomínal horský vrchol, ale na rozdiel od predchádzajúceho nebol bokom od nás, ale rovno pred nami. Pomocou kormidlového vesla sa nám podarilo zamieriť s plťou k nemu.
Zatopený vrch bol skalnatý. Vlny príboja nielenže sa rozbíjali o hrdzavočervené skaly, ale vírili v ich bezprostrednej blízkosti. Vodné fontány, akoby vyvrhnuté morskými obludami, každú chvíľu vystrekovali do výšky na tých istých miestach, obkolesených bielou penou.
Liana znova vyliezla na stožiar:
- Ľudia! Ľudia!
Skutočne, celý svah brehu zaplnili ostrovania, ktorí nás zbadali.
Boli to pravdepodobne obyvatelia potopeného kontinentu a žili v horách, alebo sa tam ocitli náhodou a vďaka tomu sa zachránili.
Teraz, keď nás zbadali, skákali po brehu, čosi kričali a mávali nám rukami. Možno nás volali k sebe alebo nás chceli pred niečím vystríhať.
- Treba ihneď plávať preč! - skríkol Not Kri. - Nemôžeme dôverovať barbarskému kmeňu potomkov faetoidov! Sú schopní všetkých nás jednoducho zožrať alebo obetovať krvavým bohom, pretože taká je podstata ľudí.
Era vyčítavo pozrela na Nota Kri, ale on trval na svojom.
Tlmočil som Chichcalánovi, čo hovorí biely boh s málo vlasmi na hlave, ako volali v Tolle Nota Kri.
Chichcalán zdieľal obavy Nota Kri. Podľa starého zvyku radšej neznámym neveril.
Plť neodvratne unášalo na útesy. Nebolo v našich silách ju riadiť.

Navrhol som, aby sme všetci skočili do vody a pokúsili sa plávať k brehu. Not Kri sa mlčky odvrátil. Už z vody som videl jeho osamelú postavu pri stožiari.
Plavci sa mohli ľahšie dostať cez nebezpečné kamene. Nás s Erou prenieslo pomedzi útesy, ani čo by sme plávali v spenenej horskej riave uprostred vírov.
Popri nás sa mihol Chichcalán a Liana, o kúsok ďalej bolo vidieť nad penou hlavy našich priateľov Inkov.
Nota Kri nebolo...
Uvideli sme, ako sa brvná plte vztýčili. Vlny, čo sa valili ku skalám, ako keby sa chceli pomstiť za našu úspešnú plavbu po oceáne, drúzgali plť na triesky. Z víru, do ktorého sa plť dostala, nemohol už Not Kri vyplávať.
My sme však vyšli z vody v pomerne tichom zálive.
Bežal k nám zástup ľudí. Priateľov, alebo nepriateľov?
To sme nevedeli.

Epilóg - LIETAJÚCI KOČ

Všetko v svete pokryje prach zabudnutia.
Len dve veci nepoznajú smrti ani zhnitia.
Len čin hrdinu, reč mudrca
Prejdú vekmi, nepoznajú konca.

Firdousí

Končím. Už nemám síl o všetkom porozprávať. Udalosti sa mi mihajú v pamäti ako zásvity blesku.
Ostrov Fatuhiva. Zvyšky ľudskej rasy, čo obývala kontinent Mo. Pre nich bol náš príchod zázrakom.
A nás, ktorí sme vystupovali z rozbesnených vĺn, prijali ako bohov. A nielen ako bohov, ale aj ako priateľov.
Pravda, naši noví priatelia boli vyľakaní, zmätení, slabí. Nemohli sme od nich žiadať pomoc, naopak, im bolo treba pomáhať.
O živote medzi nimi by som mohol dlho rozprávať, ale nie o tom je moje posledné rozprávanie.
Hádam ešte nikdy na Zemi neprijímali rady prišelcov tak vďačne, ako na ostrove Fatuhiva.
Nečakanú pomoc nám poskytoval oceán. Vlny príboja začali vyhadzovať na skalnatý breh veci, čo boli kedysi na plti, predovšetkým jedlé hľuzy.
Ale telo Nota Kri sa veru neukázalo...
Naučili sme ostrovanov sadiť hľuzy do zeme, a veľmi skoro, ešte v našej prítomnosti, zobrali prvú úrodu, ktorá ich nadchla a definitívne z nás spravila v ich očiach bohov (mám obavy, že nie bez pričinenia Chichcalána, ktorý trochu poznal ich jazyk).
Rovnako veľký význam mali aj zrná našej maranskej kukurice, ktoré s nami putovali najprv cez kozmos a potom cez oceán.
Keď sme sa v práci zblížili s ostrovanmi, podarilo sa nám vštepiť im zásady spravodlivosti, na ktorých základe žila občina Inkov. V tom nám veľmi pomohli Chichcalán, Liana a jej dvaja súkmeňovci.
Prvý spor vznikol pre pestovanie hľúz. Ostrovania nám chceli ako majiteľom zasadených hľúz dať väčšiu časť úrody a veľmi sa čudovali, že sme to odmietli.
Chichcalánovi sa zišla znalosť jazyka ľudí Mo, s ktorým sa oboznámil prostredníctvom svojho priateľa Topeltzina, ktorého matka pochádzala z toho kontinentu. Vysvetlil ostrovanom, že každý, kto sadil hľuzy, dostane toľko, koľko zje, ostatné odovzdá súkmeňovcom.
Ťažko vedeli pochopiť, že všetci ľudia sú si rovní, že my, prišelci, sa nechceme od nich odlišovať a že nik nemôže mať ničoho viac ako ostatní. Je veľmi pravdepodobné, že pritom dodal: "Taká je vôľa boha Tiki," ako ma začali volať na ostrove.

Keď sme sa rozhodli opustiť nami založený ostrovný štát spravodlivosti, naši noví priatelia boli zúfalí. Aj oni nás prosili, aby sme sa vrátili.

My s Erou sme chceli plávať ďalej. Drobný aparát elektromagnetického spojenia, ktorý mi visel na prsiach, začal po vyschnutí fungovať a neúprosne nás volal k lodi Mony Tichej.
Chichcalán vyhlásil, že pôjde s nami ďalej. Ale na čom?
Nebol tu Gigo Gant, ktorý by zo stromov na ostrove postavil novú loď, schopnú vydržať plavbu po oceáne.
Ale učiteľa nahradil jeho žiak Chichcalán.
Vymyslel dôvtipnú konštrukciu z dvoch člnov, prirodzene, rozmermi menších ako loď, ale už to neboli plte. Tieto člny boli spojené pružným spojivom, čo umožňovalo novému plavidlu, aby bolo odolnejšie ako loď. Vlny ho nemohli prelomiť, pretože pružné spojivo dovoľovalo každému zo spárených člnov voľne sa zdvihnúť na vodný hrebeň alebo klesnúť medzi vlny, ale nedovolilo loďkám, aby sa prelomili alebo prevrátili.
Taký dvojčln bol urobený z kmeňov ohybných a mladých stromov, čo rástli nad horskými riečkami, a z voňavých kmeňov stromov, ktoré zatiaľ ešte rástli v novom horúcom podnebí, ale boli odsúdené na skoré vyhynutie.
Nepodobali sa ničomu z toho, čo sme doteraz videli. My s Érou sme s pôžitkom vdychovali ich živicovú vôňu a preberali v prstoch nežné tenulinké listy, podobné zeleným ihlám. Ich haluze sa skláňali až po zem a vytvárali akúsi klenbu.
Drevo týchto stromov bolo skvelé, pevné, ohybné a nenasakovalo vodou. Člny sa vydlabávali tak, aby sa potom časť vydlabaného kmeňa zvrchu znovu zakryla a pre ľudí zostalo iba nevyhnutné miesto. Koniec koncov, aj keby ľudia museli sedieť vo vode, plavebná schopnosť člna by sa nemenila, ten sa podobne ako brvná plte nedal potopiť.
My s Erou sme často žialili za Notom Kri a Hnedou Jas, smútili za Ivou a Gigom Gantom. Teraz, keď Not Kri nebol s nami, pripadal nám ako stelesnenie múdrosti a srdečnosti. Draho zaplatila Misia rozumu za svoju návštevu Zeme!
Not Kri mal vždy na všetko svoj názor. Ale tento názor bol jeho presvedčením, ktoré priamo a čestne obhajoval a vychádzal pri tom z najlepších pohnútok. Ak veril, že ľudia nepochádzali z Faeňanov, ale boli iba potomkami faetoidných zverov, mal na to právo. Treba rátať s tým, že tak budú v budúcnosti uvažovať mnohí znalci Poznania. Veď sme nemali nijaké nesporné dôkazy o pôvode ľudí. No my sme tieto dôkazy ani nepotrebovali, pretože na zmysle našej pomoci nič nemenilo to, z koho ľudia pochádzali: či boli našimi pokrvnými bratmi, alebo iba bratmi po rozume.
Bratia po rozume!
To je to hlavné! Je celkom možné, že na iných ďalekých planétach v druhých hviezdnych sústavách tiež existujú rozumné bytosti, naši bratia po rozume, ktorí porozumejú našim žiaľom a úsiliam, nášmu kozmickému príbehu o tragickom osude Faeny i pozemskému ľudstvu, ktoré trpelo za pradávny zločin Faeňanov.
A tak sme sa rozhodli vybrať sa znovu cez oceán na zdvojených člnoch.
Pravda, keby sa Chichcalán a jeho Liana neboli rozhodli sprevádzať nás, nám dvom s Erou by samým bolo bývalo ťažko...
Ostrovania nás odprevádzali s práve takými výkrikmi ako Inkovia na ďalekom brehu za oceánom. Prisahali, že vysekajú kamennú sochu, venovanú Tikimu, podobnú tej, čo zostala v krajine Inkov neďaleko Brány Slnka.[Na ostrove Fatuhiva v Polynézii je v džungli skrytá presne taká socha Tikiho, aká je aj blízko Brány Slnka, pri Tiahaunacu, ktorú tam postavili na počesť Kon-Tikiho. - pozn. autora]
Naše putovanie na zdvojených člnoch bolo plné nebezpečenstiev a skončilo sa dobre iba vďaka neporovnateľnej statočnosti Chichcalána, jeho ženy Liany i mojej Ery...
Búrky, ktoré sme pretrpeli, sa dali porovnať s nepriateľstvom jedného z kmeňov, ktorý sa zachránil pred "potopou" na hornatom ostrove. Museli sme utekať pred krvilačnými ľuďmi, ktorých nešťastie ich vlastnej krajiny nenaučilo ničomu okrem zloby k všetkému živému.
S bolesťou v srdci spomínam, že popri Inkoch a prvých ostrovanoch z hory, ktorú volali Fatuhiva, naďalej existujú a majú potomkov aj ľuďia z Tolly s ich žrecami, zástancami ľudských obetí, aj na všetkých nazlostení ostrovania, ktorí sa nechceli zmieriť so stratou bohatých polí na zmiznutom kontinente.

Títo poslední boli bielokoží, ale umelo si mrzačili uši a naťahovali si ich až po plecia.
No i tak nás na väčšine ostrovov, bývalých horských vrcholoch, vítali prívetivo a pomáhali nám, ako mohli. My zasa sme sa delili s ostrovanmi o zásoby jedlých hľúz, aby ich mohli sadiť. Neoceniteľná bola pomoc Chichcalána, ktorý bol i naďalej naším tlmočníkom. Všetci ostrovania hovorili spoločným jazykom Topeltzinovej matky.
Aký celkom inakší bol terajší Chichcalán v porovnaní s Opitou Blchou z čias loptovej hry alebo nájazdov tollských ľudí! Dokonca sa zbavil aj svojej vášne k opájajúcej pulque. Jediné, od čoho si nevedel odvyknúť, bolo požívanie mäsa zabitých zvierat. Bolo ho treba vidieť, s akým pôžitkom jedol kúsky rozdelených mŕtvol, opečené na ohni.
Nikdy nepochopím túto vlastnosť ľudí, s ktorými som sa vo všetkom ostatnom tak zblížil!
Tuším, že o desiatky tisícročí, keď ľudská kultúra bude veľmi vysoká a počet obyvateľov Zeme dosiahne kritickú hranicu, vynorí sa otázka, čím uživiť všetkých obyvateľov Zeme. A vtedy sa ľudia rozumne zrieknu využívania výživných látok, nahromadených v telách živých tvorov. Namiesto toho, aby získavali tieto látky zabíjaním, začnú ich vytvárať pomocou syntézy v prístrojoch; tam budú získavať všetky potrebné zlúčeniny zo základných látok a nebudú závislí na rozmaroch prírody. Lenže na to budú musieť ľudia nielen zvíťaziť nad prírodnými procesmi a podrobiť si ich, ale aj premôcť vlastný zakorenený odpor k umelej strave, ktorý prejavoval ten istý Chichcalán, keď som sa pokúšal presvedčiť ho, že umelá strava môže byť výživnejšia a lacnejšia ako prírodná a že sa stane základnou potravou ľudí, ako sa ňou stala na Mare. Chichcalán iba vycieral nádherné zuby a odmietavo krútil hlavou. Uznával len opečené zakrvavené mäso.
Jemu podobní ľudia sa vyskytnú ešte aj o desiatky tisícročí. No aj tak samotný rozvoj ľudstva nevyhnutne privedie ľudí k tomu, že sa zrieknu požierania mŕtvol.
Ale to je budúcnosť. Zatiaľ sa však dobrota a oddanosť v Chichcalánovi snúbila s obľubou živočíšnej stravy.
V každom prípade, keby nebolo jeho a všetkých tých dobrých ľudí na nových ostrovoch, ktorých nešťastie neurobilo zlými, ale naopak, naučilo ich súcitiť s cudzím nešťastím, neboli by sme sa dostali ku kontinentu Vychádzajúceho slnka.
Ano, bolo ho treba tak nazývať, hoci my sami sme k nemu priplávali od východu, pretože sme oboplávali zemeguľu.
Nás nepretržite viedol signál elektromagnetického spojenia, ktorý vysielala Mona Tichá, čakala nás.
Jej signál nám umožňoval vyberať si smer na otvorenom mori, uprostred množstva ostrovov, na ktoré sme po ceste narazili a kde sme si nedožičili dlhšie zastávky.
Signál lásky a spravodlivosti nás doviedol do ústia velikánskej rieky, vlievajúcej sa do mora.
Tu, pravdaže, tiež bola počas všeobecnej kataklizmy „potopa", ale jej následky boli pomerne neveľké. Ľudia zostali bývať tam, kde predtým.
V ústí rieky nás privítali miestni obyvatelia, ktorí už vedeli, že sa máme zjaviť, a pripisovali to vševedúcnosti hosťujúcej bohyne Šivy. Tak volali moju matku Monu Tichú.
Prejavovali nám barbarsky honosné pocty a pomohli nám dostať sa do krajiny veľkolepých chrámov.
Na poslednom úseku cesty sme sa rozlúčili s našimi zdvojenými člnmi a viezli sme sa na chrbtoch obrov, ktorí poslúchali ľudí, pohybovali sa na štyroch nohách a mali namiesto nosa piatu končatinu, ktorá im nahrádzala ruku. Prirodzene, že schopnosť pracovať s touto "rukou" dodala týmto zvieratám rozumu. Pravda, ľudia ich rozumnosť využívali iba na to, aby ich podriadili vlastnej vôli a aby mohutné zvery vykonávali najťažšie práce.
Približujúc sa na chrbte takého obra k veľkolepému chrámu, v ktorom žila moja matka, zmocňovalo sa ma veľké vzrušenie. Veď Mona Tichá sa v podstate dopúšťala takej istej chyby, akú som urobil ja, jej syn, vedúci Misie rozumu, keď som si dovolil oklamať ľudí, že som boh Quetzalcoatl.
Ale moje obavy boli zbytočné. Mona Tichá bola múdra... Nevyužila moc bohyne na to, aby ľuďom niečo nanútila. Ona ich len oboznámila so zásadami učenia nášho mudrca Ogiho o ovládaní vlastného tela.
My s Erou sme sa viezli na prvom slonovi - tak volajú ľudia týchto takmer rozumných obrov - Chichcalán a Liana na druhom.

Zástupy ľudí v pestrých odevoch, svedčiacich o vysokom stupni kultúry, ponáhľali sa na stretnutie bohyne Šivy so synom.
V zákrute rieky, popri ktorej viedla cesta, otvoril sa pred nami pohľad na skutočne veľkolepý chrám, ktorému sa nemohli rovnať dokonca ani tollské pyramídy. Ak ich pôsobivosť vytvárali predovšetkým rozmery nahor sa dvíhajúcich stupňov, tu sme videli takmer z neba zostupujúce oslepivo biele schodište, vrúbené z oboch strán ľahkými, elegantnými stavbami. Hore sa končili stĺporadím, na ktorom spočívalo akoby množstvo striech s dohora zahnutými okrajmi.
Na schodíkoch stáli v rade modro oblečení žreci, ktorí možno pretlmočia v povestiach, prikrášlených vlastnou fantáziou, toto naše stretnutie s matkou.
My s Erou, zadychčaní od radosti i od behu, ponáhľali sme sa hore schodmi. Spomínam si, že sme sa potkli a skoro sme spolu spadli; ozvalo sa vyľakané hundranie žrecov, no udržali sme sa na nohách.
Slnko tu vládlo nad farbami, ktoré boli samy o sebe slnečné. Hra jasných odleskov na stene stavieb im dodávala ľahkosti, ani čo by sa vznášali v znehybnenom vzduchu. Človeku sa žiadalo dotknúť sa krútených stĺpov, aby sa presvedčil o ich jestvovaní.
Aké nemožné je predstaviť si toto na Mare: purpur a zlato, beloba a slnečný jas...
A ako prekvapivo prirodzene vyzerala uprostred tohto rozprávkového pohľadu Mona Tichá, oblečená v maranskom skafandri s prídavnými manipulátormi popri rukách. Stála vo dverách s končistým oblúkom na pozadí dymovo bieleho kameňa a skutočne vyzerala ako rozprávková bohyňa. Pre jej udivujúce schopnosti vo všetkých ručných remeslách, počínajúc sochárčinou a končiac šitím a praním, ktoré ochotne učila všetky ženy, ako aj pre prídavné manipulátory na skafandri nazvali Monu mnohorukou bohyňou, a dokonca sa pokúšali takto ju vytesať do kameňa.
My s Erou sme jej padli k nohám; ona nás zodvihla silnými a nežnými materinskými rukami a pritisla k sebe. Potom zaplakala, ako môže plakať len stará pozemská žena.
- Hneda Jas, - zašepkala. - Not Kri... Kir Jasný...
- Vysoká cena za Misiu rozumu, - odvetil som, dvíhajúc sa z kolien. - Zázrak, že všetci ostatní účastníci sú celí.
- Ale Iva! Gigo Gant! - smutne riekla Mona Tichá.
- Sú šťastní, ver, prvá z matiek, - povedala Era.
- Ty mi budeš dcérou, zostaneš so mnou, - objala ju Mona Tichá.
Potom sme prešli do čarovných miestností chrámu, ozdobených jemne vypracovanými sochami, ktoré nenaháňali strach ako u ľudí v Tolle, ale nadchýnali oko.
Tu sme v kruhu pozemských žiakov našli starého Linsa Hrdého, ktorý vysvetľoval ľuďom základné zákony prírody, rovnaké na všetkých planétach.
Keď sme s Erou vystupovali po vonkajšom rebríku do kozmickej lode Hľadanie 2, zdalo sa nám, že v iluminátore sa zjaví tvár Hnedy Jas, Nota Kri, Ivy, Giga Ganta... Veď loď bola celkom taká ako dávne Hľadanie.
Ale miesta našich predchádzajúcich spoločníkov zaujímali teraz Mona Tichá, Lins Hrdý a... Chichcalán s Lianou, ktorí nechceli ani počuť o tom, aby zostali na Zemi. Súhlasil som s tým iba preto, aby maranská skutočnosť premohla obludnú Chichcalánovu poverčivosť. Okrem toho sme sa predsa museli vrátiť. A s nami, pochopiteľne, sa vráti aj on a Liana. Nech ho rozčarujú sypké piesky, kamene a krátery Maru, nech ho zmätú životné podmienky "bohov" v podzemných mestách s nekonečnými galériami a umelým vzduchom. Musí sa vrátiť ako vzdelaný človek, aby vzdelal aj svojich spolubratov.
V súvislosti s naším návratom na Zem som sa musel vážne porozprávať s Monou Tichou.
- Si presvedčený, syn môj, vedúci Misie rozumu, že ľudia potrebujú takú misiu? - spýtala sa ma a pozerala mi uprene do očí. - Možno azda rozšíriť náš vplyv na dostatočnú časť ľudstva?
- Som presvedčený len o tom, že tí, čo prišli s misiou, nesmú vystupovať ako bohovia.
Mona Tichá sa zachmúrila:
- Hej, ja som tu vystupovala v úlohe bohyne. Ale iba preto, aby som naučila ľudí ovládať vlastné telo podľa metód Ogiho, rozšírených na Mare. Lenže ty si nevedel dosiahnuť úspech, lebo si sa pustil prerábať ich život. Príliš malá je časť ľudstva, ktorú možno presvedčiť, aby žila správne. Vedz, že čím viac sa bude ľudstvo rozvíjať, stúpať k vrcholom Poznania, tým menej máme právo my, jeho bratia po

rozume, nanucovať mu naše cesty, a keby sme sa na to podujali, bolo by presvedčovanie o to ťažšie.
- No či nie sme povinní vrátiť sa, aby sme tu zanechali aspoň posolstvo budúcim pokoleniam?
- Posolstvo o čom?
- O záhube Faeny a o synoch Slnka, ktorí navštívili Zem v ťažkom čase, keď uchvátila pre seba Mesiac.
- Načo?
- Aby ľudstvo nikdy nešlo cestou svojich predkov Faeňanov.
- A čo keď budúci ľudia sa nebudú pokladať za potomkov Faeňanov? Ak ich znalci Poznania v ďalekej budúcnosti budú dokazovať samostatný pôvod ľudstva?
- To je jedno, - namietol som zápalisto. - To nie je dôležité. Podstata nie je v pokrvných vzťahoch, ale v cestách rozvoja rozumu. Pravým cieľom rozumu je poskytnutie pomoci, podobnej, ako bola tá, ktorú poskytli obyvatelia Maru pozemšťanom, keď použili rozpad hmoty na odvrátenie katastrofy, a nie na samozničenie, ako sa to stalo Faeňanom, medzi ktorými bola len nepatrná časť šialená, ale zahynuli všetci.
Mona Tichá sa zamyslela, potom uprela na mňa pokojné sivé oči:
- Máš pravdu. Ľudí treba na to upozorniť. Ale ako? Kde chceš zanechať taký pamätník, ktorý by veky nezotreli, ktorému by uverili vzdelaní potomkovia dnešných divochov?
- Mám nejaké nápady. Možno by sme mali vytvoriť gigantickú stavbu, ktorej postavenie by samo osebe svedčilo o najúčinnejších technických prostriedkoch tých, čo zanechajú posolstvo ľuďom budúcnosti.
- Oni povedia: ak predkovia postavili takú stavbu, znamená to, že ju mohli postaviť. A neuveria v prišelcov z inej planéty.
- Potom... sa poradím na Mare so znalcami kozmu.
- Ty sám si sa stal najvýznamnejším znalcom kozmických letov.
- Veď preto vo mne vznikol tento plán. Ale aby som ho mohol uskutočniť, buďem sa musieť na Mare venovať histórii záhuby Faeny. Som povinný opísať ju na základe našich legiend a doplniť ju pravdivým rozprávaním o vlastnej ceste na Zem. Keď to všetko urobím, vrátim sa sem... Ale vrátim sa ozbrojený všemožnou kozmickou technikou, ktorá mi umožní vytvoriť pamätník našej návštevy, pamätník schopný dočkať sa čias, keď ho ľudia budú vedieť nájsť a pochopiť všetko, čo je v ňom ukryté.

A tak sa naposledy obzerám na Zem; zastal som na stupienku rebríka, chytil som sa držadiel príklopu a celým telom som sa zaklonil dozadu.
Čarokrásna zeleň lesov, ktorú na Mare nikdy neuvidím, štedrá pozemská príroda, nevysychajúca fontána života v jeho nekonečných prejavoch. Mohutné poslušné zvieratá, obsiate polia na svahoch hôr, ligot belasej rieky, čo tečie do bezhraničného oceánu... Či neexistuje toto všetko pre radosť človeka na planéte, kde mal to šťastie sa narodiť? Načo je v tomto blaženom kraji nenávisť, boj, krutosť?
Zbohom, Zem, zbohom, ľudia, ktorí ste vytvorili možno trpké, ale veľké dejiny! Nemôžem vás všetkých viesť za ruku ako srdcu milých Inkov, ale chcem, aby váš osud nikdy nebol taký ako osud Faeňanov. Nech vaše dejiny zdobí radšej príklad kozmického priateľstva a vzájomnej pomoci. Lenže kto môže vidieť do budúcnosti?

Lins Hrdý zaujal miesto pilota. Vysvitlo, že to môže urobiť!
Mona Tichá a jej spoločník nás vôbec nečakali preto, aby sme im pomohli. Dávno mohli odletieť sami. Ak im zásoby paliva nedovoľovali hľadať nás na inom kontinente, pre návrat na Mar im palivo stačilo. Ale oni neprileteli z Mesiaca na Zem preto, aby z nej odleteli bez nás, ktorí sme tu splnili svoje poslanie.
Loď sa ledva citeľne zachvela. Pocítil som stisk ruky. Vedľa mňa stála Era a pozerala cez iluminátor. Dolu sa vzďaľovali lesy a veľká čistina so zástupom ľudí, ktorí nás odprevádzali a ktorí zapíšu do povestí, ako sa Lietajúci koč zmenil v perlu na nebi a zmizol.

Kniha tretia - BRATIA

Kto nevie brzdiť svoju fantáziu, je
fantasta; u koho sa bujná fantázia
spája s ideami dobra, je nadšenec;
kto má neusporiadanú fantáziu,
je rojko.

I. Kant

Časť prvá - STOPY

Človek sa môže mýliť, no len
hlupák trvá na svojom omyle.

Cicero

Prvá kapitola / VYKOPÁVKY

Galaktion Alexandrovič Petrov, doktor historických vied, významný archeológ, viedol vykopávky na sibírskych mohylách-kurhanoch ešte predtým, než ich zalialo Jenisejské more. Budovatelia Jenisejskej priehrady sa ponáhľali a archeológovia museli s nimi závodiť, aby neprišli o tajomstvá pradávnych sibírskych národov. A boli to dôležité tajomstvá.
Petrov sa preslávil prácami, ktoré ukázali, že v dávnoveku bolo povodie Jeniseja osídlené urastenými belasookými bradáčmi s vysokým čelom a rusými vlasmi.
Galaktion Alexandrovič bol celou dušou oddaný vede a neznášal náhlenie vo vedeckých uzáveroch, preto každé jeho slovo malo svoju váhu. Zovňajškom sa podobal dávnym obyvateľom Sibíri, bol vysoký, trochu zavalitý, vlasy mal rusé ako Novgorodčania alebo Suzdaľčania, lenže nenosil bradu ako jeho európski predkovia alebo ich jenisejskí prarodičia, čo tu žili pred tisícročiami.
Keďže čas na vykopávky kurhanov sa ustavične skracoval, pridali k Petrovovej výprave na výpomoc študentský brigádnický oddiel. Bol v ňom mladší brat Galaktiona Alexandroviča, študujúci na Tomskom polytechnickom inštitúte, a študentka Tomskej univerzity Eľga Vedencová, ktorá túžila stať sa archeologičkou. A z toho istého Tomska prišli aj žiaci a medzi nimi mladšia Eľgina sestra Táňa, „volavčie mláďa", ako ju prezýval Daľka.
Petrov mladší vo všetkom za bratom zaostával: výškou, vážnosťou aj autoritou. Daľ bol zbláznený do Eľgy a ona potajomky tiež opätovala jeho city. Túto dievčinu s čarokrásnymi vlasmi, zvinutými do ťažkého uzla na zátylku, nešpatila dokonca ani neforemná kombinéza a ťažké juchtové čižmy. Vedela vyzerať príťažlivo aj v tých najnevyhovujúcejších podmienkach, dokonca v daždi uprostred rozmočenej hliny vykopávok. A keď sa prehánala na koni, Daľka mal dojem, že práve takéto jazdkyne jazdili kedysi po tejto stepi.
Daľ Alexandrovič Petrov, budúci inžinier, sa zaujímal nielen o miestnu archeológiu, ale poznal mnoho prekvapivých nálezov po celom svete a mal o tom všetkom vlastnú mienku. Keďže sa však nemohol osobne zúčastniť na výskume pamiatok dávnych Mayov, záhadných modiel na Veľkonočnom ostrove alebo prastarých fresiek na Sahare, účinne pomáhal bratovi na rodnej Sibíri.
Pohyblivý, vtipný, živý ako kvapka ortuti, od detstva mal rád pesničku so slovami "kto hľadá, ten vždy nájde".
Ako pravý romantik bol presvedčený, že určite nájde, po čom túži. A ukázalo sa, že slová pesničky boli prorocké.

V tento suchý, stepne horúci deň vzrušil nález všetkých, ale predovšetkým Eľgu. Dievčina dôkladne odstraňovala štetôčkou zvyšky zeme z dávnovekej hlinenej sošky a nedovolila ani Tani ani Daľkovi, aby sa priblížili, kým Galaktion Alexandrovič sám neprezrie poklad, ktorý je iste starý niekoľko tisícročí. Zvláštna soška navidomoči predstavovala ženu, ale bola štylizovaná, a najmä - pokrývala ju sieť čiar a znakov neznámeho písma. Ale Daľka v nej rozpoznal niečo iné!
- Štrbinové okuliare! - skríkol. - Veď to je ako na japonských "dogu"!

Eľga len pokývala nádhernou hlavičkou. Taňa znehybnela s otvorenými ústami, Galaktion Alexandrovič vzal sošku do rúk a zamyslel sa. Podobala sa na ľahko ohnutý široký nôž s rukoväťou v podobe ľudskej hlavy s obrovskými okuliarmi, vodorovne pásikavými.
Daľka bol celý bez seba od nadšenia a tvrdil:
- Opakuje sa japonská záhada! Na ostrove Honšú sa našli sošky "dogu", staré päťtisíc rokov. Robili ich z pálenej hliny predchodcovia Japoncov. „Dogu" znamená v pravekom jazyku "odev, zahaľujúci telo aj s hlavou". Dnes sa to označuje slovom skafander.
- Potom už je lepšie staré ruské slovo "kutňa", - poznamenal Galaktion Alexandrovič, vyzliekol si baloniak a utieral si tvár nie najčistejšou vreckovkou.
- Žili v kamennej dobe, - pokračoval Daľka, - ale svoje sošky obliekali do oblekov, pripomínajúcich kozmické! Kto mohol slúžiť za model týchto pradávnych sôch? Dávnovekí umelci nepoznali kov, ale dôkladne vyznačili na soškách otvory na kontrolu mechanizmov, dýchacie filtre s dierkami v hermetickej prilbe, štrbinové polarizačné okuliare!
- Ak odhodíme romantický balast, - riekol Galaktion Alexandrovič, - potom je náš nález zaujímavý práve v súvislosti so soškami "dogu".
- Ale čo? - úctivo sa čudovala Eľga a koketné žmurkala raz na jedného, raz na druhého brata.
- Ainovia, takmer vyhynutý národ, sú predchodcami Japoncov. Európske črty ich tváre boli vždy hádankou, - hovoril Galaktion Alexandrovič monotónne, ako keby prednášal. - Bradatí, s ikonickými tvárami staroruského štýlu pripomínali našich mužíkov z čias nevoľníctva. Štrbinové okuliare možno vynašli kedysi proti stepnému prachu ľudia, ktorí nemali od prírody úzke oči, a okuliare mohli byť odtiaľto prenesené na Japonské ostrovy. To hádam trošku odhaľuje závoj z tajomstva sťahovania národov. Nie je vylúčené, že práve odtiaľto prišli predkovia Ainov, osídľujúci európske roviny i priestranstvá Ďalekého východu.
- Ale kdeže! - protestoval Daľka. - Predkovia Ainov na Japonských ostrovoch videli prišelcov z kozmu a lepili podľa nich svojich bôžikov, pretože ich pokladali za bohov. Časovo to všetko súhlasí. Spomeňme si na Saharu! Tam na skalách v Tasili vyobrazili pravekí umelci bytosti v skafandroch. V hermetických prilbách! A vedľa - neúmerne vyhúknutú bytosť s roztiahnutými rukami, rohatou prilbou a chvostom!
Daľ rozprával a mával rukami, ba dokonca si stal do pózy, ktorá predstavovala zvláštnu postavu z fresiek v Tasili.
K stanu vedúceho vykopávok, vedľa ktorého sa rozhovor odohrával, postupne prichádzali študenti brigádnického oddielu a žiačky, Tanine kamarátky. Všetci chceli vidieť nález a vypočuť si, čo sa o ňom hovorí.
- Ako to súvisí s našimi vykopávkami? - zamračil sa Galaktion Alexandrovič.
- Bezprostredne! - vzbĺkol Daľka. - Našli sme tu sošku s takými istými okuliarmi, ako majú "dogu" v Japonsku. A v Japonsku našli vedľa "dogu" sochárske vyobrazenie saharského "veľkého marťanského boha". A hľa, ja som našiel... kópiu marťanského robota z fresiek v Tasili.
- Kde si ju našiel? - začudovane, ale so skrytou radosťou sa spýtala Eľga.
- Na Veľkonočnom ostrove.
Odpoveďou bol všeobecný smiech. Dokonca aj Galaktion Alexandrovič sa usmial. Lenže Daľku to vôbec nezmiatlo.
- Vôbec netreba ísť na Veľkonočný ostrov, stačí mať odtiaľ fotografie. Len pozrite! - A z tajného vrecka vetrovky vybral náprsnú tašku, poriadne napchatú fotografiami a výstrižkami. - Pokochajte sa! Tu je "veľký marťanský boh" a tu jeho japonská sochárska kópia. A tu, aha, tá istá kópia, ale už s prepracovanými detailami: hermetickou prilbou, štrbinovými okuliarmi a špirálovitým ornamentom.
- Prečo špiralovitým? - spýtala sa Taňa.
- To je veľmi jednoduché, - blahosklonne odpovedal dievčaťu Daľ. - Ak hľadáme symbol, ktorý by bol zrozumiteľný každej rozumnej bytosti, nech by žila kdekoľvek vo vesmíre, je to špirála.
- Prečo špirála? - dobiedzala Taňa ďalej.
- Juj, ty! Čo, nechápeš? - stratil trpezlivosť Daľka. - Nuž predsa preto, že galaxie špiralovitej formy pozorujú všetky civilizácie kozmu.
- A Veľkonočný ostrov? - pripomenulo dievča.

- Prosím, nech sa páči! - Daľka vybral z náprsnej tašky roztvorenú reprodukciu fresky v Tasili z knihy Henriho Lota a vedľa nej položil fotografiu obrázka zo skaly na Veľkonočnom ostrove, ktorú vytiahol z osobitného vrecúška.
- Výborne! - ozvali sa hlasy.
Galaktion Alexandrovič letmo pozrel na fotografiu a pokrčil plecami.
Eľga mu pozerala do tváre s úctivou spýtavosťou.
Taňa prechádzala rozosmiatym pohľadom z Daľku na obrázky a opačne.
Galaktion Alexandrovič zdvihol ruku:
- Podľa môjho názoru nemožno miešať dohromady vedecké výskumy a ich prísne metódy s unáhlenými uzávermi na základe obrázkov.
- Prečo pokladáš za vedeckejší predpoklad, že predkovia Ainov žili tu a potom sa rozišli na východ a na západ, a nechceš vziať do úvahy množstvo stôp, ktoré zanechali na Zemi kedysi dávno bytosti z inej planéty?
- Pretože také stopy neexistujú.
- Ako to, že nie? V prísne vedeckej oblasti, o ktorej si hovoril, tieto stopy ešte nikto neskúmal. Možno azda nebrať do úvahy povesti dávnych národov Južnej Ameriky, Mezopotámie, Indie, Japonska! Všade sa hovorí jedno a to isté - deti neba zostúpili na Zem z inej hviezdy, pomohli ľuďom, naučili ich písmo, roľníctvo, remeslá. Potom odleteli a sľúbili, že sa vrátia. V Južnej Amerike to dokonca viedlo k tragédii podrobenia Indiánov španielskymi conquistadormi. Aztékovia, Mayovia a Inkovia ich pokladali za dobrodincov ľudstva, ktorí sa vrátili z neba, za synov Quetzalcoatla alebo Kon-Tikiho.
- Čo sú to za rozprávky! Mierni svoju fantáziu, Daľ! Podľa mojej mienky je to všetko nezmysel.
- Nahrádzaš argumenty mienkou!
- Mienka zaváži viac ako neviemaké argumenty, ak je založená na jednoznačných vedeckých uzáveroch. Veda nepotrebuje výmyselníkov.
- Predkladám fakty, a nie výplody fantázie. V Južnej Amerike existujú nielen povesti, rozprávky, ako vravíš ty. Dodnes sa tam zachovala dávnoveká Brána Slnka s nepozemským kalendárom, ktorý má dvesto deväťdesiat dní v roku! Nemožno zabudnúť na pyramídu chrámu Nápisov v Palenque, na mohylu s náhrobnou doskou, do ktorej je vysekaný obraz rakety v priereze. A v nej - človek.
- Rituálne vyobrazenie kukurice, pod ktorou človek rozmýšľa o nesmrteľnosti.
- Ibaže ten človek je pochovaný v sargofágu, ktorý je bohvie prečo urobený v tvare rakety! A nefritová maska jeho tváre tiež veľa hovorí!
- Čo hovorí? - spýtala sa Taňa a rozžiareným pohľadom prechádzala z jedného diskutéra na druhého.
- Nos sa mu začína povyše obočia. Takú rasu my nepoznáme. Možno v krvi pochovaného dávnovekého Maya bola primiešaná inoplanetárna krv.
- Skutočne mal pravdu Saltykov-Ščedrin, keď vravel, že ničím neobmedzená fantázia vytvára zdanlivú skutočnosť.
- Akáže zdanlivá? Skutočnosť nás núti predstaviť si na Zemi bytosti z inej planéty, a nie naopak.
- Nikto mi nikdy nedokáže, že hostia z kozmu prebývali na Zemi, pretože smrteľná bytosť nemá možnosť prekonať medzihviezdnu vzdialenosť stoviek a tisícov svetelných rokov. A planéty slnečnej sústavy podľa najnovších údajov bohužiaľ nie sú osídlené, - podráždene zakončil Galaktion Alexandrovič.
Lenže Daľka sa nevzdával:
- Tebe nestačia stopy, ktoré sú na Zemi? A v kozme?
- Akosi som ešte nepočul o stopách v kozme.
- A zatiaľ práve tam nám museli hostia z iných svetov zanechať po sebe pamiatku. A možno aj zanechali.
- Prečo? - spýtala sa Taňa.
Eľga vyčítavo pozrela na ňu a pokrútila hlavou. Ale dievča vyslovilo otázku, ktorú mali na jazyku všetci zhromaždení.
- Výborne! Odpoviem! - zápalisto riekol Daľka.
- So zvedavosťou si vypočujeme, - ironicky poznamenal Galaktion Alexandrovič. - Len nezabudni, že máš službu v kuchyni.

Ktosi sa zachichotal.
- Odvtedy, ako bola vypustená prvá sovietska umelá družica Zeme, - potriasol Daľka vlasatou hlavou a pokračoval, - vznikla nová veda - sledovanie obežníc. Zložitý komplex astronomických, radioastronomických, elektrónkových počítacích zariadení, komputerov. Vysvitlo, že blízky kozmos brázdi množstvo telies. Takmer o každom sa dá povedať, kedy a kto ho vypustil. Ale iba takmer... Sú také družice Zeme, ktoré nevypustili ani v ZSSR ani v USA.
- Zvyčajné výzvedné družice, - zimomrivo pokrčila plecami Eľga, zacítiac stepný vetrík. - Vari sa na Západe priznajú, že ich vypustili? Smiešne!
- Logika je zbraňou vedy! - pripojil sa Galaktion Alexandrovič a súhlasne pozrel na svoju pomocníčku. Tá sklopila oči, zrozpačitela. Veď ona len chcela podpichnúť Daľku.
- Hej, ale medzi neurčenými družicami je prinajmenšom jedna, ako píše doktor vied Chicagskej univerzity, odborník na sledovanie družíc Francúz Jacques Vallet, - nedal sa Daľka, - je prinajmenšom jedna, ktorá sa pohybuje v smere proti rotácii Zeme.
- No a čo? - naivne sa spýtala Taňa.
- Vypustiť takú družicu je omnoho zložitejšie ako vypustiť obyčajnú. Rotácia Zeme zvyčajne pomáha dosiahnuť prvú kozmickú rýchlosť. No ak prekáža, je potrebné vynaložiť omnoho viac energie...
- Nuž teda tak, - prerušil ho Galaktion Alexandrovič. - Našli sme veľmi cenné sošky. Lenže to nám ešte nedáva právo mávať rukami v kozme. A Čierny Princ je iba zablúdený meteor.
- Čierny Princ! - začudovala sa Eľga a zdvihla tenké obočie.
- Hej. Tak volajú tento predmet na Západe, - nedbanlivo vysvetlil Galaktion Alexandrovič.
- My sme si zvykli, že archeológovia kopú v zemi, - opäť sa ozval Daľka. - To preto, že ľudia na povrchu svojej planéty žijú v prachu, prášia, dvíhajú prach. - A ukázal rukou do stepi, kde sa na ceste dvíhal stĺp prachu a ťahal sa za nákladiakom ako pomaly klesajúci závoj. - Ale príde deň, a archeológovia začnú hľadať nielen v pôde, ale aj v kozme, spravia z archeológie KOZMICKÚ vedu.
- A my poletíme k Čiernemu Princovi! - šťastným hlasom skríkla Taňa.
Všetci sa rozosmiali.
Lenže kozmos je kozmos a kuchyňa je kuchyňa. Bolo treba čistiť zemiaky. Taňa s dievčatami sa ponúkli, že Daľkovi pomôžu.
Daľka šikovne vykrajoval zo zemiakov útvary guľovitého tvaru (bez ohľadu na odpad!) a so zaujatím rozprával o záhadných kamenných guliach, veľkých ako mnohoposchodový dom, ktoré sú rozosiate po lesoch a močiaroch Kostariky ako na hviezdnej mape, zanechanej prišelcami.
Pri varení kaše ako druhého chodu Petrov mladší spomínal dávnoveké letisko v púšti Nazca, kde sa zachovali kamenné štartovacie a pristávacie pásy, ktoré tu zanechali hostia z kozmu. Na dotvrdenie svojich myšlienok hádzal do kotla jednu hrsť soli za druhou na znamenie toho, že inoplanetárne bytosti boli na Zemi veľa ráz.
Kaša bola príšerne presolená. Jesť toto "kozmické" jedlo bolo ťažké, ale veselé.
Zmätený Daľ večer hľadal Eľgu, ale zbytočne, dievčina ani len nevyšla zo stanu.
Na nebi žiarili šibalské hviezdy. Vietor hnal odkiaľsi prach.
Celú noc sa Daľkovi snívalo o Čiernom Princovi.

Druhá kapitola / ČIERNY PRINC

Stovky miliónov ľudí na celom svete sa schádzali, aby si vo Všesvetovej televízii pozreli vzrušujúcu udalosť - výskum Čierneho Princa.
Priatelia Galaktiona Alexandroviča sa zišli uňho v byte.
Teraz bol už profesorom, členom-korešpondentom Akadémie vied ZSSR. Jeho pomocníčka Eľga Sergejevna, kandidátka historických vied, sa nedávno vrátila z letnej archeologickej výpravy, ktorú už niekoľko rokov aj viedla (čo tajne trochu dráždilo profesora, ktorý by bol radšej videl Eľgu stále pri sebe).
S pomocou Tane, ktorá prišla k sestre pred začiatkom prednášok na Tomskej univerzite, Eľga Sergejevna šikovne prestierala na stôl, štrngajúc starodávnymi striebornými príbormi (iné prestieranie

profesor neuznával).
Daľka smutne pozeral na jej nádhernú hlavu s gréckym uzlom vlasov na zátylku. Prišiel do Akademického mestečka po praxi na veľkej sibírskej stavbe, kde bol v súvislosti s jedným zo svojich nespočetných projektov. Plány na roztápanie sibírskej večne zamrznutej pôdy, alebo systém všesibírskeho energetického okruhu veterných zariadení, ktoré by mohli nahradiť hydrocentrálu, alebo nejaký ďalší nemenej grandiózny projekt mu nedovolili včas skončiť polytechnický inštitút, čo vyvolávalo zdržanlivý nesúhlas staršieho brata.
Profesorský byt Galaktiona Alexandroviča pôsobil studeno a neútulné, hoci v ňom bolo nemálo cenných zbierok. No lebky a kosti, aj keď to boli vedecké poklady, predsa len nepridávali na kráse obytným miestnostiam. Lenže Galaktion Alexandrovič si príliš vážil archeológiu na to, aby sa zriekol preňho neoceniteľných exponátov, a Eľga Sergejevna sama dopĺňala jeho zbierky. Tani a Daľkovi sa také prostredie veľmi páčilo.
Najkrajšou ozdobou bytu bol nádherný televízor. Na jeho obrovskej obrazovke, veľkej skoro ako filmové plátno, bolo vidieť hviezdne nebo, prenášané priamo z kozmu.
Do začiatku vysielania zostávalo zopár minút.
- Nechápem, ako možno v takej chvíli jesť! - Taňa odtisla tanier.
Daľ po očku pozrel na ňu. Ako sa len zmenila! Kam sa podelo to "volavčie mláďa"? Hádam aj na koni vie jazdiť ako sestra. Eľga Sergejevna bola preňho, tak ako prv, vzorom dokonalosti.

Galaktion Alexandrovič ani čo by riadil všetko, čo sa zjavilo na obrazovke, presvedčivo povedal:
- Pozor! Hneď sa presvedčíme, že je to len zblúdený meteor.
Hlásateľov hlas však Galaktiona Alexandroviča nepodporil:
„Na obrazovke vidíte záhadný objekt, nazvaný Čierny Princ. Bohužiaľ, krúti sa okolo svojej vodorovnej osi, a preto jeho forma ako keby unikala našim očiam. Dávame slovo nášmu kozmonautovi Krutogorovovi, ktorý teraz vidí objekt zo svojej lode. Prosím, Georgij Petrovič."
„Na pohľad pripomína disk," ozval sa trošku zachrípnutý bas. "Pravdaže, bolo možné vypustiť aj disk. Dávam teleskopický objektív na telekameru. Aký je obraz?"
"Teraz je teleso viditeľnejšie. Bohužiaľ, prevracia sa."
Na obrazovke sa pomaly prevracal disk, zo slnečnej strany sivý a z tieňovej čierny. Pripomínal sploštený posúch.
- To nie je tvar úlomku! - zvolal Daľ. - Akýže je to zblúdený meteor? V prírode také telesá nebývajú.
- Prečo by nie? - namietol Galaktion Alexandrovič. - Vyskytujú sa dokonca aj ideálne gule. Povedzme planéty.
- Tie získavali tvar v plynnom stave.
- Nemožno vedieť. Jednotný názor neexistuje.
- Tichšie, hneď povedia, - zašepkala Taňa.
"Moja loď sa blíži k Čiernemu Princovi. Je čierny iba z tieňovej strany. Povrch ako keby bol rozožraný zrnkami piesku. Asi kozmický prach..."
- Ak to nie je maskovanie, - poznamenal Galaktion Alexandrovič.
Eľga káravo pozrela naňho prižmúrenými očami.
- Mením svoj názor, - vyhlásil profesor. - Očividne to nie je prirodzený výtvor, ale umelý, z čias studenej vojny v kozme.
- Vždy som myslela na výzvednú družicu, - prikývla Eľga Sergejevna.
- Je celkom možné, že ju zámerne vypustili proti smeru rotácie Zeme, aby ju bolo ťažšie objaviť a zneškodniť.
„A teraz," ozval sa chripľavý bas z obrazovky, „aj vy dobre vidíte, že je to kovový disk. Teraz je odo mňa vzdialený asi na sto metrov. Pokúsim sa skočiť k nemu. Skafander mám na sebe, telekameru beriem so sebou, aby všetci diváci mohli byť so mnou vnútri."
"Georgij Petrovič, hovoríš "vnútri". Myslíš, že je tam príklop a že je pre teba otvorený?" spýtal sa hlásateľ.
"Príklop, či nie, akýsi otvor tu je. A predstavte si, zdá sa, že je otvorený."

- Samozrejme, - povedal Galaktion Alexandrovič. - Akože ináč by ich prístroje mohli pozorovať Zem? Príklop musí byť otvorený.
- Naozaj skočí? A ak sa odtrhne, odletí do nekonečnej priepasti? - znepokojila sa Taňa.
Kozmonaut ani čo by ju chcel potešiť, povedal:
„Som tu spoľahlivo priviazaný lankom, čímsi ako Ariadninou niťou. Úplne ako v starovekom mýte. Ak skočím a netrafím, po lanku sa pritiahnem nazad."
- Ako by som chcel byť tam! - vzdychol Daľka. - Hej, musia sa zaobísť bez teba, - predstieral súcit Galaktion Alexandrovič.
„Pozor! Pokúšam sa skočiť," upozornil kozmonaut.
Na obrazovke sa rozkrútili hviezdy a zlievali sa do svetlých kruhov.
"Prepáčte, prosím, dostal som vlastnú rotáciu," vysvetlil kozmonaut. "Nešikovnosť."
Hviezdy na obrazovke vystriedal najprv obrovský hrb, potom belavé more, miestami zakrútené do špirál.
- To sa dostala do objektívu Zem, - vysvetlil Galaktion Alexandrovič. - Vrstva oblakov, cyklóny...
Kozmonaut si poradil s vlastnou rotáciou a v objektíve sa znovu zjavili hviezdy. Časť obrazovky zakryl rýchlo narastajúci disk. Disk sa pomaly obracal a na chvíľu ukázal kruh, čo sa černel uprostred neho.
"Trochu som minul cieľ," oznámil kozmonaut. "Držím sa na lanku kúsok bokom od disku. Hneď k nemu priplávam, priblížim sa... pomocou raketovej pištole."
Na obrazovke sa na okamih ukázala hlaveň raketovej pištole, ktorú kozmonaut ukázal divákom, skôr ako ju použil. Potom sa disk za stáleho obracania začal približovať.
"Hotovo. Teraz sa ho dotknem rukou. Klop! Udrel som sa. Pripútal som sa. Zle vidieť? Je to príliš blízko. Hneď nastavím kameru. Ležím na povrchu, ak to možno nazvať ležaním. Som ako mucha na povale. Bojím sa odraziť. Opatrne leziem. Povrch je drsný, ako keby náročky tak urobený.
- Veď som hovoril, - presvedčivo poznamenal Galaktion Alexandrovič. - Maskovanie.
- A čo vnútri? - spýtala sa Taňa.
"Hneď sa pozrieme, čo je vnútri," pokračoval kozmonaut, akoby jej odpovedal. "Leziem k otvoru, zameriavam naň objektív. Vy by ste mali teraz vidieť lepšie ako ja."
Na obrazovke sa ťažko dalo rozoznať niečo okrem osvetleného striebristého okraja čierneho otvoru.
"Georgij Petrovič, mal by si zasvietiť dovnútra. Nič nerozoznáme," poprosil hlásateľ.
"Vykonám. Žiaľ, slnečné lúče sem nedopadajú. Tu na slnku som aj zabudol na lampášik. Zaujímalo by ma, kto sem túto haraburdu vypustil?"
Na obrazovke sa zjavila vnútorná dutina disku, ktorú kozmonaut osvetlil cez otvor.
"Teraz spolu vchádzame, milí televízni diváci, dovnútra Čierneho Princa."
- Oj, niekto na svete sa teraz cíti nesvoj, - poznamenala Eľga Sergejevna. - Teraz uvidíme filmové kamery a televízne prístroje zahraničnej výroby.
„Je to akési čudné! Neviem, ako vy na Zemi, no ja nič nevidím. Akosi je tu prázdno. Zbytočne som bral skrutkovacie kľúče. Nijaký prístroj. Počkajte! A toto tu vidíte? Čosi divné tu pláva v bezváhavom stave a o nič nie je prichytené. Akési ihlany a guľky. Akoby nejaké ozdoby."
"Ukáž nám to, Georgij Petrovič, pozrieme sa spolu s tebou."
„Sú tu dva také kusy. Ja ich teraz zviažem dohromady a vrátim sa na loď aj s korisťou. Nech na Zemi zistia, čo a ako."
- Akéže tu zisťovanie? - zívol Galaktion Alexandrovič a s pôžitkom si povystieral nohy. - Všetko je jasné. Pravé aparatúry boli po použití vyhodené do kozmu a namiesto nich zostali tieto napodobneniny, ktoré majú presvedčiť ľahkoverných, ako je náš Daľka, že práve to je inoplanetárna aparatúra.
- To je veľmi dôvtipné, - poznamenala Eľga Sergejevna. - Lenže zatiaľ nepotvrdené výskumom. - Chcela sa zastať Daľku.
Daľka na ňu vďačne pozrel. Odvrátila sa. Prečo je voči všetkým smelý, iba k nej nie?
Na obrazovke bolo ešte nejaký čas vidieť zvláštne teleso, potom sa opäť zjavili hviezdy, Zem zakrytá oblakmi, a na jej pozadí striebristá loď kozmonauta, do ktorej sa vracal, opatrne vyťahujúc udržiavacie lanko.
"Disk je vyfotografovaný zo všetkých strán," končil reportáž Krutogorov. "Zobral som vzorku kovu, z ktorého je urobený."

„A tak, milí televízni diváci na celom svete, zúčastnili ste sa spolu s nami na rozriešení záhady nášho kozmického storočia a akoby ste pomáhali Georgijovi Petrovičovi tým, že ste s ním pobudli vnútri takzvaného Čierneho Princa, nepochybne umelého kozmického telesa, ale predsa len najskôr pozemského pôvodu. Vlastne, nebudeme predbiehať udalosti. Vedci iste budú vedieť povedať, aký nález sa nám tam podarilo urobiť. Poďakujeme Georgijovi Petrovičovi Krutogorovovi za skvele vykonanú operáciu v kozme a za vzrušenie i pôžitok, ktorý nám poskytol. Teraz budeme netrpezlivo čakať šťastné pristátie jeho lode na našej rodnej Zemi. Do videnia, milí televízni diváci! Naše vysielanie z kozmu sa končí."
V tejto chvíli sa určite všade, na celom svete, ľudia nevedeli upokojiť ešte dlho po tom, ako zhasla televízna obrazovka.
- Poletím do Moskvy, - vyhlásil Daľ.
- Načo? - zamračil sa Galaktion.
- Zúčastniť sa na výskume.
- Ty sa uč! V Moskve bude mať kto určiť, čo za "atrapy" zostali vo výzvednej družici pre ľahkoverníkov.
- Nechcela by som, aby to bola výzvedná družica! - zvolala Taňa.
Daľka súhlasne pozrel na ňu.
Eľga Sergejevna zastávala úlohu domácej panej a navrhla, aby sa navečerali.
- Ale aká len bola vtedy skvelá tá kaša! - prefikane sa usmiala Taňa.
- Hej, kaša bola neobyčajne presolená, - potvrdil Galaktion Alexandrovič.

Tretia kapitola / NÁLEZ

Deň bol pochmúrny a chladný, ani čo by sa už končila jeseň. Prvé ranné vločky bolestivo rezali tvár. Elga a Galaktion Alexandrovič stáli vo vetre pred budovou letiska. Z čakajúcich iba ich dvoch pustili na letištnú plochu, aby sledovali vykladanie lietadla.
- Eľga Sergejevna, - precíteným hlasom ju vyprevádzal Galaktion Alexandrovič, - nepoznám druhého takého pedantného a presného človeka, ako ste vy. Myslím, že neurobím chybu, ak vám zverím nález. To, že ho po uzáveroch vojenských expertov odovzdali na výskum nám, je prejavom najväčšej dôvery nášmu vedeckému stredisku, uznaním jeho univerzálnosti.
- A vám osobne, GalaktionAlexandrovič, - dodala Eľga.
- O mne treba hovoriť až na poslednom mieste, - skromne odpovedal Galaktion Alexandrovič.
Lietadlo rolovalo k letisku. V ústrety mu išli pohyblivé schodíky. Keď prirazili k dvierkam, tie sa otvorili a Eľga šikovne vybehla po stupienkoch. V ústrety jej zostupoval kapitán lietadla.
Zaviedol dievčinu k batožinovému otvoru. Sem už prišla nákladná elektrokára a za ňou známy Eľgin Sergejevnin staručký moskvičko - krytý voz, jej dávny sprievodca na stepných expedíciách, svedok mnohých radostí i neúspechov.
Galaktion Alexandrovič netrpezlivo stál pri batožinovom otvore, nervózny, že Eľga Sergejevna je dlho preč. Bez nej sa vždy cítil nesvoj.
Zjavila sa spolu s kapitánom lietadla a predstavila ho profesorovi.
- Prepravili sme stotisíce ton všelijakého tovaru, - povedal letec, - no takýto náklad sme veru ešte nemali. Dopravili sme ho v úplnom poriadku, ako krištáľ vo vate. Prosím, aby ste mi podpísali zvláštnu listinu. Odovzdávam z rúk do rúk.
- Prosím vás, opatrnejšie, - znepokojovala sa Eľga. Letiskoví robotníci sa aj tak usilovali.
Opatrne preniesli dve debničky s nápismi: "Opatrne" a "Hore" a starostlivo ich uložili do krytého nákladiačika. Moskvičko zastal vedľa elektrokáry.
- Vôbec nie sú ťažké, - povedal na rozlúčku fúzatý robotník, ktorému pomáhal mládenec v ušianke. - Možno aj ich rozlúštenie bude pre vás ľahké ako pierko.
- Kajčie, - uistila Eľga Sergejevna s úsmevom. Vyliezla do nákladiaka k debničkám a Galaktion Alexandrovič si sadol do kabíny k šoférovi.
Debničky preniesli do laboratória profesora Petrova. Eľga ich sama pomáhala otvárať, pričom

neprestávala vyzývať k opatrnosti. Skončilo sa to tým, že si poranila prst o klinec a Taňa jej ho obviazala.
Od toho večera, ako sa Čierny Princ zjavil na obrazovke, prešli iba tri dni a Daľ s Taňou nestihli odcestovať. Preto Daľku využili v laboratóriu ako pomocnú pracovnú silu a Taňa bola nadšenou diváčkou.
Zvláštne zariadenie z kužeľov, kociek a gúľ, na ktoré iba nedávno so zatajeným dychom pozeral celý svet, vybrali teraz z tých najobyčajnejších pozemských stružlín. Nejaká dobrá duša v Moskve nimi nešetrila.
- Koľko špiny! - vzdychla Eľga Sergejevna, čistiac objekt od suchých stružlín.
Taňa sa už pribrala sestre pomáhať, ale tá roztiahla ruky ako kvočka krídla a chránila svoj poklad.
Vtedy sa Taňa pustila zametať dlážku.
- Gaľka, dovoľ mi, aby som sa zúčastnil na tvojich výskumoch, kým neodcestujem, - poprosil Daľka, osloviac brata detským menom; kedysi pred mnohými rokmi ich volali Gaľka a Daľka.
- Nie, - odsekol Galaktion Alexandrovič. - To nie je zábava pre milovníkov nevídaností. Je to vážna vedecká úloha a ja vediem stredisko, ktoré uznali za schopné vyplniť ju.
- Ale ja ťa veľmi prosím, - naliehal Daľ.
- Prestaň, prosím ťa, - zvraštil tvár profesor, ani čo by ho zuby boleli. - Eľga Sergejevna, - obrátil sa na pomocníčku, - dnes je už neskoro. Prosím vás, vezmite si kľúče od laboratória k sebe. Pracovať začneme zajtra. Ako vieme, ráno je múdrejšie večera.
Urazený Daľ sa rozhodol konať na vlastnú päsť.
Po ceste domov nahovoril Taňu, aby vybrala kľúč od laboratória z kabelky, ktorú jej sestra dala niesť. Oni si ešte dnes večer, skôr ako ostatní, obzrú to čudo. A profesor nech si hromadí múdrosť na ráno.
Dievčina hneď súhlasila. Nemalú úlohu zohralo to, že návrh vyslovil Daľ.
Tani sa bez ťažkostí podarilo vyplniť chúlostivú úlohu.
Eľga Sergejevna ako dokonalý vedec bola roztržitá a vôbec si od sestry kabelku s kľúčom nevzala.
Taňa potajomky zavolala Daľkovi a dohovorila si s ním "schôdzku pod hodinami".
Na dohodnuté miesto prišla presne a hneď sa aj vybrali k budovám vedeckého strediska.
Archeológia je veda mierová, teda vedecké stredisko nestrážila nijaká ozbrojená stráž. Pravda, vo vestibule vždy sedela vrátnička. Dnes mala službu stará, veľmi silná žena so šedivejúcimi fúzikmi.
Prekvapene privítala mladých ľudí, čo len prednedávnom odtiaľto odišli so samotným profesorom Galaktionom Alexandrovičom a "Oľgou Sergejevnou".
- Nebodaj sa začnú vyzvedať už teraz? - čudovala sa starena.
- Akože sa tu dá vydržať! - veľavýznamne povedal Daľka.
- Vidno, že nemôžete vydržať, pribehli ste skôr ako starší. Kamže vás mám pustiť? Nemám kam. Kľúč od laboratória si vzali Oľga Sergejevna so sebou.
- Ale babka, aká ste! - zaprosila Taňa. - Vonku je tak chladno.
- Hej, počasie je presne podľa predpovede alebo podľa stareckého odhadu. Mne to chrbát už dávno zvestoval. Kam vás teda pustím? Hádam do profesorovej pracovne. Kľúč od nej vždy visí na doske. Ale musíte mi sľúbiť, že tam budete ticho sedieť a čakať starších.
Ťažko sa prevaľujúc z boka na bok, viedla ich po chodbe okolo zasľúbených dverí laboratória.
Taňa s Daľom na seba pozerali a ledva zdržiavali, smiech.
Profesor Petrov volal svoju pracovňu "starožitníctvom". Inokedy by možno Daľku aj zaujímali predmety, čo ležali pod sklom vitrín, ale teraz sa ledva ovládol, načúvajúc vzďaľujúce sa kroky vrátničky. Potom sa vystrčil z pootvorených dverí a dal Tani znamenie.
Po špičkách prebehli chodbou.
- Ale čo ak som nevzala správny kľúč? - zašepkala Taňa. - Na krúžku boli ešte ďalšie dva.
No dvere laboratória sa otvorili. Všetko bolo ako pred hodinou, keď všetci spolu s Daľkom a Taňou odtiaľto odchádzali. Stružliny, zmetené na kopu, zostali na tom istom mieste, čudá - na stole.
Daľ sa vrhol k nim.
- Opatrne! - vystríhala Taňa Eľginým hlasom a prižmúrila oči presne ako staršia sestra.
Daľka sa až strhol od prekvapenia. Potom mávol rukou. Ohmatával zvláštnu aparatúru, usiloval sa zistiť,

či je to kov, drevo alebo umelá hmota. No nič nezistil.
- Divné, - poznamenal a dodal: - Tak to aj má byť, ak sú to inoplanetárne bytosti.
- Joj, aké nádherné! - zašepkala Taňa už vlastným hlasom.
- Geometria! To je fakt. Všetci čakali od inoplanéťanov odvodeninu Pytagorovej vety, no tu je celá hŕba stereometrie. Či to nie je prejav myslenia? Akože by nie! Nie pre nič za nič poznali geometrické útvary.
- Kto?
- Juj, ty! Prirodzene, inplanéťania!
- A čo tie útvary znamenajú?
- Experti prišli k uzáveru, že nemajú nijaký vzťah k tomu, čo sa dá merať, pozorovať, snímať, vylučovať alebo vysielať cez rádio, - skrátka, pokladajú útvary iba za symboly. Dovnútra útvarov neprenikali, to nechali archeológom. Teraz ich bude profesor Petrov píliť alebo ktovie čo ešte... On už všetko rozhodol. Preňho neexistujú záhady.
- A pre teba?
- Toto nie je úloha "mat dvoma ťahmi", ba ani šachové cvičenie. Ale čo sa trasieš? Bojíš sa?
- Nie. Je tu chladno.
- Nič zvláštne. Je jeseň. Vonku onedlho napadne sneh, ale začiatok vykurovacieho obdobia ešte nenadišiel. Nariadenie!
- Aké sú pekné! - nadchýnala sa Taňa a rukami hladkala geometrické útvary. - Kto ich urobil? Možno im je tiež chladno? - A pokúšala sa dlaňami zohriať kocku, ktorá sa jej zapáčila.
- Stoj! Stoj! - chripľavo zvolal Daľka. - Alebo sa mi to marí? Len ju zohrievaj, zohrievaj!
- Budem na ňu dýchať. Môžem? - A Taňa začala zahrievať kocku dychom.
Daľka uprel zrak na stenu kocky, kde ani čo by sa ukazovali akési tiene, ibaže bledé ako inovať na skle za mrazivého dňa.
- Ej, Tanička, drž sa! Zdá sa, že my dvaja... - Ani len nemohol dohovoriť.
Pustili sa vo dvojici zahrievať kocku, dýchali na ňu s takým zaujatím, že si ani nevšimli, ako sa pobozkali. Daľka vybehol z laboratória ako obarený a letel po chodbe. Tani sa točila hlava. Daľka má asi rovnaké pocity, myslela si. Beda! Ukázalo sa, že on utekal za dozorkyňou po zápalky. Taňa sa urazene odvrátila k oknu.
- Hej, volavčie mláďa! - zvolal na ňu Daľka. - Poď, pozeraj na túto kocku: keď niečo uvidíš - krič!
Daľ pálil zápalky jednu za druhou a zahrieval kocku, ktorá ho zblížila s Taňou.
- Vidím, - vytisla zo seba zrazu Taňa hlasom prišikrteným od vzrušenia.
- Čo vidíš?
- Človeka.
- Ako to, človeka? Čo to vymýšľaš? Tu máš, zapaľuj zápalky, sám sa pokochám.
Dievčina si poslušne vymenila miesto s Daľkom.
Či preto, že ona zahrievala kocku zápalkami starostlivejšie, alebo že sa už stihla zahriať na potrebnú teplotu, v laboratóriu sa ozval tichý, prerývaný, ale zreteľný zvuk.
Daľka sa poobzeral a zbadal na susednom stole dávnovekú masku, akú kedysi robili Sibírčania pre druhé pochovanie nebožtíka (jeho pozostatky prenášali z lesa, kde odpočíval na strome, do rodovej hrobky). Daľovi sa zdalo, že maska mu čosi hovorí...
V skutočnosti "prehovoril" aparát z kociek a kužeľov. Zvuk bol stále zreteľnejší, rytmicky sa opakoval a na stene kocky sa čoraz jasnejšie črtal obraz... človeka! A vtom vrazili do laboratória Galaktion Alexandrovič a Eľga Sergejevna, zadúšajúci sa od hnevu a bežania.
- Čo tu robíte?
- Čo je to za neporiadok!
Tani vypadli zápalky z rúk a zmätene zaľapotala:
- Čo sme robili? Nič... Čestné slovo, bozkávali sme sa, nič viac...
- A toto? - skríkol Galaktion Alexandrovič a ukázal na obhorené zápalky a začmudenú kocku.
- Bozkávali? Vybrali ste si výborný čas a miesto na bozky! - precedila cez zuby Eľga a pohŕdavo pozrela na Daľku. (On sa opovažoval písať jej bláznivé listy! A ona si ich ešte odkladala!)
- Prosím o prepáčenie, - chrapľavým, náhle sklesnutým hlasom (práve tým pripomínal kozmonauta

Krutogorova) riekol Daľka. - Prosím o prepáčenie. Toto je dômyselná vec. Len sa pozrite sem na túto obrazovôčku na kocke. O nič horšia ako televízna. Daj mi svoj výborný plynový zapaľovač, Gaľ.
- Nemáš čo kaziť objekt, - cúvol Galaktion Alexandrovič.
- Nie kaziť, ale skúmať. Neboj sa, neoľutuješ. Veď je to pokus v tvojom laboaratóriu. Ty si sa predsa chystal nielen zohrievať, ale aj rezať. Napíšeš správu. Článok do "Statí".
Galaktion Alexandrovič rozčúlene pokrčil plecami, vybral zapaľovač, ale skôr než ho dal bratovi, zapálil si neodmysliteľnú fajku, ktorá mu podľa jeho názoru pridávala na kráse. Usiloval sa ovládnuť, ako sa na solídneho vedca patrí, ale nemohol vydržať na mieste, prechádzal sa okolo stola s objektom a zlostne vypúšťal oblaky dymu. Daľ priblížil plameň k tajomnej kocke, ktorú spolu s Taňou zahrievali.
Profesor sa prudko zvrtol odo dverí k stolu a zvolal:
- Veľ-ko-le-pé!
Nič nemohlo Eľgu Sergejevnu tak prekvapiť ako toto uznanie vždy neotrasiteľného šéfa. Ale zle ho poznala!
- Veľkolepý dôkaz môjho tvrdenia!
- Čo si uvidel, Gaľ? - zaujímal sa Daľka.
- My-sti-fi-káciu. Nezrozumiteľnú a hlúpu mystifikáciu, ktorú nelenili pripraviť tí, čo sa rozhodli pomýliť celý svet.
- Čo, podľa teba Čierny Princ nie je výtvor rozumu?
- Naopak. Nepochybný výtvor rozumu, ale iba POZEMSKÉHO. A to sa aj pousilujem dokázať najdetailnejším výskumom.
- Si taký presvedčený, že pozemského?
- Nepochybne, pretože veda zatiaľ nemá nijaké dôvody predpokladať, že rozum existuje aj niekde inde mimo Zeme.
Daľ zvesil ruku a s nemou výčitkou pozeral na brata, ktorý sebaisto dymil z fajky a prorokoval nezvratné pravdy.
Eľga Sergejevna, vychovaná v uctievaní autorít, medzi ktoré patril aj profesor Petrov, oddane naňho hľadela a usilovala sa, aby si to Daľka všimol.
Taňa sa odvrátila. Zrazu jej bolo tak trpko, až sa bála, aby sa nerozplakala.

Štvrtá kapitola / MYSTIFIKÁCIA

Keď sa bratia neskoro v noci vrátili domov, Galaktion Alexandrovič, zlostne bafkajúc z fajky, chodil po pracovni a hrešil Daľku:
- Nielenže si ľahkomyseľný a tvrdohlavý, čím jedine si môžem vysvetliť tvoj nezmyselný výčin s kľúčom a zápalkami, ale na dôvažok nemáš ani najmenšiu politickú prezieravosť. Nechceš vidieť spružiny politického života na Západe.
- Akéže tam spružiny, - uškrnul sa Daľka. - Toto sú zložitejšie mechanizmy. Mali by sa na to pozrieť naši odborníci na polovodiče.
- Predovšetkým sa pozrieme my, archeológovia. Archeológia dnes zahŕňa v sebe všetky vedy! Správne si spomenul polovodiče. V dnešných časoch sa už dá skonštruovať zariadenie, ktoré vydáva zvuky a obrázky na základe miestneho zahrievania. Je smutné, že zahraničné výsledky v tejto oblasti zasa použili na mylnú informáciu.
- A tebe sa nezdá, Gaľ, že prístroj so zahrievateľnou kockou je niečo ako fonetický slovník? Že každému obrázku musí zodpovedať zvuk neznámeho jazyka?
- Zatiaľ sme počuli jeden prerušovaný piskot a videli jeden obrázok. Pritom nie obrázok nejakej neznámej bytosti, ale človeka. Mystifikátorom treba vytknúť predovšetkým nedostatok fantázie. Či nemohli namiesto banálneho človiečika nakresliť nejakú obludu?
- Ja si stále myslím, že treba nájsť také prepínanie, aby sa zjavil iný zvuk a iný, jemu zodpovedajúci obrázok.
- Už som mal príležitosť hovoriť ti o fantázii a zdanlivej skutočnosti.
- Ale ja predsa len... - začal Daľ, no rozhnevaný Galaktion Alexandrovič vyhlásil, že napokon už je čas

spať, a odišiel do svojej izby.

Ráno sa Galaktion Alexandrovič čudoval, že Daľka sa nebral s ním do laboratória. Profesor zašiel za Eľgou Sergejevnou, ktorá bývala v susednom dome, aby sa spolu s ňou vybral do vedeckého strediska. Kľúč od laboratória mala ona.
Rozpačitá Taňa vybehla na chvíľku do predsiene, kde v kabáte a s klobúkom v ruke čakal Galaktion Alexandrovič. Rozlúčila sa s ním, pretože dnes odchádzala do Tomska, a ospravedlnila sa za včerajšok. Veľmi rada by sa bola spýtala na Daľku, ale sa veru neodvážila.

Daľ odišiel z domu skôr ako brat a vybral sa rovno do Kybernetického strediska k akademikovi Leonidovi Sergejevičovi Pescovovi.
Leonid Sergejevič Pescov bol skvelý človek, vedec nového typu. Ešte nie starý, urastený, vysoký, športový typ, výborný tenista a šachista, úžasný znalec krásnej literatúry - tak sa o ňom hovorilo. Ako šestnásťročný šiel na univerzitu, v dvadsiatke sa stal kandidátom vied a ako dvadsaťosemročný bol zvolený za akademika. Dnes už mal množstvo vedeckých cien a vyznamenaní.
Akademik Pescov bol prostý a prístupný. Nebolo vôbec ťažké dostať sa k nemu do pracovne. Nemal tajomníka ani strážnika. Dobrosrdečne vyšiel v ústrety Daľkovi, od ktorého bol takmer o hlavu vyšší.
- Petrov? Petrovovcov je na svete veľa. Hádam len nie brat nášho profesora Galaktiona Alexandroviča Petrova?
- Brat, - usmial sa Daľ, - podľa zákona úplného protikladu.
- Úplného protikladu? - zopakoval akademik a usádzal hosťa. - To už je zaujímavé. Tiež archeológ? Historik?
- Zatiaľ ešte stále študent - tomský polytechnik.
- Tomský polytechnický? Skvelá vysoká škola! Vyhňa vynikajúcich ľudí, predovšetkým v oblasti kybernetiky a matematiky.
- Nuž, práve kvôli kybernetike som k vám prišiel.
- Budúci odbor? - skúmavo pozrel Pescov.
- Vôbec nie. Sám ešte neviem, čo budem budovať. Túžim prerábať Zem. Chystám útok na vrstvu večne zmrznutej zeme.
- Výborne. Čiže v globálnom meradle? No ako s tým súvisí kybernetika?
- Chcel som sa spýtať, Leonid Sergejevič, či možno zostrojiť taký kybernetický slovník, ktorý by vyslovoval slovo a na obrazovke reprodukoval jeho význam?
- Prečo nie? Možno. Ibaže načo?
- To je druhá vec. Povedzme nato, aby to pomýlilo celý svet. Vymyslieť neznámy jazyk a zobraziť jeho slová na obrazovke elektronického slovníka. Alebo... ak taký slovník existuje, môže váš kybernetický stroj preložiť do ruštiny rozprávanie, ktoré hovorí cudzí stroj v cudzom jazyku?
- Akosi vás nechápem, milý globálny prerábateľ. Vo všeobecnosti sú strojové preklady možné, ale...
- Prirodzene viete, že vám sem poslali atrapy, čo našli v Čiernom Princovi, kde boli ponechané kvôli falošnej informácii.
- Nuž, povedzme.
- Včera sa mi náhodou podarilo zistiť, že falošná informácia zašla tak ďaleko, že mystifikátori, ako vraví môj brat, profesor Petrov, neurobili kartónové, ale kybernetické modely, dokonca hovoriace a ukazujúce obrázky.
- Zaujímavé. Je to veľmi čerstvá záležitosť, ale... niečo mi pripomína. Prednedávnom som mal možnosť vidieť fotografie dnešného "neandertálca", zachyteného na film v severnej Kalifornii, takzvaného big foot - po rusky "veľkonohého". Má stúpaj dvakrát väčšiu ako normálny človek. Číslo osemdesiat! Odborníkom z Hollywoodu položili otázku: možno urobiť kombinované zábery tak, aby na filme vznikla bytosť vysoká dva a pol metra, taká praveká deva v srsti, ktorá kráča po lese ľahkou kolísavou chôdzou rýchlejšie ako olympijskí bežci? Hollywoodski odborníci odpovedali, že taký filmový trik sa urobiť dá... za dva milióny dolárov. Celkom dobré, nie? No a čo? Američanov, vrátane mnohých vedcov, to úplne uspokojilo. Usúdili, že sa nenájde šialenec (alebo biznismen), ktorý by sa rozhodol

premrhať takú kopu peňazí, len aby urobil filmový trik pre ľahkú mystifikáciu. Aj vy ste spomenuli mystifikáciu...
- To nie ja. To brat Galaktion.
- Je pochybné, že by niekomu, dokonca aj generálom v Pentagóne, zišlo na um vyhadzovať peniaze v danom prípade priam "do vzduchoprázdna", len aby pošteklili zvedavosť tých, čo sa v kozme dostanú k ťažko prístupnému prístroju.
- Aj ja si tak myslím. Práve preto som prišiel k vám. Zoberte kozmický nález od archeológov k sebe, Leonid Sergejevič! Veď vaša kybernetika môže všetko!
Akademik sa usmial prefikaným chlapčenským úsmevom, zopäl ruky a začal krútiť palcami.
- Pravdaže, kybernetika môže veľa, na rozdiel od tých, čo ju ovládajú. Stroj môže hrať šach. Ovládateť stroja tiež, ale nie lepšie ako stroj. Stroj môže skladať hudbu. Počuli ste už niekedy niečo?
- Nepáči sa mi. Je to čosi stredoveké.
- Celkom jednoduché, chcete povedať. Nuž, veď to záleží od programu. Čo do stroja vložíš, to aj po čisto matematickom kombinovaní zaznie. Môžem predniesť verše. Vytvoril ich nedávno „ten náš" (podľa našich pokynov) :

Prvá zeleň vypučala predčasne,
V stonky šťava vlievala sa bohate,
Vzduch zaváňal namoknutou kôrou,
Jar sa kdesi prechádzala horou.

Akademik vstal, prešiel sa k oknu a späť.
- Aké je to? Viem, viem. Poviete, že je v tom viac informácií ako poetických citov. Súhlasím s vami. Myslím, že ja, ovládatel stroja, píšem lepšie verše, najmä pre krásne dámy, ak sa znovu nadchnem. Stáva sa. Jedno také moje nadchnutie sa zle skončilo. Kybernetika zlyhala. Na staré kolená som sa zaľúbil do mladej ženy, ktorá písala divadelné hry. Pamätáte sa na Čechova? Ako znalcovi vedeckých kruhov doniesla mi novú drámu z vedeckého života. A ja som hru vzal a dal som ju na analýzu svojmu elektronickému počítaču, tomu istému, ktorý za štyridsaťosem hodín rozlúštil písmo Mayov. A dal som mu dohromady len zoznam účinkujúcich osôb. Myslel som si, bohvie, či sa dovtípi, potvora (to ako počítač!), aký bude sujet, akí budú hrdinovia? A čo myslíte? Presne ukázal, kto bude dobrý, kto zlý, kedy docent oklame študentku, kedy sa do toho zamieša šľachetný profesor a všetko sa skončí šťastne. Iste chápete, že pre mňa sa to šťastne neskončilo. A tak som stále slobodný. Sú prípady, keď stroje majú väčšie možnosti ako ich ovládatelia. Tak aj teraz... Nijako sa nemôžem miešať do archeologických záležitostí. Vedecká etika! Nepodlieha matematickej analýze. No stroj by veru nerozmýšľal...
- A ak sa na vás Galaktion obráti?
- To bude čosi iné. Ako ste to vraveli? Prvému zvuku zodpovedal obrázok človeka?
- Niečo ako človiečik, - potvrdil Daľ.
- Myslím, že to nebol človek, aj keď sa mu podobal. A zvuk označoval celkom iné slovo.
- Ale aké?
- Napríklad Faeňan.
- Faeňan? - žasol Daľka, podozrievajúc akademika z ďalšieho huncútskeho žartu. Ale ten hovoril úplne vážne:
- Vraj kedysi bola taká planéta. Pred miliónom rokov, ba možno ešte dávnejšie. Na mieste jej dráhy zostali dnes v podobe súvislého prstenca asteroidy, drobné kozmické telesá úlomkovitého tvaru. Niektorí ich pokladajú za úlomky zaniknutej planéty. Vždy ma zaujímala otázka tejto katastrofy. Aby bolo možné vysvetliť všetky jej zvláštnosti, predovšetkým to, prečo úlomky planéty zostali na jej pôvodnej dráhe a nerozleteli sa, ako by sa predpokladalo pri výbuchu alebo zrážke s iným telesom, bolo treba pripustiť možnosť výbuchu vodného obalu planéty. Ináč, sú fyzici, ktorí to na rozdiel od svojich kolegov nepripúšťajú. No pripúšťal to dokonca aj taký velikán ako Niels Bohr. [Niels Bohr (1885) - dánsky fyzik, r. 1922 odmenený Nobelovou cenou - pozn. red.] Lenže ak tak mohlo byť, dôjdeme k nejakému uzáveru iba vtedy, ak pripustíme zásah ROZUMU (alebo nerozumu!). Slovom, nemožno vylúčiť rozvoj

civilizácie na Faene a jej zánik v jadrovej katastrofe, zvanej vojna. Matematicky, ak vezmeme teóriu pravdepodobnosti, je to možné. Zrejme nie všetky civilizácie vo vesmíre sú schopné prekročiť jadrový prah rozvoja. A vtedy zjavenie sa umelej družice - faeňanského prístroja, zvaného u nás Čierny Princ - pri Zemi, s posolstvom pre nás, pozemšťanov, nemôže skutočného vedca prekvapiť.
- Potom ako môžete pokojne sedieť, keď sa prístroj Faeňanov, ako ste povedali, nachádza vedľa vás?
Akademik roztiahol ruky a usmial sa.
- Slabí sme my, ľudia, opantaní sieťou konvencií.
- Ale ak sa na vás brat predsa obráti? Dosiahnem to.
- Nuž, potom to bude skutočná práca. Ale nie ľahká. Budeme mať čo robiť aj my kybernetici, aj lingvisti. Preložiť abstraktné pojmy, ktovie ako zobrazené na obrazovke vášho „kybernetického slovníka", ako ste ho vy nazvali, bude zo všetkého najťažšie. Lingvisti sa možno vzdajú, ale my, matematici, veru nie. Hoci aj my máme pred čím kapitulovať.
- Predčím?
- Aby sa dal rozlúštiť obrázok v porovnaní so zvukmi, treba tieto zvuky počuť. No naše stroje sú síce gramotné, vidiace, ale zatiaľ hluché. Ešte ich len začíname učiť používať sluch, prijímať informácie sluchom. Lenže vám, lepšie povedané nám všetkým, ak dobre rozumiem, vec súri.
- Čiže je potrebný nadšenec, ktorý prepožičia svoj sluch stroju, aby sa spolu s ním, či skôr s jeho pomocou naučil cudzí jazyk a potom vypočul a preložil ľuďom inoplanetárne posolstvo.
- V tomto teda máte pravdu, Dal Alexandrovič. Taký človek je potrebný. Keby som bol mladší a nie taký preťažený...
- Ja som mladší. A nie som taký preťažený. Akademik pozorne pozeral na vlasatého mládenca, ani čo by odhadoval jeho cenu.
- A čo inštitút?
- Preruším štúdium na jeden, na dva roky... Zazvonil telefón.
Pescov zdvihol slúchadlo. Daľka už chcel vyskočiť, ale akademik ho pohybom ruky usadil:
- Áno, Galaktion Alexandrovič, dobrý deň! Som rád, že vás počujem, čakal som váš telefonát. Prečo? Akože vám to povedať. I keď sú možnosti vášho strediska obrovské a všestranné, predsa len všetci horíme nedočkavosťou, aby sme sa dostali k vášmu pokladu... Samozrejme, samozrejme, môžete s nami rátať. Celá naša elektronika sa zapojí. A nielen technika... Dobre, prídem k vám.
Pescov sa zvrátil v kresle:
- No, milý Daľ Alexandrovič, váš brat je predovšetkým vedec. Vy si vybavujte prerušenie štúdia. Ja napíšem odporúčanie. Koľko času budete na to potrebovať? Nezabúdajte, že u nás kybernetikov sa čas nepočíta na týždne ani na dni, ale na hodiny a minúty, no častejšie na sekundy.
- Len zájdem na stanicu odprevadiť jedno dievča. Ona vezme do Tomska aj moju žiadosť.
- Dievča? To je dobre. No a ja pôjdem k archeológom. Priznám sa, som nedočkavý.
Keď sa Galaktion Alexandrovič dozvedel, že mladší brat sa nemieni vrátiť na inštitút, bol celý bez seba od rozčúlenia.
A keď vysvitlo, že Dal sa rozhodol s pomocou kybernetikov naučiť sa jazyk Faeňanov (aká nevídaná ľahkomyseľnosť, zdanie skutočnosti), profesor sa na brata jednoducho nahneval. Intuitívne v ňom vycítil protivníka, ktorý sa opovažuje stáť mu v ceste k ortodoxnej vede a nahrádzať ju špekulatívnymi senzáciami!
Daľ statočne zniesol hubovú polievku, ale pevne zotrval na svojom názore. Akademika Pescova a jeho Faeňanov nevyzradil.
Brat v hneve dokonca odmietol bratovi pohostinstvo. Keď sa o tom dozvedel Leonid Sergejevič, ktorému sa Daľka zapáčil, navrhol mu, aby býval uňho. Lenže Galaktion Alexandrovič sa spamätal a nepripustil taký škandál. Príliš vysoko si cenil slušnosť.
Sám sa uspokojil tým, že jazyk Faeňanov je jazykom mystifikátorov, ktorí ho vložili do nezmyselného zariadenia v kozme. Aj on bol svojím spôsobom človek presvedčený a zásadový.

Piata kapitola / SVADOBNÝ DAR

- Nie Ob, ale sibírsky Amazon! - povedal akademik Pescov a chytal sa vesiel. - Niet v Európe takých riek, ako sú veľké sibírske! To iste o nich Gogoľ povedal: máloktorý vták doletí do prostriedka, krídla mu ustanú. A keď plavec prepláva takúto šíravu - to je hrdinský čin dospelosti!
Daľka, tiež pri veslách, sa obzrel cez plece: breh bol skoro na samom obzore.
- Ešte kúsok ďalej, a nebola by to rieka, ale more, - povedala z kormy Taňa, akoby uhádla jeho myšlienky.
Leonid Sergejevič ju so smiechom nazval kormidelníkom-dozorcom, ktorý na šťastie veslárov hodil bič do vody. Potom po zbojnícky zaujúkal a spolu s Daľkom sa zapreli do vesiel. Čln sa proti prúdu rýchlo vzdaloval od brehu. Bol ozdobený kvetmi a cédrovými vetvičkami, ktoré doniesli zo samoty v tajge rodičia Galaktiona Alexandroviča a Eľgy Sergejevny. Tí sedeli v druhom člne, v "člne predkov", ako ho označil ten istý Pescov. Čln riadila pomocou kormového vesla babka Anisja, ktorá neuznávala kormidlo. Už nerobila vrátničku u profesora Petrova, odišla do dôchodku, no zachovala si oddanosť k „Oľge Sergejevne". Sama sa označovala za majsterku v príprave pelmeňov a pri jej nohách stála obrovská prenosná ľadnička o obsahu dobrých dvoch vedier s mrazenými pelmeňmi, ktoré podľa jej receptu pripravovali všetci hromadne dva dni.
Jej vnuk Vaňa Krutych sedel pri kormidle tretieho člna, kde si posadali vedeckí spolupracovníci z archeologického a kybernetického strediska.
Galaktion Alexandrovič a Eľga Sergejevna, ako sa na mladomanželov v taký deň patrilo, sedeli vedľa seba v prvom člne na prednej lavičke a pozerali na vzďaľujúci sa mestský breh.
Aby mohli "počúvať rieku", zriekli sa tentoraz motorových člnov. Nijaký hukot - slávnostné ticho! Zvuky, čo donášala voda, a plieskanie vesiel iba zdôrazňovali čujné ticho.
Taňa pricestovala na sestrinu svadbu hneď po skončení univerzity. Pozerala do napätej Daľkovej tváre. Ako sa zmenil: pery pevne zovreté, oči akési prenikavé, obočie len len že sa mu nezrástlo. Pozerá na ňu, ale či ju vidí? Mala pravdu. Daľ pozeral na Taňu, ale videl Eľgu. Vyčítavý pohľad dievčiny ho vrátil do skutočnosti. Hľa, Taňka je chlapík, stihla skončiť univerzitu - je mladá historička! No on veru zostal trčať vo štvrtom ročníku polytechniky. Povedzme, že nie podaromnici... Akú to však malo cenu?
S pomocou kybernetiky začal si osvojovať mŕtvy jazyk, ktorý nemohol byť vymyslený zo žartu alebo zlého úmyslu, nech si hovorí Galaktion, čo chce. A Eľge prvej zašepkal Daľ zvláštne slová, ktoré sa naučil ešte v prvých mesiacoch, a ukázal jej, ako znie v druhom prístroji dlhé rozprávanie v tomto zvučnom a ťažkom jazyku. Sám ho Daľka nezvládne! Keby tak Eľga chcela...
Daľkov plán bol jednoduchý. Chcel sa spolu s Eľgou bifľovať neznáme slovíčka, byť stále s ňou a rozprávať sa ich "tajným jazykom".
Lenže Eľga mu nie bez zlomyseľnosti pripomenula božteky a Taňu. To bolo nespravodlivé! Pobozkal ju iba raz, aj to náhodou! Daľ vzbĺkol, no Eľga chladne vyhlásila, že nemôže slúžiť protivedeckým cieľom, nech by vyzerali akokoľvek pekne. Galaktion Alexandrovič si už vytvoril určitý názor na atrapy z kozmu a ona si vybrala cestu vo vede popri ňom.
Vysvitlo, že nielen vo vede! Dokonca aj v živote! Daľ teda zle pochopil veľavýznamne pohľady jej prižmúrených očí!
Ale nielen Daľ, nik na svete netušil o skrytom tajomstve hrdej Eľgy, nevedel o jej slzách a trápení. Po "zrade" Daľku, ktorý jej písal bláznivé listy a pritom sa bozkával s Taňou, sa Eľga rozhodla, že sa mu kruto odplatí. Stále čakala. Lenže Daľ, ako usúdila, sa tváril, ani keby sa nebolo nič zvláštneho stalo! Zaujal ho jazyk Faeňanov a chcel dokonca aj Eľgu nahovoriť, aby sa ho učila. A ona čakala od neho niečo celkom iné!
A tak sa veru nekajal a nepovedal Eľge to najdôležitejšie. K očividnej pozornosti, ktorou Eľga zahŕňala svojho šéfa - profesora Petrova - sa staval Daľ zdanlivo celkom ľahostajne. To mu Eľga nevedela odpustiť. Uzavretá a hrdá, nosila to všetko hlboko v sebe, no potom zrazu súhlasila, že sa vydá za Galaktiona Alexandroviča.
Žiarlivosť ju zaslepila, donútila ju odhodlať sa na nenapraviteľný čin. Nepoznala život! Nevedela, že žiarlivosť ešte nikdy nikomu nepriniesla šťastie.
Keď sa Daľ dozvedel o Eľginom rozhodnutí, otvoril oči a zavrel dušu, uzavrel sa a celý sa pohrúžil do mŕtveho jazyka, "quasiesperanta" (vymysleného, ale nie medzinárodného!), ako ho nazval Galaktion

Alexandrovič. Iba akademik Pescov pozorne sledoval Daľkovo úsilie, a dokonca poznal niekoľko faeňanských viet. Daľ mu rovno z hlasu čudesného aparátu prekladal rozprávanie, zapísané pre pozemšťanov.
Pescov, milovník všelijakých prekvapení, pristal na šibalský Daľkov nápad a vesloval teraz spolu s ním na svadobnom člne.
Za nimi sa kĺzal "čln predkov". V ňom sedeli pri veslách: otec Galaktiona Alexandroviča, prorektor Tomského polytechnického inštitútu Alexander Anisimovič Petrov, nestarnúci panovačný silák s vyholenou hlavou a živými očami, ktorý vynikal nezlomnou vôľou staršieho a energiou mladšieho syna, a otec Eľgy Sergejevny - Sergej Borisovič Vedenec, redaktor novín "Červená zástava", v porovnaní s prorektorom človek mierny, ktorý však vedel všetko vidieť z nečakanej strany. Mal neobyčajne hustú hrivu a trochu krivý dlhý nos. Ich ženy sedeli vedľa: detská lekárka Agnija Jelisejevna Petrovová, statná starnúca krásavica s unavenou tvárou, a Raisa Afanasievna Vedencová, nervózna silná dáma, ktorá kedysi pracovala u muža v redakcii, no potom vychovávala tri dcéry a teraz túžila po vnukoch.
Napokon doplávali k nízkemu brehu. Bližšie pri vode rástli kríky, ďalej bolo vidieť brezový háj. Tam medzi priezračnými bielymi kmeňmi sa mala konať svadobná hostina.
Vaňa a Daľ schytili za držadlá prenosnú chladničku, za nimi sa z nohy na nohu prevaľovala babka Anisja a lamentovala:
- Prečo nekráčate stejnako? Šecky pelmene mi akurát vysypete!
V brezine už horela vatra; rozložili ju pozvaní hostia, úctyhodní učení ľudia, ktorí prišli skôr.
Babka Anisja vatru neuznala: na tej kotol nezovrie. No rozhorieť sa nechcela. Netrpezlivá mládež navrhovala naliať do nej trochu benzínu, ale motorový čln dávno odišiel a benzínu na šťastie nebolo.
Eľga, zvyknutá na život v poli, mohla by vo chvíli všetko napraviť, lenže jej ako neveste nedovolili nič robiť, nuž sa len útrpne mraštila. Galaktion Alexandrovič žiarlivo sledoval výraz jej tváre a bol nespokojný, že sa hnevá.
Napokon babka Anisja s Taninou a Daľovou pomocou predsa vatru zväčšila. V kotli už začínala vrieť voda.
Všetci sa pousádzali na tráve okolo rozprestretého obrusa. Pre mnohých bolo nezvyčajné a nepohodlné sedieť na zemi, ale práve tí sa najviac smiali a ubezpečovali, že sa im sedí úžasne.
Napokon voda v kotle skutočne zovrela a babka Anisja do nej obratne púšťala mrazené pelmene, ktorých plnka sa nepripravuje v mäsových mlynčekoch, ale seká sekáčikmi v korýtkach. Hovädziny a bravčoviny bolo narovnako, baraniny o tretinu menej. A ešte muškátový orech a všakové korenie podľa starorodičovských receptov.
Kým pelmene stúpali nahor, muži naplnili kalíšky a zdvihli ich na zdravie mladomanželov. Prvý raz zakričali:
- Trpké osladiť!
Eľga hľadela do zeme a vôbec nemala chuť podvoliť sa starej obyčaji. Ale musela ustúpiť.
Zo všetkých najhlasnejšie kričal "trpké osladiť" Daľka. Všimla si to. A Taňa tiež...
Potom Taňa do úmoru roznášala všetkým taniere s pariacimi sa pelmeňmi, ktoré babka Anisja so šepkaním vyberala z kotla dierkovanou naberačkou.
- Dovolíte, ešte porciu!
- Chcete kečup? Alebo so smotánkou?
- Hej, babka Anisja! To je majsterka! Dobre, že som si jazyk nezhltol!
Pelmene sa patrilo jesť nie do sýtosti, ale na prasknutie. Keď sa pokúšali zaspievať, babka Anisja dala Tani znamenie, že treba urobiť prestávku.
- Nech sa trochu usadia, - povedala, mysliac tým pelmene v žalúdkoch.
Tu povstal Daľka.
- Každý daroval mladomanželom, čo mohol, - začal. - Aj mne sa patrí predložiť svadobný dar.
- Načo ho sem vláčiť? - spýtal sa Galaktion Alexandrovič. - Stačí aj doma...
- Môj dar nemá váhu, aj keď možno zaváži neobyčajne mnoho.
- Hádanky? - spýtal sa Vaňa Krutych.
- Dovoľte mi, aby som novomanželom, ktorých spája nielen manželstvo, ale i spoločná vedecká práca,

odovzdal ako dar ruský preklad posolstva inoplanetárnych bytostí, ktoré zanechali v ďalekej minulosti ľuďom v kozmickom aparáte Čierny Princ.
- To už nie sú hádanky, ale žarty, - zamračil sa Galaktion Alexandrovič.
- Počúvajte, - poradil všetkým akademik Pescov. Hostia prestali štrngať vidličkami a lyžičkami a pripravili sa na zábavný žart.
Ale Daľ bol vážny. Ináč, práve to sa predsa pri žarte vyžaduje.
- Kozmický aparát zanechali v kozme pred viac ako desaťtisíc rokmi Marťania, ktorí predtým poslali na Zem Misiu rozumu, - oznámil.
- Na zdravie Marťanov! - zvolal Vaňa Krutych a zdvihol pohárik.
Zapstkali naňho.
- Misiu rozumu viedol Marťan menom Inko Tichý. Na Zemi ho pomenovali Quetzalcoatl a potom Kon-Tiki.
- Teda viete, toto už nie je ani vtipné! - zadúšal sa od rozčúlenia Galaktion Alexandrovič.
Eľga žmúrila oči na Daľku, ani čo by ho skúmala alebo odhadovala, čoho ešte je schopná jeho fantázia. Taňa počúvala s otvorenými ústami. Leonid Sergejevič poprosil o pelmene. Ostatní hostia tiež začali počúvať.
- Nech to, čo teraz oznamujem, stane sa prvým základným kameňom novej vedy, kozmickej archeológie, ktorá vznikla v laboratóriu profesora Petrova, kam dopravili aparáty nájdené v Čiernom Princovi!
- Kto ich tam zanechal a s akým úmyslom? Nebodaj Kon-Tiki? - zaujímal sa Vedenec.
- Nie, zrejme už nie Kon-Tiki. Čierneho Princa zanechali neskôr, aby dali správu o Misii rozumu na čele s Kon-Tikim v čase, keď Zem uchvátila Mesiac.
- Čím ďalej horšie, - vzdychol Galaktion Alexandrovič. - O akých Marťanoch možno vážne hovoriť, keď všetky návštevy automatických staníc i kozmonautov na Marse potvrdzujú, že na tejto vyschnutej a nehostinnej planéte niet nijakých rozumných bytostí ani ich stôp? Dokonca tam nie je ani kyslík na dýchanie. O akom uchvátení Mesiaca možno hovoriť, keď matematici dokázali, že nemohol byť uchvátený Zemou, lebo by sa s ňou nevyhnutne zrazil?
- Zrazil by sa, keby nezasiahol vysoký um! Na povrchu Mesiaca Marťania nechali vybuchnúť jadrové zariadenia strašnej sily. Ich reaktívna sila nedovolila Mesiacu padnúť na Zem, donútila ho prejsť na kruhovú dráhu.
- Aha ho, aha ho, aha! - zaiskril očami starý profesor Petrov. - Ako je to? Sám si si to vymyslel, alebo je to všetko tak zapísané v Čiernom Princovi?
- Prerozprávam vám teraz všetko, čo je zapísané v hovoriacom aparáte Čierneho Princa, všetko o nehodách marťanskej Misie rozumu, o Quetzalcoatlovi a Kon-Tikim.
- On naozaj preplával oceán na plti? - uštipačne sa vyzvedal jeden zo skeptikov.
- Áno, uskutočnil plavbu na plti, - potvrdil Daľka, - aby sa dostal k rakete, čo poňho priletela, lebo jeho raketa bola zničená počas vzniku Ánd a zániku Atlantídy.
- Koľká špekulácia! - zastonal Galaktion Alexandrovič.
- No i tak stojí za to vypočuť si svadobný dar do konca, - záhadne podotkol akademik Pescov.
Hostia stíchli. Daľ oduševnene začal rozprávať o neobyčajných dobrodružstvách Maranov na Zemi; Maranmi sa nazývali potomkovia Faeňanov.
Zakončil rozprávanie tým, ako sa Kon-Tiki stretol so svojou matkou na schodišti veľkolepého chrámu a kozmická loď Maranov napokon opustila Zem.
Chvíľu všetci mlčali. Potom sa Veďenec podľa novinárskej obyčaje začal vypytovať:
- A ako, odleteli a viac sa nevrátili?
- Zo všetkých známych stôp návštevy inoplanetárnych bytostí na Zemi najspoľahlivejšia je Čierny Princ s posolstvom, schovaným v ňom pre ľudí.
- Ale načo je to posolstvo? - dozvedal sa Vedenec.
- Rozprávaniu o Misii rozumu predchádza ešte jedno rozprávanie, o záhube Faeny.
- Faeny? A to je čo?
- Tak som preložil názov zničenej planéty, aby znel podobne ako náš zvyčajný názov Faeton.

- Faeton nikdy nejestvoval, - prudko namietol Galaktion Alexandrovič.
- Ktovie? - poznamenal akademik Pescov. - Veď asteroidy majú predsa tvar úlomkov.
- Prečo teda zostali všetky na kruhovej dráhe, keď planéta vybuchla? - zvýšil hlas Galaktion Alexandrovič, strácajúc sebaovládanie. - To je vylúčené!
- Pretože planéta nevybuchla, ale rozpadla sa v dôsledku výbuchu svojho vodného obalu, - odrazil námietky Daľ.
- To protirečí názoru fyzikov! Voda nevybuchuje!
- Kto sa opováži podpísať také tvrdenie? - spýtal sa akademik Pescov. - V každom prípade, veľký fyzik dvadsiateho storočia Niels Bohr nič také netvrdil. Známe je jeho vyjadrenie o možnosti výbuchu oceánov v dôsledku reťazovej reakcie, vyvolanej hĺbkovým výbuchom supersilného jadrového zariadenia.
- Pritom sa však odvolával na to, že väčšina fyzikov je iného názoru, - nevzdával sa Galaktion Alexandrovič.
- Správne, odvolával sa a dodal, že aj keby mali pravdu, jadrové zbrane treba zakázať.
- Nuž a čo? Hovoríte o jadrovej vojne Faeňanov, ako ste ich nazvali? - zamiešal sa Vedenec. - Neviem, či je to tak alebo nie z hľadiska fyziky, ktorá, pravdu povediac, sa časom mení, ale z hľadiska všeľudského, ktoré sa za stáročia nemení, musia ľudia takú možnosť vziať do úvahy.
- Veď kto je proti tomu? - povedal Galaktion Alexandrovič.
- Zdalo sa mi, že vy. Predsa je reč o tom, že treba bojovať za zákaz jadrových zbraní, ktoré, ako tu počujeme, môžu zahubiť nielen civilizáciu, ale aj planétu, na ktorej sa vyvinula.
- Na Západe tomu nik neuverí, - povedal Galaktion Alexandrovič.
- Ale mali by, - poznamenal Pescov, - ak už nie uveriť, tak pripustiť podobnú možnosť. Jadrové zbrane skutočne boli schopné zničiť planétu Faenu i všetkých, čo na nej žili.
- A všetci zahynuli? - zhrozene sa spýtala Taňa.
- Nie všetci. Hŕstka sa zachránila. Tí, čo práve boli v kozme: na Zemi a na kozmických staniciach pri Marse.
- Čiže, možno nepochádzam z opice? - potešila sa zrazu Taňa.
- Môžeme hovoriť iba: "vylúčené" alebo, ‚nie je vylúčené", - opatrne ju opravil akademik Pescov. - Ale aj tak je to vážne varovanie pre ľudí.
- Som za také varovanie! - vyhlásil Vedenec.
- Tá rozprávka je klamstvo, no niečo na nej je, - poznamenal prorektor Petrov.
Galaktion Alexandrovič sa chytil za hlavu. - Ako si si mohol vymyslieť celý tento galimatiáš? - vyrútil sa na brata. - A predniesť ho v takýto deň?
- Ja som len prerozprával obsah posolstva Čierneho Princa. Jeho aparáty po prvý raz zazneli v tvojom laboratóriu. Pamätáš sa na plynový zapaľovač?
- To sú predsa rozprávky! Otec dobre povedal! Nezmyselné rozprávky, vymyslené fantastami, čo neľutovali síl zakódovať ich do nemožného jazyka, ktorý sa môže učiť len hlupák! A tvorcovia týchto rozprávok ich potrebujú nie na to, aby varovali ľudstvo, ale aby odpútali jeho pozornosť.
- Rozprávky? Dobre, nech sú to teda rozprávky. Prvá z nich je o záhube Faeny, druhá o Misii rozumu. Ale existuje ešte tretia rozprávka.
- Ešte aj tretia? - zaujímal sa Vedenec.
- Hej. Rozprávka o bratoch. A nielen o bratoch Petrovovcoch, ktorí jedia pelmene na brehu Obu. Ale aj o bratoch po rozume (ak nie po krvi!), ktorých musí objaviť kozmická archeológia.
- Pripíjam na novú najuniverzalnejšiu vedu - kozmickú archeológiu, - vyhlásil akademik Pescov. - Veda skúma fakty. Nech teda zistí, čo sú fakty a čo rozprávky! [Sovietsky astronóm F.J. Zigeľ vyslovil hypotézu, že Mars, Mesiac a hypotetický Faeton tvorili kedysi trojplanétovú sústavu so spoločnou dráhou okolo Slnka. Katastrofa zmenila Faeton na asteroidy a narušila rovnováhu troch telies. Mars a Mesiac prešli na dráhy bližšie k Slnku a začali sa zohrievať. Pritom menší Mesiac úplne stratil atmosféru, Mars jej väčšiu časť. Potom prešiel Mesiac v nebezpečnej blízkosti Zeme a tá ho strhla k sebe.]

Druhá časť - HĽADANIE

Všetko vysoké a krásne v našom živote,
vede a umení je vytvorené rozumom
s pomocou fantázie a mnohé fantáziou
s pomocou rozumu.

N. J. Pirogov

Prvá kapitola / HVIEZDNA MÚMIA

Ani Taňa ani Eľga si počas celej dlhej cesty na Mars nevedeli zvyknúť na vzrušujúcu striebristú tmu za iluminátormi Hľadania; tak na návrh Daľa Petrova pomenovali Krutogorovovu kozmickú loď.
Cestujúci sa naučili používať topánky s magnetickými podošvami, aby sa nedvíhali od dlážky v kabíne a nevznášali sa bezmocne v povetrí. Taňa sa obávala, že v topánkach, prichytávajúcich sa o dlážku, sa jej chôdza podobá vykračovaniu volavky. Nemohla zabudnúť na urážlivú prezývku "volavčie mláďa", ktorá jej kedysi prischla.
Daľ si takmer vôbec nevšímal nielen Taňu, ale ani Eľgu; bol úplne zaujatý nastávajúcim stretnutím s Fobosom.
Družica Marsu sa mala vynoriť spoza obrovského hrbu planéty, ktorý zaberal teraz väčšiu časť iluminátora.
Veliteľ lode Krutogorov prvý zbadal a ukázal Galaktionovi Alexandrovičovi, vedúcemu výpravy, hviezdičku pri okraji disku planéty.
Tento disk bolo ešte pred niekoľkými dňami vidieť celý, s bielymi čiapkami na póloch, neúplný, z jednej strany zatemnený. Teraz sa už v iluminátore nezmenšoval.
- No čo ak je Fobos obývaný? - spýtala sa Taňa.
- Nezmysel! - zmraštil sa Galaktion Alexandrovič. - Bol som ochotný viesť archeologickú výpravu na Mars iba preto, lebo rovnako ako profesor Šklovskij som presvedčený o dávnom vymretí Marťanov. Na Marse budeme musieť datovať ich vyhynutie desiatky alebo stovky tisícročí, ak nie milión rokov dozadu.
- A Daľka sa nebude mať s kým rozprávať, - trošku posmešne riekla Taňa.
- Škoda! - pokrčil plecami Galaktion Alexandrovič. - Bol som nútený vyhovieť jeho naliehaniu, hoci, obávam sa... že prekladateľ, ktorý pozná iba mŕtvy jazyk dávnych obyvateľov Marsu, ale nie písomné pamiatky, ktoré ich mohli prežiť, nebude v archeologickej výprave práve najpotrebnejší. Čas na prípravu sme nepremárnili. Kozmickí archeológovia sa stali najvšestrannejšími odborníkmi, historikmi, lekármi, technikmi.
Čoskoro sa hviezdička, čo spolu s Fobosom tvorila dvojhviezdu, zmenila na jasne žiariaci prstenec, čímsi pripomínajúci Saturn. A ešte o nejaký čas dalo sa rozoznať, že má tvar obrovského kolesa s okrúhlym vencom v podobe kruhového prstenca a s valcovitými spicami, ktoré ho spájali s hlavou v strede, od ktorej sa do hviezdnej hmly ťahala striebristá niť.
- Je to typická orbitálna stanica, - chrapľavým basom poznamenal Krutogorov. - Do diaľky zrejme smeruje oranžéria, kde kedysi pestovali zeleninu pre obyvateľov stanice.
- A čo ak pestujú aj teraz? - spýtala sa Taňa. Krutogorov pokrútil hlavou.
- Zdá sa, že ešte kedysi dávno trafil stanicu meteor. Len pozrite na poškodenia.
Teraz si všetci všimli, že prstencový veniec nebol úplný. Časť z neho chýbala. Chýbali aj spice, ktoré mali zničenú časť spájať so stredom.
- Práve tak to muselo byť! - zvolal Dal. - Ked sa Faeňania sťahovali na Mars, zhodili predsa na jeho povrch zásoby kovu, a na to rozobrali časť stanice!
- Daľ! - zamiešal sa Galaktion Alexandrovič. - Rád by som ťa poprosil, aby si pamätal na podmienku, s ktorou si bol začlenený do výpravy - nemiešať vedu s rozprávkami. Zrejme máme do činenia s poškodením stanice meteorom, čo svedčí o jej veľmi dávnom jestvovaní, pretože podľa teórie pravdepodobnosti je taký priamy zásah mimoriadne zriedkavý.

- Mlčím, - povedal Daľka a ticho dodal: - Kým nepríde môj čas.
Eľga pozrela naňho prižmúrenými očami a Taňa súhlasne kývla hlavou.
Vtom Eľga upriamila pozornosť na divnú drobulinkú hviezdičku, ktorá akoby menila polohu uprostred ostatných hviezd.
- Možno je to ICH loď! - spozornela Taňa
Krutogorov opäť pokrútil hlavou. Stál pri hviezdnom stereoďalekohľade a videl to, čo ostatní ešte nevideli.
- Nie je to loď, - vzdychol, - ale tuším múmia.
- Múmia? - zbystrila pozornosť Eľga Sergejevna. Krutogorov uvoľnil miesto pri okulári najprv jej, potom aj Galaktionovi Alexandrovičovi a napokon Tani.
- Neuveriteľné! - zvolala Taňa. - Je ako živá! Ani keby bola zbadala našu loď a teraz k nej letí ako motýľ k svetlu!
Eľga zimomrivo pokrčila plecami.
- V kozme nik nežije, - poznamenal kozmonaut.
- Potom prečo letí rovno proti nám? - neustupovala Taňa.
Daľka nehybne stál pri iluminátore, ako keby veľmi dobre VEDEL, ČO si obzerajú jeho spoločníci.
Vysvitlo, že divná hviezdička je telo ženy s rozviatymi sivými vlasmi a s rukami roztiahnutými ako pri lete.
- Sama sa hodila do kozmu, - povedal Daľka Tani. - Je to Vladara Sirus, vojnový zločinec. Nezniesla samotu.
- Pre nás je to nález, ktorý treba preskúmať, - dokončil Galaktion Alexandrovič.
- Ako preskúmať? - spýtala sa Taňa.
- Tým sa bude zaoberať Eľga Sergejevna. Asi bude nutné múmiu otvoriť a určiť rozdiely medzi vnútornými orgánmi inoplanétnej bytosti a človeka.
Taňa sa zmŕštila. Galaktion Alexandrovič pokračoval:
- Podľa všetkého usudzujem, že obyvatelia kozmickej stanice mali tradíciu pochovávať umretých členov posádky v kozme. Nie je vylúčené, že budeme mať príležitosť stretnúť ďalšie múmie. Vyhadzovali mŕtvoly do kozmu a ony sa stávali večnými družicami stanice Fobos, ak to tak možno povedať.
- Myslím, že to tak nebolo, - namietol Daľ, ale zmĺkol, zachytiac odmietavý bratov posunok.
Pilot Rozmyslov opatrne nasmeroval Hľadanie k polozničenej stanici. Nemohli do nej prejsť cez vstupné komory, ktoré používali jej dávni obyvatelia, pretože loď nemohla priraziť k stanici pre nerovnaké rozmery stykových zariadení. Museli vyjsť v skafandroch do otvoreného kozmu.
- Každého vypustíme na lanku, - upokojil všetkých veliteľ lode.
Novopečení kozmonauti Galaktion Alexandrovič a Daľ spolu s Krutogorovom opustili výstupnú komoru lode. Eľga Sergejevna a Taňa zostali dnu a chystali sa na preskúmanie múmie, ktorú bolo treba najprv chytiť v kozme; to zverili Daľovi a Krutogorovovi.
Daľ si len horko-ťažko poradil s vlastnou rotáciou, zachytávajúc sa o lanko, potom sa obzrel v úsilí zazrieť múmiu. Ale uvidel hviezdy, ktoré akoby sa k nemu približovali.
Galaktion Alexandrovič s pomocou raketovej pištole rozhodne zamieril k stanici Fobos. No Daľ s Krutogorovom poletovali v kozme na natiahnutých lanách a čakali, kedy sa priblíži múmia. Elektronický prístroj stanovil, že sa pohybuje okolo stanice v pretiahnutej elipse. Ale vznikal dojem, že neznáma žena, ktorú si iba pred chvíľou obzerali cez stereoďalekohľad, vedome letí k nim. Pochopiteľný bol Tanin pocit, že živá žena z kozmu útočí na loď.
Dal nevedel premôcť nepríjemné zamrazenie, keď sa múmia blížila k nim, poletujúcim v kozme. To, že oni boli v skafandroch, a žena nijaký skafander nemala, pôsobilo neprirodzene. Bizarne vyzeralo, že žena s roztiahnutými rukami letela a krútila sa okolo vlastnej osi, ako keby tancovala uprostred hviezd.
- Posmrtný valčík, - ozval sa v Daľkovom helmofóne chripľavý hlas Krutogorova.
Daľka nemal chuť žartovať a neodpovedal mu.
Prišiel čas konať. Po niekoľkých neúspešných pokusoch chytiť múmiu sa im to nakoniec podarilo.
Vo vstupnej komore prijali drahocenný náklad Eľga Sergejevna a Taňa. Čakala ich neľahká robota.
- Aké má zrastené obočie! - podotkla Taňa. - Ktovie, kto bola?
- Rezať nebudeme - presvietime ju rontgenom, - rozhodla Eľga.

Daľka a Krutogorov sa cez tú istú komoru pobrali do kozmu, aby sa dostali na polozničenú stanicu.
- Čertvie, čo ju dolámalo, - rozmýšľal Krutogorov, obzerajúc si okrúhly veniec gigantického kolesa, z ktorého časť chýbala. - Akosi to nevyzerá na katastrofu. Je to starostlivo rozobrané. Ani jeden roztrhnutý plát.
- Rozmontovali ju oni sami, - ozval sa Daľka. - Tak sa hovorí v aparáte z Čierneho Princa.
- No, no! - zahundral Krutogorov.
A nevedno, čo vlastne chcel povedať.
Krutogorov bol najstarší z kozmonautov. Preslávil sa ešte počas Veľkej vlasteneckej vojny, keď na svojej stíhačke robil neuveriteľné hrdinské činy. Po víťazstve lietal ďalej, skúšal nové lietadlá, pomáhal konštruktérom vytvárať tie najodvážnejšie konštrukcie, ktoré on potom vo vzduchu zaťažoval nad všetky normy. Už ako Hrdina Sovietskeho zväzu sa stal kozmonautom. S podmanivou prostotou a humorom sa priznával, že musel zhodiť desať prebytočných kíl "generálskej" váhy, znížiť ju na osemdesiat. (Kvôli spravodlivosti treba poznamenať, že profesorovi Petrovovi pred odletom na Mars takúto požiadavku už nepredložili.) Aby sa generál Krutogorov naučil skákať z veže, musel sa najprv naučiť plávať. No prekonal všetky ťažkosti a teraz sa skvele orientoval dokonca aj v otvorenom kozme. Galaktion Alexandrovič a Daľka to mali omnoho ľahšie, opakovali jeho pohyby. Okrem toho, plávanie v kozme sa dnes pokladalo za obvyklú vec.
No pre každého, kto po prvý raz vychádzal do prázdnoty medzi hviezdy, bol to s ničím neporovnateľný pocit. Pravda, keď Daľ prekonal neveľkú vzdialenosť od lode k stanici Fobos, vyrovnal svoj pohyb v kozme s rotáciou obrovského kolesa a potom vošiel dnu do jeho venca, pocit náhle znovuzískanej zemskej príťažlivosti bol azda práve taký silný ako let v skafandri.
Krutogorov osvetlil lampášom chodbu. Svetlo sa odrážalo od leštených stien, od povaly, od dlážky, ktorá ako keby stúpala nahor, hoci nijaké stúpanie nebolo cítiť. Na stanici platili osobitné zákony, vyvolané vzájomným postavením venca, jeho rotáciou a odstredivou silou.
Krutogorov a Daľka kráčali pomaly, zdôrazňujúc každý krok, a iba silou vôle sa nútili do pohybu. Na konci chodby sa k nim priblížil kozmonaut, ktorý akoby zostupoval zvrchu. Bol to Galaktion Alexandrovič.
- Na stanici niet nikoho: živého ani mŕtveho. Ale je tu mnoho predmetov, ktoré sú pre archeológov zaujímavé. Teraz sa nebudeme ničoho dotýkať, vrátime sa na Hľadanie, aby sme sa zúčastnili na prieskume múmie.
Daľ neochotne opúšťal dávnovekú kozmickú stanicu Faeňanov a predstavoval si, ako tu kedysi žili hrdinovia rozprávania, ktoré sa on naučil skoro naspamäť a vnímal jeho postavy ako skutočne známych živých ľudí (práveže ľudí!).
Muži sa vrátili na loď, kde ich už čakali Eľga Sergejevna s Taňou a pilot Rozmyslov, kedysi skvelý futbalista, neskôr hlava najväčšej orbitálnej stanice Gagarin.
- Je to človek! - vyhlásila Eľga Sergejevna a ukázala na ľadovú múmiu, čo sa vznášala uprostred kabíny.
- Človek? - spýtal sa ešte raz Galaktion Alexandrovič. - Pozemská žena?
Eľga Sergejevna prikývla.
- Tušil som to! - nafúkane začal Galaktion Alexandrovič. - Teraz sa všetko dostáva na svoje miesto! Koniec rozprávok! - A obrátil sa k užasnutému Daľkovi. - Veru, veru! Koniec rozprávok! Uvoľňujú miesto novej vedeckej hypotéze, ktorú som nevyslovil, kým sa z nej nestala potvrdená teória. - A kývol na múmiu.
- Nič nechápem, - odpovedal Daľ.
- Nemám dôvod pochybovať o skúsenostiach Eľgy Sergejevny, vynikajúcej anatomičky, akou aj má byť skutočný archeológ. Ak ona vyriekla svoj súd: ČLOVEK - znamená to, že je to naozaj človek. Nijaká iná rozumná bytosť nemôže byť do všetkých podrobností, ak sa dá v takomto prípade toto slovo použiť, totožná s človekom. - A veľavýznamne pozrel na svojich spolupracovníkov.
- Možno to nie je celkom vedecké, ale ja túto neznámu ľutujem, - povedala Taňa.
- V danom prípade by bolo nanajvýš dôležité objasniť, kedy sem vlastne táto žena, kozmická výskumníčka, priletela zo Zeme. Áno, áno! Tu máte dôkaz o existencii dávnej civilizácie na Zemi, ktorá dosiahla prekvapivo vysokú úroveň. Vysvitá, že naši predkovia lietali nad Zemou, ba dokonca aj sem,

do kozmu, kde si stavali kozmické stanice. Je to nový pohľad na dejiny ľudskej kultúry. Vôbec sa nerozvíjala iba jedným smerom. Boli v nej poklesy, návrat k divosti, vyvolaný zrejme globálnymi kataklizmami. Navidomoči kedysi existoval v Tichom oceáne skvelý kontinent Mu, na ktorom ľudstvo dospelo k najvyšším výdobytkom kultúry. Všetky ďalšie strediská civilizácie na ostatných kontinentoch, vrátane Atlantídy, boli iba kolóniami mohutného sústredenia rozumu na kontinente Mu. Pochopiteľnými sa stávajú také záhady dejín, ako povedzme sedem miest Mohéndžo-Dáro (Kopec mŕtvych) v Pakistane, ktoré vznikli jedno po druhom na tom istom mieste. V najstaršom z nich bolo nevysvetliteľné, že nemalo chrámy a paláce, no zároveň malo priamočiare ulice s mnohoposchodovými domami, v ktorých každý byt mal vodovod a kanalizáciu. A pritom sú staré viac ako desaťtisíc rokov!
Zdá sa, že rozlúštenie kolónií kontinentu Mu je tu v kozme. Tento kontinent mal na lietajúcich kočoch (vimana) spojenie nielen so všetkými kontinentmi Zeme, ale aj s kozmickými stanicami, vytvorenými pri iných planétach! Vrátime sa na Zem, aby sme to oznámili vedeckému svetu!
- Nie je to priskoro? - zapochyboval Daľ. - Ak sme našli múmiu človeka v kozme, to ešte neznamená, že sem v dávnoveku lietali ľudia. Možno, že ľudia pochádzajú z tých, čo tu lietali a doleteli až na Zem...
- To je vylúčené, - prerušil ho Galaktion Alexandrovič.
- Prečo? - nevzdával sa Daľka.
- Pretože to protirečí Darwinovej teórii, ktorá patrí k základom nášho poznania. Človek sa vyvinul z pozemských primátov.
- Ale prečo nemožno Darwinovu teóriu rozšíriť, povedzme, aj na celú slnečnú sústavu?
- Pretože to protirečí vedeckým názorom, a teda je to nevedecké.
- A tvoj predpoklad o dávnych, ale zaniknutých ľudských civilizáciách je vedeckejší?
- Áno. To je nový vedecký objav a som rád, že dáva zmysel nášmu nebezpečnému letu. Kozmická múmia otvorí novú stránku pozemskej archeológie.
- Ale nás ešte čaká zostup na Mars, - pripomenul Daľ.
- Iba kvôli tomu, aby sme dokázali, že tam nie je, nebol a ani nemohol byť rozumný život, - uzavrel Galaktion Alexandrovič.
Kozmonauti úctivo hľadeli na profesora a so záujmom pokukovali na jeho mladšieho brata.
- Uvidíme, - povedal Daľ.

Druhá kapitola / KRIŠTÁĽOVÁ RAKVA

V predvečer odletu Hľadania z Fobosa na Mars letela Taňa a Daľ v skafandroch cez priezračnú rúru oranžérie. Pôda, na ktorej kedysi pestovali rastliny, dávno skamenela i so zvyškami stebielok. Taňa dôkladne zbierala toto „smetie", nedbajúc na nepokojného Dalku, ktorý ju stále súril a trápil sa, že je práve taká pedantná ako jej staršia sestra. Pre toto zdržanie museli dokonca použiť na rozbeh raketové pištole. Dal si prvý všimol, že predná časť oranžérie vyzerá akosi nezvyčajne.
Možno tu bol kedysi východ do kozmu, ale teraz ho uzatvárala priezračná kocka.
Daľ začal pomocou raketovej pištole brzdiť. Taňa ho nasledovala. Chytili sa jeden druhého, prevracali sa, vrážali do stien oranžérie a ešte nejaký čas leteli dopredu, zachytávajúc sa rukami o skamenené hriadky, aby sa zastavili.
Napokon vrazili do bočnej priezračnej steny a naraz vykríkli. Za stenou, v prázdnom priestranstve, viseli ako v rozprávke dva sargofágy. Ich vrchnáky boli priezračné a Taňa s Daľkom, keď sa pritisli prilbami k prepážke, mohli rozoznať múmie, čo v nich ležali.
- Treba to oznámiť Galaktionovi Alexandrovičovi, - zašepkala Taňa.
- Čo si tam šuškáte? - zaznel v helmofóne profesorov hlas. Zrejme pozorne sledoval každé slovo pútnikov v oranžérii.
- Objavili sme hrobku. Sú v nej dve rakvy.
- Opíš výzor sarkofágov.
- Rozmery majú ako obyčajná truhla, sú trochu hrubšie. A ležia v nich múmie ako živé. Ryšavobradý muž a...
- Nevídaná krásavica! - skočila mu do reči Taňa.

- To sú oni, ľudia z kontinentu Mu, - povedal profesor. - Bezo mňa nič nepodnikajte! My s Eľgou Sergejevnou a Georgijom Petrovičom letíme k vám.
- Pre každý prípad vezmite laser. Dvere nevidno. Neviem, ako išli dnu a von.
- Budete prekvapení, aká je to krásavica!
- Mňa zaujíma zasa bradáč. Neobyčajná tvár! Nos sa uňho začína povyše obočia. Nevdojak si spomenieš na hrobku dávnych Mayov v chráme Nápisov v Palenque. Nefritová maska a dve plastiky hláv nosočelových...
- Letíme k vám. Čakajte!
- Zvláštne. Ako to, že sú tam nosočeloví? - zaujímalo Krutogorova.
- Sám uvidíte.
- Ja som akási nesvoja, - priznala sa Taňa.
- Neboj sa, - povedal Daľ. - Počkaj, čo je to? Veď v kocke je vzduch!

- Ako si na to prišiel? - spýtal sa z diaľky Galaktion Alexandrovič.
- Podľa lomu svetla. Keď pozerám pod istým uhlom, hviezdy sa menia.
- Čiže hrobku niekto navštevoval, - usúdil Galaktion Alexandrovič. - Boli traja. Čakali, že ich prídu vymeniť z kontinentu Mu. Dvaja umreli a tretia ich pochovala. Iste ich navštevovala. Potom sa dozvedela o skaze kontinentu Mu, pochopila, že sa nikdy nevráti na Zem, stratila rozum...
Čoskoro Taňa a Daľ zazreli v diaľke zužujúcej sa oranžérie tri pohyblivé bodky. Zahaľoval ich obláčik dymu z raketových pištolí. Postavy sa z neho vynorili v tesnej blízkosti a prileteli k bočnej stene oranžérie.
- Aha, kde je cintorín ľudí Mu, - povedal profesor. - Dali ho na najvzdialenejšie miesto. Múmie sú skvelé. Budú ozdobou pozemských múzeí.
- Nevšimol si si nič známe? - spýtal sa Daľ.
- Daj pokoj so svojimi nefritovými maskami! Mimochodom, v hrobke Mayov tiež mohol byť pochovaný potomok ľudí Mu.
- Nie, nemyslím to. Všimni si, že okolo rakiev sú akési vecičky s kuželmi a ihlanmi. Nie sú te aparáty?
- Čo je na tom zvláštne? Ak ľudia Mu nechali na dráhe okolo Zeme Čierneho Princa, naplneného povesťami, prečo by nemohli nechať rozprávajúci aparát aj tu? Tvoja znalosť mŕtveho jazyka ľudí sa zíde.
- Toto sú iné aparáty.
- Tak čo? Začneme rezať? - spýtal sa Krutogorov a zameriaval prinesený prístroj na priezračnú stenu.
- Počkajte! - zvolal Daľka. - Vidím špirálu!
- No a čo? - chladno sa spýtal Galaktion Alexandrovič.
- U Faeňanov bola špirála kľúčovou dierkou pre pohľad, ktorý zapínal automaty.
- Čo za automaty v hrobke!
- Počkajte! Ja to len skúsim. U Faeňanov bolo treba pozerať do stredu špirály, sústrediť všetku silu želania. Iba neviem, čo si mám želať, aby automat zareagoval.
- Nestrácaj čas, Daľ, - povedala Eľga Sergejevna. - Musíme stihnúť pred odletom preskúmať múmie.
- Nie, nech skúsi, - zastala sa ho Taňa.
Daľ si prezeral špirálový ornament. Hej, presne taký, ako na "kozmických odevoch" dávnych japonských sošiek "dogu", o ktoré sa zaujímal. Čo si len má želať? To najnepravdepodobnejsie? Aby ožili tieto na pohľad úplne živé múmie?
A Daľ, ani si neuvedomujúc nezmyselnosť príkazu, prenášaného pohľadom, vpil sa očami do špirály.
A zrazu napriek všetkej logike neznámy mechanizmus zareagoval a spôsobil v krištáľovej kocke zázrak.
Vrchnák na truhle ryšavého bradáča sa zachvel a nadvihol.
Taňa skríkla. Krutogorov zaodŕhal.
- Režte, - rozkázal Galaktion Alexandrovič.
- Neopovážte sa! - skríkol Daľka. - To nie je rakva, ale biovaňa na anabiózu. Sú živí!
- Zbláznil si sa, - mávol rukou Galaktion Alexandrovič. - Uváž sám. Načo sa ponárať do anabiózy pri Fobose? Nadvihnutie vrchnáka - to ešte nie je oživenie, skôr obrad stretnutia s mŕtvym počas návštevy v

hrobke.
- Pozri, - zašepkala Eľga Sergejevna a chytila muža za ruku.
Keď sa vrchnák rakvy či biovane úplne otvoril, v komore všetko zmútnelo, ako keby sa naplnila parou alebo dymom.
- Budeš rezať? - ironicky sa spýtal Daľ.
- Je teraz vhodné žartovať? - rozčúlil sa Galaktion Alexandrovič. - Ty sám si hovoril o anabióze. Už samotné podozrenie, že múmie môžu ožiť, musí pravého vedca roztriasť. Teraz treba zatajiť dych a zachytávať každú podrobnosť. Predstavte si, aký veľký objav sa nám podarí!
- Obávam sa, že na objav budeme musieť dlho čakať.
- Hej, musíme byť trpezliví. To pochopí každý experimentátor.
- Ech, nestihli sme sa najesť, - vzdychol Krutogorov. Ale ľudia z Hľadania museli zabudnúť nielen na obed, nielen na večeru, ale i na spanie.
Dlhé hodiny sa vliekli v neistote a nik nevedel, čo sa zjaví za stále ešte matnou stenou hrobky.
Nik neopustil svoje pozorovacie miesto a každý videl v duchu niečo svoje, odlišné od druhých.
Eľga Sergejevna pomocou prístroja, ktorý vzala so sebou, pustila sa do sledovania teploty v komore.
Galaktion Alexandrovič sa znepokojoval, že automaty mohli narušiť hermetickosť hrobky a vnikol tam medzihviezdny chlad, ktorý spôsobil zmútnenie priezračnej steny. Daľ zistil od Eľgy, že teplota ustavične stúpa, čakal prebudenie neznámych k životu a už sa mu marili tiene, pohybujúce sa za stenou.
Skrytý zdroj energie pracoval. Zmrazené telá sa odmrazovali a možno už vstali z biovaní.
Počas nekonečného čakania popretriasali všeličo, no nik sa neškriepil. Pripadalo im rúhavé škriepiť sa pri očakávaní zázraku. Ľudia Mu, alebo Faeňania? Hypotéza profesora Petrova, alebo rozprávky Čierneho Princa? Taňa bola za Čierneho Princa, uisťovala, že zmrazení sú legendárni Ave a Mada, aj keď nevedela vysvetliť, ako sa sem dostali.
Daľ, aby sa s bratom neškriepil, sústredene mlčal.
Jedine Krutogorov bol pokojný a obával sa iba o stav svojich cestujúcich. No bolo zbytočné pokúšať sa prehovoriť ich, aby sa vrátili na Hľadanie. Veru ani on sám by sa nebol vedel pohnúť z miesta.
Vtom sa steny kocky začali postupne vyjasňovať. Už sa dal za nimi rozoznať mohutný ryšavobradý atlét v priliehavom oblečení. Keď sa viditeľnosť zlepšila, všetci uvideli, že má koreň nosa nad obočím. Dávalo to jeho tvári zvláštny výraz.
V zúfalom postoji stál nad druhou krištáľovou rakvou a uprene hľadel do nehybnej prekrásnej tváre mladej ženy.
Ryšavý obor sa obrátil, zbadal ľudí v skafandroch a bez najmenšieho údivu im dal rukou znamenie.
Potom sa znovu sklonil nad rakvu, akoby silou vôle chcel otvoriť jej vrchnák.
- Vrchnák sa nedvíha! Daľka, pomôž! Pozeraj na svoju špirálu! Pozeraj, ako treba! - kričala Taňa.
Daľ sa spotil od napätia, vkladajúc do pohľadu zúrivé želanie oživiť spiacu krásavicu, lenže on nebol „princ z rozprávky" a ona sa neprebudila.
Tvár ryšavého bradáča vyjadrovala ten najozajstnejší ľudský žiaľ. Chytil sa za hlavu a pomaly sa knísal.
O chvíľu sa ovládol, dal ľuďom upokojujúce znamenie pohybom ruky (po všetky časy bude u všetkých rozumných bytostí jazyk pohybov rovnaký?), vrátil sa k svojej rakve, vybral z nej akýsi odev a... zmizol v akomsi druhu skafandra.
- Veď je to "dogu" ! Ozajstný "dogu"! - zvolal Dal. Namiesto urasteného atléta týčila sa teraz pri rakve znetvorená postava s krátkymi rukami a nohami. Neuveriteľne široké nohavice a rukávy zrejme skrývali nejaké mechanizmy. Na pleciach bolo vidieť kontrolné otvory. Hlava nosočelového muža zmizla v hermetickej prilbe s obrovskými štrbinovými okuliarmi.
Neforemná postava priplávala po vzduchu ku krištáľovej rakve ženy a opäť sa uprene zadívala do jej tváre alebo do nejakého znaku na vrchnáku.
Vrchnák sa nepohol. Vtedy neznámy dal ľuďom rukou ešte jedno znamenie, a ihneď ho skryl hmlový závoj.
- Pozrite, kde je! - skríkla Taňa a ukazovala na hviezdne kozmické nebo, kde ako oživená dávnoveká japonská socha plávala popri stene oranžérie divná postava nosočelového.
- Živý obyvateľ kontinentu Mu! Neveril by som, keby som to sám nevidel.

- Na Zemi sa už robili úspešné pokusy s anabiózou, pravda, nie s ľuďmi, - podotkla Eľga. - V podstate to nie je nič nemožné.
- Je z kontinentu Mu? - dozvedala sa Taňa. - Ako to jednoznačne zistíme?
- Eľga Sergejevna ho vypreparuje a... všetko bude jasné, - odbavil ju žartom Daľ.
Všetci znovu zamierili k lodi, keď najprv naposledy pozreli na ženu v priezračnej rakve.
Ľudia sa pohybovali vnútri priezračnej oranžérie, vzkriesený obyvateľ stanice Fobos z vonkajšej strany. Ani čo by sa medzi sebou rozprávali. V každom prípade, ich konanie bolo zosúladené. Všetci sa poberali k stredu Fobosa, hoci neznámy nevedel nič o pozemskej lodi, ktorá tam čakala.
Kto je? Odkiaľ? Ako sa k nemu správať? Pomôže im, že Dal pozná zvláštny mŕtvy jazyk? Čo za tajomstvá teraz vyjdú najavo? Tieto myšlienky ovládali každého z nich pri pohľade na neforemnú postavu, čo letela pomedzi hviezdy.
- Len aby niekam neuletel, - s obavou povedal Krutogorov. - Vaňa! Rozmyslov! Počuješ ma? Nečuduj sa hosťovi. Letí rovno k tebe. Vníma.

Neznámy priletel k Hľadaniu prvý a trpezlivo čakal, kým ľudia vystupovali zo stredového oddelenia stanice, ktoré susedilo s oranžériou.
Krutogorov sa ako prvý priblížil k vstupnej komore a posunkom pozval muža, aby vošiel spolu s ním. Archeológovia ostali vonku a čakali, kedy na nich príde rad.
- Človek by umrel od strachu, - dodávala si smelosti Taňa.
- Alebo od prekvapenia, - poznamenal profesor Petrov. Keď Daľ s Taňou ako poslední vošli do kabíny Hľadania, neznámy stál na dlážke s naširoko rozkročenými krátkymi nohami skafandra, neforemné masívny, cudzí, divný...
Eľga prvá zhodila skafander.
Neznámy podletel k nej a cez štrbiny okuliarov jej pozrel do tváre.
Eľga Sergejevna pohybom ruky navrhla neznámemu, aby sa zbavil skafandra. Ale ten sa neponáhľal. Zrejme si chcel preveriť zloženie vzduchu v kabíne. A urobil to tým najnázomejším spôsobom. V jeho dvojprstovej rukavici, pripomínajúcej manipulátor, zaiskril oheň. Taňa odskočila, ale nenasledoval ani výbuch ani iné dôsledky. Neznámy si jednoducho overil, či je v atmosfére kabíny kyslík.
- Ako by človeku nezišli na um dávni Mayovia! - poznamenal Daľ. - „Oheň vzbĺkol prišelcom na konci rúk. Boli bielokoží a bradatí..."
Presvedčiac sa, že v kabíne je kyslík - a možno určil aj jeho množstvo - neznámy sa začal vyslobodzovať zo svojho oblečenia.
Ľudia mlčky stáli pred živým obyvateľom stanice Fobos a vzrušene čakali.
Prilba so štrbinovými okuliarmi plávala v bezváhovom stave, skafander sa rozpadol na dve časti a ryšavobradý atlét vystúpil z neho ako z prasknutej šupky.
A vtedy sa Daľ rozhodol. Začal s ním hovoriť zvláštnym spevavým a svistivým jazykom, pripomínajúcim zurcanie potoka a trilkovanie vtákov.
Neznámy sa k nemu naradovane obrátil a tiež zatrilkoval.
- Čiže mám pravdu, - usúdil profesor. - Čierneho Princa zanechali ľudia Mu. Nie nadarmo sa Daľ naučil ich mŕtvy jazyk. Spýtaj sa, čo sa stalo s jeho vlasťou.
- Mýliš sa, - povedal Daľ. - Je to Marťan. Volajú ho Inko Tichý. Bol na Zemi, keď naša planéta strhla k sebe Mesiac, mal vtedy meno Quetzalcoatl a Kon-Tiki. Prosí nás, aby sme mu pomohli zobudiť priateľku.
- To kedy Zem strhla k sebe Mesiac? - naivne sa vyzvedal Krutogorov.
- Súdiac podľa starovekých babylonských a egyptských kalendárov, mesačných i slnečných, ktoré vychádzali zo spoločného nulového bodu, možno uvažovať o neobyčajnej udalosti, ktorá sa vtedy stala na Zemi, - pedantne začala vysvetľovať Eľga Sergejevna.
- Ale kedy to bolo?
Neznámy prosebné hľadel na svojich osloboditeľov, usilujúc sa uhádnuť zmysel ich slov.
- Jedenásťtisíc päťsto štyridsať rokov pred naším letopočtom, - povedal Daľ a preložil neznámemu, čo hovorili.

Toto číslo ho zjavne ohúrilo. Keďže nemal na nohách, vyslobodených z kozmickej obuvi skafandra, magnetické podošvy, masívna postava ryšavého bradáča sa nadvihla, akoby od prekvapenia. Rýchlo a vzrušene sa rozhovoril.
Daľ sa pokúšal zachytiť zmysel jeho slov, ale nestačil.
- Zdá sa, že hovorí o šťastí a žiali, prosí, aby sme zachránili jeho ženu Eru.
Inko Tichý (Quetzalcoatl, Kon-Tiki) hovoril toto:
- Moje šťastie sa podobá horskému končiaru, ale vedľa je čierna priepasť žiaľu. Čakal som deti Zeme, ktoré som si obľúbil, keď som žil medzi nimi pod menom Quetzalcoatl a Kon-Tiki. Era bola vždy so mnou. A my dvaja sme nevedeli zostať v dusných hlbinách Maru s našimi bratmi, príliš pokojnými, chladnými, dokonalými. Rojčili sme o bohatej prírode Zeme, ku ktorej sme zaleteli ešte raz, aby sme pri nej zanechali v kozme pamätník našej návštevy. Verili sme, že ľudia ho nájdu a naučia sa rozumieť nášmu jazyku, aby sa dozvedeli o trpkom osude Faeňanov a biednom údele Maranov. Keď Výbor maranských matiek zo strachu pred pozemšťanmi, od narodenia krutými, zakázal na večné časy lety do kozmu, my s Erou sme odišli sem, aby sme zaspali chladným spánkom v nádeji, že ľudia nás nájdu a zobudia. Ste tu! Nedúfali sme zbytočne. Nuž pomôžte, zachráňte moju Eru, zobuďte ju!
Lenže čo mohli ľudia urobiť? Na Zemi zatiaľ ešte nevedeli ponárať do anabiózy rozumné bytosti, nemali ešte automaty, ktoré pracovali pod účinkom pohľadu, upretého na ne.

Tretia kapitola / SVEDOK DÁVNEJ MINULOSTI

Daľ doprekladal a utrel si spotené čelo. Galaktion Alexandrovič po celý čas porovnával počuté so záznamami Čierneho Princa. Nebolo pochybností. Pred nimi skutočne stál Inko Tichý!
Poslucháči sa hlboko zamysleli. Prezerali si nosočelového potomka Faeňanov, ktorý znovu zosmutnel pri spomienkach na to, čo spolu s družkou prežil na Zemi. Teraz nebola Era s ním, zostala v hĺbkach času, z ktorých on vyšiel.
Pri pohľade naňho, ktorý sa ničím okrem koreňa nosa neodlišoval od ostatných ľudí, bolo ťažko uveriť, že to nie je človek, ale Marťan, a že ešte k tomu žil pred mnohými tisícročiami. Taňa priniesla hosťovi jesť. Ten s obavou pozrel na jedlá. Daľ preložil jeho slová:
- Prosím, pochopte, Marania nejedia mŕtvoly.
Taňa sa zmiatla:
- Prosím vás! Prosím vás! To sú syntetické potraviny. Na Zemi sa naučili, rovnako ako vy na Marse, pripravovať umelé výživné bielkoviny.
- Vedel som, že sa to stane, - usmial sa hosť a opatrne si vložil do úst malý kúsok. Veď jedol prvý raz po mnohých tisícoch rokov!
- Jedenie je rovnako potrebné ako dýchanie, - poznamenal Dal.
- Prepáčte, - dôrazne sa zamiešal do rozhovoru Galaktion Alexandrovič. - Daľ, prelož, že mám k hosťovi niekoľko otázok.
- Inko Tichý ochotne odpovie staršiemu z nových bratov, - odpovedal hosť.
- Otázka prvá: prečo bol náš hosť ponorený do anabiózy, keď ešte nebola dokonale prepracovaná, usudzujúc podľa toho, že v druhej biovani automaty zlyhali? Otázka druhá: kto zanechal v kozmickom priestore Zeme rozprávajúce aparáty?
- Je to história práve taká smutná ako i trpká, - povedal Inko Tichý. - Ale vari sa u vás na Zemi nevie nič o našom pobyte na nej?
Eľga Sergejevna sa bála, že jej manžel vo svojej autoritatívnej priamosti ťažko raní hosťa, keď mu pripomenie, ako viera v jeho návrat spôsobila zotročenie Indiánov španielskymi conquistadormi. Veď ich pokladali za synov Quetzalcoatla a Kon-Tikiho. Preto predbehla muža a riekla:
- Legendy dávnych národov hovoria o Quetzalcoatlovi, ktorý zrušil prinášanie ľudských obetí, aj o Kon-Tikim, učiteľovi ľudí.
- Zachovali sa u Inkov zásady spravodlivosti: chlieb zadarmo pre všetkých, povinnosť každého pracovať? - spýtal sa Inko.
- Pred niekoľkými storočiami existovali v ríši Inkov tieto zásady spolu so zvláštnym zvykom, že prvý

Inka sa mohol oženiť iba s vlastnou sestrou, - odvetila Eľga.
- Potomkovia mojej Ivy a Giga Ganta! - smutne vzdychol Inko Tichý. - Chránili dedičnosť vodcov, aby do ich krvi neprenikli čiastočky jaguárieho srdca.
- Zásady, na ktoré sa hosť pýta, - pripomenul veliteľ lode Krutogorov, - stali sa teraz cieľom celého ľudstva.
- Iba preto ste mohli priletieť sem, - povedal bez najmenšieho údivu Inko Tichý. - Podľa zákona vývoja sa to nevyhnutne muselo stať. Pretože sme tomu verili, ponorili sme sa s Erou do chladného spánku.
Pri spomenutí družkinho mena Inko Tichý náhle ochabol, lícne kosti mu vystúpili zreteľnejšie.
- Prečo ste sa nevrátili na Zem, ako ste sľúbili? - spýtala sa Eľga.
- Prileteli sme, ale k iným národom. Boli sme povinní doniesť semená rozumu aj im a usilovali sme sa urobiť čo najviac. Zosadli sme sa na inom svetadieli, medzi dvoma veľkými riekami. Vodcu ľudí tam volali Ammenon.
- Ammenon! - potešila sa Eľga Sergejevna, ktorá sa v otázkach pravekých dejín naozaj vyznala. - Ale to sú predsa starí Sumeri, dobre že nie prvá civilizácia na Zemi!
- Ako to, prvá? - začudoval sa Krutogorov. - A Egypťania, Číňania, Indovia?
- Babylonsko-asýrska kultúra, - vysvetlila Eľga, - prišla až po sumerskej civilizácii. Sumerológ Thorkild Jakobsen z Harvardskej univerzity hovorí o divých kmeňoch, čo žili v medziriečí Mezopotámie, a píše, že "mezopotámska civilizácia sa vykryštalizovala takmer za jednu noc. Schéma, podľa ktorej potom táto civilizácia žila, poznávajúc seba i celý svet, vzniká ihneď vo všetkých hlavných črtách".
- Prekvapujúce! - podotkol Krutogorov.
- Zachovali sa klinopisné záznamy. Máme tu na lodi knihu.
- Prinesiem ju, - ponúkla sa Taňa.
- Klinovým písmom písali naši dávni a nešťastní predkovia na Faene, - odpovedal hosť.
Kým šla Taňa po knihu, Galaktion Alexandrovič pripomenul svoje otázky.
Inko Tichý smutne odpovedal:
- Po našom druhom návrate Výbor matiek pod vplyvom mojej matky Mony Tichej rozhodol, že Maranom sa nepodarí vychovať ľudí v duchu lásky a mieru, a preto na večné časy zakázal lety do kozmu a návštevy Zeme. Pozemšťania s vrodenou krutosťou by mohli zahubiť Maranov, keby sa dostali na Mar. Ale my s Erou, okúsiac pôvab života pod širym nebom, uprostred bohatej pozemskej prírody, nemohli sme už žiť v dusnom podzemí s ostatnými Maranmi. Obľúbili sme si ľudí a verili sme, že dobro v nich zvíťazí nad srdcom jaguára, že vystúpia po rebríku civilizácie, spoznajú dobro a spravodlivosť. Túžili sme dočkať sa toho. A Výbor matiek splnil naše želanie. Dovolili nám zaspať chladným spánkom. Na Mare vedeli doň ponárať... No zobudiť nás mali nie potomkovia Maranov, ktorí sa zriekli kozmu, ale jedine ľudia, keď dozrejú pre lety do kozmu. Boli sme ochotní počkať v spánku, kým nás nájdu v chladných vaniach kozmickej Skrýše života.
- No aj tak mi nie je jasné, prečo v zvukovom aparáte, zanechanom ľuďom, ktorí skúmajú kozmos, nebolo nijakej zmienky o Marťanoch, ponorených do anabiózy pri družici Fobos, - podotkol Galaktion Alexandrovič. - Nevidím v tom logiku.
- Všetko je jednoduché, - s povzdychom vysvetlil Marťan. - Aparát, ktorý vy voláte Čierny Princ, - hosť vyslovil tento názov po rusky, podľa čoho mal zrejme fenomenálne schopnosti na jazyky, - bol zanechaný pri Zemi ešte predtým, ako Výbor matiek zakázal ďalšie styky s pozemšťanmi. My s Erou sme sa mohli spoliehať iba na rozum tých, ktorí zdedia nami zasiate zrnká poznania na Zemi...
Vrátila sa Taňa s knihou.
- Dovoľte, aby som prečítala: "V prvom roku sa z tej časti Perzského zálivu, ktorý hraničí s Babylonom, vynorilo zviera obdarené rozumom a volalo sa Muzár Oann.
- Maran Inkoann, - opravil ju hosť. - Tak ma volali oni.
- Pri postupných, nie veľmi presných prekladoch klinového písma vznikajú nevyhnutne skomoleniny, - vysvetlila Eľga.
- Klinové písmo sa k nim dostalo cezo mňa od Faeňanov, - povedal Inko Tichý.
- Vari ste to boli zase vy? - začudovala sa Eľga Sergejevna. - Ale veď ďalej sa hovorí, - zobrala Tani knihu, - že "zviera malo celé telo ako ryba; niže hlavy malo druhú hlavu a dolu malo popri rybom chvoste

nohy ako človek. Hlas a reč boli ľudské a zrozumiteľné."
- Tak zrejme vnímali ľudia môj skafander. Nechceli sme vystaviť našu kozmickú loď prípadnému útoku, a preto, podľa príkazu Výboru matiek, som ju ponoril do vody a každú noc som vošiel do mora a priplával k Ere, ktorá ma čakala. Nečudo, že ma pokladali za obojživelníka. No mojej vzdelávacej činnosti to neprekážalo.
- Tu sa hovorí: "Táto bytosť sa cez deň stýkala s ľuďmi, ale neprijímala ich potravu..."
- Oni jedli kúsky mŕtvol, - ospravedlňujúco povedal Inko Tichý.
- "A učila ich stavať domy, budovať chrámy, písať zákony a vysvetlila im princípy geometrie. Naučila ich rozoznávať semená a ukázala im, ako zbierať plody. Slovom, naučila ich všetko, čo môže zjemniť spôsoby a poľudštiť ľudí. Od tých čias nepridali ľudia ku svojim znalostiam nič podstatné: natoľko obsažné bolo jeho učenie. Keď slnko zapadalo, bytosť opäť odchádzala do mora, pretože bola obojživelná."
- Era ma čakala! Aká by bola šťastná, keby počula tieto slová!
- Keď ste odovzdali svoje znalosti Sumerom a vrátili sa na Mars, zakázali vám, ako som pochopil, lety na Zem? - prehovoril znovu Galaktion Alexandrovič. - Ako to však dať do súvislosti s tým, čo nám ďalej povie Eľga Sergejevna?
- Áno, ďalej sa hovorí o vláde Alapara, ktorého nasledovníkom bol Amillar z mesta Pantibiblon. "Za jeho čias z mora opäť vyšiel polodémon Annedot, veľmi podobný Oannovi (volal sa Odakon). Po ňom sa ešte trikrát menil vladár a za Daosa, bývalého pastiera z Panbiblonu, z mora znovu vychádzali akési na pohľad zdvojené bytosti, ktoré sami seba volali Evedok, Eneugam, Eneubol a Anement."
- Zopakuj to, prosím, - poprosil Daľa Inko Tichý. - Možno som to dobre nepochopil. Veď to nie je možné!
Daľ zobral Eľge z rúk knihu Antické fragmenty od Korna a prekladal riadok za riadkom. Hosť bol ohromený.
- Nemám slov, aby som vyjadril, aký som vzrušený! To znamená, že zákaz Výboru matiek bol v ďalších pokoleniach zrušený a potomkovia mojich maranských súčasníkov predsa lietali na Zem k Sumerom, aby preverili, ako klíčia zasiate zrnká rozumu.
- Možno nie iba k Sumerom. Na Zemi je mnoho záhadných stôp po návštevníkoch z kozmu, - vysvetlil Daľ a dodal: - Tu ich máte, japonských "dogu" !
- Aká by bola Era šťastná! Pomôžte mi ju prebudiť!
- Som iba nedoučený inžinier, ale som ochotný letieť s tebou ku Skrýši života. Pokúsime sa uviesť do činnosti automaty, - navrhol Daľ.
Galaktion Alexandrovič zasiahol.
- Netreba nič podnikať! Najlepšie bude zletieť s naším hosťom na povrch Marsu a nájsť tam miesto, kde možno začať s vykopávkami.
- S vykopávkami? - zamračil sa Daľ. - Prečo s vykopávkami?
- Pretože iba ak nájdeme pozostatky dávnej marťanskej kultúry, budeme môcť odhaliť tajomstvá ich anabiózy. Len potom má význam vrátiť sa k priezračnej hrobke.
- Ty si ešte stále myslíš, že na Marse nie sú Marťania?
- Nepochybne, aj keď to bude pre nášho hosťa ťažké poznanie. Ale on sám osebe je pre pozemskú vedu neoceniteľný nález. A popri dvoch múmiách, ktoré budeme mať k dispozícii...
- Že sa nehanbíš, Galaktion, - prerušila muža Eľga Sergejevna. - V hrobke je živá žena!
- Isteže. Preto je pre nás dvojnásobne cenná. Zavolám Zem. Predpokladám, že nám povolia začať so spomenutými vykopávkami. Hoci nevylučujem, že nám navrhnú, aby sme sa bez meškania i s naším hosťom vrátili na Zem. Tisíce vedcov má záujem stretnúť sa s ním.
- Ak už sa máme Zeme pýtať, potom na to, ako vzkriesiť Eru z anabiózy, - povedal Daľ.
- O čom ľudia hovoria? - zaujímal sa Inko Tichý.
- Ako pomôcť tebe a tvojej družke, - živo odpovedal Daľ.
Galaktion Alexandrovič sa zamračil.
- Na Zemi neponárali vyššie živočíchy do anabiózy. Sotva nám pomôžu... v blízkom čase. Hoci nie je vylúčené, že sa začnú potrebné výskumy. Ak spiacu zobudia o sto rokov neskôr, pre ňu v tom veľký

rozdiel nebude.
- Ako to, že nebude? A jej Inko? - nahnevane sa spýtala Eľga a najradšej by bola muža prepálila pohľadom.
Galaktion Alexandrovič rozhodil rukami.
Inko Tichý akoby sa bol dovtípil, o čom hovoria:
- Budem čakať do najhlbšej staroby.

Daľ v skafandri letel uprostred hviezd po boku ožitej sošky "dogu" zo svojich chlapčenských snov. Striebristá rúra oranžérie, popri ktorej leteli, zdala sa byť nekonečne dlhá. Inko Tichý nemal v skafandri helmofón, ktorým by mohol nadviazať spojenie s Daľovým rádiozariadením, preto leteli mlčky.
Konečne sa na konci rúry zjavila polopriezračná kocka hrobky, stále ešte naplnená belavou hmlou.
Inko Tichý priletel k patričnej stene, šikovne používajúc akési dômyselné zariadenie skafandra, v porovnaní s ktorým vyzerala Daľova raketová pištoľ ako praveká puška.
Inko zavisol na vonkajšej strane hrobky Skrýša života, pred vchodom do vstupnej komory.
Krídla dvier odpovedali na jeho signál a otvorili sa. Daľ sa hneď za ním ocitol v predsieni.
Čoskoro sa aj predsieň naplnila polopriehľadnou hmlou a oni prešli cez vnútorné krídla dvier do komory Skrýše života.
Zrejme sa tu dalo dýchať, pretože Inko si zložil prilbu a naznačil Daľovi, že to môže urobiť tiež. Chcel sa s ním porozprávať.
- Je to urobené ako u dávnych Faeňanov, - povedal. - Zapojenie mechanizmov pohľadom. Veľmi citlivo.
- Ak zapojenie funguje od pohľadu, o to skôr začne fungovať pri priamom zapnutí. Vieš, kde je umiestnený vypínač? Radšej by som ho rozobral a nahradil prácu jemných mechanizmov priamym zapnutím. Kedysi som sa zapodieval automatmi, dokonca som robil robota, umelého človeka.
- Nezabúdaj, že tvoj starší brat ti nedal právo rozoberať mechanizmy. Priviedol som ťa sem preto, lebo tvoj pohľad zaúčinkoval na prvý automat. Prosím ťa, pozri na vrchnák lôžka. Sústreď sa.
Daľ sa sklonil nad krištáľovú rakvu. Nežná tvár so zahnutými dlhými mihalnicami, pripravenými zachvieť sa, priblížila sa až k nemu. Táto žena musí mať krásne oči...
- Ako keby sa už prebúdzala, - povedal Daľ.
- Nebude to skôr, kým tvoja vôľa neprebudí mechanizmy.
Daľ sa sklonil ešte nižšie nad vrchnák a uprene pozeral na špirálu, nachádzajúcu sa priamo nad jasným čelom spiacej. Vložil do svojho pohľadu všetku silu želania pomôcť Inkovi Tichému a jeho družke, krásnej učiteľke ľudí.
Ale pokojná tvár spiacej sa nepohla. Aj vrchnák rakvy zostal nehybný.
- V tvojom kryte na hlavu počuť hlas staršieho brata ľudí, - povedal Inko Tichý a podal Daľovi jeho prilbu.
Daľovi sa od napätia zahmlilo pred očami. Prečo automaty nefungujú? Aký kód je potrebný? Možno sa treba odhodlať na odkrytie mechanizmov, spojiť na krátko signálnu reťaz, reagujúcu na bioprúdy mozgu? Čo všetko sa mohlo stať za desaťtisíc rokov! Možno sa Galaktion rozhodol?
Daľ si zobral od Inka prilbu a počul bratov hlas:
- Dostali sme správu zo Zeme. Opakujem ju po tretí raz: "Prestať so všetkými pokusmi o zásah do konštrukcie anabióznej komory. Ak sa nepodarí nájsť na Marse pokyny, ako dostať spiacu z anabiózy, bude vyslaná špeciálna raketa, ktorá prenesie celú komoru do priestoru nad Zemou. Vedci celého sveta sa zapoja do oživenia spiacej." Jasné?
- Čo hovorí? - spýtal sa Inko Tichý.
- Túto komoru odtiahnu k Zemi. Tam znalci poznania vynaložia všetky sily, aby vrátili tvojej Ere život.
- Na Zemi nemajú potrebné vedomosti. Nájdem Maranov, ukážem ľuďom vchod do hĺbkového mesta.
- Ak je obývané, - ozval sa zďaleka cez rádio hlas Galaktiona Alexandroviča, ktorému Daľ preložil Inkove slová.
- Všetci Marania nemohli zahynúť. Nájdu sa medzi nimi tí, čo podľa starodávnych písomností poznajú tajomstvo Skrýše života, - presvedčene povedal Inko Tichý.

Štvrtá kapitola / NESPLATENÝ DLH

A tak teda ja, Inko Tichý, pomenovaný na Zemi Quetzalcoatl a Kon-Tiki, obnovujem po prebudení svoje zápisky - Správu rozumu. Prechod od spánku k bdeniu má v sebe každý, ale vyžaduje si to čas, aby organizmus začal normálne pracovať. V Skrýši života automaty, ktoré ma prebudili, nielenže zahriali moje telo, vrátili silu svalom, zaviedli do krvi povzbudzujúce látky, ale oznámili mi aj uhol pohybu súhvezdí. Bol som ohromený tým, koľko tisícročí už preletelo. Zobudili ma ľudia, ktorí vzlietli do kozmu na najvyššom stupni rozvoja. Sám som túžil po stretnutí s nimi, ale - beda! - prebudenie mi neprinieslo úplné šťastie...

Neviem, čo spôsobilo mučivú bolesť v zátylku: doznievanie stavu dlhého zmrazenia alebo napätie, s ktorým som sa usiloval pohľadom zapnúť automaty na prebudenie Ery.

Era leží, pokojná a krásna, práve taká, akú som ju videl na lôžku chladného spánku pred tým, než som sám zaujal miesto vedľa nej. Nielenže si pamätám, ale priam cítim jej jasný úsmev na rozlúčku.

Ústa má aj teraz pootvorené, pripravené znovu sa usmiať, mihalnice akoby sa už-už išli zachvieť, oči otvoriť sa, ale... moja Era zostáva nehybná.

Možno som počas spánku stratil silu pohľadu, možno v mojom mozgu nastali nejaké premeny a jeho oslabené bioprúdy nie sú schopné uviesť do činnosti automaty...

Moji noví bratia, na ktorých sa jedine spolieham, mi prejavujú porozumenie. A hanbím sa priznať, že sa mi zdajú cudzejší ako ich diví predkovia, ktorých som sa usiloval priviesť k dobru a poznaniu.

Tí ľudia dávnoveku mi boli pochopiteľnejší: báli sa bolesti a smrti, ale boli odvážni, šialene ľúbili a bezhranične nenávideli, poslušne pracovali, ale usilovali o bohatstvo a moc, boli krutí a krvilační, ale vedeli byť nežní a súcitní. A najmä, vždy chceli viac, ako vedeli, išli stále vpred, dychtiac po neznámom.

Noví ľudia síce v mnohom pripomínajú dávnych, no predsa sú v niečom iní. Ak mi je mladší brat ich vodcu akýsi bližší a pochopiteľnejší, sám vodca so svojím presvedčením o zániku maranskej civilizácie, a dokonca so zaťatou nádejou v to, že zanikla (v mene čoho?!), hoci aj nie je krutý a krvilačný ako žreci v Tolle, predsa mi je nepríjemný.

Ženy očividne nehrajú prvoradú úlohu ako na Mare, ale ani nie sú podriadené mužom ako na pradávnej Zemi, ba dokonca v istom zmysle vplývajú na správanie mužov. Aj ony samy študujú, hoci budú plniť všetky povinnosti matiek. Toto dvojité zaťaženie mi pripadá divné. Možno moja Era, keď sa prebudí, sa s nimi lepšie zhodne a pochopí ich. Ale ona nie je so mnou...

Bolesť v zátylku je neznesiteľná. Čo veští? Môj skorý koniec? Staršia z pozemských žien, miestna sestra zdravia, tá, čo skúmala stuhnutú mŕtvolu Faeňanky, pochybuje, či som úplne podobný človeku a či možno v mojom prípade použiť prostriedky, ktoré pozná.

Ale bolesť v zátylku nie je ničím v porovnaní s bolesťou v srdci. Prichytil som sa pri tom, že ja, ktorý som z lásky k ľuďom odišiel zo svojej doby, nemám k nim dosť srdečný vzťah.

Po spoločnom lete s Daľom (tak sa volá brat vodcu ľudí, čo prileteli) ku Skrýši života a po bezvýsledných pokusoch zapnúť automaty na prebudenie Ery som sa dozvedel, že pozemšťania sa rozhodli prepraviť Skrýšu života k Zemi, aby skúmatelia mohli vynaložiť všetky vedomosti na záchranu Ery. Som im vďačný, nie nadarmo som v nich veril, keď som sa ponáral do chladného spánku, ale ľudia predsa nemajú potrebné vedomosti...

Ochotne som súhlasil, že pomôžem vodcovi ľudí Galaktionovi nájsť Maranov. Pravda, naše ciele boli odlišné. On chcel nájsť iba stopy ich dávneho jestovania na Mare, presvedčený o zániku ich civilizácie, ja som potreboval samotných Maranov, ktorí uchovali dávne tajomstvo chladného spánku a sú schopní zobudiť Eru.

Najťažšie je nepodľahnúť ohurujúcej osamelosti, premôcť žiaľ, premôcť seba samého. Podarilo sa mi to, pretože moje želanie zachrániť Eru sa zhodlo s úsilím ľudí preskúmať Mar a zosadnúť na jeho povrch.

Ale čo tam uvidím? Zmocňovala sa ma úzkosť. Veď tisícročia prešli nielen v kozme, preleteli aj na Mare. Akú stopu zanechali? Veď nič vo svete nemôže byť nemenné. Čo ak má chladný Galaktion pravdu?

Ukázal som pilotom, na ktoré miesto treba s loďou pristáť, aby sme sa ocitli blízko Mesta Povinnosti.

Mesto Povinnosti! Jeho symbolom boli pradávne verše Toniho Fae... Ako rád by som ich predniesol ľuďom v ich pozemskom jazyku!
Príkladom mi bol Daľ, ktorý sa naučil mŕtvy jazyk Maranov, ako aj moje skúsenosti z učenia dávnovekých živých jazykov Zeme. A tak som sa pustil do učenia súčasného jazyka pozemšťanov. Volal sa ruský a bol jedným z mnohých doteraz rozšírených a zachovaných jazykov Zeme.
Môj mozog akoby sa počas nekonečne dlhého oddychu vyjasnil a podobal sa vyschnutej špongii, túžiacej po vlahe. Hravo nasával do seba nové pojmy. Ľudia sa tešili z mojich úspechov a už si so mnou vymieňali repliky bez prekladateľa.
V tom čase Hľadanie (šťastný osud ma zasa zviedol s týmto názvom lode) pristálo na Mare.
S rovnakým znepokojením ako ľudia pozeral som po povrchu rodnej planéty, ktorú som opustil, ako sa mi zdalo, iba prednedávnom.
Kam len oko dovidelo, na všetky strany sa rozprestierala holá rovina, rozrytá jamami, napoly zasypanými pieskom. Na nezvyčajne blízkom obzore (v porovnaní so Zemou) bolo vidieť striebristú vežu Hľadania a za ňou - horský masív.
Chrbty hôr boli na pôvodných miestach, ale ináč som Mar vôbec nespoznával. Kde sú oázy, v ktorých pracovali Marania v skafandroch? Kdeže je maranské rastlinstvo, aj keď biednejšie ako na Zemi, ale predsa len živé, šťavnaté, chutné? Napokon, kde sú tenučké retiazky stôp prudko dýchajúcich jašteríc, jediných živých tvorov na povrchu Maru?
Púšť bola mŕtva. Ohromovalo ma, že chýbal známy kráter, v ktorom bola kedysi oáza a pred ňou útes so vstupnými komorami do mesta.
Ľudia mi dali do prilby elektromagnetické zariadenie, ktoré mi umožňovalo počuť ich hlasy. Teraz som už každému z nich dosť dobre rozumel, ale v rozhodujúcej chvíli nám prichádzal na pomoc Daľ.
Pri pohľade na mŕtve piesky Galaktion povedal:
- V tejto vyprahnutej a nehostinnej púšti by mal rásť ančar!
- Ančar je jedovatý strom smrti z básní nášho veľkého básnika, - vysvetlil Daľ.
Strom smrti! Dokonca ani pre ten nebolo na púšti miesta!
- Oáza... tu... bola, - povedal som jazykom ľudí.
- Oáza? - spýtal sa Galaktion. - Bola? To je veru pravda! A súhlasí to s mojou teóriou zániku marťanskej civilizácie.

Ľudia, čo prileteli a nazývali sa archeologickou výpravou, s pomocou dômyselného stroja rozkopávali hory piesku. Lenže všetko bolo márne.
Fialové nebo, červenkavé piesky, modré tiene skoro ako na Zemi, hory... Planéta Ančar - tak pomenoval Mar Galaktion, vysvetľujúc, prečo tu nik nenašiel stopy života.
Môj faeňanský skafander bol nemotorný a takmer vôbec som ľuďom nemohol pomáhať. Ako som len ľutoval, že nemám ľahký skafander, v akom som kedysi vybiehal na povrch Maru!
Obe ženy boli pre Daľa lepšie pomocníčky ako ja.
- Galaktion! - zavolala staršia (Eľga) na muža. - Tvrdá odroda. Otavený hrebeň. Nevyzerá to na kráter po meteorite.
Mne vyrazilo dych. Chcel som vysvetliť Galaktionovi, že sme pri cieli! Ale všetky ruské slová mi zrazu vyšumeli z hlavy. A Daľ bol spolu s mladšou zo sestier (Taňou) zaujatý určovaním zloženia nájdenej odrody. Menoval objavené látky, ktoré im hovorili veľa (no pre mňa boli novými pojmami) a dokazovali, že tu kedysi nastal jadrový výbuch.
Pochopil som, že jadrové výbuchy - to je vlastne rozpad hmoty, ktorý zničil civilizáciu Faeňanov.
- Galaktion, - povedal som slávnostne, - sme pri cieli. Vy, ľudia, ste objavili pieskom zanesený kráter, ktorý tu zostal od rozpadovej vojny medzi stanicami Fobo a Dejmo, rozpútanej v predvečer záhuby Faeny. Mesto Povinnosti je neďaleko. Tiež ho pre čosi zanieslo pieskom.
- Preto, lebo nemal kto čistiť skalu od nánosov, - s istotou mi odpovedal vodca ľudí.
- Stebielko! - ozval sa vzrušený výkrik mladšej sestry, Tane.
- Je to prvý takýto nález na Marse, - potešil sa Daľ. - Ďakujem ti, Inko, bez teba by sme nenašli nič.
Smutne som si obzeral stebielko s listami skrútenými do rúrok. Ťažko sa v ňom dal spoznať predchodca

tej kukurice - daru hviezd - ktorú sme priniesli na Zem. Podzemná rieka v hĺbkovom koryte, prekopanom dávnovekými Maranmi, kedysi dodávala vlahu zmiznutej oáze. Ale zrejme pôvodný zavlažovací systém ešte pracoval, keď tu stebielko rástlo samo od seba...
Galaktion povedal:
- Ak aj zavlažovanie existovalo, dávno je spustnuté. Môžeme sa iba diviť, že potomkovia Faeňanov tak dlho žili na nehostinnej planéte. Možno presídlili na Zem a niektorý z pozemských dobyvačných národov sú ich potomkovia.
Tento predpoklad sa ma dotkol:
- Marania nie sú schopní dobývania!
- Ale tvoje rozprávanie, Inko, muselo zasiať do tvojich súkmeňovcov želanie žiť pod voľným nebom, dýchať prirodzený vzduch uprostred štedrej prírody. Pre také čosi bolo možné aj vytlačiť nekultúrne kmene na Zemi. Všetko je jasné! Marťania zrejme tvorili základ obyvateľstva na kontinente Mu! Preto tam bola taká vysoká kultúra. Moja hypotéza sa potvrdzuje, mnohé sa stáva zrozumiteľným!
Čo som mohol namietať? Zriecť sa nádeje, že potomkovia Maranov, presídlených na Zem, uchovali v dávnovekých písomnostiach tajomstvo chladného spánku? Začal som sa vypytovať na kontinent Mu.
- Beda, priateľu, - odpovedal Daľ. - Kontinent Mu, ak aj existoval, zničila jedna z katakliziem, ktoré otriasali Zemou pred mnohými tisícročiami. Sotva sa niekto zachránil alebo uchoval písomné pamiatky. Ale pozemskí vedci ti pomôžu, znova odhalia tajomstvo chladného spánku.

Galaktion súril, aby sa pokračovalo vo vykopávkach, chcel sa dostať k útesu so vstupnými komorami a stále sa ma vypytoval, kde ho má hľadať.
Ja som prvý zbadal na obzore zlovestný stĺpik piesku, ktorý som dobre poznal z predchádzajúceho života na Mare. Upozornil som ľudí na blížiace sa nebezpečenstvo.
- Nenecháme vykopávky, - tvrdohlavo vyhlásil Galaktion. - Len kvôli nim sme tu.
- Treba sa zachrániť, - presviedčal som.
Prežil som už podobnú búrku, keď som sa vybral s Monou Tichou do opusteného Mesta Života hľadať Úkryt dobra a zla.
Búrka, tak ako vtedy, sa zniesla rovno z neba. Ľudia ešte nevedeli, že na Mare sa víchricové atmosferické búrky pohybujú nielen po povrchu planéty, ale aj kolmo k nej.
Víchor sa vrhol na púšť a tá ožila v šialenom, ale mŕtvom pohybe. Uragán zrazil z nôh všetkých okrem mňa; ja som sa udržal na nohách vďaka nemotornému, no zato pevnému skafandru Faeňanov.
Do prílb prenikalo rachotenie búrky, ktorá presýpala hory piesku. Nebo zmizlo. Ťažké mraky sa spustili tesne k povrchu a v ústrety sa nám vynoril čierny stĺp, ktorý ľudia nazývajú vírom. Zdvihol sa k nebu a akoby tam zakrútil mraky do špirály.
Čoskoro ani mňa skafander neudržal na nohách. Ocitol som sa vedľa Galaktiona, ktorý sa pokúšal pomocou elektromagnetického spojenia oznámiť na loď, na ktorom mieste sa nachádza jeho výprava, aby nás piloti mohli prísť vykopať.
Začul som v prilbe hlas Daľa, hovoriaceho mojím rodným jazykom. Robil si starosti, ale nie o seba, ba ani nie o ženy, ale o mňa, svedka dávnej minulosti.
- Nie je možné, aby sa to skončilo tak nezmyselne, - povedal.
- Veru nie, - súhlasil som s ním, pomysliac na spiacu Eru. - Bude to hrozné, ak sa prebudí a mňa nebude.
- Zostaneme nažive, Inko! Nemôžeme nezostať!
- Vieš čo, prudký Daľ, kým som ešte stál na nohách, stihol som si všimnúť, že čierny vír prešiel popri zasypanom kráteri a na chvíľku odkryl známy útes so vstupnými komorami.
- No vidíš! Hovorím, že nemáme právo zahynúť! - zvolal Daľ, ale už po rusky.
- Nemáme, - prisvedčil Galaktion.
- Ako sa dostaneme von? - spýtala sa Taňa. - Zasypalo nás ako v hrobe. - A zmĺkla.
- Nesmieš, Taňa! Si dievčina Zeme, - povedala Eľga, lebo zrejme nechcela, aby ľudia predo mnou prejavovali slabosť.
No aj ja som bol slabý. Bol som zúfalý, že nemôžem nič urobiť, nikomu pomôcť, že nikdy viac neuvidím ani Mar, ani Zem, ani Eru...

A tu povedal Daľ:
- Zostať nažive - to je naša povinnosť.
Povinnosť? A zarecitoval som vo svojom jazyku verše o Povinnosti:

Ratolesť šťastia
i lásky kvet
zdobí
Strom života, jeho kmeň.
Ale korene!
Bez nich zoschne ratolesť, zvädne kvet.
O šťastí, láske aj ty snívaj,
no pamätaj:
Koreňom života POVINNOSŤ je!

- Silné slová, - povedal Daľ po chvíli mlčania a dodal po rusky: - Ľudia sú večnými dlžníkmi Marťanov, ktorí odvrátili zrážku Zeme s Mesiacom.

Piata kapitola / UČENIE STRACHU

S trpkým pocitom kráčam po zatuchnutých a zaprášených galériách Mesta Povinnosti. Iba v jaskyniach neďaleko vstupných komôr možno stretnúť tiché tiene... Áno, iba tiene Maranov! Ako málo pripomínajú mojich súčasníkov!
Všade ma sprevádza Veľký žrec. Podobá sa na dieťa s veľkou hlavou a tenučkými ručičkami a nožičkami, siaha mi po plece a hovorí trasľavým plačlivým hlasom:
- Z dávnovekej cely, ktorú nájde božský Inko, vytvoríme chrám, kde klaňajúci sa vzdajú srdečnú chválu synovi Mony Zakazovateľky.
Mal som už možnosť byť bohom Quetzalcoatlom na Zemi a zaprisahal som sa, že nikdy viac nebudem hrať podobnú úlohu; a hľa, po trinástich tisícročiach ma proti mojej vôli znovu vyhlasujú za božstvo, ale tentoraz na rodnom Mare, kde za mojich čias nepoznali nijaké povery.
Starček si zvykol na moje protesty a trpezlivo mi objasňuje božské učenie strachu.
- Ako ste k tomu dospeli? - prerušujem ho.
A starý žrec mi neprestáva pripomínať, že už Veľký starec (ich hlavný boh!) ako prvý vydal zákaz nebezpečných poznatkov. Potom jeho veľký prorok - Matka Mona - zakázala lety do kozmu, na Zem, osídlenú obludami, ktoré si navzájom vytrhajú srdcia a vo svojej zúrivej krutosti sa usilujú dobyť cudzie krajiny a zotročiť alebo zničiť ich národy. A títo démoni určite priletia na Mar, aby zúčtovali s Maranmi. Pre Maranov je jedinou možnosťou záchrany stiahnuť sa navždy do hĺbkových osád a nikdy sa neukazovať na povrchu. Preto teda v maranských púšťach už po tisíce cyklov nezostali nijaké stopy po Maranoch, všetky oázy sú zasypané pieskom, veľké zavlažovanie roztopenými vodami polárnych ľadov spustnuté, Marania sa živia len tým, čo môžu získať v hlbinách.
A tak sa z Veľkého starca stal prvý boh a prekrásne verše Toniho Fae, nášho pravekého básnika, sú teraz nezmyselnými modlitbami. Marania ich mrmlú počas náboženských obradov. Nevedomosť sa zrodila zo strachu, ktorý rozložil kultúru, zničil Poznanie. Nečudo, že ani Veľký žrec, učenejší ako ostatní, ani nik iný z Maranov nepočul nič o chladnom spánku. Ja som bol pre nich jednoducho nesmrteľný, ako sa na boha patrí. Moja úbohá Era! Kto ťa prebudí? A kedy?

S veľkou námahou nachádzam v sieti novoprerazených tunelov starú "jaskyňu podzemného stromu". Pravdaže, po strome nezostalo ani stopy, ale pradávne cely sú na svojom mieste. Srdce sa mi bolestne zovrelo. Smutne pozerám na stenu, známu od detstva. Teraz niet prúdu energie a nežiari na nej farbami výbuch meteoru, čo zrazil môjho otca. Na mieste bývalého obrazu sa len s námahou dá v kamenných nánosoch rozoznať pradávny basreliéf so zázračnou vežou Faeňanov, pomocou ktorej lietali medzi hviezdami. Pri pohľade na obrysy rozprávkovej lode ma naplnili trpké spomienky. Prezerám si uchované

postavičky v čudesných skafandroch a v mojej pamäti ožívajú. Tam, celkom na okraji, by mohla stáť Hneda Jas, chladná a jasná, odvážna a pokojná. Vedľa nej Not Kri, duchaplný, vždy škriepny, ktorý nič neprijímal hneď, neľútostný v úsudkoch, ale zúfalý v láske a žiali. Ona našla hrob v zemi Inkov, ktorá sa pod ňou roztvorila, on nechcel vyplávať z vírov ostrova Fatuhiva. A tu sprava je moja neporovnateľná, nežná, krotká a obetavá sestra Iva! Zostala na Zemi kvôli ľuďom spolu so svojím životným druhom, múdrym dobrákom Gigom Gantom. No a táto ledva viditeľná postavička v strede, akoby prikrytá kamenným závesom, to by mohla byť moja Era, ktorá neumrela ako všetci ostatní, no predsa nie je živá... Z povaly cely visí stalaktit. Ten tu predtým nebol. Z dlážky sa k nemu ťahá zatečený stalagmit. Tu, na tomto mieste, som po prvý raz počul verše Toniho Fae o Povinnosti: „O šťastí, láske aj ty snívaj, no pamätaj: Koreňom života POVINNOSŤ je!"
Povedal som tieto skvelé slová, keď nás (s ľuďmi) zasypal piesok a už sme stratili nádej na záchranu. Žreci strachu, ako vysvitlo, s hrôzou pozorovali činnosť strašných prišelcov, krutých démonov Zeme, čo hľadali vchod do Mesta Povinnosti, aby vytrhli Maranom srdcia a obsadili ich rodné jaskyne.
A žreci zúfalo prosili všemohúceho boha, Veľkého starca, aby zachránil Maranov a poslal na pozemské obludy všetky sily Maru.
A keď sa ako odpoveď na prosby vzniesli do vzduchu mračná piesku a čierny vír ním zasypal ukrutných démonov, bledým, vystrašeným Maranom vhŕkli do očí slzy vďačnosti.
Vtom elektromagnetické spojenie, zachytávajúce doteraz iba strašidelnú reč pozemšťanov, prinieslo Maranom slová ich hlavnej modlitby, ktorú hovoril jeden z prišelcov najstarším maranským jazykom, zachovaným v bohoslužbách.
Marania boli ohromení. Veď im pripomenuli Povinnosť, zburcovali princíp dobra, uložený v každom srdci. Marania premohli strach a prišli na pomoc zasypaným prišelcom. Nemohli neprísť. Taká bola ich podstata.
Vo vstupnej komore mesta sme my, prišelci (ja a moji noví priatelia zo Zeme), oslobodení od skafandrov, žiadostivo vdýchli šťavnatý umelý vzduch Mesta Povinnosti.
Marania s veľkými hlavami sa hrčili okolo nás, naťahovali tenučké rúčky, podobní hanblivým a zvedavým deťom, naivným, bojazlivým a dobrým.
Bolo treba vidieť, v akej nefalšovanej hrôze od nás cúvli, keď sa dozvedeli, že prišelci sú naozaj ľudia zo Zeme (čiže démoni) a ja že som dávnoveký Maran, legendárny Inko, syn Mony Zakazovateľky, ktorý opustil Mar pred viac ako šiestimi tisícmi cyklov, a je teda živým potvrdením božského učenia strachu. Veď práve Inko sa stretol na Zemi s obludami, vytrhávajúcimi srdcia, práve kvôli nemu Mona zakázala lety na Zem.
Pokúšal som sa vyvrátiť ich vieru v moju božskosť, rozprával som im o chladnom spánku, dokonca som sa priznal, že počítam s ich pomocou pri prebudení Ery, no malé veľkohlavé deti iba nechápavo žmurkali obrovskými očami, aké majú nočné vtáky na Zemi. Nevedeli nič o chladnom spánku a o tej, čo doteraz spí v Skrýši života.
Daľ, môj nový priateľ, sa začal dychtivo vypytovať Maranov, ktorí ho ako-tak rozumeli. Galaktion a Eľga sa prejavili ako praví výskumníci. Bez ohľadu na všetko, čo prežili, boli teraz zaujatí dejinami "vykopaného národa", ako nazval Galaktion hĺbkových Maranov.
Pre mňa však bolo trpké dozvedať sa dejiny úpadku veľkej maranskej kultúry, dedičky faeňanskej civilizácie, teraz potlačenej a pohltenej náboženstvom strachu.
Zrejmé bolo, že toto chmúrne učenie nezvíťazilo naraz. Maranská kultúra kládla odpor. A Monin zákaz letieť na Zem bol neraz porušený. Ale dojmy privezené zo Zeme očividne nehovorili v prospech ľudí. A neprezieravé Výbory matiek spolu s novými žrecmi zaviedli maranskú civilizáciu do slepej uličky. Ničili sa všetky stopy pobytu Maranov na povrchu. Povrch videli iba žreci-strážcovia cez optické prístroje, ktoré ľudia nazývali periskopmi.
Od takého periskopu neodchádzala mladšia z pozemských žien, Taňa. Ona viac ako ostatní trpela naším uväznením, prvá sa cítila zajatkyňou.
Pravdaže, Marania nepoužívali silu, donucovanie. V Meste Povinnosti sme mali úplnú slobodu. Ale skafandre a prilby s dorozumievacím zariadením sme nemali.
Keď Taňa uvidela cez periskop dvoch pilotov Hľadania, ako chodia po miestach našich nedávnych

vykopávok, pochopila, že bez skafandrov a prílb nie sme schopní dať im o sebe vedieť. Požiadala Daľa, aby vysvetlil Maranom, že treba dať znamenie pilotom. Ale Marania sa báli. A Daľove slová ich ľakali ešte viac. Taňa to nevedela pochopiť.
Mne tiež bolo ťažko pochopiť, ako sa Marania zriekli poznania Vesmíru, vyčiarkli zo svojich poznatkov hviezdovedu. Uzávery učenia strachu, aj keď sa kedysi zakladali na čomsi konkrétnom, postupne sa zvrhli, zmenili sa jednoducho na strašidelné obrazy démonov zo Zeme. Ako teda mohli Marania prezradiť svoju prítomnosť týmto démonom, ktorých sila sa skrývala v hrozivej veži?
Marania sa skryli vo svojich dierach. A spolu s nimi sme tam ako dobrovoľní zajatci sedeli aj my.
Piloti každý deň prichádzali na miesto vykopávok a do úmoru sa pokúšali vykopať naše mŕtvoly. Ale podarilo sa im nájsť len mechanickú kopačku, ktorú riadil Daľ, viac nič.
Nepochybne dostali nejaký pokyn zo Zeme, pretože priniesli so sebou divnú konštrukciu z ľahkých rúr. Nechávali poznávacie znamenie na mieste, kde "zahynula prvá marťanská archeologická výprava", aby ho ďalšie kozmické lode pozemšťanov vedeli nájsť a vykopať zahynutých archeológov.
Piloti nechali znamenie a vykročili k Hľadaniu, ktoré bolo vidieť v diaľke. Za nimi zostávali retiazky stôp na piesku.
- Odchádzajú! - zúfalo skríkla Taňa a zaliali ju slzy. - Hneď odletia!
Vzlykanie netreba prekladať, rozumie mu každý i na Zemi i na iných planétach.
- Treba ich dohoniť, zastaviť, - povedal Daľ a obrátil sa k Veľkému žrecovi s prosbou, aby mu dal aspoň jeden skafander alebo aspoň prilbu, v ktorej je dorozumievacie zariadenie.
Veľký žrec pokýval pre jeho krehké telo ťažkou hlavou, čo znamenalo u Maranov nesúhlas, odopretie.
Musel som to Daľovi vysvetliť.
Spolu sme sa pritisli k periskopu.
Vstupné komory boli nad nami, vysekané do útesu. Dobre som poznal ich systém. Nik ich nestrážil, veď Marania ani nevedeli používať silu.
Svitlo mi, v čom je východisko. V pamäti sa mi vynorili nezabudnuteľné dni mladosti a zaujatie pre beh bez dýchania.
Hneda Jas, Not Kri!
Mnohí to vtedy pokladali za nezmyselnú hlúposť. Ale teraz nastala chvíľa, keď som musel dokázať, čoho je schopný Maran.
- Čo to robí! - zvolala Taňa. - Zadržte ho!
Marania odo mňa naľakane odskočili, keď som sa vrhol k vstupným komorám.
Bez skafandra, iba v priliehavom odeve, v ktorom som preležal tisícročia v Skrýši života, vybehol som z komory do púšte.
Tu na Mare som sa podobal pozemským lovcom periel, ktorí sa každú chvíľu ponárajú na niekoľko minút do oceánu.
Kedysi dávno, keď sme sa venovali behaniu bez dýchania, snívali sme s Ivou a Hnedou Jas, že Marania si raz zvyknú na ostré dýchanie, podobne ako prudko dýchajúce jašterice, aby mohli naši potomkovia konečne vyjsť z hĺbkových osád na povrch, pod fialové nebo a premôcť nezadržateľný úpadok našej rasy. Bohužiaľ, zostalo to iba nesplnenou túžbou. V skutočnosti sa naši potomkovia celkom zriekli povrchu planéty s jeho nedýchateľnou atmosférou. A ich rasa úplne upadla.
Ja som však patril ešte k dávnym Maranom, ktorí zo žartu, zo športu behali v púšti bez dýchania tisíc i viac krokov.
Spomínam si, ako ma vždy vzrušoval prechod zo súmraku jaskýň do púšte, žiariacej v lúčoch slnka. Pravda, nedalo sa to ani porovnať s pozemským svetlom. Ale naše oko sa nepostrehnuteľne prispôsobuje tým najprudším zmenám v sile svetla.
Bežal som najprv so zavretými očami, potom som ich otvoril a pred sebou som uvidel dve vzďaľujúce sa postavy v skafandroch.
Koľko sto krokov je k nim?
Nohy ma niesli v rovnomernom pohybe.
Naposledy som sa nadýchal vo vstupnej komore, než som vybehol do púšte. Samozrejme, ani jeden Maran si nevedel predstaviť, že je to možné. Ale musel som zachrániť ľudí, musel som zachrániť

Maranov, zvíťaziť nad ich falošným strachom, musel som prebudiť moju Eru.
Prebehol som asi tristo krokov. Pred očami sami zahmlilo. Veď som tak dávno netrénoval... No návyky, ktoré získalo moje telo počas neúnavných cvičení, sa predsa len celkom nestratili. Dokonca aj po dlhých rokoch (nerátam do toho tisícročia spánku, ktoré vo mne na šťastie nič nezmenili) som sa celý zmenil v beh, ani čo by sa mi vrátila mladosť. Veru, presne tak: nebežal som, ale zmenil som sa v beh. Za iných čias by som neveril, že je to možné... Pomáhal mi aj vietor, čo mi fúkal do chrbta. Bolestivo mi zraňoval holý zátylok, krk a uši zrnkami piesku, ale pomáhal mi v behu.
Čoskoro som pocítil, že nemám viac síl. Ústa sa mi otvorili, aby som nabral otrávený vzduch, ako sa to na Zemi stáva topiacim sa vo vode. Mal som pocit, že nohy sa mi podlamujú, že padám, v očiach sa mi zatmelo.
Ale nahol som sa poriadne dopredu, kládol som nohy pred seba a tak som nespadol. A o ďalšiu chvíľu som opäť zreteľne zazrel vežu lode Hľadanie a dve postavy v skafandroch, čo sa k nej blížili.
Myslel som iba na to, že odo mňa - či dobehnem, alebo nie - závisí celá budúcnosť Maru, Maranov, ľudí, Ery...
A sily sa mi vrátili skôr, ako som prebehol pol cesty k Hľadaniu. Nohy ma zasa samy niesli k cieľu.
Vtom sa jeden z pilotov obzrel, možno aby naposledy skontroloval, nakoľko je viditeľné zanechané znamenie. A uvidel mňa, ohúrený nezmyselnou vidinou. Mohol azda človek (a ja som sa mu, pochopiteľne, javil ako človek) bežať bez skafandra po maranskej púšti?
Rozbehol sa mi oproti. Ale ja som bežal rýchlejšie. Prejavili sa moje svaly, vycvičené v pozemských podmienkach. Veď na Mare bola iba polovica tej príťažlivosti, na ktorú som bol zvyknutý. Nebežal som, ale letel k Hľadaniu.
Dobehol som. Prebehol som popri kozmonautovi, ktorý sa mi ponáhľal v ústrety (bol to Krutogorov), aj popri druhom, ktorý sa obrátil až teraz, na zavolanie veliteľa.
Chytil som sa vonkajších skôb, ako kedysi dávno môj dávnoveký priateľ Chichcalán (Opitá Blcha), a vyletel som po nich k vstupnej komore lode, ktorá sa otvárala sama.
Nič viac si nepamätám.

Časť tretia - DLH ROZUMU

Láska, génius, práca - to všetko sú
výbuchy síl, vychádzajúce z jediného
plameňa...
R. Rolland

Prvá kapitola / PREBUDENIE

Zaprisahal som sa, že sa vrátim k zápiskom až v deň prebudenia Ery. A tak som sa ho teda dočkal...
Ťažko vyjadriť, čo prežívam teraz, zmúdrený niekoľkými životmi, ktoré som prežil na odlišných planétach, v rôznych tisícročiach.
Zasa sa cítim plachý ako v nekonečne vzdialenej mladosti. Bojím sa predstúpiť pred Eru. Aké city v nej vyvolám, radosť, alebo žiaľ? Mám vôbec právo niečo pripomínať jej, ktorá vstupuje do nového života? Ľudia veľmi často trhajú rodinné zväzky, rozchádzajú sa. Či budeme my s Érou výnimkou?
Spolu s dvoma pozemskými vedcami vchádzam do kozmickej lode pre krátke lety, ktorá ustavične premáva medzi pozemskými vedeckými strediskami a Skrýšou života, prepravenou na dráhu okolo Zeme.
Koľko ráz som už letel na toto kozmické stredisko, ktoré vyrástlo okolo priezračnej komory, kde naďalej spala moja Era!
Od priezračnej kocky trčali do strán hrubé spice obrovského kolesa, pripomínajúceho Fobo. V podstate to vlastne aj bola orbitálna vedecká stanica a na jej osi sa nachádzala Skrýša života, ukrývajúca v sebe Erin sarkofág, ktorý sa tam vznášal vo vzduchu v bezváhovom stave. A vo venci kolesa, kde bolo cítiť

normálnu zemskú príťažlivosť, pracovali a striedali sa vedci. Striedali sa... celé pokolenia.
Ako často som navštevoval ich laboratóriá, zoznamoval som sa s postupom nesmierne ťažkých, plánovitých a nevyhnutných prác, vyžadujúcich nevýslovnú vytrvalosť a trpezlivosť. A zakaždým som prosil, aby ma zaviedli k priezračnej komore s visiacim sarkofágom, do ktorej bolo predbežne prísne zakázané vchádzať. Cez priezračné steny a vrchnák rakvy, biovane, som sa s bolesťou kochal v črtách drahej tváre.
Zostávala rovnaká, tak ako na miliónoch zobrazení, známych každému obyvateľovi Zeme, pripravená usmiať sa, ožiť, tešiť sa zo sveta a dobra...
Sedím v kresle oproti profesorovi Petrovovi. Ale nie je to onen vodca prvého oddielu ľudí, čo ma zobudili. Neón Dalievič Petrov je syn môjho prvého priateľa medzi ľuďmi. Najvýznamnejší biológ (po maransky životoved) zjednoteného sveta na Zemi, celý život zasvätil otázke anabiózy najvyšších organizmov. Svojho času Daľ povedal, že ak nie on, tak jeho syn Neón dosiahne, že uvidím svoju Eru živú a krásnu ako kedysi.
On sám sa zapodieval celkom inými problémami, ale slovo dodržal. Oproti mne sedia jeho syn a jeho vnuk, zaslúžilý profesor a mladý vedec. Desiatky tisíc živočíchov ponorili do chladného spánku a zasa šťastne oživili. Viac ako tisíc ľudí podstúpilo na sebe tento experiment a prebudilo sa. Posledný z nich bol sám Neón Petrov. Preto vyzerá tak mlado, hoci nedávno oslávil päťdesiatku aj narodenie vnučky, ktorej dali meno Era - na počesť mojej družky, čakajúcej na prebudenie, i na počesť novej éry (taká je zhoda hlások v maranskej a pozemskej reči!), čo nastala pred pol storočím, v deň, keď sa začala "transfúzia krvi".
Neónov syn Ivan sám zobudil otca po sedemročnom spánku v anabióze. Bola to prvá významná vedecká práca mladého vedca.
Ale čo znamená sedem rokov v porovnaní s trinásťtisíc rokmi mojej Ery! Ja však žijem, rovnako ako všetci ostatní na Zemi, ktorí spávajú iba v noci! Tak upokojujem sám seba.
Neón je presvedčený o úspechu prebudenia, ku ktorému sa tak dlho nik neodhodlal. Ale ja viem: kritickejšie naladený a svojmu veku neprimerane opatrný Ivan sa znepokojuje.
Z tisíca ľudí, ponorených do anabiózy, iba dvaja sa neprebudili. A traja umreli krátko po prebudení.
- Iba päť ľudí z tisíca, - vraví otec.
- Až päť ľudí z tisíca, - vraví syn.
Záleží na tom, ako sa na to človek pozerá...
Ale prečo sa mám znepokojovať? Pokolenia vedcov za pol storočia do všetkých podrobností preskúmali aparatúru dávnovekých Maranov. Rozobrali na súčiastky sarkofág-biovaňu, v ktorej som spal ja, vytvorili druhú Skrýšu života a na skúšku v nej uspávali a prebúdzali zvieratá i ľudí, ktorí obetavo riskovali pokusy.
Čím sa im môžem odplatiť? Ináč, oni hľadia na svoje úsilie ako na splatenie dlhu Maranom, ktorí kedysi odvrátili zrážku Zeme s Mesiacom.
Piloti, ako zvyčajne, nasmerovali kozmickú loď k styčnému miestu. Srdce mi búchalo, išlo vyskočiť z hrude. Nemyslel som, že sa môže u starcov takto správať.
Vyholená, energická, sivými spánkami zdôraznená a hádam trošku drsná tvár Neóna Petrova je spokojná, no Ivan žmúri oči, prihládza si rukou dlhé svetlé vlasy a nervózne si pomykáva kučeravú, zle rastúcu briadku.
Cez vnútorný priechod v styčnom mieste lode prechádzame na orbitálnu stanicu. Vedeckí spolupracovníci výskumného strediska úctivo vítajú svojho vedúceho a tešia sa z Ivana, miláčika všetkých.
Neón koná rýchlo a rozhodne. Priveľa času sa už venovalo príprave. Navrhuje ihneď pristúpiť k prebudeniu Ery.
Na svoje veľké prekvapenie a radosť som spoznal medzi prítomnými, ktorí prileteli pred nami, svojich starých priateľov: predovšetkým Eľgu Sergejevnu, dnes členku-korešpondentku Akadémie vied, ktorá sa ešte stále držala, no protivne stučnela, snehobiele vlasy mala skrútené do ťažkého uzla na zátylku. Pred desiatimi rokmi som bol na jej striebornej svadbe s akademikom Leonidom Pescovom. Galaktion Petrov, tiež už dávno akademik, jej nevedel odpustiť, že sa s ním rozišla, a hoci prešlo veľa rokov, na ich

striebornú svadbu veru neprišiel. Ale sem priletel. Veľmi zostarnutý, zhrbený, rozkysnutý, s nerozlučnou paličkou, ktorá bola v bezváhovom stave zbytočná, stál bokom, udržiavaný magnetickými podošvami.
Ako vedúci prvého oddielu vedcov, čo našli v kozme Skrýšu života, bol tu najčestnejším hosťom.
Ale veru Daľ a jeho žena Taťjana Sergejevna, moji blízki priatelia, tu neboli. Obaja dlho žili v Antarktíde. On oslobodzoval kontinet od ľadu a ona tam hľadala táboriská predhistorického človeka, no nielen hľadala, ale aj našla! Stihla nájsť pred smrťou... Sľúbil som, že tam prídem za Daľom možno aj s Erou, po jej prebudení...
Po prebudení!
Ako pred ňu predstúpim, sivobradý starec, dožívajúci život na Zemi, kam sme sa s Erou tak chceli dostať! Ju ešte čaká vidieť ďalší život ľudí, ktorí teraz rozširujú na celú zemeguľu tie zásady, čo sme my dvaja vkladali do základov občiny u Inkov: všetci pracujú, všetci dostávajú zadarmo chlieb...
Kým budem pre Eru? Vetchým starcom, čo len nosí meno mladíka, ktorého v minulosti milovala? Živou, ale vetchou, zrazu zhmotnenou spomienkou na predošlý život?
Mimochodom, nie som zasa až taký vetchý. Najmä v porovnaní s Galaktionom alebo hoci aj s tým nezničiteľným figliarom Pescovom, manželom Eľgy Sergejevny. Kurióznou zhodou okolností, ak odpočítam obdobie môjho niekoľkotisícročného spánku, som tak či tak mladší ako títo akademici.
Slabá útecha! To sotva pomôže Ere zniesť neodvratný úder.
Ale nedá sa nič robiť. S pomocou chladného spánku možno preskočiť desať tisícročí, ale nemožno sa vrátiť čo len o deň dozadu a už vonkoncom nie omladnúť čo len o desať rokov! Taký je zákon pri činnosti!
Desať rokov! Smiešne! Čo znamenajú v mojom vysokom veku? Osemdesiat, sedemdesiat - či to nie je jedno?
Keby som sa chcel vyrovnať mojej Ere, musel by som omladnúť o päťdesiat, presnejšie o pädesiatjeden pozemských rokov...
Valcovitá chodba, na ktorej konci je umiestnená Skrýša života, pripomína mi čímsi faeňanskú oranžériu, aj keď nie je priezračná.
My, účastníci prebudenia, stojíme pri jednej priezračnej stene, spojenej so Skrýšou života. Odtiaľto vidieť rakvu mojej Ery, visiacu vo vzduchu. Vlastne, treba ju nazývať biovaňou.
Ivan ovláda automatiku, tú istú, čo pred pol storočím nefungovala. Neón vedie poradie operácií, zodpovedá za ich biologický a psychologický výsledok. My dvaja sme dlho uvažovali, ako pripraviť Eru na stretnutie so mnou.
Neón je človek zriedkavo chladnokrvný a citlivý. Chápal nie z pol slova, ale z jedného pohľadu. Nestretol som sa s podobným človekom na Zemi alebo Maranom na Mare, dokonca ani v mojej dávnej minulosti. V ňom ani čo by žili zároveň Not Kri, Hneda Jas a Gigo Gant, priatelia z môjho predošlého života.
Potešoval ma:
- Dobre, že sa ti, Inko, svojho času nepodarilo zapnúť automatiku Erinej biovane. Pre zistené poruchy by sa Era nebola nikdy prebudila.
To alebo niečo podobné by mi povedala aj Hneda Jas alebo Gigo Gant.
- Zázrak, že tebe samému sa podarilo zobudiť. Teraz bude všetko v poriadku. - To už zaznieval hlas Nota Kri.
A rovnako ako pred päťdesiatjeden rokmi, videl som teraz priezračnú kocku Skrýše života naplnenú nepriehľadnou hmlou. Ale teraz som mal pred sebou špeciálnu obrazovku, na ktorej sa dalo vidieť bez prekážky všetko, čo sa deje v komore.
Vrchnák rakvy sa nadvihol, ten istý vrchnák, ktorý som sa tak bezúspešne pokúšal nadvihnúť silou vlastnej vôle, ba dokonca zúfalstvom.
Erina tvár sa zachvela. Mihalnice sa pohli. Nežné pery sa roztiahli medzi jamkami v lícach. Usmiala sa!
To bolo neuveriteľné!
Ešte donedávna ľadová, mŕtva ako meteorit, ožila teraz v úsmeve...
Otvorila oči a hľadala niekoho vedľa seba. Potom pohla trupom (svaly už mala rozohriate masážou, navrátila sa im predošlá sila). Od tohto pohybu sa jej telo vznieslo nad truhlu a zostalo visieť v hmle.

Teraz sa cez hmlistý závoj dali rozoznať dva tiene, čo sa oddelili od seba.
Veda Zeme zvíťazila! Zázrak sa uskutočnil! Ale prečo zázrak? Trinásťtisíc rokov? Veď predsa jednobunkové organizmy, nájdené vo večne zmrznutej pôde Zeme, ožili po dvesto päťdesiatich miliónoch rokov! Čiže nie zázrak, ale prírodný jav, ktorý možno ovládnuť. A ja som toho prvým dôkazom. No už nebudem sám svedkom dávnej minulosti.
Na obrazovke som videl, ako ustarostene sa Era obzerá. Pochopiteľne, hľadala mňa. Už si všimla, že druhý sarkofág z komory zmizol. Dávno ho odtiaľ vyniesli, aby na ňom mohli preskúmať techniku maranského chladného spánku.
Neón Petrov podišiel ku mne a ticho povedal:
- Môžeš ju osloviť, Inko. Mala by spoznať tvoj hlas, ak... ak sa jej pamäť zobudila spolu s ňou.
Neón ma naľakal, a tak som náhlivo zavolal cez mikrofón na Eru:
- Era, drahá! Dobré ráno do nového života!
- Inko?! Aké šťastie! Ty už si sa prebudil? Kdeže si? Kto nás zobudil? Ľudia či Marania?
- Ľudia, priateľka moja! Ľudia, ktorí dosiahli ten stupeň vývoja, o ktorom sme pre nich snívali.
- Ako dobre, - vzdychla Era. - Ale kde si, prečo počujem iba tvoj hlas, a teba nevidím?
Nadchýnal som sa Erinou tvárou na obrazovke. Striedala sa na nej radosť, údiv, nepokoj a zasa šťastný úsmev.
Profesor Neón Petrov energicky otvoril dvere do priezračnej komory, dvere toľký čas zakázané, a smelo vošiel dnu. Kúdoly pary sa valili proti nemu a zahalili nás ako mrazivý vzduch Antarktídy, čo vtrhol do teplej miestnosti.
- Vítam ťa, dcéra múdrych Maranov, učiteľka ľudí! - povedal jazykom dávnovekých Maranov, ktorý sa náročky naučil pomocou aparátov Čierneho Princa a konzultácií so mnou a s Daľom. - Vítam ťa, hosťa ľudí, pri vstupe do nového života.
- Buď pozdravený, človek, čo pozná náš jazyk. Ale ja sama by som mohla s tebou hovoriť jedným z pozemských jazykov. Povedzme jazykom tollských ľudí alebo Inkov, napokon aj jazykom Sumerov.
- Radšej budem hovoriť ja tvojím jazykom, obetavá Era. Jazyky, ktoré spomínaš, sú na Zemi takmer zabudnuté.
- Ľakáš ma, človek. Len pred chvíľou som počula hlas môjho Inka, ale vidím iba teba. Čo je s ním? Žije? Nepočula som to iba záznam jeho hlasu?
- Je živý a čaká ťa. Ale musím sa presvedčiť, či sa dobre cítiš, skôr ako sa vystavíš takému prudkému otrasu.
- Otras? Povedal si to správne v našom jazyku? Prečo otras? Nepodarilo sa niečo pri jeho prebudení?
- S jeho prebudením bolo všetko v poriadku.
- Teda pri mojom? - dôvtipila sa Era.
Neón pomohol Ere postaviť sa na dlážku komory a naučil ju používať magnetické podošvy.
- Ty si človek, čo prebudil môjho Inka? - spýtala sa Era, babrúc sa s topánkou, a pozrela zdola na Neóna.
- Nie, nie ja, ale môj otec Daľ.
- Tvoj otec bol starý, keď prebúdzal môjho Inka? - opatrne sa spýtala Era a narovnala sa.
Prišiel Ivan Petrov a hanblivo pokukoval na krásnu čarovnú zo starodávnej rozprávky.
- Má briadku ako môj Inko, keď bol mladý, - kývla smerom k nemu Era.
- To je môj syn a prvý pomocník. Volá sa Ivan.
- Sumeri volali môjho Inka Oannom. Kde je? Neodpovedal si mi, ako dávno ho tvoj otec zobudil?
Neón otáľal s odpoveďou a toto zámerné otáľanie bolo prípravou na úder, ktorý mal dopadnúť na Eru.
- Môj otec Daľ, prvý znalec maranského jazyka, zobudil tvojho Inka ešte pred mojím narodením.
- Ale veď ty máš dospelého syna! - zhrozene riekla Era. - Alebo teraz rastú deti rýchlejšie?
- Skôr ako sa naši žreci zdravia začnú s tebou zapodievať, aby ťa uchránili pred všetkými ťažkosťami, uvidíš sa s Inkom.
Na Erinej tvári sa zjavili rozhodné vrásky medzi obočím a po oboch stranách úst.
- Som pripravená na všetko, - povedala pomaly. Neón dal znamenie, ja som sa oddelil od zástupu, čo vítal Eru v novom tisícročí, a zamieril som do priezračnej komory. Usiloval som sa kráčať vzpriamene,

takmer som sa odtŕhal od magnetických podošiev, ktorými som plieskal pri každom kroku.
Hmla sa už rozplynula a Era ma mohla vidieť.
Bol som neodôvodnene slabý. Celé dva roky, počas ktorých sa Neón po vlastnom prebudení chystal na prebudenie Ery, som sa ani raz neodvážil pozrieť do zrkadla. Bolo mi hrozne. Ale bielu bradu som si mohol vidieť aj bez zrkadla. Pravdaže, nič mi nebránilo si ju odstrihnúť. Ale či iba v nej bola podstata veci? Za celé tie roky, čo som žil v nádeji na blížiace sa stretnutie s Erou, usiloval som sa udržovať v sebe čulosť. Nik sa tak usilovne nezapodieval telesnými cvičeniami, behom (dokonca aj bez dýchania!) ako ja. Preto som vyzeral mladší ako vetchí starčekovia Galaktion a Pescov. Ale aj tak som predstupoval pred Eru ako staručký starec.
Stretli sme sa...
Ona ešte nešikovne stála na magnetických podošvách, prilepených k dlážke. Ako sa neskôr priznala, pri pohľade na statného starca s dlhou bielou bradou nemohla v prvej chvíli uveriť, že som to ja. Ale potom všetko pochopila, múdrymi Neónovými slovami pripravená na krutú pravdu.
Vrhla sa ku mne a pritisla sa mi na hruď. Siahajúc mi ledva po plece, schovávala si tvár v mojej hustej brade.
Hladkal som ju po pleciach.
- Budeme spolu, - vravel som. - Pokladaj ma v tomto svete za otca.
- To nie! - zvolala a zdvihla ku mne tvár, zaliatu prvými slzami v novom svete. - Nie, Inko! Ak si sa ty sám v srdci nezmenil, kým si na mňa čakal, potom ja som sa veru v nijakom prípade nezmenila.
- Radšej keby som bol zomrel, - zašepkal som.
- Ako môžeš tak hovoriť? Potom by sme predsa neboli teraz spolu!
- Ale medzi nami je pol storočia.
- Je to vari priepasť tisícročí? Spolu sme ich prekročili a budeme spolu, kým sme živí.
- Spolu! Konečne predsa spolu! - povedal som, hľadiac do vlhkých očí mojej vzkriesenej prekrásnej priateľky.

Druhá kapitola / TRANSFÚZIA KRVI

Metelica sa ešte len začínala. Biela pustatina, nedávno rozdelená zlatým chodníčkom, ťahajúcim sa k nachovému slnku, sa teraz spenila a ako vriace more sa vrhla na všadechod.
Ale stroj s istotou ďalej šiel po udupanej ceste k Stanici transfúzie krvi. Tak sa volal tábor vypúšťania ľadových rakiet, čo kočoval po Antarktíde.
Čoskoro biely prúd zakryl koľaj. Biele jazyky sa vzpínali k mrakom a ako studený plameň oblizovali všadechod. A on akoby už plával po bielom rozbúrenom mori, ktorého hladina zlovestne stúpala a napoly zatopila kabínu letiacim snehom.
Kým víchrica silnela, obaja cestujúci sa kochali v nezvyčajnom živle. Veď každá vločka tu bola zmrznutou vodou, takou vzácnou na Mare.
Čoskoro už nebolo cez okná nič vidieť. Všadechod ani čo by bol klesol na dno besniaceho prúdu. Divé svišťanie a zavýjanie prenikalo cez obšívku korby a mrazilo krv.
Ale posádka vozidla bola pokojná. Lokátory umožňovali ísť potme za polárnej noci i v zúrivej metelici. Mocný starec pozeral do mútnych okien s úsmevom. Bol tu už neraz. Jeho mladá spolucestujúca sa mu nevdojak tisla k plecu. Často si vymieňali mlčanlivé pohľady.
Ešte stále sa nemohli na seba vynadívať. Kto ich nepoznal, mohol si pomyslieť, že je to milujúci starý otec a vnučka. Ale boli to muž a žena, ktorí sa spojili počas najstrašnejšej búrky na Zemi a teraz ich tragicky delil polstoročný vekový rozdiel.
Starec čoraz pozornejšie hľadel na známe a zdanlivo navidomoči sa meniace črty milovanej tváre. Usiloval sa myslieť si, že je šťastný, lebo čoskoro poletia s Erou na rodný Mars, a teraz uvidia, ako vyletujú do kozmu obrovské kusiská ľadu, ktoré ta dennodenne odlietajú už päťdesiat rokov.
Teória pravdepodobnosti narába veľkými číslami a nemôže vylúčiť ojedinelé odchýlky, havarijné prípady, keď v poradí niekoľkomiliióntemu ľadovému vrchu, vypustenému do kozmu, zlyhajú motory a zrazu sa zrúti nazad na Antarktídu alebo do oceánu. Za celých päťdesiat rokov uskutočňovania

galaktického Petrovovho plánu boli zaznamenané dva také prípady.
Nuž a zhodou okolností sa tretí prípad stal práve vtedy, keď všadechod s dvoma nekonečne vzácnymi hosťami Zeme šiel po zvyškoch antarktického ľadového panciera.
Keby ľadový náboj, veľký ako niekoľkoposchodová veža, doletel na Mars ako všetky ostatné, vytvoril by pri páde kráter a rozhodil jagavé úlomky.
To sa nestalo. Ľadová ozruta spadla vedľa všadechodu a rozdrobeným chvostom šľahla po kabíne.
Vodič-mechanik a navigátor boli na mieste mŕtvi. Obaja cestujúci ležali v bezvedomí a zalievala ich krv.
Po dosť dlhom čase sa ako prvá prebrala Era. Uvidela pred sebou Inkovu bradu nie bielu, ale ryšavú ako kedysi, a neverila vlastným očiam. Nemohol zrazu omladnúť?
Ale neomladol. Jeho brada bola jednoducho zakrvavená.
Era sa prinútila k pohybu. Ukázalo sa, že je síce ohlušená, ale hýbať sa môže.
S hrôzou zbadala rozmliaždenú riadiacu kabínu a dve znetvorené mŕtvoly v nej - a zaplakala.
No hneď sa aj vzchopila. Kedysi bola lekárkou a vedela sa podriadiť povinnosti. Ľuďom už nebolo pomoci, ale vedľa ležal umierajúci Inko.
Era mu porozopínala odev, odkryla otvorenú ranu na krku. Našla v lekárničke obväzy a zručne zastavila krvácanie. Bolo hrozné pomyslieť, koľko krvi už stratil! Tvár dostala zemitú farbu, pery sa spiekli, hruď sa kŕčovito dvíhala.
Ako by dala ľuďom vedieť o nešťastí?
Era s námahou otvorila vnútorné dvere do riadiacej kabíny: neznáme prístroje, nijaké kužely a gule, nič, čo by poznala z Hľadania alebo z hĺbkových miest. Kde sú tu prístroje elektromagnetického spojenia? Fungujú vôbec?
Era v zúfalstve začala len tak naslepo krútiť malé valčeky na páčkach. Pritom rozprávala o tej hrôze, čo sa stala. Náhle pochopila, že všetko je márne. Aj keď ju začujú, neporozumejú ani slovo.
Začala hovoriť jazykom tollských ľudí, jazykom Inkov, ba aj starovekých Sumerov. Napokon sa po žensky rozplakala, trpko a bezútešne. Vzlykala a opakovala už iba maranské slová.
Lenže nech krútila neznámymi páčkami, koľko chcela, v kabíne sa neozval nijaký zvuk. Zrejme nik nepočul osamelé volanie o pomoc. A nik nenájde včas dodrúzganý všadechod s umierajúcim Marťanom Inkom a jeho bezmocnou družkou.
Vtedy sa Marťanka rozhodla, skôr zo zúfalstva ako zo zdravého úsudku, že pôjde k Stanici a bezvedomého muža bude ťahať za sebou.
Z úlomkov všadechodu zmajstrovala čosi ako sane, hoci ich nikdy v živote nevidela, použila vlačuhy, ktoré so slzami zaťatosti vytiahla spod všadechodu. Na tieto vlačuhy položila Inka, zabaliac ho do všetkého, čo len našla v kabíne. Potom sa zapriahla do vlastnoručne urobených popruhov a ťahala sane proti mrazivému vetru.
Pichľavý sneh šibal do tváre, oslepoval oči. Aj tak sa nedalo nič vidieť.
Era sa usilovala nezísť z koľaje, po ktorej ťahala vlačuhy. V ústrety jej letel chladný, spaľujúci plameň z kvapôčok zmrznutej vlahy. Ba aj slzy v očiach sa menili v ľadové guľôčky, mihalnice sa zliepali od mrazu. Dýchať bolo čoraz ťažšie. Telo bolo vyčerpané námahou.
Hľa, akou drsnou sa ukázala krásna Zem!
Era pozbierala všetky sily, čo v nej driemali trinásťtisíc rokov, zahryzla si do omrznutých pier a zúrivo kráčala dopredu.
Nevedela, čo sú to nálože, ako ľudia nazývali bleskové polárne metelice.
Sneh vo chvíli prestal šľahať do tváre. Nepriehľadná clona zmizla ako strhnutý záves. Tam, kde pred búrkou bolo vidieť purpurové slnko, rozlievala sa teraz po nebi v nežných odtieňoch oranžová žiara. Mrazivý vzduch zastal a akoby zvonil.
Era zhrozene zistila, že stratila vyjazdenú koľaj a už nevedela, kade šla. Zastala, aby dychom zohriala Inka.
Potom sa znovu pohla. Padala od únavy, no opäť vstávala, nevediac ani, kam ide.
Žiara sa rozlievala po nebi nekonečne dlho, ale napokon ju vystriedali rozsypané hviezdy. Vtedy uzrela Era farebné závesy, ktoré ich prekrývali a viseli v záhyboch, hrajúcich nežnými farbami dúhy. Nikdy by nebola verila, že pozemské nebo môže byť o toľko krajšie ako kozmické! Ale teraz pre ňu neexistovala

nijaká krása.
Potom sa závesy rozplynuli a nastalo svetlo ako od novej žiary. Spoza obzoru dopadali na nebo lúče. To mohli byť reflektory, ako ľudia nazývajú silné svietidlá s nasmerovaným účinkom.
Aha, tam je teda tábor rakiet!
Era sa obrátila k Inkovi a strpia od prekvapenia. Presne také isté lúče vychádzali spoza opačnej strany obzoru a spájali sa na nebeskej kopule do obrovského oblúka.
Era sa obrátila na jednu stranu, na druhú, a bola úplne zmätená. Vyčerpaná klesla do snehu vedľa saní.
Teraz sa chladný spánok zmocní jej aj Inka...
Raz už tak spolu zaspávali, a vtedy to vôbec nebolo strašné...

Daľ Alexandrovič Petrov prekročil sedemdesiatku bez akejkoľvek slávy. Akadémie a univerzity sveta mu nepreukázali tie mimoriadne pocty, ktoré pred desiatimi rokmi pri takom istom jubileu preukázali jeho bratovi Galaktionovi Alexandrovičovi Petrovovi, akademikovi a laureátovi svetových vedeckých cien, uznávanému autorovi Veľkého plánu kozmickej "transfúzie krvi". Jeho mladší brat Daľ bol iba radovým inžinierom (horko-ťažko dokončil inštitút) a celý život podľa tohto plánu vypúšťal ľadové rakety do kozmu. A nik okrem jeho staršieho brata nevedel, že ešte pred pol storočím na Marse Daľka, ako ho vtedy volali, navrhol Galaktionovi, aby premiestnili na Mars prebytočný ľad zo Zeme. Ale či mohol takýto galaktický projekt, prednesený nedoučeným poslucháčom inštitútu, vyvolať vážny záujem? Iná vec bude, ak s podobným plánom príde solídny člen-korešpondent Akadémie vied, v tom čase už zaslúžilý profesor Galaktion Alexandrovič Petrov. A na ďalekom Marse, v opustenej stalaktitovej jaskyni, sa bratia medzi sebou dohovorili. Pre dosiahnutie takého cieľa, akým je vystúpenie Marťanov na povrch, vhodný pre život, autorstvo plánu na premenu Marsu nemá význam.
Ale postupom rokov si Galaktion Alexandrovič tak zvykol na úlohu záchrancu Marťanov, že si nespomenul na dávny rozhovor s Daľkom, ktorý ho vtedy ohromil nezmyselnou myšlienkou prepravy ľadu cez kozmos. Daľ celé desaťročia drel, dôkladne vypúšťal ľadové rakety, riešil nenápadné, ale dôležité technické úlohy, ku ktorým sa vážny akademik Petrov neznížil. Daľ nikdy nepripomenul bratovi ich dohovor, podľa ktorého sa Galaktion zaviazal, že v pravú chvíľu oznámi meno skutočného autora plánu. Teraz, keď mu minulo osemdesiatpäť a bol preťažený rokmi i zásluhami, Daľ mu to jednoducho nemohol pripomínať.
Napokon, ani to nepotreboval. Odkedy stratil milovanú ženu Taňu, ktorá sa stala významnou vedkyňou (objavila táborisko predhistorického človeka na pobreží Antarktídy vďaka tomu, že Daľ tam sňal ľadový pancier), bol k sebe Daľ ľahostajný. Bol pyšný na syna, presláveného profesora, bol pyšný na vnuka, už významného biológa. Bol šťastný, že sa zapodieva "transfúziou krvi", že dennodenne posiela do kozmu ľadové náboje, ktoré preletia po danej trase stovky miliónov kilometrov a spadnú na Mars ako ľadové meteority, zaplniac vodou znovuzrodené moria.
Iba jediný človek, ak ho možno nazvať človekom, tušil pravdu a z celej duše súcitil s Daľom.
Bol to Marťan Inko Tichý, ktorý celých päťdesiat rokov, čo žil na Zemi, zasvätil výmene kultúrnych výdobytkov Zeme a Marsu.
Daľ bol suchučký pohyblivý starček so žltkavými šedinami, ošľahanou tvárou a nepokojnými hnedými, neblednúcimi očami. Jeho neúnavnosť poznali všetci, čo s ním robili. Nikomu nedal pokoja, o všetko sa staral, všetko kontroloval, do všetkého vnikal, nechodil, ale behal, neoddychoval, ale prechádzal k inej práci, nespal, iba driemal, aby hneď vyskočil. Potrebovali ho všetci a všade.
Najväčší pôžitok mal, keď videl, ako pri ľadovom prahu (ľad z kontinentu odoberali vo vrstvách) žeriav neviemkoľký raz spúšťal na mrežovanom ramene kovovú formu budúcej ľadovej strely. Elektrický prúd ohrieval formu a topením vznikala medzera medzi budúcou strelou a ľadovým masívom; zároveň sa do spodnej časti takto vykrojenej ľadovej rakety umiestňoval reaktívny motor a nádrže s palivom. Podľa Daľovho návrhu sa toto všetko robilo z ľadu, iba trysky boli potiahnuté ťažko taviteľnou látkou.
Obrovské zvyšovanie rýchlosti pri rozlete, na ktoré Daľ pamätal, umožňovalo dosiahnuť potrebnú kozmickú rýchlosť tak rýchlo, že ani ľadové trysky ani susedné časti rakety sa nestihli roztápať, pravda, okrem vonkajšieho obalu strely, stýkajúceho sa so vzduchom. Rakety, iba zvonku trochu roztopené, leteli cez chladný kozmos po vypočítanej dráhe, automaticky opravovanej počas letu.

Daľ si veru doteraz neodvykol radovať sa, keď sa k nemu od ľadovej steny valilo po snehu tmavé mračno plynov. Šľahol plameň, zmenil sa v ohnivý stĺp a ten dvíhal na sebe ľadovú vežu, ktorá akoby v zamyslení postala na mieste a rýchlosťou blesku mizla na nebi, nechávajúc za sebou pásy dymu a pary. Výbuch ľadovej strely vo vzduchu (pred odletom do kozmu) videl Daľ na vlastné oči a nazlostil sa, zatiaľ ešte nevedno na koho. Nepocítil nijaké znepokojenie, lebo veľmi dobre vedel, že pravdepodobnosť zasiahnutia očakávaných hostí spadnutou trucovitou strelou je mizivá. K domčeku na saniach sa vybral preto, aby dal príučku svojim pomocníkom, aby skontrolovali všetky kontrolné merania vybuchnutého motora a záznam jeho práce. V tom istom domčeku na vlačuhách bola pripravená izba pre hostí, ktorú im Daľ prepustil a sám sa presťahoval do pracovného kútika vedľa rádiokabíny.
Vyľakaný radista si dokonca ani neprehodil kožuch a iba tak vybehol do mrazu, kde čakal na Daľa Alexandroviča.
- Ona plače! - vydýchol aj s obláčikom pary.
Daľ vbehol do rádiokabíny a započúval sa do slov, ktorým nik okrem neho nerozumel.
Potom konal Daľ Alexandrovič s rýchlosťou preňho typickou. Rozprášil pomocníkov, vydával krátke a presné rozkazy, vypravil záchranný oddiel všadechodov.
- Veď ona pôjde pešo. To sa dá predpokladať. Ona nás predsa nepočuje, - hovoril ustarostene.
Oddiel všadechodov s rádiolokátormi, ktoré sú schopné nájsť uprostred snehov akýkoľvek predmet, hnali sa v ústrety všadechodu s Marťanmi, čo neprišiel do cieľa.

Keď sa Era prebrala, uvidela nad sebou starčeka so žltkavobielymi vlasmi a živými tmavými očami. Veľká hlava spočívala na takom krátkom krku, že sa zdala takmer vrazená medzi plecia. Rozhovoril sa jazykom dávnych Maranov.
- Daľ? - odpovedala slabým hlasom Era. Veď to mohol byť iba on! - Zdravím ťa. Kde je Inko?
- Je vedľa teba, ale...
- Je s ním zle? Povedz rovno! Som lekárka. Transfúzia krvi?
- Taký je názor našich lekárov, ale...
- Krv Maranov je odlišná od ľudskej? Viem. Nuž nestrácajme čas. Dám mu svoju.
- Bude vhodná pre Inka? Ešte sme to nezistili.
- V nešťastný deň nášho predošlého života otrávila ma divošská krásavica šťavou hayamachi. Zo žiarlivosti, o ktorej som sa vtedy na Zemi po prvý raz dozvedela. Inko mi v ten deň dal krv. Aj teraz ešte tečie v mojich žilách a ja mu ju vrátim.
- Počítali sme s tým. Všetko je pripravené na zákrok. Vidno, že náš tábor sa nevolá nadarmo Stanica transfúzie krvi.

Inko Tichý, zotavený zo zranení, sedel pri Erinej posteli a pozeral jej do tváre. Spala ako v sarkofágu-biovani. Ale jej tvár bola iná ako v Skrýši života. Inko sa usiloval utešiť sám seba - veď otrasy nemohli nezanechať stopy.
Era otvorila oči, zbadala Inka a usmiala sa. Úsmev ju hneď omladil.
Inko si uľahčene vydýchol. Pravdaže, to sa mu iba zazdalo! Veď ani Daľ si nič nevšimol. Naopak, povedal dokonca, že Erin výzor, taký ako kedysi, čarovne omladzuje aj jeho, Inka...

Tretia kapitola / MORE SMRTI

Kozmická loď, v ktorej s Erou letíme, MARZEM-119 (Mars-Zem stodevätnásta) pristáva a nemám síl ovládnuť tlkot srdca, ktorý začnem pociťovať pri každej návšteve rodnej planéty. Čo vtedy cíti moja Era, sediaca vedľa mňa?
V iluminátoroch sa mihajú ohnivé pásy - znak brzdenia v novej marťanskej atmosfére. Dolu sa ako nekonečný oceán rozprestiera zelená rovina s belasými kolieskami jazier, v ktorých sa na chvíľočku odráža naše malé slnko, a vtedy sa jagocú ako roztrúsené zrkadielka.
- Hory! Naše hory! - vzrušene spoznáva Era.
- Áno, moja, známe miesta, - odpovedám a s úsmevom dodávam: - No púšť už neexistuje.

Era dychtivo pozerá do okrúhleho okna.
Po zosadnutí vidíme, že stromy a kríky privezené zo Zeme sa ujali všade v uhličitej atmosfére a vďaka nej i vďaka o polovicu menšej príťažlivosti vyhúkli do dvakrát väčšej výšky ako ich pozemskí súkmeňovci.
- Aké obrovské! - nadchýna sa Era.
Pomáham jej navliecť masku a kyslíkové bomby na chrbát ako akvalungistke. Pozemskí kozmonauti nás dobromyseľne odprevádzajú k výstupnej komore lode.
Nuž a tak sme doma! Ale...
Kráčame za sebou po pás v tráve. V blízkosti je jazero - zelenkasté, miestami pokryté hmlou. Vyzerá ako rozkvitnutý rybník vďaka voďnej rastline chlorelle, ktorej porasty spolu s novými lesmi a trávami pracujú na celej planéte a nasycujú atmosféru životodarným kyslíkom.
Tak by sa žiadalo zložiť masku, nadýchnuť sa ho, ale zatiaľ je ešte skoro... .
- Tu bol kráter z rozpadovej vojny medzi Dejmom a Fobom, - pripomínam.
- Čiže pred nami je skala so vstupnými komorami Mesta Povinnosti, - dovtípila sa Era. - Krúti sa mi hlava. Neľakaj sa. Nielenže sa mi krúti, ale je plná svetla a radosti. Vraciame sa do rodného domu, no ten sa premenil na štedrú a kvitnúcu planétu, po akej sme túžili. - A šťastlivo sa smiala.
Jej smiech vyplašil kŕdeľ vtáčikov, prvých obyvateľov premenenej planéty, ktorí sa neľakali prebytočného kysličníka uhličitého. Vzlietli a so zvučným šumotom leteli cez hmlistý závoj nad jazerom.
Obaja máme chuť sadnúť si a hľadieť na jazero, na odraz blízkych briezok, ktoré sa nám zapáčili ešte na Zemi.
Ale kľukatý chodníček nás volá ďalej.
Tmavý útes, ku ktorému kráčame, zrkadlí sa vo vode a vyzerá, akoby bol pod vodou. Nad ním je nebo, už nie fialové marťanské, ale modré, zemské!
...Za vstupnými komorami nás prívetivo vítajú obyvatelia dávneho Maru. Ďalekí potomkovia našich spolubratov. Ere pripadajú plachí, hanbliví, chorľaví. Pravdaže, v porovnaní so zvyčajným výzorom bodrých, silných, energických ľudí.
Tak, a sme v rodnom Meste Povinnosti.
Aké je tu všetko nezmenené - tie isté zatuchnuté galérie, ponuré jaskyne - a zároveň ako sa všetko zmenilo!
Už po našom pohrúžení do chladného spánku objavili v hlbinách planéty veľké náleziská čpavku, ktorý kedysi nasycoval atmosféru pôvodného Marsu; v tom bol podobný ostatným planétam slnečnej sústavy. V menších množstvách sa čpavok nachádzal v hlbinách aj predtým. Už naši ďalekí predkovia, poslední Faeňania, získavali z neho dusík pre prvé hĺbkové mestá.
Lenže more Smrti, presakujúce všetkými pórmi planéty, ktorej hustota, ako je známe, je menšia ako hustota Zeme, zhromaždilo v sebe všetky zásoby čpavku, ktorý kedysi vytváral atmosféru. Pod vplyvom akejsi kataklizmy sa čpavok ocitol pod povrchom a už nepomáhal vytvárať dusičnú atmosféru ako na Zemi alebo na Faene.
Keď sa ľudia pustili do premeny Marsu, zaistili si spoluprácu Marťanov. Tí boli povinní premeniť všetok hlbinný čpavok na dusík a vodík tak, že vytvoria umelé sopky a v ich kráteroch sa bude čpavok rozpadávať na vodík a dusík. Postupne sa obsah kysličníka uhličitého, čiastočne pohlcovaného rastlinstvom, stane v oceáne dusíka prijateľným pre dýchajúce organizmy.
Predstavili nás s Erou Prvej matke Rone, ktorá po mnohých pokoleniach zaujala miesto mojej matky Mony.
Bola to na podzemie nezvyčajne vysoká Marťanka, šedivá, urastená, s krásne formovanými črtami tváre a prísnymi, prenikavými očami.
- Teda takáto si ty, prebudená z chladného spánku! - povedala prívetivo a obzerala si Eru. - Buď s nami. My sa z teba tešíme.
Era sa priznala, že by chcela vidieť more Smrti. Marťanka sa začudovala:
- Načo to potrebuješ, dcéra moja, ktorá by si mi mohla byť pramatkou?
- Videla som, ako ľudia z ľadového kontinentu Zeme posielajú k nám životodarné strely života. Chcem vidieť, ako Marania (použila výraz Marania ako v dávnoveku) prispievajú svojím dielom.

Rona sa na Eru usmiala:
- Si našou legendárnou hrdinkou. Vznikli o tebe rozprávky, deti blúznia o tebe, vzkriesenej zo spánku. Nemôžem ti to odmietnuť, i keď výpary mora Smrti sú jedovaté a musíš si obliecť špeciálny skafander.
- My sme si na skafandre zvykli, - bodro odvetila Era.
A tak zostupujeme po nekonečných chodbách, prechádzame popri známych, pred tisícročiami opustených jaskyniach.
- V tebe, prebudenej krásavici, vidím symbol našej rasy, - vraví cestou Prvá matka Rona. - Rasa Marťanov ani čo by nespočetné cykly spala v hĺbkach planéty. Ale čoskoro sa prebudí, ako si sa prebudila ty.
Teším sa z týchto slov. Úctivo kráčam pozadu a rozmýšľam. Či to predsa lén nie je symbolické, že Marťania nasycujú atmosféru Marsu neutrálnym plynom dusíkom, a ľudia vodou a životodarným kyslíkom?
Sprievodcovia s chladnými fakľami nám svietia na cestu.
V predošlom živote som nevedel, že Marťania môžu zostupovať tak hlboko do vnútra planéty. Ale za milióny rokov jestvovania sa nespočetné pokolenia zahrýzali čoraz hlbšie do útrob Marsu. Vtedy objavili aj hĺbkový čpavkový oceán, pomenovaný more Smrti, pretože vtedy nik nepomyslel na to, aby ho premenili na Prúd života.
Počujem, ako sa rozprávajú dve Marťanky: dávnoveká, ale mladá, a stará, múdra.
- Videla si, Prebudená, - Matka Rona celkom dobre hovorí s Erou dávnym maranským jazykom, - ako zo Zeme posielajú sem zmrznutú vodu. Našťastie, náboženstvo strachu už patrí u nás minulosti, ale poslední žreci strachu nás strašili, že ľudia chcú prerobiť Mars preto, aby sa na ňom mohli sami usídliť a nás nepustiť z jaskýň. Čo si ty o tom myslíš?
- Videla som ľudí pred trinásťtisíc rokmi i teraz. Teraz žijú na Zemi iní ľudia. Usilujú sa na celej planéte upevniť princípy, ktoré sme my chceli vložiť do jedného z ich prvých dávnovekých štátov. Ak nám pomáhajú, nuž iba z dobrých pohnútok.
- Dobro? - spýtala sa Matka Rona. - Po náboženstve strachu, ktoré patrí minulosti, ostali v nás ešte povery. Pomôž nám spolu s Inkom zbaviť sa ich. Povedz, čo majú z toho, že konajú dobro? Je to vari výhodné?
- Výhodné!
- Pozrime sa!
Mám z Ery radosť. Výborne si osvojila všetko, čo som jej povedal:
- Ak pozeráme ďaleko dopredu, pochopíme, že pre ľudí bude výhodné zbaviť sa prebytočnej vody. Posielajú ju na Mars z veľkého ostrova Grónska a z ľadového kontinentu Antarktídy. Keby sa ľad v Grónsku roztopil, zdvihlo by to hladinu oceánov o štyri moje výšky. No keby sa roztopil antarktický ľad, oceán by sa zdvihol sedemnásobne a zatopil by mnohé kvitnúce krajiny a mestá.
- Ale prečo by sa mala zmrznutá voda na Zemi topiť?
- Nazerám do vzdialenej budúcnosti. Ľudia sú veľmi aktívni a míňajú množstvo energie. Získavajú ju nielen zo Slnka, ale aj rozpadom hmoty, a čo je zvlášť dôležité, spaľovaním zásob paliva starého milióny rokov. To zvyšuje nielen úroveň tepla na Zemi, ale aj obsah kysličníka uhličitého v atmosfére. A tá, ako vieme, prepúšťa slnečné lúče, ale udržuje teplo ako v našich dávnych oranžériách. A v dôsledku toho raz ľudia nevyhnutne narazia na problém prehrievania Zeme a katastrofálneho topenia ľadov. Ľudia by aj tak museli vyhadzovať prebytočný ľad, keď nie na Mars, tak jednoducho do kozmu.
- Si múdra, Prebudená. Nie nadarmo vidím na tvojej krásnej tvári vrásky starostí a poznatkov.
Zamrazilo ma. Stále som si myslel, že sa mi to len zdá. No teraz matka Rona potvrdila moje najznepokojivejšie obavy.
- Za svoju múdrosť vďačím môjmu Inkovi, iba jemu. Prvá matka Rona sa obzrela na mňa. Úctivo skláňam hlavu a hovorím:
- Pozemšťania nezabudli na svoju Povinnosť voči Marťanom, ktorí odvrátili zrážku Zeme s Mesiacom. Ale skutočné dobro sa obráti v dobro pre tých, ktorí ho činia.
- Teda tak ty rozmýšľaš!
- Era nie nadarmo hovorila o odvrátení hroziacej potopy na Zemi.

- Môže ma celkom dobre vymeniť v postavení Prvej matky, až sa navždy vráti na Mars.
A Prvá matka dala znamenie, aby sme si obliekli skafandre.

Visiaca klenba, pokrytá kamennými navrelinami, sa strácala v tme. Pod ňou sa rovnomerne, lenivo, ale mohutne hojdalo v prílive a odlive more Smrti. Výpary nad ním boli jedovaté.
Ale nebolo ich vidieť, samotná tekutina vyzerala tmavá vo svetle chladných fakieľ.
My s Erou sme už vedeli, že túto mŕtvu tekutinu v nekonečnom prúde chrlia von nové sopky, v ktorých sa mení na prchavý plyn vodík a stály dusík, základ budúcej atmosféry nového Marsu.
Päťdesiat rokov dňom i nocou pod obrovským tlakom tryskali cez nespočetné pažeráky prúdy týchto plynov.
- Prúd života, - hovorí o nich Era matke Rone a robí čosi celkom nepredvídané, čo sa vôbec nezrovnáva s ňou ako budúcou dedičkou vodkyne Marťanov. Zrazu zhodila hermetickú prilbu, vlasy sa jej rozsypali po pleciach a ja som vo svetle chladných fakieľ a v odlesku čpavkového mora s hrôzou uzrel šedivé pramene.
Nechcel som veriť vlastným očiam.
Era si znovu nasadila prilbu a povedala:
- Taký bol zvyk mojej mladosti, Prvá matka Rona. Inko ti to dosvedčí. Nebolo pre nás milšieho cvičenia ako ponáranie sa do otrávenej atmosféry Maru a beh v púšti. Tu, na brehu mora Smrti, som chcela splatiť daň tomuto smelému športu, na ktorý som sa v mladosti neodhodlala. Ako ináč by som sa mohla stať tvojou pomocníčkou?
Prvá matka Rona bola taká ohúrená Eriným konaním, že nič nenamietala.
Výstup z neuveriteľných hĺbok bol namáhavý, trval niekoľko dní. Zrazu som pocítil celú ťarchu rokov. Ako by som ju chcel zhodiť kvôli mladej Ere, u ktorej sa vrásky starostí a poznatkov zjavili tu, v marťanských hlbinách!
Znepokojený som vystupoval hore, kráčajúc ako prv za Erou a Prvou matkou Ronou. Usiloval som sa rovnomerne dýchať ako počas telesných cvičení.
Tak sa začal náš život medzi Marťanmi. Pridelili nám jednu z kamenných ciel, v ktorej sme bývali sami.
- Vieš, Inko, veľmi by som sa chcela dožiť chvíle, keď Marania budú môcť bez skafandrov vyjsť von a žiť na povrchu, nie v jaskyniach, ale v domoch ako na Zemi.
Chápal som, veľmi dobre som Eru chápal. Všimla si na sebe to, čo som ja iba začínal tušiť. Nie nadarmo dlho vysedávala pred zrdkadlom pri svetle chladnej fakle.
Starla mi pred očami. Starla nepostrehnuteľne rýchlo. Obávam sa, že naši priatelia na Zemi, Neón, Daľ a iní, ktorí si pamätajú krásnu tvár ženy spiacej v rakve, ju nespoznajú.
Pravdaže, aj teraz vyzerala krásne, ale bola to už zrelá krása.
- Nebuď smutný, Inko môj, - vravela mi s úsmevom. - Bál si sa, že polstoročie, ležiace medzi nami, nám bude na prekážku. Vidíš, sama príroda túto prekážku ničí. Jednoducho sa ti približujem vekom, aby som bola šťastnejšia.
Tieto slová mi zneli hrozivo.
Usúdil som, že život v hĺbkovom meste s jeho zatuchnutou umelou atmosférou je pre Eru zhubný. Treba ju ihneď odviezť nazad na Zem.
Prvá matka Rona vypočula moje obavy a súhlasila.
- Chcela som, aby nastúpila na moje miesto, - vraví, a ja tuším v jej slovách strašný význam.
Zároveň to znie aj ako dovolenie, aby som ju odviezol. Poslal som na Zem rádiogram Daľovi a dostal som odpoveď: loď MARZEM-119 letí po nás.
V určený deň vidíme cez periskopy, ako na zelenú rovinu zosadá striebristá veža lode.
Prvá matka Rona nás odprevádza so smutným úsmevom.
- Obávam sa, že dvojnásobná príťažlivosť Ere skôr uškodí ako osoží, - hovorí ticho pri rozlúčke len mne.
Era sa drží. Objíma Ronu, lúči sa so službukonajúcimi Marťanmi vo výstupných komorách. Potom obaja v ľahkých pozemských potápačských oblekoch vychádzame z komôr na brehu známeho jazera. K lodi nie je odtiaľto tak ďaleko. Slnko nás oslepuje, lebo sme si od neho odvykli.

Era sa poobzerala dookola, ani čo by do seba nasávala krásu nového, tu zrodeného sveta, a všimla si tmavý mrak na nebi, ktorý zrazu zastrel slnko. Kŕdle bielych vtákov pred ním poletovali ako biele chumáče, schytene víchrom.
A zrazu nám cestu prehradili mútne pramene dažďa. Ešte chvíľu, a už nám udierajú do tváre, v prúdoch stekajú po pleciach a odeve. Moju bradu možno žmýkať.
Dážď na Marse! To, čo by na Zemi pôsobilo ponuro, nepríjemne, tu vyvoláva veselosť.
Era sa navidomoči poddáva tejto nálade. Skáče v daždi na jednej nohe, potom poskakujúc beží k lodi.
Ale čo to? V návale nadšenia alebo šialenstva si strhla masku, zabudla, že nie je na Zemi! A uteká k lodi od toho istého, teraz vodou zaliateho krátera, od ktorého som pred polstoročím bežal po piesočnej púšti bez skafandra ja.
Napriek veku som nikdy neprestal behať. Napol som všetky sily a ženiem sa za ňou, ale zaostávam, dychčím a nepokoj mi zviera divo tlčúce srdce.
Nemôže bežať bez dychu ako kedysi ja. A po mokrej tráve sa beží ťažšie ako po piesku, nohy sa do nej zachytávajú.
A vidím, ako padá sťa zlomené stebielko.
Dychčiac, vysilený únavou, so slzami, zmiešanými na tvári s pramienkom dažďa, dobieham k nej.
Leží vo vlhkej smaragdovej tráve. Naše malé, ale jasné slnko znovu vykuklo spoza mrakov a rozjagalo kvapôčky vody na jej šedivých vlasoch. Po vpadnutej tvári jej netečú jarčeky dažďa, ale slzy...
Namáhavo som si kľakol, natiahol som jej masku a začínam s umelým dýchaním.
Prečo to urobila? Prečo?
Kto pochopí dokonale ženu alebo Marťanku?
Kozmonauti v skafandroch pribehli k nám a v trojici ju nesieme k lodi.
A napriek tomu, že váži o polovicu menej ako na Zemi, zdá sa nám ťažká.
Až v lodi Era prichádza k sebe, obzerá sa, plače a vraví:
- Inko, drahý môj Inko! Ako je dobre!
To je signál k štartu.
Bezváhový stav jej prináša úľavu. Ale nič nemôže zmeniť jej ustatú, počas pobytu na Marse zvädnutú tvár.
Vkladám nádej iba do Zeme, našej druhej vlasti.

Štvrtá kapitola / POSLEDNÝ SPÁNOK

Zem nás privítala dažďom. Ale aký to bol dážď v porovnaní s nedávnym marťanským dáždikom!
K východu kozmickej lode priložili teleskopickú sklenú chodbu, aby sme mohli po suchu prejsť do budovy kozmickej stanice.
Ideme s Daľom, ktorý sa tu nečakane ukázal. Počúvam jeho smutné rozprávanie o smrti staršieho brata Galaktiona a cez sklo pozerám na zúriaci živel.
Akademik Galaktion Alexandrovič Petrov ticho skonal, ak už nie v rozkvete síl, tak v jasnom svetle slávy v osemdesiatich siedmich rokoch života.
Vietor fúka v poryvoch a šibe vodnými prúdmi do skla, až sa zdá, akoby ich mal každú chvíľu vytĺcť. Prúdy vody udierajú v nárazoch a stekajú ako polopriezračná clona.
Iba cez protiľahlé okno možno vidieť, čo sa deje na kozmodróme.
Nielen stromy, ale aj tráva sa ohýba pod prudkým šikmým dažďom. Na betónových chodníčkoch voda buble, ako keby vrela na rozpálenej panvici. Ľudia v ligotavých plášťoch s kapucňami sa zohýnajú v páse a kráčajú proti vetru, alebo chrbtom k nemu cúvajú k cieľu.
Mladé duby, ktoré som si všimol ešte pred odletom a ktoré si aj v neskorej jeseni udržali lístie, teraz pod zlým náporom vystierajú do vetra mokré, tmavé, pokrútené a holé vetvy.
Umrel Galaktion... slávny "záchranca Marťanov"... Viedol skupinu vedcov, ktorá našla v kozme Skrýšu života. Ale k životu ma prebudil jeho brat Daľ.
Galaktion nebol človekom, ktorý by kvôli Marťanom venoval život premene Marsu. To skromne a obetavo robil Daľ. Dávno pred oboznámením sa s listom-závetom, ktorý Galaktion pred smrťou

zanechal bratovi, šípil som, že skutočným autorom plánu premeny Marsu bol Daľ.
A ukázalo sa, že to tak naozaj bolo. Akademik Petrov si želal, aby po jeho smrti vzdali hold aj jeho mladšiemu bratovi, lebo on navrhol vytvoriť umelú atmosféru na Marse. Akademik Petrov, odchádzajúc zo života, chcel prejaviť ozajstnú vďačnosť a rozdeliť sa o slávu s bratom.
Ale Daľ Petrov nebol zase taký, aby to využil. Nikomu okrem mňa (aj to až po dlhom čase) neukázal list-závet. Ja som však inštinktívne vycítil pravdu, keď som spolu s Erou stál v zástupe žiakov a starcov v pochmúrnej sále krematória, ktoré pripomínalo tesný staroveký chrám, hoci nestálo na vrchole stupňovitej pyramídy, ale uprostred hrobov, ohradených starodávnym pevnostným múrom.
Podľa nebožtíkovej vôle jeho prach nemali uložiť do zeme, ale vysypať ho na poli do vetra.
Celý život pracoval vonku, hľadal pradávne pohrebiská. Svojou posmrtnou žiadosťou prekazil budúcim archeológom, aby našli jeho spráchnivené telo. Azda preto, lebo poznal vlastný vzťah k nájdeným pozostatkom?
Znie dojímavá a slávnostná hudba.
Potom zmĺkne.
Pred neveľkým zábradlím, čo nás oddeľuje od truhly s nebožtíkom, stoja jeho blízki a ctitelia. Jeden za druhým pristupujú k jeho záhlaviu úctyhodní starci a hovoria o zásluhách zosnulého akademika o vedu. Čaká to aj mňa, predstaviteľa vďačnej inej planéty. Netajím, ťažko mi padne vyjadriť uznanie Marťanov iba akademikovi Galaktionovi Petrovovi. A stojac pri jeho hlave tlmočím srdečnú vďaku Marsu všetkým ľuďom.
Hoci okolnosti nášho návratu boli také smutné, Era spočiatku akoby ožila.
Zväčšená príťažlivosť ju neťažila, pretože počas celého letu z Marsu na Zem sme boli oblečení v pretlakových oblekoch z elektrickej látky. Jej napätie nepretržite nahrádzalo zemskú príťažlivosť, svaly stále pracovali, preto sme prileteli na Zem dokonale pripravení na zemskú príťažlivosť.
Lenže čoskoro vo mne Erin stav začal vzbudzovať ešte väčšie znepokojenie ako na Marse. Moje obavy zdieľal aj profesor Neón Petrov a najmä jeho syn Ivan, budúci lekár.
Naliehali, aby sme sa s Érou presťahovali na kozmický inštitút anabiózy, lebo vytušili v Ere následky prvých neúspešných pokusov o prebudenie.
S Érou sa diali nielen vonkajšie, ale aj vnútorné zmeny. Zostala ľahostajná ku všetkému okrem vlastného stavu. Často som ju nachádzal pred zrkadlom.
Daľ znovu odišiel do Antarktídy alebo do Grónska dokončiť prepravu zvyškov ľadovej pokrývky na Mars. Neón a Ivan nás sústavne navštevovali.
Zima akosi stále neprichádza. Vonku je čľapkanica. Aj keď napadne sneh, hneď sa roztopí. Zmocňuje sa ma stiesnenosť.
Raz prišli manželia Pescovovci. Akademik Leonid so ženou Eľgou Sergejevnou. On, bodrý, mohutný, skoro vyšší odo mňa, telnatý, hlučný, stále žartoval, dodával mi odvahy. Dokonca sme si aj zahrali šach, túto múdru hru pozemšťanov, ktorú som stihol naučiť Marťanov v hĺbkovom Meste Povinnosti.
- „V stonky šťava vlievala sa bohaté," - pospevoval si príjemným, na jeho vek zachovalým basom, a so smiechom dodával: - Slová i hudba sú "strojové". - Potom pokračoval: - "Vzduch zaváňal namoknutou kôrou." Šach, božský Kon-Tiki! Cítite, čo namoklo? Nie kôra, ale vaše postavenie! Elektrónkový počítač by sa na vašom mieste vzdal. Nechcete? Nuž potom... potom... Hm... Čo si to tu vymyslel? „Vzduch zaváňal namoknutou kôrou..." Bŕŕŕ! „Jar sa kdesi prechádzala horou." Ale veď existuje protiťah, boh Quetzalcoatl! Vari dávni Inkovia naozaj nepoznali šach? Koľká nedbanlivosť! Preto ich aj zbojníci Španieli porazili. Zrejme už vtedy mali španielsku hru. Navrhujem remízu. Veď ja nie som conquistador. Nechcete? Nuž, ukazuje sa, že predsa ste boh Quetzalcoatl! Čosi také vymysliet na šachovnici... Vzdávam sa. Výborne, Inko! Vyhlasujem ťa za majstra Marsu!
Kým sme my s akademikom Pescovom hrali šach, Eľga Sergejevna a Era odišli a dôverne sa rozprávali. Keď sa vrátili, tvárili sa sprisahanecky.
Nevdojak porovnávam Erinu dievčenskú postavičku a hlavičku s tučnou akademikovou ženou, mohutnou skoro ako sám akademik, s odutou tvárou a snehobielymi vlasmi.
Bohužiaľ, aj vlasy mojej Ery sú už strieborné, tvár má strhanú, oči vpadnuté ako po ťažkej chorobe.
Bolí ma počúvať, ako Era vysvetľuje hosťom, že teraz pyká za svoju samopašnosť na brehu mora Smrti.

Ja však viem od Neóna a Ivana, že to vôbec nie je pravda. Erina choroba - to nie je choroba, ale urýchlené starnutie, vyvolané nezvrátiteľnými pochodmi, ktoré nastali v jej organizme po prvých neúspešných pokusoch o prebudenie!
Na druhý deň som sa vybral k Neónovi, aby sme sa dohodli o liečení Ery v kozme, azda bezváhovým stavom.
Rozhodli sme sa odviezť ju do kozmu k našim priateľom a ja som sa pešo vracal zo stanice elektrickej dráhy do nášho bytu - neveľkého domčeka obklopeného podmoskovským lesom.
Napokon predsa napadol sneh a prinútil vetvy jedlí ohnúť sa až k zemi, skrytej pod čerstvými závejmi.
Zimné slnko sa odráža v sklách našej verandy a oslepuje. Dvere na ňu sú otvorené, ako keby sa ma Era nemohla dočkať. V jej stave je to neopatrné, musí sa chrániť pred prechladnutím!
V otvore dverí stojí na pozadí tmavej izby čiernovlasá, krásna, šťastne sa smejúca mladá Era!
Vrhám sa k nej s vystretými rukami, neverím zázraku, ktorý vidím. Ale ona uskakuje dnu do izby a koketne ma zastavuje hrozením prsta.
Záclony na oknách sú stiahnuté.
Celý bez seba od šťastia, ešte plný slnka, čo oslepivo svietilo v lese, odtiahol som záclonu, aby som rozptýlil pološero, obzrel som sa na Eru a uvidel som jej vyľakanú tvár.
Srdce sa mi zovrelo. Viem, že ľudia toto vedia robiť! Dôverné rozhovory Eľgy Sergejevny a Ery navidomoči neboli daromné! Lenže samotná Elga Sergejevna si nechala vlasy šedivé, no Era...
Jej vlasy sa zdajú byť dokonca tmavšie ako kedysi. Vo vlnách jej padajú na plecia. Predĺžené oči so stmavnutými mihalnicami sú trochu smutné, no pery, ani nie červené ako kedysi, ale ktovie prečo orgovánové, pokúšajú sa o úsmev.
Áno, jej tvár je ešte stále krásna! Dokonca aj teraz, umelo zdôraznená umelkyňou (akou vždy bola, ešte ako žiačka mojej matky, sochárky Mony), s pomocou modernej kozmetiky každá jej črta hovorí o navrátenej mladosti. Ale jej odhalený, kedysi nádherný krk ju teraz prezrádza. Zradné vrásky maria všetky fígle maskéra...
- Netešíš sa? - nesmelo sa pýta Era a púšťa sa do plaču, plecia sa jej chvejú, odvracia sa.
Úbohá, netuší, že od sĺz sa roztečie farba z mihalníc a bude ju štípať v očiach.
Nechcem ju roztrpčovať, objímam ju, bozkávam jej vlasy, voňajúce čímsi, čo je pre ňu cudzie, a usilujem sa sám nevyroniť ani slzu.
Keď sme potom sedeli spolu a obedovali, počúvajúc čarovnú pozemskú hudbu, ktorú sme si obaja obľúbili, rozprával som jej o návrhu Neóna a Ivana, ktorí boli ochotní letieť s nami.
Prenikavo na mňa pozrela:
- Myslíš, Inko, že sa im podarí urobiť niečo s tou otravou na brehu mora Smrti?
Povedal som jej, že majú nádej pomôcť jej.
Potom sme zostali sedieť v šere, bez svetla. Celý som podľahol chvíľkovému klamú. Sedela so mnou moja voľakedajšia mladá a krásna Era...
Naposledy.
Na druhý deň vyšla zo svojej izby veselá, bodrá, ale úplne šedivá, s vejárom vrások v kútikoch očí.
Opäť sa zmenila. Ako sa zriekla sebaklamu s farbami a maskou, stala sa z nej zrazu opäť bývalá Era, ktorá sa zaujímala o všetko, čo sa deje vo svete. Pripomínala mi dávnu Eru, čo ma čakávala v lodi, potopenej v Perzskom zálive, ku ktorej som sa pod vodou v skafandri každý večer vracal od Sumerov v tom našom nepredstaviteľne ďalekom a nepravdepodobne dávnom živote. Ona sama sa podľa nášho dohovoru s nimi nestýkala, ale vedela o nich všetko a viedla moje konanie.
Nuž a teraz, keď sa v nej opäť prebudil záujem o všetko pozemské, zdalo sa mi, že omladla viac ako od beloby a červene.

V kozme nás čakalo sklamanie. Ere nemohlo pomôcť nič, dokonca ani bezváhový stav. Hodiny jej života ako keby šli sto ráz rýchlejšie než u ostatných ľudí.
Neprešiel ani rok od jej prebudenia, a zostal z nej iba tieň bývalej Ery, zvraštená, zhrbená starenka...
Neviem, či kvôli sebe alebo kvôli mne, ale zrazu začala hovoriť o tom, ako prinavrátiť dávnu mladosť.
Bývame v pridelenej kajute vo venci ticho sa točiaceho obrovského kozmického kolesa, ktoré

odstredivou silou vytvára umelú príťažlivosť. Kvôli Ere túto príťažlivosť neraz menili, brzdili alebo rozkrúcali koleso, aby zistili, ako vplýva tiaž na jej organizmus.
Ale príčinu jej starnutia určil profesor Neón Petrov bohužiaľ správne. Podstata nebola v tiaži, ale v samotnej Ere.
Dvaja starí ľudi (odvažujem sa oboch nás tak nazývať) osamelo sedia v kajute. Ťažko je hovoriť o niečom inom:
- Ak ma znovu ponoria do chladného spánku - Neón a Ivan to vedia robiť, zisťovala som to! - stanem sa znovu mladou ako prv! Ver mi!
Verí tomu ona sama?
Tvárim sa, že som zaujatý súhvezdiami, čo sa pohybujú v iluminátore. Jedna z ďalekých hviezdičiek je náš Mars. Vstúpime naň ešte niekedy?
- Ľudia majú vo zvyku splniť poslednú vôľu, - povedala mi Era. - Mojou poslednou vôľou je, aby ste mi nedovolili umrieť od predčasnej staroby, ale radšej ma uspali v anabióze. Počuješ, Inko? To je moja posledná prosba k ľuďom, k tebe.
Neón vie o tomto šialenom Erinom želaní. Rozťahuje ruky a sám prichádza, aby sľúbil, že jej želanie splní.
Ivan, ako lekár, ktorý ustavične Eru pozoruje, vraví, že sa treba ponáhľať. Zostalo jej, chudere... niekoľko hodín života!
Počas svojich životov som všeličo videl: strašné ľudské obete, všeobecné katastrofy, keď sa svetadiely potápali do oceánu a morské pobrežie sa zdvihlo nad oblaky a stalo sa brehom horského jazera. Plával som na plti cez oceán, stretal som sa s morskými obludami a ešte hroznejšími dvojnohými obludami na ostrovoch, lietal som cez kozmické priepasti, znovu a znovu som sa vracal k ľuďom, podstúpil som tisícročia chladného spánku, ale nikdy som nepocítil taký úžas ako v tých trpkých chvíľach, keď chuderu Eru, či skôr to, čo z nej zostalo, vyviezli výťahom do stredovej časti, ktorá slúžila ako hlava obrovského kolesa orbitálnej stanice.
Nosidlá sme už nepotrebovali. Nevládna Era sa vznášala vedľa mňa. Ja som chmúrne kráčal po kovovej chodbe, lepiac sa magnetickými podošvami k dlážke.
Za nami šiel profesor Neón Petrov a doktor Ivan.
Sprievod by mohol vyzerať pohrebné, keby Era nebola ešte živá...
A už tu bola priezračná prepážka a za ňou viseli dva sarkofágy. Ano, dva! Veď som Ere sľúbil, že zaujmem miesto vedľa nej...
Era je taká slabá, že ledva dvíha viečka. Vidí dva sarkofágy, čo visia v známej Skrýši života, a rozťahuje pery v slabom úsmeve.
Prikladám ucho k jej ústam. Chce mi niečo povedať:
- Prebudíme sa... o ďalšie tisíce rokov... A ty budeš... taký mladý... ako ja...
V tom má pravdu! Zobudili by sme sa alco rovesníci. Ale, žiaľ, ako vetchí rovesníci...
Najviac sa obávame, že nestihneme Eru uložiť na lôžko živú. Vlastne, nemá to už význam.
A skutočne, jej úsmev bol odchodom na posledný spánok.
Profesor Neón a doktor Ivan sa presvedčili, že Ere už nebije srdce, pozreli na seba, na mňa.
Záporne kývam hlavou.
- Nič sa nemení, - vravím s námahou. - Keď príde môj čas, zaujmem miesto vedľa nej.
Viac sme nepovedali ani slovo.
Pomaly, jeden za druhým tlačíme pred sebou bezváhové telo mojej družky a schádzame do komory.
Ukladáme Eru do určeného sarkofágu.
Zapínať systém anabiózy už netreba.
Cez priezračný vrchnák dlho pozerám na kedysi drahé črty, pokúšam sa uvidieť ich v zmenenej tvári nebohej.
Neón sa dotýka mojej ruky.
Treba ísť.
Nik nevraví kvetnaté reči, ako pri pohrebe akademika Petrova v krematóriu. Skromná Era, ktorá vzďelávala ľudí Tolly, Inkov a Sumerov, ktorá si našla priateľov medzi dnešnými ľuďmi, odchádza zo

sveta v úplnom mlčaní. A v tomto mlčaní je zvláštna slávnostnosť, zvláštny význam!
Neviem vyjadriť, čo som cítil v tej chvíli a čo som zakúšal dovtedy každý deň, viďiac, ako sa moja Era stráca...
Neón a Ivan ma vzali pod pazuchy a vyviedli ma zo Skrýše života, ktorá ňou prestávala byť a menila sa na prvé kozmické mauzóleum, priezračnú hrobku, čo sa bude večne pohybovať medzi hviezdami.
Neón urobil nevyhnutné manipulácie a ja som videl, ako sa priezračná stena Skrýše života začala vzďaľovať. Era odchádzala odo mňa, tentoraz navždy.
Telo akademika Petrova sa spustilo do hĺbky krematória, aby sa dostalo do pece a prestalo jestvovať.
Dva čierne zamatové závesy, symboly zeme, sa vtedy nad ním zatvorili.
Era odchádzala do striebristej čierňavy kozmu. Prenikal som pohľadom cez priezračné steny a vrchnák rakvy v úsilí vryť si do pamäti črty milovanej tváre.
Zrazu sa mi zdalo, že v priezračnej rakve vidím moju bývalú Eru s jej krásnou tvárou, pokojnú, zamyslenú, nežnú. Ako keby zaspala, čakajúc ma, aby sa opäť prebudila o nespočetné tisícročia, mladá, pre nové mladé pokolenia Faeňanov, žijúcich v slnečnej sústave.
Nemôžem sa zbaviť tohto preludu. Áno, stihol som ju vidieť znova krásnu...
Potom sa komora natoľko vzdialila od orbitálnej stanice, že sa už v jej vnútri nedalo nič rozoznať.
Skôr ako som sa zviezol vo výťahu do obývaných miestností s umelou gravitáciou, ešte raz som pozrel na striebristý závoj na nebi. Jedna z hviezd bola mimoriadne jasná. Bolo to vzďaľujúce sa kozmické mauzóleum. Jeho posledným lúčom ma pozdravuje moja Era.

Epilóg - STO ŽIVOTOV

Čo človek robí, taký aj je.
Hegel

Po človeku zostane iba jeho dielo.
M. Gorkij

Vo významný deň vraciam sa opäť k svojim zápiskom, aby som ich zakončil týmito múdrymi slovami pozemských mysliteľov.
Keď som po chladnom spánku vyšiel zo Skrýše života, zaprisahal som sa, že sa vrátim k rukopisu iba po Erinom prebudení. Era zaspala posledným spánkom a ja som úplne zanechal kroniku nášho spoločného života.
Ale dnes, keď mne i môjmu priateľovi Daľovi minulo sto rokov (nepočítam tisícročia môjho spánku), mne skôr, jemu neskôr, znovu som sa chytil zažltnutého rukopisu, na ktorého stránkach ožívajú navzájom také odlišné obdobia môjho života. Ale dosť! Obdobia? Nie je lepšie povedať MOJE ŽIVOTY? Veď som prežil skoro sto životov!
Listujem v rukopise - a zaradom prechádzajú predo mnou.
Vďaka starostlivosti pozemskej medicíny a Daľovho vnuka akademika Ivana Neónoviča Petrova nepokladajú nás na zemi za staručkých starčekov. Možno preto, že nie sme o nič menej pohybliví ako pred štvrťstoročím. Po celý tento čas nás neliečili na starobu, ale učili vyhýbať sa jej, nepodliehať jej.
Toto štvrťstoročie prešlo Daľovi v práci na vytvorení novej atmosféry Marsu podľa plánu kozmickej "transfúzie krvi", ktorá si vyžiadala na svoje uskutočnenie trištvrte storočia.
A po celých tých sedemdesiatpäť rokov som bol nielen Marťan alebo pozemšťan, bol som potomok Faeňanov, naprávajúci tragický omyl predkov.
Prešlo dvadsaťpäť rokov od toho trpkého okamihu, čo sa priezračné mauzóleum rozplynulo v striebristej čierňave kozmu, odnášajúc k hviezdam moju Eru... V mojej pamäti zostala mladá, krásna ako prv, citlivá a trošku smutná, s krotkým úsmevom na nežnej tvári a zamysleným pohľadom tmavých matných očí.
A hľa - bohužiaľ! - bez nej letíme s Daľom na novú, bohatú a štedrú planétu, ktorá otvorí náruč svojim starousadlíkom, čo sa milión rokov schovávali v hĺbkových osadách s umelým vzduchom. Nové pokolenie bude mať úžitok z práce otcov a bratov (zo Zeme!) a vyjde z hlbín planéty pod jej nové,

prívetivé nebo!
Spomínam si na nevzhľadného malého žreca, čo slúžil nezmyselnému náboženstvu strachu. Veľkohlavý a dengľavý, stelesňoval bojazlivé zrieknutie sa Marťanov vychádzať na povrch planéty, kde zničili všetky oázy rastlín.
Rastlín! Starý žrec o nich nechcel ani počuť! Keby prišelci zo Zeme uvideli oázy, hneď by sa dovtípili, kto ich obrába, a obsadili by podzemné osady, aby vo svojej nekonečnej krutosti vytrhali Maranom srdcia.
Vyľakaný malý žrec, ktorý z dobroty zachránil pieskom zasypaných pozemšťanov, neželal im zle, ale ani nechcel, aby priniesli na Zem správu o jestvovaní Marťanov.
Bolo treba vidieť, aký zmätený bol žrec, keď počúval vášnivú reč mladého a neskrotného Dala:
- Čo ty vieš, dobrý slepec, o rastlinách pozemského sveta, ktorý odchoval nás, ľudí, tvojich bratov? Počúvaj, ako o nich hovorí môj priateľ Ján Pazar, pozemský básnik: "Stovky tisícročí rástol človek v lone prírody, naučil sa získavať oheň, robiť kyjaky, sekery, luky a šípy na lovenie zveri, obrábať zem, sial, sadil, zbieral úrodu, opustil jaskyne, presťahoval sa do príbytkov, ktoré postavil vlastnými rukami (čo vy, Marťania, neviete!). A vždy ho obklopovali kvety, trávy, stromy, slúžili mu, chránili a povznášali ho! Zvykol si vidieť ich, voňať ich, cítiť ich chuť, načúvať im. A ony ho upozorňovali na nebezpečenstvo šuchotom lístia, praskotom suchých vetvičiek, a zvučiacim tichom doňho vnášali pokoj a jasné túžby."
Ty, žrec, nepoznáš rastliny, a predsa si ich zakázal! "Sú vždy mierumilované a dobré. Nenájdu sa medzi nimi neprístojne kvietky, nebezpečné stebla alebo nepriateľské kmene. Preto si človek obľúbil tieto priateľské tvory, čo rastú zo zeme. Dávali mu potravu, odev, zaceľovali mu rany a liečili choroby, podmaňovali krásou a ľúbeznou vôňou. No nielenže si ho podmaňovali, ale mu aj dodávali odvahu, lásku k životu a inšpiráciu! A nik vlastne nevedel, čo za fluidum, bioprúdy alebo emanácie vylučujú rastliny a obdarúvajú nimi človeka. Kvety boli stelesnením krásy. Človek nimi začal ozdobovať seba, svoj život. Kvety, trávy a stromy sa natoľko zžili s človekom, že sa stali, ako sa zdalo, schopnými vyjadriť jeho pocity a city, vášne a náklonnosti. V našich pravekých písomných pamiatkach a legendách pripisovali rastlinám pre ich čarovnú moc, liečivé vlastnosti, krásu a farby božskosť. Rastliny sa stávali erbmi vládcov a štátov, symbolmi hrdinov a svätých, odznakmi sviatkov a udalostí, vyjadrením lásky a vášne, znakom nadšenia a obdivu! Ak sa kvety a trávy zjavovali a mizli pred očami človeka, tak okolo rastúcich stromov stačilo prejsť nejedno pokolenie ľudí. Dedovia a potom vnukovia videli, ako rástli do výšky a do šírky stromy, ktoré všetkých obdarúvali plodmi. Na zimu zhadzovali listy a zaspávali trpezlivým spánkom, aby s novým teplom opäť ožili. Nečudo, že pre ľudí sa stromy stali symbolom sily, plodnosti, večného života! Najstarší strom žije na Zemi viac ako šesťtisíc rokov." Tvoj predok a súkmeňovec Inko Tichý, ktorý prečkal v chladnom spánku štyristo ľudských pokolení, prežil iba dve pokolenia takých stromov. Ako sa len môžete vy, Marania, z nezmyselného strachu dobrovoľne zriecť takej radosti, ako sú rastliny?!
- Vrúcne a pôsobivé sú tvoje slová, prišelec. A bolestivo zraňujú nás, Maranov, ktorí nemôžu vyjsť na povrch Maru, kde je vzduch otrávený a kde - žiaľ! - nemôžu sa tak radostne stýkať s rastlinami ako človek na Zemi, taký obšťastnený a nenásytný.
Žrecove slová sa vryli do duše môjho zápalistého priateľa. Videl som, ako sa zamyslel a ako mu oči zažiarili vnuknutím, ktoré, ako som sa dozvedel omnoho neskôr, prevtelilo sa do Plánu veľkej premeny Marsu.
Taký bol Daľ, čo prežil so mnou trištvrte storočia.
A ako málo času sa ušlo nám s Erou! Nejaký ten pozemský rok, ktorý pre ňu znamenal dĺžku celého zostávajúceho života...
No i tak bola šťastná, ako sa sama priznala, že na vlastné oči videla kozmickú "transfúziu krvi" a more Smrti, zmenené na prúd života.
Neumrela azda Era tak predčasne preto, že bola v Antarktíde a v hlbinách Marsu, kde tak veľa vytrpela?
Koľko ráz som si kládol túto otázku!
Všetko v živote súvisí a vyplýva jedno z druhého. Keby nebolo nešťastia v Antarktíde, keby ma Era nezachraňovala s vypätím všetkých síl, keby mi nebola dala krv, neotrávila sa dusičnou a uhličitou

atmosférou na Marse, možno by sa neboli tak tragicky prejavili vnútorné zmeny jej organizmu, vyvolané neúspešnými pokusmi prebudiť ju zároveň so mnou!
Hej, tomu všetkému sme sa mohli vyhnúť... keby Era nebola sama sebou.
Aká protikladná a zároveň ucelená bola jej povaha!
Hoci vôbec nebola pripravená na ťažkú Misiu rozumu, stala sa jej účastníčkou, aby bola so mnou, lebo ma začala ľúbiť ešte na Mare. Potom musela víťaziť sama nad sebou na každom kroku. Najprv to bolo stretnutie s blúdiacou ľadovou mŕtvolou dávnej Faeňanky. Era sa jej tak naľakala, že dokonca ani nemohla ísť na stanicu Fobo. No žena Zeme Eľga Sergejevna neskôr túto zmrazenú mŕtvolu dokonca smelo vypreparovala. Lenže tá istá Era bez najmenšieho váhania odmieta pustiť ma samého k vatre lesného lovca Cagarchov a pokojne zaspáva, práve tak ako ja, na prahu jeho chyže.
Je vedľa mňa, keď sa rúcajú múry Mesta Slnka, keď z jednej strany útočí zúrivé more a z druhej strany sa rúti dolu všetko spaľujúca ohnivá rieka. A s prirodzenou prostotou sa stáva mojou životnou družkou na odsúdenej lodi Inkov počas všeobecnej potopy.
Vždy som cítil jej nežnú, vernú ruku: keď sme plávali cez oceán, najprv na lodi, potom na plti, a napokon priamo vo vode speneného prielivu pri koralových útesoch ostrova Fatuhiva, keď sme viďeli vzpriečené brvná a dve pierka vo vlasoch Inkov.
Ruka v ruke sme kráčali hore bielymi mramorovými schodmi k podivuhodnému chrámu tisícich striech, kde nás v oblúku dverí čakala "mnohoruká" (podľa ľudských predstáv) bohyňa, naša Prvá matka Mona, z ktorej sa potom stala Mona Zakazovateľka, aby ochránila Maranov pred krutými ľuďmi, ktorí raz prídu na Mar.
A ľudia na Mars prišli!
O tomto všetkom rozmýšľam, ako schádzam po spustených schodíkoch z lode MARZEM-976 na povrch Marsu.
Era by mohla byť so mnou, mohla by vidieť to, čo sa teraz otvorilo predo mnou a Daľom, človekom Zeme.
Aké zmeny sa tu uďiali za štvrť pozemského storočia!
Marťanské lesy vyrástli do neuveriteľnej výšky. Okrem okrúhlych jazier v kráteroch zjavili sa rieky, kľukaté, obrastené pružnými kríkmi, ktoré sa miestami klenuli z jedného brehu na druhý. A čo je najdôležitejšie: všade sú medzi lístím roztrúsené strechy domov, ľahkých a útulných, ktoré postavili ľudia pre svojich bratov Marťanov, splácajúc im dlh rozumu za záchranu Zeme pred zrážkou s Mesiacom.
Obyvateľstvo Marsu bude zatiaľ mizivé v porovnaní s jeho priestormi, čakajúcimi na vládcov, potomkov Faeňanov. Faeňania - to sú predsa synovia Slnka! Odteraz budú aj na Marse žiť pod slnkom.
Ako prví vychádzajú starci, sivobradí, nízkeho vzrastu, bledí. Žmúria oči od nezvyklé jasného svetla, vdychujú životodarný vzduch, nasýtený neznámymi vôňami, ba dokonca sa chytajú za hruď, ani čo by sa dusili.
Samozrejme, predtým už mnohí Marťania vychádzali do novej atmosféry bez skafandrov, aby obetavo dokázali, že nie je škodlivá. Ale hromadne ešte obyvatelia hlbín na povrch nevyšli. Tí, čo po prvý raz dýchajú pod nebom, reagujú mimovoľne.
Stále viac hustne zástup, čo sa tisne k útesu, akoby sa bál vzdialiť od jaskýň, na ktoré si zvykol.
Obyvatelia hlbín prekvapene pozerajú na čudesné nahromadenie vody v kráteri a v záhyboch povrchu.
Niektorí sa oddeľujú od zástupu, opatrne prichádzajú k vode, nahýňajú sa, naberajú ju rukou, pijú, špliechajú si do tváre, potom na suseda... Veď tam, v hĺbke, je každá kvapka nesmierne vzácna, ale tuná... tu sa voda, štedro darovaná ľuďmi, rozliala v riekach, zaplnila obrovské nádrže, nasýtila nielen povrch planéty, ale aj jej novú atmosféru.
Po nebi plávajú oblaky.
Aj tie pripadajú nevídané tým, čo nikdy nevideli nebo.
Aké udivujúce, živé sú obrázky zo štetca neznámeho umelca s nevyčerpateľnou fantáziou - Prírody! Menia tvary, nikdy sa neopakujú.
A slnko! Slnko, ktoré schovávajú iba na chvíľu! Čo môže byť jasnejšie ako toto svietidlo, ktoré z neba, a nie z klenby jaskyne vyžaruje svetlo a teplo! Vravia, že na Zemi je dvakrát také veľké. To je úplne nepredstaviteľné!

Noví majitelia vchádzajú do určených domov, roztrúsených tu i tam v lesnej húštine. Ako keby boli dômyselne vpletené do živej prírody, tvoria jej súčasť. A pripadajú im ako zázrak, ničím nepripomínajú jaskyne a do skál vysekané cely.
V priestranných jasných izbách sa dá ľahko skryť pred slnkom alebo dažďom, pred tým zázrakom, (ktorý sa zatiaľ neprejavil), keď sa z neba rozprávkovo leje sama od seba voda, taká cenná pre hlbiny.
Napokon vypúšťajú z výstupných komôr deti.
Štebotavý kŕdeľ vybieha z dokorán otvorených brán a zastáva nehybne v nemom ohromení. Detičky ani najmenej netušili, čo môžu očakávať.
Chvíľkové ticho vystriedajú bláznivé, jasavé výkriky.
Deti sa rozbehli na všetky strany, smelo, nepostihnuteľné rýchlo sa oboznamujú s novou prírodou.
Niektoré už lezú na stromy, aj keď ich vidia po prvý raz. Iné sa váľajú v tráve, padajú na hromadu, klbčia sa alebo bežia opreteky. A to všetko so smiechom, krikom a pišťaním.
Dievčatá chodia pomedzi kvety. A sú ich tu celé lúky.
Nemôžu sa dosýta nadýchať omamnej, medovej vône!
Kto a kedy mohol naučiť Marťanky viť vence? Odkiaľ sa vzala tá vynaliezavosť a cit pre krásu?
Kvety sú ozdobou, kvety sú symbolom radosti, symbolom lásky!
A vedľa je voda! Vody koľkokoľvek! Viac, ako si bolo možné predstaviť aj v tej najbujnejšej fantázii!
Dospelí sa pokúšajú deti zadržať. Veď nikto z nich nielenže nevie plávať, ale ani nevie, čo to je.
No aj tak kŕdle detí mieria k jazeru!
Najodvážnejšie z nich vbiehajú v rozbehu do vody, rozstrekujú ju, zdvíhajú kúdoly hmly. A behajú po plytčine so smiechom, piskotom, výkrikmi radosti.
Marťania dostali pozemskú vodu, Marťania dýchajú vzduch pod vlastným nebom!
Nebolo teda lepšie hoci aj sto rokov ustavične posielať zo Zeme do kozmu rakety života namiesto toho, aby za sto minút zničili raketami smrti všetok život na Zemi alebo dokonca zničili celú planétu ako kedysi Faenu?
Či nie je tak, Daľ? Či nie je tak, Mada? Či nie je tak, Ave? Či nie je tak, Era?
Ale iba Daľ mi odpovedá:
- Pravdu má, tisíc ráz má pravdu jeden z našich významných vedcov, ktorý hovorí, že "nemožno dopustiť, aby ľudia použili na vlastnú záhubu sily prírody, ktoré objavili a ovládli".
Ani jedno z marťanských detí, čo vyvádzali vo vode, nevedelo o Joliotovi-Curiem ani o týchto jeho slovách, ale novú radosť života im darovali ľudia, ktorí pochopili, čomu má slúžiť poznanie.
A s týmito ľuďmi budem celou dušou až do chvíle, keď zaujmem svoje miesto vedľa Ery v medzihviezdnom mauzóleu.
Podaj mi ruku, Daľ! Sme bratia!

Október 1968 - február 1971
Moskva - Abramcevo

Výslovnosť cudzích mien a názvov:

Cagarachovia - kagaračovia
Calasasava - kalasasava
Chichcalán - čičkalán
conquistador - konkistador
haucamaya - aukamaja
hayamachi - ajamači
Hihuchac - iučak
Mixcoatl - michkoatl
pulque - pulke

Quetzalcoatl - kecalkoatl
Quichena - kičena
Titicaca - titikaka
Tiu Haunac - tiu aunak
Tlan-itzcol-penta-cauhth - tlan-ickol-penta-kautli
Toltecoatl - toltekoatl
Topeltzin - topelcin
Xochiquetzal - chočikecal

STOPY - Edíciu vedie dr. Elena Račková

ALEXANDR KAZANCEV
SKAZA PLANÉTY FAENA

Z ruského originálu (Faety, Detskaja literatúra, Moskva 1974) preložila Elena Linzbothová. Ilustroval Teodor Rotrekl.
Vydali Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež, n. p., Bratislava, ako svoju 4864. publikáciu, v roku 1980. Vydanie prvé. Pre čitateľov od 11 rokov. Zodpovedná redaktorka dr. Elena Račková. Výtvarný redaktor Vladimír Machaj. Technická redaktorka Elena Šullová. Korigovala Želmíra Šabíková. Vytlačila Kníhtlačiareň Svornosť, n. p., Bratislava. AH 31,53 (text 29,12, ilustr. 2,41). VH 32,05. Náklad 22 000 výtlačkov.

66-040-80 14/6.4 305-85.6
Cena viaz. 33 Kčs